

Pekka Ervast

Toimittajalta Tietäjä 1909-1916 I

TIETÄJÄ 1909

Toimittajalta.

Tammikuu, s. 1-6

„Sairasvuode on ollut paras ystäväni”, vakuutti minulle eräs teosofi, ja eräs toinen kirjotti minulle: „tunnen aina mieleni ylenevän ajatellessani niitä useita tautivuoteita, joilla olen saanut maata.”

Näihin lausuntoihin yhdyn kaikesta sydämestäni. Enkä tällä ollenkaan tarkota, että tautivuode on kova, vaikka samalla opettavainen onnettomuus, vaan tarkotan yksinkertaisesti, että olen ollut erityisen onnellinen sekä sisäisesti että ulkonaisesti näinä viikkoina, jolloin olen ollut sanatarkasti vankina, ensin vuoteella, sitten huoneessa.

Vaikka ensin langetessani ja taittaessani jalkani joulukuun 13 p:nä hämmästyin sitä äkkinäistä elämänmuutosta ja työnlakkoa, minkä näin sinä hetkenä alkavan, täytti minut samalla sanomaton kiitollisuuden ja riemun tunne Mestaria kohtaan, joka soi tämän „vastoinkäymisen” minua kohdata. Silloin uskoin heti, että se „salapukuisena siunauksena” olisi minulle personallisesti suureksi onneksi.

Ja onko suurempaa onnea kuin se, että näkee rakkautta ympäristössään ja saa rakkautta ja myötätuntoa osakseen ihmisten puolelta, joidenka hyväksi on kykyjensä mukaan koettanut työskennellä? Tämmöistä lämmintä ystävyyttä, tämmöistä iloista osanottoa on runsaassa mitassa tullut osakseni näinä viikkoina. On muistettu minua sekä käynneillä että kirjeillä, sekä kukilla että lahjoilla. En ole ollut tilaisuudessa kaikkia kiittämään, en ole jaksanut kaikille kirjottaa, mutta muistellut ja ajatellut olen ystäviäni.

Muuten olen varma siitä, että ne monet hyvät ajatukset, joilla minua on muistettu – enkä nyt kerskaa, vaan puhun mitä on sanottu – ovat puolestaan vaikuttaneet, ettei minulla ole ollut minkäänlaisia tuskia, lukuunottamatta ensimmäistä yötä. Vai kuinka muuten on tämänlaatuinen „rekordi” selitettävissä, kun toisessa jalassa molemmat luut ovat taittuneet?

On minulla hieman kokemusta ajatuksen voimasta. Kun olin Lontoossa kesällä 1905 edustamassa suomalaisia teosofeja europalaisessa kongressissa, sairastuin äkkiä sangen vaikeasti ja vaarallisesti. Tuskani olivat kovat enkä öisin silmiä ummistanut. Olin sangen levoton kokouksen takia, sillä minulla ei ollut aikaa sairastaa kuin neljä, viisi vuorokautta, ennenkuin kongressi alkaisi. Jo lähestyi viimeinen yö, en ollut vuorokausiin nukkunut, en päivisin ollut ylhäällä.

„Mitenkä on huomenna käyvä?” ajattelin surumielin. „Huonosti Suomen teosofeja nyt edustetaan.” Huonetoverini, toht. R., joka ei vielä silloin ollut T. S:n jäsen, sanoi minulle leikillisesti maata pannahsaan: „viekää minut nyt astralitasolla A. B:n luo,” johon melankoolisesti vastasin: „kunhan nyt edes itse pääsisin astralitasolle.”

Huoneessa oli pilkkopimeä ja aivan hiljaa. Toverini jo nukkui levollista untaan ja minä koetin pysyä niin rauhallisena mielessäni kuin olosuhteet myönsivät.

Yhtäkkiä kuulin tutun ja rakkaan äänen huutavan yön hiljaisuudessa: „P. E., tule tänne!” Äänen paino oli käskeväinen, miltei ankara, ja tiesin heti, että kutsua oli toteltava. Melkein samalla hetkellä tunsin vapautuvani fyysillisen hermostoni ylivallasta ja sujahdin astralitasolle, – nukuin, kuten sanomme jokapäiväisessä puheessa.

Heräsin vasta seuraavana aamuna merkillisen virkistyneenä. Nousin, pukeuduin, ajoin kongressin avajaiskokoukseen, – ja Suomen teosofit tulivat edustetuiksi. Ja vaikka tuskat tuon tuostakin uudistuivat Lontoossa (ja kauan sen perästä kotimaassa), jaksoin kuitenkin olla kaikissa tärkeissä kokouksissa läsnä. Minulle suotanee anteeksi, että sitäkin tapausta kiitollisesti muistan pienenä „ihmeenä”.

Pitkäaikaisempi sairaavuode on sitäkin hyvä, että se suo tilaisuutta monenlaisten asiain perinpohjaiseen miettimiseen ja pohtimiseen, asiain, joita ennen on ehtinyt vain ohimennen ajatella. Hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä paljon selviää. Luostariaatteessa piilee syvä totuus. Kun ihminen vetäytyy pois maailman humusta, tulee hän ehdottomasti likemmäksi omaa itseään, omaa Jumalaansa, jos hän tahtoo ja ymmärtää ottaa tilaisuudestaan vaarin. Jos luostarit myöhemmällä keskiajalla joutuivat huonoon huutoon, ei tämä suinkaan ollut luostariaatteen syy, vaan ihmisten, jotka olivat aatteen unohtaneet tai eivät sitä välittäneet. Sokea tietämättömyys ja raaka itsekkyyt ovat aina hävässeet kaikkea pyhää.

Vaikka protestanttisissa maissa luostarit on hävitetty, ei silti aina yhtä lempeä ja armahtavainen Elämä ole ihmisiltä riistänyt luostaritilan ja luostarihiljaisuuden mahdollisuutta. Muuan semmoinen Elämän luostarihiljaisuus on sairaavuode, ja onnellinen se ihminen, joka siltä kannalta osaa vastaanottaa „kohtalon iskuja”.

*

Tuon tuostakin kysytään minulta sekä suullisesti että kirjeessä, millä tavalla teosofin tulee valmistaa itseään sisäistä piiriä eli „esoterista koulua” varten, mitä hänen tulee tehdä voidakseen pyrkiä Teosofisen Seuran Esoteriseen Osastoon. Tässä osastossa annetaan, kuten sanotaan, salaista opetusta ja neuvotaan, miten ihminen voi pyrkiä joogiksi ja kehittyä salatieteilijäksi, joka „tietää eikä vain usko”.

Ulkonainen ehto on vallan yksinkertainen ja selvä: se joka kahden vuoden aikana on innokkaasti työskennellyt teosofian puolesta Teosofisessa Seurassa, hän on oikeutettu pyrkimään E. S:n jäseneksi. Muuta ei pyrkijältä vaadita.

Mutta onnistuuko pyrkijän todella päästä sisäiseen piiriin, se on asia, joka kerrassaan riippuu hänen omasta sisäisestä ihmisestään. Tämä piiri, joka on todellisen salaisen koulun esikartano, on näet sekin vallan helposti määriteltävissä. Siihen joutuvat ne ihmiset, joille uskonto ei ole tyhjänpäiväistä lorua, ei muotiasia, ei ulkonaisia juhlamenoja, vaan vakavaa todellisuutta.

Kuinka paljon on ihmisiä, jotka esim. kutsuvat itseään kristityiksi! Kuinka vähän on niitä, jotka todella kulkevat Kristuksen jäljissä! Ja kuitenkin on suuri Opettaja sanonut: „ei jokainen ken huutaa: Herra, Herra! tule taivasten valtakuntaan, vaan ainoastaan se joka tekee Isän tahdon.”

Ainoastaan se ihminen, jolle Jeesus on pelastuksen tien opettaja ja joka koettaa noudattaa elämässään Mestarinsa käskyjä, ainoastaan hän on todellinen kristitty ja samalla esoteristi, joka valmistuu salaista opetusta vastaanottamaan.

Salaisen koulun esikartanoissa näkyvät kaikista uskonnoista ne ihmiset, jotka käytännössä koettavat elää sitä elämää, josta muut „uskovaiset” puhuvat. Salaisen koulun teosofisessa esikartanossa eli T. S:n sisäisessä piirissä ovat ne jäsenet, joille teosofia on paljastanut uskonnollisen elämän salaiset aarteet. Ja koska teosofia on kaikkia uskontoja käsittävä maailmankatsomus, näkyy sen sisäisessä piirissä jäseniä kaikista uskonnoista, kristityitä, buddhalaisia, muhamettilaisia, hindulaisia, parseja j. n. e., jotka kaikki ovat saaneet henkisen herätyksensä teosofialta, sekä myös semmoisia teosofejia, jotka eivät lue itseään mihinkään uskontoon kuuluviksi, vaan ovat älyllisesti itsenäisiä filosofeja, vaikka samalla toteuttavat jokapäiväisessä elämässä filosofisia ihanteitaan.

Kun siis vakavasti kysytään, mitä elämää tulee noudattaa, tahtoisin vastata näin:

Jos esim. tahdotte tulla todelliseksi kristityksi ja hyödyttää kristikuntaa sekä auttaa Jeesusta ja hänen apostoleitaan heidän työssään, tulkaa silloin kaikessa hiljaisuudessa Jeesuksen opetuslapseksi ja valitkaa hänet mestariksenne. Kuten tiedätte, on hänen oppinsa ydin rakkaus – rakkaus Jumalaa, s. o. Totuutta, Elämää, Henkeä kohtaan (nimi ei ole pääasia) ja rakkaus ihmisiin. Herättääksenne ja kasvattaaksenne tätä rakkautta sydämässänne tulee teidän ryhtyä toden teolla noudattamaan Jeesuksen käskyjä. Näitä on viisi: a) älä suutu, b) älä ajattele heikommallisia ajatuksia, c) älä vanho (s. o. älä puhu turhia, älä valehtele, älä lupaa mahdottomia), d) älä vastusta paha (älä nurku kohtaloa), e) älä ole paha niille, jotka ovat sinulle pahoja (vaan tee heille hyvää ja siunaa heitä). Kun ette kenellekään puhu aikomuksestanne, vaan kaikessa nöyryydessä ja hiljaisuudessa seuraatte Jeesuksen neuvoja ja voitatte oman itsekäisyytenne, silloin totisesti alatte tehdä ikuista työtä Jumalan valtakunnan puolesta.

Jos teitä on samalla paikkakunnalla useampia yhtä hartaita pyrkijöitä, voitte muodostaa pienen suljetun piirin, joka kokoontuu säännöllisesti ja jossa te esim. tunnustatte toisillenne, missä kohdin teidän on ollut erityisen vaikea seurata Mestaria. Tällaisesta yhteistyöstä on paljon apua, saatte ikäänkuin voimaa ylhäältä, mutta ehdoton ehto on täydellinen hartaus ja vilpittömyys kaikissa piirin jäsenissä.

Jos taas tunnette sydämellistä vetovoimaa esim. Buddhaan, otatte hänet esimerkiksenne ja opettajaksenne ja rupeatte noudattamaan hänen käskyjään, jotka luetellaan „Buddhalaisessa katkismuksessa.”

Jos olette omaperäinen ajattelija, laaditte itsellenne oman ohjelman. Pääasia vain on, että ohjelmaa noudatetaan, että ihannetta toteutetaan, että Mestaria – tunnettua tai tuntematonta – seurataan. Tosi teko yksin on arvosta, hyvä aikomus ei mihinkään riitä.

Oi jos Suomessa olisi paljon tällaisia teosofejia! Tuntuisiko silloin heidän vaikutuksensa pian kaikkialla. Kirkko puhdistuisi, politiikka muuttuisi lastenleikistä vakavaksi työskentelyksi Suomen kansan ja maan hyväksi, koko elämä kirkastuisi ja ihmiset alkaisivat aavistaa, mitä Luoja on luomillaan tarkottanut.

*

Tietäjän ohjelmasta tänä vuonna tulee nyt puhua pari sanaa. Koska tämä on teosofisen aikakauskirjamme viides vuosi, siis sen „manas”- eli älyvuosi ilmiömaailmassa, on sen oleminen ennenkaikkea „intelligentti” tänä vuonna ja tekeminen älyllisesti mieltäkiinnittävä vaikutus. Jos siis Tietäjä tahtoo toteuttaa kohtalon suomaa mahdollisuuksia, ei se armon vuonna 1909 saa olla „kuiva”. Tämä on

kylläkin painava velvollisuus toimittajalle, mutta ei vähennä lukijain oikeutta ankaraan arvosteluun se, että siitä avomieliin puhutaan. Olkaa siis kriittisiä ja tarkkoja, hyvät lukijat, tänä vuonna! Kirjottakaa minulle, kun tekee mielenne moittia.

Mitä muuten ohjelmaan tulee, olen ensiksikin aikonut joka numeron alkuun panna tämänlaatuisen „johtavan artikkelin”. Jos lukijat voivat sulattaa sen perin personallisen leiman ja pohjasävelen, mikä näillä kirjoituksilla tulee olemaan, on yrityksestä se etu, että toimittajana olen tilaisuudessa lausumaan mielipiteeni kaikenlaisista kysymyksistä suoraan sydämeistä, tarvitsematta pukea ajatuksiani ylen „objektiiviseen muotoon”.

Toiseksi olen pyytänyt „Aatetta” kirjottamaan Tietäjää varten helppotajuisen esityksen teosofisista opeista. Täten nekin, jotka eivät vielä ole perehtyneet teosofiseen maailmankatsomukseen, saattavat vaikeudetta lukea aikakauskirjaamme ja seurata sen muita kirjoituksia. Ensimmäinen osa on luettavana tässä numerossa ja huomannee siitä asiantuntija, että vanhakin teosofi lukee Aatteen esitystä mielihyväkseen.

Kolmanneksi tulee jatkuvana kirjoituksena olemaan Annie Besantin toimittama kertomus H. P. Blavatskysta ja Viisauden Mestareista, joista jo mainitsin joulukuun numerossa. En ollenkaan epäile sen kykyä kiinnostaa kaikkien lukijain mieltä.

Neljänneksi jatkuu buddhalaisen pyhän kirjan „Dhammapadan” suomennos.

Viidenneksi tulee V. H. V. erityisen otsakkeen alla säännöllisesti ja lyhyesti tekemään selkoa ulkomaalaisten aikakauskirjain huomattavista kirjoituksista.

Voidaanko vielä muunlaisia toiveita toteuttaa jo tänä vuonna, sen aika näyttäköön. Monen ystävän esitykset Johanneksen evankeliumia tai Ilmestyskirjaa selittävästä sarjasta ansaitsevat kaikkea huomiota. Ehkä semmoisillekin tuumille vielä löydämme sijaa.

Muuten ohjelma pysyy entisellään, avustajat samaten. Uusia sitäpaitsi tulee lisää. Jos varat myöntävät, saa Tietäjä joskus ilmestyä hieman suurempana, joka kuukausi kuitenkin vähintään 32-sivuisena. Tekstiin käytetään nyt vähän pienempiä kirjjasimia, että lukemista mahtuisi enemmän.

*

Italiaa kohdannut kauhea maanjäristys ei ollut jäänyt tähtiennustajilta huomaamatta. Raphael'in ja Zadkiel'in almanakat ilmestyivät kumpikin *lokakuun alussa* 1908.

Edellinen sanoo siv. 69: „Talvineljännes (jouluk. 22 p:stä 1908 - maalisk. 21 p:ään 1909) . . . Kymmenennellä asteella itäistä longitudia Saturnus tulee olemaan täsmälleen alemmalla meridianilla, joka ennustaa tuhoa tuottavaa maanjäristystä.”

Zadkiel on vielä tarkempi siv. 65: „Noin kymmenennellä asteella itäistä longitudia . . . uhkaa maanalaisia häiriöitä tai maanjäristystäräyksiä noin *25 ja 30 p:nä joulukuuta 1908.*”

Kymmenes pituusaste on Korsikan kohdalla. Messina on 14 asteella.

Mitä nyt skeptikot taas sanovat astrologeista ja astrologiasta?

*

Sydäntä liikuttaa ja ilahuttaa nähdä, että tälläkin pallolla, jossa niin paljon puhutaan ihmisten pahuudesta ja kovuudesta, elää yleisinhimillinen veljesrakkaus, joka tarpeen tullen näyttäytyy. Ajattelen nyt sitä rahan y. m. keräystä, mikä kaikkialla Euroopassa ja Amerikassa on toimeenpantu hätää kärsivien italialaisten veljiemme hyväksi. Sanomalehdet sisältävät yleensä niin paljon kertomuksia murhista ja rikoksista, puhumattakaan poliittisista riidoista ja järjettömyyksistä, että joutuu aivan kuin erämaasta keitaaseen, kun joskus saa lukea jotain hyvää ja lämmittävääkin.

Helmikuu, s. 41-45

„Älä pelkää, sinä pikkuinen lauma; sillä Isänne on nähnyt hyväksi antaa teille valtakunnan (Luk. ev. XII, 32). Maailmassa teillä on ahdistusta; mutta olkaa turvallisella mielin, minä olen voittanut maailman (Joh. ev. XVI, 33).” Näin lohdutti Viisus lapsiaan pari tuhatta vuotta sitten, näin se opettaa ja lohduttaa vielä tänä päivänä. Viisus on todella kolminaismaailman yläpuolelta kotoisin ja se ihminen, joka viisaudesta syntynyt on, hän on kolminaismaailman voittanut. Ja koska näitä voittaja-ihmisiä aina on mukana, silloin kun Viisus puhuu maailmalle, etsien lapsiaan, saattavat lapset olla turvassa. Sillä heidän pikkuinen laumansa on kasvava ja lopulta täyttävä maailman. Nämä mietteet johtuivat mieleeni ajatellessani teosofista liikettä. Niin pieni kun tämä liike vielä onkin, niin huomaamaton suuren maailman humussa, on se kuitenkin ennen muita kutsuttu aikaansaamaan mitä suurimpia asioita. „Tulevaisuus on meidän, jos me pysymme tehtävällemme uskollisina”, saattavat kaikki vilpittömät teosofit ja viisauden rakastajat tyyneesti ajatella. Tulevaisuus on totisesti teosofian, jos vain osaamme lukea historiaa. Madame Blavatsky kirjotti eräässä artikkelissaan: „. . . Kuollut puustainusko ja pappisvalta on jo aikansa elänyt. Maailman täytyy liikkua ja kulkea eteenpäin, muuten uhkaa seisahdus ja kuolema. Älyllinen kehitys kulkee rinnakkain ruumiillisen kanssa ja molemmat lähenevät *Ainoata Totuutta* — joka on sydän ihmiskunnan ruumiissa samoinkuin sen kehitys on veri. Jos kiertokulku hetkeksi pysähtyy, seisahtuu sydän ja inhimillinen koneisto on kuollut. Kristuksen palvelijat ne ne tahtovat tappaa tai ainakin lamauttaa totuuden iskemällä siihen nuijansa, jonka nimi on: *puustavi, joka kuolettaa*. Mutta loppu on lähellä. Mitä Coleridge on sanonut poliittisesta hirmuvallasta sopii vielä suuremmalla syyllä sanottavaksi uskonnollisesta hirmuvallasta. Jollei kirkko peräytä raskasta kättään, joka painajaisena puristaa miljonain uskovaisten ahdistettuja rintoja ja pitää heidän järkensä lamassa taikauskon kynsissä, on ritualistinen kirkko oleva tuomittu *luopumaan paikastaan uskonnon hyväksi* — ja kuolemaan. Pian on kirkko seisova valinnan edessä. Sillä kun kansa kerran on saava tiedon siitä totuudesta, jota kirkko niin suurella huolella peittää, on toinen kahdesta seikasta tapahtuva: kirkko on joko häviävä kansan *kautta* tahi sitten — jos syvät rivit on jätetty pimeyteen ja kuolleen kirjaimen orjuuteen — se on häviävä kansan *kanssa*. Tulevatkohan ne, jotka palvelevat ikuista totuutta — josta ovat tehneet kirkollisessa pyörässä alituisesti pyöriävän oravan, — osottautumaan siksi *epäitsekäiksi*, että kahdesta välttämättömästä asiasta valitsevat paremman? Ken tietää!

„Toistan vielä kerran: ainoastaan teosofia oikein ymmärrettynä voipi pelastaa maailman toivottomuudesta aikaansaaden jälleen semmoisen yhteiskunnallisen ja uskonnollisen puhdistuksen, jommoisen kerran ennen historian aikana Gautama Buddha pani toimeen; rauhallisen uudistuksen, joka toimitetaan verentippaakaan vuodattamatta ja jolloin kukin jää isäinsä uskoon, jos niin haluaa. Tätä tehdäkseen hänen ainoastaan tulee viskata luotaan nuo ihmistekoiset loiskasvannaiset, jotka nykyään tukehuttavat kaikkia maailman uskontoja ja kirkkoja. Hyväksyköön ja omistakoon ainoastaan olennaisen — joka kaikissa on sama: nimittäin hengen, joka tekee sen ihmisen eläväksi ja kuolemattomaksi, jossa se asuu. Tuntekoon jokainen ihminen itsensä kutsutuksi etsimään ihannettaan, sitä tähteä, jonka valo loistaa hänen tielleen. Seuratkoon hän sitä koskaan väistymättä sen tieltä; ja miltei varmasti hän on saavuttava elämän „majakan” — totuuden: vähät siitä, onko hän etsinyt ja löytänyt sen seimen tai kaivon pohjasta . . .” (Le phare de l'inconnu, La Revue théosophique, 1889).

Näin H. P. B. kaksikymmentä vuotta sitten. Nyt tiedämme sanoa, että teosofinen liike on sitä varten syntynyt, että se valmistaisi maaperän sille suurelle maailman uskonnolle, joka ennen pitkää tuleva on. Teosofinen liike on huutajan ääni korvessa, Mestarin edellä käyvä Johannes kastaja. Mikäli tämä liike pysyy tehtävälleen uskollisena, sikäli se jouduttaa uuden „Vapahtajan” tuloa. Ja muistakaamme tärkeä kohta: se läksy mikä meidän ehdottomasti on opittava ja maailmalle opetettava, ennenkuin suuri opettaja voi ilmestyä, on: suvaitsevuus, suvaitsevaisuus sekä uskonnollisessa että jokapäiväisessä merkityksessä, ettemme luule *olevamme* jotakin, vaan kunnioitamme toisiamme.

Leadbeater-juttu oli koetus Teosofiselle Seuralle. Se näkyy nyt olevan onnellisesti ratkaistu. Vuosikokouksessa oli hallinnon yksimielinen päätös, että Mr Leadbeater on koska tahansa tervetullut takaisin T. S:aan. Presidenttimme, Mrs Annie Besant, lausuikin seuraavat toiverikkaat sanat teosofisen liikkeen tulevaisuudesta:

„Vuodesta 1910 lähtien Teosofiselle Seuralle alkaa ajanjakso verratonta mahtia, yleismaailmallista vaikutusvaltaa, kunnes se seisoo maailman edessä vapaamielisen, henkisen ja sentähden vapaan Uskonnon tunnustettuna lipunkantajana. Tämä on nyt varma, sentähden että Seura kokonaisuudessaan on julistanut puoltavansa suvaitsevaisuutta, vapautta ja veljeyttä. Ja minä, nöyry palvelija niiden Mestarien, jotka sen perustivat; H. P. Blavatskyn ja H. S. Olcottin seuraaja heidän omasta määräyksestään; Seuran presidentti Mestarein tahdosta, presidenttiperustajan nimittämänä ja jäsenten valitsemana: minä en pyydä niitä itseäni seuraamaan, jotka eivät sitä halua; heittäkööt, jos hyväksi näkevät, käsistään sen tilaisuuden, joka vain kerran tarjoutuu kunkin ajanjakson alkaessa, ja huomatkoot aikanaan, kuinka suuri heidän hylkäämänsä tilaisuus oli. Mutta minä kutsun teidän joukostanne niitä, jotka ovat halukkaita minua seuraamaan uuteen ajanjaksoon — jossa Vanhemmat Veljet taasen ovat omasta armollisesta julistuksestaan Teosofisen Seuransa ensimmäisenä osastona — työskentelemään kanssani Teosofian nimessä kansojen rauhan ja maailman valistuksen puolesta.”

*

Suvaitsevaisuudesta puhuttaessa täytyy minun sanoa, että on kysymys, josta teosofeinkin kesken näkyy olevan vaikea puhua, ja se kysymys on sukupuolikiusymys. Epäilemättä asia on arkaluontoinen ja vaikea on välttää toisten tunteiden loukkaamista. Mutta toiselta puolen ovat ihmiset liiankin nopeita sukupuoliasioissa väärinkäsittämään ja epäilemään toisiaan, jopa „pahaakin” toisistaan luulemaan. Jos joku uskaltaa niistä asioista puhua, lausuen vapaampia mielipiteitä, otaksutaan heti, että hän tahtoo itseään „puolustaa”. Ja itseään merkitsee tietysti omaa huonouttaan.

Olen eräältä kunnioitettavalta viime vuoden lukijalta vastaanottanut pitkähkön ja vakavan kirjeen, jossa hän moitti „Tietäjää” siitä, että se tarjoo luettavaksi semmoistakin, joka ei ole teosofista, nim. viime lokakuun vihossa Aatteen artikkelin „Ihanneyhteiskunta”. Hän moittii minua siitä, että vapauden nimessä loukkaan ja sorran enemmistön mielipidettä ollakseni yhdelle ainoalle yksilölle suvaitsevainen.

Olen pahoillani tästä enkä tahtoisin aiheuttaa pahaa mieltä yhdellekään lukijalle, sillä „Tietäjän” tehtävä on enemmän rakentavaa kuin repivää laatua. Mutta toiselta puolen teosofit ja „Tietäjän” lukijat ovat mielestäni ihmisiä, jotka ovat tottuneet itsenäiseen ajatteluun eivätkä säikähdä toisen poikkeavia mielipiteitä. Onhan sitäpaitsi Aatteen kanta siksi tunnettu, ettei sen johdosta tarvitsisi olla sokkosilla. Itse olen kauan aikaa odottanut tilaisuutta kirjottaa yhtä ja toista juuri tästä samasta arkaluontoisesta asiasta. Mutta tiedän varmasti, että monet ajatukseni tuntuivat monen mielestä kauheilta, vaikka samalla tiedän, että monta voisin auttaa ja lohduttaa.

*

Kuinka paljon kirjallisuutta meidän aikanamme painetaan ja julkaistaan! Kuinka paljon vaivaa nähdään! Mutta kuinka paljon turhaa käännellään ja kirjojellaan, kun ajattelee, että suuret paljoudet todella hyvää ja ylevää kirjallisuutta jätetään aivan unohduksiin. Suomessakin ilmestyy kirjoja sadottain joka vuosi. Mutta jos lähtee kirjakauppaan ja kysyy mitä kirjoja pitää ostaa tutustuakseen perinpohjin esim. itämaalaisiin uskontoihin, mitä muiden kansojen pyhiä kirjoja on suomen kielellä luettava, kuuluu vastaus: ei suomen kielellä ole semmoista kirjallisuutta ollenkaan... Tai ehkä joku tietää sanoa: onhan Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta ilmestynyt buddhalainen katkismus ja Bhagavad Gita, ja teosofisessa aikakauskirjassa on ollut suomennoksena Taoteking ja Dhammapada. Niin, tämä kunnia on miltei yksinomaan meidän.

Ja kuinka vähän me taas olemme voineet! Miksi meillä ei jo ole suuri teosofinen kirjallisuus suomen kielellä – kirjallisuus, joka käsittäisi m. m. pyhät maailmankirjallisuuden helmet? Syy on selvä. Olemme köyhiä ja kirjallisuus on kallista. Mitä luulette, arvoisat lukijat, että kirjan painattaminen maksaa? Satoja ja tuhansia markkoja. Ottakaamme esimerkki. Jokainen „Zanonin” kaksoisvihko maksaa painettuna neljä sataa markkaa, suomennos noin sata markkaa, siis yhteensä noin viisisataa markkaa. Kaksoisvihkoja tulee kahdeksan. Koko teos maksaa täten neljä tuhatta markkaa. Ihmettelettekö, että vihkoja ilmestyy harvaksen? Jospa edes olisi sillä tuhat tilaajaa!

Te sanotte: „Zanoni on romaani. Julkaiskaa arvokkaampaa kirjallisuutta”. No niin, mutta oletteko lukeneet Zanonian? Se ei olekkaan tavallinen romaani. Rakkautta siinä on ja seikkailuja, mutta – ken tahtoo opetuslapsiksi, lukekoon Zanonin. Ken tahtoo tietää, miten vihityt elävät, lukekoon Zanonin. Ken tahtoo silminnähtävän todistuksen siitä, että Mad. Blavatsky ei „keksinyt” Mestareita ja Salaista Veljeskuntaa, lukekoon Zanonin, joka kirjoitettiin v. 1848.

Täytyyhän meidän kaikissa tapauksissa iloita siitä, mitä jo on saatu aikaan – teosofinen kirjallisuus on mennyt hyvin kaupaksi. Suomen kansa on osottanut, että se haluaa muutakin ravintoa kuin ruumiillispersonallista. Suomen kansa panee arvoa henkisillekin aarteille, taivaallisille, joita ei koi syö eikä ruoste raiskaa.

Nyt on vain tärkeä, jos tahdomme vastedeskin menestyä, että jokainen asianharrastaja hankkii itselleen, mikäli mahdollista, jokaisen uuden teosofisen kirjan, vieläpä lahjottaa vähempivaraiselle ystävälleen, jos siihen kykenee. Sillä tavalla on varma menekki uudelle kirjalle taattu, ja siten saamme kirjallisuutemme kasvamaan. Ellei kirjallisuus kasva, eivät aatteet leviä. Mutta aatteiden levittäminen on juuri uskottu meidän huostaamme!

Sentähden minua ilahuttaa uutinen semmoinen kuin seuraava, joka kirjoitetaan minulle Kilpuan Korvenkylästä: „Nykyään olemme pyrkimyksemme elvyttämiseksi perustaneet keskenämme teosofisen lainakirjaston. Osuusmaksu on ainoastaan 2 mk. 50 p. ja sitten vuosimaksua 50 p. vuodessa joka jäseneltä. Meitä on nyt kymmenkunta osakasta, joten kykenimme joulukuun lopussa, hinnanalennuksen aikana ostamaan kirjoja 30 markan arvosta. Kirjoja lainataan myöskin syrjäisille, mutta vähän kalliimmalla lainausmaksulla kuin osakkaille. Lainausmaksuina saadut rahat käytetään uusien kirjojen ostoon ja entisten kunnossapitoon. Ja kenties vielä osakkaatkin lisääntyvät, joten voidaan kirjastoa vähitellen kartuttaa. Sääntöjen mukaan ostetaan siihen ainoastaan teosofista ja muuta samansuuntaista kirjallisuutta. Ja säännöissä on m. m. määrä, että jos kirjasto-osuuskunnan jäsenet sattuisivat vähenemään niin vähiksi, että pidettäisiin parhaana lakkauttaa, niin sen omaisuus luovutetaan Teosofiselle Seuralle.”

Tätä esimerkkiä voisivat varattomat joka paikassa noudattaa.

Eräissä seurassa oli äskettäin puhe kieltolaista. Keskusteltiin sinne tänne sen puolesta ja sitä vastaan ja lopuksi arveltiin, että kestää kaun, ennenkuin niin ihanteellisia oloja aikaansaadaan. Muuan läsnäolija huomautti tähän: „Kuka se sitten estää Suomen kansaa käytännössä toteuttamasta kieltolakia? Kirjotettu lakiko on pääasia? Lakatkaamme tällä hetkellä alkoholia nauttimasta, niin on kieltolaki toimeenpantu ilman juhlallisuuksia, ilman virkamiehiä, ilman rahamenoja, ilman lakipykälää . . .”

Maaliskuu, s. 73-77

Mitä on uskonto? Tähän kysymykseen ovat tiedemiehet antaneet erilaisia vastauksia. Muutamien mielestä se on ilmiö, jonka täytyy väistyä syrjään niin pian kuin tiede astuu näyttämölle, toiset taas pitävät sitä niin yleisinhimillisenä sielutieteellisenä ilmiönä, ettei ihmiskunta tiedon kasvaessakaan voi siitä vapautua.

Jos silmät auki katselemme maailmaa, huomaamme, että uskonto todella on monivärinen ilmiö: eri ihmisluonteille se on aivan erilainen asia. Yksi yhteinen piirre on kyllä kaikissa uskonnollisissa ilmiöissä: aina ihminen uskonnossaan ilmaisee suhdettaan Jumalaan, siihen kaikkikäsitteeseen elämään, joka on ihmistä suurempi ja mahtavampi; mutta kuinka erilainen on tämä ilmaisu.

On ihmisiä, joille uskonto on muotiasia tai säädyllisyysasia tai yhteiskunnallinen velvollisuus. He pitävät asiaankuuluvana **uskoa** kirkon tai papiston määräämiin opinkappaleihin, ottaa säännöllisesti osaa kirkollisiin ja muihin uskonnollisiin menoihin ja jumalanpalveluksiin sekä elää siivosti ja yhteiskunnallisia lakeja loukkaamatta. Nämä ihmiset ovat yleensä pintapuolisia – elleivät ole politikoitsijoita –, heikkoja sekä pahassa että hyvässä, mutta tavallisesti myös ahdasmielisiä ja suvaitsemattomia.

Toinen ihmisryhmä ottaa uskonnon syvemmältä, vakavammalta kannalta! Nämä ihmiset ovat sielussaan tajunneet, kuinka heikkoja ovat luonnon ja kohtalon suuriin voimiin verraten, kuinka majesteettillinen asia on kuolema, kuinka pelottavan uskottava kaikkivaltiaan Jumalan olemassalo on. Heillä on tavallisesti elävä tunne synnin ja pahan todellisuudesta ja vihattavuudesta ja harras halu sovintoon Jumalan kanssa. Heille ei uskonto ole ulkonainen asia, vaan peräti sisäinen, sielullinen todellisuus. He ovat uskonnollisia, uskovaisia sisällisestä pakotuksesta. Heidän syvää vakaumustaan ja elävää uskoaan kaikki kunnioittavat, mutta he kasvattavat myös piireissään uskonkiihkoilijoita, fanatikoita, joiden ahdasmielisyys ja suvaitsemattomuus saattaa viedä heidät arvaamattoman ja tuhoa tuottavan pitkälle. Heidän uskonnollaan on aina intohimoinen väritys.

Onko vielä toisenlaista uskontoa? Jos ensimmäisen ihmisryhmän uskonnon voi sanoa alkavan fyysillisellä tasolla (ominaisuus *tamas*) ja toisen astralisella (ominaisuus *radshas*), niin kai tässä kolminaismaailmassa on kolmas uskonnonlaji, jonka alkuväreilyt ovat mentalimaailmasta kotoisin (ominaisuus *sattva*)? On epäilemättä.

Mikä on ihmisen varsinainen mentalinen eli järkiperäinen ominaisuus? Se on hänen tiedonhalunsa, hänen totuudenkaipuunsa. Tämä ihmisen hengelle ominainen kaipuu aiheuttaa sekä tieteellisen tutkimushalun että filosofisen vaiston. „Silmät auki näkyväiselle maailmalle!” käskää tiedonhalu. Ihminen lakkaa uskomasta umpimähkään, hän tutkii. Hän oppii tuntemaan maailmaa ja ihmisiä, johonkin määrin itseäänkin. Hän löytää maaperän millä seista. Moni luulee jo kaikki löytäneensä, kaikki ratkaisseensa. Sillä taas kuiskaa tiedonhalu, totuuden kaipuu: „vielä et tiedä kaikkia. Katso, kuinka mittaamaton on maailma, kuinka käsittämätön on kohtalo! Etsi syntyjä syviä.” Ja ihminen alkaa ajatella. Hän heittäytyy filosofisiin spekulatsioneihin, hän rakentaa älyllään järjestelmiä koettaessaan selvittää maailman ja elämän monimutkaista vyyhtiä. Syvälle hänen ajatuksensa tunkee, avaroita aloja se mittailee, mutta kuta enemmän hän miettii, sitä enemmän hän nöyrytyy ja tunnustaa itselleen: „en mitään tiedä.”

Ja silloin taas astuu uskonto hänen eteensä. Mutta jos hän on kokemuksistaan ottanut oppia, on uskonto muuttanut muotoa. Uskonto ei ole ulkonaisen toiminnan asia eikä sisällisen tunteen. Uskonto on koko hänen korkeamman itsensä heijastus minä-tajuntaan. Uskonto on koko hänen henkisen olemuksensa ääni, joka ei käske eikä kuiskaa, vaan mahtavana tahtona huutaa: „minä tahdon *tietää*. Tahdon tietää totuuden, tahdon tietää, ken sinä olet, elämä, tahdon oppia tuntemaan sinua, Jumala.”

Tämä on uskonnon kolmas ja ylevin laji. Se ei tyydy tieteellisen tutkimuksen pieniin tuloksiin, ei filosofisiin pilvilinnoihin, mutta ei liioin sokeaan uskoon eikä uskonnollisen tunteen kiihkoon. Rauhallisesti, kylmän järkevästi, mutta elämän omalla lämmöllä se tahtoo *tietää*.

Näitäkin ihmisiä on, ja heitä ei auta, ei tiede, ei filosofia, ei kirkko. Mistä he saavat hengelleen ravintoa?

Ei mistään muusta kuin jumalallisesta viisaudesta, teosofiasta. Teosofia yksin sanoo ja selittää ja todistaa:

„Te ihmiset, jotka totuutta pyydätte, tietäkää, että totuuden tieto on olemassa, tietäkää, että on olemassa niitä ihmisiä, Mestareita, jotka totuuden ovat löytäneet. Tekin voitte siis etsiä ja totuuden löytää. Tekin voitte päästä Jumalan tuntoon.”

Tämä on teosofian evankeliumi.

*

Kun ihminen uskoo kaikkivaltiaaseen personalliseen Jumalaan, silloin hän myös uskoo n. k. syntiin, joka on tämän jumalallisen olennon tahdon loukkaamista. „Sitä ja sitä et saa tehdä,” on Jumala sanonut, „ja jos sitä teet, teet syntiä, josta sinua rankaisen.” Ah kuinka paljon kärsimystä tämä alkuperäinen käsitys synnistä on saanut aikaan. Ne ihmiset, jotka luulivat olevansa ja joiden uskottiin olevan erityisiä Jumalan puhetorvia ja edustajia maan päällä, määräsivät toisille, mitä oli syntiä, mitä luvallista, ja laativat täten pitkiä syntiluutteloja, joiden nojalla saattoivat ahdistaa, vainota ja rangaista toisia.

Meidän päivinämmä alkaa vihdoinkin käsitys synnistä selvitä ja puhdistua. Synti on vieläkin jumalallisen lain rikkomista, mutta tämä laki ei ole mielivaltaisen jumalan tekemä, vaan luonnon ikuinen laki, joka itsestään kostaa sille, joka sitä rikkoo. Synnistä pääsee täten ainoastan tiedon avulla.

Kun ihminen oppii tietämään jostakin asiasta, että se on paha, silloin hän vapaachtoisesti luopuu siitä tekemästä, sitä tahdomasta. Mutta tuomio häntä ei auta, ainoastaan oma valistus, oma heräymys, oma tieto.

Tulevaisuudessa uskonkin, ettei tulla käyttämään enää synti-sanaa. Tässä sanassa on jotakin kaikua personallisen jumalan loukkaamisesta. Tulevaisuudessa ymmärretään, ettei Jumalaa voi loukata. Silloin ymmärretään, ettei ihminen voi tehdä syntiä Jumalaa vastaan. Sitä vastoin opetetaan ihmisille, että heidän tulee kohdella toisia ihmisiä, eläimiä ja koko luomakuntaa veljinään. Silloin opetetaan heille, että heidän tulee keskenään olla rehellisiä, hyväntahtoisia, auttavaisia, lempeitä, anteeksiantavaisia, samalla kun heidät vapautetaan siitä taikauskaisesta luulosta, että mikään jumala loukkaantuisi tai pahastuisi heidän pahuudestaan.

Tulevaisuudessa otetaan varteen apostolin sana: „kuinka ihminen voisi rakastaa Jumalaa, jota hän ei näe, jos ei hän rakasta veljeään, jonka hän näkee?!”

*

Tätä nykyä on paljon puhuttu ja kirjoitettu Kalevalasta, Valvoja on julkaissut erityisen Kalevalavihkon, helmikuun 28 p:nä vietettiin erityinen Kalevala-juhla. Eipä ihmettä, sillä Kalevala on Suomen kansan kallein aarre, se on todistus siitä, että Suomen kansalla on ollut menneisyyttä – ei sivistymättömän ja villin kansanheimon menneisyyttä, vaan sanan kauniimmassa merkityksessä kulttuurikansan menneisyys. Kuitenkin harvat vielä aavistavat, mitä Kalevala oikeastaan on, mitä syvää viisautta sen runoista on löydettävissä. Tällä en tarkota, että Kalevala olisi „pyhä kirja”, jonka jokainen sana ja kirjain olisi jumalallisesti inspireerattu. Kaukana siitä; sen laatuinen jumaloiminen olisi lapsellista. Tieteellinen tutkimus näyttäköön, miten kukin runo ja kukin lause on syntynyt ja muodostunut. Kalevalan pyhyys on sen hengessä ja sen ilmituomissa filosofisissa, yliaistillisissa ja salatieteellisissä tosiseikoissa.

Ei kestäne monia vuosikymmeniä, ennenkuin tätä aletaan ymmärtää. Silloin esiintyy myös taitavia Kalevalan lukijoita ja tulkitsijoita. Näytteeksi, mihin suuntaan Kalevalaa voi lukea, julkaisen tässä numerossa aikoinaan „Luciferissa” olleen H. P. B:n kirjoituksen Suomen kansalliseepoksesta, josta kirjoituksesta samalla näkyy, ettei aikamme suurin okkultinen opettaja ollut unohtanut pientä Suomenkaan kansaa.

*

Teosofisen Seuran Palvelevan Veljistön yhteydessä on Englannissa ja Amerikassa perustettu liitto lapsia ja nuoria varten. Tämän liiton nimi *The Round Table* – Pyöreä Pöytä. Nimi on saatu vanhasta anglosaksisesta „tarusta” kuningas Arthurista ja hänen ritareistaan, joiden oli tapana istua avarassa kuninkaan salissa pyöreän pöydän ympärillä suuria elämän kysymyksiä pohtimassa. Tämän „Pyöreä Pöytä” nimisen liiton tarkoitus on kasvattaa jäseniään „jotakin olemaan” ja „jotakin tekemään” ihmisten ja eläinten hyväksi. Työtä on monenlaista: auttaa pienempiä lapsia lootuskoulussa; auttaa vanhempia jäseniä teosofisessa työssä, esim. kirjottamalla osotteita, olla apuna kokouksissa y. m.; olla teosofisessa kirjeenvaihdossa nuorempien kanssa; tehdä työtä veljeyden puolesta, esim. siten että ottaa jonkun köyhän lapsen ystäväkseen ja koettaa häntä kaikella tavalla palvella ja auttaa (ei „suojella” itse mahtavampana); pyrkiä osaa ottamaan näkymättömien auttajien työhön; työskennellä sen puolesta, että eläimiä kohdeltaisiin ystävyydellä y. m.

Tämän liiton jäseneksi pääsee lapsi vasta 13 vuotta täytettyään. Liitossa on kolme astetta. Ensimmäinen käsittää *liittolaiset*, toinen *toverit*, kolmas *ritarit*. Jokaisen pyrkijän täytyy ensin tulla liittolaiseksi. Kun hän semmoisena on itseään kunnostanut valitaan hänet toverien joukkoon. Kaksikymmentä yksi vuotta täytettyään hänet voidaan nimittää ritariksi.

Kaksitoista toveria muodostaa yhden pyöreän pöydän. Ritari kolmantenatoista on heillä johtajana. Jokaisen ritarin velvollisuus on saada aikaan oma pyöreä pöytä.

Kaikki liiton jäsenet oppivat pitämään silmänsä edessä Mestari-ihannetta. „Seuraa kuningasta” on liiton tunnuslause ja jäseneksi pyrkijä lupaa „elää puhtaasti, puhua totta, korjata väärän ja seurata kuningasta (Mestaria)”.

Huhtikuu, s. 105-109

Kysymys, jonka teosofi usein tekee, on tämä: „jos ihminen on Jumalasta syntynyt ja itse jumalallinen, miksi hänen pitää läpikäydä ilmenneen elämän pitkä kehitysjakso tullakseen täydelliseksi? Kuinka se mikä on Jumalasta ja jumalallista on pakotettu tulemaan täydelliseksi? Eikö se jo ole täydellistä?”

Tähän kysymykseen olen aina vastannut: „ihminen on jumalsyntyinen, mutta hän ei tiedä sitä. Hän ei ole itsetietoisesti jumalallinen. Kehityksen, ilmenneen elämän avulla hän tulee itsetietoiseksi omasta jumaluudestaan.”

Vastaus on kyllä tosi, mutta itse asiassa vaillinainen. Sillä kuinka se mikä on jumalallista ei olisi itsetietoista? Eikö täydellinen itsetajunta ole jumalallisuuden olennainen ominaisuus, sen ehdoton ehto? Kuinka jumalsyntyinen olento voisi olla itsetiedoton? Jumalallisuus ja itsensä tuntemattomuus ovat toistensa vastakohtia. Ei lapsen viattomuutta voi kutsua jumalalliseksi; se on luonnollinen kauneus, joka haihtuu elämän taipaleella. Jos ihmissielu „luomispäivänä” on lapsen kaltainen, on ilmiö luonnollinen, mutta ei jumalallinen.

Vastauksen tähän kysymykseen saamme kokemuksesta, jonka jokainen mystikko on tehnyt. Ihminen voi päästä sisäiseen yhteyteen merkillisen Elämän kanssa, hän voi päästä salaiseen tietoon ihmeellisestä, täydellisestä, kaikkietävästä Jumalasta, joka niin on likellä ihmistä itseään, että Hän on aivan kuin ihmisen taivaallinen Isä ja ihminen kuin Hänen poikansa. Kaikki mystikot tunnustavat yhdellä suulla tehneensä tämän kokemuksen, jota jumaluusoppi kutsuu „unio mystica”ksi (salaperäiseksi yhtymiseksi). Tämä kokemus ei ole ulkonaisen, „pilvissä asuvan” näkemistä, vaan sisäisen Jumalan tuntemista. Mutta tämä sisäinen tuntemus on todellisempi kokemus kuin mikä objektiivinen havainto tahansa, sillä „lähempänä meitä Hän on kuin kädet ja jalat”.

Se jumala, jonka ihminen tällöin näkee ja tuntee, on hänen oma jumalsyntyinen, jumalallinen Itsensä, Aatmansa. Kuinka tämä on ymmärrettävissä?

Näin sanoo Herran Laulu:

„Se joka harjaantumattoman järkensä (buddhi) takia pitää Itseään, joka on erillään, toimijana, hän ei näe, hänen ymmärryksensä on vääristetty” (Bhagavad Gita, XVIII, 16).

„Kaikki teot aikaansaadaan yksinomaan luonnon ominaisuuksien (gunas) avulla. Minuutensa pettämänä itse ajattelee: minä olen toimija” (Bh. G., III, 27).

Kas siinä koko salaisuus. Ihmisen sisin (ja useimmille tuntematon) Itse on täydellinen, kaikkietäväinen Jumala omalla korkealla tasolla. Tämä Itse on ikuisessa rauhassa ja autuudessa, yläpuolella kaikkea „elämää”. Mikään ei siihen koske. Se ei mitään toimi. Se on kuin ikuinen syrjästä katsoja. Se on ikuinen viisaus ja ikuinen rakkaus. Se on aurinko. Mutta niinkuin aurinko se on lähettänyt säteen itsestään ainemaailmaan. Tämä säde on ihmisen yksilöllinen minuus, joka jälleensyntyy ja kehittyy. Ja ihmisen personallisuus on tämän yksilöllisen minän heijastus kolminaisuusmaailmassa.

Minkätähden jumalsyntyisen Itsen täytyy heittää säde itsestään ilmenneeseen maailmaan? Sitä emme tiedä. Itse voittaa siitä jotakin: se oppii tajuamaan alempien tasojen elämää ja valamaan omaa majesteettiaan ilmenneeseen maailmaan, mutta minkä syyn nojalla Ikuisen Jumaluuden lait käskivät Elämää ilmenemään ja poistumaan vuorotellen, sitä ei järkemme uskalla eikä jaksa selittää. Kokemus vain puhuu omaa kieltään, ja se kokemus sanoo, että Jumala on ja että Jumala ilmottaikse ihmisen itsessä.

*

Monet teosofit ovat varmaan tehneet sen kokemuksen, että näennäinen vähäpätöinen sattuma saattoi heidät tutustumaan teosofiaan, ja monet ovat kai senkin havainnon tehneet, että he ensi kuulemalta tai lukemalta tunsivat merkillisen vetovoiman teosofiseen asiaan.

Ottaakseni oman kokemukseni esimerkiksi tahdon kertoa, että olin vastikään täyttänyt 18 vuotta ja vastikään käynyt rippikoulun, kun erään ylioppilastoverini kanssa tuli puhe uskonnollisista asioista. Tämä tapahtui tammikuussa v. 1894.

– Uskotko siis todella, hän kysyi muutaman väitteeni johdosta, – että itse Jumala on astunut alas maan päälle Jeesuksen personassa?

– Tietysti, minä vastasin, – miksen uskoisi? Se on salaperäistä, mutta järkeni ei tee vastarintaa.

– Hm, sanoi toverini katsoen minuun pitkään, – sinä kai olisit mies uskomaan, että Jumala on monta kertaa ilmestynyt maan päälle! On niitä ihmisiä, jotka senkin uskovat. Lontoossa on muutamia, jotka kutsuvat itseään teosofeiksi, ja he väittävät, että Jumala aina 600 vuoden perästä ruumistuu maan päälle.

Tämä nyt oli sängen omituinen esitys teosofiasta, mutta leikki oli mielestäni kaukana. Muistan, että kovasti ällistyin, aivan kuin peite olisi reväistä silmiltäni, ja että melkein heti tokaisin:

– No niin, mitä mahdotonta siinä olisi! Mikä kerran on tapahtunut, on voinut useamminkin tapahtua.

En hoksannut silloin, että noilla ajattelemattomilla sanoillani kaasin kumoon koko kristillis-jumaluusopillisen rakenteen. Toverini jatkoi – ja hänen ivansa oli puoleksi teeskenneltyä, sillä hän oli itse hieman innostunut:

– Arvasinhan. Ajattelin heti, kun luin kirjat, että tämä on jotain Ervastille. Kuule nyt. Noiden teosofien mukaan Jumala ei ole ilmestynyt vain Jeesuksessa, vaan ennen häntä Buddhassa, Zoroasterissa, Krishnassa ja hänen jälkeensä Muhammedissa, Frans Assisilaisessa ja nyt taas teosofiassa. Kaikkien näiden ilmestysten välillä on 600 vuotta.

Todella. Buddha eli noin 600 vuotta e. Kr., Muhammed noin 600 j. Kr. ja Frans Assisilainen 1,200 vuotta j. Kr. Nyt taas oli 1,800 vuotta kulunut. Ensin minua hämmästytti tämä vuosilukujen säännöllisyys. Annoin siis toverini kertoa kaikki mitä hän tiesi, kunnes hän lopuksi neuvoi minua itse lukemaan. Kirjat hän mainitsi: Sinnettin „De invigdes lära” ja „Den dolda världen” sekä Marien „Tidehvarfvens mysterier eller den hemliga läran i alla religioner”. Muita kirjoja ei ollut ruotsin kielellä.

Keskustelumme teki minuun siksi syvän vaikutuksen, että koetin viipymättä saada lainaksi nuo kirjat. Sainkin ne käsiini siitä kirjastosta, josta minun oli tapani lainata.

Kun tulin kotiin, avasin heti kirjan „De invigdes lära” (Vihittyjen oppi) ja luin muutamia lauseita ensimmäisestä luvusta. Siinä puhuttiin adeptien veljeskunnasta ja selitettiin, kuinka aina on ollut ja yhä on ihmisiä, joilla on syvempi tieto luonnon ja elämän salaisuuksista kuin yhdelläkään tiedemiehellä. Enempää en voinut lukea. Minut valtasi niin suuri riemun vavistus, että olin pakotettu heittäytymään pitkäkseni sohvalle. Koko olemukseni soi kuin yhdellä äänellä: tämä on totta, tämä on totta! . . .

Sillä tavalla alkoi minun teosofiani. Mestari lähetti tuon toverini luokseni puhumaan asioista, ja hänen sanojensa ja ilmentämänsä kirjain välityksellä herätettiin sielussani vanhat muistot menneistä tutkimuksista, menneistä kokemuksista.

Äskettäin vieraili Helsingissä kenraali Booth, pelastusarmeijan maailmankuulu perustaja ja johtaja. Hän piti m. m. esitelmän yliopiston juhlasalissa, jossa tämän kirjottaja oli läsnä. Olkoon heti sanottu, että vanha kenraali teki minuun kaikin puolin edullisen vaikutuksen. Iloitsin nähdessäni ihmisen, jonka sydän todella uhkui rakkautta kanssaihmiin, varsinkin kärsiviin. Liikuttavaa oli kuulla 80-vuotiaan valkohapsisen ukon vilpittömän yksinkertaisesti kertovan itsestään; kuinka hän 45 vuotta sitten seisoj yksin Lontoon kurjimmassa kaupunginosassa, kymmenien tuhansien ihmisten keskellä, jotka viettivät elämänsä hädässä, tietämättömydessä ja paheissa. „Minun sydämeni itki ja kysyin: mitä voin näille raukoille tehdä? Kuinka voin ohjata heidän askeleensa pois synnin teiltä? Kuinka voin heitä auttaa aineellisesta kurjuudesta? Näin sydämeni kysyi, ja minä päätin itsekseni, että mitä mies voi tehdä, sen tahdoin tehdä. Ja katsokaa! Nyt, 45 vuotta myöhemmin, on olemassa tämä suuri liike, pelastusarmeija, joka on levinnyt ympäri maapallon ja josta kaikki tunnustavat, että se tekee paljon hyvää.”

Kenraali tosin myös kosketteli teologista kysymystä, viitaten siihen, että pelastusarmeija on pelastanut monta ihmissielua helvetin tulesta ja kuolemanjälkeisestä kauhusta sekä taluttanut heidät taivaalliseen Jerusalemiin. Mutta tuo tuntui minusta tapahtuvan ikäänkuin ohimennen, tavan vuoksi. Tässä esitelmässään kenraali Booth aivankuin paljasti sisimmän ja paraimman itsensä: mitä jumaluusopillisista asioista, kunhan käytännössä suoritamme hyvän työn. Hänen omista silmissään näkyi olevan pääasia se, että ihmiset todella kääntyivät pois pahoilta teiltä, saavuttivat onnen ja rauhan hyvässä sekä elivät ja kuolivat inhimillisinä olentoina.

Ja siltä kannalta sopii yleensä arvostella pelastusarmeijan työtä. Jotkut kutsuvat sitä humbugiksi. Olkoon. Jokaisessa suuresti leviävässä ja hiukankin pintapuolisessa liikkeessä näyttelee humbugikin rooliaan. Sitä ei voi välttää. Mutta kun liikkeen tarkoitus on vilpittömä, kun sen johto on rehellinen, kun jotkut ainakin käsittävät sitä oikein, silloin liikkeellä on tehtävänsä, silloin se ansaitsee kunnioitusta ja kannatusta.

On teosofeja, jotka mielellään soisivat, että teosofinenkin liike saisi jotain „käytännöllistä” aikaan, jotakin samansuuntaista kuin pelastusarmeija. Nämä hyväntahtoiset teosofit unohtavat, että teosofisen liikkeen tehtävä liikkeenä on toinen. Teosofinen liike ei ole hyväntekeväisyysliike tavallisessa merkityksessä. Ei mikään estä yksityistä teosofia yhtymästä pelastusarmeijaan tai ryhtymästä itse mihin hyvään toimintaan tahansa. Päinvastoin. Teosofinen maailmankatsomus kehottaa häntä palvelemaan ihmisiä ja koko luomakuntaa.

Mutta teosofisen liikkeen tarkoitus on toinen. Se on uuden suuren maailmanuskonnon edelläkävijä, joka sille valmistaa maaperää. Ennen pitkää ilmestyy maailmaan suuri Opettaja, suuri Jumalan Poika, suuri Vapahtaja. Kuinka hänet silloin otetaan vastaan? Parjataanko, vainotaanko, kavahdetaanko? Vedetäänkö tuomioistuimen eteen? Ristiinnaulitaanko? Vai otetaanko Häntä vastaan rakkaudella? Kuunnellaanko Hänen sanojaan? Seurataanko Hänen jäljessään?

Kas siinä henkisesti katsoen ajan polttavin kysymys. Ovatko ihmiset – ovatko ainakin jotkut – valmistuneet Häntä tervetulleeksi tervehtimään? Kun Hän tulee, Hän neuvoo. Hän neuvoo meille, miten elämämme on järjestettävä, sekä yksityinen että yhteiskunnallinen. Jos Hänen opistansa otamme vaarin, jos Hänen neuvojansa noudatamme, silloin elämä tulee onnelliseksi. Ei meidän nyt tarvitse vaivata päätämme maailmanparantamisajatuksilla. Emme kuitenkaan löydä lopullista ratkaisua. Hän joka tulee, Hän tietää. Jos olemme valmiit Häneen uskomaan ja Häntä seuraamaan, silloin varmasti saavutamme onnen. Jospa ihmiset tämän ymmärtäisivät. Jospa ihmiset tämän uskoisivat.

Tämä on Teosofisen Seuran työ ja tehtävä – herättää maailmaa ymmärtämään, uskomaan ja toivomaan.

Touko- ja kesäkuu, s. 137-142

„Sillä muuta perustusta ei taida yksikään panna kuin sen, mikä pantu on: Jeesus Kristus.” Jos nimellä „Jeesus Kristus” ymmärretään sitä Jumalanpoikaa, joka 2000 vuotta sitten eli maanpäällä, silloin tämä Paavalin tunnettu lause (1 Korint. 3: 11) on juuri semmoinen kulmakivi, jonka nojaan voidaan rakentaa kirkkokunta. Kirkkokunnassa aina johonkin uskotaan: kuta voimakkaampi usko on, sitä vahvempi on kirkko. Uskoon kuuluu, että uskovaiset ovat ylemmällä elämän asteikolla kuin uskottomat. Uskovaisten velvollisuus on pelastaa muita epäuskosta. Usko jakaa aina ihmiset kahteen ryhmään: oikeat ihmiset ja pakanat, kerettiläiset. Kristittyjen uskon perustus on Jeesus Kristus; ei Jeesus Kristus opettajana, vaan sovittajana ja vapahtajana, joka vuodatti verensä ihmiskunnan puolesta. Kristityt uskovat Paavalin sanoihin eivätkä etsi syvempää merkitystä sanoissa „Jeesus Kristus”, vaan ottavat ne tavallisessa historiallisessa merkityksessä.

Nyt älköön lukija luulko, että minä tahtoisin soimata kenenkään uskoa. Jos ken on uskossaan vilpiton ja onnellinen, hän säilyttäköön sen, vaikka se olisi umpisokea. Mutta minä puhun niille, jotka ovat kadottaneet sokean uskonsa ja etsivät tietoa, etsivät uskoa, joka kestää järjentulen, ja myös niille, jotka väsymyksessään luulevat, ettei mitään uskomisen eikä tietämisen arvoista ole olemassa. Heille tahtoisin huomauttaa, ettei mitenkään voi todistaa Paavalin aina tarkottavan „Kristuksella” Palestiinassa ristiinnaulittua Jeesusta. Päinvastoin minusta näyttää, että hänen kirjoituksensa tulevat selviksi ja ymmärrettäviksi vasta silloin, kun nimitykselle „Kristus” tai „Kristus Jeesus” annetaan sen tavallinen mysteriomerkitys. Että tämä käsitystapa ei ole ainoastaan oikeutemme, vaan suora velvollisuutemme, sen oivaltaa tarkka lukija samasta Korintilaisepistolasta.

Mikä sitten on „Kristuksen” mysteriomerkitys? Se on se ikuinen ja elävä Kristus, josta teosofisissa kirjoissa välistä puhutaan „kristusprinsiipin” nimellä. Mystillinen Kristus ei ole se korkea Vihkijä, joka saarnasi ja opetti Palestiinassa kolmen vuoden ajan, vielä vähemmin Jeesus Natsarealainen, joka siirtyi astralitasolle, silloin kun hän antoi ruumiinsa tämän Vihkijän käytettäväksi, vaan mystillinen Kristus on se Jumalan Hengen siemen kussakin ihmisessä, jonka siemenen tarkoitus on itää ja kasvaa elämändraaman kehityksessä. Mystillinen Kristus ei ole mikään kaukainen olento, ei mikään aikoja sitten kuollut opettaja, vaan meidän sisässämme elävä totuuden ja rakkauden henkivoima. Mystillinen Kristus on meidän oma tosi itsemme.

Ken tähän mystilliseen Kristukseen uskoo, hän ei ole sidottu yhteenkään opettajaan, yhteenkään kirjaan, yhteenkään uskontoon. Hänellä ei ole mitään ulkonaista auktoriteta. Tai jos hänellä on, on se hänen omalla vastuullaan. Sillä mystilliseen Kristukseen uskoja on itsenäinen olento. Hän etsii Jumalaa omassa itsessään, hän pyrkii tietoon oman itsensä olemuksesta. Hänen pelastuksensa ei ole missään kirjassa, ei ihmisessä, ei mestarissa, ei arkkienkelissä. Hänen pelastuksensa on ainoastaan iankaikkisuuden elävässä Jumalassa, jonka tuntuun hänen sisässään täytyy päästä. Tällainen on mystillinen kristinusko, ja se usko ei ole hengessä heikoille, vaan niille, jotka tosi teossa tahtovat hylätä eläimellisen riippuvaisuuden ja kohota inhimilliseen vapauteen.

Sellaisia soisin, että kaikki teosofit olisivat: itsenäisiä ihmisiä, jotka ovat oppineet totuuden aakkoset ja joihin voi luottaa. Jos teosofit umpimähkään uskoisivat toisen tai toisen ihmisen tai kirjan auktoritetiin, silloin syntyisi kyllä yksimielinen seurakunta samoinuskovaisten kesken, mutta se seurakunta olisi samalla myös kirkko. Toista on semmoinen yksimielisyys, joka on vapaa tulos itsenäisten ihmisten totuudenrakkaudesta ja epäitsekäisyydestä. Semmoinen yksimielisyys on kuin kallein helmi kuninkaan kruunussa, sillä se on mystillisen Kristuksen voima ihmisten sydämissä ja se tekee elävän Mestarin näkymättömän tai näkyväisen länsäolon mahdolliseksi.

Muuan kirjeenvaihtaja huomattaa minulle: „jospa tahtoisit kirjottaa käytännöllisestä meditatiiviharjotuksesta Tietäjään valaisevan artikkelin. Siitä saattaisi olla sadoille hyötyä – ja minusta tuntuu kuin todella sadat oikeata ajattelun taitoa kaipaisivat.”

On aivan totta, että harvat ihmiset todella osaavat ajatella, mutta totta on myös, että ne, jotka osaavat, eivät umpimähkään opeta taitoaan toisille. Ja miksikä ei? Yksinkertaisesta syystä. Ajatuksen voima on suurin voima maailmassa, se on terävin työase, minkä ihmisen käteen voi antaa, ja sitä voi käyttää sekä hyvään että huonoon tarkotukseen. Luonnollista on sentähden, että tietäjät eivät julkisesti opeta näitä salaisuuksia, luonnollista, että he sanovat pyrkijälle: „puhdistu ensin mielesi ja sielusi ja ruumiisi, että meillä on takeita siitä, ettet tule ajatuksen salaista voimaa väärin käyttämään. Sitten vasta kun meille osaat sanoa: katsokaa, minun elämäni on puhdas, minun sydämeni on epätsekäs, minun järkeni janoa totuutta, silloin vasta kallistamme korvamme sinun pyynnöllesi.”

Joitakuuta alkeellisia viittauksia he meille kuitenkin julkisesti antavat. Niinpä he neuvovat, että ennenkuin voi ryhtyä varsinaiseen mietiskelyyn, täytyy harjottaa itseään ajatuksenhillitsemisessä. Ajatus on oleva ase meidän kädessämme, ase, jota osaamme vapaasti käyttää. Mitä sanoisimme miehestä, jonka käsi esim. ei tottelisi hänen tahtoaan, vaan alituisesti liikkuisi sinne tänne saamatta aikaan mitään hyödyllistä työtä? Useimpien ihmisten ajatus on juuri tuommoisen käden kaltainen; henkisesti katsoen eivät saa mitään aikaan. Ensimmäinen askel itsekasvatukseen tiellä on niinmuodoin oppia hillitsemään ajatuskykyään. Kun se on saavutettu, voi ihminen ryhtyä mietiskelemään.

Jos taas kysytään, millä tavalla voi oppia ajatuksiaan hillitsemään, kuuluu vastaus: väsymättömän ja säännöllisen harjotuksen kautta. Täytyy silloin tällöin päivän kuluessa tarkastaa omia aivojaan ja niiden ajatuksia. Täytyy harjottaa valppautta ja itsetietoisuutta, että tietää, miksikä tämän tekee, miksikä tuon. Täytyy kasvattaa itsearvostelua, niin ettei anna minkäläisten ajatusten tahansa viihtyä aivoissa. „Sitä ja sitä asiaa minä tahdon ajatella.”

Varsinainen meditatiivisuus ja kontemplatiivisuus on itsenäisiä ihmisiä varten. Siihen sisältyy, että ihminen itse omin neuvoin tahtoo päästä tietoon ja taitoon. Välttämätön ehto on sentähden, että ihminen uskoo ja luottaa Kristukseen mystillisesti puhuen, siis Jumalan läsnäoloon ihmisen hengessä. Muutoin hän voi joutua „väärin profetain” kynsiin.

*

Sattuvasti on sanottu vertauksena, että kun heitetään likaa kadulta ihmisen päälle, niin aina jotakin häneen tarttuu. Kun jostakin henkilöstä puhutaan pahaa, jää aina pieni epäily muutamien ihmisten mieliin. Tämä totuus pitää erittäin paikkansa H. P. Blavatskyn suhteen. Yhä vielä on ihmisiä, jotka kaikessa viattomuudessa ovat vakuutettuja siitä, että H. P. B. oli petturi ja kavaltaja ja ties mitä. „Ovathan hänen omat palvelijansa todistaneet, että hänen n. k. okkultiset ilmiönsä olivat heidän avullaan toimeenpantuja taikatemppuja!” Vallan äskettäin kirjotti eräs teosofian arvostelija: „Madame B. on paljastettu teoksissa *A modern priestess of Isis* ja *Madame B. and her Theosophy, a study by Arthur Lillie*. Edellinen sisältää madamen omat tunnustukset.” Voisimme lisätä: miksei myös K. af Geijerstamin kirjassa *Den afslöjade Isis*?

Tämä nyt kuuluu sangen vakavalta, jos ei tiedä, mistä on kysymys, enkä ollenkaan ihmettele, että henkilöt, jotka eivät tunne vetovoimaa teosofiaan, puolustavat sillä perusteella omaa antipatiaansa. Ne taas, joille teosofia on tullut elämän valoksi, ymmärtävät itsestään, ettei valontuoja ole ollut petturi.

Mitä nyt „palvelijain todistukseen” tulee, tarkotetaan sillä n. k. Coulomb-juttua ja Lontoon Psykillisen Seuran selontekoa Adyarissa tapahtuneista ilmiöistä sen seinäkaapin yhteydessä, josta puhutaan Annie Besantin kirjoituksessa „H. P. Blavatsky ja Viisauden Mestarit”. Koko „selonteko” on aikoja sitten näytetty vääräksi, ja kaikessa yksinkertaisuudessaan juttu oli semmoinen, että H. P. B:n matkustettua Eurooppaan pariskunta Coulomb antoi kristittyjen lähetyssaarnaajien lahjoa itseään ja herra C., joka oli puuseppä, aikoi tehdä aukon kaksoisseinään, missä kaappi riippui, ja itse kaappiin taka-ovet, jotta näyttäisi siltä kuin esineet olisivat luonnollisella tavalla hävinneet kaapista. Työ jäi kuitenkin kesken. Kun teosofit „paljastusten” ilmestyttyä riensivät tarkastamaan asiaa, löysivät he viereisestä huoneesta ovilaitoksen, mutta itse kaapin takaseinä ja se seinä, missä se riippui, olivat vielä aivan eheät!

Mitä taas kirjaan „A modern priestess or Isis” (Nykyaikainen Isispapitar) tulee, sanotaan sen sisältävän H. P. B:n omat „tunnustukset”. Kirja on venäläisen romanikirjailijan V. S. Solovyoffin sepittämä. Hän kertoo siinä tuttavuudestaan Mad. Blavatskyn kanssa ja kuinka hän muka ensi hetkestä saakka – toukokuussa 1884 – oli ymmärtänyt ja nähnyt, että H. P. B. oli kavaltaja. Elokuussa 1885 oli hän sitten muka yllättänyt H. P. B:n ja saanut hänen omasta suustaan tunnustuksen hänen petollisista tempuistaan.

Mutta kuinka yksikään rehellinen ihminen voi luottaa Solovyoffin kertomuksiin? Madame Blavatskyn sisar, madame Vera Shelihovskaja, julkaisi heti Solovyoffin kirjan jälkeen kirjasen nimeltä „H.P.Blavatsky and a modern priest of Truth” (H. P. B. ja nykyaikainen totuudenpappi), jossa hän puolustaa sisartaan sillä yksinkertaisella tavalla, että painattaa Solovyoffin kirjeet H. P. B:lle. Solovyoff oli nimittäin ollut ahkerassa kirjeenvaihdossa H. P. B:n kanssa, sillä hän oli ollut innokas H. P. B:n opetuslapsi ja teosofian kannattaja. Hänen intoa ja uskoa uhkuvat kirjeensä ovat *samalta ajalta ja myöhemmin* kuin H. P. B:n oma tunnustus muka! Elokuussa 1885 oli muka tunnustus tehty ja *lokakuun 8 p:nä 1885* kirjottaa Solovyoff kirjeen, joka alkaa „Rakas Helena Petrovna” ja jossa hän kertoo kuinka hän oli H. P. B:ta Parisissa puolustanut. M. m. hän sanoo: „Tänään vietin aamupäivän (professori) Richet'n luona; sielläkin puhuttiin paljon teistä Myersin ja psykillisen seuran yhteydessä. Minä voin suoraan sanoa, että *sain Richet'n vakuutetuksi teidän persoonallisen kykynne ja teistä lähtevien ilmiöiden todellisuudesta.*” Samassa kirjeessä hän mainitsee toisenkin tunnetun henkilön, La nouvelle revue'n toimittajan, Mad. Adamin, joka niin innostui keskustellessaan Solovyoffin kanssa, että lupasi sijnä aikakauskirjassaan sekä teosofisille että H. P. B:ta puolustaville artikkeleille.

Solovyoff on siis kaikissa tapauksissa ollut yhtä petollinen kuin hän väittää H. P. B:n olleen – ja vielä enemmän. Sillä Solovyoff ei ole pettänyt ainoastaan yleisöä ja tunnetuita henkilöitä, vaan myös H. P. B:ta!

Mutta kuka on Vsevolod Solovyoff? Mitä hän on maailmassa saanut aikaan? Kaikkien unohtamana hän kuoli yksin eräässä Moskovan sairaalassa. Ainoa ihminen, joka laski kukan hänen haudalleen oli teosofi, joka täten voittaen itsensä osotti myötätuntoa langennutta veljeä kohti, koska hän sisässään tunsi, että siten H. P. B. olisi menetellyt.

Ja kuka on H. P. B.? Ihminen, jonka suuruutta enemmän ja enemmän aletaan oivaltaa, jonka työ totuuden puolesta voittaa yhä enemmän ja enemmän tunnustusta.

Ei ole epäilystäkään siitä, kenen puoleen vaaka kallistuu. Vuosi vuodelta lisääntyy niiden lukumäärä, jotka teosofiasta löytävät ratkaisun polttaville kysymyksilleen, niiden, jotka kaikesta sydämestään ovat valmiit allekirjottamaan seuraavat sanat, mitkä äskettäin eräs amerikkalainen toveri minulle kirjotti:

„Hän, jota en tunne ruumiissani, on tehnyt sielussani ikuista työtä, näyttänyt elämäni tarkoituksen. Olen saanut selityksiä iäsiin kysymyksiin, ja ne selitykset ovat vaikuttaneet paljon fyysilliseen elämäni. Nämä opit ovat kestäneet vähääkään horjumatta epäuskon ja murheen aikoina, kun sitävastoin monta jaloa opetusta, joita olen saanut fyysillisessä elämässä, on luhistunut.”

Paras todistus teosofisten oppien totuudesta ja siis samalla H. P. Blavatskyn rehellisyydestä ja vilpittömyydestä on se, minkä jokainen totuudenetsijä vähitellen saavuttaa oman elämänsä kokemuksista. Kun tutkija itse tekee esim. yliaistillisen kokemuksen tai huomaa itsessään jonkun uinuvan salaisen kyvyn, silloin hän ymmärtää, että se joka niistä on osannut ensimmäisenä puhua, on myös jotakin niistä tiennyt. Aivan tähän henkeen kirjottaa eräs arvoisa kirjeenvaihtaja: „Niin paljon kuin ihminen voi omata perusteellista totuutta, on se personoitunut hänen ruumiikseen, ja jokainen, joka on itse hakenut totuutta syvältä, tuntee kokemuseräisen totuuden. Se tuottaa hänelle hengen ihastusta ja hän tuntee sen ihanteellisen syvyyden. Eikä sitä kukaan ole voinut saavuttaa ilman työtä ja kärsimystä, eikä kukaan, joka ei ole sitä saavuttanut, voi käyttää totuuden terävää ottaa, jossa totuus itse ilmottaa voimansa.”

Heinä-elokuu, s. 205-211

„Teosofit eivät ole ollenkaan niin veljellisiä kuin luulin niiden olevan”, sanoi äskettäin eräs Teosofisen Seuran jäsen. „Liittyessäni Seuraan toivoin vihdoinkin joutuvani tekemisiin semmoisten ihmisten kanssa, jotka todella toteuttaisivat yleistä veljeyttä ja eläisivät sen ihanteen mukaan. Mutta kokemukseni ovat osottaneet minulle, että teosofit ovat sängen kylmiä ihmisiä, välinpitämättömiä toisten suruista ja murheista ja ahneita omaan menestykseen. Olenkin vakavasti ajatellut poistua Seurasta.”

Näin hän sanoi, ja ehkä joku muukin on hautonut sydämessään samansuuntaisia mietteitä. Semmoiset sanat ja ajatukset sisältävät osaksi moitteen, osaksi uhkauksen.

Mitä nyt moitteeseen tulee, on kyllä totta, että moittija usein unohtaa Jeesuksen viisaat sanat: „miksi näet raiskan veljesi silmässä etkä malkaa omassasi?” Totta on, että usein moitimme toisia kylmyydestä silloin, kun jokin oma itsekkyytemme estää meitä osottamasta heille rakkautta ja lämpöä. Mutta kaikissa tapauksissa on hyvä ottaa vaari toisten moitteista ja huomautuksista. Ovathan he saattaneet syrjästä nähdä semmoista, joka meiltä, jotka olemme liian likellä itseämme, on jäänyt huomaamatta. Sentähden on meidän, T. S:n jäsenten, hyvä tutkia itseämme ja Seuraamme, kun joku moittii meitä veljeyden ja rakkauden puutteesta.

Tietysti se erehtyy, joka luulee, että Teosofinen Seura toteuttaa ihmisten veljeyden. Jotta tämä olisi mahdollista, täytyisi kaikkien T. S:n jäsenten olla todellisia Veljiä. Mutta todellinen ihmisten Veli on ainoastaan Mestari, täydellinen ihminen. Näitä täydellisiä on Seuramme takana, sen „ensimmäisenä ja korkeimpana osastona”, mutta tavalliset Seuramme jäsenet eivät ole tosi Veljiä. He eivät siihen kykene. He ovat vain ihmisiä, jotka pyrkivät Veljeyden ihannetta kohti. He ovat ihmisiä, jotka heikkoudessaan koettavat toteuttaa ihannetta, jotka horjuvin askelin yrittävät kulkea veljeyden ja rakkauden kaitaa polkua. Tietysti he kompastuvat, tietysti he lankevat. Ja tietysti se erehtyy, joka odottaa Kristusihmisen täydellisyyttä niiltä, jotka henkisesti vielä ovat kapalolapsia.

Mutta yhdessä suhteessa teosofein ei tulisi pettää. Jos me siinä suhteessa petämme, on moite ankarakin paikallaan. Me näet emme saa lakata pyrkimästä, yrittämästä, ponnistamasta. Erehdys annetaan anteeksi, lankeemus unohdetaan, paha sovitetaan hyvällä, mutta laiskuus ja epäusko ja henkinen kylmyys on kuin synti pyhää henkeä vastaan. Teosofin tehtävä on kulkea eteenpäin, ei huolehtia saavuttamisesta; kulkiessaan hän kerran joutuu päämäärään. Mutta hänen tulee kavahtaa laiskaksi heittäytymästä niin kauan kuin voimansa ovat hyvät. Jos hän välistä väsy, silloin levätköön ja rukoilkoon uutta voimaa ja uutta intoa. Mutta älköön peräytykö, älköön kääntäkö katsettaan ihanteesta pois.

Olen varma siitä, että jos Teosofisessa Seurassa kukin osaltamme koettaisimme suorittaa tehtävämme, elämämme Seurassa tyydyttäisi toisiamme. „Totuus on uskontoja korkeampi”, ja kukaan teosofi ei odota, että hänen veljensä olisi erehtymätön tai täydellinen. Hänellä ei ole mitään halua urkkia veljensä vikoja, hän

tyytyy tietoon, että jonkun verran niitä lienee. Mutta hänellä ei liioin ole halua valheella salata omia heikkouksiaan „paremmalta” näyttääkseen, sillä hän tietää, ettei kukaan teosofi kuitenkaan usko hänen yhtäkkiä tulleen täydelliseksi. Teosofinen Seura siis on – tai sen tulisi olla – joukko ihmisiä, jotka pyrkiessään yhteiseen ihanteeseen, kunnioittavat toinen toistaan, ovat suvaitsevaisia toisilleen ja pidättyvät toisiaan tuomitsemasta. Olemmehan kuitenkin kaikki jumalia orjan haahmossa: moite ei koske Itseämme, kiitos ei siihen ylety – ja orjan haahmo on haihtuva.

Tulemme nyt alussa toistamieni sanojen toiseen ponteeseen: uhkauksen poistua Teosofisesta Seurasta. Tarkastakaamme hieman tätäkin.

Annie Besant lausui kerran eräässä puheessaan tähän tapaan: „Silmäillessäni teitä T. S:n jäseniä kysyn itseltäni ihmetellen mitä kukin teistä ennen muinoin on tehnyt, minkä suuren aatteen palveluksessa ollut, että nyt olette ansainnut tulla Teosofisen Seuran jäseneksi – sillä niin ihmeellinen ja niin suuri on tämä teidän nykyinen etuoikeutenne. Kun joskus kuulen jäsenestä, että hän on luopunut Seurasta, ajattelen häntä säällillä; hän ei tiennyt mitä hän hylkäsi, hän ei tuntenut sen arvoa; hän oli kuin eksynyt matkamies, joka torjuu luotaan oppaan käden.”

Niin sanoi hän, joka nyt on presidenttimme. Jäsenyys Teosofisessa Seurassa on henkisesti katsoen etuoikeutettu asema. Minä olen samaa mieltä, ja minä surkuttelen niitä teosofejia, jotka eivät tätä näe eivätkä ymmärrä. Miksi? Ei minkään salaperäisen tai yliluonnollisen verukkeen takia, vaan päivänselvästi syystä.

Minkätähden liityin Teosofiseen Seuraan? Oliko minulla itsekkeitä tarkoituksia? Halusinko tietoa, joka nostaisi minut veljieni yläpuolelle? Tavottelinko salaisia voimia? Luulinko, että T. S:n jäsenillä on näitä tietoja ja näitä voimia? Luulinko, että voisin edistyä nopeasti ihmisten parissa, jotka arvattavasti olivat „pitkälle kehittyneet”? Luulinko, että astuessani T. S:aan tulisin tekemisiin „veljien” kanssa, joiden pääpyrintönä olisi ystävällisimmin vapauttaa minut pikku huolistani ja taakoistani ja tehdä elämäni persoonallisesti niin viehättäväksi kuin mahdollista, että itsekin näkisin ja ihailisin omaa nopeata edistymistäni rakkaudessa ja veljellisyydessä?

Pois se. En ajatellut itseäni enkä muita. Tiesin, ettei veljeyttä sanan korkeammassa merkityksessä ollut Seuran sisäpuolella enemmän kuin sen ulkopuolellakaan. Yleiseen veljeyteen kuuluu koko ihmiskunta, koko luomakunta, ei harvat valitut. Usko veljeyteen, joka oli teosofinen uskontunnustukseni, teki minut osaksi äärettömästä kokonaisuudesta ja samalla yksilöksi tämän kokonaisuuden edessä, yksilöksi, johon kokonaisuuden elämän piti saada sijansa. Veljeydessä olin yksin; veljeyden vaatimukset kohtasivat minua itseäni, ei muita. Ja veljespiiriini kuului koko ihmiskunta, koko luomakunta, ei yksin pieni Seura. Tiesin myös, ettei T. S:n jäsenet olleet suuresti ihmeellisempiä kuin minä itsekään. Muutamat olivat tiedossa ja taidossa minua edellä, mutta he olivat saaneet tietonsa ja taitonsa täydellisiltä ihmisiltä, Mestareilta, ei meikäläisiltä, ei toisiltaan. Ja jos minä halusin saavuttaa heidän tietonsa, tuli minun itse etsiä Mestareita, jotka olivat kaikkien ihmisten veljiä. Ja silloin jäsenyys T. S:ssa saattoi olla minulle avuksi, mutta ei se missään tapauksessa ollut ehdoton ehto.

Minkätähden sitten liityin Teosofiseen Seuraan?

Kiitollisuudesta ja riemusta.

Ah, kuinka olin kiitollinen teosofialle, kuinka riemuitsin, että sain elää aikana, jolloin Totuuden Sanoma taas kuului maailmalle. Kun elämäni oli minulle synkkä arvotus, kun sieluni sisimmästä kysyin, mitä varten olin olemassa, kun ei mikään minua viehättänyt, ei synty, ei hyve, ei mikään, joka itseäni koski, silloin viisauden valo tunki sydämeni synkkyyteen ja teosofian aamunkoitto karkotti mieleni yölliset usvat. Kuinka ei poveni olisi paisunut kiitollisuudesta?

Ja samalla kun valo itselleni koitti, samalla heräsi halu kutsua muitakin osallisiksi samasta onnesta. Tätä työtä edusti Teosofinen Seura. Tätä työtä se kannatti, tätä se itsekin teki. Kuinka olisin voinut olla siihen liittymättä?

Jäsenyys Teosofisessa Seurassa on erinomainen etuoikeus, sillä se on osanottamista jaloimpaan työhön maan päällä; työhön totuuden voitoksi, viisauden valon levittämiseksi maanpiiriin kaikkiin ääriin, niin, voinpa sanoa: tuonelan pimeimpään kolkkaan ja taivasten rohkeimpaan pilvilinnaan.

Tätä on teosofinen työ. Se ei ole haaveilijan eikä lahkolaisen unelmia. Me todistamme, mitä me opetamme. Vai eivätkö karma ja jälleensyntyminen ole ikivanhoja oppeja? Eikö niitä tavata kaikissa suurissa uskonnoissa? Eivätkö kaikki uskonnot opeta samaa ihmisen tehtävästä ja päämäärästä? Eikö Mestareita ole ollut, eikö Heitä ole? Eikö Jeesus ole opettanut: tulkaa täydellisiksi, aivan samoin kuin Buddha? Eikö Tao ole Jumalan nimi samoin kuin Allah ja Jahveh ja Brahma? Missä on ero? Elämä on yksi ja Totuus on yksi.

Pois siis epäily ja pikkumaisuus! Pois itsemme ajatteleva. Pois omista pikku suruista viihtyminen. Pois toistemme pikku vikojen urkkiminen ja tuomitseminen. Iloitkaamme ja riemuitkaamme; sanoma on taas kuulunut, valo valjennut. Ihmiskunta vaeltaa pimeydessä, mutta meidän käteemme on annettu kynttilä. Älkäämme sitä vakan alle panko, vaan antakaamme sen paistaa. Ottakaamme osaa Teosofisen Seuran työhön, levittäkäämme teosofian sanomaa, pimeydestä ja pahasta, surusta ja synkkyydestä vapauttavaa sanomaa!

*

„Uusi ruokajärjestelmä” niminen jatkuva kirjoitus tulee varmaan herättämään ihastusta monessa Tietäjän lukijassa. Koska silloin tällöin kysytään, minkälainen „teosofinen” ruokajärjestelmä on oleva, katson sopivaksi julkaista tämän mieltäkiinnittävän ja sisältörikkaan kirjoituksen. Se ei ole „teosofinen” missään dogmatisessa merkityksessä, sillä teosofista ruokajärjestelmää ei ole olemassa; korkeintaan voi sanoa, että kasvissyönti yleensä on teosofien kesken hyväksytty, mutta kyllä on teosofeja, jotka syövät lihaakin, eikä vegetarianeilla ole mitään oikeutta teosofeina asettua tuomareiksi

Sitävastoin jokaisen kasvissyöjän oikeus ja velvollisuus on puhua asiansa puolesta ja levittää tietoa luonnollisemmasta ruokajärjestelmästä, joka ei ainoastaan ole ruumiilliselle terveydelle edullisempi kuin „egyptiläiset lihapadat”, vaan myös on avuksi ihmiselle hänen pyrkiessään ajatustensa ja tunteittensa herraksi. Tästä syystä onkin teosofinen aikakauskirjamme silloin tällöin ottanut asian puheeksi.

Nyt alkavan esityksen n. k. Mazdaznan (lue: masdaasnan)-ruokajärjestelmästä on alkuperäisesti kirjottanut tohtori Otoman Zaradusht Ha'nish (Chicago, U.S.A.). Suomeksi on lyhentämällä tehty David Ammannin saksalaisen mukaelman mukaan. Tohtori Hanish ei ole Teosofisen Seuran jäsen; hän on oman Mazdaznan-liikkeensä johtaja, mestari ja profeetta. Häntä ei kuitenkaan millään tavalla voi verrata amerikkalaisiin tusinaprofetteihin. Hän on syntyperältään venäläinen (synt. 1844), mutta on kasvatettu Persiassa muutamassa luostarissa ja on täten pienestä pitäen tutustunut ikivanhan (persialaisen) viisauden oppeihin ja mysteriioihin. Hänen maailmankatsomuksensa on – niinkuin sopii odottaa – miltei teosofinen ja hän sanoo olevansa lähetetty alkamaan uutta rotua, jonka tähden hän panee erityisen painon ihmisen fyysisen elämän puhdistamiselle. Hänen tietonsa fyysisen elämän laista näyttävätkin melkein tyhjentyneiltä ja hämmästyttävältä usein omaperäisyydellään. Vaikkei hän ole toiminut julkisesti Amerikassa kuin v:sta 1900 lähtien, on hän jo saavuttanut melkoisen kannattajajoukon, ja ovat hänen aatteensa nykyään levinneet Europaankin, missä varsinkin Saksassa hänen järjestelmänsä herättää huomiota teosofismielisten kesken. Hänestä itsestään kerrotaan merkillisiä seikkoja. Hän on terve ja voimakas kuin

nuori mies – ulkomuodoltaankin miltei nuorukaisen näköinen – ja työkyvyssään voittamaton. Hän osaa kaksitoista kieltä, hän on kirjailija, puhuja, runoilija, säveltäjä – ja sen lisäksi mitä etevin ammattimies kaikilla elämän aloilla; maanviljelijä, latoja, mekaanikko, kemisti, kokki, leipuri j. n. e. Tämä kuuluu sadulta, mutta nämä tiedonannot olen saanut kaikin puolin vakavasta aikakauskirjasta „Mazdaznan”. Jos joku Tietäjän lukijoista Chicagossa osaa englannin kieltä, kehoitetaan häntä käymään Mazdaznan-päämajassa, osoite: Mazdaznan Publishing Co.; 3016 Lake Park ave., Chicago.

*

Viime Tietäjässä ilmotin, että panisin elokuun loppupuoliskolla toimeen teosofiset lomakurssit Oulunkylässä, jos riittävä määrä osanottajia ilmaantuisi. Vielä ei ole monta ilmottautunut (ilmottamisaika loppuukin vasta heinäkuun 31 p:nä), mutta kysymyksiä näiden lomakursseihin suhteen on tehty. Niinpä tahdon nyt huomauttaa, että kurssimaksu on ainoastaan Smk. 30:– niille, jotka itse huolehtivat ruoastaan ja asunnostaan. Tämä on tärkeä kohta helsinkiläisille ja niille maaseutulaisille, joilla on tilaisuus vierailulla ystävien luona. – Sopii myös ottaa osaa esim. yhteisiin päivällisiin, mutta itse huolehtia asunnostaan ja muista ateriosta. Luento- ja kokousajat järjestetään niin, että junat eivät tee haittaa.

On myös kysytty, kuka tulee opettamaan nimitetyissä aineissa, joista yksi on arkaluontoinen. Vastaus tähän kuuluu, että allekirjottanut yksin tulee olemaan vastuunalainen opetuksesta, vaikka koetan järjestää niin, että saamme mielen virkistykseksi kuulla esitelmiä toisiltakin puhujilta. „Arkaluontoista kysymystä” käsittelee allekirjottanut.

Saa nähdä, tuleeko tuumasta tänä vuonna todellisuus. Siemen on kylvetty.

*

Kesäkuussa valmistui painosta C. W. Leadbeaterin „Astraalitaso”. Tässä kuussa on ilmestynyt kaksi Michael Woodin kertomusta „Häijy koira” ja „Keijukaisten lahja”. Elokuussa valmistuu „Valoa kohti” kirjan kolmas, helppohintainen painos ja syyskuussa Bulwerin mestariteos „Zanoni” on oleva valmiiksi painettu. Sitäpaitsi on odotettavissa teosofisessa kirjallisuudessa kuuluisia „Valoa tielle” ja „Valkoisen lootuskukan tarina”.

Leadbeaterin „Astraalitaso” on ainoa laatuaan. Se on tieteellisen tarkka ja selvä esitys astralimaailman oloista, asukkaista ja ilmiöistä, kirja sellainen, jollaisen ainoastaan salatieteellisesti harjottunut selvänäkijä on voinut kirjoittaa. Sen esiintuomista tosiseikoista ei kuitenkaan Mr. Leadbeater yksin vastaa. Ainakin kaksi toisistaan riippumatonta tutkijaa on koennut havaintoja ja ainoastaan semmoiset havainnot, jotka ovat ainakin kahden tutkijan tekemät, on varteen otettu. Usein on myös kysytty ja saatu selvitystä havaintoihin korkeammilta tahoilta. Muuten saattaa jokainen, joka hiemankin on perehtynyt astralimaailman oloihin, todistaa, että Leadbeaterin kirja on tosiseikkojen kanssa yhtäpitävä. Sitä onkin sanottu yhdeksi aikamme merkillisimmistä kirjoista ja on ennustettu, että se tulee elämään läpi vuosisatojen. Suomennos on huolellisesti ja hyvin tehty. – Kirjan hinta on 1:50, sid. 2:50 ja lähetetään postivapaasti ostajalle kesän aikana.

M. Woodin kertomukset muodostavat ensimmäisen vihkon uutta sarjaa, jonka nimeksi on pantu „T. S:n kertomuskirjasto”. Nämä tunteellisen hienot ja ylevät kertomukset sopivat sekä nuorten että vanhain luettavaksi. Michael Wood on T. S:n jäsen ja hänen ihanat tarinansa ovat kaikkein englantilaisten teosofien lempilukemista. Rientäkää ostamaan ja levittämään tätä vihkosta! Ken tämän ensimmäisen vihkon lukee, hän odottaa kiihkolla seuraavia. Jokainen vihko tulee olemaan kokonaisuus itsessään, toisista riippumaton, ja sisältämään eri kertojain teoksia. Hinta on myös oleva vaihteleva. Käsillä olevan vihkon hinta on 40 p.

„Valoa kohti” on jo tunnettu kirja. Se on levinnyt Suomessa kahdessa painoksessa ja Amerikassa yhdessä. „Kansan Lehti” Tampereella kutsui sitä heti sen ilmestyttyä „merkkiteokseksi suomalaisessa kirjallisuudessa”, ja sitä on totuttu pitämään sopivimpana suomenkielisenä propagandakirjana. Kustannusliikkeemme julkaisee siitä nyt kolmannen painoksen osaksi siitä syystä, että kirjaa alinoma kysytään, osaksi siinä toivossa, että teosofit käyttäisivät tätä tilaisuutta hyväkseen aatetta levittääkseen. Hinta on asetettu mahdollisimman pieneksi (1:25 kpl.) eikä siis tee estettä, kun tahdomme lahjottaa tuttavillemme kirjan, josta he saavat jotakuinkin täydellisen kuvan teosofisesta maailmankatsomuksestamme.

„Zanoni, yli-ihmisen elämäntarina” on hurmannut jokaisen, joka on tutustunut jo ilmestyneihin vihkoihin (1-10). Missä on sen ylevämpi romaani kirjoitettu? Kuka muu on niin paljon viisautta ja oppia osannut kätkeä mitä jännittävimmän kertomuksen puitteisiin? Kun „Zanoni” syksyllä ilmestyy kokonaisena, toivon, että se leviää sadoissa ja tuhansissa kappaleissa, sillä sen se ehdottomasti ansaitsee.

Voisi sanoa, että jokainen teosofi ainakin neljällä tavalla saattaa tehdä työtä fyysillisellä tasolla teosofisen asian hyväksi:

- 1) langettamalla, tilaisuuden sattuessa, hyvän sanan teosofian ja T. S:n puolesta,
- 2) levittämällä teosofista kirjallisuutta,
- 3) avustamalla rahallisesti teosofista kustannusliikettä, sekä
- 4) rupeamalla Teosofisen Seuran jäseneksi.

Se työ, mikä minusta toistaiseksi näyttää tärkeimmältä, on työ teosofisen kirjallisuuden hyväksi. Mitä olisimme ilman kirjallisuutta? Mistä olemme saaneet vastaukset kysymyksiimme? Ellemme kirjoista, ainakin niiden avulla. Ilman kirjoja ei aattemme leviä.

*

Muistorikas päivä oli minulle kesäkuun 29 päivä. Silloin pienet „lootusnuppuni” – s. o. ne lapset, jotka kevättalvella kävivät „lootuskoulua” Helsingissä – viettivät luonani koko päivän, saaden setänsäkin lapseksi uudestaan. Olimme luonnon helmassa aamusta iltaan, metsässä, joen rannalla, puutarhassa; käveltiin, istuttiin, lausuttiin runoja, kerrottiin satuja, laulettiin, leikittiin, juostiin. Kolme äitiä oli mukana, ja hekin vakuuttivat, että päivä oli ollut erinomaisen hauska.

Syyskuu, s. 265-271

„Teosofit ovat varmaan kovin itserakkaita olentoja, koska enimmäkseen ovat niin iloisen ja tyytyväisen näköisiä. He ainakin ovat tämän maailman lapsia, sillä hengellinen ihminen on surua täynnä; hän suree omaa ja muitten syntisyyttä ja pahuutta.”

Näin saattaa silloin tällöin kuulla vakuutettavan n. k. uskonnolliselta taholta. Ilo ja onni – se on muka aina maailmallisuutta ja itserakkautta; todellinen henkinen elämä ilmenee alakuloisuudessa, synnin tunnossa, surumielisyydessä. Oikein vakavat uskonnolliset ihmiset eivät pukeutuisi iloisein väreihin; harmaa tai musta on puku oleva ja mitättömän näköinen. Me teosofit taas puolestamme sanoisimme, että koko kristillinen maailmankatsomus on harmaa ja apeamielinen. Sen riemu vapahtajan verikuolemasta tuntuu

luonnottomalta hermosairaudelta. Sen henkisyys on mielestämme onttoa tyhjyyttä, jos ei se muussa ilmene kuin synnin tunnossa.

Meidän maailmankatsomuksemme on toinen, sen tunnustamme. Me emme usko suruun emmekä syntiin. Teosofia on paljastanut meille suuren salaisuuden. Jumala ei ole maailman ulkopuolella oleva personallinen hallitsija, vaan koko olemassaolon sisäinen henki ja elämä. Jos maailmaksi kutsumme olemassaolon muotopuolta, on Jumala sen tajuntapuoli. Jos maailmaksi vielä kutsumme muotojen yksilötajuntaa, on Jumala yksilötajuntain alla ja takana piilevä suuri yleis- ja yhteistajunta. Yksilötajuntojen välillä ja yksilötajunnan sisällä saattaa vallita ristiriita, epäsopu, suru ja viha. Mutta Jumalan suuresta yleistajunnasta on kaikki ristiriita, suru ja viha kaukana; siinä vallitsee iankaikkinen sopusointu, autuus, rakkaus ja hyvyys. Koska Jumalan yhteistajunta on kaikkien yksilötajuntain Isä, josta he ovat lähteneet ja alkunsa saaneet, piilee jumalallinen tajunta mahdollisuutena jokaisessa elävässä olennossa. Jokaisen yksilöllisen tajuntakeskuksen elämäntarkotus onkin tulla itsetietoiseksi omasta sisäisestä jumalallisuudestaan.

Tämän maailmankatsomuksen valossa kaikki käsityksemme ilosta ja surusta perinpohjin muuttuvat. Kaukana siitä, että jumalallinen elämä olisi surua ja huokausta, se päinvastoin on iloa ja rauhaa ja autuutta. Jos me tunnemme itsemme pahoiksi, jos me kärsimme, jos me suremme, on tämä vain merkki siitä, ettemme vielä tunne Jumalan rauhaa. Kärsimys on suuri opettajamme. Paha on suuri puhdistajamme. Synti on ruoska, joka ajaa meitä eteenpäin. Mutta kun olemme maistaneet jumalallista elämää, silloin tiedämme, että autuus on elämän perussävel ja rauhallinen riemu.

Sentähden me emme arvostele ihmisiä heidän valitustensa ja huokaustensa mukaan, vaan heidän sisällisen onnensa mukaan. Kuta suurempi ihmisen sisäinen rauha ja autuus on, sitä lähempänä hän on Jumalaa.

Ja me lisäämme: sekin ihminen, joka ei vielä ole saanut tuntea hengen iloa, hän täyttää parhaiten velvollisuutensa elämässä, jos hän aina koettaa olla iloinen ja onnellinen. Eikö Kristus neuvonut meitä olemaan iloisen näköisiä, silloin kun paastoomme? Eikö hän käskenyt meitä iloitsemaan iloisten kanssa ja itkemään itkevien kanssa? Niin tekee jumalallinen rakkaus. Ei se ole kova, ei tyly eikä tuomitsevainen. Se tietää, mihinpäin kaikki kulkee – ja se on levollinen.

*

Jokunen pisara vanhaa atlantilaista taikaverta juoksee kyllä vielä Suomen kansan suonissa. Onhan esim. Ruotsissa yleinen käsitys, että „suomalaiset osaavat noitua”. Ja tosiseikat näyttävät, että „nousevasta valituksesta” huolimatta siellä täällä tapaa jonkun suomalaisen ukon tai akan, joka itsepintaisesti pysyy kiinni omissa tiedoissaan ja taidoissaan, tehden pikku ihmeitään, parantaen sairaita tai saaden pahaa aikaan. Toiselta puolen taas niiden lukumäärä on hämmästyttävän suuri, joilla on millä minkinlaisia yliaistillisia kokemuksia. Ihmisten pitäisi vain ottaa tarkka vaari omista huomioistaan ja kokemuksistaan.

Voisin täyttää kokonaisen Tietäjän numeron ja enemmänkin ainoastaan toistamalla mitä minulle on kerrottu maagillisten ja psyykillisten ilmiöitten alalta. Monet kertomukset tuntuisivat aivan uskomattomilta useiden lukijain mielestä, ja ymmärrettävää on, että se, joka ei itse koskaan ole mitään „nähty” eikä mitään magiaa harjottanut, ei jaksa „uskoa”, kun kuulee mitä toinen on kokenut. Yhtäkaikki „näkyvätön” maailma on yhtä todellinen kuin näkyväinen ja salaiset voimat yhtä todellisia kuin kaikille tutut. Sen jokainen ihminen kerran saa kokea.

Syy miksi nyt otin tämän asian puheeksi, on se, että silloin tällöin kysytään neuvoa kaikenlaisten „yliluonnollisten” kokemusten suhteen ja saattaa olla paikallaan, että niistäkin sanotaan pari sanaa julkisesti.

En ota lukuun kokemuksia korkeammilta tasoilta; ne ovat yhtä harvinaisia kuin vaarattomia. Tässä ajattelen vain astralisia ja eetterisiä ilmiöitä.

Nyt on merkille pantava seikka, että usein sekotetaan yhteen astralisia ja fyysillisiä ilmiöitä. Astraliruumiin yhteys fyysillisen kanssa välitetään eetteriruumiin avulla ja eetteriruumis on niin sanoaksemme hermoston näkymätön puoli, mutta hermoilmiöt sinään eivät ole astralisia ilmiöitä; ollen eetterisiä ne kuuluvat fyysilliseen maailmaan ja fyysillisen ruumiiseen. Tässä ei ole tila selittää eroa fyysillisen ruumiin eetterisen kaksoispuolen ja astraliruumiin välillä; niistä asioista luetaan seikkaperäisesti Annie Besantin mainiosta käsikirjasta „Ihminen ja hänen ruumiinsa”. Ohimennen olkoon vain mainittu, että fyysillinen ruumis on kokoonpantu kaikista fyysillisen aineen eri olomuodoista, siis sekä kiinteistä, juoksevista ja kaasumaisista aineista, että myös eetterisistä, jotka jälkimäiset muodostavat kokonaisuudessaan eetterisen kaksoispuolen. Astraliruumis sitä vastoin on tunnemaailmaan kuuluva käyttöväline, rakennettu aivan toisen tason toisenlaisesta aineesta.

Nukkuessaan ihminen säännöllisesti poistuu astraliruumiissaan fyysillisestä. Eetterinen kaksoispuoli sitä vastoin ei erkane fyysillisestä ruumiin terveenä ollessa. Ainoastaan poikkeustapauksissa tämä tapahtuu, nim. kun ihminen menee „tännoksiin”, kun hänet nukutetaan kloroformilla tai muulla tai hypnotisoidaan tunnottomaksi. Kuitenkin on olemassa ihmisiä, joilla yhteys eetterisen ja fyysillisen ruumiin välillä on niin hällä, että edellinen helposti erkane jälkimäisestä; näitä ihmisiä kutsutaan mediumistisiksi eli mediumeiksi, välittäjiksi, koska he ovat aivan erityisessä suhteessa astralimaailmaan.

Jos näet astralinen olento, sanokaamme: vainaja, tahtoo antaa itsestään tietoa fyysillisesti eläville, tarvitsee hän sitä varten eetteriainetta (paitsi jos hän osaa vaikuttaa suoraan toisen tajuntaan). Tätä eetteriainetta avaruus on täynnä, mutta se on saatettava erityiseen värähtelytilaan, jotta ihminen voisi käyttää sitä omiin tarkoituksiinsa. Nyt tavallinen vainaja tai muu astralinen olento ei kykene asianomaisella tavalla hallitsemaan avaruuseetteriä. Mitä hänen siis tulee tehdä? Hän etsii eetteriainetta, joka jo värähtelee tarvittavalla tavalla ja löytää sitä ihmisistä. Jokapäiväisestä, terveestä ihmisestä hän ei voi sitä ottaa, mutta kyllä mediumistisesta. Ja kun hänellä kerran on ainetta käytettävänä, hän voi saada aikaan ääniä, koptuksia, puhetta, näkyjä, jopa itsekin „materialisoitua” eli aineellistua näkyväksi.

Olen kuvaillut asiain menoa astraliselta kannalta ja hieman räikeässä muodossa. Tietysti ei läheskään aina alkusyy ole astralisessa olennessa. Varsinkin siitä saakka kun spiritistinen liike pantiin alkuun, on tavallisesti ensimmäinen askel otettu fyysillisesti elävien puolelta. Ihmiset panevat toimeen istuntoja ja pyytävät täten nimenomaan astralimaailman asukkaita sekottumaan fyysilliseen elämään. Kuinka terveellistä ja kuinka ylevää tämä on, se on toinen kysymys. Ylipäänsä tiedämme, että tietäjät ja salatiiteilijät varottavat meitä kehittämästä itsessämme tai muissa mediumistisia taipumuksia umpimähkään.

Kun ihminen alkaa havaita itsessään yliaistillisia oireita, tulee hänen siis tarkasti tutkia, mihin luokkaan ne kuuluvat, ovatko mediumistisia, s. o. fyysillis-eetterisiä, vai ovatko astralisia ilmiöitä. Mediumistiset ilmiöt ovat miltei aina yhteydessä jonkinlaisten ruumiillisten muutosten, ahdistusten, kivun tunteiden, hermopuuskien, hermokiihtymisten y. m. kanssa, puhtaasti astraliset ilmiöt sitä vastoin eivät vaikuta häiritsevästi hermostoon eivätkä ruumiiseen yleensä.

Otetaanpa esimerkki asian valaisemiseksi.

Jos pyrkijällä on taipumusta astua ulos fyysillisestä ruumiistaan ja tuntee itsensä itsetietoiseksi, täysin omaksi itseksensä, ulkopuolella kärkeinta käyttövälinettään, silloin hän itsetietoisuutensa laadusta ja ympäristöstään voi havaita, minkälaisessa ruumiissa hän liikkuu. (Perehtymätön lukija saattaa luulla, että puhun perättömiä; mutta nämä rivit ovatkin niitä varten, jotka hieman ovat kokeneet ylifyysillistä elämää, niitä varten, jotka kokemuksestaan tietävät, että ihminen ei ole sidottu näkyväiseen ruumiiseensa, vaan että hän itse saattaa elää ja toimia sen ulkopuolella, sen maassa todella „sielutonna”). Tahdon nyt tässä mainita

kolmenlaisesta käyttövälineestä, jotka voivat olla ihmisellä, kun hän tuntee itsensä itsetietoiseksi ulkopuolella ruumistaan. Nämä ovat kaikki fyysillis-astralisia enkä ollenkaan puhu korkeammanlaatuisista salaruumiista.

1. Ihminen astuu kuin ulos itsestään, seisoo vuoteensa vieressä, katselee fyysillistä ruumistaan, liikkuu huoneessaan, astuu ulos – vaikkapa ikkunasta, ilman läpi, seinän läpi – kadulle tai pihalle ja kulkee eli kiittää aivan omasta itsenään ympäri fyysillisessä maailmassa. Hänen päähänsä pälkähtää: minäpä käyn siellä tai siellä, ja nopeasti hän joutuu toivottuun paikkaan. Kauas hän ei pääse fyysillisestä ruumiistaan, mutta keveäksi ja ihmeelliseksi hän tuntee olonsa. Ensimmäisellä kerralla hän tavallisesti pelästyy, luulee itsensä kuolleeksi ja pyrkii pian takaisin karkeaan ruumiiseensa.

Hän on ulostunut ja liikkunut eetterihaahmossaan. Jos tämä on itsestään tapahtunut, ei hän siihen mitään voi. Jos hän pysyy terveenä, ei ilmiö useinkaan uudistu. Mutta on ihmisiä, jotka kovasti ponnistavat ja tahtovat „kokea” jotain; heille tämä saattaa tapahtua aivan kuin ponnistustensa palkaksi. Älkööt kuitenkaan siitä iloitko: se on sairaaloinen ilmiö. Rinnatusten semmoisen ulostumisen kanssa saattaa käydä suuri ruumiillinen tuska, ja tämän pitäisi jo varottaa uhkarohkeata yrittelijää.

2. Ihminen huomaa olevansa itsetietoinen ulkopuolella fyysillistä ruumistaan tämän nukkuessa. Hän tapaa tuttuja henkilöitä, eläviä ja kuolleita, hän saa kuulla asioita, joita hän ei fyysillisesti tiedä, hän kulkee oudoissa paikoissa, hän liikkuu aivan vapaasti miltei salaman nopeudella, hän voi suorittaa kaikenlaisia töitä, olla monella tavalla apuna, käydä oppimassa j. n. e. Hän on aivan oma itsensä, sama kuin päivälläkin, ja muistaa herätessään seikkaperäisen selvästi usein kummallisia kokemuksiaan.

Hän on tällöin liikkunut ja toiminut astraliruumiissaan.

Samoin kuin eetteriruumiissa liikkuja useimmiten luulee olevansa ulkona astraliruumiissa, samoin ihminen liikkuessaan päivätajuisesti itsetietoisena astraliruumiissaan helposti alkaa imarrella itseään sillä otaksumalla, että hän nyt on salatieteellisesti herännyt astralitasolla. Tämä ei kuitenkaan ole asianlaita. Hänen astraliruumiinsa on jonkun verran puhdistunut ja ennen kaikkea muodostunut päivätajuisen itsetietoisuuden tottelevaiseksi palvelijaksi. Tämä on edistysaskel, mutta se on vielä kaukana astralisesta herämyksestä. Eihän jokainen fyysillisesti itsetietoinen ihminen ole henkisesti herännyt fyysillisessä maailmassa! Astralinen herämys on myös henkistä laatua ja on korkea ilmiö astralisessa elämässä.

3. Koska joku on voinut semmoistakin kokea, olkoon tässä mainittu, että kun ihminen heränneenä on ulkona astraliruumiissaan, silloin hän ei enää ole päivätajuinen personallisuutensa. Hänen päivätajuinen personallisuutensa on kuin toinen olento, jota hän ylhäältä katselee. Itse hän on uusi ihminen, uusilla ominaisuuksilla ja kyvyillä varustettu. Hän on „häävaatteihin puettu”, niinkuin raamatun vertauksessa sanotaan. Hän on lähempänä todellista itseään.

Tämä on aivan ymmärrettävä, kun muistamme, että astralimaailma on „hienompi” maailma kuin fyysillinen, on askel lähempänä jumalallista tajuntaa. Vaikka se on harhojen maailma ja suuri pettäjä sille, joka ei osaa säilyttää tasapainoaan keskellä sen lumouksia ja pyörteitä, on se nostanut heränneen ihmisen yhden portaan ylemmäksi Jumalaa kohti, ihmisen tosi Itseä kohti, jonka tähden ihminen siinä maailmassa voi olla ja on suurempi ja sielukkaampi ja henkevämpi kuin fyysillisessä.

*

Teosofisen Seuran väsymätön presidentti, Mrs. Annie Besant, on nyt suurella luentomatallaan Amerikan Yhdysvalloissa, oltuaan ensin heinäkuun loppuun saakka Englannissa, jossa hän uskomattomalla tarmolla matkusteli, luennoitsi ja johti kokouksia. Hänen ensimmäisestä esiintymisestään New-Yorkissa kirjottaa veljeni minulle seuraavasti:

„ . . nyt varsinkin tunnen halua vaihtaa ajatuksia kanssasi, sillä minulla on ollut onni kuulla ja nähdä Annie Besantia, ja mieleni on yhä vielä täynnä hänen esitelmänsä rikkaita vaikutelmia. Eilen iltana (elokuun 4 p:nä) hän – „one of the most interesting of living women” (yksi mieltäkiinnittävimpiä elävien naisten joukossa) kuten muuan The Brooklyn Daily Eagle'n avustaja häntä kutsuu – New-Yorkin Masonic Hall'issa piti esitelmänsä Jälleensyntyisestä. Meitä oli siellä muutamia suomalaisiakin, Vilenius etunenässä, muuan nuori mies, pari rouvaa, eräs neiti, vaimoni ja minä. Tuskin tarvinnee mainita, että kaikki olimme tulta ja liekkiä. Vileniuskin, joka ei ollenkaan ymmärrä englantia, oli vallon „rakastunut” ja hänen loistavasta silmäyksästään näkyi, ettei vieras kieli ollut estänyt häntä hyötymästä harvinaisesta, arvokkaasta tilaisuudesta, sama oli laita vaimoni ja minun ehkä vielä suuremmassa määrässä, sillä me ymmärsimme myös, mitä hän sanoi. Annie Besantin persoonallisuudesta säteili voima, joka vastustamattomasti magnetisoi minua, enkä voinut olla ihailematta sitä ajatuksen terävyyttä ja kaikesta intoilevasta lavertelusta vapaata, sytyttävää innostusta, joka uhkui hänen esityksestään. Yleisö istui koko ajan jännityksessä henkeä pidättäen eikä voinut (aito yankee tavalla) pidättyä silloin tällöin voimakkailla kättentaputuksilla osottamasta hyväksymistään. Kuta kauemmin hän puhui, sitä voimakkaammin kaikui hänen äänensä ja sitä enemmän hän itse aineestaan innostui. Lähetän sinulle muutamia sanomalehtiotteita, jotka antavat sinulle käsityksen hänen puheensa sisällöstä. Loppusanat, joilla hän päätti esitelmänsä, olivat perin vastakkaisia sentapaisille lauseille, joita käännötyshaluiset papit niin mielellään käyttävät; hän varotti kuulijoita ottamasta vastaan vaikutusta hänen „trained tongue” iltaan (harjaantuneelta kieleltään) tai kaikilta siteeraamiltaan auktoriteeteilta; hän huomautti erittäin, että „easy converts” (helposti käännetyt) pikimmin luopuvat, ja sentähden hän toivoi jokaisen ymmärtävän, että hänen esitelmänsä vain oli esiintuonut muutamia ajatussuuntia, joita pitkin itsekunkin tuli kulkea. „Ready made opinions” (valmiiksi tehdyt mielipiteet) sopivat yksilölle yhtä huonosti kuin „ready made clothes” (valmiiksi tehdyt vaatteet). Ajattele itse, tutki itse. Kuta enemmän ja monipuolisemmin totuutta tutkitaan ja tarkastetaan, sitä suuremmaksi, kirkaammaksi ja ihanammaksi se kasvaa!”

*

Eräs suomalainen T. S:n jäsen Chicagossa, Miss H. Söderman, kirjotti minulle elokuun 4 p:nä seuraavasti:

„Olen juuri lukenut heinäkuun Tietäjässä kirjoituksenne tohtori Hanish'ista ja kehotuksenne käymään mazdaznan päämajassa täällä Chicagossa. En voi olla teille siitä kirjottamatta. Se on aivan lähellä asuntoani ja olen siellä useasti käynyt. Täytyy minun sanoa että heidän tempelinsä ja jumalanpalveluksensa on kaunein mitä olen koskaan nähnyt, vaikka olen käynyt täällä luullakseni ainakin viidessäkymmenessä eri kirkkokunnan kirkossa. Kävin siellä sielulleni virkistystä hakemassa, ennenkuin löysin Teosofisen Seuran. Olen kuullut että tohtori Hanish on kuudenkymmenen vuotias, vaikka hän liikkuu nuorukaisen nopeudella, enkä suinkaan arvaisi häntä yli kolmenkymmenen vuotiaaksi, miellyttävää ja yksinkertaista vaikka samalla syvälle käypää on hänen puheensa ja yksinomaista hänen persoonallisuutensa. Mielenkiinnolla olen hänen opetuksiaan useasti seurannut. Hänen lausepartensa on: „stand alone, and mind your own” (seiso yksin ja pidä omista asioistasi huolta).

Epäilemättä on hän harvinaisen pitkälle kehittynyt henkilö ja on hänellä siten käsitykseni mukaan tietysti oma tehtävänsä mailman kehityksessä.”

Lokakuu, s. 305-310

Annie Besantin, Teosofisen Seuran presidentin, syntymäpäivän kunniaksi julaistaan Mr. Leadbeaterin ehdotuksesta kaikkien teosofisten aikakauskirjojen lokakuun numerossa englantilaisen jäsenen miss

Elisabeth Severs'in tervehdyskirjotus. Se luetaan suomennettuna Tietäjässäkin. Koska teosofinen kustannusliikkeemme pian aikonee julaista Annie Besantin elämäkerran, ei minun tässä tarvitse niiden varalle, jotka eivät tunne presidenttimme elämänvaiheita, kuin ohimennen mainita muutamia pääkohtia hänen historiastaan.

Hän on aina ollut tunnettu totuuden rakkaudesta. Hänen pahimmat vihamiehensäkin ovat todistaneet, että hän ei koskaan ole tahallansa valehdellut. Hänen elämänsä ainoa päämäärä onkin ollut totuus. Sitä hän on etsinyt, sitä tavoitellut, sen puolesta kamppailut. Hän kerran itse lausui, että hänen hautakivelleen ei tarvittaisi muuta kirjoitusta kuin: „hän koetti seurata totuutta”.

Annie Wood syntyi lokakuun 1 p:nä 1847. Hän sai huolellisen ja hyvän kasvatuksen, vaikka isä, joka oli lääkäri, kuoli Annien vielä pienenä ollessa ja jätti perheensä niukkiin oloihin. Kahdeksantoista vuotiaana Annie Wood joutui naimisiin pastori Frank Besantin kanssa ja tuli kahden lapsen äidiksi. Hän oli silloin harras kristitty ja uskoi, että avioliito pappismiehen kanssa olisi kuin porras taivaaseen. Kaikenlaiset surulliset ja raskaat kokemukset naimisissa ollessaan saivat hänen kuitenkin epäilemään ensiksi jumalan hyvyttä, sitten koko kristinoppia ja kirkkoa.

Nyt alkoi Annie Besantille vaikea aika, sisäisten ja ulkonaisten taistelujen aika. Hän tutki raamattua, hän tutki teologiaa, luki itsensä paljon oppineemmaksi tavallista jumaluusoppinutta tutustumalla esim. tarkasti kirkkoisien kirjoituksiin. Hän kävi piispojen ja pappien puheilla etsimässä vastausta sielunsa polttaviin kysymyksiin, ja sitten vasta kun hän huomasi, ettei hänelle ollut apua uskonnolliselta taholta, hän hylkäsi kristinuskon ja tuli materialistiksi. Seuraava askel oli ero miehestä, laillinen ero, joka riisti lapset äidin sylistä. Annie Besant oli naisasian ensimmäisiä marttyyrejä.

Erottuaan miehestään hän muutti asumaan vanhan äitinsä kanssa ja elätti itseään ja äitiään kirjottamalla lehtiin ja puhumalla. Nyt — seitsemänkymmenenluvulla — alkaa Annie Besantin nimi kaikua, ja tulla tunnetuksi. Hän liittyi sosialisteihin ja tuli pian niiden johtajaksi yhdessä jalon Mr. Charles Bradlaugh'n kanssa. Pitkä ja siunauksellinen oli hänen toimintansa sosialistein leirissä. Muutaman lakon hän kerran johti onnelliseen loppupäätökseen. Saipa hän istua vankilassakin aatteittensa takia. Hän tuli niin tunnetuksi ja rakastetuksi Lontoon kurjimmista kaupunginosissa, että hänen sanottiin voivan aivan turvallisena kulkea keskellä yötä semmoisisissa paikoissa East End'issa, joihin eivät poliisit uskaltaneet astua päivälläkään.

Mutta hänen totuutta janoova sielunsa ei löytänyt tyydytystä materialismista. Hän sai itsekkin kokea semmoista, jota oli mahdoton käsittää aineellisen maailmankatsomuksen kannalta, ja tutkiessaan spiritistisiä ilmiöitä hän tuli vakuutetuksi yliaistillisten voimien olemassaolosta. Kuitenkin hän pysyi etsivällä ja epävarmalla kannalla, kunnes sattui hänen elämänsä suurin käännekohta. Vuonna 1888 sanomalehti Pall Mall Gazette lähetti hänen arvosteltavakseen kaksi paksua nidosta — H. P. Blavatskyn „Salaisen Opin”. Kummastellen Annie Besant ryhtyi lukemaan, mutta ennenkuin oli loppuun ehtinyt, tiesi hän sielussaan, että kauan etsitty totuus oli tässä löydetty. Aivan kuin neiti Severs kirjoituksessaan sanoo, oli Annie Besantin puhdas totuuden rakkaus siksi kirkastanut hänen silmänsä, että kun totuus tuli, hän näki sen.

Vuonna 1889 Annie Besant tuli Madame Blavatskyn oppilaaksi, tehden heti niin suuria edistysaskeleita, että H. P. B. sanoi uskotuilleen: „Anniesta tulee minun seuraajani”. Kun Madame Blavatsky kuoli v. 1891 oli hän nimittänytkin Annie Besantin sisäiseksi perillisekseen. Vuosi vuodelta ovat sen jälkeen Annie Besantin henkiset voimat kasvaneet, vuosi vuodelta on hänen työalansa laajentunut. Hän on kauan aikaa ollut Teosofisen Seuran tunnustetusti etevin opettaja ja koko teosofisen liikkeen sielu. Kun eversti Olcott, T. S:n perustajapresidentti, kuoli v. 1907, valittiin Annie Besant melkein yksimielisesti Seuran ulkonaiseksikin johtajaksi. Hänen kotinsa on Intiassa, milloin Benaresin kaupungissa, milloin Adyarissa T. S:n päämajassa, mutta joka vuosi hän tekee matkan Eurooppaan tai Amerikkaan.

Mrs. Besant on aikamme suuremmoisoin ja kukaties kuuluisin puhuja. Hänen sanansa ovat täynnä voimaa ja viisautta, koko hänen olentonsa ja esiintymisensä vaikuttaa siveellisesti nostavasti ja henkisesti innostavasti.

Hän on kirjottanut hämmästyttävän paljon teosofina ollessaan. Pääteokset ovat „Aikain viisaus”, „Kristinuskon salainen puoli”, „Tutkimus tajunnasta”, „Salatieteellinen kemia” ja „Ajatusmuotoja” (kaksi viimeainittua yhdessä Mr. Leadbeaterin kanssa). Hänen esitelmänsä ja puheensa pikakirjotetaan aina ja julkaistaan kirjoina; nekin ovat arvokkaita lisää teosofiseen kirjallisuuteen. Annie Besant on, kuten viime vuonna huomautin, todellinen tietäjä. Hänen sanoillaan on painoa. Hän puhuu ja kirjottaa mitä hän itse on kokenut, mistä itse on selville päässyt, mitä itse on nähnyt ja oppinut tietämään. Kuinka muuten hän saisikaan seuraajia joka maassa?

*

Luin äsken jostakin teosofisesta kirjasta seuraavan lauseen: „Hengen silmillä nähtynä loistaa tavallisesti henkilö, joka kuolemakseen rakastaa ehkä yhtä ainoata olentoa tai joitakuuta harvoja, aivan kuin aurinko talikynttilän rinnalla verrattuna „kuuluisaan ihmisystävään”, joka antaa miljonnia ylellisyydestään yleishyviin tarkoituksiin, mutta varmaan ei tahtoisi kieltäytyä hyvästä sängystään ja aamukahvistaan valvoakseen sukulaisen sairasuoteen ääressä. Sitä vastoin hän mielellään kustantaa sille sairaanhoitajattaren – mikä kyllä on hyvä – mutta ei koskaan lesken rovolla. Todellista arvoa on yhtäkaikki ainoastaan sillä, minkä verran antaa omaa itseään, minkä verran antaa vaivaansa, kipuaan, tuskaansa kärsivän puolesta, toivoaan, kamppailuaan, epätoivoaan, elämäänsä, jäseniään ja kaikkia aistejaan, minkä verran antaa kuumia ajatuksia, kiihkeitä tunteita ja taivasta tavoittelevia unelmia – sillä vain on arvoa, annettakoon useille tai harvoille. Kaikki muu anteliaisuus on roskaa.”

Nämä sanat eivät tarvitse mitään kommentarioita. Ne puhuvat itse puolestaan. Kuinka usein kuulee sanottavan, että „lempi” ja „rakastuminen” ja „rakkaus” on esteenä henkiselle kehitykselle! Ne ihmiset, jotka niin väittävät, eivät tunne ihmissielun salaisuuksia. Selvänäköisellä silmällä katsoen ihminen juuri on kauneimmillaan silloin kun hän on rakastunut. Itsekkäät värit hänen aurassaan ovat painuneet alaspäin ja rakkauden epäitsekäs ruusunväri hohtaa aurassa hänen rintansa kohdalla. Tietysti en puhu irstailijan himosta, vaan siitä lemmestä, joka puhkeaa esim. nuorukaisen sydämessä. Irstailijalla on koko „lemmen prosessi” niin itsetietoinen, että hänen tahtonsa ja ajatuksensa heti suuntautuvat määrättyyn fyysilliseen suhteeseen. Että „puhtainkin rakkaus” aikaa myöten kadottaa raikkautensa ja epäitsekyytensä, ei riipu rakkaudesta sinään, vaan siitä, että me ihmiset vielä osaamme niin heikosti ja kylmästi rakastaa. Kun kiihkoisa lempi kylmenee saatuaan fyysillisen tyydytyksen, todistaa tämä seikka vain, että lempi oli pinnalla enemmän kuin sydämessä. Sillä sydämellinen rakkaus yhä vain laajenee ja lämpenee. Kaukana siitä, että se mistään saavuttamisesta kylmenisi, se yhä vain syvenee ja kasvaa. Sen kiitollisuus elämää ja rakastamaansa olentoa kohtaan ei tunne rajoja, sen rauha ja sen ilo tulevat päivä päivältä todellisemmiksi.

Eivät runoilijat turhaan ylistä rakkautta. Parempia ihmistuntijoita he ylipäänsä ovat kuin kaikennäköiset filosofit. Sillä ennenkuin yksilöllisen ja persoonallisen rakkauden läksy on opittu, ei ihminen voi odottaa henkistä kehittymistä. Kuinka se, joka ei ole oppinut rakastamaan ja kärsimään tuskaa rakastetun puolesta, jaksaisi ottaa päällensä niitä ylikuonnollisia tuskia, jotka kohtaavat kaidalla tiellä kulkijaa? Kuinka se, joka ei ole oppinut rakastamaan ihmistä, jonka hän näkee, kykenisi rakastamaan Mestaria, Jumalaa, Totuutta, jota hän ei näe? Sillä Jumalaa ei voi rakastaa puolinaisesti, totuutta ei palvella yhdellä kädellä. Vasta silloin kun ihminen on ollut uskollinen pienessä rakkaudessa, vasta silloin annetaan hänelle suurempi.

*

Käsiini sattui tuonnoin muuan uskontohistoriallinen käsikirja, jota yliopistossakin käytetään oppikirjana. Se on saksalaisen teologin kirjottama ja sekä huolellisesti että tasapuolisesti sepitelty, jos kohta kristilliseltä kannalta. Jumaluusoppineiden suuri tietämättömyys jumalallisista totuuksista iski kuitenkin silmiin tuon tuostakin. Niinpä tekijä Intian uskonnoista puhuen ihmetellen kysyy, mikä siihen mahtaa olla syynä, että „sielunvaellusoppi” on niin syvästi juurtunut Intian kansan tajuntaan. Hän arvelee, että se varmaan muodostui vasta aarialaisten tultua maahan alkuasukkaiden kummitus- ja henkipalveluksesta. Tiedämmehän, hän sanoo, että taikausko aina leviää helpommin kuin usko, yksin ylhäisissäkin kansanluokissa.

Niin, tämä korkeasti oppinut teologinen kanta on sangen kuvaava. „Sielunvaellusoppi” on tietysti taikauskoa – senhän jokainen tietää ennestään – ja kysymys on vain siitä, mistä semmoinen taikausko on saanut alkunsa. Teologisten totuudenetsijäin mieliin ei pätkähdä kysyä, olisiko mahdollisesti todellisuudessa olemassa jotain senkaltaista kuin sielunvaellus eli paremmin sanoen jälleensyntyminen. Ei, sillä onhan Konstantinopolin kirkolliskokous v. 553 tuominnut jälleensyntymisuskon kadotukseen vieväksi kerettiläisyydeksi! Ja kuinka kirkon uskollinen palvelija voisi itse ruveta luonnon totuuksia tutkimaan, kun suuret keisarein ja kuninkain kokoonkutsumat pyhät synodit jo ovat määränneet ja määritelleet, mikä on totta, mikä ei. Ja jos eivät nimenomaan ole sitä määritelleet, ovathan ainakin jyrkästi lausuneet, mitä saa uskoa, mitä ei! Paha vain, että kirkolliskokouksissa miltei aina päätettiin asioista niin hullunkurisen hataroihin edellytyksiin nojaten. Jos piti määrätä, montako hammasta oli hevosen suussa, katsottiin kaikki raamatut ja pyhät kirjat, väiteltiin, riideltiin, saarnattiin, profeteerattiin. Se joka uskalsi ehdottaa, että tuotaisiin hevonen tarkastettavaksi, ajettiin ulos jumalan pilkkaajana ja pyhän kokouksen häpäisijänä. Mieluummin tyydyttiin siihen lopputulokseen, että julistettiin hevosen hampaiden lukumäärä aikojen aamusta määrätynsi ikuisiksi jumalalliseksi salaisuudeksi, kuin ruvettiin asiaa luonnollisesti tutkimaan.

Valitettavasti meidän jumaluusoppineemme vielä monessa suhteessa seuraavat näiden kunnioitettavien kirkkoisien pyhiä jälkiä. Ja katsokaamme mekin, jotka emme ole teologeja, että pysyttelemme vankasti rehellisen totuuden etsimisen ja totuuden tiedon kaidalla tiellä emmekä hairahdu sokean uskon usvaisille suomaille.

*

Tätä kirjottaessani muistuu mieleeni „pohjoisnapajuttu”. Ystäväni M. K. lausui äsken New-Yorkin Uutisissa: „Ovathan eräät teosofitkin (m. m. itse P. E.) unohtaneet totuuden etsimiskantansa, kun pohjoisnapahaaveilu on heissä päässyt vaikuttamaan, ja ihan tosissaan vakuuttaneet, että siellä jäätikköjen takana muka asustaa se valkea veljeskunta, jonka elämänymmärrys on vapaa kaikesta harhasta.”

Siinä erehtyi kirjottaja. En ole – eikä kukaan muukaan teosofi ole – vakuuttanut, että Valkoisen Veljeskunnan kotipaikka olisi pohjoisnapa. Valkoisen Veljeskunnan kotipaikka on kolminaismaailman yläpuolella; sen fyysillisiä edustajia on siellä täällä maan päällä ja sen fyysillinen pesäpaikka on nykyään Himälaysen tienoilla. Mutta pohjoisnavan tienoilla on „Pyhä Maa”. Mikä tämä pyhä maa on, siitä voi lukea kirjasta „Enkelein lankeemus”. Samasta kirjasta myös näkyy, että „pyhä maa” oli ensimmäisen juurirodun manner. Ensimmäinen juurirotu oli astralis-eetterinen (süs ei karkeasti fyysillinen). Pyhän maan elämä, kuten samassa kirjassa selitetään, on eetteritasolla, fyysilliselle silmälle näkymätön.

Tunnustan haaveilleeni, että itse pyhä maa olisi fyysillinen. Tunnustan myös, etten ole siitä haaveilusta vielä vapaa. En ole vielä aivan varma, että pohjoisnapa on löydetty. Mutta mahdollisesti tässä erehdyn. Olen ehkä erehtynyt otaksuessani, että pyhä maa olisi fyysillinen. Ehkä se on vain eetterinen. Silloin on aivan selvästi tosi H. P. B:n sana ettei siihen pyhään maahan kukaan astu fyysillisellä jalalla.

Kun valtiopäivillä keskustellaan ja päätetään kaikenlaisten seerumilaitosten, laboratorioroiden ja sairashuoneiden avustamisesta ja perustamisesta, tulen ajatelleeksi: miksi ei kustanneta opettajia, jotka ympäri Suomen levittäisivät tiedon siivouden ja puhtauden, raittiin ilman ja kylmän veden, luonnollisen ravinnon ja auringonpaisteen verrattomasta terveydellisestä merkityksestä? Miksi miettiä kaikenlaisia keinoja tautien parantamiseksi? Eikö olisi parempi tehdä työtä tautien poistamiseksi kokonaan?

Marraskuu, s. 337-342

„Mitä arvoa, mitä merkitystä on oikeastaan teosofisella looshityöllä? Muutamat ihmiset tulevat yhteen kerran viikossa, lukevat jotain, kuulevat jonkun puhuvan, keskustelevat – kokous saattaa välistä olla sangen kuiva! Onko siitä mitään hyötyä? Jos voitte, vahvistakaa minun uskoni!”

Piileekö tässä kysymyksessä pilkkaajan iva? Mahdollisesti, mutta älkäämme ottako sitä siltä kannalta. Se ei ole tyhjänpäiväinen kysymys. Kysyköön sillä tavalla itseltään jokainen teosofisen looshin jäsen. „Mitä hyötyä on näistä looshikokouksista? Voitanko itse mitään, voittavatko muut?”

Epäilemättä hän silloin vastaa itselleen: „voitanhan sen, että minun käsitykseni teosofiasta tulevat kerta kerralta selveemmiksi”. Mutta hän soisi sittenkin mielellään, ettei kokouksen hyöty rajottuisi siihen, vaan että siitä olisi hyötyä maailmallekin, niin että teosofista looshitoimintaa todella voisi pitää työnä ja kutsua siksi.

Jos nyt tiedustelisimme esim. materialistilta, kuinka hän arvostelisi teosofista looshitoimintaa, niin hän varmaankin nauraisi ja sanoisi, että se on turhanpäiväistä ajanhukkaa. Tätä hänen kantaansa emme voi hämmästyä, sillä hän uskoo yksinomaan fyysilliseen todellisuuteen ja fyysilliseen ruumiiseen, eikä voi kutsua työksi muuta kuin sitä toimintaa, jonka kautta suorastaan hankitaan „leipää” ja aineellisia mukavuuksia.

Mutta me jotka uskomme ja tiedämme, että fyysillinen todellisuus on vain osa Elämän Todellisuudesta ja että ihminen on henkinen olento, me olemme kuin näkeviä sokeain keskellä ja meille on annettu vastuunalainen tehtävä. Suuremmassa tai vähemmässä määrässä me kaikki olemme auttajien ja opettajien asemassa muuhun maailmaan nähden. Ellemme nyt vielä ole valmiita opettajia, tulee meidän kuitenkin muistaa, että juuri meitä, jotka uskomme henkeen, valoon, hyvään, on kutsuttu valaisemaan sitä pimeyttä, jossa veljemme vaeltavat; meidän velvollisuutemme on sentähden valmistaa ja kasvattaa itseämme ihmisten auttajiksi.

Tältä kannalta katsoen looshi-toimintakin muuttuu työksi. Se on aivankuin koulu, jossa jäsenet yhä enemmän ja syvemmin perehtyvät teosofiseen elämäntodellisuuteen ja teosofian monenlaisiin elämää valaiseviin oppeihin. Yksin lukien ja yksin tutkien, yksin mietiskellen ihminen ei läheskään huomaa niin paljon, tunkeudu niin syvälle, näe niin monelta taholta kuin tutkiessaan yhdessä muiden kanssa, heidän kanssaan vaihtaessaan ajatuksiaan. Hänen kehityksensä sanalla sanoen käy paljon nopeammin.

Ja mitä enemmän hän kehittyy, sitä suuremmaksi hyödyksi hän voi olla. Hänen ei tule jäädä siihen harhakäsitykseen, että hänen oma kehityksensä olisi tärkeä. Miksikä hän kehittyisi? Siihen ei todella ole erityistä syytä, ellei se tapahdu maailman takia, „jumalan kunniaksi”, „ihmisten iloksi”. Sitä varten hänen tulee kehittyä, että hän voisi toisia auttaa ja opettaa. Älköön hän sentähden panko kynttiläänsä vakan alle, vaan antakoon sen loistaa. „Docendo discimus” (opettamalla opimme), sanoo vanha latinalainen

sananparsii, ja tämä on erityisesti tosi myös teosofien suhteen. Meidän tietomme ei kasva sillä, että täytämme päämme muiden ajatuksilla ja tiedoilla. Meidän tietomme kasvaa yksin sillä, että harjoitamme sitä kykyä itsessämme, jolla voimme nähdä. Mikä se kyky on? Se on n. k. intuitsioni. Se on buddhimaan, joka on korkeampi kaamamanasta. Se on vilpitiön rakkaus totuuteen ja ihmisiin ja sen rakkauden ainainen täytäntöönpano. Se on taikasauva, joka avaa meille luonnon salatut maailmat, niin että saamme nähdä voidaksemme näyttää. Ylpeässä ja itsekkäässä ihmisessä intuitsionin jumalallinen kyky ei herää, ainoastaan siinä ihmisessä, joka nöyrästi ja iloisesti tahtoo toisia palvella.

Yksi on vielä näkökohta, jolta voimme katsella looshitoimintaa ja ylipäänsä kaikkien teosofien elämää. Se on okkultinen.

Salatieteellisen selvänäkijän silmällä katsoen ihmisellä on useampia ruumiita, paitsi alinta fyysillistä, myös tunteiden astraalinen ja ajatusten mentaalinen ruumis, verho eli käyttöväline. Kun ihminen ajattelee eli tuntee jotakin, erkaneer näkymättömässä maailmassa hänen astralisesta ja mentalisesta käyttövälineestään aivan kuin pieni olento, joka juuri edustaa hänen tunnettaan ja ajatustaan. Tämän olennon elinvoima on riippuvainen ihmisen ajatuksen tai tunteen voimakkuudesta. Sen ulkopiirteet riippuvat ihmisajatuksen selvydestä ja tarkkuudesta, sen väri ajatuksen luonteesta ja laadusta. Koko ilmapiirimme on täynnä kaikenlaisia ajatusmuotoja, voimakkaita, heikkoja, kauniita, rumia, kirkkaita, hämääriä. Jokainen ihminen on kuin sieni, joka kulkien tässä ajatusten meressä imee itseensä minkä ajatuksen milloinkin ja lähettää taas luotaan mitä ajatuksia milloinkin.

Kuinka tärkeätä olisi siis, ihmiskunnan kehitystä silmällä pitäen, että meidän ajatustemme ja tunteittemme ilmapiiri olisi niin puhdas ja ylevä kuin mahdollista! Kuinka tärkeätä, että siitä poistettaisiin kaikki turhat, mitättömät, rumat, alhaiset ja itsekkäät ajatukset! Kuinka tärkeätä, että siitä kansotettaisiin ylevillä, kauniilla, voimakkailta, epäitsekkäillä ja puhtailla ajatuksilla ja tunteilla! Ei, että mikään jumala tämän taikaiskulla tekisi, vaan että me ihmiset ymmärtäisimme, että tämä on meille annettu tehtäväksi!

Nyt ymmärrämme, mikä suuri merkitys voi olla teosofisella looshilla. Sen jäsenet kokoontuvat säännöllisesti, tuntevat säännöllisesti veljellisiä, puhtaita tunteita, ajattelevat säännöllisesti voimakkaita, vapauttavia ja nostavia ajatuksia. Säännöllisyys vaikuttaa sen, että kerran syntyneet ajatuskuvat saavat joka kerta aivan kuin uutta ravintoa, uutta elinvoimaa ja muodostuvat ympäristön pimeyteen kirkkaasti loistavaksi valoksi, joka houkuttelee ihmisieluja etsimään totuutta ja pyrkimään veljeyttä kohti, vaikkeivät aavistakaan, mistäpäin saavat herätyksensä.

Tämä on teosofien salainen työ. Siihen voi jokainen ottaa osaa, köyhä niinkuin rikas. Kun saamme tämän salaisen tulipalon syyttymään yltymäri maailmaa, silloin koittaa uusi aika. Silloin tulee vapahtaja, käyttäen syyttämämme tulen voimat hyväkseen ja luo uuden yhteiskunnan ja uuden sivistyksen.

*

Edellisen yhteydessä sopii mainiosti julkaista seuraava kysymys ynnä siihen kuuluva Mr. C. W. Leadbeaterin kirjottama vastaus. Se puhuu looshitoiminnasta puheenjohtajan kannalta ja intuitsionista jokapäiväisen ymmärryksen kannalta. Olen sydämestäni yhtä mieltä Mr. Leadbeaterin sanojen kanssa.

„Minä huomaan olevani siinä asemassa, että minun pitäisi opettaa erästä teosofista looshia. Tunnen sen suurena vastuunalaisuutena, johon en pidä itseäni kykenevänä, sillä tietoni on niin epätäydellinen. Tahtoisin tietää tämän: joskus tulee minulle intuitsioni ikäänkuin vastauksena kysymykseen tai neuvona toimintaan. Pitääkö minun luottaa siihen vai kokonaan pitää kiinni fyysillisen tason järkeilystä?”

Vastaus: „Älkää olko vähääkään hämillänne siitä, kuinka teidän tulee olla looshinne suhteen. Todella opettaminen on vastuunalaista, mutta toiselta puolen se on suuri etuoikeus. Ajatelkaa sitä mieluummin tällä tavalla: tässä on joukko nälkäisiä sieluja, ja ne, jotka seisovat liikkeen takana, ovat olleet niin hyvät, että sallivat minun olla välikappaleena näiden ravitsemiseksi. Teillähän on selvänä mielessänne opetusten yleiset perusteet ja terve järkenne estää teitä yksityiskohdissa menemästä kovin paljon harhaan. Minä kyllä ymmärrän, kunka vaikeata teidän on päättää, pitääkö seurata fyysillisen tason järkeä vai intuitsionia, mikä näyttää tulevan korkeammalta. Ottakaa lohdutusta siitä, että päätöksen vaikeus on ainostaan jotain ohimenevää. Mikäli kasvatte, sikäli tulette intuitsioneissanne aivan varmaksi. Tällä asteella voin ainoastaan neuvoa teitä aina seuraamaan järkeänne, kun olette varma niistä perusteista, joiden nojalla teette päätöksenne. Aikaa myöten te kokemuksen kautta opitte, onko intuitsioeihinne luottamista. Minä myönnän, että varhemmilla asteilla on olemassa vaara, että sekoitetaan toisiinsa edellinen intuitsioni, joka tulee suoraan korkeammalta mentali- tai vieläpä buddhi-tasolta, ja se mielijohde, joka on syntynyt astraliruumiista. Mutta myöhemmin te erehtymättä voitte erottaa ne ja tiedätte, että kun intuitsioni selvästi tulee korkeammalta minältä, voitte sitä empimättä seurata. Te näette, että tällä nykyisellä asteella on aina jonkun verran tappion vaaraa: joko siinä, että päästätte käsistänne korkeamman totuuden säteen riippumalla liiaksi kiinni järjessä, tai että joudutte hieman harhaan pitämällä astralista mielijohdetta intuitsionina. Minulla itselläni on niin syvä kammo tätä jälkimäistä mahdollisuutta vastaan, että alinomaan seuraan järkeäni vastoin intuitsionia, ja vasta kun yhä uudestaan olen huomannut, että erityisenlainen intuitsioni aina on oikeassa, olen uskaltanut siihen täydellisesti luottaa. Tehän varmaan tulette läpikäymään nämä asteet eikä teidän tarvitse siitä hämmästyä. Minä ihailen teidän suurta tarkkatuntoisuuttanne, mutta vakuutan, että jos pidätte teosofian yleispiirteet selvinä oppilaitten silmien edessä, niin ette voi suuresti eksyä opetuksessanne. Meillä on kaikilla vastuunalaisuutta siitä, mitä puhumme, ja ne meistä, jotka ovat kirjottaneet kirjoja ja pitäneet esitelmiä, tuntevat sen paljon raskaammin kuin aavistattekaan. Meille ovat todellakin ystävät väliin sanoneet, että meidän olisi pitänyt odottaa, kunnes olisimme tulleet adepteiksi, ennenkuin olisimme kirjottaneet mitään kirjoja, jotta voisimme olla varmat siitä, ettei niissä ole erehdyksiä. Siihen minä vain sanon, että me pidimme parempana jakaa epätäydellistä tietoaamme veljillemme, vaikka meillä itsellämme vielä olikin paljon opittavaa. Ja luulenpa, että seuraus on osottanut päätöksemme oikeaksi. Jos me olisimme odottaneet adepteiksi tullaksemme, on totta, että kirjamme olisivat tulleet täydellisinä ja nyt ne ovat kaukana siitä – mutta sittenhän teidän olisi pitänyt niitä vartoa viisi tai kuusituhatta vuotta, jolloin Seuran työ tällä vuosisadalla olisi ollut aivan erilainen. Minusta näyttää tämä käsilläoleva kysymys olevan aivan samanlainen. Tekin voisitte pidättäytyä opettamasta kunnes tietäisitte kaiken, mutta mitä sillävälin tulisi teidän looshistanne? C. W. L.”

*

Pari päivää sen jälkeen kun olin kirjottanut edelläolevan saapui minulle Englannista, sikäläisen ylishteerin lähettämänä, ylipainos eräästä Mr. C. W. Leadbeaterin „The Lotus Journal’in” toisessa vuosikerrassa olleesta kirjoituksesta „Looshikokouksen salattu puoli”. Se saapui todella kuin käskystä ja julkaisen sen suomennettuna tässä Tietäjän numerossa.

Pyydän sen yhteydessä jäseniämme huomaamaan, kuinka tärkeätä on, että jokainen itse hankkii itselleen teosofiset kirjat. Ei siinä ole kyllin, että looshi perustaa kirjaston, joka hankkii yhden tai pari kappaletta kutakin teosofista teosta ja sitten lainailee niitä jäsenille. Tämä voi korkeintaan tapahtua alussa ja kun on kysymys looshista, jonka jäsenet ovat harvinaisen köyhiä, sekä mikäli koskee kalliutta ja vieraskielisiä kirjoja. Lainakirjasto, jossa esim. on suomalainen teosofinen kirjallisuus, on oleva ympäristöä varten, paikkakuntaa varten, ei jäseniä varten perustettu. Jokainen jäsen pitääköön kunnianaan hankkia itselleen kaikki teosofiset kirjat. Ajatelkaa vain, kuinka paljon jotkut uskaliaat teosofit ovat kärsineet, tehneet ja uhranneet, ennenkuin kirjat on saatu – eikö hän siis uhraisi edes niin paljon kirjallisuuden hyväksi, että ostaisi itselleen suomalaiset kirjat! Jos hän on köyhä ja varaton, kieltäköön itseltään jotakin muuta! Sitä rakkaammaksi tulee hänelle teosofia! Niin olen minä alussa saanut tehdä ja moni muu minun kanssani. Se mikä kovin helposti tulee, ei

olekkaan niin arvokasta. Mutta kun yhdestä ateriasta päivässä luopuu, kun pitää vanhaa takkia vielä yhden vuoden, kun kieltäytyy kahvista tai tupakista sitä varten että voisi tutkia ja kasvattaa itseään ja hankkia itselleen kirjallisuutta, silloin hengen elämä tulee kalliiksi ja ihanaksi ja todelliseksi. Silloin ihminen näyttää itselleen – ja muille – että hänen pyrkimyksensä ovat jostain arvosta.

Tämän puhun sekä omani että muiden kokemuksesta.

*

Kun nyt aikomuksemme on ensi vuoden alusta ruveta julkaisemaan „Salaista Oppia” suomen kielellä, toivomme ja uskomme, että meidänkin maamme yleisö on jo kuullut siksi paljon teosofiasta ja teosofisesta liikkeestä, että sen tekee mieli tutustua tämän maailmankatsomuksen ja tämän liikkeen tärkeimpään julkiseen tiedonlähteeseen, sen alkuunpanijan, Madame H. P. Blavatskyn jättiläisteokseen. Samalla toivomme ja uskomme, että Suomen teosofit katsovat velvollisuudekseen auttaa ja edistää omaa asiaansa ainakin sillä tavalla, että rientävät mieskohtaisesti tilaamaan „Salaista Oppia” Tietäjän yhteydessä. Tämän numeron mukana jaetaan Tietäjän lukijoille tilausilmoitus, jonka muuan Seuramme looshi on omalla kustannuksellaan ja omasta alotteestaan painattanut. Siitä tarkemmin näkyy, miten „Salaisen Opin” itselleen hankkiminen saattaa tapahtua.

*

Tahdon vielä kiinnittää lukijaimme huomion Tietäjän pieneen joululehteen, joka ilmestyy kahden viikon kuluttua. Jokainen, joka sen hankkii, tulee varmaan hämmästyneenä ilosta, siksi sisältörikas ja merkillinen kirjanen siitä tulee. Se joka pitää liikettämme arvossa ja tahtoi muillekin tehdä tunnetuksi teosofian hyvän sanoman, hän hankkikoon 20 markalla 100 kpl. tätä joululehteä ja jakakoon ilmaiseksi ympäristössään. (Yksitellen ostettuna se maksaa 25 p., maaseudulla 30 p.) Jalo tapa se olisi antaa joululahjoja.

Joulukuu, s. 369-371

Kiitän kaikkia Tietäjän lukijoita, asiamiehiä ja auttajia nyt kuluneesta vuodesta, toivotan Teille kaikille onnellista, iloista ja rauhallista joulua ja lausun hartaana toivomuksenani, että ensi vuonna osotatte Tietäjälle yhtä lämmintä ystävyttä kuin tähänkin saakka.

Lukijat muistanevat, mitä kirjoitin tammikuun numerossa: „koska vuosi 1909 on Tietäjän älyvuosi ilmiömaailmassa, ei se saa olla kuiva ja yksitoikkoinen”. Saanko päättää, että aikakauskirjamme on edes johonkin määrin toteuttanut tätä mieltäkiinnittävyystehtäväänsä? Saanko päättää tämän siitä, että Tietäjän tilaajamäärä on lisääntynyt 20 % ja että usealta taholta sen sisältöä on keuhuttu? Toimittaja rakastaa lastaan ja hänen sydämensä on siinäkin suhteessa äidin sydämen kaltainen, että se suurella mielihyvällä kuulee lastaan kiitettävän – vieläpä uskoo kiitokseen.

Mitä nyt ensivuoden ohjelmaan tulee, puhun siitä tarkemmin tammikuun numerossa. Se vain olkoon mainittu, että Mr. Leadbeateriltä tulee jatkuvana kirjoituksena julaistavaksi eräs selvänäköisiin tutkimuksiin perustuva, kerrassaan ihmeellinen tulevaisuuden kuvaus. Tämä artikkelisarja, sen voin vakuuttaa, on jotakin „noch nie dagewesenes” (ennen kuulumatonta).

*

Tietäjän tilaajat ovat jo tottuneet siihen tapaan, millä tilaus uudistetaan ilman vähintäkään vaivaa heidän puoleltaan. Ensi vuoden suhteen menetellään samoin kuin ennen, siis:

Tämän vuoden tilaajille lähetetään tammikuun numero v. 1910 viiden markan jälkivaatimuksella.

Ne jotka samalla tahtovat Salaisen Opin, jolloin jälkivaatimus on kymmenen markkaa, pyydetään ajoissa ilmottamaan toimitukselle. Tietysti saattavat tilata Salaista Oppia myöhemminkin 5 markasta.

Ne ystävät, jotka tahtovat säästää toimituksen vaivoja ja varoja, käykööt itse tilaamassa Bulevardi 17:ssä tai lähettäkööt, jos asuvat maaseudulla, tilausmaksun postitse.

Jokainen voi ruveta asiamieheksi hankkimalla edes yhden uuden tilaajan lisää. Hänelle myönnetään 10 %. Siis 2 Tietäjää v. 1910 yhdeksällä markalla.

Jos joku lukijoista ei halua Tietäjää ensi vuodeksi, pyydän häntä hyväntahtoisesti ilmottamaan toimitukselle, ettei turhaan lähetettäisi jälkivaatimusta. Joka vuosi on ollut muutamia, jotka ovat palauttaneet jälkivaatimuksen selittäen, ettei lunasteta semmoista, jota ei ole tilattu. Mutta toimituksen kannalta katsoen he ovat suostuneet tilaamaan, kun eivät ole ilmottaneet. Ja toimituksen lähettämä jälkivaatimus on suosionosotus vanhoja tilaajia kohtaan. Sen ovat useimmat ymmärtäneetkin, sillä paljon on kiitetty tätä tapaa, joka säästää tilaajain vaivat ja rahat.

Tehkäämme jokainen tunnollisesti mitä osaksemme lankeaa, niin palvelemme veljeyttä ja edistämme yhteistä onnea.

*

Julkisissa esitelmissäni Helsingissä tänä syksynä olen puhunut maailman uskonnoista. Olen tähän saakka puhunut uskonnosta yleensä, brahmanuskosta, hinduismista ja joogasta, kaldealaisten, egyptiläisten ja persialaisten uskonnosta, yhteensä seitsemän esitelmää. Sarjaan kuuluu vielä toiset seitsemän. Yleisö on osottanut suurta mielenkiintoa ja kun nämä luennot keväällä ilmestyvät, muodostavat ne ensimmäisen suomenkielisen kirjan, jossa maailman uskonnoista sanotaan peittämätön totuus. Aine on äärettömän laaja, huvittava ja opettava, ja omasta puolestani olen erittäin innostunut tähän työhön.

*

„Tietäjän Joululehti 1909” ilmestyi tämän kuun 1 p:nä. Vaikka se oli meidän ensimmäinen yrityksemme tällä alalla, onnistui se mainiosti. Lehti — 16-sivuinen, 2-palstainen — sisältää 15 kirjoitusta ja 4 muotokuvaa. Ennakolta oli jo tilattu toista tuhatta, kolmena ensimmäisenä päivänä meni pari tuhatta kaupaksi, 4,000 painoksesta on nykyään jällellä vain pari sataa kappaletta. Toivokaamme, että ensi vuonna voimme ottaa 10,000 painoksen.

*

Näinä päivinä on Teosofinen Kustannusliike julkaissut erittäin huomattavan teoksen:

Uuden ajan aamunkoitteessa. Kuusi esitelmää pitäneet Annie Besant ja Pekka Ervast. P. E:n esitelmät: tulevaisuuden uskonto, tulevaisuuden yhteiskunta ja tulevaisuuden ihminen. A. B:n esitelmät: teosofian asema tulevassa sivistyksessä, kuudes rotu ja lähin tulevaisuus.

Hinta 1:25, sid. 2:25.

Ne kaksi uutta kirjaa, joista syksyllä puhuttiin, valmistuvat vasta uutena vuonna, ehkä helmi- tai maaliskuussa.

*

Uuden ajan enteitä alkaa jo näkyä kaunokirjallisuudessammekin. Niinpä luemme Jalmari Finnen täksi jouluksi ilmestyneessä kertomuksessa „Ylioppilaita” monen muun teosofisen ajatuksen ohessa seuraavankin: „Minä olen ajatellut niin paljon näinä viimeisinä aikoina, ja minä olen alkanut uskoa, että minä jo ennen olen ollut täällä ja että minä jälleen palaan, että, jos nyt kuolen, niin olen lopettanut sen, mikä minulle tässä muodossa on mahdollista, ja että minä palaan takaisin ja jatkan tästä. Ja sitten, vasta sitten, kun minä kaiken tiedän, löydän myöskin tien paratiisiin. Minun on niin vilu maailmassa, minun täytyy tulla takaisin silloin, kun minulle annetaan sekin, mitä en nyt ennätä saada. Ja minä palaan yhä uudelleen siksi, kunnes hänet löydän –

– Kenet?

– Jesuksen. Sillä minä tiedän, että hän palaa yhä uudelleen, että hän kerran osuu minunkin tielleni, että kerran häntä seuraan ja rakastan. Ja kun hänet olen löytänyt, niin tahdon silloin kuten hänkin luopua kaikesta, jotta voin kaikki antaa ihmisille. Ettekö usko, että jokainen suuri mies on saanut kuten Jesuskin luopua kaikesta onnesta voidakseen toteuttaa kaiken, että jokainen suuri mies vasta ristillä, keskellä äärimäistä kärsimystä tuntee antavansa ihmisille jotakin suurta?”

TIETÄJÄ 1910

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-6

Teille, jotka luette nämä rivit, toivotan sisältörikasta ja kaikin puolin menestyksellistä uutta vuotta. Saavuttakoon jokainen mitä hän sydämensä sisimmässä on toivonut, nähköön Jumalallisen Viisauden valon se, joka totuutta on etsinyt, tulkoon rakastetuksi ja hyvänä pidetyksi se, joka sielussaan on rakkautta kaihonnut. Minun toivomukseni lentää Tietäjän mukana ympäri maailmaa. Luokoon se rohkeutta ja iloista varmuutta Teidän kaikkien mieliinne nyt, kun ihmiskunta suurin askelin lähenee uutta aikaa.

Lukijat ja ystävät, seuratkaa nyt aikaanne ja tarkastakaa sen enteitä. Tutkikaa Teosofisen Seuran presidentin merkillisiä ennustuksia lähimmän tulevaisuuden suhteen kirjasta „Uuden ajan aamunkoitteessa”, joka juuri on ilmestynyt Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella (hinta 1:25, sid. 2:25). Älköön yksikään teosofismielinen ihminen enää vaeltako pimeydessä, vaan oppikoon selvästi näkemään mitä teosofinen liike on, mitä se vaikuttaa ja mitä se tarkoittaa – „oppikoon lukemaan historiansa”, kuten H. P. Blavatsky sanoi.

Teosofinen liikkeemme Suomessa suomen kielellä alkoi v. 1901. Silloin ilmestyi „Uusi Aika” lehti ja „Valoa kohti” kirja, silloin V. Palomaa alkoi luennoida. V. 1903 rupesi Teosofinen Kustannusliike säännöllisesti toimimaan, julkaisten kirjan toisensa perästä. V. 1905 syntyi teosofinen aikakauskirjamme ja v. 1907 lopussa Teosofinen Seura.

Tämä vuosi (1910) on siis teosofisen liikkeen kymmenes, Kustannusliikkeen kahdeksas, Tietäjän kuudes ja T. S:n kolmas. Seitsemän vuotta muodostaa yhden jakson „prinsippejä” silmälläpitäen ja ulkonaisen eli luonnollisen kehityksen kannalta katsoen Suomen teosofinen liike nyt astuu toisen jaksonsa (Teosofisen Seuran) kolmanteen eli elinvoima-vuoteen. Kustannusliike alottaa puolestaan uutta jaksoa, hankkien itselleen aivan kuin uuden fyysillisen muodon „Salaisen Opin” merkissä. Tietäjä taas kuudentena ikävuotenaan kohottakoon korkealle buddhin totuudennäkemyksen ja veljesrakkauden kullanhoidteista lippua!

Sisäiseltä eli salaiselta näkökannalta järjestys on päinvastainen ja sen mukaan Teosofisen Seuran tulee tänä vuonna kehittää älyllistä itsetietoisuuttaan, Kustannusliikkeen tulee ottaa uusi rohkea askel, ryhtyen kustantamaan enemmän suorastaan salatieteellistä kirjallisuutta kuin tähän saakka, ja Tietäjän puolestaan tulee pyrkiä herättämään enemmän huomiota ja joutua paremmin tunnetuksi maailmassa. Sanalla sanoen meidän liikkeemme kaikkine olemuspuolineen täytyisi tänä vuonna saavuttaa siksi vakava jalansija ja siksi pysyvä paikka kansamme tietoisuudessa, että ensi ja seuraavat vuodet meillä Suomessakin tulisivat niin siunausta tuottaviksi kuin niiden on määrä tulla. Ottakaamme jokainen kohdaltamme osaa tähän työhön teosofisten aatteiden puolesta!

*

Entä Tietäjän ohjelma? Niin, minä soisin, että jokainen numero toisi mukanaan kultaisen ja ruusunhohteisen auran. Soisin, että lukijan sisäinen silmä aukenisi, niin että hän näkisi Elämän ihaniin

maailmoihin, näkisi teosofisten oppien totuuden ja salatieteellisten tiedonantojen pätevyyden. Totuus on kuin auringonvalo: sitä ei voi todistaa, vaan se täytyy nähdä. Soisin myös, että Tietäjän kaikista kirjoituksista uhkuisi niin lämmin ja sydämellinen henki, että tuntisimme ja tunnustaisimme veljesrakkauden olevan elämän sisimmän lain.

Mitä ohjelman muodolliseen puoleen tulee, näkyy tästä numerosta, että pysytään viime vuoden traditsioneissa, samalla kun tarjotaan uusia mieltäkiinnittäviä sarjakirjotuksia lukijoille. „Toimittajalta”, „Uusi ruokajärjestelmä”, „Mitä muualla tiedetään”, „Kysymyksiä ja vastauksia” sekä „Tien varrelta” jatkuvat entiseen tapansa, „Aate” lähettää säännöllisesti yhden kirjoituksen joka numeroon. Uutuuksien joukossa ansaitsee ensin tulla mainituksi Mr. C. W. Leadbeaterin ihmeellinen kirjoitus „Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”, jota lukee yhtä suurella mielenkiinnolla kuin parhainta romaania, vaikka tässä kaikki näyt ovat todellisia ennustuksia. Toiseksi T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant lähettää säännöllisesti kirjeen päämajasta joka neljäs kuukausi. Kolmanneksi julkaisemme kreivitär Wachtmeisterin kertomuksen yhdessäolostaan Madame Blavatskyn kanssa, joka sekkin on kuin mieltäkiinnittävin romaani. Kreivitär Wachtmeister asui Blavatskyn kanssa vuodesta 1886 ja saattoi päivä päivältä seurata „Salaisen Opin” syntyä ja kasvua sekä niitä yliaistillisia ilmiöitä, jotka silloin tapahtuivat. Neljänneksi julkaistaan pieniä kertomuksia Buddhan elämästä, puhtaalla ja yksinkertaisella suuruudellaan liikuttavia legendoja, joita poimitaan vanhasta kiinalaisesta kirjasta Fa-kheu-pi-u, s. o. „Dhammapada kertomuksilla valaistuna”. Viidenneksi – vaan riittääköön nyt jo ansioiden luettelo! Parasta on, että lukijat itse arvostelevat ja päättävät.

En malta kuitenkaan olla lausumatta sitä toivomustani, että Tietäjä sangen usein tänä vuonna ilmestyisi 40-sivuisena. Oletteko samaa mieltä? Toivotaan silloin yhdessä.

*

Tämä kuva esittää Mr. C. W. Leadbeaterin itsetietoisien älykkäät ja voimakkaat kasvopiiirteet. Hän on silminnähtävästi mies, joka tietää, mitä itsehillintä on, joka kulkee omaa tietään horjumatta, joka kätkee omat tunteensa syvään poveensa. Hän on tarkastaja, tutkija, arvostelija. Hänen katseensa edestä häipyvät kuori, joka todellisuuden peittää, hänen silmänsä tunkee ytimeen. Mikä kehityshistoria lieneekään sillä sielulla takanaan, joka nyt on saavuttanut niin huomattavan tasapainon?

Kun Charles Leadbeater tässä ruumistuksessaan tutustui teosofiaan, oli hän pappismies Englannin kirkossa. Hän oli omien sanojensa mukaan silloin alkanut „ajatella asioita, joita ei ole hyvä ajatella, jos mieli pysyä oikeauskoisena”. Hän oli tämän ajattelunsa nojalla kadottanut uskonsa kirkonoppiin. Hän ei kuitenkaan vajonnut suorastaan materialismiin, koska oli heittäytynyt spiritismia tutkimaan ja huomannut, että jotkut uskonnolliset opit olivat tosia, vaikka toiset sotivat järkeä vastaan. Hän tiesi omien havaintojensa nojalla, että ihmisestä oli jotakin olemassa kuoleman jälkeen ja että materialismi siis siinä kohden erehtyi. Mutta hän ei spiritististen tutkimustensa nojalla voinut laatia itselleen yhtenäistä maailmankatsomusta, ei arvostella muita uskonnollisia oppeja pätevillä perusteilla. Silloin hänen käteensä sattuivat Mr. Sinnettin ensimmäiset teosofiset kirjat, ja Charles Leadbeater tiesi heti löytäneensä tien, jota kulkien kaikki selvenisi.

Hän liittyi Teosofiseen Seuraan, jätti asemansa kirkossa v. 1884 ja matkusti Madame Blavatskyn kanssa Intiaan. Hän tahtoi vain palvella löytämänsä totuuden asiaa eikä hänellä silloin vielä ollut aavistustakaan siitä, että voisi itse kehittyä pitemmälle tässä elämässä.

Karma oli kuitenkin määrännyt toisin. Intiassa hän sai tavata muutamia suuria Opettajia ja heiltä ja heidän opetuslapsiltaan hän sai paljon oppia. Vihdoin häntä myös opastettiin kohottamaan tajuntansa ylempille tasoille, ja kun hän oli suorittanut vaaditun valmistustyön, kehittyi hänessä astralinen ja mentalinen selvänäköisyys. Tästä hän itse sanoo:

„Jokainen joka on valmis tekemään työtä sen eteen, niinkuin minä olen tehnyt, voi päästä tietämään, niinkuin minä tiedän, että luonnon tasot ovat varmoja tosiasioita, hän voi tietää, että opit kuolemantakaisista tiloista ovat tosia, sillä hän saa nähdä ja puhua n. k. vainajien kanssa heidän omalla tasollaan; ja häntä tyydyttää paljon enemmän tällainen kohoaminen heidän tasolleen kuin (spiritistinen) tapa vetää heitä takaisin alas fyysilliselle tasolle materialisatsionin välityksellä. Hän voi tietää jälleensyntymisen suuret tosiasiat, sillä hän voi oppia luomaan katseensa omiin menneisiin elämiinsä, jotka ovat hänen edessään kuin kirjan lehdet. Hän voi ilman vähintäkään epäilystä huomata tosiksi kehityksen ja jumalallisen oikeuden mahtavat lait. Kaikkia näitä asioita minä itse tiedän personallisen havainnon nojalla, ja samaten voi kuka tahansa, joka tahtoo yrittää ja astua Tielle. En sano, että se olisi helppoa; en sano, että sitä voisi tehdä nopeasti, mutta minä sanon, että monet ovat sen tehneet ja että jokaisella ihmisellä on voimat uinuvina sisässään ja että jokainen voi onnistua, jos hän tahtoo.”

Kuinka suureksi avuksi Mr. Leadbeaterin jalojen ja uhrautuvaisten ponnistusten jälkeen saavuttama selvänäköisyys onkaan ollut! Lukuunottamatta lukemattomia yksityistapauksia, jolloin hän on kyennyt auttamaan sekä „eläviä” että „kuolleita”, ovat hänen personallisiin tutkimuksiin ja havaintoihin perustuvat kirjansa olleet omiansa sekä selvittämään ja valaisemaan teosofisia oppeja että laajoissa piireissä herättämään intoa ja uskoa teosofiseen maailmankatsomukseen.

Olen tällä tavoin tahtonut esittää lukijoillemme tätä nykyajan merkillistä salatieteilijää ja selvänäkijää, että he avoimin silmin ja samalla myötäisellä tunnolla voisivat tutustua niihin hänen äskeisiin yliaistillisiin havaintoihinsa, joista hän niin taidokkaasti tekee selkoa kirjoituksessaan „Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”.

*

„Salaisen Opin” ilmestyminen suomeksi on monelta taholta ilolla tervehditty. Epäilemättä se on ajan merkki. Epäilemättä se osottaa, että teosofian alkuperäistä opettajaa, kaikkien meidän suurta hyväntekijää, H. P. Blavatskyä, aletaan meilläkin kunnioittaa ja arvossa pitää.

„Salainen Oppi” on nyt saanut yli 200 tilaajaa. Tämä luku ei läheskään riitä korvaamaan tämänvuotisia menoja, mutta uskon varmasti, että se vielä melkoisesti kasvaa. Meidän — työntekijäin — intoa ja rohkeutta lisää suuresti se seikka, että jotkut ystävät ovat muistaneet „Salaisen Opin rahastoa” lahjoilla. Niinpä yksin Amerikasta on saapunut rahalahja. Enkä malta olla mainitsematta, että eräs ystävä, jaloa esimerkkiä näyttäen, on jo kaksi kertaa lähettänyt Salaiselle Opille sata markkaa. Sydämellinen ja vilpitön kiitos hänelle ja muille teosofian tosi ystäville!

Tämän numeron mukana lähetetään jokaiselle tilaajalle „Salaisen Opin” näytelehti, ja voi jokainen Tietäjän tilaaja vielä ennen huhtikuun 1 päivää tilata itselleen „Salaisen Opin” viidellä markalla (Smk. 5:—), jälkivaatimuksella 5:25.

Olemme tehneet pienen muutoksen suunnitelmaan, josta toivon, ettei kukaan ole pahoillaan, vaan päinvastoin jokainen hyvillään. Sen sijaan, että kuukausittain jakaisimme 16 sivua, *annamme koko tämänvuotisen „Salaisen Opin” yhtenä niteenä á 200 sivua jo huhtikuussa*. Tämän niteen hinta tulee olemaan ainakin 6 markkaa ja huhtikuun 1 päivän jälkeen sillä on oma hintansa Tietäjänkin tilaajille.

Niille, jotka ovat tilanneet „Salaisen Opin” yksinään, lähetämme tämän Tietäjän numeron lahjaksi, että he näkisivät syyn, mikseivät saa 16-sivuista vihkoaan tammikuussa.

*

Martti Humun Kalevala-tutkimuksen ensimmäinen vihko on nyt ilmestynyt ja odottaa tuomiotaan asiantuntijain ja arvosteluun kykenevien kynästä. Uskon kuitenkin, että tuomio, jopa arvostelukin on lykättävä toistaiseksi, sillä siksi vähän sisältää vielä tämä johdanto itse aineesta.

Epäilemättä tekijällä on omaperäinen kirjallinen kyky. Ainakin minä olen mielenkiinnolla lukenut hänen 66 isoa sivuansa. Vaikka hänen muotonsa, kirjoitustapansa ja kielensä usein jättää toivomiselle varaa, ei voi olla iloitsematta siitä omituisesta hengestä, joka hänen kirjoituksestaan uhkuu, ja uskonkin, että kun vain pääsee kontaktiin tämän hänen henkensä kanssa, löytää kirjasesta paljon runollista viehätystä. Jos takertuu johonkin muodollisesti tai asiallisesti arkaan kohtaan, silloin taas pelkään, että teos voi tuntua mauttomalta.

En nyt ollenkaan tahdo seikkaperäisesti arvostella tätä Kalevala-vihkoa. Tekijä on tässä ottanut suuren työn suorittaakseen. Hän uskoo, kuten teosofit yleensä, että „pakanat tiesivät enemmän henkimaailmasta kuin me” (siv. 64) ja hän on ottanut tehtäväkseen todistaa, että vanhat suomalaiset olivat näitä viisaita „pakanoita”. Menestyköön hän tässä hankkeessaan! Nöyrästi hän itse tunnustaa luennoistaan, että ne ovat „pikkuisia kipinöitä, säkeniä, joiden vaatimaton tehtävä ja tarkoitus on ainoastaan hiukan viitata sitä valoa kohti, joka (Kalevalan) runoista heijastaa” (siv. 23). Samalla hän kehottaa toisia tutkijoita taitavammin selittämään Kalevalan henkeä.

Parista painovirheestä huomautan: siv. 23 anno domine pro: anno domini; siv. 26 alh. kaksiosanen (Bifreus) pro: kaksioitsainen (Bifrons).

*

Eräässä Uranielin laatimassa horoskopissa ennustetaan, että asianomainen henkilö saisi pakotuksen polveensa vuoden 1910 alussa. Tämä ennustus kävi niin kirjaimellisesti toteen, että reumatinen särky ilmestyi polveen viime joulukuun 30 p:nä. Sama henkilö, jonka nyt on oikein vaikea liikkua, kertoi minulle, että hänen horoskopissaan on useita ennustuksia viime vuoden suhteen, jotka kaikki ovat sanan mukaan toteutuneet. Tämä on omiänsä lisäämään Uranielin mainetta astrologisena profetana ja samalla kai se on materialisteille ja epäilijöille pulmallinen pähkinä?

*

Lähetämme kuten ennenkin tämän Tietäjän numeron kaikille amerikkalaisille tilaajillemme – uuden vuoden lahjaksi niille, jotka meidät hylkäävät, ystävytemme ja uskomme osotteeksi niille, jotka edelleen tilaavat.

Tietäjän tulisi levitä erittäin paljon Amerikassa nyt. Amerikassa on syntymässä kuudes alarotu, Amerikkaan syntyy aikoinaan kuudes juurirotu. Kaikkien teosofien ihana etuoikeus on tehdä voitavansa teosofisten aatteitten leviämiseksi tulevaisuuden historialle niin tärkeässä maassa.

Helmikuu, s. 49-53

Olen joskus ajatellut, että jos olisin jonkun maan, sanokaamme Suomen, hallitsija, olisi ensimmäinen teosofinen toimenpiteeni seuraava. Kutsuisin kokoon suuret kansanpäivät, joihin edustajia valittaisiin kaikilta maan kulmilta, ja tekisin niille näin kuuluvan esityksen:

„Koska ihminen ei voi luonnostaan omistaa muuta kuin oman työnsä tulokset sekä mitä toisten töiden tuloksia hän on hankkinut tai saanut, ja koska ihminen ei ole luonnon elementtejä, maata ja vettä, luonut, ei hän saata niitä omistaakaan yksityisomaisuutenaan, vaan on yksityinen omistusoikeus maan ja veden suhteen luonnon ja oikeudenvastainen, jonka tähden esitykseni on, että se lakkautettaisiin ja maa ynnä vesi julistetaan kansan yhteisen eli valtion holhouksen alaiseksi luonnonantimeksi, jota yksityinen kansan jäsen on oikeutettu ainoastaan vuokraamaan ja omana pitämään määrättyä maaveroa vastaan. Kansanpäivien tehtävä on laatia laki, joka tarkemmin määrittelee, millä tavalla maavero lasketaan, kuin myös päättää siitä, millä laillisella ja vanhoja oikeuskäsitteitä niin vähän kuin mahdollista loukkaavalla tavalla yksityisten hallussa oleva maa ja vesialue viipymättä on saatettava valtion haltuun.”

Tämmöinen olisi esitykseni, ja uskon, että se saisi yleistä kannatusta. Uskon varmasti, että kansan sydän riemastuisi, sillä eikö jokainen torppari ja jokainen pikkuviljelijä juuri tätä ole toivonut? Rikkaista ainakin jotkut luopuisivat maastaan ilman korvausta suuren yleishyödyn vuoksi, toisille voisi valtio maksaa korvauksen. Valtio tulisi täten ostaneeksi maan yksityisiltä – tietysti mahdollisimman halvalla, ja jollei käteisellä rahalla, niin jonkinlaisilla obligatsioneilla.

Sitten koituisi kansalle uusi aika. Kenenkään pikkuviljelijän ei tarvitsisi hankkia rahaa velaksi voidakseen „ostaa” Jumalan luomaa maata, hän ainoastaan sitoutuisi maksamaan valtiolle määrätyn vuosiveron ja saisi muuten pitää maata omanaan; voisihan olla laissa määrätty, että vuokrama saa kulkea perintönä! Ihmisten rinnat täytyisivät jälleen rakkaudella maaemoa kohtaan; sen sijaan että ne nyt pyrkivät kaupunkeihin useinkin vain nälkää nähdäkseen, muuttaisivat laumottain luonnon helmaan elämään sillä tavalla, joka tämän kiertotähden ihmislapsille ainakin toistaiseksi on ominaisinta. Teosofisia „sointuloita” syntyisi pian Suomen joka kolkkaan.

Eihän tämä aate, että „maa kuuluu kaikille”, ole mikään uusi aate. Se on nykyajan polttavimpia yhteiskunnallisia kysymyksiä, ja sen edustajia on joka maassa. Henry George ja Leo Tolstoi ovat kuuluisia sen aatteen kannattajia, ja meidän omassa maassamme Arvid Järnefelt. Mutta kuuluisuuksia lukuunottamatta on jokainen ajatteleva ihminen aina hyväksynyt tämän aatteen ja hyväksyy tänä päivänä. Sanotaanhan raamatussakin, että „taivas on Herran, mutta maan on hän antanut ihmisten lapsille”. Ja jos kysymme viisailta, vakuuttavat he samaa.

Kant: „Kaikki ihmiset omistavat alkuaan maan yhteisesti.”

Emerson: „Niinkuin minä olen syntynyt maahan, niin on maa annettu minulle viljelläkseni ja istuttaakseni mitä tarvitsen; enkä minä, olematta pelkuri, saata luopua vaatimasta tätä.”

Profeta Mika: „Ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman eikä silleen tottuman sotimaan. Jokaisen pitää viinipuunsa ja fiikunapuunsa alla pelkäämättä asuman.”

Josephus: „Kain ensimmäisenä kaikista ihmisistä asetti rajoja maiden ympäri.”

Ruskin: „Aletaan monella taholla kysyä, millä tavalla maan omistajat ovat joutuneet sen omistajiksi ja minkä tähden ne sitä vielä omistavat paremmin kuin sinä tai minä.”

Paavi Gregorius Suuri: „Ne jotka Jumalan lahjasta tekevät yksityisomaisuuden, ovat turhaan olevinaan viattomia. Sillä pidättäessään täten köyhiltä niiden toimeentulon he ovat niiden murhaajia, jotka joka päivä kuolevat sen puutteesta.”

Professori A.R.Wallace: „Rajaton maan yksityisomistus on luonnostaan väärä.”

Gladstone: „Jos aika tulisi, jolloin brittiläinen kansa ajattelisi, että maa on tehtävä kansallisomaisuudeksi ja että olisi viisasta niin tehdä, niin heillä ilman pienintäkään epäilystä on täysi oikeus niin tehdä.”

Nebemiah: „Antakaa heille tänä päivänä heidän peltonsa, viinimäkensä, öljypuunsa ja huoneensa, ja sadas osa rahasta, jyvistä, viinasta ja öljystä, kuin te olette heiltä korvoksi vaatineet.”

Voltaire: „Jokainen yksilö omistaa sen osan kansallisuusalueesta ja tulosta, minkä lait hänelle takaavat.”

Spinoza: „Kuulukoot pellot ja maa ja, jos mahdollista, talotkin valtiolle, toisin sanoen hänelle, joka on valtion oikeuden tallettaja, niin että hän voi vuokrata niitä vuotuisesta verosta kaupunkien asujamille ja maanviljelijöille. Tämä vapauttaa kansalaiset erinomaisista veroista rauhan aikana.”

John Stuart Mill: „Ei kukaan ihminen tehnyt maata; se on koko ihmiskunnan alkuperäinen perintö.”

Kirkko-isä Lactantius: „Jumala on antanut maan yhteisesti kaikille, että viettäisivät elämänsä yhdessä, ei, että raivohullu ahneus vaatisi kaikki itselleen; ja että sitä ei keltään puuttuisi, mitä kaikkia varten tehtiin.”

Vanha sananlasku: „Maaton mies ei ole vapaa mies.”

Adam Smith: „Niin pian kuin jonkun valtion maa on kaikki joutunut yksityisten käsiin, tahtovat maanomistajat, kuten muutkin ihmiset, näyttää missä eivät ole kylväneet, ja vaativat vuokraa sen luonnollisistakin tuotteista.”

Leviticus (3 Moos. kirja): „Sentähden ei teidän pidä maata peräti myymän; sillä maa on minun, ja te olette muukalaiset ja vieraat minun edessäni.”

Fichte: „Ainoastaan käyttensä tuotteet ovat sentähden maanviljelijän ehdotonta omaisuutta. Ne kuuluvat hänelle kokonaan, mutta maan hän omistaa ainoastaan satunnaisesti.”

Robert Ingersoll: „Kaikilla ihmisillä on oikeus elämän välttämättömyyksiin, s. o. veteen, ilmaan ja maahan.”

Anugita (itämaalainen pyhä kirja): „Ei tämä minäkään ole minun, taikka sitten koko maa on minun, ja niinkuin minun, niin se on myös toisten.”

Göthe (Faust): „Semmoisen joukon tahtoisin nähdä ja seistä vapaalla maalla vapaan kansan seassa.”

Herbert Spencer: „Ei koskaan voi väittää, että nykyiset oikeudet maan omistukseen olisivat laillisia. Jos ken niin ajattelee, katsokoon aikakirjoja. Väkivalta, petos, suuremman voiman ja korkeamman älyn valheellinen oikeus — kas siinä näiden oikeuksien juuri ja alkuperä.”

Plinius: „Sitä miestä täytyy pitää vaarallisena kansalaisena, jolle seitsemän jugera (kaksi hehtaaria) maata ei ole kylliksi.”

Hugo Grotius: „Vapaa ja viljelemätön maa jonkun valtion alueella annettakoon muukalaisille, jos ne sitä pyytävät. Ja heillä on totisesti oikeus ottaa sitä, sillä meidän ei tule pitää sitä maata omanamme, joka ei ole viljelty.”

Horatius: „Sillä luonto ei ole antanut näiden peltojen hintaa, ei hänelle eikä minulle eikä kellekään toiselle.”

Profeta Hesekiel: „Abraham oli ainoasti yksi mies ja peri tämän maan; mutta meitä on paljon, niin meillä on siis tämä maa sitä oikeammin.”

Piispa Bossuet: „Ota pois hallitus, ja maa ja kaikki sen hyvä on yhtä yhteistä kaikille ihmisille kuin ilma ja valo.”

Profeta Jesaia: „He rakentavat huoneita ja niissä asuvat, he istuttavat viinipuita ja niiden hedelmistä syövät. Ei heidän pidä rakentaman muiden asuttavaksi eikä istuttaman muiden syötäväksi.”

Matteuksen evankeliumi: „Autuaat ovat siviät, sillä he saavat periä maan.”

*

Mikä on Teosofisen Seuran, mikä on yksityisen teosofin tärkein tehtävä teosofina? Tähän kysymykseen ei ole mielestäni kuin yksi vastaus: teosofisten totuuksien levittäminen. Levittämistapoja on monta ja niistä ei tarvitse kiistellä; kuta enempi niitä on, sitä parempi. Totuutta voi levittää ajatuksilla, sanoilla ja teoilla – koko persoonallisella elämällään, mutta pääasia on, että sydämessä asuu vilpittömän halu palvella ihmiskuntaa sillä valolla, minkä itse on saanut.

Asia on näet se, että kun ihminen on joutunut määrättyyn kohtaan älynomaisessa kehityksessä, kun hän on saavuttanut elämänymmärryksen, maailman kuvan, josta hänen järkensäkin riemuitsee, silloin hän ei etene tiellään ilman sitä sydämen innostusta, jota ranskalaiset kutsuvat „pyhäksi tuleksi” (le feu sacré). Ellei rakkaus ihmisiä kohtaan kasva hänen povessaan, ellei se rakkaus kannusta häntä jaloon työhön, ei hän vaaratta saata toivoa, että tietonsa kasvaisivat. Jos ihminen pyrkii ainoastaan tietoon, jää hänen sielunsa aina tyhjäksi ja levottomaksi. Mutta mikäli hän pyrkii rakkauteen ja hyvyuteen, sikäli tosi tietokin hänessä kasvaa – se rauhallinen ja suuri tieto, joka käy yli ymmärryksen.

Tieto sanan varsinaisessa merkityksessä ei ole pään tietoa eikä aivojen muistia; tämä on kuollutta tavaraa, ellei tarve tee sitä eläväksi. Varsinainen tieto on semmoista, jota ilman emme yhtenäikään hetkenä voi olla, jos sitä todella haluamme omistaa. Sillä varsinainen tieto on elämää, on taitoa. Saatan kyllä tulla toimeen tämän maan päällä, tietämättä, kuka esim. Kaarle Suuri oli, milloin hän eli ja mitä hän teki, mutta en taas luonnollisissa oloissa tule toimeen, ellen osaa jotakin työtä tehdä. Jos todellinen henkinen tieto olisi verrattavissa muistitietoon, silloin voisimme olla sitä ilman; mutta nyt se itsessään on sama kuin henkinen elämä ja sentähden emme saata omata henkistä tietoa ilman henkistä elämää eikä elämää ilman tietoa.

Kaikki henkinen tieto on tietoa Jumalasta. Nyt Jumala on kaikki kaikessa – kuten apostoli sanoo: hänessä elämme, liikumme ja olemme olemassa, – jonkatähden emme koskaan pääse Jumalan ylä- tai ulkopuolelle. Emme koskaan voi arvostella Jumalaa, katsella häntä syrjästä. Meidän tietomme Jumalasta ei siis mitenkään saata olla pääntietoa – sellainen tieto Jumalasta on vain luuloteltua tietoa – vaan meidän tietomme Jumalasta on välttämättä henkistä tietoa, sydämen tietoa. Me tiedämme juuri sen verran Jumalasta kuin osaamme elää Jumalaa, kuin jumalallinen elämä meissä on puhjennut. Ja koska Jumala on kaikki kaikessa, salaperäinen kaikkeuden elämä, kaiken elämän koossapitävä ja yhdistävä voima ja tajunta, on esim. evankeliumissa sangen sattuvasti kutsuttu Jumalaa rakkaudeksi – Jumala on rakkaus, Jumala on sääli, joka kaikkia armahtaa, Jumala on hyvyys, joka antaa aurinkonsa paistaa niin pahoille kuin hyville. Eikö siis ole totta, että sitä myöten kuin ihminen tuntee Jumalaa, sitä myöten hän osaa rakastaa ja armahtaa ja sääliä? Jumala – todellinen hallitsija – palvelee kaikkia; niin myös täydellinen ihminen, jonka ihanne meidän silmiimme kajastaa.

Sentähden minusta puhtaan järkeilynkin tietä tulemme siihen alkuperäiseen väitteeseemme, että tieto kasvaa rakkaudessa, että ihmisen tehtävä on sydämensä rakkaudessa jakaa muille mitä hän itse on saavuttanut jumalallista tietoa. Ja kukaan ei ole niin vähätietoinen – tämä on jokaisen teosofin muistettava – ettei olisi toisia, jotka vielä vähemmän tietäisivät.

*

Me elämme nyt pyrstötähtien aikana, ja omasta mielestään viisaat ihmiset nauravat sille muinaiselle taikauskolle, joka asetti niiden ilmestymisen yhteyteen sotien, ruttojen, tulvien y. m. onnettomuuksien kanssa. No niin, minä en omasta puolestani voi sanoa tietäväni, kuinka paljon yhteyttä näiden asioiden kesken on, mutta niin paljon minä olen lukenut pyrstötähtien historiasta, että aina kun ne ovat esiintyneet, on myös ollut sotia, ruttoja, tulvia tai muuta semmoista. Tietysti onnettomuuksia tapahtuu muutenkin, mutta miksikä niitä myös säännöllisesti on tapahtunut silloin kuin erityisiä merkkejä on ilmaantunut taivaalle? Miksikä Bjurbölen meteori syöksyi mereen Porvoon (alkuperäisen valtiopäivä-kaupungin) ulkopuolelle samaan aikaan kuin routavuodet Suomessa alkoivat? Miksikä Seine-joki näinä päivinä nousi yli äyräittänsä ja oli vähällä upottaa Parisin kylmään helmaansa samaan aikaan kun äkkiä keksittiin uusi pyrstötähti taivaan rannalla? Vastatkoot viisaat näihin kysymyksiin, minä tunnustan uskovani, ettei Halleynkaan kometta kulje maapallomme sivu ilman että „jotakin tapahtuu”. Ken elää, hän näkee.

Maaliskuu, s. 81-87

„Jos Suomen kansa uskoisi Jumalaan, silloin kaikki kävisi hyvin; silloin sortajatkin lakkaisivat sitä sortamasta”, kuuluu saarnaaja äsken lausuneen kirkossa. Tämä nyt ei ole mikään uusi äsken keksitty totuus, sillä samaa ovat aina vakuuttaneet ne, joiden virkana on olla Jumalan puhemiehiä maan päällä. Mutta se on merkille pantava lause ja vaarallinen, sillä se on yhtä väärä kuin tosi. Sitä voi helposti käsittää hullusti, ja silloin se vie uskojan harhaan.

Jos nimittäin tarkotetaan Jumalalla maailman luoja ja herraa, personallista ihmisten isää, joka heistä huolehtii ja huolta pitää (siis Logosta eksoteerisesti katsottuna), silloin petytään hirveästi, jos luullaan, että hän ulkonaisesti suosisi ja auttaisi sitä kansaa, joka häneen uskoisi, s. o. kävisi hänen kirkoissaan, viljelisi hänen sanaansa, noudattaisi hänen käskyjään. Hirveästi petytään, kun tällä tavalla omistetaan Jumalalle inhimillisiä tunteita ja vaikuttimia. Sillä Jumala ei katso personaan.

Koska aletaan yleisesti ymmärtää, että Jumala ei ketään suosi, että hän ei „rakasta” toista enemmän kuin toista, että hänen mielestään paha ja huono on yhtä armahdettava olento kuin pyhä ja hyvä? Koska aletaan ymmärtää, että hän antaa aurinkonsa paistaa sekä pahoille että hyville, sekä „uskovaisille” että „uskottomille” ja „pakanoille”? Onko niin vaikeata käsittää, että Jumala on puolueeton, ettei hän ollenkaan ota vastaan neuvoja meiltä, kun hän päättää oikeasta ja väärästä?

Surkeasti pettyvät ne, jotka uskovat, että Jumala pitäisi heistä huolta, kun he istuisivat kädet ristissä rukoilemassa. He eivät ollenkaan huomaa, mitä historia opettaa, sekä kansojen että yksilöiden. He eivät näe, että ihmisen tehtävä juuri on auttaa itseään ja muita. Kaikki ostetaan elämässä kalliisti, ei mitään anneta lahjaksi – paitsi itse elämä. Jos yksilö tahtoo menestyä ulkonaisesti, on hänen työtä tehtävä; jos hän tahtoo sisäisesti puhdistua, on hänen työtä tehtävä. Jos kansa mieli nousta, on sen itsensä yrittäminen, jos se tahtoo vapautua, on vapaus ostettava. Usko Jumalaan on turha. Ihminen on oman onnensa seppä.

Eikö sitten ole olemassa Jumalan uskoa, joka ei olisi turha? On, ja siinä merkityksessä papin yllämainittu lause on paikallaan. Mutta mikä on se Jumala-usko?

Se ei ole uskomista ulkonaiseen, vaan sisäiseen Jumalaan. Se on uskomista siihen, että Jumala on epäitsekkyys, totuus ja rakkaus, että nämä eivät ole kuolleita käsitteitä, vaan elävää todellisuutta, että ne kuvaavat korkeinta, mitä tällä kehityskannalla saatamme Jumalasta ymmärtää; se on uskomista siihen, että ainoa jumalanpalvelus on omistaa ja vetää itseensä, herättää ja kehittää itsessään näitä jumalallisia ominaisuuksia, tätä Jumalan elämää. Ja kun yksilön tai kansan sisäisin ja syvin pyrkimys on elää epäitsekästä elämää totuudessa ja rakkaudessa, silloin „kaikki käy hyvin”. Tämä ei ole sanottu ivallisesti; tällä en tarkota, että epäitsekäs ihminen ei välitä siitä, kuinka hänelle käy, että hän on tyytyväinen, vaikka hänelle käy huonostikin. Ehkei epäitsekäs ihminen välitä omasta kohtalostaan; mutta kaikissa tapauksissa hän välittää muitten kohtalosta. Epäitsekäs ihminen ei ole ristissä käsin istuva fatalisti. Sielunsa koko voimalla hän tahtoo oikeutta ja totuutta maailmaan – ei itsensä takia, ei mitään omaa etua silmälläpitäen, vaan oikeuden ja totuuden takia. Ja silloin Jumala on hänen puolellaan, silloin elämän perusvoimat hyväksyvät ja tukevat häntä. Ja vaikkei aina kävisi niinkuin hän rajallisessa ymmärryksessään on toivonut, tietää hän kuitenkin, että käy hyvin, koska samaa kuin hän tahtovat rajattomassa viisauudessaan maailman jumalalliset voimat.

Missä on kansa, joka olisi epäitsekäs? Se kansa ei surisi, ei valittaisi, että sitä sorretaan. Parempi, että sitä sorretaan, jos kerran sortoa pitää olla, kuin jotakin toista vielä heikompaa. Se kansa jalosti iloitsisi siitä, että se saa kantaa osansa maailman raskaasta taakasta. Mutta se kansa samalla koko sydämensä ja henkensä voimalla tahtoisii, että „jumalan valtakunta” toteutuisi maan päällä, että oikeus ja totuus ja rakkaus ottaisi asuntonsa ihmisten sydämiin.

Ei epäitsekäs kansa omaa etuansa ajattelisi. Ei se tahtoisii oikeutta vain itselleen. Ei se yksin tahtoisii kärsimyksistä pelastua. Ei, vaan se tahtoisii kaikille oikeutta, kaikille totuutta, kaikille onnea. Ja silloin ehdottomasti jumalat sitä auttaisivat, Isä Jumala katsoisi lempeällä hymyllä sen pyrkimyksiä ja puhaltaisii sen sydämeen pyhän hengen elävää tulta. Niin – mutta missä on se kansa? Sitä kansaa tuskin vielä on. Ja niin kauan kuin emme epäitsekäitä ole, niin kauan ei meidän pidä uskotella itsellemme eikä muille, että mikään mahti maailmassa kykenisi historian s. o. Karman lakisiteistä järjestystä pienimmässäkään määrässä meidän tai minkään muun kansan ajalliseksi hyväksi muuttamaan, vaikka kuinka sitä rukoilisimme ja siihen uskoi-simme.

*

Tammikuun numerossa esitin Tietäjän lukijoille Mr. C. W. Leadbeaterin valokuvan ja pari piirrettä hänen elämästään. Nyt minulla on ilo ja kunnia esittää toisen mystikon ja salatieteilijän kasvopiiirteet, miehen, joka opettajana on saavuttamaisillaan maailman mainetta Teosofisessa Seurassa. Tämä mies on saksalaisen Teosofisen Seuran ylisihteeri, filosofian tohtori Rudolf Steiner.

Moni suomalainen teosofi on varmaan jo kuullut hänen nimensä, kuullut puhuttavan tuosta väsymättömästä teosofisesta opettajasta, joka yhtämittaa on luentomatkoiilla ja joka päivä puhuu ja pitää kokouksia. Hänen toimestaan on saksalainen T. S. herännyt uuteen eloon ja kasvanut suureksi ja voimakkaaksi. Ja vaikkei hän ole työskennellyt teosofina ja Teosofisessa Seurassa kuin vuodesta 1902, on hänen vaikutuksensa huomattava ei ainoastaan Saksassa, vaan myös Itävalta-Unkarissa, Skandinaviassa, Englannissa, Tanskassa y. m. Hän ei ole mikään agitaattori tai matkustava saarnamies, joka kaikkialla puhuisi suunsa puhtaaksi ja tyhjentäisi ohjelmansa. Päinvastoin. Hän on mies, joka tietää ja vähitellen paljastaa kuulijoilleen tietonsa runsauksia. Sentähden hän onkin koonnut ympärilleen taajan oppilasjoukon, joka seuraa häntä matkoillaan. Hän pitää mielellään esitelmäkursseja, jotka kestävät pari viikkoa ja käsittävät 10-12 esitelmää. Niissä hän syvällisesti ja monipuolisesti käsittelee mitä vaikeimpia aineita, tavallisesti

kristinuskon alalta, kuten äsken Tukholmassa Johanneksen evankeliumia ja viime kesänä Kristianiassa Ilmestyskirjaa. Vuonna 1909 hän piti seitsemän tämmöistä kurssia eri aineista ja eri paikoilla.

Tohtori Steiner on kristitty mystikko, n. k. rosenkreutsiläinen. „Rosenkreutsiläisiä” seuroja on maailmassa paljon, mutta Steinerillä ei ole erityistä tekemistä niiden kanssa. Hän edustaa todellista, salaista rosenkreutsiläisyyttä, s. o. valmistusta ja vihkimystä Salaiseen Veljeskuntaan kristillistä tietä käyden ja kristittyä (rosenkreutsiläistä) menettelytapaa noudattamalla. Steiner on toisin sanoen länsimaalainen salatieteilijä, jota vastoin Annie Besant edustaa itämaalaista okkultismia. Tämä ei kuitenkaan ole niin käsitettävä, että mikään olennainen ero olisi olemassa „itämaalaisen” ja „länsimaalaisen” salatieteen välillä. Salatiede ei ole sitä eikä tätä. Salatiede on yksi. Mutta tietoon pyrkiminen saattaa – varsinkin alussa – tapahtua eri polkuja pitkin, ja jokainen uskonto edustaa yhtä tämmöistä polkua. On vain muistettava, että pääasia ei ole polku, vaan päämäärä, johon polku vie. Niinpä vuorensa huipulle nousee eri puolilta, mutta huipulla kaikki yhtyvät.

Teosofinen Seura saattaa todella iloita siitä, että sen opettajien ja tietäjien lukumäärä kasvaa. Kun samaa asiaa esitetään eri näkökannoilta, laajenevat näköalat, syvenyy asian ymmärtäminen. Tohtori Steiner on aivan omaperäinen. Usein hän käyttää omia nimityksiäänkin vanhoista teosofisista asioista. Tämä vain osottaa, että hän tietää mistä puhuu, että hän kertoo omia näkemiään ja havaintojaan, kuten hän aina vakuuttaakin. Olen tähän Tietäjän numeroon ottanut otteen (yhden luvun) hänen kirjastaan „Theosophie” näytteeksi siitä tavasta, millä hän asioita esittää. Jossakin tulevassa numerossa painatan toisen „Tiedon tie” nimisen kirjoituksen.

Rudolf Steiner syntyi v. 1861 Itävallassa. Hän tutustui teosofiaan v. 1897 ja liittyi Seuraan v. 1902, mutta jo 19-vuotiaana (1880) hän tapasi mestarinsa ja sai häneltä elämäntehtävän, vaikka työtapo Steinerille selvisi vasta monivuotisten lukujen, mietiskelyjen ja taistelujen perästä. Suureksi avuksi teosofisessa työssään on hänelle nyt hänen monipuolinen europaalainen sivistyksensä. Hän on filosofian tohtori, tunnettu ja tunnustettu Göthe-spesialisti (v. 1890 hän kutsuttiin Weimariin painosta toimittamaan ja selityksillä varustamaan Göthen tieteellisiä kirjoituksia suuressa G:n koottujen teoksien julkaisussa), hän on tarkoin tutkinut nykyajan luonnontiedettä, on itse Häckelin oppilas ja suuri ihailija j. n. e.

*

Ilahduttava tosiasia on, että Suomen kansa osottaa suurta tiedon ja viisauden halua. Todisteena siitä on m. m. se, että on voitu ryhtyä siksi suureen, sekä vaivoja että kustannuksia kysyvään työhön kuin *Tietosanakirja* on, vieläpä, että tämä yritys on saanut odottamattoman paljon kannatusta osakseen. Tämä kansan asianharrastus velvottaa Tietosanakirjan toimittajia mitä huolellisimpaan ja rehellisimpään työhön. Yleisöllä on oikeus vaatia, että ne tiedot, mitkä Sanakirjassa esitetään, ovat päteviä ja täysin aikansa tasalla. Ennen kaikkea se voi toimittajilta vaatia täydellistä puolueettomuutta ja asiallisuutta. Se pyytää tosiasioita, ei arvosteluja. Tietosanakirjaa ei saa toimittaa kristilliseltä kannalta eikä materialistiselta, siinä ei saa esiintyä herkkäuskoisuutta eikä liikaa epäilystä; siinä sanalla sanoen ei saa olla muuta henkeä kuin totuuden.

En nyt ollenkaan tällä tarkota, ettei suomalainen Tietosanakirja täyttäisi ankariakin vaatimuksia tässä suhteessa. Päin vastoin uskon, että sitä yleensä toimitetaan tasapuolisesti ja hyvin. Mutta en malta olla kertomatta pari havaintoani, joita äsken tein kirjaa selaillessani.

„Katsonpahan”, johtui mieleeni, „mitä Tietosanakirja tietää asioista, joihin minun vaatimattomat tietoni ulottuvat?”. Rupesin siis etsimään teosofisia y. m. sanoja ja niiden selityksiä.

En tietysti odottanut, että Tietosanakirja tekisi teosofisen sanaston tarpeettomaksi. Useimpia sanoja esim. „Salatieteilijän sanakirjasta” sain turhaan etsiä Tietosanakirjasta. Tämä oli luonnollista. Kuitenkin

olisin suonut näkeväni niin tavallisen itämaalaisen sanan kuin bhikku (buddhalainen kerjäläismunkki) tai bodhi (tieto), josta bodhipuu (*ficus religiosa*) ja bodhisattva, tai *akaasha* tai egyptiläinen *Amenti* (manala).

Mutta kun sitten ryhdyin lukemaan niitä sana- ja asiaselityksiä, mitä kirjassa oli, täytyy tunnustaa, etten paljonkaan saanut iloitua. Minua kohtasi sekä tiedon vaillinaisuus että toiselta puolen arvostelunhalu; ei aina, sillä jotkut artikkelit kuten *Alkemia*, *Blavatsky*, *Christian Science*, *Clairvoyance* olivat hyvin toimitetut, mutta kuitenkin liian usein. Mainitsen muutamia esimerkkejä:

„*Aave* on taikauskaisen kansanluulon oletama olento j. n. e. Viime vuosisatoina aaveusko on tuntuvasti vähentynyt, vaikka se on saanut jonkinmoista tukea runoudesta, valitettavasti myöskin kansan- ja lastenkirjallisuudesta sekä aivan viime aikoina spiritismistä.” Koska kirjottaja nähtävästi itse ei tiennyt, mitä aave on ja onko aaveita olemassa, oli hänen turha „valittaa” toisten „taikauskoa”; olisi tyytynyt selittämään sanaa.

„*Animaalinen magnetismi* j. n. e. Myöhempien tutkimusten mukaan tämä ei johtunut parantajien olettamasta syystä (nim. elollisesta fluidumista), vaan suggestionista.” Turha arvostelu, sentähden että vain hypnotismi-suunta tahtoo kaikki suggestioniksi (mieleen nostatukseksi); toiset tutkijat puolustavat Mesmerin käsitystä elonesteestä. Molemmilla on oikein, mutta se joka vähänkin on kokenut, tietää, että suggestionista ei voi olla puhuttakaan esim. semmoisessa tapauksessa, jolloin mesmerisoitu vesi parantaa kivun, vaikkei potilas tiedä, mitä lääkettä käyttääkään.

„*Astraaliruumis* . . . ihmisen toinen, kirkastettu (eteerinen) ruumis.” Lisäys (eteerinen) oli turha, sillä okkultismissä tehdään jyrkkä ero astraali- ja eetteriruumiin välillä.

„*Astrologia* j. n. e. Sen vaikuttimina ovat olleet taikauskaisen salaisen tutkimisen halu ja väärä otaksuma, että ihmistä koskevat tapahtumat ovat yhteydessä tähtien asemien kanssa j. n. e.” Hohho, kuinka kirjottaja on viisas! Mutta hänen viisautensa harhailee pilvissä eikä sillä ole mitään perustusta tosiasioissa. Muuten hän olisi tietänyt, että astrologiaa harjotetaan paljon nykyaikanakin (josta ei sanaakaan) ja että „tähdistä”, kaikesta huolimatta, voi todella „lukea” yhtä ja toista.

„*Bacon*, Francis j. n. e. Viime aikoina esitetty väite, että B. muka on Shakespearen näytelmien todellinen runoilija, on perin heikosti perustettu ja mahdoton ajatus.” Mistä kirjottaja sen tietää? Turha oli arvostelu. Ehkä ensi Tietäjän numerossa olen tilaisuudessa tästä laajemmin puhumaan.

„*Bambino* j. n. e.” Miksei tämän kristillisen sanan yhteydessä puhuta mitään taikauskosta? Miksei sitä arvostella?

„*Besant* j. n. e.” Sanotaan, että hän nykyään on „Theosophical Society-Seuran” presidentti. Eikö siis kirjottaja tiedä, että „Theosophical Society” on edustettu Suomessakin ja että sen nimi suomeksi on Teosofinen Seura? Vielä sanotaan, että hänen teosofisista kirjoistaan tärkein on „Esoteric Christianity”. Minkätähden se on tärkein? Sekin muuten löytyy suomeksi nimeltä „Kristinuskon salainen puoli”.

„*Bhagavad-Gita* . . .” Miksei mainita, että kirja löytyy käännettynä eurooppalaisille kielille, m. m. suomeksikin?

„*Buddha* j. n. e. . . . nirvanaan, mikä on tahdon ja tajunnan täydellinen sammuminen, mutta ei kuitenkaan samaa kuin olemattomuus.” Mutta jos tahto ja *tajunta* sammuu, mikä sitten on jälellä? Miksei kirjottaja uskaltanut lisätä „itsekkään tahdon ja itsekkään personallisen tajunnan”? Silloin hän olisi kuvannut nirvaanaa todellisemmin. Muuten esitys Buddhasta ja hänen opistaan ei ole asiallinen: Buddha ei ole pessimisti, vaan optimisti. Ei hän sano olemassaoloa kärsimykseksi ja pahaksi, vaan ainoastaan itsestä elämää. Mutta siitä hän näyttää pelastuksen tien, näyttää kuinka ihminen itse omilla ponnistuksillaan voi

päästä pahasta. Kun mainitaan lähteitä, joita Tietosanakirjan lukija voi käyttää, luetellaan suomenkielisinä kirjoina „Buddhan elämäntarina”, kirj. Takajama, „Kristinusko ja buddhalaisuus”, kirj. R. Hackmann, „Uskontohistoriallisia luentoja” pit. E. Kaila. Miksikä ei mainita Olcottin Buddhalaista Katkismusta ja Tietäjässä ollutta Dhammapadan suomennosta, jotka ovat verrattoman paljon tärkeämpiä, tieteellisempiä ja ennen kaikkea buddhalaisempia kuin yllämainitut tekeleet?

Riittäköön nyt tämä osottamaan, miksei saata olla ehdottomasti tyytyväinen Tietosanakirjaan. Niin tärkeässä työssä pitäisi mielestäni käyttää toimittajina todellisia asiantuntijoita joka alalla.

*

Eräs arvoisa T. S:n jäsen kirjottaa: „Ehdottaisin, että Tietäjässä omistettaisiin pieni osasto vegetaarille ruokajärjestelmälle, jossa yleisöllä olisi tilaisuus kertoa kokeiluistaan kasviruokien kokoonpanossa ja ilmottaa reseptejä onnistuneista valmisteista. On näet suurena esteenä kasviruokajärjestelmän toteuttamisessa se, että naiset yleensä ovat vanhoillisia eivätkä mielellään ryhdy itse keksimään ja kokeilemaan, mutta jos saavat aivan yksityiskohtaisia neuvoja, luulen, että ovat taipuvaisempia jättämään vanhan järjestelmän.” Toivon, ettei kukaan teosofinen nainen pidä tätä pientä arvostelua pahana. Tietäjä avaa mielellään palstansa niille, jotka tahtovat muille opiksi kertoa kokemuksistaan. Tässä numerossa on taas kirjoitus tohtori Hanishin mukaan, ja tulevat ne yhä jatkumaan.

Jos saan ilmaista kokemuksen, minkä muutamat (m. m. allekirj.) ovat tehneet, tahdon sanoa, että syöminen kaksi kertaa päivässä (klo 11 ja klo 6) on aivan kylliksi eikä muina aikoina kaipaa mitään ruokaa tai juomaa. Kahvi tai tee on mainio juhla juomaksi joskus, muttei ole tarpeen jokapäiväisessä ohjelmassa.

Huhtikuu, s. 129-134

Muuan kirjeenvaihtaja pyysi äskettäin, että toimittaja kirjottaisi Tietäjään artikkelin „itsehillinnästä”. Itsehillinnästä on monenlaisia katsantokantoja, hän sanoo; on olemassa „itsehillintä, joka voi kuunnella levollisesti ja olla puolustautumatta silloinkin kun on oikeassa ja alempaa minää siten loukataan”; on myös olemassa itsehillintä, joka „täynnä kyynillisyyttä näennäisen levollisesti sinkauttelee myrkyllisyyttä ympärilleen”. Ja kirjeenvaihtajani kysyy: „onko parempi itsehillinnälle, että purkaa sisunsa ja siten pääsee ajatuksistaan rauhaan, vai onko parempi olla laskematta niitä kuuluville siinä tapauksessa, että osaa rakastavilla ajatuksilla johtaa ukonnuolen olemattomiin?”

Kun on kysymys jostakin asiasta, on ensin hyvä sopia siitä merkityksestä, mikä asianomaiselle sanalle on annettava. Tahdon siis alottaa määrittelemällä itsehillintä-käsitettä. Jollakin lukijalla saattaa olla toinen käsitys itsehillinnästä; minun velvollisuuteni on esittää omani. Itsehillinnässä on tietysti erotettavissa kolme tekijää: hillitsija (subjekti), hillitty (objekti) ja hillitseminen (predikaatti). Hillitsijä on kulloinkin se, jota ihminen – ainakin sillä hetkellä – tuntee varsinaiseksi minäkseen, hillitty on taas vain osa hänestä itsestään. Voisimme sanoa, että hillitsijä edustaa henkeä, hillitty ainetta ja hillintä niitä yhdistävää elämänvoimaa. Itsehillintä ei vaikuta ainoastaan fyysillisellä tasolla. Se „aine”, jota ihminen hillitsee, voi kuulua myös astraliseen ja mentaliseen maailmaan.

Itsehillintä toimii fyysillisellä tasolla, kun ihminen hillitsee käytöstään ja puhettaan, astralisella, kun hän hillitsee tunteitaan ja intohimojaan, mentalisella, kun hän hillitsee ajatuksiaan. Tasot ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Hillitessään sanojaan ja tekojaan ihminen tavallisesti saa samalla hillitä tunteitaan ja ajatuksiaan, mutta jonkun aikaa hän saattaa rajottaa itsehillintäänsä ainoastaan fyysilliseen tasoon ja samalla hillittömästi hurjistella ajatuksissaan ja tunteissaan. Sanoin „jonkun aikaa”, sillä ennemmin tai myöhemmin

– vaikkapa vasta jossain tulevassa ruumistuksessa – tulee äkkiä ilmi, mitä ihminen on salassa sisässään hautonut. „Ajatus on teon isä” ja luonto ei anna itseään pettää. Kaikissa salatieteellisissä piireissä on sentähden aina opetettu, että todellinen itsehillintä alkaa ajatuksesta. Itsehillintä yksinomaan ulkonaisessa, julkisessa merkityksessä on fariseismia, ulkokultaisuutta, epärehellisyttä, vaikkei siltä kaikki arvo silti ole riistettävä. Sen takana voi nimittäin piillä todellinen hyvä tahto, joka kykenee rautakouralla kieltä ja käsiä hallitsemaan, muttei vielä tunteita ja ajatuksia.

Tärkeämpi kuin itsehillinnän käsitteen määrittely on kuitenkin kysymys sen siveellisestä arvosta, ja siihen kirjeenvaihtajanikin tähtää. Mikä on itsehillinnän merkitys, tuleeko meidän siihen pyrkiä, sitä itsessämme kehittää? Se joka teosofisista kirjoista on lukenut „puhdistuksen tiestä” (katso esim. Valoa kohti, XII luku), tietää, että kolmas sen askeleista on „kuuden hyveen” hankkiminen (*shatsampatti*), joista ensimmäinen ja toinen juuri ovat „ajatuksen hillitseminen”, (*shama*) ja „käytöksen hallitseminen” (*dama*). Ja se jolla on käsitys – tietysti vaillinaisen – täydellisestä ihmisestä, Mestarista, hän ymmärtää, että Mestari täydellisesti hillitsee itsensä, s. o. kaikkia käyttövälineitään. Tavalliselle ihmiselle esim. tunteet ja ajatukset eivät vielä ole mitään ulkokohtaisia käyttövälineitä, päinvastoin ne tuntuvat sitä itsekohtaisemmilta (subjektivisemmiltä), kuta kehittymättömämpi ihminen on. Mestarille tunteet ja ajatukset persoonallisessa kolminaismaailmassa ovat aivan objektivisia „ruumiita”, joidenka avulla ja välityksellä hän toimii ja vaikuttaa.

Itsehillintä on siis ominaisuus, kyky, joka kerran on kuuluva jokaiselle meistä. Mutta onko se päämäärä, onko se ihanne, jota kohti meidän on pyrittävä?

En sitä siksi käsitä. En tahtoisi korottaa sitä niin korkeaan asemaan, jos samalla säilytetään sen erikoismerkitys. Tietysti, jos käsitteitä sekotamme, jos sanomme että itsehillintä on täydellinen viisaus ja rakkaus ja voima ja epäitsekkyys, tietysti silloin itsehillintä on se ihanne, jota kohti kuljemme. Mutta jos itsehillinnällä käsitämme kykyä hillitsemään oman itsensä ulkonaisia ilmauksia ja ohjaamaan ja johtamaan niitä, silloin itsehillintä ei ole itse ihanne.

Ja mielestäni on viisaampi säilyttää sille käsitteelle sen ominaismerkitys. Sillä löydämme parempia ja sopivampia nimityksiä niille ominaisuuksille eli selvemmin sanoen sille elämälle, jonka saavuttaminen on pyrkimystemme ihanne. Ne nimitykset ovat *totuus* ja *rakkaus*. Nämä kaksi käsitettä olkoot aina silmämme edessä. Tahtokaamme totuutta ajatuksiimme ja rakkautta tunteihimme!

Henkisen kehityksen tie on kaita ja suora. Sen toisessa päässä kutsuu totuuden tieto ja rakkauden elämä, ja sen päämäärän puolesta kannattaa elää ja ponnistaa. Itsehillintä on tällä tiellä tarpeen ainoastaan sitä varten, että ihminen pysyisi lujasti suoralla tiellä eikä poikkeisi syrjään.

Itsehillintä sinään voi johtaa vaikkapa „mustaan magiaan”, s. o. itsetietoiseen pahuuteen, mutta jos silmämääränämme on totuus ja rakkaus, emme eksy oikealta tieltä. Viettelyksiä ja houkutusia on paljon, mutta jos totuuden ja rakkauden nimessä hillitsemme itseämme, emme joudu niiden uhriksi.

Sentähden en kehota ketään alkamaan sillä, että hän yrittäisi hillitä itseään. Herätköön ensin hänen sydämessään luja rakkaus totuuteen ja koko elävään luomakuntaan ja tehköön hän sydämessään päätöksen kääntyä pois pahasta hyvyyden tielle, sitten kyllä tulee aika erinäisten hyveidenkin kehittämiseen. Niinhän puhdistuksen tien ensi askeleet ovat „herämys todellisuutta näkemään” (*viveeka*) ja „kääntymys mielessään epätodellisesta pois” (*vairuagja*).

*

Saatan ilolla kertoa, että Salainen Oppi on saanut siksi paljon tilaajia (noin 500), että jos jokainen tilaaja pysyy siveelliselle velvollisuudelleen uskollisena ja säännöllisesti maksaa vuosimaksunsa, saatamme vuosi

vuodelta julkaista määrätyn osan ja siten toimittaa tuon merkillisen teoksen suomen kielelle. Nämä tulot tosin eivät riitä kaikkiin menoihin, mutta Salaisen Opin rahastoa on nyt jo muistettu ja yhä edelleen luvattu muistaa siksi runsailla lahjoilla, ettei tappiotakaan synny. Sitä paitsi tulee tietysti kirja menemään kaupaksi sitä myöten kuin siitä kokonaisia osia valmistuu. Sallittakoon minun siis tässä lämpimästi kiittää kaikkia tilaajia ja lahjottajia, jotka ovat tehneet alullepanon mahdolliseksi ja samalla herättäneet hyvää toivoa tulevaisuuden suhteen!

Salaisen Opin suomentaminen samoinkuin sen latominen on aikaa ja tarkkuutta kysyvää työtä. Mahdollisesti emme saa ensimmäistä nidettä ulos vielä huhtikuussa. Suomennos on kyllä suoritettu ja osa jo ladottu ja painettu, mutta siltä varalta ettei kirja valmistuisi ennenkuin toukokuussa, pyydän tilaajia hyväntahtoisesti pidentämään odotusaikaansa muutamilla viikoilla.

*

Tahdon samalla myös huomauttaa, että vanhaa hyvää tapaa noudattaen Tietäjän toukok.-elokuun numerot ilmestyvät kahdessa kaksoisnumerossa (5-6) ja (7-8). Toukokuun-kesäkuun kaksoisvihko ilmestyy luultavasti toukokuun lopulla ja seuraava joko heinä- tai elokuussa.

*

„Kotiseudun” maaliskuun numerossa tänä vuonna kirjottaa nimimerkki R. E.: „Väinämöisestä sain viime talvena Suomussalmelta Juntusrannan perältä Niemelästä aivan sattumalta muitten asian yhteydessä varsin merkittävän määritelmän. Torpan ukko, Jaakko Heikkinen, joka sen lausui, oli jo 83 v. vanha, paikkakunnalta syntyisin, taisi lukuisia historiallisia tarinoita ja tietoja. Näin hän virkkoi: Väinämöisellä ei ole ollut luita eikä lihoa niinkuin meillä, vaan velhot ja runomiehet kun ottaa voiman moasta ja veestä ja kuusta ja auringosta ja kaikesta, niin se mikä yhteen kokoupi on Väinämöinen.” R. E. arvelee sitten, että Väinämöinen niinmuodoin on „jonkunmoinen luonnonvoima, monien eri voimain tuote, jota velhot ja runomiehet käsittävät”.

Vanhan ukon sanat ovat mielestäni todistus siitä, että Väinämöistä on kansan keskuudessa – ainakin runoniekkein ja tietäjien kesken – käsitetty, ei ainoastaan jonakin muinaisaikaisena henkilönä, vaan mystillisenä prinsippinä ihmisessä (Kristusprinsippinä), joka antaa hänelle voiman tulla runoniekaksi ja tietäjäksi – siis aivan salatieteellinen ja teosofinen käsitys.

*

Mystillisen kristusprinsippin ja historiallisen Jeesuksen sekottaminen toisiinsa on muuten kristikunnassa aiheuttanut enemmän väärinkäsitystä, enemmän sokeata uskoa, enemmän ahdasmielisyyttä kuin mikään muu uskonkappale. Joka ei tunne tätä eroa, hän ei osaa lukea evankeliumeja. Hän käsittää joka kohdan historialliseksi tapahtumaksi tai fyysillisesti toteutuvaksi ennustukseksi, ja hänen suvaitsemattomuutensa toisin ajattelevia kohtaan kasvaa kerta kerralta hänen evankeliumeja lukiessaan.

Ottakaamme esimerkki. Mateuksen XXIV luku sisältää tuon kuuluisan „ennustuksen maailman lopusta”, sitä edellä käyvistä merkeistä ja Kristuksen toisesta tulemisesta. Varsinkin värsyt 23-26 ovat panneet uskovaisten päät pyörälle. Nämä värsyt kuuluvat:

„Silloin jos joku teille sanoo: katso tässä on Kristus, taikka siellä, älkäätkä usko. Sillä väärät kristukset ja väärät profetat nousevat ja tekevät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että jos mahdollista valitutkin

eksytettäisiin. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa, niin älkäätkä menkö ulos; katso, hän on kammiossa, älkäätkä uskoko.”

Mystillisesti luettuina nämä lauseet ovat päivänselviä. Jeesus lisää itse heti: „sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös ihmisen pojan tulemus.” Lisätäkäämme vain: ihmisen pojan tulemus *ihmisen sielussa*, Kristuksen, korkeamman minän syntyminen ihmissydämessä, niin ymmärrämme tarkoituksen. Jeesus tahtoo juuri varottaa meitä uskomasta ulkonaisiin. Ei Kristus ole siellä eikä täällä, Kristus on Jumalan valtakunnassa, ja „Jumalan valtakunta on teissä”. Meidän omassa sisässämme on vapahtaja syntyvä, jos tahdomme tulla pelastetuiksi. Mitä meitä hyödyttää toisen vapahtaja-ihmisen syntyminen, ellemmme itse tunne Kristusta, totuuden ja rakkauden jumalallista olentoa sydämessämme?

Kyllä Jeesuksen sanoissa piilee muutakin, kyllä niissä voi piillä profetallinen ennustus sekä Jerusalemin häviöstä että nykyisen sivistyskauden lopusta, mutta kristikunnalle olisi epäilemättä tärkeintä aluksi ymmärtää niiden sanojen mystillis-psykologinen merkitys. Nyt uskovaiset kristityt viittaavat niihin, tuomitessaan esim. teosofiaa antikristuksen opiksi, ja tällä tavalla yhä jatkuu ja kasvaa kristillinen ahdasmielisyys ja suvaitsemattomuus, ellei ajoissa kirkko „avaa ymmärrystään, niin että se osaa lukea kirjotuksia”, kuten Jeesus auttoi opetuslapsia tekemään (Luuk. ev. XXIV:45).

*

Olen saanut näin kuuluvan kirjeen: „Viime kesänä luin Tietäjässä, että oli aikomus toimeenpanna teosofinen lomakurssi elokuulla. Perustuen tuohon viimekesäiseen puuhaan, rohkenen kääntyä puoleenne kysymyksellä: eikö ensi kesänä voitaisi toteuttaa sama aije? – mutta nyt kesäkuun loppupuolella. Ajattelen siihen aikaan mahdollisesti saatavan enemmän osanottajia. Ettekö tahtoisi olla hyvä ja mainita tästä Tietäjän ensi numerossa?

Jään Teille kiitolliseksi kaikesta mitä olette kirjottaneet.”

Onko toisia lukijoita, jotka tästä jotakin arvelevat?

*

Aatteen molemmat kirjat *Hengen jano* ja *Elämänkysymys teosofian valossa*, jotka äsken ovat painosta ilmestyneet, ansaitsevat mielestäni huomiota, sentähden että niiden tekijä todella on omaperäinen suomalainen filosofi, vaikka hän onkin omaksunut teosofisen maailmankatsomuksen. Teosofia on herättänyt hänen ajatuksensa, hänen omantuntonsa, hänen sisimmän ihmisensä ja muovailut sitä, mutta syvämielteen suomalaisen tapaan hän on imenyt itseensä teosofisen hengen ja on nyt vapaa etsimään ja löytämään moninaisia muotoja saavuttamalleen henkiselle tajunnalle. Toivoisin, että kaikki teosofit kannattaisivat Palomaan pyrkimyksiä ostamalla ja lukemalla hänen kirjojansa. Älköön olko meistä sanottu se sana, ettemme tahdo „kuunnella omia profetojamme”.

”Hengen jano” maksaa 75 p. ja toinen kirja 1:25, korukansissa 2:25. Joka liittyy „ostajien renkaaseen” (katso Tien varrelta viime Tietäjässä), saa kirjat postivapaasti.

Touko- ja kesäkuu, s. 177-181

Suomen Teosofisen Seuran kolmas vuosikokous vietettiin Polyteknikkojen juhlasalissa Helsingissä toukokuun 15 ja 16 p:nä. Helluntaipäivän ohjelmaan kuului virallinen kokous klo 9 aamulla. Tämä alkoi ylisihteerin avauspuheella, jossa saatiin kuulla säkeitä Bhagavad Gitasta sanskritin kielellä, ja sitten seurasi vuosikokoukselle kuuluvien asioiden käsittely. Entinen ylisihteerä valittiin uudelleen, samaten vanha hallinto; ainoastaan neiti S. af Hällströmin sijalle, joka kieltäytyi, valittiin tohtori Edv. Selander ja hänen sijalleen varalta neiti Alida Alander. Kaikenlaisia hallinnon ehdottamia muutoksia vanhoihin sääntöihin päätettiin ottaa käytäntöön. Koska kaikkia asioita ei ehditty ratkaista ennen klo ½ 2, jatkettiin virallista kokousta iltapäivällä klo 4-½ 6. Sillä välin oli yhteiset kasvispäivälliset Hospitsissa, Vuorikadun 17:ssä. Kello 7 illalla alkoi yhteinen illanvietto vaihtelevine ohjelmineen ja teenjuontineen. Siinä kuultiin soittoa ja laulua ja maaseutulaisten tervehdyspuheita. Ohjelman huippukohtana oli tohtori W. Angervon pohjustus keskustelukysymykseen: „Mikä ovat Teosofisen Seuran ja yksityisten teosofien velvollisuudet teosofista kirjallisuutta kohtaan?” Erinomaisen henkevällä ja ylentävällä puheellaan hän sai läsnäolevaisten sydämet innostumaan. Keskustelu, joka puhetta seurasi, oli erittäin vilkas ja valaiseva. Useimmat puhujat yhtyivät alustajan ponsiin, joiden mukaan oli ruvettava ripeään toimintaan teosofisen kirjallisuuden puolesta. Ensiksikin oli suotava, että jokainen T. S:n jäsen liittymällä ostajien renkaaseen hankkisi itselleen kaikki suomen kielellä ilmestyvät teokset. Toiseksi looshit voivat ruveta ahkerasti myymään ja levittämään kirjallisuutta. Kolmanneksi Teosofinen Seura voisi ostaa kirjoja ja lahjottaa kyläkirjastoihin maaseudulla. Neljänneksi T. S. vielä voisi palkata tai avustaa erityistä myyjää, joka kulkisi ympäri. Mitään suoranaisia päätöksiä ei tietysti voitu tehdä, se vain päätettiin, että pohjustus ja selonteko keskustelusta painettaisiin vuosikertomukseen jäsenten luettavaksi ja pohdittavaksi. Illatsu päättyi klo 10 jälkeen.

Helluntaimaanantaina oli julkinen vuosijuhla klo 11-½ 2. Ohjelma oli seuraava: 1) Tervehdyspuhe: A. Aaltonen. 2) Rakkaudelle, melodraama kirj. Pekka Ervast, säveltänyt Oskar Merikanto: rouva T. Vuorejuuri ja Oskar Merikanto. 3) Esitelmä ruotsiksi tohtori Hj. Runeberg. 4) Kööri laulua: Teosofisen Seuran sekakuoro. Väli aika. 5) Soololaulua: neiti E. Relander. 6) Esitelmä suomeksi: Pekka Ervast. 7) Kööri laulua: T. S:n sekakuoro. Ohjelma suoritettiin mainiosti. Kuulin monen – sekä maaseutujäsenten että syrjäisten – vakuuttavan, että tämä oli paras teosofinen juhla, missä he olivat olleet läsnä. Tosiaan vallitsikin yksi ainoa tunnelma alusta loppuun: hiljainen riemu siitä, että elämässä on totuutta, rakkautta ja kauneutta olemassa. Monen silmä kyyneltyi, kun kööri yhdessä neiti Relanderin kanssa pianon säestyksellä lauloi Wennerbergin mahtavan psalmin „Mitä kyynelissä kylvetään, se riemulla niitetään”. Melodraaman musiikki oli erittäin tunnelmikas ja viehättävä; sen sanat luetaan tässä Tietäjän numerossa.

Iltaapäivällä klo 5-9 oli vielä yhteinen retki Seurasaaareen, jossa kokouksen osanottajat valokuvattiin ja samaten lootuslapset ja „Tietäjä-setä”. Siellä saatiin myös kuulla J. Simpasen lämminhenkinen pohjustus: „Miten teosofi parhaiten voi palvella teosofiaa?”, jota seurasi lyhyt keskustelu, sekä allekirjottaneen jäähyväissanat. Kun vihdoin erottiin, oli varmaan yleinen tunnelma, että vuosikokous oli ollut sekä mieltäkiinnittävä ja opettava että lupaava tulevaisuuden suhteen.

Osanottajia oli noin puolen toista sataa.

*

Viime kuun loppupuolella lähetettiin minulle seuraava leikkele Tampereen „Aamulehdestä” n:o 85. Kirjotuksen otsakkeena oli „Nöyrä kysymys niille jotka uskovat salatieteilijöihin” ja itse kirjotus oli näin kuuluva:

„Kun minä luin „Spiritististä” erään kertomuksen, jossa kerrottiin, että eräs teosofinen salatieteilijä mr Leadbeater kulkee erään ystävänsä kanssa astraaliruumiissansa henkimaailmassa, ja että hän voi sieltä käsin aineellistuttaa ystävänsä ja siten auttaa muun muassa eksyneitä ihmisiä, sekä että mr L. voi hajottaa esineitä

näkymättömiksi ja kuljettaa niitä pitkän matkan päähän ja taas koota ne alkuperäiseen muotoonsa, niin minä rohkenen kysyä miksei hän, kun hän omaa niin tehokkaan todistuskeinon, lopeta kerrassaan kaikkea riitaa mitä on maailmassa olemassa henkimaailman olemassaolon johdosta.

Odotan tähän monen muun tietämättömän kanssa vastausta ja toivon, että arvoisa toimitus suo tilaa teille asiallista vastausta varten. K. V. K.”

Sama nimimerkki „K. V. K.” oli viikkoa ennen lähettänyt minulle kirjeen ja siinä vaatinut todistuksia teosofisten ja salatieteellisten oppien totuudesta. Kirje saapui liian myöhään ehtiäkseen tulla vastatuksi Tietäjän huhtikuun numerossa, jonka tähden tässä sanon pari sanaa kysymyksestä, joka muuten paremmin sopii pohdittavaksi Tietäjässä kuin jokapäiväisessä sanomalehdessä.

Kysyjä valittaa, että maailmassa on riitaa henkimaailman olemassaolon johdosta, ja ihmettelee miksei Mr. Leadbeater käytä yliaistillisia voimiaan riitaa lopettaakseen. Jopa hänen mielestään se tosiasia, ettei Mr. Leadbeater käytä voimiaan mainitulla tavalla, todistaa, ettei hänellä niitä olekaan.

Tämä aivan muistuttaa koululuokkaa, jossa oppilaat hikoilevat laskujensa ääressä opettajan istuessa vallan tyynenä syrjässä järjestystä valvoen. Miksei opettaja astu alas oppilaiden kesken näyttämään heille, kuinka problemit ratkaistaan? Miksei hän, joka osaa, laske oppilaiden puolesta, ettei heidän tarvitsisi vaivaa nähdä? Olisikohan syy siinä, ettei opettaja kykenekään laskuja suorittamaan?

Yhtä epäviisasta on vaatia, että ne, jotka todella tietävät ja taitavat, rupeaisivat ehdottoman sitovasti todistamaan ihmiskunnalle henkimaailman olemassaoloa. Ei silloin jäisi mitään varaa ihmisten omille älyllisille ja henkisille ponnistuksille. Ja kuitenkin juuri oma työ, oma pyrkimys, oma yrittely kehittää ihmistä. Jos mikään asia tulee jokapäiväiseksi, ei sitä moni ihmettele, ei ajattele, ei pohdi. Elämä on täynnä ihmeitä, mutta jokapäiväisen ihmisen silmissä elämä on läpeensä kuiva, selvä ja yksitoikkoinen. Kuolema yksin on kysymys, joka vielä panee useimpien päät pyörälle. Jos nyt senkin arvotus ratkaistaisiin niin, ettei jäisi mitään epäilyksen, etsimisen ja tietoon pyrkimisen varaa, täytyisi maailmamme pian ylen väsyneillä ja välinpitämättömillä yli-ihmisillä. Viisaasti menettelevät sentähden korkeammat voimat, kun he kieltävät pääsyn tiedon valtakuntaan muilta kuin niiltä, jotka väsymättömällä, älykkäällä ja henkeväällä etsimisellä ovat todistaneet sielunsa tuoreuden ja epäitsekkyden.

Sillä tämä tosiseikka, joka useimmiten väsyviltä unohtuu, on mielessä pidettävä: se ihminen, joka noudattaa viisaiden ja tietäjien antamia selviä neuvoja, hän kehittyy itse tietäjäksi. Toisilla ei ole oikeus vaatia semmoista, josta ne eivät ole säädettyä hintaa maksaneet. Mutta se joka tekee, mitä Mestari käskee – „rakasta Jumalaa (totuutta) ylinnä kaikkea ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi”, – hän myös niittää käskyn täyttämisen tulokset. Ne jotka toisella tavalla ja ennenaikaisesti koettavat anastaa itselleen yliaistillista tietoa, joutuvat kaikenlaisten harhojen valtaan, koska kasvattavat itsessään mediumisuutta. Yksin se on vaaroista vapaa, joka kulkien totuuden ja rakkauden kaitaa polkua ei ajattele itseään, ei omaa kehitystään, ei omia voimiaan, vaan iloitsee siitä, että hän saa toisia palvelua.

Ja näitä ihmisiä on. He eivät ole pyytäneet tietoa itselleen itseään varten, vaan heidän sydämensä on palanut halusta muita auttaa. Ja kumma! Heidän hengessään on kasvanut tieto elämän ja kuoleman salaisuudesta. Heidän silmänsä on auennut näkemään tuonelan valtakuntaan ja heidän korvaansa on alkanut kaikua taivaallisia soittoja. He tietävät, että henkimaailma on. He tietävät, että vainajia on ja minkälaisissa tiloissa ne elävät. He tietävät, että kehittynyt ihminen voi näkymättömässä ruumiissaan auttaa sekä eläviä että kuolleita. He tietävät, että Mr. Leadbeater ei väitä mahdottomia. He tietävät, että henkimaailmassa on paljon ihmeellisempiä asioita kuin ne, joista tähän saakka on julkisesti puhuttu.

Eikä sittenkään maailman tarvitse luottaa ainoastaan heidän sanoihinsa ja lausuntoihinsa. Paljon on tapahtunutkin fyysisessä maailmassa semmoista, joka on omiansa herättämään ajattelevaa ihmistä

vakavaan harkintaan. Kaikilta ajoilta on kertomuksia tietäjien ihmetöistä, jotka helposti ovat erotettavissa mediuimein eli välittäjien aikaansaamista ilmiöistä. Yksin Teosofisen Seuran alkuaikoina tapahtui ja tehtiin paljon tällaista. Se joka totuuden etsijän ennakkoluulottomalla tutkimishalulla ottaa selvää T. S:n alkuhistoriasta, hän oppii uskomaan okkultisten ilmiöiden ja maagillisten tekojen mahdollisuuteen.

Tämänlaatuiset ajatukset johtuvat heti mieleen, kun lukee K. V. K:n nöyrän kysymyksen.

*

Muutamassa koulussa, joka voi iloita tavallista suuremmasta henkisestä vapaudesta, oli äsken uskontotunnilla läksynaiheena Jakob Böhmien ja nykyaikainen teosofia. Vaikka kirjassa oli asioista puhuttu, ei yksikään oppilas viitannut, kun opettaja pyysi kertomaan teosofiasta. Opettaja ymmärsi yskän ja sai itse puhua. Lopulta hän kuitenkin kysyi, eivätkö oppilaat hyväksyneet lukukirjaansa. Se joka sai vastata selitti silloin, ettei hän ollenkaan voinut pitää uskontokirjasta, koska se ei ollut tasapuolisesti, vaan aivan yksipuolisesti, ahdasmieliseltä, kristilliseltä kannalta kirjoitettu. „Miksemme saa lukea semmoisia kirjoja, joissa sanottaisiin totuus? Semmoisia, jotka vain kertoisivat kaikista lahoista ja uskonnoista, mitä ne itse opettavat, eivätkä heti kaikkia arvostelisi ja haukkuisi! Voimmehan itse nähdä, mitä on niissä hyvää, mitä huonoa!” Nämä olivat sängen kehittyneen ja älykkään oppilaan sanoja, mutta syvästi inhimillisiä ja tosia. Opettaja ei voinut muuta kuin sanoa: „semmoista kirjaa ei kukaan kykenisi kirjoittamaan. Ei yksikään ihminen ole niin tasapuolinen.”

Sen opettajan pitäisi tutustua teosofiaan. Kaikki se muuten on ajan merkkiä.

*

Kaksi uutta kirjaa on ilmestynyt Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta: *Luonnonhenget*, kirj. C. W. Leadbeater, suom. V. H. V. ja *Seitsemän sakramenttia ja niiden salainen merkitys*, kirj. Prinsessa Mary Karadja, suom. V. H. V. Kummankin hinta on 60 p., jälkimäinen myös sidottuna á 1:50. Molemmat kirjaset ovat erinomaista lukemista.

Heinä- ja elokuu, s. 225-228

Kun ihminen on tullut sille kohdalle elämän taipaleella, että hengen ääni hänen sisässään alkaa kuulua, silloin hän tahtoo, että ulkonainenkin elämänsä muodostuisi sisäisen näkemyksensä ja tuntemuksensa mukaiseksi, että hän jokapäiväisessä elämässään saisi työskennellä tuon sisäisen hengen käskyjen mukaan, sen taivaallisen valtakunnan puolesta. Milloin ihminen varhemmassa ruumistuksessa on oppinut hengen kuiskeita kuulemaan, silloin hän nykyisessä jo lapsena osottautuu omituiseksi ja lahjakkaaksi olennoiksi, joka suuremmalla tai vähemmällä voimalla ja tietoisuudella myöhemmin murtaa itselleen tien elämässä. Tällaiset neron lahjoilla varustetut ihmiset tekevät työtä eri aloilla, taiteen, tieteen, uskonnon, filosofian, mutta yhteistä heissä on sisäinen kutsumus, joka sallimuksen voimalla ja väellä on asettanut heidät määrätyn työn ääreen. He eivät ole itse työtään valinneet, vaan työ on valinnut heidät. Jos he työtä tehdessään sortuvat, on heidän sortumisensa kuin urhon kuolema taistelutanterella . . .

Vaikeampi taas on niiden ihmisten asema, joissa hengen ääni vielä on siksi heikko ja siksi nuori, ettei se ole heitä määrättyyn työhön kasvattanut, tai joissa se alkaa kuulua vasta myöhemmin elämässä jonkun voimallisen herätyksen kautta. He joutuvat kaikenlaisiin ristiriitoihin, siveellisiin ja muihin; he eivät tahdo löytää kultaista siltaa, joka yhdistää hengen ja aineen maailmat toisiinsa. Monet teosofitkin ovat varmaan

kokeneet tätä; monet yhtyvät seuraaviin sanoihin, jotka kerran kirjotti minulle eräs keski-ikäinen totuuden etsijä:

„Tämä ei ole ainoastaan synnintunnustus, vaan enemmän epätoivoisen avunhuuto tässä yksinäisyydessä, tässä soraääniä täynnä olevassa maailmassa. Epätoivoisen avunhuuto. Niin todellakin. Mitenkä sen muuten selittäisin? Asemani on liian omituinen että sitä osaisin toiselle selittää. Mutta eräs kristityksi kääntynyt japanilainen, joka köyhänä miehenä lähti opiskelemaan Amerikkaan hyläten kaikki oman maansa edut ja hyvät asemat, lausui kerran aineellisten huolten rasittamana: „Minä murehdin köyhyyttäni, koskapa lihani saa siitä kärsiä. Minä pelkään rikkautta, sillä silloin vaara uhkaa sieluani.” Niin, todellakin kummallinen asema! Niin olen minäkin monta kertaa jättänyt asemat, jotka tuottavat aineellista etua, mutta jotka kaikki ovat myös vieneet koko ajatuksen ja huomion muualle. Ei ole jäänyt aikaa eikä huomiota ajatuselämälle, ja ilman sitä ei voi päästä Jumalan tuntemukseen. Kun jokapäiväinen elämä vie kaiken huomion puoleensa, niin ajatuselämän kehitys jää jällelle, ajatusruumis surkastuu, jos niin voi sanoa. Siitä kärsii taas se korkeampi minä, joka tietää mitä alempi tarvitsee päästäkseen tätä lähestymään. Korkeampi minä sanoo aina: työnnä luotasi kaikki se mikä häiritsee ajatuselämän kehitystä. „Etsi ensinnä Jumalan valtakuntaa ja Hänen vanhurskauttaan, niin kaikki muut annetaan sitten.” Sama ääni kaikuu kaikista muistakin mystillisistä kirjoista: „Hiljaisuuden äänestä”, „Bhagavad Gitasta” sekä kaikista muistakin teosofisista kirjoista. Kaikissa sanotaan, että sinun täytyy tulla kuuroksi kaikelle tälle harhalle ennenkuin voit kuulla Itsen ääntä. Ja sitä minä tahtoisin niin sydämeistäni tehdä. Vaan nyt astuu jyrkästi taas esille toiselta puolen yhteiskunnallinen velvollisuus perhettäni kohtaan. Minun velvollisuuteni on pitää siitä huolta, ja se vaatii sellaista työtä, että näitä korkeamman minän neuvoja silloin ei voi seurata. Mitä sitten on tehtävä? Olen itse järkeni mukaan asiaa koettanut punnita, mutta se ei riitä asiaa ratkaisemaan. Olen koettanut etsiä ensinnä ajatuselämää ja koettanut toteuttaa vanhurskautta, vaan aina silloin joutunut ahtaammalle ainemaailmassa. Sama tulos on aina joka kerta. Olen monta kertaa irottanut itseni hyväpalkkaisista toimista ja palannut takaisin ajatustyöhön, mutta tässä astuu esille aina tuo kiusallinen murhe toimeentulosta. Yksinäni minä eläisin missä tahansa, mutta sitä ei jaksu sietää että lapset kärsivät nälkää. Tiedän kyllä, että silloin olen vielä liian kovasti astralimailmaan eli tunne-elämään kiintynyt. En jaksu kärsiä sitä kipua, jonka tuottaa sen siteen katkaiseminen, joka sitoo minua vielä tähän tunnemaailmaan. Astralimailmaa varotetaan karttamaan kovasti „Hiljaisuuden äänessäkin” ja vaikein se on tämän salin läpi käyminen. Minä tiedän kyllä että nämä ovat varjoja, tyhjiä mielikuvia, mutta voimakkaita näyttävät nämä kuvat olevan. Sinä kummallinen tunnemaailma, sinä ristiriitaisuuksien labyrintti. Vaikea on sinun sokkeloistasi löytää tietään ulos. Kumpi on nyt edullisempi minun asemassani tehdä: kuulla korkeampaa minäänsä, katkaista kaikki tunne-elämän siteet, jättää perheensä oman onnensa nojaan ja ruveta työskentelemään ajatus-tasolla, ajatustyössä ja ajatusmaailmassa, vai jäädä vielä riippumaan alemmassa minässään, palvellen fyysillistä elämää ja harhaillen astralielämän sokkeloissa? Vaikea on irtaantua tunteistaan, sen me tiedämme. Monelle on tunne-elämä kaikki kaikessa, hän luulee silloin jo saavuttaneensa koko autuuden kun on saavuttanut hienommat väreilyt tunne-elämässä, luulee olevansa taivaassa, kun tunteet ovat ylimmillen kiihotetut, luulee, että korkeampaa hengen elämää ei ole. Mutta korkeampi minä sanoo: se on harhaa. Kaikki nuo astralikukat olivat harhakuvia; kaikki oli virvatulta. Mutta tuo virvatuli on vaikeata sammuttaa . . .”

Olen tähän ottanut niin pitkän otteen hänen kirjeestään, koska se mielestäni selvästi kuvaa hänen asemassaan olevan ihmisen ristiriitoja. Hengen ääni on puhunut ja käsenyt osaksi itsekasvatustyöhön osaksi älylliseen työskentelyyn. Mutta aineellisten varojen puute tekee hengen käskyjen noudattamisen vaikeaksi, miltei mahdottomaksi, koska perhe toimeentullakseen välttämättä vaatii suurempia näkyväisiä tuloksia työstä.

Ja silloin, huomatkamme, kuuluu uusi ääni ihmisen sisässä, joka sanoo: „etkö näe, että tunteet, itsekkäät tunteet sitovat sinut perheeseesi? Mikset voisi niitä katkaista ja elää hengen elämää?” Näin puhuu kiusaajan ääni ja ihminen useinkin siihen määrin sokaistuu, että hän sekottaa toisiinsa „itsekkäät” tunteet ja *velvollisuudet*. Totta on, että perhesuhteissa voi puhua tunteista, jopa itsekkäistäkin, mutta kun on kysymys isän suhteesta lapsiin, miehen suhteesta vaimoon, silloin on jo velvollisuus astunut paljaan tunteen sijalle.

Tarkka ero on tehtävä hengen äänen ja kiusaaajan äänen välillä. Hengen elämä on kyllä sitä laatua, että se ei kärsi esteitä tiellään, että siihen on antauduttava kokonaan – ei voi palvella kahta herraa, jumalaa ja mammonaa, – mutta *esteet on voitettava* niin sanoaksemme rehellisessä taistelussa, niiden tieltä ei saa paeta.

Hengen elämän esteet ovat kahta lajia: sisällisiä ja ulkonaisia. Sisällisiä ovat ihmisen omat heikkoudet, hänen syntinsä, hänen vikansa, hänen pahuutensa. Ulkonaisina esteinä esiintyvät yhteiskunnalliset, perheelliset y. m. olot. Sisäiset esteet voitetaan siten, että pahasta luovutaan; tämä „kaita tie” on vaivaloinen ja pitkä, mutta jo ensimmäisten askelten perästä kasvaa sisäinen ilo ja itseluottamus, ja ihmisen ulkonainenkin työ alkaa henkevytyä. Ulkonaiset esteet taas – mikäli ne kuuluvat karmallisten velvollisuuksien kategoriaan – voitetaan ainoastaan siten, että velvollisuus täytetään viimeiseen ropoon asti. Siinä ei mitään anteeksiantamusta tule kysymykseen: ihmisen otsassa on joko voittajan kunniamerkki tai pakolaisen häpeäpilkku.

Mutta tästä kaikesta paistaa näkyviin ylevä totuus; „esteet” ovat itse asiassa apukeinoja ja portaita nousemiseen. Sillä mistä ihminen saisi voimaa elää hengen elämää, ellei hän pahan kanssa taistelllessaan, sen kourissa huokaillessaan olisi hankkinut itselleen sekä kärsivällisyyttä että väkevyttä? Ja miten ihminen voisi kasvaa luotettavaksi hengen vainiolla työskentelijäksi, jonka käsiin suurikin tehtävä ja kutsumus voidaan uskoa, ellei hän olisi oppinut uskollisuuden läksyä, verrattain pienten velvollisuuksien tunnontarkassa täyttämässä?

*

Theosophist'in kesäkuun numerossa Annie Besant kertoo kahdesta suuresta rahalahjotuksesta, jotka Teosofisen Seuran päämaja toukokuun alussa sai vastaanottaa parilta ranskalaiselta jäseneltä. Niiden yhteinen summa oli noin Smk. 55,000, ja lahjottajien määräyksen mukaan on rahalla ostettu maata lisää päämajalle, jonka alue nyt käsittää noin 218 tynnyrialaa.

Koska Suomi saa Adyarin tapaisen päämajansa?

*

Tämmöisenä aikana, kuin nykyinen on maassamme valtiollisessa suhteessa, on varsin tärkeätä, että ne ihmiset, jotka ovat perehtyneet teosofiseen maailmankatsomukseen, pitävät mielensä rauhallisena, iloisena ja ystävällisenä. Monet, monet ajattelevat, että heillä on syytä katkeruuteen ja ylenkatseeseen venäläisiä kohtaan – älkäämme me koskaan niin ajatelko! Toisella puolen rajaa on paljon meidän maamme ystäviä, ja jos meitä kohtaisi joku ansaitsematon vääryys, on korvauksemme myöhemmin yhtä suuri. „Rakastakaa niitä, jotka teille pahoin tekevät” – niin, muistakaamme vielä mieluummin, että kukaan ei oikeastaan voi meille paha tehdä! Jospa Suomen teosofit lähettäisivät suuria myötätunnon ja rakkauden ajatusaaltoja Venäjälle, lisäten siten niiden voimaa, jotka Venäjällä koettavat rakkaudessa ja rauhassa valmistaa uuden ajan tuloa.

Uusi aika on jo kynnyksellä. Auringon ensimmäiset säteet kultaavat jo kuusten latvoja. Pian häipyvät usvat laaksoista, ja silloin ihmisten silmät aukenevat näkemään, kuinka ihana tämä maapallo on ja kuinka ihana elämäkin voisi olla . . .

Eikö ilmassakin ala tuntua, etteivät ihmiset enää oikein jaksa uskoa pahan ylivaltaan?

Syyskuu, s. 289-296

Välistä sielumme kamppailee tuskien ja epäilysten mustassa yössä. Syynä on useinkin personallinen suru. Olemme jossain hartaassa toiveessa pettyneet, karman käsi on kohdellut meitä kovasti, hyinen halla on tunkenut sydämeemme. Kuta herkempi ja hienorakenteisempi sielumme on, sitä toivottomampi on sen tuskanhuuto: „minun jumalani, minun jumalani, miksi minut ylön annoit!” Elämän entinen sisältörikkaus on häipynyt sen näkyvistä, kolkoin katsein se tuijottaa tyhjyyteen ja huudahtaa: „missä on todellisuus? Onko mitään todellista olemassa? Kaikkihan on harhaa, katoovaista kuolemankulkua.” Uuvuksissaan tahtoisi sielumme painautua lepoon, vaipua kuolon uneen ja haihtua nirvaanan olemattomuuteen, jos semmoista olisi olemassa . . .

Tämmöiset hetket ovat kalliita. Ottakaamme niistä vaarin. Vaihtelun laki vaikuttaa, että ennemmin tai myöhemmin vapaudumme synkästä mielentilastamme, mutta pääasia ei ole, että siitä vapaudumme – paljon tärkeämpi on, millä tavalla vapaudumme. Jos ulkonainen ilo yksin voi meidät nostaa, silloin sielussamme on vielä lapsen heikkoutta paljon. Jos itse kykenemme omin voimin nousemaan, silloin sielumme jo on alkanut varttua, on jo vähän oppinut itseään tuntemaan.

Nuo hetket annetaan meille juuri sitä varten, että kasvaisimme itsenäisiksi, voittaisimme heikkoutemme ja riippuvaisuutemme ja oppisimme seisomaan omilla jaloillamme. Onnen suurennuslasitko yksin näyttävät meille totuuden? Emmekö kykene sitä näkemään silloinkin, kun surun harso peittää silmämme? Ja emmekö tahtoisi oppia heittämään sekä suurennuslasit että harsot?

Olkaamme siis kiitolliset alakuloisuudenkin hetkistä. Ne tarjoovat meille erinomaisen tilaisuuden. Synkkyys ja pessimismi on kuin mutainen suo, johon helposti uppoo. Mutta jos tahdomme kasvaa voimakkaiksi sielustamme, täytyy meidän oppia tekemään kuin sadun paroni Münchhausen: nostamaan itsemme suosta omalla kädellämme. Kuinka taas tämä voi käydä päinsä?

Sangen yksinkertaisesti. Meillä on luonnollinen ase käytettävänämme, taikasauva, jonka avulla pimeinkin yö voi muuttua päivän valkeudeksi. Tämä taikasauva on ajatuksen voima. Ajatelkaamme!

Jos ei meillä ole tietoa korkeammasta elämästä, jos oma personallinen hyvinvointimme on korkein päämäärämme, silloin voimme auttaa itseämme ajattelemalla ja muistamalla, kuinka paljon onnea sittenkin on elämässämme. Harvoin ihmistä kohtaavat kaikenlaiset surut yhtäaikaan: jos omaisuutensa menettää, on terveys jälellä, jos ystävä hylkää, on mieluisa työ jälellä, j. n. e. Mutta jos olemme saaneet kokea korkeata hengen elämää, silloin pitää meidän sitä ajattelemalla feenikslinnun tavalla kohota poroksi palaneenkin personallisen elämämme tuhkasta.

Ajatelkaamme elämän suuria todellisuuksia silloin, kun sielumme toivottomana huutaa: „missä on totuus ja missä on todellisuus?” Vaikkemme ehdotonta totuutta voi tietää, on ehdottomasti tiedossamme joitakuuta suuria totuuksia. Enkä nyt tarkota abstraktisia aatteita, opinkappaleita tai otaksumia, vaan niin sanoakseni käsin kosketeltavia käytännöllisiä totuuksia.

Totuus on, että ihmissielu kaipaa onnea, rauhaa ja sopusointua. Totuus on, ettei ainoastaan minun, vaan kaikkien ihmisten sielut sitä kaipaavat. Totuus on, että sitä etsiessämme tavallisesti kuljemme harhaan: emme muista toisiamme ja toistemme tarpeita. Totuus on, että maailmassa on paljon, joka häiritsee ihmisten onnea. Paljon on poistettava, ennenkuin ihmiskunta saavuttaa sen tilan, joka sille kuuluu ihmisyyden luonnollisena lahjana.

Ottakaamme esimerkki.

Raskain fyysillinen taakka, mitä ihmiskunta hartioillaan kantaa ja joka erityisesti estää ja ehkäisee ihmisten onnen, on sotalaitos. Varsinaisen sodan kauhuista on turha puhua; jokainen myöntää, että ihmisten laumottain murhaaminen, kaupunkien ja maatalojen hävittäminen, leskien ja orpojen hätähuudot, yleinen kurjuus ja köyhyys eivät ole onnea enentäviä ihmiselämän ilmauksia. Mutta militarismiin sisältyy paljon muuta. Asetettu rauha on yhtä kamala painajainen kuin sota. Puhumatta siitä, mitä seisovat ja yhä lisäävät armeijat maksavat – yksin Euroopassa vähintään 10 miljona markkaa päivässä, – puhumattakaan siitä, että kymmenien ja satojen tuhansien ihmisten paras ikä kuluu kaikenlaisiin järjestöihin voimistelutemppeihin ja murhaamisharjoituksiin, tekee paljas se tosiseikka, että armeijoita on käytettävissä, hallituksille ja valtioille mahdolliseksi harjottaa kaikenlaista sortoa ja vääryyttä, josta miljonat viattomat ihmiset saavat kärsiä, samalla kuin alamaiset ovat estetyt panemasta toimeen sellaisia parannuksia ja muutoksia yhteiskunnallisessa elämässä, jotka vallassaolijoiden mielestä ovat „ennenaikaisia”.

Tätä ajatellessamme ymmärrämme, että rehellisillä ja hyvillä ihmisillä on suuri työ edessään: työ rauhanaatteen puolesta. Kuta vakavammin yleistä mielipidettä kasvatetaan inhoamaan sekä sotaa että sotalaitosta, sitä nerokampia ehdotuksia maailmanrauhan aikaansaamiseksi keksitään ja tuodaan päivänvaloon. Onhan jo olemassa suuri rauhanliike ja säännölliset rauhankongressit. Ja äsken Norjassa käydessään presidentti Roosevelt ehdotti, että valtiot ylläpitäisivät keskenäisen rauhan kansainvälisen rauhane armeijan välityksellä, joka uhkaavana poliisivoimana valvoisi, ettei missään rauhaa yritettäisi rikkomaan. Toteutukoon maailmanrauha millä tavalla tahansa – vähitellen tai äkkiä, – se mikä tekee rauhan pysyväiseksi ja takaa sen, on kansojen yleinen mielipide. Sitä siis on kasvatettava.

Emmekö siis voi sanoa sielullemme, kun se epäilee ja kysyy elämän todellisuutta: „kas tuossa on jalo työ, epäitsekäs työ, joka vie ihmiskuntaa eteenpäin kehityksessä. Jos sitä työtä teet, vaikka kuinka pienessä määrässä, et ole turhaan elänyt.”

Mainitkaamme toinen esimerkki.

Suurena esteenä ihmiskunnan onnelle on lihansyöinti, ei sen kautta että liharuoka olisi vastenmielinen nykyajan ihmiselle – päinvastoin se on hänelle herkkua, – vaan sen kautta, että hän tuottaa sanomattomia kärsimyksiä „nuoremmille veljilleen”, elämille. Tätä totuutta tosin useimmat ihmiset epäilevät. „Mitä tekemistä meillä on eläinkunnan kanssa? Jos se ymmärtää kärsiä, on sen kärsimys lyhyt – kuolemaanhan se aina loppuu – jota vastoin meidän nautintomme on suuri. Onhan eläinkunta niin sanoaksemme olemassa sitä varten, että se tyydyttäisi ihmiskunnan ruumiillisia tarpeita. Mitä onnen esteitä siis meille aiheutuisi eläinten tappamisesta?” Tämä pintapuolinen katsantokanta on vielä käytännössä vallalla, vaikka nykyinen elämänymmärrys yleensä tähtää toisaanne.

Jokaisen sivistyneen ihmisen ainakin pitäisi tietää, että kullakin luonnon valtakunnalla on oma elämänsä, oma tarkoituksensa ja päämääränsä. Eläimet palvelkoot ihmisiä, ihmiset auttakoot eläimiä, mutta hengen riistäminen toiselta ei kuulu avunsaantiin. Tappaminen on väkevemmän vääryyttä, josta hän on siveellisesti vastuunalainen.

Juuri tämä siveellinen vastuunalaisuus ja velka, jota ihmiskunta itselleen kokoo, on näkymätön painajainen, joka ahdistaa ihmiskunnan vapaata hengitystä. Velka on maksettava, ja ihmiskunta maksaa velkansa sairauksilla ja kivuilla, pelon, tuskan ja näennäisesti aiheettoman ahdistuksen tunteilla.

Kuinka paljon työtä on tässä ajattelevien ihmisten edessä! Ensiksi tulee heidän muuttaa oma elämänsä, hylätä sielullisten olentojen tappaminen ja niiden raatojen syöminen, toiseksi heidän tulee kasvattaa yleistä mielipidettä ymmärtämään ihmiskunnan velvollisuuksia luontoa kohtaan ja käsittämään, että väärinteosta eläimiä kohtaan aiheutuu ihmiskunnan nykyinen sairaaloinen tila. Ei siis sielumme tarvitse valittaa elämän tyhjyyttä kun ajattelemme, mitä kehitysmahdollisuuksia on ihmiskunnalla ja mitä tilaisuuksia jaloon työhön on meillä.

Ja vielä esimerkki.

Sangen yleisenä piirteenä ihmisten elämässä on sokea usko ja suvaitsemattomuus. Ja että sokea usko on suurena esteenä ihmiskunnan onnelle ja edistykselle, sen todistaa meille sekä historia että jokapäiväinen kokemus. Uskonsodat, kerettiläisten vainot, noidanrovioit, tieteellisen työn vastustaminen – kaikki nämä kauhut ja häpeät johtuivat sokeasta uskosta. Ja vaikkei meidän päivinämme enää polteta väärauskoisia, saatetaan riistää heiltä leipä ja toimeentulo, maine ja kunnia, lapset ja omaiset. Ja kuinka paljon kärsimyksiä suvaitsemattomuus – suvaitsemattomuus ei ainoastaan uskonnollisessa, vaan filosofisissa, siveellisissä ja käytännöllisissä kysymyksissä, – kuinka paljon kärsimyksiä tämä suvaitsemattomuus saa aikaan perhe-elämässä, seurapiirissä ja yhteiskunnassa, siitä ei pidetä mitään tilastoa, mutta tuhannet ja miljonat sekä lasten että aikaihminen huokaukset ja kyynelöt, kiroukset ja kostonajatukset, vieläpä rikokset ja itsemurhat, puhuvat kyllin selvää kieltä niille, jotka avaavat silmänsä näkemään ja korvansa kuulemaan.

Mikä kumma erehdys, tämä ihmisen sokea itsepiintaisuus! Luulla, että itsellä on oikein, ehdottomasti oikein ja että toisin ajattelevat ovat väärässä, luulla, että itse jostakin syystä on saanut tietää koko jumalallisen totuuden! Tämä harhaluulo olisi vielä kaikessa lapsellisuudessaan anteeksiannettava, jos siihen pysähtyisi. Mutta kun siihen yhtyy suvaitsemattomuus ja sydämen kovuus, vieläpä halu houkutella tai pakottaa toisia, lapsiakin ja nuoria, samaan harhaan, silloin tämä sielullinen piirre muodostuu viholliseksi ja vaaralliseksi ominaisuudeksi ihmisessä. Ja meidän on tunnustaminen, että uskonnollinen kasvatus vuosisatojen vieressä on kehittänyt ihmiskunnassa tätä vaarallista ominaisuutta.

Paljon, paljon on siis työtä järkeville ja tunnollisille ihmisille! Samalla kuin itseään kasvattavat tulee heidän opettaa kansaihmiään totuutta etsimään, ymmärtämään, ettei mitään voi löytää, ei totuutta, ei tietoa, ei onnea, jota ei henkensä kaikilla kyvyillä ja sielunsa koko voimalla ole etsinyt. Heidän tulee opettaa ihmisiä rakastamaan totuutta, vaatimattomuutta, suvaitsevaisuutta, sydämen hyvyttä ja lempeyttä, ei ainoastaan esimerkillään, vaan myös sanoillaan. Kuinka siis meidän sielumme, niinkauankuin maailmassa on näin paljon järjetöntä kärsimystä, jota on poistettava, olisi oikeutettu valittamaan elämän tyhjyyttä ja epätodellisuutta? Pois se. Ottakoon sielumme osaa tähän työhön totuuden puolesta, silloin onni ja tyytyväisyys, mielenrauha ja ilo palaavat takaisin voimakkaampina kuin konsanaan.

Ja sanokaamme sielullemme: missä on se maailmankatsomus, joka opettaa meitä rakastamaan elämän suuria, siveellisiä arvoja, kunnioittamaan kaikkien elävien olentojen luonnollisia oikeuksia, pyhänä pitämään totuuden jumalallista nimeä, työtä tekemään rauhan ja rakkauden valtakunnan puolesta? Jos olet maailmankatsomuksen löytänyt, semmoisen jumalallisen viisauden, iloitse silloin, sielu, ja nouse epäilyksien suosta, sillä kurkistaa olet saanut elämän syvyyteen ja nähnyt olet, että pohjalla pulppuva elämän lähde on puhdasta, kirkasta, ikuista autuutta ja onnea.

*

Olen saanut vastaanottaa seuraavan kirjeen:

„Kunnioitettava hra toimittaja! Tietäjässä oli Teidän vastauksenne siihen yksityiskirjeeseen, jonka keväällä Teille lähetin. Suonette kai minun myös kiittää siitä neuvosta, jonka tuossa vastauksessa annoitte. Olitte ottaneet kirjeestäni osan Tietäjään. Epäselvyytensä vuoksi se ei olisi sitä ansainnut. Mutta uskon myös, että teosofiset lukijat, varsinkin ne, jotka tuntevat olevansa samassa ristiriitaisuudessa kuin minäkin, ymmärtävät paljon toisen vaillinaisuusiakin.

Neuvonne selvitti minulle paljon asemaani. Olin ajatellut monta kertaa, että velvollisuuteni ehkä olisi tehdä samaten kuin Buddha ja Jeesus. Edellinen jätti kuninkaallisen asemansa, ihanan rakastetun vaimonsa, ainoan lapsensa, sukulaisensa ja kaikki sekä lähti kerjäläismunkkina käymään ympäri maata, neuvoen ja

lohduttaen. Siten hän kerta kaikkiaan ratkaisi tuon pulmallisen kysymyksen, joka minua on kauan kiusannut: Onko ihmisen silloin kun hän tielle astuu, enää otettava huomioon minkäänlaisia siteitä, jotka yhdistävät häntä tähän maalliseen harhaan? Jeesuksen ja sangen monen muun hurskaan ihmisen esimerkki näytti viittaavan myös siihen, että kaikki on hylättävä. Mutta nyt sanotte Te, arvoisa toimittaja, että „esteet ovat voitettavat rehellisessä taistelussa, niiden tieltä ei ole väistyttävä.” On otettava myöskin huomioon *velvollisuudet*. Ja nämä velvollisuudet, jos ne ovat karmallista laatua, ovat täytettävät viimeiseen ropoon saakka. Nyt ymmärrän asian paljon paremmin. Minun ei ole paettava velvollisuuksia, vaan voitettava karmani niiden täyttämällä. Tämä kuorma siis tuntuu melkein raskaammalta, kuin erakoksi jääminen. Täytyy pakosta olla sidottuna harhaan ja tämän yhteiskunnallisen elämän tehtäviin, joissa näkee pääasiana olevan itsensä ja muiden pettämisen.

Mutta jos velvollisuus niin vaatii, niin silloin sitä ei voi välttää, sillä pakolaisen häpeäpilkku otsalla en tahdo paeta taistelusta. Tosin sellaiset sanat kuin „häpeäpilkku” ja „kunniamerkki”, täytyvät olla oppilaalle sanoja, joilla ei ole sitä merkitystä kuin niille tavallisesti annetaan; ne ovat hänelle ainoastaan sanoja, joille hänen korvansa täytyvät olla kuurot, jos niillä tahdotaan käsittää tämän elämän arvoja: kunniaa ja häpeää. Mutta silloin kun oppilas pyrkii niiden voittajaksi, itsensä voittajaksi eli – minun käsittääkseni – alemman minänsä voittajaksi, silloin siitä on arvoa. Mutta niiden käsite on silloin päinvastainen kuin ennen. Tässä mielessä en häpeä asettua mihin halpa-arvoiseen työhön tahansa velvollisuuteni täyttämiseksi. Mutta toinen asia on silloin se: hyödyttääkö työni ketään? edistääkö se Jumalan tarkoituksia? lisääkö sopusointua maailman harmooniassa, vai saako aikaan vaan pahennusta ja epäsointuja j. n. e.

Oikea paikka elämässä olisi meidän siis ennen kaikkea täytettävä. Ja tässähän se vaikeus löytyykin nykyisessä yhteiskuntaelämässä.

Ennen kaikkea kiitos toimitukselle neuvoistanne! Niistä asia niinkuin sanottu minulle – ja toivottavasti monelle muulle – paljon selkeni.”

*

Olen vastaanottanut myös seuraavan kirjeen:

„Arvoisa Tietäjän toimittaja! Pyytäisin ehdottaa Teille erään asian, jota pidän tärkeänä.

Eiköhän voisi esittää „Tietäjän” lukijoille, että perustaisivat lukurenkaita paikkakunnilleen valistuksen ja tiedon levittämistä varten.

Nykyaikana on mielestäni jokaisen valistuneen henkilön mieskohtainen velvollisuus ryhtyä valistustyöhön. Se käy parhaiten päinsä siten, että perustaa lukurenkaan eli sellaisen yhdistyksen jonka jäsenet sitoutuvat maksamaan esim. 2-5 tai 10 markkaa jäsenmaksua vuodessa, josta kokoontuneilla varoilla ostetaan yhteisesti kirjoja. Siten saataisiin aina uusinta kirjallisuutta yhdistyksen jäsenten luettavaksi. Sellainen yhdistys on tavattoman kehittävä ja kasvattava. Se herättää lukuhaluja kansalaisissa. Ja kun lukuhalu on herännyt, silloin aina tulee tiedonhalukin heräämään. Silloin tulisi teosofisenkin kirjallisuuden vuoro astua esille, kun tiedon halu olisi herännyt.

Lainausjärjestyksen voisi rengas itse laatia niin, että ei kirjat tulisi kenenkään luona kauvaa viipymään. Niistä voisi vielä lainaajalta kantaa esim. 5 p. maksun viukolta t. m. s. Sitten ne lopuksi – kun jokainen jäsen on lukenut – voisi myydä huutokaupalla ja ostaa taas uusia kirjoja näin saaduilla rahoilla. Tällainen rengas pitäisi olla joka kylässä, sillä sen siunaus on ääretön. Ja kun se kerran tulee alkuun, ei se koskaan kuole, jos vaan innokkaat henkilöt ovat etunenässä. Ja luulenpa vielä, että kun varakkaammat ihmiset paikkakunnilla tulevat sellaisen lukurenkaan hyödyn huomaamaan, niin he kyllä varojakin antavat.

Helsingissä voisi vielä olla tällaisilla lukurenkailla yhteinen asiamies, joka hankkisi kirjat ja toimittaisi hinnanalennukset y. m. kustantajilta.”

Tämän kirjeen ehdotusta kannatan kaikesta sydämestäni. Teosofiset looshimme tekevät tässä suhteessa työtä teosofisen kirjallisuuden tutuksi tekemiseksi, mutta onhan olemassa paljon muutakin hyvää kirjallisuutta, johon kansan pitäisi tutustua. Kansamme lukuhalua on tosiaan oikein innolla herätettävä. Missä on ymmärtäväisempi ystävä, viisaampi opettaja, parempi toveri kuin hyvässä kirjassa, suuren neron, suuren sielun hengen tuotteessa? Lukemalla ja tutkimalla teemme ajatusruumiimme herkäksi ja plastilliseksi, ymmärtäväiseksi ja vastaanottavaiseksi. Ajattelemalla hankimme sille pysyväisen olemuksen, voiman, itsetietoisuuden ja älyn. Lukemalla kokoomme aineksia, ajattelemalla luomme aineksista elävän kokonaisuuden.

Mitä kirjeen viimeiseen ponteen tulee, tiedän, että kirjottaja itse, herra F. Korpi, Humalisto 4, Helsinki, mielihyvällä palvelisi renkaiden asiamiehenä Helsingissä.

*

Teosofisen propaganda-työn edistämiseksi Englannissa tehtiin siellä viime heinäkuussa merkkinen verotuspäätös.

Päätettiin, että jokainen jäsen, joka ei köyhyyden takia ole estetty, luovuttaa vähintään yhden pennyn (= 10 penniä) päivässä mainittua tarkotusta varten. Täten laskettiin, että vuosittain saataisiin kokoon pari tuhatta puntaa, siis viisikymmentä tuhatta suomen markkaa, jolla summalla tosiaan voi paljon saada aikaan aatteen levittämiseksi.

Ehdotuksen tekijä oli pastori Scott-Moncrief, joka äskettäin erotettiin virastaan Australiassa teosofisen vakaumuksensa takia, ja päätös tehtiin yksimielisesti valtavassa innostuksessa. Englannin T. S:llä oli paraikaa vuosikokouksensa.

*

Painosta on ilmestynyt neljä uutta kirjaa, joista kolme kuuluu sarjaan „teosofisia esitelmiä”:

Teosofisia esitelmiä n:o 5. *Rudolf Steiner*, HAECKEL, MAAILMANARVOTUKSET JA TEOSOFIA. Hinta 60 p.

S:a n:o 6. *Marta Steinsvik*, AVIOLIITTO JA SUVUN JATKAMINEN (suomentanut ja muistutuksilla varustanut V. Palomaa). Hinta 75 p.

S:a n:o 7. *Rudolf Steiner*, ISÄ MEIDÄN. Esoteerinen tutkistelma. Hinta 50 p.

Alexander Fullerton, MITÄ ON TEOSOFIA? Suomentanut Martti Humu. Hinta 40 p.

Kaikki kirjat ovat mieltäkiinnostavia ja ajatusta herättäviä. Viimeisen hinta on erittäin alhaiseksi asetettu, jotta kirja paljon leviäisi. Tämän on tehnyt mahdolliseksi eräs varta vasten annettu lahjotus.

Lokakuu, s. 325-329

Kun viime kuussa kirjoitin työstä rauhanaatteen puolesta, en ollenkaan muistanut, että sen aatteen vaarallisin vihollinen on meidän oma uskonnollinen koulukasvatuksemme. Siitä sain nyt äsken kouraantuntuvan todisteen, kun muuan nuori ystäväni, joka on koululainen, kirjotti minulle seuraavasti: „Ajattelin, että koettaisin tehdä teosofian aatteen tunnetuksi toverieni kesken. Mutta kyllä se on vaikeata. Päätin toverikunnassa ruveta puhumaan sen tapaisista asioista. Niin alustinkin keskustelukysymyksen rauhanaatteesta. Luulin kaikkien toki sen hyväksyvän. Siitä syntyi pitkä väittely kahdessa kokouksessa. Kaikki olivat „sotakannalla”. Sen puolustamiseksi vedettiin vanhat testamentit, isät jumalat ja enkelit. Ja viimein tuli loppupäätökseksi, että sota on puolustettava. Ankarasti sain siinä otella, kun kaikki olivat vastassani. Varsinkin se tuntui minusta tässä niinkuin muissakin keskusteluissa tovereitteni kanssa ikävältä, että he, niin pian kuin ruvetaan väittelemään, aina turvautuvat uskonto-opin dogmeihin, joita koulussa opetetaan ja jotka sentähden ovat heille tuttuja ja mukavia keskustelussa käytettäväksi kaikkine mutkineen ja kierouksineen. Mutta eivät he itsekään niihin usko, käyttävät niitä vain keskustelussa hyväkseen. Suurin osa tovereistani ei usko oikeastaan mihinkään, eivät ajattelekaan semmoista. Niin meni rauhanaate penkin alle. Mutta en sentään vielä hellitä, aion vieläkin koettaa.”

Todella häpeän puna nousee kasvoille, kun ajattelee, millä tavalla kristikunnassa lapsia ja nuoria kasvatetaan. Heidän ymmärryksensä täytetään kaikenlaisilla usein järjettömällä ja oikeuden- ja siveellisyydentuntoa loukkaavilla uskonkappaleilla samalla kun heille mahtipontisesti selitetään, että ihmisen järki ei riitä mittaamaan jumalallisia syvyyksiä. Nykyajan nuoret eivät niin helposti „usko” kuin ennen vanhaan uskottiin, mutta tietysti heidän järkensä tulee pimitetyksi, heidän omatuntonsa väärään johdetuksi ja heidän sydämensä paadutetuksi, kun kaikessa vakavuudessa heille puhutaan Jumalan kostosta ja vihasta y. m. mahdottomuuksista. Siitä on sitten seurauksena, että murhaa pidetään nuorten kesken aivan oikeutettuna, vieläpä jalona ja kunniakkaanakin asiana.

Kuinka paljon tosiaan on työtä, ennenkuin saadaan kirkko ja uskonto puhdistetuksi siitä valheesta ja saastasta, mikä vuosisatojen vierieissä on kerääntynyt ympäri alkuperäisen kristinuskon. Sillä meidän oman uskontomme alkuaikoina ajateltiin aivan toisella tavalla sodasta ja väkivallasta. Silloin vielä pidettiin mielessä, kuinka Kristus opetti, ettei paha saa väkivallalla vastustaa, että se joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu j. n. e. Silloin vielä apostoli Johannes kirjotti, että meidän tulisi rakastaa veljeämme eikä lyödä häntä niinkuin Kain (1 Joh. III: 11, 12). Silloin vielä Paavali opetti, ettei meidän tulisi kostaa itse, vaan voittaa paha hyvällä. Toistan tähän (K. P. Arnoldsonin mukaan kirjasta „Seklernas hopp”) muutamia otteita vanhojen kristillisten kirjailijain teoksista.

Justinus Martyri (98-166) sanoo puolustuskirjeessä roomalaiselle keisarille Antonius Piukselle: „Me jotka ennen olimme vieraat toisillemme, me nyt emme ainoastaan ole taistelematta vihollisiamme vastaan, vaan emme edes harjota vilppiä heitä vastaan, mutta kuolemme ilolla tunnustaen Kristusta.” Justinus kutsuu kristityitä ja sotamiehiä toistensa vastakohdiksi, ja hänen oppilaansa Titianus kertoo, että kristityt niinkään kieltäytyivät vastaanottamasta korkeampia sotilasvirkoja.

Irenaus († 202) läntisen ja itäisen kirkon rauhanrakentaja, esittää ja terottaa mieleen, että evankeliset sanat „rakastakaa vihollisianne” muodostavat mitä oleellisimman osan Kristuksen opista. Hän puhuu profetta Esaiasta suurena edeltäjänä ja sanoo: „Kristityt ovat vaihtaneet miekkansa rauhan työkaluihin eivätkä tunne aseiden käyttöä.”

Clemens Aleksandrialainen († noin 220) kutsuu kristityitä rauhaa rakastavaksi kansaksi, ja hän kuvaa elävästi, kuinka Kristus kehottaa palvelijoitaan rauhalliseen asetyöhön.

Tertullianus (160-240) kirjottaa sepustuksessaan epäjumalten palveluksesta: „Kuinka kristitty voi tehdä sotapalvelusta? Kuinka hän voi esiintyä sotamiehenä ilman miekkaa, kun kerran Herra on ottanut häneltä miekan? Riistäessään miekan Pietarin kädestä teki Herra jokaisen sotilaan aseettomaksi.” Hänen mielestään sotamiesten tullessaan kristityiksi täytyy luopua sotapalveluksesta, koska tämä ei sovellu yhteen Kristuksen opin kanssa.

Origenes (185-254) tuomitsi kaikkea sotapalvelusta. Väittelyssä kristinopin vastustajan Kelsoksen kanssa, joka syytti kristityitä pelkuruudesta, hän kirjottaa: ”Me emme enää tartu miekkaan yhtäkään kansaa vastaan emmekä enää opeta sotaa käymään. Me olemme Jeesuksen tähden tulleet rauhan lapsiksi. Me rukoilemme hallitsijamme puolesta, mutta emme enää ota osaa hänen sotiinsa, vaikka hän kuinka meitä ahdistaa.”

Lactantius († noin 330) – Konstantinin pojan Crispuksen opettaja, jota tyyliensä kauneuden takia on kutsuttu kristityiksi Ciceroksi – sanoo nimenomaan: „Ei koskaan voi olla oikeamieliselle miehelle luvallista mennä sotaan.” Näin hän kuvaa sotaurhojen uraa: „Tämäpä on siis teidän tienne kuolemattomuuteen! Hajottaa kaupunkoja maan tasalle, tehdä maa autioksi, hävittää tai kukistaa vapaita kansoja! Kuta enemmän ovat hävittäneet, ryöstäneet, murhanneet, sitä jalompina ja kuuluisampina he itseään pitävät. He koristavat rikoksiaan hyveen nimellä. Joka yksityiseltä ihmiseltä riistää hengen rangaistaan rikoksen tekijänä. Murhaa ihmisiä tuhansittain, peitä maa vereen, myrkytä jokia kuolleitten ruumiilla, ja sinulle annetaan paikka Olympoksella, jumalien pyhällä vuorella.”

Jopa itse *Augustinus* (354-430) sanoo: „Saavutetaan paljon pysyvämpi kunnia poistamalla sotia rauhan sanoilla kuin hävittämällä vihollisia aseilla.”

Selvimminkin ilmaisee tätä kristillistä aatesuuntaa *Arnobius* vanhempi († noin 326) merkillisissä sanoissaan: „Jos ihmiset ymmärtäisivät, että heidän inhimillinen olemuksensa ei ole heidän ruumiillisessa muodossaan, vaan siinä, että ovat järkiolentoja, ja jos he edes hetkeksi kallistaisivat korvansa Herran pelastaville ja rauharakentaville käskyille, muuttaisi koko maailma heti terävimmät aseensa rauhallisten pyrkimysten välikappaleiksi ja pysyisi koossa ihanassa yksimielisyydessä, loukkaamattomien sopimuskirjain suojaamana.” Arnobius oli ollut innokas vanhan sotauskon puolustaja, ennenkuin hän kääntyi rauhan uskontoon.

Mutta ei ainoastaan Uuden Testamentin maailmankatsomus ole rauhanaatteen puolustaja. Vanhassakin testamentissa on kohtia, jotka selvästi osottavat, mitä parhaimpien ja jaloimpien juutalaisten sydämissä liikkui. Profetat olivat miehiä, joidenka suun kautta ihminen ja inhimillisuus puhui. Sentähden huomaamme heidän puolustavan rauhaakin. Esaus näkee, että sota kerran on häviävä maan päältä. Joel ennustaa sovinto-oikeutta riidan ehkäisemiseksi. Jeremias kehottaa riisumaan aseita ja käymään vihollista vastaan luottamuksella. Sakarias sanoo, että vanhurskas on opettava rauhaa pakanain kesken ja että hänen valtakuntansa on ulottuva merestä toiseen ja joesta maailman ääreen j. n. e. Ja olihan juutalaisten kesken olemassa pieni yhdyskunta, essealaisten veljistö, jonka keskuudesta Jeesuskin lähti ja joka alusta saakka harrasti rauhanaatetta.

Kauas ovat meidän aikamme kristityt eksyneet totuudesta ja Mestarinsa oikeasta opista, mikäli sotaa puolustavat ja sotaonnea rukoilevat Jumalalta, jota on kutsuttu rauhan ruhtinaaksi.

*

Aika on tullut meidänkin maassamme, että ihmiset hartaudella kuuntelevat jumalallisen viisauden sanomaa. Sen sain kokea äskeisellä luentomatikallani. Puolikolmatta vuotta oli kulunut siitä kuin viimeksi kävin maaseudulla puhumassa, ja sillä ajalla oli teosofinen maailmankatsomus ehtinyt iskeä syvempiä juuria kuin ennen kansan tajuntaan. Ansio tästä lankeaa looshien työlle. Niiden säännöllinen, joskin ulkonaisesti vielä vaatimaton, työ on puhdistanut ilmapiiriä ja vetänyt joukon viisaudelle alttiita sieluja lähemmäksi

teosofiaa. Moni ei tarvinnut muuta kuin minun luentojeni antaman lopullisen sysäyksen ruvetakseen innolla tutkimaan tuota „uutta” elämäkatsomusta. Niin toteutuu taas vanha sana, että „viisaus etsii lapsiaan”.

Kävin 23 päivää ja 24 yötä kestäväällä matkallani Kotkassa, Viipurissa, – ohimennen myös Imatralla, – Joensuussa, Kuopiossa, Iisalmessa, Mikkelissä, Kouvolassa ja Lahdessa. Joka kaupungissa on looshi, Kouvolassa ei ole, mutta siellä on kauan elänyt teosofinen harrastus. Kullakin paikalla pidin 2 tai 3, jopa 4 julkista luentoa, yhteensä 21. Sitä paitsi puhuin 7 kertaa 9 looshikokouksessa, vastasin kysymyksiin j. n. e. Mainitsen nämä numerot todistukseksi siitä, että teosofinen harrastus loosheissamme on vakava. Että yleisökin, kuten sanoin tuntee vetovoimaa teosofiaan, sen taas todistivat lukuisat kuulijakunnat ja myötätuntoiset sanomalehtireferaatit. Koska yhteensä puhuin noin 3,100 hengelle, kävi luennoissa keskimäärin noin 150 kuulijaa. Niinkin pienessä kaupungissa kuin Iisalmessa oli teosofinen esitelmä, kuten eräs paikkakuntalainen sanoi, houkutellet pari kertaa enemmän kuulijoita kuin tavallinen konsertti. Mikkelissä tuli viimeisen luennon jälkeen maalaisukko sauvansa nojassa minua puhuttelemaan. Hän katsoi pitkään vanhoilla syvämietteisillä silmillään ja sanoi, että nyt oli tullut se jota odotettiin, teosofia. Kuopiossa tuli vartavasten muuan herrasmies, tirehtööri R., monen kuulijan puolesta pyytämään minua, että pian tulisin takaisin, sillä „nyt oli Kuopiossa maaperä otollinen teosofialle”. Joka paikassa tietysti teosofit lausuvat saman toivomuksen. Ja että loosheissa teosofia on jäsenille kallis, se ilmeni myös siitä rakkaudesta, huolenpidosta ja kunnioituksesta, jota kaikkialla osottivat häntä kohtaan, jota pitävät teosofisen liikkeen herättäjänä maassamme.

Parissa loosheissa teosofia on saanut kannattajia yksinomaan „parempiossaisten” kesken, mutta yleensä on sääntönä, että liikkeemme tunkeutuu „syviin riveihin”, vetäen samalla joitakuita yläluokkalaisiakin mukaansa. Tämä on aivan erikoinen ilmiö Suomessa, jonka vertaista ei tietääkseni ole muualla. Se osottaa, että kansassamme piilee salatieteellinen ja mystillinen harrastus jätteenä muinaisilta kalevalaisilta ajoilta. Se ennustaa myös, että Suomellamme voi olla merkillinen tulevaisuus henkisessä suhteessa, jos vain ajoissa ymmärrämme ottaa asiasta kiinni. Tarvitsemme opettajia ja opastajia ja nyt aluksi tienraivaajia. Niitä onkin ja enemmän tulee. Joidenkuiden vuosien perästä on jo useampia suuriakin kykyjä oleva jumalallisen viisauden palveluksessa meidän maassamme.

Marraskuu, s. 365-370

Kun ajattelen, mitä tulevaisuutta kohti Suomi nyt käy, kun näen, mikä kirkas päivä paistaa niiden pilvien takana, jotka tällä hetkellä peittävät maallisten silmämme näköpiirin, silloin henkeni nousee suuressa riemussa ja mieleni täyttyy uskolla ja luottamuksella. Mutta kun samalla muistan, mikä vastuunalaisuus lepää niiden hartioilla, jotka vähässäkin määrässä ottavat osaa tulevaisuuden valmistustyöhön, silloin huokaan sydämeni syvyydestä: „oi Herra, Sinä, joka johdat ihmiskunnan henkistä kehitystä, tee meidät kelpoiksi työhösi. Me olemme itsestämme heikkoja, vähä-älyisiä, erehtyväisiä, tietämättömiä. Herätä Sinä meidän keskeemme joku, jolle soisit viisauden ja pyhyiden etevyyden lahjat, jota voisimme seurata ja johon voisimme uskoa ja luottaa.”

Ja kun näin huokaan, silloin kuulen hiljaisuuden äänen kuiskaavan: „sinä tiedät, etten ole teitä jättänyt enkä jätä. Tiedät, että suuriakin lähetän, kun aika tulee. Tiedät myös, mikä teidän työnne nyt on Suomessa. Herättäkää kansan kaiho!”

Niin, totuuden kaipuu on voimakkaaksi herätettävä, veljellisen yhteiselämän kaipuu, onnen ja kauneuden kaihoisa kaipuu! Tulevaisuus on syntyvä menneisyydestä, Kalevan kansa nouseva haudastaan: te Väinölän sankarit, älkää enää kauan piilossa pysykö!

Näkijä neuvoo apua etsivää: „Teidän on vaikea olla ja te olette raskasmielinen. Teidän aurassanne on tumma pilvi, joka teitä painaa. Mutta te voitte siitä päästä. Se ei ole vartalonne ympärillä ja sisällä, silloin teidän olisi vaikea siitä irtautua. Se lepää hartioillanne ja raskauttaa ajatuksianne. Tiedättekö, millä tavalla voitte pelastua? Nostakaa kätenne ylös taivasta kohti ja sanokaa henkenne Herralle: minä tahdon vapautua. Sinä tahdot, että olisin vapaa, mikä meitä estää voi? Puhukaa luottamuksella ja uskolla.

„Kuinka oikein Kristus puhui sanoessaan ihmisille, että heidän uskonsa oli heikko! Kuinka inhimillinen oli Pietarin rukous, kun hän pyysi: Herra, vahvista uskoani! Sillä totisesti ihmisten usko on heikko. Meidän aikanamme on niin vaikea uskoa mitä ei näe. Ja kuitenkin usko näkymättömään maailmaan on vain uskoa omaan itseensä. Ei näkymätön maailma ole meidän ulkopuolellamme eikä meistä kaukana. Joka puolella se meitä ympäröi ja itse olemme sen kansalaisia. Se ihminen joka ei tunnusta itseään muuksi kuin fyysisesti näkyväisen maailman jäseneksi, hän ei tunne itseään, hän kieltää itseänsä. Hän on aivan kuin laulaja, joka kainostelee ja sanoo: en minä osaa, silloin kun häntä pyydetään laulamaan. Hän jättää suurimmat kykynsä käyttämättä ja antaa niiden kuihtua . . .

„Mutta onnellinen se ihminen, joka ymmärtää itsensä ja tietää ken hän on. Ihminen on jumal-syntyinen henki, hän on kutsuttu aineellisen maailman herraksi, koko näkyväinen luonto häntä tottelee, kun hän oppii sitä käskemään. Ja opin tie on uskon tie, uskalluksen ja luottamuksen tie. Sinun pitää luottaa itseesi, oi ihminen. Tee sielusi väkeväksi äläkä sitten pelkää vastuuta. Luota näkymättömän hengen todellisuuteen. Kasvaos tiedossa ja rakkaudessa, kasvat myös vallassa ja voimassa.”

*

On kysytty, miksi ei Tietäjä ole julkaissut jatkoa kirjoitukseen „Teosofian vastustajat”, jonka edellinen osa „Onko teosofia humbugia?” oli luettavana tämän vuoden tammikuun numerossa. Syy on siinä, että Kustannusliike julkaisee joulukuksi kirjan nimeltä „Teosofia ja H. P. Blavatsky”, joka sisältää joukon kirjoituksia suomalaisilta teosofeilta, m. m. kyseessä olevan artikkelin. Antaakseni käsityksen tästä erittäin huomattavasta julkaisusta, mainitsen muutamien kirjoitusten nimet: Alkusana (P. E.), Viestinviejä (K. I.), H. P. Blavatsky (M. H.), Miksi olet H. P. B:n ystävä ja teosofi? (V. A.), Yhdeksännentoista vuosisadan ihme (V. P.), Katsaus Teosofisen Seuran alkuaikoihin (V. H. V.), Teosofin kannalta (K. I.), Onko teosofia humbugia? (P. E.), Miksi rakastan teosofiaa? (I. H.), Vaikutelmia Mad. Blavatskyn kirjojen johdosta (F. K.), Eräs tunnelma (M. L.), H. P. Blavatskyn salaisuus (P. E.), Pohjoisnavan seuduilta (H. P. B.) y. m., y. m.

Koska monet kirjoituksista ovat melkoisen laajoja, tulee tästä H. P. B.-julkaisusta oikein paksu nidos.

Toinen mieltäkiinnittävä kirjauutuuksia täksi joulukuksi on kokoelma amerikkalaisen kirjailijan Prentice Mulfordin elämää ja henkeä uhkuvia essayejä, jonka kokoelman nimeksi olen pannut „Uusi elämänymmärrys”. Prentice Mulford, joka syntyi 1834 ja kuoli 1891, oli luonnostaan mystikko, näkijä ja seikkalija. Hänen varsinainen toimensa oli sanomalehtimiehen, mutta vuonna 1886 hän rupesi julkaisemaan „Valkoisen ristin kirjasto” nimistä sarjateosta, jota yhteensä ilmestyi kuusi nidosta ja jossa hän lyhyeissä ja pontevasti kirjoitetuissa artikkeleissa koetti näyttää, kuten hän itse sanoi, „miten tuloksia voipi saavuttaa joka toimessa ja taiteessa ajatuksen voimalla ja mielen hiljaisella mahdilla”. Tämä kirja tulee varmasti herättämään mitä suurinta ihastusta suomalaisessa lukijakunnassa, sen koko sisältö kun on aivan käytännöllistä teosofiaa.

*

Kuva tässä vieressä esittää vastikään kuollutta kreivitär *Constance Wachtmeisteriä*, joka on kirjottanut suomalaisellekin lukijalle Tietäjän kautta tutuksi tulleen kirjan „H. P. Blavatsky ja Salainen Oppi”. Minulla oli kunnia tuntea persoonallisesti kreivitär Wachtmeisteriä, enkä voi sanoa, että tämä valokuva olisi onnistuneimpia. Hän näyttää tässä melkein surumielisen syvämietteiseltä, kun taas opin tuntemaan hänet yhtä iloiseksi ja nöyrän viehkeäksi kuin paljon miettineeksi ja kokeneeksi naiseksi. Vietin hänen kanssaan 14 muistorikasta päivää kesäkuussa 1903 Ruotsissa enkä koskaan unohda syvää liikutustani, kun silmät vettä valuen suutelin hänen kättään jäähyväisiksi ja hänkin kyynelsilmin antoi minulle viimeiset äidilliset neuvonsa: „seurakkaa aina totuutta, eläkää puhtaasti ja tehkää mitä Mestari käskää”. Hän istui sängyssään, vanha kreivitär, sillä hänen jalkansa oli sairas, päällään oli hänellä paljon käytetty yksinkertainen nuttu, silmillään vanhanaikuiset ympyriäiset silmälasit, sukankutimen oli hän laskenut käsistään jutellessaan kanssani. Aivan hän oli maalaismummon, tuommoisen vanhan, hyvän, kunnioitusta ja rakkautta herättävän maalaismummon näköinen. Kuinka vapaasti olin puhunut hänen kanssaan, kuinka hyvin hän ymmärsi kaikkia ajatuksia, epäilyksiä ja toivomuksia, mitä sielussani oli liikkunut! Kuinka taitavasti hän innostutti ja rohkaisi minua, kuinka kauniisti hän puhui tulevasta työstäni! Siunattu olkoon muistosi, jalo auttajani, sinä H. P. B:n likeinen opetuslapsi ja ystävä.

Olimme eräänä päivänä päivällisillä toisten vieraiden kanssa Ruotsin T. S:n ylisihteerin luona. Kun malja juotiin kreivitär Wachtmeisterin kunniaksi, hän kohotti lasinsa ja sanoi: „Kiitän teitä. Te puhutte kauniita sanoja työstäni teosofian hyväksi, puhutte uhrauksistani aatteen eduksi. En ansaitse kiitostanne. Tietäkää, että elämäni, jota vietän kokonaan teosofisen aatteen palveluksessa, on minulle suurinta onnea, jota en mihinkään vaihtaisi. Minulla on ollut kaikki, mitä tässä maailmassa kutsutaan onneksi: ylhäinen sukuperä, rikkaus, menestys, seurustelu maailman suurten kanssa, onnellinen avioliitto, hyvät lapset, kaikki, kaikki, ja kun tulin teosofiksi, käänsi maailma ensin minulle selkänsä, ylhäiset sulkiivat ovensa, alhaiset eivät minua tunteneet. Mutta kun nyt oltuani parikymmentä vuotta teosofina, kuljettuani ympäri maailmaa koditonna, ainoastaan vieden ympäri Mestarin suloisen sanoman, kun nyt ajattelen menneisyyttäni, en vaihtaisi nykyisiä ilojani ja nykyisiä kärsimyksiäni mistään hinnasta menneisyyteni loistoon ja kunniaan. Se on minun, vanhan palvelijan, järkähtämätön kokemus.”

Kreivitär ei liiotellut. Hän oli omaa syntytään markiisitar de Bourbel ja oli syntynyt Firenzessä v. 1838. Hänen sukunsa oli Ranskan vanhimpia aatelissukuja, tunnettu aikakirjoissa jo v. 939 Normandiassa. Hän kasvatettiin alussa Italiassa, mutta kadotti vanhempansa sangen nuorena ja lähetettiin sitten Englantiin tätinsä Mrs Bulkley of Linden Hill, Berkshire, luo kasvatettavaksi. Siellä hän viipyikin vuoteen 1863, jolloin joutui naimisiin serkkunsa, ruotsalaisen kreivi Wachtmeisterin kanssa, joka silloin oli Ruotsinmaan lähettiläs Englannin hovissa. Kolme vuotta vietettiin tässä hovissa, jonka jälkeen kreivi W. tuli lähettilääksi Tanskan hoviin, jossa kreivitär m. m. tuli hyväksi tuttavaksi prinsessa Dagmarin, sittemmin Venäjän keisarinna, kanssa. Kaksi vuotta myöhemmin kreivi W. kutsuttiin ulkoasiainministeriksi Tukholmaan, jossa kreivitär Constance tuli „Ruotsin valtakunnan rouvaksi”. Hänen miehensä kuoli v. 1871. Tämän jälkeen kreivitär eli hiljaista maalaiselämää Wachtmeisterien tiluksella Ruotsissa, kasvattaen poikaansa. Muistona tältä ajalta oli hänellä matka Venäjän Pietarhoviin, jonne hänen entinen ystävänsä, silloinen keisarinna, hänet kutsui. Suomenkin rautateillä oltiin silloin erittäin kohteliaita kreivitärtä kohtaan, joka palasi keisarinna luota.

Vuonna 1884 hän liittyi Mad. Blavatskyyin, löydettyään teosofiasta maailmankatsomuksen, joka kykeni selvittämään m. m. hänen omia alituisia kokemuksiaan selvänäköisyyden ja -kuuloisuuden alalta. Sen perästä hän pyhitti koko elämänsä ja kaikki tulonsa teosofialle. Ensinnäkin hän uskollisesti palveli ja hoiti Mad. Blavatskyä, sitten hän alituisen kulkui ympäri luennoimassa ja kirjallisuutta jakamassa, loosheja perustamassa ja herättämässä innostusta teosofiaan. Hän oli väsymätön työntekijä, luja ja järkähtämätön luonne. Kun Mad. Blavatsky pyysi häntä ottamaan päällensä koko huolen englantilaisesta teosofisesta kustannusliikkeestä ja sen veloista, suostui kreivitär empimättä, teki työtä ja ponnisti 8 vuotta ja jätti liikkeen sitten Annie Besantille ja Bertram Keightleylle, kassassa 25,000 mk.

Etenkin hän uhrasi paljon aikaa ja voimia Amerikan Yhdysvalloille. Vuosina 1894-1900 hän monta kertaa kulki Yhdysvallat ristiin rastiin. Indiassa hän myös teki työtä, Australiassa ja tietysti Euroopassa. Hän matkusti aina omalla kustannuksellaan, sillä hänen työnsä oli uranaukaisijan. Hän sanoikin minulle nimenomaan: „Jokainen teosofi, jolla on rahaa, on velvollinen käyttämään kaikki rahansa teosofian hyväksi. Tässä suhteessa ei anneta armoa.” Eikä meidän pidä ajatella, että kreivitär W. olisi ollut ylen rikas ja että hän olisi tuhlannut rahoja omaksi mukavuudekseen. Kaukana siitä! Hän eli yksinkertaisesti, niinkuin teosofin tulee, ei tuhlannut vaatteihin, ei asuntoon, ei ruokaan, vaan katsoi, että kaikki, mitä hänellä oli, oli annettu velaksi Mestarilta, jolle hänen lopulta oli tili tehtävä.

Hän oli harvinaisen rehellinen ja kaikessa hiljaisuudessaan suurenmoinen sielu. En koskaan nähnyt hänessä ylpeyttä – ja kun kaksi viikkoa on ihmisen kanssa aamusta iltaan ja puhuu kaikkia asioita, oppii totisesti häntä tuntemaan. Yhden ainoan kerran näin vanhan ylhäisen maailmannaisen pilkistävän esille. Kysyin nimittäin leikilläni, ainoastaan nähdäkseni, minkä vaikutuksen kysymykseni tekisi: „Mutta sanokaa, kreivitär, oletteko te itse aivan vakuutettu siitä, ettei Mad. Blavatsky koskaan tehnyt mitään petosta?” Hän katsoi minuun kummastuneena ja hänen ilmeensä muuttui niin ylevän arvokkaaksi, että samassa silmänräpäyksessä häpesin pilantekoani. „Luuletteko te”, hän vastasi, „että minä olisin minuutiksikaan jäänyt Teosofiseen Seuraan, jos Mad. Blavatskyssa olisin huomannut pienintäkään vilppiä?” Muuta hän ei sanonut, mutta minulla oli ajatuksen aihetta kylliksi.

Semmoisia sieluja kaipaa maailma: jaloja, rehellisiä, uskollisia.

*

Kuten on säännöllisesti menetelty Tietäjän suhteen, tullaan ensikin vuonna lähettämään Tietäjän tammikuun numero viiden markan jälkivaatimuksella vanhoille tilaajille. Niille, jotka ovat tilanneet Salaisen Opin Tietäjän yhteydessä, lähetetään Tietäjän tammikuun numero kymmenen markan jälkivaatimuksella. Salaisen Opin toinen nide lähetetään sitten maksutta tilaajille toukokuun lopulla.

Ne tilaajat, jotka ystävällisesti tahtovat säästää toimituksen vaivoja ja menoja, pyydetään lähettämään tilausmaksunsa ennen tammikuun 7 päivää, mieluummin jo tänä vuonna. Se, jolle 10 markan jälkivaatimus tammikuussa olisi vaikea lunastaa, voi lähettää 5 mk. nyt ja sitten saada Tietäjän 5 mkn jälkivaatimuksella. Kuten kaikki ymmärtävät, ovat Salaisen Opin viimevuotiset tilaajat sidotut lunastamaan teosta edelleen – mikä ei liene kenellekään vastenmielistä!

Puhun näistä asioista uudestaan joulukuun numerossa.

Joulukuu, 397-402

Taas saapuu joulu, kristikunnan suuri juhla, jolloin kristikunta aivan kuin lähestyy hengessään hetkeksi sitä vapahtajaa, sitä Mestaria, jonka muistoksi ja kunniaksi se juhlaansa viettää. Jouluna on todella kuin henkinen virtaus kulkisi huminana läpi kristikunnan. Monet, monet tämän tuntevat mielensä ylennyksenä: joilla on silmät nähdä ja korvat kuulla, voivat katseellaan seurata taivaallisten enkelijoukkojen laskeutumista maanpiiriä lähemmäksi ja kuulla heidän autuaallista lauluun rauhan kunniaksi. Tosin sanoen: eräät deevat, jotka tavallisissa oloissa pysyttelevät älytasolla – „jumalien maassa”, – saattavat jouluyönä ja joulun aikaan laskeutua astralitasolle sen ylevän hartaudentunteen takia, mikä kristikunnassa silloin vallitsee ja joka vuosisatojen kuluessa aina samana vuodenaikana on uudistunut. Meidän materialistisina päivinä tämä tunne kyllä monesta on häipynyt – heidän omaksi vahingokseen. Sillä tuommoisena aikana, jolloin on totuttu viivähtämään yhteisessä pyhässä ja samalla iloisessa tunnelmassa, on helpompi kuin muulloin joutua

kosketukseen näkymättömän maailman kanssa. Kun taivas laskeutuu meitä lähemmäksi, on meidän helpompi siihen nousta. Joulua on kaikille suosiollinen aika – kiirekin saa jouluna rauhallisemman ja ystävällisemmän leiman, – mutta rukoukselle ja mietiskelijälle se on pyhä hetki. Enkä minä puhu „oikeuskoisena”, vaan mystikkona.

Jouluna 1893 kävin ensimmäisen ja toistaiseksi ainoan kerran Herran ehtoollisella. Olin juuri päässyt ripille ja uskoin vahvasti Kristuksen lunastukseen ja hänen kärsimyksensä ristinpuulla. Uskoin, että tämän uskonni piti olla elämäni a ja o ja että silloin olin autuas ja hyvä ja täydellinen. Olin kyllä hieman levoton yhdestä seikasta, siitä nimittäin, että tiesin, etten ollut hyvä, täydellinen ja autuas. Mutta otaksuin sen riippuvan uskonni puutteellisuudesta ja lohdutin itseäni sillä, että kunhan tässä nyt oikein pääsen uskoon kiinni, niin sitten . . .

Urkujen mahtava soitto taukosi, kirkossa kuului vain hiljaisia nyyhkytyksiä. Liikutuksen vallassa seurasin toisia alttarille. Laskeuduin polvilleni oudon tunnelman valtaamana. Katsettani kohtasi komea alttaritaulu, joka esitti Kristuksen ottamista alas ristinpuulta ja josta en koskaan ollut pitänyt, mutta taulu peittyi kuin sumuun enkä siihen huomiota kiinnittänyt. Papit, jotka ehtoollista jakoivat, sanelivat jotakin ja tarjosivat jotakin – minäkin sain osani, – urut taas hiljaa soivat, mutta minun huomioni oli poissa tästä maailmasta. Silmäni tähtäsivät ylöspäin sitä pilveä kohti, joka peitti alttaritaulun. Äkkiä pilvi repesikin, se aivan kuin aukeni ja sen lomasta näin – niin, kuinka osaan selittää, mitä näin? „Jeesus Kristus”, kuiskasi silloin sydämeni. Näin ihmisen kasvot, Mestarin kasvot, loistavat, ihanat, jumalalliset, näin myös puolet hänen vartaloon. Ei se ollut näköhäiriö eikä kuva, vaan elävä olento, jonka syvät ja lempeät silmät katsoivat suoraan minuun. Ei hän mitään sanonut, hän katseli vain. Mutta hänen katseessaan oli semmoinen voima, että minä, joka olin aivan kuin kadottanut itseni tunnelman valtaan, aloin toipua ja tulla yhä tietoisemmaksi ja tietoisemmaksi itsestäni – vaikken vanhasta, vaan jostakin uudesta itsestä. Suomukset putosivat silmiltäni. Mestarin katseessa oli niin läpitunkeva tieto, että minäkin aloin nähdä totuuden. Ja hänen majesteettinsa oli niin ylivuotava, että minäkin sain siitä osan.

Minkä totuuden sitten näin? Näin ja tunsin ja tiesin, että uskonto ei ollut siinä, että uskoin olevani pelastettu ja täydellinen, vaan siinä, että todenteolla pyrin täydellisyyttä kohti. Kuinka selittäisin? Minun ei tullut uskoa, että olin hyvä, vaan minun piti todella olla hyvä. Koko elämä oli siinä. Se oli elämän tärkein kysymys. „Tästä lähtien minä olen hyvä, voitan itseni, en pahastu, en suutu, en hermostu. Olen aina iloinen ja palvelevainen ja auttavainen.” Näin sillä hetkellä tiesin, että elämä oli ja että sen piti olla.

Kun sitten nousin ja läksin kotiin, tuntui aivan kuin olisin kantanut Kristuksen kuvan sydämessäni. Tiesin, kuka hän oli. Pidin häntä tietysti jumalana, mutta tiesin, että hän oli täydellinen ja hyvä ja että hän sanoi minulle: „seuraa minua ja ole sinäkin täydellinen, niinkuin taivaallinen isäsi on täydellinen.” Kaikki teologiset kysymykset olivat minulle tietysti vielä hämääviä, mutta uskonnon käytöllinen puoli oli tullut ratkaistuksi. Minulle henkilöisesti ei ollut muu tarpeen kuin seurata Mestarin jälkiä. Kun sen tein, oli kaikki hyvin. En tarvinnut mistään olla levoton enkä epätietoinen . . .

Tuo joulua 1893 oli käännekohta elämässäni. Jo tammikuussa 1894 sain käsiini teosofisen kirjan. Sen perästä olen joka joulua muistellut varhaisen nuoruuteni kokemuksesta ja kiitollisena ja iloisena ajatellut, että ilman sitä en varmaan heti olisi älynnyt omaksua teosofian sanomaa.

*

Leo Tolstoi-vainajasta ja hänen viime hetkistään ovat kaikki maailman lehdet ja aikakauskirjat nykyään katsoneet velvollisuudekseen puhua niin kauniisti ja niin laajasti, että todella ovat vapauttaneet „Tietäjän” siitä tehtävästä. Emme tahdo lisätä tätä sanatulvaa yhä uusilla korusanoilla. Jos pidettäisiin yhtä paljon melua Tolstoin opista kuin hänen personastaan, jos yhtä suurella uteliaisuudella pohdittaisiin ja tutkittaisiin

sitä kuin nyt häntä itseään arvostellaan ja kiitellään, silloin varmaan Tolstoi enemmän iloitsisi tuonpuoleisessa maailmassa ja ihmiskunnalle koituisi siitä enemmän hyötyä.

Tahdon viivähtää vain yhdessä asiassa. Tolstoita on nimitetty milloin pakanaksi, milloin kristityksi. Kirkko julisti hänet pannaan, itse hän piti itseään todellisena kristittyinä, ihmisenä, joka ymmärsi Kristuksen opin. Kumpi on nyt oikeassa? Kirkko, joka opettaa kaikenlaisia vaikeatajuisia ja salaperäisiä opinkappaleita, vaiko Tolstoi, jonka mukaan kristinoppi vain on uusi siveysoppi?

Emme osaa lainkaan ratkaista tätä kysymystä, ellemmme ymmärrä, että Kristuksesta itsestään, hänen personastaan ja hänen työstään on lähtenyt erilaisia henkisiä virtauksia. Tai ehkä paremmin sanoen: että henkinen virtaus, joka hänestä lähti, on pukeutunut eri muotoihin, riippuen siitä, millä tasolla virtauksen painopiste on. Ja koska alempi maailma on kolminainen – fyysillis-astralis-mentaalinen, – voimme huomata kolme eri suuntaa Kristuksen inspiratsioonissa. Nämä suunnat eivät ole vain kuviteltuja, vaan vankkoja historiallisia tosiasioita.

Ensimmäinen – fyysillinen – virtaus ilmenee vanhimmissa Jerusalemin seurakunnassa, toinen – astralinen – Paavalin toiminnassa ja kirkossa yleensä, kolmas – mentaalinen gnostilaisuudessa.

Ensimmäisen tunnusmerkki oli ankara siveellinen elämä: Jeesus oli näyttänyt ja opettanut, millä tavalla ihmisten tulisi elää. Jerusalemilaisen seurakunnan toivo oli, että Kristus pian tulisi takaisin.

Toisen, paavalilaisen seurakunnan tunnusmerkki oli voimakas usko: usko Kristus-ihanteeseen, mystilliseen Kristukseen, joka ihmisessä syntyen nostaa ihmisen synnistä ja pahasta. Tästä muodostui myöhemmin kirkon usko ulkonaiseen vapahtajaan.

Kolmannen, gnostilaisen kristikunnan, tunnusmerkki oli tieto ja rakkaus; he pyrkivät Kristuksen välittömiksi opetuslapsiksi ja totuuden yksilökohtaiseen tietoon ja ymmärsivät, että rakkaus on tie, joka tietoon vie.

Apostoleista Pietari edustaa ensimmäistä, Paavali toista ja Johannes kolmatta suuntaa. Kaikki ovat kristityitä, kaikki ovat „oikeassa”, ihminen voi aloittaa joko teolla, uskolla tai rakkaudella – kaikki kolme vievät hengen elämään. Ja tietysti toinen ei ole ilman toista. Johonkin määrin kaikki sekottuvat toisiinsa, vaikka yksi aina on etualalla.

Jos nyt ajattelemme Leo Tolstoita, voiko sanoa, ettei hän olisi ollut kristitty? Eikö päinvastoin Tolstoi aivan selvästi edusta pietarilaista Kristus-inspiratsioonista? Epäilemättä. Tekisipä mieli lisätä, että Tolstoi oli varmaan itse kotoisin Jerusalemin seurakunnasta, joka eli siirtolan tapaan, omaisuus yhteisenä, käsillä työtä tehden. Niin vakavasti ja lujasti hän on uskonut juuri tähän kristinuskon muotoon!

Nykyajan kirkot ja lahkot edustavat paavalilaista Kristus-inspiratsioonista. Ei niitäkään voi tuomita epäkristillisiksi. Ne edustavat vain huonosti omaa virtaustaan, mikäli uskovat ulkonaiseen vapahtajaan sisällisen asemesta. Mutta kun julistavat Tolstoin antikristilliseksi, erehtyvät suuresti. Samaten iskevät kiveen, kun kutsuvat teosofista liikettä antikristuksen liikkeeksi, sillä teosofinen liike edustaa meidän päivinämmme gnostilaista Kristus-inspiratsioonista.

*

Ensi numerolla alkaa Tietäjän seitsemäs vuosikerta! Lapsi on vuosi vuodelta kasvanut rakkaammaksi Suomen kansalle. Vaikkeivät kaikki vielä osaisi „lukea historiaa” niin syvältä, että näkisivät, mikä on

„Tietäjän” tarkoitus, on kansamme kuitenkin ymmärtänyt, että tälläkin pienellä aikakauskirjalla on sanansa sanottavana, että senkin ääntä on kuultava nykyajan kielten sekotuksessa. Toimituksesta on ainakin tuntunut niinkuin lukijakunnan ja sen väli olisi hyvä. Kun minä kirjotan näitä pätkiäni, olen aivan kuin ystävien ympäröimä, joille uskallan puhua suoraan, mitä sydämessäni ajattelen pelkäämättä, että tulisin väärinkäsitettyksi. Ohjelmamme ensi vuonna tulee pysymään samanlaisena kuin tähän saakka. Sitä vain olen suunnitellut, että toimittajana kirjottaisin en ainoastaan näitä pätkiä, mutta pitempiäkin artikkeleita. Tästä tarkemmin tammikuun numerossa.

Kun nyt toivotan jokaiselle lukijalle onnellista joulua, lausun samalla: iloisiin näkemiin taas tammikuussa!

Kuten liitelehdestä näkyy, lähetetään taas „Tietäjän” tammikuun numero vanhoille tilaajille 5 markan jälkivaatimuksella.

*

Helsingin teosofit muistanevat, että viime keväänä koottiin rahaa ilmaiseksi levitettävää lentolehtä varten. Tuuma aiheutui siitä, että hyökkäykset teosofiaa ja H. P. Blavatskya vastaan kirjoissa ja sanomalehdissä tuntuivat vaativan jotain vastalauseita. Rahankeräys tuotti Smk. 410:–, joka summa jätettiin minun huostaani. Asiaa harkittuani kaikilta puolilta tulin siihen johtopäätökseen, että parempi kuin suorastaan vastata hyökkäyksiin olisi levittää tietoa teosofiasta yleensä ja teosofisesta kirjallisuudesta. Tämän päätöksen mukaisesti laadin lentolehden, jota on levitetty Uuden Suomettaren kanssa ja josta kappale tämän Tietäjän numeron mukana on lähetetty joka tilaajalle. Vaikuttakoon nyt tämä lentolehti hyvää teosofian puolesta!

Sen varalle, että looshit tai yksityiset tahtoisivat sitä levittää, olemme säästäneet jonkun määrän ja myymme seuraavilla hinnoilla: sata kappaletta Smk. 10:–, viisisataa kpl. Smk. 35:–, tuhat kpl. Smk. 50:–.

*

Uudet kirjamme ovat nyt valmistuneet:

Teosofia ja H. P. Blavatsky, kirj. muutamat suomalaiset teosofit. Hinta Smk. 2:25, sid. 3:25.

Uusi elämänymmärrys, kirj. Prentice Mulford, suomennos. Hinta Smk. 1:75, sid. 2:75.

Joulu, kirj. R. Steiner. Hinta 40 p.

Kukaan ei kadu, joka ne hankkii! Ensimmäinen vastaa m. m. seikkaperäisesti Mad. Blavatskya vastaan tehtyihin hyökkäyksiin.

*

Haaveilija, kertomus kirj. Pekka Ervast, jota kirjaa on myyty alennetulla hinnalla, on nyt ottanut takaisin alkuperäisen hintansa ja maksaa Smk. 3:50, sid. 5:–.

*

Joulualennus kirjoja ostettaessa on viime vuosina myönnetty Tietäjän lukijoille. Niin nytkin. Joka lähettää Teos. Kustannusliikkeelle Smk. 20:—, hän saa valita kirjoja 30 markan edestä. Tämä alennus koskee kaikkia kustantamiamme kirjoja, paitsi vast'ikään ilmestyneitä joulukirjoja, ja alennus lasketaan alkuperäisistä bruttohinnosta. Ostaja saa kyllä lähettäessään 20 mk. pyytää itselleen uudetkin kirjat, mutta niistä lasketaan määrätty hinta ilman alennusta — jällellä olevalla summalla hän saa toisia kirjoja 33 $\frac{1}{3}$ % alennuksella.

Huom. Tämä joulu-alennus on voimassa tammikuun 1 päivään 1911.

Huom. Ainoastaan käteisellä ja suoraan meiltä tilattaessa.

Huom. Amerikkalaisille ostajille alennus kestää tammikuun 15 p:ään 1911, mutta heille tulee postiraha lisää, joka tekee 10 % kirjojen bruttohinnasta.

Paitsi tätä alennusta myöntää Kustannusliike vielä seuraavan joululahjan Tietäjän lukijoille:

Zanoni, romaani kirj. E. Bulwer, myydään joulunaikana Smk. 2:40.

Tämä hinta Zanonilla on voimassa myös 20 markan joulualennuksessa.

TIETÄJÄ 1911

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-5

„Vanha vuosi on kuollut, eläköön uusi!” Joulun saakka kesästä lähtien on luonnon elämä vetäytynyt sisäänpäin, ihminenkin on kääntänyt huomiotaan henkisiin asioihin aivan toisella mielenkiinnolla kuin kesällä, mutta uusi vuosi tuo mukanaan käänteen. Päivät pitenevät, valo kirkastuu, fyysillinen elämä tulee taas vähitellen lähemmäksi ihmistä. Maahengen tajunta, joka talven aikana on fyysisestä ruumiistaan kohonnut maapallon astraliruumiiseen, alkaa taas kevään tullen laskeutua tunteiden piiristä toiminnan maailmaan. Ja „maaemon lapset” seuraavat vaistomaisesti mukana.

Ei ole aivan tuulesta temmattu vanha tapa toivottaa onnea uuden vuoden alkaessa. Kun maaemo alkaa herätä fyysisesti katsoen, on toivomusten aika todella tullut. Joka aika on toivolle vapaa, mutta niinkuin vanhat sanovat on aika joulusta pääsiäiseen suotuisin toivomusten täyttymiselle. Silloin luonto auttaa meitä yrityksissämme ja lisää voimiamme, kun koetamme toivojamme toteuttaa.

Toivotan siis Tietäjän toimittajana kaikkea hyvää Tietäjän lukuisille lukijoille! Sanon niinkuin viime vuonna: täytyköön jokaisen hartain toivomus, mikäli se ei toisen onnea loukkaa! Me ihmiset olemme kaikki saman Isän lapsia, toistemme veljiä ja toisistamme riippuvaisia, – älkäämme sentähden toivoko muuta kuin semmoista, joka on omiansa lisäämään kaikkien etua, onnea ja iloa! Silloin myös toivomme varmasti toteutuu kauniimmin, jalommin, laajemmin kuin osasimme konsanaan aavistaa.

*

Heti Tietäjää avatessaan lukijamme ovat kysyneet: „miksikä tämä ensimmäinen numero on näin pieni? Onko Tietäjän aikomus näin tuntuvasti supistaa palstojaan!”

Ei, ei, sallikaa minun selittää. Kun tätä nyt istun kirjottamaan, on joulukuu vasta puolivälissä. Näin varhain on tällä kertaa Tietäjä valmistettava. Kirjallista maailmaa uhkaa näet suuri pysähdys työssä: kirjaltajain lakko. Lakko alkaa tammikuussa, ja koska ei voi tietää sen loppuhetkeä, ovat aikakauskirjat pakotetut jo ennen uutta vuotta painattamaan tammikuun numeronsa. Tästä aiheutuva työn lisäys on taas syynä numeron pienuuteen. Tietäjä on vain 16-sivuinen tällä kertaa, mutta niin pian kuin lakko loppuu, korvataan puuttuva sisällys.

Totisesti meidän täytyy yhteisesti toivoa, että lakko päättyisi hyvin – hyvin ei ainoastaan pienelle piirille, vaan koko kansalle. Jos työntekijäin palkat nousevat, nousee myös kirjallisuuden hinta. Yleisö silloin saa maksaa kulungit, ja jollei yleisö maksa, jää kirjallisuus kitumaan. Mutta nyt kun Suomemme pitäisi nousta, nyt kun vähitellen on uusi aika Suomelle koittava, nyt *ei* kirjallisuuden huutava ääni saa vaieta, – päinvastoin! Ainakin on välttämätöntä, että hyvän, puhtaan, kasvattavan kirjallisuuden arvo yhä suuremmaksi huomataan. En laisinkaan epäröi asettaa teosofisia kirjoja ja Tietäjää paraimman tarjona olevan kirjallisuuden joukkoon, sillä nyt jos koskaan tarvitsee kansamme teosofian sanomaa. Jotka vähänkin syvemmin näkevät ajan virtauksiin ja sen tulevaisuuden salakätköihin, tietävät, kuinka paljon riippuu

suorastaan siitä, mille kannalle Suomen kansa asettuu teosofiseen maailmankatsomukseen ja työhön nähden. Mitkään ulkonaiset seikat eivät tässä saa olla haittaamassa historian tyyntä kulkua täyttymistään kohti.

*

Ja jos Te kysytte minulta, miksi teosofinen liike on niin suurimerkityksinen Suomen kansalle tätä nykyä, jos pyydätte minulta vähän perustelua tähän väitteeseen, vastaan: kahdesta syystä, joista toinen on kelle tahansa päivän selvä, toinen salainen. Tahdon viitata molempiin parilla sanalla.

Moni suomalainen uskoo Suomen kansan tulevaisuuteen, uskoo, että Suomen kansalla vielä on oleva historiallinen tehtävä maailmansivistyksen alalla, moni taas katsoo kansaamme epäilevin silmin ja pääättelee, että tältä kansalta puuttuu sekä siveellistä voimaa että älyllistä kykyä luoda mitään itsenäistä kulttuuria. Kaikki kuitenkin rakastavat kansaansa ja soisivat sille onnea ja menestystä. Kaikkien niin muodoin täytyy myöntää, että mikä tahansa tuleva kohtalo lieneekin, kansalle on eduksi, jos se on mahdollisimman itsetietoinen ja itsenäinen. Myötä- samoin kuin vastoin käymisessä on tärkeitä kansalle niinkuin yksilölle, että se tuntee itsensä, omat heikkoutensa ja omat vahvat puolensa, tuntee ihanteensa ja elämänohjeensa, tuntee oman asemansa ihmiskunnassa.

Tämmöinen itsetunto on aina yhteydessä maailmankatsomuksen kanssa. Jos maailmankatsomus perustuu sokeaan uskoon, ahdasmielisiin ennakkoluuloihin tai väärin tietoihin, silloin ei yksilö eikä kansa pääse itsensä tuntemiseen. Itsenäiseksi ja itsetietoiseksi hengessä kasvattaa ainoastaan totuus. Rehellinen pyrkimys, vilpiton totuuden etsintä, ennakkoluuloton tutkimus – kas siinä välttämättömät ehdot, jos hengen kasvua toivoo. Ja koska elämä on hengessä, on kuolemaan tuomittu se yksilö ja se kansa, joka ei hengen elämän lakeja tottele.

Se maailmankatsomus, jota me kutsumme teosofiseksi, on ainoa, joka vapauttaa sielun ja mielen sokeasta uskosta ja ennakkoluuloista. Materialismin antama vapauden tunne on hetkellistä ja pettävää laatua; kun elämän suuremmat vaikeudet astuvat näyttämölle, pettää materialismi. Uskonnollisen maailmankatsomuksen suoma mielenrauha on myös harhaa; jokapäiväisen elämän käytännöllisyys jää sille vieraaksi ja ikäänkuin ulkopuolella uskonhartauden piiriä. Vasta sitten kun materialismin näköpiiri laajaneekin niin, että se tunnustaa todellisuuden suuremmaksi näkyväistä maailmaa ja ulottaa totuudenetsimistään ja kriittillistä tutkimustaan näkymättömiin henkimaailmoihin, vasta sitten se nousee elämänviisaudeksi, joka myrskyissä kestää. Ja vasta sitten kun uskonnollinen maailmankatsomus ymmärtää ja myöntää, että „Herran tiet” eivät ole „tutkimattomia”, vaan että „ihmisen henki tutkii Jumalankin salaisuuksia”, että siis sokea usko on todellisen uskon suurin vihollinen, vasta sitten „jumaluusopista” kehittyy jumalallinen viisaus (teosofia), joka tekee „jumalanvaltakunnan” jokapäiväisestä elämästä.

Teosofia opettaa meitä itseämme tuntemaan sillä, että se opettaa meille kuinka me ihmiset olemme kehittyneet semmoiseksi kuin olemme ja mitä ominaisuuksia meissä on – ennen kaikkea sillä, että se terottaa mieleemme, että kaikkeuden elämä (Jumala) asustaa itsekussakin meistä. Teosofia opettaa meidät itsenäisiksi näyttäessään meille, että olemme vastuunalaisia ajatuksistamme ja sanoistamme yhtä paljon kuin teoistamme, että olemme oman onnemme seppiä, että itse olemme luoneet nykyisyytemme ja itse tulemme luomaan tulevaisuutemme.

Kaikki teosofit voivat minun kanssani vakuuttaa, että semmoinen on teosofinen maailmankatsomus! Ja niin ollen omatuntonne pakottaa meitä väittämään, että Suomen kansalle olisi välttämätöntä tulla teosofisen hengen ja maailmankatsomuksen läpitunkemaksi. Tämä ei ole lahkolaiskiihkoa, vaan päivänselvä totuus.

Jotkut meistä tietävät tuon toisen salaisen syyn, josta äsken mainitsin. Siitä en voi muuta sanoa kuin että teosofisen liikkeen ohessa kansamme pääsisi lähempään yhteyteen salaisen maailman, historiaa ja kansojen kehitystä johtavien älyolentojen kanssa. Jotka uskovat Mestareihin ja Salaiseen Veljeskuntaan ja jumaliin, ymmärtävät mitä puhun.

Ehkä vastedes vielä otan Suomen asian puheeksi, nyt vain rohkenen kehottaa lukijoitani tutustumaan (tai lukemaan uudestaan) siihen kirjoitukseen „Suomen kansan tulevaisuudesta”, joka oli painettuna Omantunnon elokuun numerossa v. 1906.

*

Nyt alkava vuosi (1911) on teosofisen aikakauskirjamme seitsemäs, siis henkisen tahdon eli puhtaan hengen (aatmaan) vuosi alhaalta lukien ja samalla valmiiksi luodun fyysillisen käyttövälineen (sthuula shariiran) vuosi, jos „prinsiipejä” lukee ylhäältä päin. Näemme tästä, että Tietäjän tehtävä v. 1911 on mikäli mahdollista antaa lukijoiden aavistaa, mikä henkinen tahto ylläpitää liikettämme, mikä sen sisin tarkoitus ja pyrkimys on. Sanat ovat aina muodollisia ja sanoilla saattaa pettää. En niin paljon ajattele sitä, että Tietäjä voisi sanamuodoillaan todistaa, mikä sen olemassaolon motivi on, kuin sitä, että lukijamme Tietäjän fyysillisestä käyttövälineestä yleensä voisivat luoda itselleen oikean käsityksen Tietäjän hengestä.

Yhdestä asiasta olen vakuutettu: että me jotka kirjoitamme Tietäjään annamme mitä parasta sydämessämme liikkuu ja pyrimme siihen, ettei Tietäjämme sisältäisi mitään turhaa sanahelinää, ei mitään semmoista, josta kellään ei ole iloa eikä hyötyä. Tietysti maku on erilainen. Tietysti on niitä, jotka eivät „pidä” kaikesta, mitä Tietäjä heille luettavaksi tarjoaa. Semmoinen mahdollisuus on aina tarjolla eikä toimitus osaa sitä välttää. Kunpa jokainen lukija jokaisesta numerosta löytäisi edes jonkun mieleisensä murusen! Onhan minulla silloin tällöin ilo vastaanottaa kirjeitä tutuilta ja tuntemattomilta, joissa kiitetään Tietäjän jotakin artikkelia. Mutta toimittajana tavottelen etupäässä sitä, että aikakauskirjamme tarjoama henkinen ravinto olisi todellista ravintoa, ei kiviä leivän asemesta. Ja koska Tietäjä on vuosi vuodelta levinnyt, rohkenen uskoa, että se johonkin määrin tyydyttää tätä vaatimusta.

En tahdo tällä kertaa puhua erityisesti Tietäjän ohjelmasta v. 1911. Olkoon mieluummin jokaisen numeron sisältö yllätys lukijalle. Yllätyksellä vuosi aloitettiin, samaan suuntaan se jatkukoon. Koetan parastani, että yllätys tulisi iloinen.

*

Vanhaa hyvää tapaa noudattaen lähetämme tämän numeron kaikille amerikkalaisille tilaajillemme, luottaen siihen, että he rientävät tilaamaan.

Ja samalla kun vielä kerran toivotan kaikin puolin onnellista uuden vuoden jatkoa tilaajille ja lukijoille, toivotan myös Tietäjälle runsaasti uusia tilaajia ja lukijoita. Ehkä vanhat tässä suhteessa voisivat olla avuksi hurskaan toivomukseni täyttymisessä?

Helmikuu, s. 17-20

Kerran kun oli puhe raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielestä, huomautti joku: „mutta jos esim. raamattua ei saisi ymmärtää kirjaimen mukaan, miksi sitten kirjainkin on paikallaan? Ovathan useimmat raamatun lauseet sentään tosia sinänsä!”

„Niin ovat”, vastasi tähän puheenjohtaja, „sitä ei kukaan kiellä. Kun vain otetaan huomioon historiallinen momentti, s. o. missä, milloin ja kenelle sanat lausuttiin tai kirjoitettiin, niin onhan ajatus selvä ja tosi sinään. Jos taas arvostelemme raamatun kirjainta meidän kannaltamme, saattaa kirjaimellinen merkitys olla aivan väärä. Kun esim. Jumala käskee Abrahamia uhraamaan oman poikansa Isakin tottelevaisuutensa ja alistumisensa merkiksi, ymmärrämme, että maailmojen elävä Jumala ei semmoista käske. Kertomus semmoisenaan on meidän kannaltamme mitä raainta taikauskoa. Mutta jos muistamme, että juutalaisten jumala kuvataan kiivaaksi, ankaraksi, kostonhimoiseksi, yksinvaltiaaksi, voimme helposti ymmärtää, että semmoinen jumala (ja astralitasolla on kyllä olentoja, jotka voivat semmoisena jumalana esiintyä) vaatii luonnottomiakin todistuksia palvelijansa orjaisuudesta. Kertomus saattaa sentähden olla historiallisesti tosi, vaikkei se sisällä mitään yleispätevää uskonnollista totuutta kirjaimellisessa muodossaan.

„Toinen merkille pantava kohta on erotus puustaimen ja hengen välillä. Puustain saattaa kyllä sisältää selvän ajatuksen, mutta kuitenkin on lauseen henki käsitettävä, ennenkuin lause oikein ymmärretään. Jokainen tietää, että kun Jeesus sanoo: „jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin”, Jeesus ei tarkoita yksinomaan tämmöistä harvinaista tapausta, vaan yleensä sitä, että väkivaltaa ei ole vastustettava väkivallalla. Tämän nyt jokainen ymmärtää, sillä se selvästi sanotaankin. Mutta toinen asia jää useimmilta huomaamatta. Edellämäinittu on yksi niistä viidestä uudesta käskystä, mitkä Jeesus antoi vuorisarnassaan vanhojen Mooseksen käskyjen sijalle. Kuten tiedätte, ovat nämät: älä suutu, älä katso naista häntä himoitaksesi, älä vannu, älä vastusta pahaa väkivallalla, älä vihaa vihollisia. Näistä nyt meidän ajanamme väitetään, että ne ovat kovin epäkäytännöllisiä ja haaveellisia, ja kohautetaan olkapäitä. Silloin unohdetaan, missä hengessä Jeesus ne lausui. Siinäkin, voisimme sanoa, unohdetaan historiallinen momentti vaikka se tässä kohden onkin yleispätevä. Kenelle nim. Jeesus antoi nuo käskyt? Opetuslapsilleen. Kerrotaan nimenomaan, että hän astui vuorelle opetuslastensa seurassa ja puhui heille. Käskyjä hän ei antanut umpimähkään kaikille, vaan ainoastaan niille, jotka tahtoivat häntä opetuslapsina seurata. Opetuslapsille lausuttuina ne eivät ole epäkäytännöllisiä eivätkä haaveellisia. Jokainen Jeesuksen todellinen opetuslapsi samaten kuin jokainen opetuslapsi, olkoon hänen mestarinsa kuka suuri viisas tahansa, on aina pyrkinyt hillitsemään itsensä, vihansa, himonsa, kielensä, ruumiinsa liikkeitä ja sydäntään.

„Raamatun kuvakieli tarkoittaa sitä vastoin toista. Kun raamatussa esitetään jokin asia kertomuksen muodossa – olkoon kertomus historiallisesti tosi tai mielikuvituksen luoma, – saattaa koko kertomuksen takana piillä salainen merkitys, jopa useampia salatieteellisiä merkityksiä. Tämän todistaa m. m. apostoli Paavali kirjeessään galatalaisille, kun hän mainitessaan Abrahamin kahdesta pojasta nimenomaan sanoo: „tällä on kuvannollinen merkitys” ja sitten selittää (Gal. ep. IV: 22-26). Niinpä kertomus Adamista ja Evasta, Mariasta ja Kristuksesta on käsitettävissä symbolisesti. Tästä on annettu tarkka selitys kirjassa „Mitä on kristinuskoko?”.

„Kun siis puhumme raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielistä, emme kajoa niiden kirjaimen. Kirjain olkoon tosi, kirjain erehtyköön. Siitä vastaa tieteellinen kritiikki. Kuvakieli koskee pyhien kirjojen kertomuksissa piilevää merkitystä, joka näkyy ja kuuluu yksin sille, jolla on silmät nähdä ja korvat kuulla.

*

Koska tässä on puhe raamatusta, tahdon kääntää asianharrastajain huomion muutamaankin kohtaan hebrealaiskirjeessä (VIII: 8-12), jossa sanotaan:

„Katso, tulee päivä, sanoo Herra, jolloin minä Israelin huonekunnan kanssa ja Juudan huonekunnan kanssa teen uuden liiton, en sellaista liittoa, jonka tein heidän isiensä kanssa sinä päivänä, kun tartuin heidän käteensä viedäkseni heidät pois Egyptin maasta. Sillä he eivät pysyneet minun liitossani, ja niin minäkään ei heistä huolinut, sanoo Herra. Sillä se liitto, jonka noiden päivien kuluttua olen tekevä Israelin huonekunnan kanssa, on tämä, sanoo Herra: **olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne**

kirjottava, ja olen oleva heidän Jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: 'Tunne Herra', sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmästään aina suurimpaan saakka. Sillä minä olen antava anteeksi heidän vääryytensä enkä ole heidän syntejään enää muistava.”

Kaikkien kristittyjen mielestä on „uusi liitto” (testamentti), jonka Herra teki, tapahtunut Kristuksen esiintymisen välityksellä. Nyt eletään kristikunnassa „uudessa liitossa”. Tekeepä silloin mieli kysyä: miksei kristinkirkko noudata selviä käskyjä? Miksi jokainen pappi ja jokainen maallikkosaarnaaja aivan vastoin „Jumalan sanaa” juuri koettaa opettaa kansalaisiaan ja sanoa veljilleen: tuntekaa Herraa? „Uudessa liitossahan” ei saa niin menetellä.

Asia jääkin aivan hämäräksi ja ankara tuomio kohtaa kristikuntaa, ellemme ymmärrä, että hebrealaiskirje on kirjoitettu opetuslapsille, vihityille, jotka todella elävät „uudessa liitossa”. „Israel” ei tarkoita juutalaisia, vaan Herran kansaa, kaikkien aikain ja kaikkien kansojen Mestarein vihityitä opetuslapsia.

*

Tämän laatuista kuvakieltä on täynnänsä meidän suomalainen Kalevalammekin. „Tietäjä” tulee ainakin silloin tällöin sisältämään kirjoituksia Kalevalasta, kuten tällä kertaa V. H. V:n artikkelin vanhojen suomalaisten sivistyksestä.

Olen alkanut Helsingissä pitää luentosarjaa Kalevalasta. Olen jo puhunut Kalevalasta yleensä, luomiskertomuksesta ja Aino-tarusta. Tuntuu niin kodikkaalta syventyä omaan raamattuamme.

*

Englantilainen selvänäkijä-mediumi, Mr. A. V. Peters, on taas vierailut Helsingissä. Hän on nähtävästi yhä kehittänyt psykometristä kykyään ja onnistuu miltei täydellisesti joka kokeessa. Samalla hän on kasvanut henkisesti. Hänen oma maailmankatsomuksensa on teosofia, hän on T. S:n jäsenkin. Erittäin miellyttävästi vaikuttaa kuulijakuntaan ja katsojaan hänen vaatimaton varmuutensa ja avomielinen rehellisyytensä. Hän ei millään tavalla koeta esiintyä salaperäisenä tietäjänä, vaan tutkijana, joka todistaa, että hänellä on erityiset lahjat.

*

Päämajan hyväksi perustettu „Maakassa” on jo saanut vastaanottaa joitakuuta lahjotuksia, kuten uutisessa „Tien varrelta” otsikon alla näkyy.

Maaliskuu, s. 49-56

„Tekeekö tämä teidän teosofianne ihmisen onnellisemmaksi ja paremmaksi?” kysyi äsken vakaantuneelta teosofilta muuan asianharrastaja. „Tutustuisin mielelläni siihen perinpohjaisemmin, mutta koska aikaa ei ole minulla liiaksi, en tahtoisi tuhjata sitä turhiin lukuihin.”

„Jos ihminen olisi perinpohjin itsetietoinen olento, tarkasti määriteltä ja rajoitettu personallisuus tai jos hän olisi ehdottomasti vapaa ja kykenisi vapaaehtoisesti vastaanottamaan tai hylkäämään ulkoa tulevia

vaikutuksia, silloin tietysti teidän kysymyksenne olisi perin lapsellinen”, vastasi teosofi. „Mutta nythän uskotte, että ihminen tietämättään, tahtomattaan on altis ulkomaailman vaikutuksille – ainakin jonkun verran?”

„Uskon tietenkin. Sehän on jokapäiväinen kokemus. En muuten koko kysymystä olisi tehnytään. Nyt tiedän, että jos syvennyn teosofisiin tutkimuksiin, ne vaikuttavat minuun, ja sentähden soisin, että rehellisesti ja avomielisesti vastaisitte kysymykseeni, onko ja mitä hyötyä on nykyaikaisesta teosofiasta?”

„Olen iloinen, että käännytte kysymyksellänne teosofin puoleen . . . Vaan kuinka te, käytännöllinen mies, muuta olisitte voineet? Tunnette hyvinkin, mitä asian vastustajalla on sanomista . . . Kuulkaa siis vastaukseni aivan lyhyesti lausuttuna: teosofia auttaa meitä ihmisiä lähemmäksi omaa itseämme.”

„Lähemmäksi omaa itseämme . . .?”

„Niin, se vapauttaa meidät vieraista aineksista sielussamme ja opettaa meitä seisomaan omilla jaloillamme. Tietysti ei ilman omaa myötävaikutustamme . . .”

„Suokaa anteeksi . . . mutta kyllä teidän täytyy selittää tarkemmin.”

„Kohta ymmärrätte, mitä tarkoitan. Otaksun, että joskus olette ollut uskovainen, s. o. kristitty sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Minkälainen oli silloin teidän henkinen asemanne? Tunsitte olevanne riippuvainen jostain ulkonaisesta, sanoisinpa ulkopuolisesta auktoritetista. Uskoitte Jumalaan, jonka silmissä teidän tuli olla „otollinen”. Ja ollaksenne otollinen hänen silmissään, teidän tuli olla sitä ja sitä, tehdä sitä ja sitä, noudattaa hänen käskyjään, välttää mitä hän oli kieltänyt j. n. e. Tunsitte, että olitte sidottu, että teillä oli velvollisuuksia, jotka usein tuntuivat raskailta. Omatuntonne teitä soimasi, jos „teitte syntiä”. Kun Jumala kerran oli käskenyt, oli ihmisen velvollisuus totella. Usein kyllä huomasitte, että noiden velvollisuuksien täyttäminen oli ylen raskasta tai että suorastaan ette kyenneet jotain käskyä noudattamaan, ja silloin tulitte surulliseksi hengessänne . . . Olenko kuvannut oikein?”

„Olette, aivan oikein. Epäusko ja materialismi tuli todella kuin painajaisesta pelastaja.”

„Sitä juuri aioin sanoa. Materialismi vapautti teidät. Hulluahan on uskoa kaikenlaisiin luonnonvastaisiin käskyihin, opetti materialismi, ja uskoa sentähden että joku jumala on ne lausunut! Pitäisi ensin todistaa, että tuo jumala on olemassa, mutta ken on sen tehnyt? Ei, ihmisen pitää elää luontonsa mukaan. Nykyinen elämämme on ainoa, ja jollemme sitä hyväksemme käytä, emme ansaitse järkevän ihmisen nimeä . . . Niinhän materialismi opetti?”

„Niinhän tuo opetti, ja järkävä oppi se on ja yksinkertainen. Eikä se vetoa ihmisen eläimelliseen luontoon yksinomaan; päinvastoin se terottaa mieleen, että ihminen on järjellä varustettu ja että hänen täytyy antaa järkensä kaikessa vallita. En minä ainakaan ole huomannut, että materialistit olisivat sen huonompia ihmisiä kuin muutkaan. Vai mitä te sanotte?”

„Sekalainen on seurakunta joka puolella, tietysti. Minä hyväksyn täydellisesti mitä te sanoitte materialismista . . .”

„Mutta . . . te aiotte lisätä jotakin?”

„Niin, tahdoin vain sanoa teille, että nyt te olette huomannut, että materialismi teoretisena maailmankatsomuksena on väärä, ja sentähden kysytte itseltänne, että onkohan se siis käytännöllisenäkin elämän oppina väärä. Olette ollut onnellinen materialistina, kunnes huomasitte, että seisotte perin höllällä pohjalla . . .”

„Mistä sen tiedätte?”

„Olenhan nähnyt teidät Petersin joka istunnossa. Olen nähnyt, kuinka kerta kerralta olette enemmän hämmästynyt. Olen nähnyt, että tuon kuuluisan psykometristin ja selvänäkijän kokeet ovat tehneet teihin syvän vaikutuksen . . . Olenko erehtynyt?”

„Totta puhuen olette oikeassa. Kyllähän jo ennemmin rupesin epäilemään materialismin pätevyyttä – eräät asiat omassa elämässäni kun jäivät vaille selitystä, – mutta tämä englantilainen mies se on lopullisesti näyttänyt minulle, että paljon on muuta taivaan ja maan välillä kuin mitä tietämätön luulisi.”

„No niin. Se sinään. Palataksemme asiaamme, on nyt kysymyksenne: pitääkö palata takaisin vanhan uskon vankeuteen ja sen moninaisiin ristiriitoihin ja taisteluihin vai onko olemassa toinen maailmankatsomus, joka ei käskyillä ja kielloilla vaivaa ihmistä, vaan todella tekee hänet paremmaksi ja onnellisemmaksi? Ja sentähden olette tullut teosofin puheille.”

„Niin on asian laita.”

„Kuulkaahan nyt: elämänopin kannalta ja käytännöllisesti katsoen teosofia opettaa ihmisten veljeyttä. Yleinen veljeys on teosofian ydinoppi, se päämäärä johon koko liike ihanteenaan tähtää. Ei se ole uusi oppi – kaikki ihmiset siitä tietävät, sekä uskovaiset että materialistit. Mutta ihmisten veljeys käytännössä merkitsee tietysti, että ihmiset eläisivät veljinä, ja tämä taas edellyttää, että he rakastaisivat toisiaan. Ei veljeyselämä ole ulkonaista laatua ensi kädessä – veljet saattavat olla eri mieltä keskenään, kulkea omia teitään, surra ja kärsiä toistensa takia, mutta kuitenkin todella olla veljiä, sentähden että rakastavat toisiaan. Niin on yleinenkin veljeys perustuva – ei ulkonaisiin asianhaarioihin – vaan sisäiseen rakkauselämään. Ja koska ihmisten kesken on erilaisia suhteita, voimme sanoa, että veljeys-nimi, käsittää sekä veljen ja sisaren että isän, äidin, pojan, tyttären, ystävän j. n. e. tunteita. Kaikkia näitä tunteita pitää asua sen ihmisen sydämessä, joka todella olisi veli

Olenko osannut selittää, mitä tarkoitan?”

„Asia on kyllä selvä, mutta mihinkä oikeastaan tähtäätte?”

„Malttakaa. Veljeys on teosofian siveysopin tunnussana, veljesihanne teosofisen elämän siveellinen kannustin. Mitä nyt tämä sisältää? . . . Sanokaa minulle: jos joukko ihmisiä uskosta tai velvollisuudesta seuraa johtajaa, toteuttavatko he silloin veljeyttä? Ajatelkaa esim. sotamiehiä, jotka niin sanoaksemme käsi kädessä kulkevat kohti kuolemaa päällikkönsä käskystä, tai uskovaisten laumaa, joka pappinsa jäljissä nousee taivaaseen, tai sosialisti-joukkoa, joka agitaattorin johdolla taistelee oikeuksiensa puolesta . . . Toteuttavatko he veljeyttä?”

„No ei. Korkeintaan voi puhua tasa-arvoisuudesta uskon, velvollisuuden tai aatteen edessä . . .”

„Siinäpä se. Veljeys ei voi toteutua, ellei ihminen itsetietoisena ole mukana. Veljeys, tekisi mieleni sanoa, on aina ja ehdottomasti vapaa. Ihminen ei voi olla veli puolittain eikä vasten tahtoaan. Hänen täytyy itse tietää, että hän on veli, s. o. että hän rakastaa ja hänen täytyy itse tahtoa rakastaa. Ei ketään voi veljeyteen pakottaa, houkutellessa, hypnotisoida. Ihmisen täytyy herätä huomaamaan, että hän oikeastaan rakastaa, hänen täytyy sitten tahtoa rakkautta. Sillä rakkaus on autuutta, ja autuus on elämän totuus ja totuus on vapautta.”

„Niin, minä ymmärrän. Mutta millä tavalla ihminen voi herätä tuohon uuteen elämään? Hän tietysti ei voi itseään siihen pakottaa.”

„Ei tietenkään, mutta hän voi siihen kasvaa. Kun hänessä itsessään vain on halua, niin hän voi kasvaa siihen herämykseen syventymällä teosofiseen elämäntutkimukseen.”

„Niinkö . . .?”

„Niin. Siinä nyt näette, mitä hyötyä on teosofisista tutkimuksista. Nyt olemme tulleet siihen kohtaan, josta lähdimme.”

„Ja te väitätte siis, että teosofia kasvattaa ihmisen vapaaksi ja itsenäiseksi ja herättää hänessä, jos niin saan sanoa, sen ihmisen, joka rakastaa?”

„Niin väitän.”

„Voitteko todistaa?”

„Voin ainakin osottaa, millä tavalla väitteeni on ymmärrettävissä. Mikä oli entisen uskonne heikko kohta? Se, että uskoitte ulkonaiseen jumalaan, jonka käskyjä teidän piti noudattaa. Siitä materialismi teidät vapautti kielteisellä tavalla. Nyt lähestyy teitä teosofia ja sanoo: jumalasta ei pidä tehdä kuvaa; se on epäjumalanpalvelusta; pitää tuntea ja ymmärtää, että jumala s. o. kaikkeuselämä, on ihmisessä itsessään. Ja se, että meissä kaikissa on jumalallinen elämä, se tekee meidät kaikki yhtäarvoisiksi: rikas ja köyhä, ylhäinen ja alhainen, vanhurskas ja tuhlaajapoika, pyhimys ja syntinen, hyvä ihminen ja pahantekijä – kaikki ovat yhtä arvokkaita kaikkeuselämän kannalta. Jokainen ihminen on omalla tavallaan jumalallisen elämän ilmituoja . . .”

„Ajatuksenne on kyllä johdonmukainen, mutta eikö tämä vie meitä siveelliseen leväperäisyyteen?”

„Älkää huolehtiko. Ihminen, joka todella syventyy tuohon ajatukseen, alkaa jo siveellisesti uudistua. Ensimmäinen askel veljeyteen päin on personallinen itsetuntemus: tämmöinen minä olen, tämmöiset halut ja taipumukset ja kyvyt minulla on, mutta sisäisesti piilee paremman kaipuu: tahtoisin olla jalo ja rakastettava, tahtoisin menestyä hyvässä ja oikeassa, tahtoisin tehdä työtä, josta monelle olisi siunausta. Ja katsoen vielä syvemmälle ihminen sanoo: tahtoisin rakastaa . . . No niin, päästyään tähän kohtaan ihminen oppii henkisesti seisomaan omilla jaloillaan. Hän näkee ja ymmärtää, että jumala juuri tahtoo, että hän olisi oma itsensä ja kulkisi rohkeasti eteenpäin omaa tietään. Sillä ainoastaan siten, että ihminen ensin tulee itsenäiseksi yksilöksi, ainoastaan siten hän kehittyy veljeksi.”

„Teosofin uskonto on siis: usko, että jumala tahtoo, että olisit oma itsesi!”

„Aivan niin.”

„Onhan tuo merkillistä. Mutta mikä takaa, ettei ihmisen „oma itse” ole huono?”

„Ei mikään, sillä hyvä ei voi olla pakollista. Mutta kun ihminen itseensä syventyy, hän löytää paremman itsensä. Teosofinen tutkimus vie hänet paremman itsensä, tosi inhimillisen minänsä, luokse.”

„Eroaako sitten teosofia materialismista?”

„Tottakai. Teosofia opettaa, että ihminen on ikuinen henki. Tämä maallinen elämä on ihmiselle koulua ja ihminen kasvaa pakosta siihen saakka, että hän tulee hyvän s. o. korkeamman ja paremman minänsä, tuntemiseen. Sitten kun hän hyvän näkee, sitten alkaa hänen vapaa kehityksensä veljeyttä kohti. Ja

koska ihmishenki monta kertaa syntyy maailmaan, asetetaan hänet yhä uudelleen ja uudelleen tilaisuuteen tutustua hyvään.”

„Alanpa vähitellen käsittää. Te uskotte siihen siveyslakiin, joka on kirjoitettu ihmisen sydämeen, – ei kivitauluihin kirjoitettuun.”

„Niinpä niin.”

„Ja sanotte, että ihminen todella voi tulla niin vapaaksi kaikesta pelosta ja epäilyksestä ja epävarmuudesta, että hän tuntee itsensä täysin onnelliseksi uudessa uskossaan?”

„Aivan varmasti. Hän alkaa aivan uutta elämää sisäisesti.”

„Hm . . . pitää kai ruveta tutkimaan tätä teosofiaa.”

*

Kirjaltajain ikävä lakko yhä jatkuu. Kerran käytiin luonani varta vasten kysymässä, mille kannalle Teosofinen Seura asettuu lakon suhteen. Vastasin empimättä, että Teosofinen Seura ei asetu millekään kannalle. T. S. on aatteellinen seura eikä sekotu yhteiskunnalliseen enemmän kuin valtiolliseen politiikkaan. Ei kellään T. S:n jäsenellä ole oikeutta sekottaa Seuraa puoluekysymyksiin.

„Olkoon”, vastasivat vieraani, „mutta teosofeja on opittu pitämään oikeutta harrastavina ihmisinä.”

„Se on toinen asia. Teosofit toivovat kaikille oikeutta ja kaikkea hyvää, sen uskon.”

„Ovatko siis teosofit yksityisinä ihmisinä lakkolaisten puolella?”

„Suokaa anteeksi, etten voi vastata teosofein puolesta. En ole tiedustellut kaikkien mielipidettä. Voin puhua ainoastaan omasta puolestani.”

„Mikä on sitten teidän kantanne?”

„Noo . . . te tiedätte, että minä yleensä suosin työväkeä. Mutta mitä erityisesti tulee tähän kysymykseen, en ole vielä aivan selvillä. Sanokaa minulle lyhyesti, mitä lakkolaiset tahtovat?”

„Pääasiallisesti vaadimme hieman korkeampaa minimipalkkaa, sillä tahdomme turvata heikompia jäseniämme. Etevät työntekijät pysyvät vanhoissa palkkoissaan, mutta huonommat pääsevät hieman paremmille.”

„Tuo ajatus on kaunis, ja jokaisella ihmisellä ja ihmisryhmällä on täysi oikeus laillisin keinoin koettaa parantaa asemaansa. Siinä suhteessa olen siis teidän puolellanne. Mutta sanokaa minulle, ettekö nimitä niitä lakonrikkureiksi, jotka nyt tekevät kirjapainoissa työtä, vaikkeivät he liittoonne kuulukaan?”

„Nimitämme, sillä hehän, käyttäen olosuhteita hyväkseen, anastavat itselleen toisen työn ja ammatin.”

„Siinä suhteessa katselette asioita yksipuolisesti mielestäni. Te unohdatte yleisön kokonaan. Kirjaltajat tekevät lakon – se on heidän oikeutensa – mutta pitääkö yleisön kärsiä heidän tähtensä, pitääkö työn kärsiä? Pienen ihmisryhmän tähdenkö suuri yleisö jäisi ilman sanomalehtiään, ilman aikakauskirjojaan? Se olisi tyranniaa, mahdotonta sortoa. Te näette itse, että todellinen elämä ei sitä suvaitse. Meidän – yleisön –

täytyy saada lehtemme. Se on vaatimuksemme. Jos työntekijät ja työnantajat ovat jossain suhteessa eri mieltä, on heidän sovittava keskenään – ainakaan eivät saa asettaa niin, että yleisö jää kärsimään, sillä molemmat ovat yleisön palveluksessa. Sentähden käy niinkuin nyt: ilmaantuu „rikkureita”, kunnes tapahtuu sovinto. Ymmärrättehän tämän?”

Kun vieraani olivat poistuneet, ajattelin asemaa. He olivat muun muassa sanoneet, että vapaassa kilpailussa paremmat työntekijät joutuivat elämään huonompien kustannuksella, riistäen näiltä leivän. Miksei, ajattelin nyt, voisi yhtä hyvin sanoa, että tarkoin järjestetyssä työssä huonommat, s. o. laiskemmat ja vähemmän taitavat työmiehet joutuvat elämään parempien kustannuksella, koska he näiltä riistävät suuremman ansion mahdollisuuden? . . . Niin, tämä on kokonainen yhteiskunnallinen kysymys eikä helposti ratkaistavissa. Yhteiskunnan tulisi pitää huolta kaikkien jäsentensä toimeentulosta, mutta samalla olla sortamatta yhdenkään yksilön vapautta. Niin pitäisi ainakin olla hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa! Ja lopulta lohdutin itseni sillä, että tulevaisuuden viisas yhteiskunta kyllä ottaa huomioon molemmat asianhaarat . . .

*

Englantilaisen selvänäkijän Petersin työ on herättänyt paljon huomiota Helsingissä, varsinkin sen perästä kun minun ehdotuksestani ruvettiin pitämään luento-istuntoja Olympiassa. Peters esiintyi minun esitelmäni jälkeen ja yleisö seurasi hänen kokeitaan henkeään pidättäen. Monelta vierähti kyynel, kun hän sai epäämättömän todistuksen henkimaailman olemassa olosta.

Tämä menestys on herättänyt minussa seuraavan tuuman: jonakin tulevana vuonna teemme yhdessä Petersin kanssa kiertomatkan ympäri Suomen ja herätämme suuret joukot etsimään ja uskomaan. Peters on Teosofisen Seuran jäsen eikä hänen elämäkatsomuksensa sido häntä spiritistisiin puitteihin. „Todellisella spiritismillä ei ole mitään filosofiaa”, hän usein sanoo, „se vain todistaa tosiasioillaan, että henkimaailma on ja että vainajat elävät.” Tämä on juuri teosofein kanta spiritismin suhteen, ja sentähden on mieluista työskennellä yhdessä niin vapaamielisen „spiritistisen mediumin” kanssa.

*

Että lähestymme merkillistä käännekohtaa kansojen elämässä, todistaa uutteruus, millä nykyään puuhataan rauhanaatteen puolesta. Niinpä äsken sain Suomen T. S:lle osotetun kutsun ottaa osaa *ensimmäiseen yleiseen rotukokoukseen*, joka pidetään Lontoossa heinäkuun 26-29 p:nä tänä vuonna. (Premier congrès universel des Races). Kokouksen luennot ja keskustelut on jaettu 6 ryhmään, joissa pohditaan kaikenlaisia kysymyksiä, mitkä ovat omiansa lähentämään rotuja ja kansoja toisiinsa. 20 eri sivistystä edustetaan virallisesti. Kaikki toimeenpanijat ovat valtiomiehiä, ministereitä, senaattoreita, kansanedustajia j. n. e. j. n. e.

Huhti- touko- ja kesäkuu, s. 85-92

Suomen Teosofisen Seuran neljäs vuosikokous pidettiin Helsingissä huhtikuun 16 ja 17 p:nä. Virallinen kokous oli pääsiäissunnuntaina, ja Uuden Ylioppilastalon avaraan ja kauniiseen juhlasaliin, joka aamuauringon valossa loisti niin miellyttävänä, oli kello puoli kymmenen tienoissa saapunut 155 Seuran jäsentä osanottajiksi kokoukseen; näistä oli kolmasosa maaseutulaisia – kaukaisiakin: Joensuusta, Iisalmesta, Viipurista, Jämsästä, Kuopiosta, Kotkasta, Tampereelta, Turusta y. m. y. m. Avauspuheessani, jonka pidin suomeksi ja ruotsiksi, koskettelin järjen ja veljesrakkauden suhdetta toisiinsa, huomauttaen siitä tosiseikasta, että todellinen rakkaus voi syntyä vasta silloin, kun ihminen on järjellisesti vapautunut ja itsenäinen olento.

Aamupäivän virallinen kokous kesti kello puoli kolmeen, jolloin lähdettiin yhteisille kasvispäivällisille Hospitsiin Vuorikadun 17:ssä, mutta alkoi uudelleen kello neljä, loppuen vasta kuuden jälkeen.

Ylisihteerin vuosikertomuksesta kävi selville, että Suomen Teosofisella Seuralla oli vuoden 1910 lopussa 18 looshia ja 577 jäsentä. Loosheissa oli vuoden aikana yleensä toimittu vilkkaasti; kokouksia oli säännöllisesti pidetty ja muutamain paikoin oli pantu toimeen julkisia esitelmiäkin; melkein kaikkialla oli tehty se huomio, että jäsenten yhteistyö oli ollut heille henkiseksi kasvatukseksi ja virkistykseksi. Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike oli julkaissut kaksitoista uutta kirjaa ja Tietäjä oli levinnyt 1,500 kappaleessa. Tietäjän yhteydessä oli myös julkaistu H. P. Blavatskyn Salaisen Opin ensimmäinen vihko á 200 sivua suurta 8:voa.

Kokouksen tärkein tehtävä oli tällä kertaa ylisihteerin vaali. Ennenkuin siihen ryhdyttiin, puhui allekirjottanut eroamisensa puolesta. Olin nimittäin monestakin syystä päättänyt kieltäytyä ottamasta enää vastaan ylisihteerin tointa. Tiesin, että Helsingissä oli paljon tyytymättömyyttä „johtooni” ja tunnustin puheessani, että tyytymättömyys oli oikeutettu, koska en ollut ehtinyt enkä jaksanut hoitaa Seuran asioita kunnollisesti. Puheeni herätti nähtävästi hämmästyksiä. Pian kuitenkin alkoi toinen puhuja toisen perästä selittää, että vanha ylisihteerin vaali oli valittava uudelleen. Kun jyrkästi pysyin päätöksessäni, ehdotti muuan jäsen, että palkattaisiin ylisihteerille apulainen, joka voisi työn suorittaa, kunhan johto pysyisi entisissä käsissä. Ehdotus oli rohkea, koska seura ei tähänasti ollut käyttänyt palkattuja virkailijoita, mutta minua se miellytti. Itse asiassa oli ehdotus keksitty jo pitkänperjantain iltana, jolloin muutamille ystäville selitin aikomukseni kieltäytyä jälleenvaalista. Sama jäsen oli silloin mukana ja keksi tuon neuvon. Olin ehtinyt sitä hieman pohtia ja se miellytti minua, koska näin, kuinka paljon hyötyä siitä toimenpiteestä voisi olla. Mutta koska sitä ajan vähyden takia ei voitu virallisessa järjestyksessä ehdottaa, täytyi asian ratkaisun jäädä kokouksen varaan.

Asia tulikin ratkaistuksi aivan kuin itsestään. Kokous valitsi minut 129 äänellä uudestaan ylisihteeriksi; kaksi muuta henkilöä sai toinen 6, toinen 7 ääntä. Kun olin luottamuksesta kiittänyt, sanoin: „koska nyt olette valinneet minut vasten tahtoani, myöntänne minulle vakavan toivomuksen.” Sitten pyysin ja sain innostuneella huutoäänestyksellä apulaisen, jolle palkkakin määrättiin.

Kun myöhemmin tuli kysymys edustajan lähettämisestä Eurooppalaisen Liiton kongressiin Genovassa, olivat jotkut puhujat sitä mieltä, ettei kannattaisi tänä vuonna lähettää edustajaa, koska matka Italiaan vaatisi melkoisen stipendin. Mutta silloin joku jäsen kirjotti puheenjohtajalle, että jos ylisihteerin lähtee, avustetaan hänen matkaansa 500 markalla. Tämä herätti erittäin hyvän tunnelman ja kokous päätti heti, että Seura puolestaan myöntää yhtä suuren summan ylisihteerin käytettäväksi, jos hän lähtee. Matka jäi siis kokonaan minun päätettäväkseni ja koska en kokouksessa mihinkään sitoutunut, näyttää ensi syyskuu, mitä tähdissä sen suhteen on kirjoitettu.

Kello 7 alkoi yhteinen illanvietto soittoineen, lauluineen, puheineen ja teenjuontineen. Vasta 10 tienoissa loppui muistorikas ja uuttera kokouspäivä.

Pääsiäismaanantaina vietettiin vuosijuhla Polyteknikkojen tilavassa salissa klo ½ 11-1. Sali oli täpösen täynnä väkeä ja ohjelma suoritettiin yleisen äännettömyyden vallitessa, kuten meillä oli tapana teosofisissa kokouksissamme, mutta toivottavasti yleisön mielihyväksi. Ohjelma alkoi teosofisen sekaköörin kajauttamalla laululla, jonka jälkeen tohtori Selander piti mieltäkiinnittävän esitelmän ruotsiksi aineesta „mistä arvosta on teosofia ajallamme”. Oskar Merikannon oivan pianosoolon jälkeen kertoi rouva Pihlajamäki erinomaisen vaikuttavasti Andersenin sadun papista, joka opetti ikuista kadotusta, mutta unen kautta heräsi näkemään oppinsa mahdottomuuden. Väliajan jälkeen seurasi sitten herra Haefligerin pianosoolo, neiti Relanderin soololaulu, ylisihteerin esitelmä suomeksi ja lopuksi taas köörilaulua.

Saman päivän iltana olivat useimmat kokouksen osanottajat täällä ulkona „päämajassa”. Aivan kaikki eivät voineet tulla, mutta toistasataa vierasta oli meillä kunnia vastaanottaa „Tonttulassamme” ja „Piippalassamme”. Tarjosimme heille vähän musiikkia, vähän laulua ja vähän puhetta – ja iloisilta ja tyytyväisiltä kaikki näyttivät. Minä ainakin olin sydämestäni kiitollinen kaikille heidän ystävällisyydestään.

*

Useimpien osanottajien mielestä lienee vuosikokouksemme näyttänyt myrskyiseltä. Ei se ulkonaisesti ollut erittäin myrskyinen, mutta tuntui ilmassa, että oli kuin kaksi voimaa toisiaan vastassa. Joku olisi ehkä sanonut, että ylä- ja alaluokka olivat sotajalalla keskenään, toinen, että suomalaisen ja ruotsalaisen kansanaineksen oli mahdoton – kuten aina meillä Suomessa – keskenään sopia. En kuitenkaan puolestani sanoisi, että minkäänlaiset poliittiset tai kansalliset näkökohdat tässä olisivat erimielisyyttä aiheuttaneet; syy on muualta etsittävä; se on tietysti tekemisessä teosofian kanssa. Kieltää ei saata, että viimeinen vuosikokouksemme vielä selvemmin kuin entiset näytti, että on aivan kuin kaksi teosofista „puoluetta” olemassa, toinen suuri ja voimakas, toinen pieni mutta itsepäinen. Monesta tuntuu tämä ikävältä, toisista taas mieltäkiinnittävältä ilmiöltä. Sillä se edellyttää, että teosofinen liike meillä on voimakas. Ja kun liike kasvaa ja voimistuu, silloin on aina niitä, jotka pelästyvät sitä nähdessään.

Mikä nimittäin on liikkeeseemme pujahtaneen erimielisyyden sisin ydin? Se on yksinkertaisesti siinä, että jotkut vanhat teosofit – „pieni puolue” – eivät jaksakaan sulattaa sitä, että Suomen kansalle niin yleisesti saarnataan teosofiaa. He eivät ymmärrä meidän suomalaista työtämme. Useimmat eivät voi sitä seuratakaan, koskeivät kieltä osaa. Heidän epäilyksensä kohdistuvat minuun, koska minä, samalla kun olen vanhimpia teosofeja, edustan teosofista työtä Suomen kansan hyväksi. „Eihän missään maassa teosofia leviä niinkuin täällä!” he hätäntyneinä huudahtavat. „Mitä tästä voi tulla muuta kuin pahaa? Teosofia on ajattelevia varten, ei niitä varten, jotka sokeasti seuraavat jotain johtajaa!”

Nämä epäilijät pelkäävät ehkä, että suomalaiset teosofit ovat „arvosteluun kykenemätöntä joukkoa?” Mutta kuinka eivät silloin itse huomaa tekevänsä loogillisen virheen? Teosofisessa liikkeessä ei ole mitään, joka imartelisi tai hyödyttäisi kenenkään itsekkäitä pyyteitä. Jos ihminen tulee teosofiksi, hän ei tule siksi personallisista vaikuttimista. Hän ei sillä mitään voita. Hän tulee teosofiksi, sentähden että hänen henkensä löytää rauhan teosofisesta maailmankatsomuksesta. Ja hänen teosofiksi tulemisensa todistaa, että hän on ajatteleva ihminen. Että teosofia leviää suuresti Suomen kansassa, todistaa, että meidän kansamme on ajatteleva, harkitseva ja filosofiseen mietiskelyyn taipuva kansa. Meidän kansamme on luultavasti siinä suhteessa poikkeavainen muista sivistyskansoista. Mutta ei suinkaan sen tosiseikan tule herättää meissä surua ja levottomuutta?

Minä en voi nähdä muutamien ystäväieni kannassa muuta kuin turhaa arkailemista. Se joka minun tavallani on liikkeen keskipisteessä, saa joka päivä uusia kouraantuntuvia todistuksia siitä hyödystä ja siunauksesta, minkä teosofia aikaansaa. Kuinka moni poljettu sydän kiittää teosofiaa rauhastaan, kuinka moni pimeässä hapuileva sielu on teosofiasta valon löytänyt! Teosofiset totuudet ovat kaikkia varten. Totuuden tietäjät ja vartijat ovat julistaneet ne meidän ajallemme ja meidän velvollisuutemme on vain yhä levittää hyvää sanomaa. Sillä tavalla palvelemme ihmiskuntaa ja samalla niitä mestareita, jotka ovat liikkeemme takana.

*

Eräs asia synnytti paljon keskustelua vuosikokouksessa ja aiheutti katkeria sanoja. Se oli kysymys Suomen Teosofisen Seuran päämajasta. Tietäjän lukijat muistanevat, että tätä nimitystä „päämaja” on käytetty erään hankkeen yhteydessä, jonka muutamien ystäväiden kanssa olen pannut alulle. Olenhan

koettanut selittää – Tietäjässäkin – että homma on kokonaan minun vastuullani ja ettei Teosofinen Seura millään tavalla ole siitä – ei rahallisesti eikä siveellisesti – vastuunalainen. Väärinkäsityksiä näkyi kuitenkin paljon vallitsevan – helsinkiläisten keskuudessa. Moitteet minua vastaan kärjistyivät siihen, että T. S:n presidentti, Mrs. Annie Besant vuosikokouksessa Indiassa viime jouluna oli asiasta maininnut. Olin nimittäin osastokertomukseni lopussa sanonut: „minä olen ostanut vähän maata Helsingin läheisyydessä ja uneksin suomalaisesta Adjarista; joitakuita rakennuksia rakennetaan paraikaa.” Annie Besant vuosikertomuksessaan puhui asiasta seuraavin sanoin: „Suomi on ostanut maata ja aikoo rakentaa suomalaisen Adjarin pohjoisessa ilmanalassaan; menestykseen se samoin kuin sen tropillinen nimikkö.”

Vastustajani väittivät, etteivät he tiedä mistään päämajahankkeesta: Seuran vuositileissä ei siitä mitään mainita; joku oli häpeäkseen saanut onnittelukirjeen ulkomailtakin. Kokouksen suuri enemmistö selitti kuitenkin hyvin tietävänsä ja ymmärtävänsä ja kiitollisena seuraavansa katseellaan päämajahankkeen kehitystä ja edistystä.

Joskin voi syyttää minua muodollisesta virheestä, kun vuosikertomuksessani presidentille mainitsin asiasta, jolla ei ollut virallista tekemistä Seuran kanssa, näkyi kuitenkin, ettei virheeni henkisesti katsoen ollut kovinkaan suuri, koska useimmat Seuran jäsenet hengessään tunnustivat „päämajan” täällä olevan ja koska suurin osa kävi sitä maanantaina katsomassa. Eihän luulisi Seuran voivan paheksua sitä, että koetetaan toimia sen hyväksi, vaikkei se vielä tapahdukaan virallisesti!

Muuten tahdon tässä tilaisuudessa kaikkien mahdollisten erehdysten poistamiseksi puhua vähäsen päämajahankkeemme taloudellisesta puolesta. Muutamat ystävät ovat muistaneet minua lahjoilla, toiset ehkä aikovat (kuittaus tapahtuu aina Tietäjässä) ja heille olen velvollinen selittämään, mihin heidän rahansa joutuvat. Jos joku olisi luullut, että rahat käytettäisiin täällä asuvien – minun ja muiden – elämiseen, tahdon heti sanoa, että se on erehdystä. Me tulemme kaikki täällä omalla työllämme toimeen – rahat käytetään yksinomaan päämajan hyväksi.

Kuten jo on selitetty, on allekirjottanut rahallisesti vastuunalainen kaikesta. Päämajamme on pystytetty lainarahoilla – minulla on ollut „omaa” perin vähäsen. Huhut suurista lahjotuksista ovat perättömiä.

Tähänastiset menot näkyvät seuraavasta yhteenvedosta:

Maa ja rakennukset	Smk.	31,701:02
Puutarha y.m. työt.....	”	496:–
Irtaimisto (kirveet, lapiot, tahkot, höyläpenkit y. m. y. m. ja Piippalan pirtin kalusto)	”	661:40
		<hr/>
Yhteensä Smk.		32,858:42

Millä nämä menot on korvattu? Se näkyy seuraavasta yhteenvedosta:

Rahoja lainaksi eri henkilöiltä.....	Smk.	29,955:–
Rahalahjoja eri henkilöiltä.....	”	403:95
Tulot matinéesta 12.III.	”	230:71
Minulta	”	2,268:76
		<hr/>
Yhteensä Smk.		32,858:42

Näihin tileihin ei ole laskettu mitään juoksevia menoja ja tuloja – ei korkoja, ei veroja, eikä vuokria ja muita satunnaisia tuloja.

*

Olemme ensi kesänä aikoneet panna toimeen *teosofiset lomakurssit* täällä „päämajalla”. Tuuma on jo kaksi vuotta vanha. Kesällä v. 1909 ilmottautui 20 osanottajaa eikä tuuma siis lykkäytynyt harrastuksen puutteesta, vaan toisista syistä. Toivomme nyt, ettei sattuisi mitään esteitä. Lomakurssit pidetään heinäkuussa luultavasti 7-20 p:n tienoissa. Niiden tarkoitus on lähentää teosofian harrastajia toisiinsa ja teosofiseen työhön. Yhtenä puolena kurseissa tulee sentähden olemaan jokapäiväinen yhdessäolo „päämajalaisten” kanssa, toisena puolena tietysti jokapäiväiset esitelmät, harjotustunnit, kysely-illat j. n. e. Esitelmiä pitävät eri henkilöt. Eri aineita käsitellään: teosofian oppeja, teosofisen liikkeen historiaa, Suomen kansan historiallista tehtävää, astrologiaa, terveystoppia y. m.

Kursseihin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja muut vakavat teosofian harrastajat. Kurssit eivät ole aiotut „korkeasti oppineille”, vaan ovat mahdollisimman kansantajuisia muodoltaan. Jotka aikovat ottaa kurseihin osaa, ilmottautukoot hyväntahtoisesti ennen kesäkuun 15 p:ää osoitteella: Pekka Ervast, Åggelby. Kurssimaksu, johon on luettuna täysi yöloppu, on Smk. 70:– hengeltä. Jokaista kurssilaista pyydetään ystävällisesti tuomaan mukanaan makuuvaatteet, nim. tyynyn, lakanat ja peitteen. Niin monta kurssilaista kuin mahdollista sijoitetaan „Tonttulaan”, „Piippalaan” ja „Koivulaan”, toiset lähellä oleviin huviloihin. Toivomme, että näin ensi kerralla annetaan anteeksi alkuperäiset olot ja että tullaan tänne ilman vaatimuksia mukavan asunnon suhteen.

Juhannuksen jälkeen lähetetään kaikille kurssiin ilmottautuneille tarkempi ohjelma ja lähemmät tiedot tänne tulosta, asunnosta j. n. e.

*

Tohtori Rudolf Steiner oli helsinkiläisten looshien pyynnöstä luvannut saapua Helsinkiin toukokuun 3 p:nä ja pitää täällä Teosofisen Seuran jäsenille esitelmä-sarjan aineesta „Occulte Hierarchien” sekä pari julkista esitelmää. Sarja olisi kestänyt 15 p:ään asti. Nyt kuitenkin on tuuma lykkäytynyt tulevaisuuteen. Tohtori Steiner oleskelee Italiassa, hänen sihteerinsä on sairas ja hän ilmoitti tänne, että hän kyllä saapuu varta vasten Italiasta, jos looshit vaativat, mutta että hän mielellään siirtäisi tulonsa toistaiseksi. Tietysti helsinkiläiset looshimme ovat vapauttaneet tohtori Steinerin lupauksestaan.

*

Salaisen Opin tilaajille huomautan, että pitkällisen kirjaltajalakon takia emme osaa tarkoin määrätä, mihin aikaan kesällä Salaisen Opin toinen nide ilmestyy painosta. Koetamme saada sen mitä pikemmin valmiiksi, mutta voi hyvinkin viipyä elokuuhun, ennenkuin meillä on ilo lähettää tilaajille tämä toinen nide, joka epäilemättä monen mielestä on oleva vielä mieltäkiinnostävämpi ja ennen kaikkea helpottajuisempi kuin ensimmäinen.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on rikastuttanut suomenkielistä teosofista kirjallisuutta erittäin huomattavalla teoksella. Äskettäin on nimittäin painosta ilmestynyt *Alcyone'n kirja Mestarin jalkojen juuressa*. Kirja on samaa kokoa kuin „Valoa tielle” ja maksaa 60 p., sid. 1:50.

Kirja on merkillinen sekä sisältönsä että tekijänsä puolesta. Siinä tehdään selkoa niistä ominaisuuksista, joita vaaditaan vihkimyksen tielle pyrkijältä, toisin sanoen siltä, joka kulkee puhdistuksen valmistavaa polkua.

Mitä yksinkertaisimmalla tavalla, lämminhenkisesti, ilman korusanoja, mutta suoraan ja peittelemättä esittää kirja, kuinka teosofin tulee elää. Se on käytännöllistä opetusta alusta loppuun. Sitä on verrattu „Valoa tielle” -kirjaan ja „Hiljaisuuden ääneen”, mutta ero on silmiinpistävä. Edelliset ovat syvällisen viisaita, usein vaikeatajuisia ja mystilliseen ajatustapaan tottumattomalle paikotellen käsittämättömiä, „Mestarin jalkain juuressa” taas on kirja, jota lapsikin ymmärtää. Se onkin yhtä hyvä opas lapsen kädessä kuin vanhemman ihmisen. Sen neuvot ovat niin selviä ja sydämeenkäypiä, että jokainen ymmärtää ne tosiksi. Kysymykseksi jää vain, kuinka suuressa määrässä tahdomme niitä toteuttaa.

Kirjan kirjottaja on lapsi – vastikään 14 vuotta täyttänyt hindulainen poika. Hänen nimensä on J. Krishnamurti ja hän elää Mrs. Besantin kasvattina Teosofisen Seuran päämajassa Intiassa. Häneltä Seuramme johtajat nähtävästi odottavat paljon suurta, koska ovat hänestä paljon kertoneet. Mr. Leadbeater on eräässä artikkelisarjassa Theosophist'issa (Rents in the veil of time) kuvannut kolmekymmentä Alcyonen ruumistusta ennen nykyistä elämää, jotka hän yhdessä Mrs. Besantin kanssa on selvänäköisesti tutkinut. Nykyisessä ruumistuksessaan Alcyone tammikuussa 1910 kävi läpi ensimmäisen suuren vihkimyksensä, mikä on sangen harvinaista ihmiskunnan historiassa vihittävän nuoreen ikään nähden. Alcyonen kirja sisältääkin niitä opetuksia, joita hän on kuullut oman mestarinsa, mahaatma K. H:n suusta. Levitköön kirja laajalti meidänkin kielellämme. Se ilmestyi pari kuukautta sitten englanninkielisenä alkutekstinä ja ensimmäinen painos on jo aikoja sitten loppuunmyyty.

Suomennoksesta on tahallaan jätetty pois yksi lause sivulta 30, joka lause ei suomentajan eikä allekirjottaneen mielestä mitenkään sointunut yhteen muun tekstin kanssa.

*

Veikko Palomaalta on ilmestynyt uusi kirja, tällä kertaa tekijän omalla kustannuksella. Kirjan nimi on „*Lemmen salaisuudet*. Salatieteellinen katsaus sukupuolielämän sisäisiin syihin”. Hinta on Smk. 1:50 ja voipi kirjan tilata myös Teosofisesta Kirjakaupasta.

Vaikka tekijä ei itse näy pitävän siitä, että arvostelee hänen myöhempiä tuotteitaan paremmiksi vanhempaa (kts. siv. 73 ja 74), täytyy minun kuitenkin sanoa, että mielestäni tämä „Lemmen salaisuudet” on parempi edellisiä teoksia. Tällä arvostelullani tarkotan, että kirja on muodollisesti etevämpi ja että tekijä on yhä selvemmin osannut tuoda esille oman kantansa. Uskoin ymmärtäväni Palomaata jo „Punaisen kirjan” ilmestyttyä; mutta useat lukijat eivät ollenkaan saaneet punaisesta kirjasta, mitä minä siinä näin. Syy oli tietysti kirjassa, koska myöhemmin olen havainnut, että Palomaa on tarkottanut, mitä luulin hänen tarkottavan, vaikka hän oli sen niin vaillinaisesti esittänyt, etteivät kaikki lukijat sitä älynneet. Muuten hän tietysti itsekin on kehittynyt ja muodostanut oman kantansa itselleen selveemmäksi. Hänen äsken ilmestyneeseen kirjaansa kannattaa epäilemättä tutustua, vaikkakin on itsellä poikkeavat mielipiteet, niinkuin minulla sattuu olemaan. En tahdo kuitenkaan tässä ruveta asioita pohtimaan, koska äsken pitämäni esitelmä „Rakkaudesta” pian ilmestyy kirjasen muodossa.

Heinä- ja elokuu, s. 181-188

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on nyt toukokuun alusta saakka vierailut Englannissa. Hänen vierailunsa ei tietenkään ole mikään huvimatka, vaan niinkuin eräs suomalainen teosofi kirjottaa minulle Lontoosta: „on aivan ihmeellistä, kuinka paljon A. B. jaksaa tehdä työtä. Yhtä mittaa matkoja, luentoja, kokouksia, vastaanottoja – ja kuinka paljon hän antaa juuri nykyään! On aivan kuin olisi läsnä pyhän hengen vuodatuksessa . . .” Ja sanomalehtiarvosteluista päättäen hänen kulkunsa taas on kulkua voitosta voittoon. Tuhansille ihmisille hän suuressa Queen's Hall'issa pitää omia luentojaan „lähimmästä

tulevaisuudesta”, kuvaillen lennokkaissa sanoissa niitä muutoksia, jotka ovat odotettavissa fyysisessä maailmassa yhtä hyvin kuin uskonnollisessa, yhteiskunnallisessa, poliittisessa. Viimeisessä luennossa koko suunnaton kuulijakunta yhtenä miehenä nousee seisaalleen sekä luennon alkaessa että sen loputtua tervehtiäkseen sitä naista, joka viitenä sunnuntaina peräkkäin puheensa taikavoimalla on nostanut heidän sielunsa näkemään, miksi elämä on elämisen arvoista. Samoihin aikoihin hän myös pitää luentosarjan teosofeille „menneisyyden kehityksestä”, esittäen muutamia äsken tekemiään salatieteellisiä havaintojaan ja tutkimuksiaan ihmiskunnan varhaisimmista kehitysjaksoista. Paitsi omaa teosofista työtään hän ottaa osaa naiskirjailijain vuosipäivällisiin, pitää kutsusta avauspuheen vastikään perustetussa *Psychical Research Club* (psykyllinen tutkimusklubi), kulkee mukana naisten mahtavassa mielenosotuskulkuessa puettuna 33 asteen vapaamuurarin täysiin juhlatamineisiin ja pitää senpäiväisen kokouksen loistavimman puheen, edustaa Intiaa tämän vuoden merkkikokouksessa, jonka kaltaista ei ennen ole pidetty, suuressa rotukongressissa, johon on saapunut osanottajia maailman kaikilta kulmilta j. n. e. Viikon päivät kestäväällä käynnillään Parisissa hän saa teosofian nimen laajemmalle kaikumaan ja herättää enemmän mielenkiintoa yleisössä kuin konsanaan ennen on Ranskassa tapahtunut. Kuitenkaan hän ei pidä siellä kuin yhden julkisen luennon. Mutta se pidetäänkin Sorbonnen yliopiston juhlasalissa neljälle tuhannelle kuulijalle, ja lehdet kertovat, että sadat ja tuhannet saavat kääntyä ovelta takaisin. Aineena on „Giordano Brunon sanoma nykyiselle ajalle” ja Annie Besant näyttää kohta kohdalta, että ne samat totuudet, joiden puolesta Bruno kuoli polttoroviolla ja jotka eivät vielääkään kaikki ole saavuttaneet yleistä tunnustusta, esitetään meidän aikamme teosofian nimellä maailman kuultaviksi. Ja läsnäolevat teosofit näkevät syvän merkityksen ja kohtalon johdon siinä, että Giordano Bruno vähän enemmän kuin kolme sataa vuotta sitten itse esitti kerran aatteensa samassa Sorbonnen yliopistossa . . .

Syyskuussa Annie Besant johtaa eurooppalaista teosofista kongressia Genovassa.

*

Viime Tietäjän numerossa ilmotin, että pian ilmestyisi kirjasena esitelmä, jonka keväällä pidin rakkaudesta. Olen muuttanut mieleni sittemmin ja julkaisen sen tässä Tietäjän palstoilla. Kuten kaikki esitelmäni, jotka pikakirjotuksella otetaan paperille, se on muodollisesti kovin puutteellinen, vaikkakin käsikirjotuksessa olen sitä tarkastanut ja jonkun verran muovailut. En kuitenkaan tahtonut sitä kelpaamattomana hylätä, koska on epätietoista, milloin asiasta ehtisin seikkaperäisemmin kirjoittaa.

Koetan siinä esitelmässäni näyttää, mikä merkitys kehitykselle on meidän tunne-elämällemme. Nykyaika on usein valmis tuomitsemaan tunteitamme liian vähäpätöisiksi järjen ja ymmärryksen rinnalla ja unohtaa samalla, että tunteet muodostavat kokemuselämämme varsinaisen pohjan. „Ihminen on sitä, mitä hän ajattelee”, sanotaan, ja oikein ymmärrettyinä tämä on totta. Sillä se, mitä ihminen ajattelee, kuvastaa mitä hän sielussaan tuntee. Mitä ihminen sydämessään halajaa, suosii, tahtoo, sitä hän päässään ajattelee. Jos taas otamme tuon lauseen itekasvatuksemme ojennusnuoraksi, täytyy meidän erityisesti painostaa sanaa *ajattelee* ja huomata, että ajattelemisemme ei ole todellista ajattelemista, ellemmme samalla koko olennessamme tunne ajatustamme. Kuten Schiller sanoo: „kaikille kuuluu mitä ajattelet, sinun omaasi on vain mitä tunnet.” Jos yksinomaan päässämme jotain „ajattelemme”, emme vielä sitä ole. Me voimme täyttää päämme kaikenlaisilla muistitiedoilla eikä kuitenkaan tulla muuksi kuin tietosanakirjoiksi. Jos tahdomme, että tietomme ja ajatuksemme tulevat omiksemme, täytyy meidän oppia sydämessämme niitä tuntemaan. „Viisaus ei asu niiden aivoissa, jotka täyttävät itseään toisten ajatuksilla, vaan niiden, jotka ovat oppineet kuuntelemaan omien ajatustensa ääntä.”

H. P. B. ja hänen opettajansa opettavat samaa „Hiljaisuuden äänessä”. Siinä kerrotaan, että ihmisen matka käy kolmen salin läpi: ensimmäinen on tietämättömyyden sali, toinen on oppimisen ja kolmas viisauden – toisin sanoen: fyysillinen maailma, se „sali, jossa ensiksi näet valon, jossa elät ja kuolet” (Hilj. ääni, siv. 13), astralimaailma ja mentalimaailma. Toista salia, astralimaailmaa, kutsutaan oppimisen saliksi. Miksikä?

Sentähden että se on tunteiden maailma, sentähden että vain tunteittemme avulla voimme oppia. Tunteemme saattavat meidät iloitsemaan ja suremaan, nauttimaan ja kärsimään, ja siinä on kokemustemme maailma. Emme paljaalla kokemuksella viisastu. Viisastuaksemme täytyy meidän ajatella kokemuksiamme, nousta astralimaailmasta mentaliseen. Jos jäämme tunteihimme, emme löydä muuta kuin käärmeen joka ilon ja nautinnon ruusun alta (siv. 13), mutta jos tunteita ajattelemme, jos imemme niistä opetuksen, jos nostamme ne taivasmaailmaan, silloin kärsimyksen ja tuskan kiemuroiva käärme muuttuu viisauden ikityyneksi käärmeeksi, joka itsensä pyrstöön puree.

*

Matti Kurikka moittii minua eräessä äskeisessä New-Yorkin uutisten numerossa liian suuresta vapaamielisyydestä, kun annan Aatteen – V. Palomaan – kirjottaa Tietäjään liian vapaasti sukupuolisista mietelmistään. M. K:n mielestä minun pitäisi ajatellen laajaa lukijakuntaa käyttää ennakkosensuuria.

En tahdo puolustaa itseäni. Tunnustan, että soisin olevani niin vapaamielinen kuin suinkin. Tunnustan myös, että mulla on „Aatteeseen” vanhaa lukkarinrakkautta, koska hän nyt kymmenen vuotta on lujasti seisonut teosofisen aatteen palveluksessa ja parhaimman kykynsä mukaan koettanut edistää sitä, mitä hän totuutena pitää. Tunnustan, etten mielihyvällä soisi hänen ajattelevan minusta että olen ajatuksen ja sananlausumisvapauden sortaja. Sillä sitä en tahtoisi olla.

Olen kyllä aina ollut näkevinäni, että Palomaan kanta on toinen kuin minun. Hän ei näy uskovan siihen yksilölliseen rakkauteen, johon minä uskon. Hän ei näytä pitävän lempeä ja ystävyyttä yhtä luonnollisena kuin minä. Mutta enkö olisi kovin lapsellinen ja suvaitsematon, jos sentähden häntä kohtaan tuntisin pienintäkään ylenkatseen tai vihan tunnetta? Silloin olisin heti tuominnut itseni omissa silmissäni, silloin olisi heti oma kantani mielestäni väärä! Minun siveellinen mittapuuni on rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, hellyys, veljeys, hyvyys, jalous – se mikä niitä tunteita itsessäni loukkaisi, se olisi väärää ja valheellista. Veljeys ilmenee mielestäni siinä, että kukin olemme oma itsemme ja samalla kunnioitamme toisiamme. Ja minä kuiskaen teille salaisuuden: se joka ei tunne olevansa oma itsensä, se joka ei seiso omilla jaloillaan, hän ei osaa toista kunnioittaa.

Tämä ei mitenkään estä meitä arvostelemasta toistemme mielipiteitä. Jollemme siinä suhteessa ole rehellisiä, emme auta toisiamme. Äskenmainitussa kirjoituksessaan Matti Kurikka ankarasti arvostelee Aatteen artikkelia viime Tietäjän numerossa. Se on hänen oikeutensa ja velvollisuutensa. Mutta minun oikeuteni on myös huomauttaa, että luulen ystäväni M. K:n vainuvan Aatteen kannassa semmoista pimeyttä ja mustuuta, jota siinä ei ole. En minäkään saata uskoa, että Aatteella olisi epäsiiveellisiä tarkoituksia. En saata sitä uskoa, koska en sitä näe. Uskon aivan päinvastoin. Uskon, että Aate kaikesta sydämestään soisi, että me ihmiset olisimme parempia, puhtaampia, siveellisempiä, veljellisempiä. Uskon, että hän tekee voitavansa kohottaakseen yleistä siveydentilaa sekä ajatuksillaan että sanoillaan, niin paljon kuin tämä on pienen ihmisyksilön vallassa. Uskon hänestä tätä niinkuin uskon sitä Matti Kurikasta. Mutta Aate on filosofi ja sentähden hän myös aina tahtoo selittää itselleen ja toisille, miksikä asiat ovat niinkuin ne ovat. Hän tahtoo sillä auttaa tietämättömyyden painajaisesta niitä, jotka hänen ääntänsä kuuntelevat. Hän on itse voittanut ajatuksistaan ja maailmankatsomuksestaan mielenrauhan, joka kuvastuu hänen kirjoituksissaan, – miksikä hän ei sitä muille jakelisi?

Teosofeina meidän pitäisi muistaa muuan kultainen neuvo (en tiedä onko kukaan lausunut sitä ennen minua, mutta voihan se silti olla kultainen): „älä koskaan ota toisen sanoja niin vakavalta kannalta, että niiden johdosta ajat pääsi seinään!”

*

Teosofisen Seuran jäsenet muistavat, että kun Annie Besant tuli valituksi presidentiksi (v. 1907), luopui Seurasta m. m. Mr. A. P. Sinnett, joka ensimmäisenä kirjoillaan „The Occult World” (Salattu maailma) ja „Esoteric Buddhism” oli tehnyt teosofian tunnetuksi Europassa ja toistakymmentä vuotta oli ollut T. S:n varapresidenttinä. Seuraava kirjeenvaihto presidentin ja Mr. Sinnetin välillä ilahuttanee suuresti jäseniämme.

*

82, Drayton Gardens, London, S. W.
Heinäk. 17, 1911.

Rakas Mr. Sinnett.

Katsoen kaikkeen, mitä olette tehnyt teosofian levittämiseksi länsimaissa, tuntuu minusta aiheettomalta, että vielä pysytte erillänne Teosofisen Seuran pääjoukon yhteydestä. Äskeiset keskustelumme ovat osottaneet, kuinka vähän todella on meitä erottamassa, ja olen vakuutettu siitä että työmme parhaiten tulee menestymään, jos seisomme yhdessä.

Sentähden kirjotan ja pyydän virallisesti teitä taas ottamaan vastaan Teosofisen Seuran varapresidentin toimen, jotta me kaikissa tärkeissä asioissa saisimme käyttää teidän neuvoanne hyväksemme ja jotta me voisimme teille osottaa sitä kunniaa, mitä voimme.

Vanha ystäväni, Sir Subramania Iyer, yhtyy minuun luopumalla toimestaan, jotta minulla olisi vapaus tarjota se teille, ja toivon vilpittömästi, että suostutte ottamaan sen vastaan.

Jään olemaan vilpittömästi teidän

Annie Besant,
Teosofisen Seuran presidentti.

59, Jermyn Street, S. W.
Heinäk. 19, 1911.

Rakas Mrs. Besant.

Ainoastaan yksi vastaus rakkaaseen kirjeeseen on mahdollinen. Ottaen huomioon kaikki asiat, tunnen, että olisi vähän mieletöntä, jos yhä edelleen pysyisin erilläni Teosofisesta Seurasta, ja todellakaan ei ole meidän välillämme yksilökohtaisesti mitään sellaista erimielisyyttä, joka voisi voittaa paljon voimakkaammat myötätunnon siteet. Kun sitäpaitsi uskon, että Niiden toivomukset, joita syvimmästi kunnioitamme, käyvät yhteen teidän toimintasuuntanne kanssa, suostun empimättä uudistamaan vanhat suhteeni Seuraan sillä tavalla kuin ehdotatte.

Iloitsen niistä sydämellisistä myötätunnon osotuksista teidän työtänne kohtaan, joita yleisö on antanut nykyisellä käynnilläänne Europassa.

Olen aina vilpittömästi teidän

A. P. Sinnett.

*

Eräs Suomen T. S:n jäsen, joka viettää kesänsä Englannin teosofisissa piireissä, kirjottaa minulle kirjeen, joka voi huvittaa Tietäjän lukijoitakin.

„Rouva Kamensky (Venäjän T. S:n ylishteeri) lähettää sinulle minun kauttani niin lämpimät terveiset, täynnä sisarellista myötätuntoa. Hän on jo kauan aikonut käydä Suomessa, varsinkin saadakseen puhua sinun kanssasi meikäläisestä työstä. „On hyvä, että me voimme ystävinä kohdata toisiamme teosofian alalla”, sanoi hän, „kun poliitikka meitä erottaa.” Hän tuntui ajattelevan että te kaksi voisitte olla niin suureksi hyödyksi toisillenne ja saada paljon toisiltanne, sillä kummallakin on jokseenkin samat vaikeudet voitettavina. Jo vuosikokoukseen aikoi hän tulla, mutta ei tiennyt, milloin se oli. Hän tahtoi kirjoittaa sinulle, voidakseen asettaa matkansa niin, että voisi tulla vapaa-päiviksi. Hänen täytyi lähteä Lontoosta Pietariin nyt jo. Hänen on vastattava oikeuden edessä eräästä aikakauskirjansa artikkelista. Se oli ainoastaan käännös, jossa puhuttiin, että Konstantinus ei ole ensinkään mikään pyhimys, vaikka hän siksi on tehty. Saa nyt nähdä, kuinka käy, vapautetaanko hänet vai lähetetäänkö kolmeksi vuodeksi Siperiaan. Sekä hän että neiti Westerlund Göteborgista sanovat, että Annie Besant nyt kokonaan työskentelee ja keskittää kaiken tarmonsä mielten valmistamiseksi suurta maailmanopettajaa vastaanottamaan. Aika tulee meitä yhtä lähemmäksi, ja joka kerta kuin hän mainitsee tuosta suuresta tapahtumasta, kuuluu siltä kuin se olisi ihan mitä pikemmin tulossa, ehkä ennen 15 vuotta, ehkä . . . Hänen suurin huomionsa kohdistuu nuorisoon, hän kehottaa kaikkia koettamaan nuoria ymmärtää ja niitä ohjata niin, että ne ovat valmiita.

„Annie Besant oli täällä vihkimässä Blavatsky-instituuttia ja Mr. Dunlop esitti neiti V. S:n ja minut A. B:lle suomalaisina. He tuntuivat iloitsevan siitä, että me olimme täällä. Seuraavana päivänä oli kokous yksinomaan jäsenille Manchesterissä. Siellä Mrs. Besant puhui jokapäiväisen elämän teosofiasta. Iltapäivällä hän piti julkisen esitelmän, jonka hän aloitti vastalauseella. Se oli ensimmäinen kerta hänen yli 30-vuotisessa toiminnassaan, jolloin häntä kiellettiin ottamasta pääsymaksua, *koska oli sunnuntai*. Sellaiset ovat vielä lait Englannissa. Kuitenkin täytyi kyllä maksaa sekä junien että raitiovaunujen pileteistä. Saliin mahtui 4,000 ja 5,000 välillä kuulijoita ja suuri joukko sai tilanpuutteen takia palata ovelta. Puheessa oli sellainen voima, joka silmäimme edessä kohosi, koko hänen persoonallisuutensa oli yhtä asian kanssa, hän seiso i siinä elävänä todistuksena siitä, kuinka pitkälle voidaan tulla sen jumalallisen voiman avulla, joka ihmisessä piilee. Me kuulimme häntä Kensington Hallissa Lontoossa, samaten rotukongressissa. Viimemainitussa kokouksessa oli hänen vaikutuksensa merkittävä. Hän työskentelee saadakseen aikaan keskinäistä ymmärtämystä ja myötätuntoa Intian ja Englannin välillä. Kun hän luetteli useampia omituisia lakimääräyksiä Englannin Intiasta, syntyi levottomuutta salissa. Intialaiset huusivat: „hän on maamme äiti, se on totta.” Englantilaiset pyysivät vahvistusta, jonka antoi muuan asioita teorettisesti tunteva. Ihmeellistä, että kongressi juuri nyt pidettiin, siellä saimme oppia ajattelemaan, kuinka kaikki olemme veljiä, olimmepa sitten mustia, valkoisia tai punaisia. Me asuimme ihanasti Lontoossa, rauhallisessa puhtaassa kaupunginosassa, Maida Valessa, Hygeia Housessa. Toinen puoli rakennuksesta oli suurta puistoa kohti, jota ainoastaan talon vieraat saivat käyttää. Siellä istuttiin siimeksessä ja syötiin hedelmiä, juotiin iltapäiväteetä tai levättiin rasittavan päivän jälkeen. Mad. Kamensky kokosi meidät yhteen viimeiseksi illaksi, hän soitti ja meillä oli hyvä olla yhdessä. Kaikki vieraat olivat teosofeja, ruoka vegetarinen. Osote: London W. Warrington Crescent, 37-39. Hygeia House.

„Ja sitten Blavatsky-laitoksemme. Mr. Dunlop on ollut Amerikassa, varmaan työansioilla. Hän tuli sieltä Judgen oppilaaksi ja huomasi velvollisuutensa olevan työskennellä henkisen kehityksensä hyväksi. Oli kaksi vuotta kuin kuollut perheellensä. Silloin hän näki hengessään, että lapset kärsivät nälkää, hän käsitti unohtaneensa velvollisuutensa heitä ja vaimoaan kohtaan, tuli taas heidän luoksensa ja lupasi itselleen koettaa ansaita niin paljon, että voisi muitakin auttaa. Nyt hän on tullut niin pitkälle. Hän rakastaa *kaikkia* eikä ole ketään, joka ei häntä rakastaisi. Tämä laitos saattoi syntyä ainoastaan siten, että hän Mr. Lazenbyssä tapasi sen henkilön, joka kokonaan antautui tutkimuksia ohjaamaan. Mr. Lazenby on jättänyt kaikki; hänellä on vain 5 shillinkiä viikossa „tupakkarahaa”; hän on vilpitön sielu, iloinen kuin lintu, veitikkamainen ja vallaton, kaikkien ystävä, mutta papereistaan selvillä. Kun Annie Besant oli täällä, meni hän hänen luokseen ja sanoi: „Hyvää päivää, Annie Besant, minä olen omistanut koko elämäni H. P. B:n teosten opettamiseen.” A. B. laski kätensä hänen päälleen ja sanoi: „Jumala siunatkoon sinua, poikani.” Mrs. Besant näki hänen uskolliset silmänsä ja hänen sydämensä sisäisen puhtauden. Siis ymmärrät, että täällä luetaan ainoastaan H. P. B:tä, Isis Unveilediä k:llo 11 a. p., Salaista oppia klo 3 ja sielutiedettä k:llo 8 i. p. Hän osaa kirjansa ulkoa. Muuan amerikkalainen leskirouva, Mrs Leisenring, jolla nykyään on suuria afääri-yrityksiä Amerikassa, asuu

täällä kolmine lapsineen aivan halvalla. Hänellä on pieni talo lähellä laitosta, hän on sihteeri ja kaiken ylijäämän tuloistaan antaa hän laitokselle. Täällä eletään veljellisesti, kävellään yhdessä luentojen välillä, kaikki käsi kädessä. Minä pidän kaikesta, paitsi siitä tavattomasta määrästä runoutta, jota täällä ahmitaan. Minä lähden tieheni, kun he alottavat, 15-20 runoa yhtä päätä, toinen tunnelma toisen jälkeen, sitä minä en kestä. Välistä istuvat kello kahteen yöllä runoja lukemassa pikkuisen puron reunalla. Joskus on täällä vain 3 tutkijaa, joskus 10, joskus vain yksi. Tottuneemmat saavat joskus tehtäväkseen pitää ½ tunnin esitelmän esim. Plaatosta tai jostakin muusta harjoitukseksi. Niiden täytyy silloin olla niin selvillä aineestaan, että voivat vastata kysymyksiin. Ensi viikolla lähdemme kesäkursseihin, sinne tulee yli 300 henkeä. Viime sunnuntaina olin myös läsnä lapsille pidetyssä Lootusseuran luennossa. Se oli hyvä. Kaikki luennot pidetään hedelmäpuutarhassa, suuren tammen alla.”

Syyskuu, s. 253-257

Englannin Teosofisen Seuran vuosikokouksessa, joka pidettiin heinäkuulla Lontoossa, Annie Besant lausui toivomuksena, että Seura hankkisi itselleen tarkotustaan vastaavan, arvokkaan ja tilavan päämajan Lontoossa. Ehdotus lienee heti saavuttanut paljon kannatusta, koska asia nyt jo on niin pitkällä, että Annie Besant syyskuun „Vâhanissa” ilmottaa katsoneensa paikan Bloomsbury'n kaupunginosassa ja pyytää jäseniä auttamaan rahoillaan. Kyseessä ei ole mitään pieniä summia. Annie Besant sanoo, että Lontoon päämajaa varten tarvitaan viisikymmentä tuhatta punttaa, s. o. Suomen rahassa yksi miljoona kaksisataa viisikymmentä tuhatta markkaa. Hän sanoo, että paras olisi saada koko summa lahjoissa, ja hän kehottaa niitä, joilla paljon on, antamaan paljon, mutta kaikkia antamaan vähän. Osakkeina myydään se summa, mikä ei lahjoissa kerry. En ollenkaan epäile, ettei hänen kehoitustaan innolla noudatettaisi, sillä hänen äänellään on nykyään suuri kantavuus ja hänen sanallaan suuri paino.

Päämajasta on tuleva suuri talo. Aikomus on rakentaa yksi iso ja neljä pientä kokoussalia, Teosofisen Seuran, Kustannusliikkeen ja erään pienemmän liittoutuneen seuran huoneustot ja ainakin kolmekymmentä pienempää yksityisasuntoa. Vuotuisissa vuokrissa on laskettu saatavan 85,000 markkaa; suuri osa on jo vuokrattu ja taattu.

„Muuan unelmistamme”, sanoo Annie Besant, „on saada aikaan taiteellisen kauniita „jumalanpalveluksia” kovaa työtä tehneiden virkistykseksi, soitantoa ja laulua, ehkä jalommanlaatuisia näytelmiä.”

Kun talo on saatu veloista vapaaksi, siirretään se Teosofisen Seuran omaisuudeksi.

Tätä kaikkea lukiessani ajattelin: miksemme mekin täällä Suomessa voisi saada aikaan samanlaatuisen päämajan Helsingissä? Samansuuntaisen, vaikkei yhtä ison. Päämajan, jossa olisi iso luentuhuone, looshihuoneita, toimistoja j. n. e. On asiaa monta kertaa pohdittu meilläkin, ja kun aika tulee, kyllä täälläkin löytyy innostusta ja kannatusta.

*

Kuten lukijamme tietävät, keskittää Annie Besant nykyään työnsä ja tarmonsä valmistaakseen tietä uuden Maailmanopettajan tulolle. Hänen ennustuksensa on ylipäänsä vastaanotettu myötätunnolla Englannissa, vaikkakin vastustavia sivuääniä on kuulunut. Niinpä eräs oikeaoppinen teologi, tohtori Horton äsken piti saarnan nimeltä „Mrs Besantin profetia”, josta tähän „Vâhanin” mukaan painatan joitakuita otteita.

„Minä en voi olla osottamatta nöyrää kunnioitustani sille ylevälle vakuudelle ja voimakkaalle ihmisyytunteelle, joka elähytti Queen's Hallissa pidetyitä luentoja. En voi uskoa, että kukaan kuuli noita puheita tulematta paremmaksi päästessään kosketukseen tuon vilpittömän ja rakastavan ja jalon naisen sydämen kanssa . . .

„Mrs. Besant julistaa, että läheisessä tulevaisuudessa tulee esiintymään suuri Maailmanopettaja, joka tulee kokoomaan ihmiskunnan lukemattomat uskonnot yhdeksi kokonaisuudeksi ja perustamaan rauhan ja hyvätahdon aikakauden ihmisten kesken . . . Nytpä voi sanoa, että kristillinen kirkko aina on tähän uskonut ja ettei kukaan voi huolellisesti lukea uutta testamenttia löytämättä siitä tätä *paruusian* eli Herran takaisintulon odotusta. Voidaan siis kysyä: miksi niin paljon merkitystä on pantava tähän Mrs. Besantin ennustukseen? . . . Jos kristitty saarnaaja ilmottaa Kristuksen tulevan takaisin, sulkee maailma sille korvansa ja pitää sitä paljaana saarna-kukkasena, mutta kun sellainen henkilö, joka itse ennen on ikäänkuin kääntynyt kristinuskoa vastaan, yhtä suurella vakaumuksella ja intoisella varmuudella kertoo Hänen tulevan takaisin, on maailma miltei pakotettu kuuntelemaan.

„Että Annie Besant on oleva tämän tulemisen kuuluttaja, on kaikin puolin merkillistä, ja sen ainoa selitys on se, että jokainen, ken on seurannut tämän naisen uraa, on tullut vakuutetuksi tästä: että häntä alusta loppuun asti on kannustanut erinomainen rehellisyys ja alttius kaikkia seurauksia ottamaan vastaan totuutta noudattaessaan. Me voimme hyvin ajatella, että Herran tuleminen on annettu ilmoitettavaksi tällaiselle sydämelle, joka on vahvasti päättänyt löytää totuuden ja puhua siitä, sen löydettyään.”

Sama Englannissa ollut ystävä, jonka kirjeestä oli ote viime numerossa, kirjottaa seuraavasti teosofisista kesäkurssista:

„Päivät eivät ole päiviä täällä: ne ovat suuria, sisältörikkaita tapahtumia, niistä ei tahtoisi kadottaa yhtäkään, ei osakaan, ne olisivat kaikki eletävät kokonaisesti, niinkauan kuin ne kestävät, ja sitten viettävät muiston kautta ulos elämään, varsinkin jokapäiväiseen. Sinä käsität, että tällaisissa oloissa on vaikea pukea ajatuksiaan sanoiksi, sillä sanat tulevat liian köyhiksi niille, jotka itse ovat eläneet mukana, ja taas liian rikkaiksi niille, jotka kuulevat vain toisen kautta. Kiitos kortista, hämmästyin hieman, kun kuulin kirjeeni tulevan lehteen, mutta toivon, että vastaat ulkoasusta. Jos tästä on hyötyä, voit käyttää – mutta ajatukset tulvivat niin ylitseni, etten ehdi ajatella, kelle kirjottaa, vaan ne tulevat kuin sysäyksittäin.

„Me elämme koko päivän yhdessä ja olemme alituudessa keskinäisessä henkisessä yhteydessä. Me siinä toteutamme kaiken, mitä teosofian kautta olemme oppineet. Ykseys, veljeys, on päivän tunnussana. Mr. Dunlop ensimmäisenä päivänä keskustelussa muistutti meille, ettemme ole täällä erilaisuuksia etsiäksemme vaan ykseyttä, samaisuutta kaikessa ja kaikissa. Tällaisten kesäkurssien merkityksen oivaltaa vain se, ken on itse elänyt niissä mukana. Täällä esiintyy puhujalavalla puhujia, jotka edustavat mitä erilaisimpia ajatussuuntia, koulukuntia ja uskontoja, esim. useita sellaisiakin, jotka eivät ole ensinkään teosofeja. Siten ei synny yksipuolisuutta, ja ihmeellistä on nähdä, kuinka erilaiset ihmiset löytävät elämästä erilaisia puolia. Täällä on esim. muuan hindulainen tohtori, joka tekee meille selvää Veedaanta-filosofian mysterioista, jotka nähtävästi ovat hänelle itse-elettyjä. Hänen vaimonsa (hindulaisessa puvussa, otsallaan Vishnun palvelijain merkki) puhuu yksinkertaisesti ja oivasti heidän uskonnostaan, niin, suorastaan ylevästi niistä asioista, joita me jokapäiväisellä sisäisellä kamppailulla koetamme saavuttaa. Hindulainen sanoi vakavasti: „lähettäköö meille lähetyssaarnaajianne opettamaan meitä lukemaan ja kirjottamaan, me taas tahdomme opettaa teille filosofiaa.” Joku kysyi häneltä, mitä on onni. „Unohdusta”, vastasi hän.

„Mutta tahdot kai tietää, kuinka täällä kaikki on järjestetty käytännöllisesti katsoen. Me asumme kaikki (paitsi johtajat) erityisessä kolmekerroksisessa rakennuksessa, jossa on yli 300 huonetta, niistä kukin juuri siksi tilava, että siihen mahtuu sänky, pesukaappi, piironki ja tuoli. Valoista ja siistiä, kylpyhuone ja erityisiä pesuhuoneita sitäpaitsi, sekä alakerrassa suuri halli mukavine tuoleineen, kaikki englantilaiseen tapaan. Päärakennus on entinen herrastalo, jossa on kaikenlaista ylellisyyttä englantilaisten kannalta. Siinä on

kirjotushuone, lukuhuone, virkahuone, missä myös jaetaan posti, erityinen ravintola, missä myydään maisemakortteja, ja ennen kaikkea lämpimin värein sisustettu halli urkuineen ja pianoineen. Täällä pidetään kaikki konsertit (joka päivä iltaluennon jälkeen).

„Jokapäiväiset kaksi virallista esitelmää pidetään suunnattomassa teltassa, joka on pystytetty puistoon. Jokaisen esitelmän edellä on soittoa (viulu-, violonsello- ja piano-trio). Ruokasali on lisärakennus päärakennuksen vieressä. Siinä syödään pitkien pöytien ääressä (20 kunkin ääressä), niin että ne, jotka ovat muodostaneet ryhmiä ja ovat vilkkaimmassa keskustelussa, voivat niitä jatkaa pöydässä. Niin, siellä täällä näkyy jo kouluja muodostettavan, mestari istuu suuren tammen tai kastanjan alla (joka tässä helteessä tarjoo suojaa 200:lle) aivankuin muinaisessa Kreikassa. Joskus ollaan koko päivä toimessa, ehditään tuskin syödä, ja muutamat varomattomat, jotka ovat tahtoneet kaikesta nauttia, huomaavat viikon kuluttua, että aivot eivät jaksa kaikkea sulattaa. Täytyy valita. Sanoin „mestari” vanhasta tavasta, mutta naiset täällä ovat yhtä etevii kuin miehet. Meillä on täällä esim. kirjailijattaret Miss Buxton ja Miss M. Pagan j. n. e. Näin eilen soman kohtauksen, kun vanha professori Bickerton kuunneltuaan kolme päivää ahkerasti neiti Buxtonin puheita, tuli ja sanoi: „hyvästi loistava tyttö” (splendid maid). Ja esitelmät eivät olekaan pääasiana vaan yhdessäolo. Täällä on ilmassa ihmeellinen suuri henki, pikkumainen kritiikki on poissa, täällä ollaan ystäviä, veljiä ja sisaria kaikkien kanssa, täällä *tunnetaan* se todeksi. Kaikki suru ja pessimismi on kauaksi karkotettu, täällä eletään kuin lapset uudessa maailmassa, jollaista kenties on onnellisimmissa unelmissaan aavistanut.

„Skotlannista on 20 jäsentä, niiden joukossa eloisa ylisihteri, Hollannista 15. Skotlantilaisilla on oma talo Edinburgissa, jonka ne ovat saaneet seuraavalla tavalla. Kaksi henkilöä antoi koko summan ja jäsenet maksavat määrätyn erän joka kuukausi korkoihin ja jos jää jotain ylitse, niin ostetaan sillä osake, ja niin vähentyy velka alituisesti.

„Suljen kirjeeseen Annie Besantin puheen, joka luettiin ensimmäisessä kokouksessamme. Meillä on täällä harvinainen puheenjohtaja, Mr. Dunlop, jolla on ymmärrystä kaikkia kohtaan. Hän sanoi eräänä päivänä leikkillisesti, yleisestä veljeydestä ja ykseydestä puhuttaessa, että meidän ei tarvitse odottaa sen täydellistä toteuttamista kuudenteen juurirotuun asti, se voitaisiin jo meidän nykyisenä elinaikanamme toteuttaa ja niinkuin hän tunsii, niin mekin tunsimme tässä piirissä.

„Nyt näen, kuinka suuri merkitys on tällaisella kesäkoululla, kansainvälisellä, ja kuinka voimakkaasti se vaikuttaa jokaiseen yksityiseen jäseneseen. Nyt käsitän myös, kuinka suuren edesvastuun ottaa päällensä se, joka kokee onnea saada olla tällaisessa mukana. Mr. Dunlop, Mr. Lazenby ja Mrs. Leisenring ovat tämän aatteen omaksuneet vakavuudella, rakkaudella ja kestävyydellä. Siksi on siitä koitunut niin siunauksellinen tulos. Ensimmäisenä kesänä oli vain joku kymmenkunta kokoontuneena, toisena kesänä 88 ja nyt yli 300. Vanhat tulevat takaisin, ne eivät voi vastustaa, ja uusia tulee lisää. Kas siinä, minkä siunauksen heidän epäitsekäs työnsä on tuottanut.

„Koska rautatielakko on päättynyt, voimme toivoa saavamme huomenna kuulla Mr. Sinnettiä. Franz Hartman jäi tulematta, makaa sairaana reumatismista.”

M. S.

*

En malta olla painattamatta tähän otteen kirjeestä, jonka nuori koulutyttö on kirjottanut vahemmalle teosofi-ystävälleen ja jota olen saanut luvan käyttää:

„Muuten on hyvin merkillistä huomata, kuinka kaikki tavalliset ajatustehtävät alkavat tuntua helpoilta. Teosofiaa tutkiessa täytyy todellakin ajatella niin paljon, syvästi ja lujasti, että jos sitä oppii käsittämään ja

seuraamaan, on samainen ajattelu sängen tehokas apu ainekirjotuksessa, matematiikassa ja kaikessa. Olemme koulussa koettaneet innostaa tovereitamme ajattelemaan ja tutkimaan asioita, mutta surettaa ja suututtaa, että täytyy olla niin varovainen kuin pahaa tekisi, sillä johtovalta pelkää teosofian valoa ja tekisi mielellään lopun siitä vähästäkin harrastuksesta, jos vaan tietäisi sitä olevan. Ja kuitenkin ainoastaan teosofia voi poistaa sen petollisuuden, itsekkäisyyden ja ajattelemattomuuden, jonka tämä nurinkurinen koulusysteemi on nuorisossa saanut aikaan. Heikoille sieluille nämä koulut ovat turmiollisia, he kun menevät sen virran mukana. Teosofit vain voisivat siellä jonkun verran hyötyä voidessaan erottaa oikean väärästä. Olen aina tuntenut vähän epävarmuutta koulunkäynnin hyödyllisyydestä ja järjellisyydestä itseni suhteen. Mutta minusta tuntuu oikealta järjestykseltä, että hankin koulussa tietoja, kun en vielä muuhun kykene, ja teosofiasta, elämästä ja ajattelemisesta viisautta tullakseni kerran oikein hyödylliseksi teosofialle.”

Lokakuu, s. 285-290

Kuka Kristus on? Tämä kysymys on nykyään vireillä teosofisissa ja salatieteellisissä piireissä ympäri maailmaa. Se on päivän kysymyksenä sentähden että Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on ruvennut ennustamaan Kristuksen piakkoin tapahtuvaa toista tulemistä. Tällaisia ennustuksia on ennenkin tehty. Jo ensimmäinen seurakunta Jerusalemissa alkoi heti Kristuksen kuoltua odottaa hänen pikaista palaamistaan. Ja vuonna 1000 kertoo meille historia kuinka yltympäri kristikuntaa varmasti uskottiin Kristuksen tulevan ja tuhatvuotisen valtakunnan alkavan. Että laisinkaan nyt kallistetaan korva tämänsuuntaiselle ennustukselle, riippunee etupäässä kahdesta syystä. Toinen on se, että maailmassa yleensä meidän aikanamme nähtävästi odotetaan jonkun suuren profetan tuloa, toinen se, että Annie Besantin kuuluisa ja mahtava persoonallisuus antaa erityisen painon hänen sanoilleen. Hän, joka pitkin elämänsä on etsinyt ja palvellut totuutta, joka on elänyt yleisön silmään edessä enemmän kuin kolmekymmentä vuotta ja totisesti työskennellyt ihmiskunnan hyväksi, hän julistaa nyt sanansa koko vakavuudella: pian on Kristus tuleva maailmaan . . . kymmenen, viidentoista vuoden perästä . . .

Ja luonnollisesti herää kaikissa silloin kysymys: kuka Kristus on? mistä Annie Besant on saanut tietonsa?

Kaikki ymmärtävät muitta mutkitta, että Kristus ei tässä tarkoita sitä äärettömän ja ikuisen kolmiyhteisen jumalan toista persona, josta kirkko opettaa, sillä teosofia ei tunne eikä tunnusta semmoista Kristusta ennenkään maan päällä esiintyneeksi. Kuka vanhempi teosofi ei muista niitä ensimmäisiä sisältörikkaita teosofisia aikoja, jolloin riemuitsimme hengessämme siitä, että Kristuksen salaisuus oli meille paljastettu. Kirkko oli opettanut, että Kristus Jeesus oli ihmiseksi tullut jumala, materialistinen epäusko sitävastoin, että hän oli tavallinen ihminen, vaikka tietysti samalla nerokas haaveilija. Teosofia tuli ja vapautti. Se selitti, että Kristus ei ollut jumala, vaan todellinen ihminen, mutta se lisäsi, että hänen ihmisyytensä oli äärettömän paljon korkeampi meidän ihmisyyttämme. Kuitenkaan tämä ei ollut satunnainen ilmiö; hänen hyvyytensä ja viisautensa ja voimansa ei ollut sokeain luonnonlakien satunnainen tulos, vaan luonnollinen seuraus pitkästä kehityksestä, lukemattomista ponnistuksista ja väsymättömästä työstä. Kristus oli yksi meistä, mutta samalla – kuinka paljon meidän yläpuolellamme! Monen monta ruumistusta, mittaamattomia aikoja ehkä kuluisi meiltä, ennenkuin saavuttaisimme sen huipun, jolla hän seisoi. Hän ei ollut ihmiseksi tullut jumala, vaan pikemmin jumalaksi tullut ihminen. Samalla tavalla meistä jokainen kerran tulisi jumalaksi, samalla tavalla moni ihminen jo oli päämäärän saavuttanut.

Tämä oli teosofian oppi Mestarista ja se toi uuden valon koko elämäämme, uuden valon ja uuden lohdutuksen.

Myöhemmin saimme asianomaiselta taholta kuulla lähempiä tietoja muutamista yksityisistä Mestareista, m. m. Kristuksesta. Annie Besant ja C. W. Leadbeater selittivät, että se olento, jota kutsutaan Kristukseksi,

ei ollut sama kuin Jeesus Natsarealainen. Jeesus oli opetuslapsi ja hänelle annettiin tilaisuus palvella maailmaa sillä tavoin, että hän luovutti erinomaisen puhtaan ja hienon ruumiinsa Kristuksen käytettäväksi kolmen vuoden aikana. Kristus taas oli korkea Mestari, joka tällä tavoin sai tilaisuuden pukeutua fyysilliseen ruumiiseen ja ilmestyä ihmisten keskelle. Viime kuluneina vuosina on vielä lisäksi selitetty, että se olento jota kutsumme Kristukseksi, on Mestareista korkein. Hän on koko maailman opettaja. Hän ei ole vaan yhden uskonnon takana. Kaikki uskonnot ovat hänen uskontojaan. Kullakin uskonnolla oma Mestarinensa – niinpä kristinuskon Mestari on entinen opetuslapsi, nykyinen Mestari Jeesus Natsarealainen, – mutta Kristus on kaikkien Mestarien pää. Hän on se, jota hindulaiset kutsuvat *Dshagatguru*'ksi eli maailman opettajaksi ja buddhalaiset *Boodhisattva*'ksi eli viisaus-totuudeksi. Hänen toimensa on ainoa laatuaan, mutta siinä toimessa ei aina ole sama henkilö. Niinpä ennen Kristusta oli maailman opettajana Gautama Buddha, ja Kristuksen jälkeen – kun Kristus vuosituhansien kuluttua vuorostaan „ottaa Buddha-vihkimyksen” – tulee maailman opettajan virkaa hoitamaan Mestari K. H.

Tämän maailman opettajan, tämän mestareista korkeimman, tämän Kristuksen pikaista tuloa Annie Besant nyt ennustaa.

Uskovatko sitten kaikki teosofit ja salatieteilijät yksimielisesti tähän ennustukseen mikäli se koskee Kristusta? Meidän täytyy tunnustaa, että niin ei ole asianlaita. Viime vuosikymmenenä on alkanut kuulua toisenkin auktoritetin ääni. Teosofista orkesteria eivät enää johda ainoastaan A. B. ja C. W. L.; Saksassa on ilmestynyt uusi johtaja, jonka vaikutusvalta niinikään on kasvanut suureksi. Tämä kolmas teosofinen auktoriteti on tohtori Rudolf Steiner.

Mitä hän opettaa Kristuksesta? Palestinan Kristus, hän sanoo, on kyllä toinen olento kuin Jeesus, mutta hän ei ole sama kuin Boodhisattva. Kristus on paljon korkeampi ja tosiaan ainoa laatuaan. Hän ei ole ollenkaan meidän ihmiskunnastamme. Hän on tulos paljon aikaisemmasta kehityssarjasta ja hänen tehtävänsä maan päällä oli ennen kaikkea mystillistä ja okkultista laatua. Jo kolmannen juurirodun – Lemurian – ajoilta saakka oli valmistettu hänen tuloaan, rakentamalla ruumista niin puhdasta, että hän voisi sitä käyttää. Mikä sitten oli hänen tehtävänsä? Vapauttaa ihmiskunta aineen vallasta, puhdistaa kuolemallaan ihmiskunnan veri. Ennen Kristusta, sanoo Steiner, eivät ihmiset voineet tuntea verestä riippumatonta veljesrakkautta. Kristuksen veri on niin puhdistanut ihmiskunnan, että sen yksilöt nyt osaavat tuntea yleistä veljesrakkautta ja jaksavat kehittyä inhimillistä täydellisyyttä kohti. Kristus, joka itsessään oli olento „tuolta puolen auringon” on armahtavaisuudessaan astunut alas maan päälle ja yhtynyt maan auraan. Tästä käy selville, että Kristuksen ruumistuminen oli ainoa laatuaan. Kristus ei enää Steinerin mukaan ilmesty maan päällä fyysillisessä muodossa.

Tohtori Steiner on siis jyrkästi sitä mieltä, että Kristus ei tule. Mutta hän ei silti sano Annie Besantin ennustusta vääräksi: suuren Mestarin tulo on totisesti pian odotettavissa.

Jos sanan „Kristus” asemesta asetamme sanat „suuri Mestari”, saamme ennustuksen, josta kaikki teosofiset auktoritetit ovat yhtä mieltä. Tietysti kullakin heistä on omat kannattajansa, jotka syystä tai toisesta uskovat juuri heidän sanoihinsa. Mutta erimielisyys on vältettävissä siten, että jätetään syrjään teknillinen, tekisipä mieli sanoa teologinen kysymys Kristuksesta, ja pysytään kiinni siinä sanassa, että opettaja tulee, olkoon hän sitten kuka tahansa. Tahi jos sitten käytämme nimitystä „Kristus”, voimme käyttää sitä yleisteosofisessa merkityksessä. Siinä tapauksessa „Kristus” on ihminen, joka kehityksessään on saapunut ainakin Mestari-asteelle, semmoinen ihminen, joka on niin hengessään yhtä isän jumalan kanssa, että tämä jumalallisuus on läpitunkenut koko hänen olemuksensa ja tehnyt hänestä „jumalan pojan”, jonka kautta isän elämä ja kunnia ilmenee iankaikkisesti. Mutta nimi „Kristus” ei silloin ilmaise mitään henkilökohtaista tämän Kristusihmisen entisistä ruumistuksista.

Tällä kysymyksellä on toinenkin puoli, kuten näkyy seuraavasta otteesta eräästä kirjeestä, jonka minulle on kirjottanut muuan tätä nykyä Amerikassa asuva Suomen T. S:n jäsen: „Mitä te muuten ajattelette Alcyonesta?” (Alcyone on, kuten lukijat tietänevät, nuori hindulainen poika, joka on kirjottanut kirjan „Mestarin jalkojen juuressa”). „Täällä olen kuulut hänestä suuria odotettavan tulevaisuudessa. Olen kuullut yksityisesti, että hänellä on puhtain ruumis maailmassa nykyään, niin että jos rauha tulee maailmaan yleisesti, voi tapahtua, että Kristus tulee 10 vuoden päästä taas maailmaan. Kaikista viittauksista olen tullut siihen johtopäätökseen, että Alcyone kuten kerran Jeesus luovuttaisi ruumiinsa Hänelle . . .”

En tässä paljasta mitään uskotuita salaisuuksia, koska olen lukenut samanlaisen tiedonannon painettuna niin yleisesti tunnetussa aikakauskirjassa kuin Mr. W. T. Stead'in *Review of Reviews* on. Toimittaja itse kirjottaa heinäkuun numerossa:

„Kaunopuheisimman naisen ääni mikä nyt kuuluu tällä planetalla on julistanut läheltä ja kaukaa, Adyarissa, Indiassa, Queen's Hall'issa Lontoossa uuden Messiaan läheistä tuloa . . .” „Mitä Mrs. Besant tuntee ja sanoo Jumalallisen Sanansaattajan tulemisesta, Sanansaattajan, joka on varjostava (overshadow) yksineljättä kertaa jälleensyntyneen pojan Krishnamurtin – nyt aikeessa alottaa opintojaan englantilaisessa yliopistossa – ruumista ja inspiroiva hänen mieltänsä taivaallisella viisaudella, sitä samaa minä tunnen ja tahdon ilmaista oman maani tehtävästä rauhanasian hyväksi . . .”

Sekä puolijulkisesti että julkisesti on täten lausuttu sängen merkillisiä ennustuksia Alcyonesta. Onpa huomautettu siitäkin, että hänen nimensä *Kribsnamurti* merkitsee „Krishnan, s. o. Kristuksen kasvot”, ja siitä, että hän – lapsi – on „Itäisen Tähtien Järjestön” pää.

Minun täytyy kuitenkin tässä sanoa, etten ole kuullut enkä nähnyt Annie Besantin itsensä missään nimenomaan niin väittävän. Tietysti on luonnollista, että hän on viittauksia siihen suuntaan antanut, mutta voihan viittauksia jonkun verran väärinkäsittääkin, enkä näin ollen vielä saata tehdä Annie Besantia vastuunalaiseksi näistä persoonallisista ennustuksista. Voihan ajatella Alcyonesta tulevan läheisen Kristuksen opetuslapsen, joka ennen muita tuntisi suuren Mestarin ja sentähden nyt toimii Mestaria odottavan järjestön päässä. Vaan turha on suunnitella ja tehdä johtopäätöksiä asioista, jotka toistaiseksi ainakin ovat tarpeettomia tietää.

Sillä mielestäni tämmöiset yksityistiedot ovat tarpeettomia. Kuinka me kaikki voimme tietää, milloin ja missä ruumiissa Mestari tulee? Jos uskomme toisen sanoja, emme silti tiedä. Eikä pääasia olekaan semmoinen tieto, että „tuo on Kristus”. „Taivasten valtakunnasta ei sanota: kas tässä, kas tuossa”, sanoi Jeesus, „vaan taivasten valtakunta on teissä itsessänne.” Samalla tavalla voisimme sanoa Kristuksesta: „Kristus ei ole tässä eikä tuossa, vaan Kristus on meissä itsessämme.” Tämä merkitsee, että meitä ei ollenkaan hyödytä semmoinen ulkonainen kuulo tai tieto, että tuo ja tuo nimitetty ihminen on Kristus, vaan meidän täytyy ensin tuntea Kristus sisässämme, sitten vasta kykenemme kuulemaan ulkonaisen Kristuksen äänen, kun hän puhuu. Eikä meidän tuntemisemme silloin perustu toiseen tai toiseen huhuun, vaan siihen, että itse totisesti sisässämme näemme ja tunnemme ja ymmärrämme, että se ihminen, joka meille tuossa puhuu, on Kristus.

„Itäisen Tähtien Järjestö” on tärkeä ja hyvä liitto, mikäli sen tarkoituksena on kasvattaa jäseniään tuntemaan Kristuselämää itsessään ja sen perusteella toisissa, mutta sen tehtävä olisi mielestäni jokseenkin arvoton, jos se tarkoittaisi sitoutumista edeltäkäsinn kannattamaan ja tunnustamaan ja palvelemaan määrättyä jo elävää henkilöä. Vaara on silloin tarjona, että Teosofinen Seura tai osa siitä syöksyy samanlaiseen korkean olennon jumaloimiseen, joka on ollut kristinuskon ja kristillisten kirkkojen tuho ja turmio.

Minun nähdäkseni voisimme rauhassa odottaa ajan tapahtumia ja hengessämme valmistua Mestarin auttajiksi ja työaseiksi, joita hän tultuaan voi käyttää, mutta voisimme hyvällä syyllä syrjäyttää kaikki

henkilökohtaiset arvelut. Omasta puolestani olen ajatellut, että Kristus tulisi olemaan ulkopuolella Teosofista Seuraa yhtähyvin kuin kaikkien kirkkojen ja uskontojen ulkopuolella – silloin teosofitkin pantaisiin koetukselle: ken hänet tuntee? kuka häntä seuraa? Mutta tästä en mitään tiedä enkä tahdo siitä sen enempää puhua. Tyydyn siihen uskoon ja vakaumukseen, joka annettiin minulle jouluna 1908 näkymättömän maailman puolelta, että uusi sivistys on luotava, uusi uskonto sen pohjasäveleksi annettava ja uusi Messias tuleva, joka alkusysäyksen antaa uuden ajanjakson pyörivälle rattaalle.

*

Islaamia eli kuten tavallisesti sanomme Europassa muhamettilaisten uskontoa olemme koulunpenkiltä saakka tottuneet jonkun verran halveksimaan. Vaikkakin olemme kuulleet sen suuresta levenemisestä itämailla – esim. Intiassa, – puhumme „sairaasta miehestä” ja arvostelemme hänen, pakanuutta miltei pahempaa uskontoansa pikaiseen kuolemaan tuomituksi. Unohdamme päivitellessämme „turkkilaisten” julmuutta ja petollisuutta, että julmuus ja petollisuus aina ovat enemmän hallitusten ja sotavoimain aikaansaamia kuin kansan ja uskonnon. Kirkkokin on tavallisesti hallituksen puolella, mutta mehän emme sekotakaan kirkkoa uskontoon.

Islamilainen maailma ansaitsee tätä nykyä erityistä huomiota – ei sentähden että sota on käymässä Turkin ja Italian välillä, vaan erään merkillisen uskonnollisen liikkeen takia, joka siellä on vaikuttanut kuluneen vuosisadan keskivaiheilta saakka ja viime vuosina on tullut tunnetuksi länsimaillakin. Tämä liike on n. k. behai-liike. Se on erityisesti mieltäkiinnittävä teosofeille, sentähden että siinä puhutaan uudesta maailman opettajasta, vaikka väitetään hänen jo tulleen. Eikä se ole ainoastaan tämän takia meille mieltäkiinnittävä, vaan vielä enemmän siitä syystä, että se mistä behai-usko opettaa on kuten me sanoisimme vallan teosofista hengeltään ja useimmissa kohden semmoista, jommoista voimme uskoa uuden uskonnon tulevan opettamaan. Behai-liike on täten, käyttäksemme sängen kulunutta nimitystä, „ajan merkki” sekin.

Näin ollen olen katsonut „Tietäjän” velvollisuudeksi sisältää selonteko tästä uskonnollisesta ilmiöstä muhamettilaisessa maailmassa. Erään englantilaisen kirjottama lyhyt esitys asiasta seuraa tässä.

Marraskuu, s. 317-322

Artikkelissa „Kaksi Mestari K. H:n kirjettä” Tietäjän viime numerossa toistettiin muutamia C. W. Leadbeaterin muistiinpanoja ensimmäisiltä teosofisilta ajoiltaan. Nämä muistiinpanot olivat otetut hänen äsken ilmestyneestä kirjastaan *The Inner Life*, toinen osa, ja koska hän siinä kirjassaan vielä parilla sanalla jatkaa muistojaan Mad. Blavatskysta, otan nyt jatkon tähän, koska luulen senkin voivan huvittaa lukijoitamme:

„Kairossa me asetuimme asumaan Hotell d'Orientiin. Täällä minä ensimmäisen kerran näin yhden Veljeskunnan jäsenistä. Istuessani lattialla Madame Blavatskyn jaloissa, lajitellen joitakin papereita hänelle, hämmästyin nähdessäni meidän välillämme miehen, joka ei ollut ovesta tullut sisään. Se oli sama, joka nyt on Mestari D. K., vaikka hän siihen aikaan ei ollut vielä tullut täydellisen adeptin asteelle.

„Egyptissä olo Madame Blavatskyn seurassa oli monessa suhteessa sängen merkillinen kokemus, koska hän alinomaan puhui meille niin paljon kaiken sen sisäisestä puolesta, minkä näimme. Hän oli ennen käynyt Egyptissä ja tunsu hyvin monet virkamiehistä, kuten pääministeri Nubar pashan, venäläisen konsulin Monsieur Hitrovon, ja varsinkin museon esimiehen, Monsieur Masperon. Muistan erittäinkin, kuinka me viime mainitun seurassa kävimme läpi museon ja kuinka Madame Blavatsky osasi antaa hänelle mitä mieltäkiinnittävimpiä tietoja niistä erilaisista merkkiesineistä, jotka olivat hänen huostassaan.

„Madame Blavatsky ymmärsi arapiaa ja hänen tapansa oli huvittaa meitä kääntämällä meille niitä huomautuksia, joita vakavat ja arvokkaat arapialaiset kauppiaat saattoivat lausua, istuessaan basaarissa toistensa kanssa keskustellen. Kun he olivat meitä jonkun aikaa kutsuneet kristityiksi koiriksi ja puhuneet halveksivasti naispuolisista sukulaisistamme monissa sukupolvissa, kysyi hän heidän omalla kielellään, tälläkö tavalla oikean profetan pojan tulee puhua niistä, joilta hän toivoo saavansa liikkeelleen ansiota. Miehet aina joutuivat peräti hämille, kun eivät olleet odottaneet, että kukaan eurooppalainen heidän kieltään ymmärtäisi.

„Arapiankieli näyttää kuitenkin olleen ainoa itämainen kieli, minkä H. P. B. tunsu. Hän ei osannut sanskritia ja monet teosofisen sanaston vaikeuksista johtuvat siitä, että hän noina aikoina saattoi kuvailla, mitä hän näki ja tiesi, ja sitten kysyä joltakin intialaiselta, joka sattui olemaan hänen läheisyydessään, mikä oli sen sanskritinkielinen nimitys. Hyvin usein tuo henkilö, joka hänelle kertoi sanan, ei ollut selvästi ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti; ja vaikka hän olisikin ymmärtänyt, täytyy meidän muistaa, että H. P. B. teki kysymyksensä eri filosofikoulujen jäsenille ja että jokainen näistä vastasi sen erityisen vivahduksen mukaan, mikä tuolla sanalla oli hänen koulussaan.

„Monta merkillistä ilmiötä tapahtui tuon tuostakin hänen ympärillään tähän aikaan. Ensinnäkin hän itse oli kaikista ilmiöistä ihmeellisin, sillä hänessä oli kaikenlaisia muutoksia, kuten Proteuksessa. Joskus itse mestarit käyttivät hänen ruumistaan ja kirjottivat tai puhuivat suorastaan hänen kauttansa. Toisin ajoin, kun hänen minänsä oli muualla toimessa, saattoi jompikumpi kahdesta häntä itseään alemmista oppilaista ottaa hänen ruumiinsa haltuunsa, ja sattui sellaisiakin tilaisuuksia, jolloin eräs nainen hallitsi tätä ruumista. Olen itse usein nähnyt kaikkien näiden muutosten tapahtuvan ja olen nähnyt sen uuden ihmisen, joka tuli ruumiiseen, katselevan ympärilleen nähdäkseen, minkälaiseen asemaan hän oli tullut – ja koettavan esim. saada kiinni keskustelun langasta. Mutta sittenkään hän ei suinkaan ollut mikään tavallinen mediumi, sillä ruumiin todellisena omistajana hän oli kaiken aikaa täydessä tajussaan taustalla, ja ymmärsi kauttaaltaan, mitä tapahtui.

„Toisinaan tapahtui kuitenkin aivan erinomaisia asioita. Kun me kuljimme erämaan yli junalla Ismailiasta Kairoon, putosi junan vaunussa eteemme kirje, joka koski parhaillaan käyvän keskustelun ainetta ja antoi jokaiselle läsnäolevalle nimeltä mainituin lempeän rohkaisun. Minä ja eräs toinen seurueen jäsen satuimme juuri katsahamaan ylös kirjeen tullessa ja molemmat näimme sen ilmestyvän ilmassa, aivan siinä pyöreässä sokkelossa vaunun katossa, missä yöllä pidetään lamppua palamassa. Kirje tuli niinkuin edellinenkin kirje valkoisena sumuna, joka kiteytyi paperipalaksi ja liiteli alas keskellemme.

„Muistan toisen tilaisuuden, jolloin hän Kairossa hajuvesikaupasta osti pienen pullon ruusuataria, käytettäväksi Adyarin pyhäkköhuonetta varten, maksaen siitä kaksi puntaa (Smk. 50). Kun me puolta tuntia myöhemmin istuimme hotellissa suuruksella, pienen pöydän ääressä, joka seurueellemme oli katettu erääseen alkoviin, putosi ilmasta pöydälle kaksi englantilaista kultarahaa ja Madame Blavatsky selitti itselleen sanottavan, ettei hänen pitäisi enää tällä tavalla tuhjata rahoja Mestarien takia, koska me tulisimme tarvitsemaan joka kolikkoa, mikä meillä oli, ennenkuin saapuisimme Adyariin – joka todella niin toteutuikin.

„Milloin toisella, milloin toisella kerralla olen nähnyt hyvin monet niistä ilmiöistä, jotka läheisimmin liittyivät Madame Blavatskyyn. Olen nähnyt hänen „äkkituotannolla” hankkivan piirroksia ja kirjoitusta, ja olen myös nähnyt hänen löytävän kadonneen esineen salaisilla kyvyillään. Useina kertoina olen nähnyt hänen läsnäollessaan kirjeitä putoavan ilmasta ja täytyy minun myöskin tunnustaa, että olen nähnyt sellaisen kirjeen putoavan tässä huoneessa Adyarissa, silloin kun hän oli 6,000 peninkulman päässä Englannissa, ja että itsekin useita kertoja olen ollut Mestarin käytettävänä tällaisten kirjeiden lähettämisessä senjälkeen kuin H. P. B. lähti fyysilliseltä tasolta.

„Noina aikaisempina Seuran aikoina tuli Mestareilta usein sanomia ja neuvoja ja me elimme sellaisen valtaavan innon tasolla jota tuskin voivat kuvitellakaan Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen Seuraan liittyneet jäsenet. Ne meistä, joilla on ollut arvaamattomana etuoikeutena päästä suoranaiseen kosketukseen Mestarien kanssa, ovat tietysti itse säilyttäneet tuon innon, mutta me emme ole epäsuotuisissa oloissa kyenneet samaa intoa ylläpitämään jäsentemme laajassa piirissä. Ehkä me nyt taas pian saamme kokea sen

tunteen uudelleen elpymistä. Jospa kaikki ansaitsisimme ottaa osaa niihin ihmeellisiin aikoihin, jotka ovat tulossa.”

*

Samassa teoksessa, joka sisältää Mr. C. W. Leadbeaterin pitämiä pikku puheita iltaisin T. S:n päämajassa Adyarissa, kertoo tekijä m. m. Marsista ja sen asukkaista. Tämä kyhäys on luettavana erityisenä artikkelina tässä Tietäjän numerossa. Ymmärtääkseen siinä esitetyt asiat on lukijan hyvä tutustua „Enkelein lankeemus” nimiseen kirjaseen. Mr. Leadbeater on jyrkästi sillä kannalla, että Mars ja Merkurius kuuluvat „maaketjuun”, s. o. meidän ihmiskuntamme on ennen asustanut Marsissa ja tulee jätettyään maapallon siirtymään Merkuriukseen. Marsissa asuu tätä nykyä Mr. Leadbeaterin mukaan kahdenlaisia ihmisiä: osaksi „laiskureita”, jotka jäivät sinne, kun muu ihmiskunta muutti maahan, osaksi ihmisyksilöitä, jotka kuuluvat n. k. sisäiseen kiertokulkuun. Nämä ihmiset ovat lahjakkaita sieluja, jotka haluavat nopeasti kehittyä. He eivät ole meidän ihmiskuntamme vanhimpia sieluja, ei niitä, jotka kuuketjussa ensimmäisinä kehittyivät eläimistä ihmisiksi. He kuuluvat n. k. toiseen sieluryhmään, siis niihin ihmisiin, jotka täällä maapallolla ruumistuneina muodostavat suuren ihmisenemmistön, joita ei elähtyä mikään erityinen kehitymisinto. Mutta sisäkiertolaiset poikkeavat siinä suhteessa ryhmäläisistään, että he kuten sanottu tahtovat kehittyä. Heille suodaan tilaisuus ruumistua ketjumme toisilla planeetoilla, jotta he saavuttaisivat saman asteen, jolla ihmiskuntamme ensiluokkalaiset ovat. Ja ketkä näihin ensiluokkalaisiin kuuluvat? Ne ihmiset, jotka ottavat osaa kulttuurityöhön maapallolla, edistyneimmät, sivistyneimmät, ajattelevimmat ja jaloimmat. Niiden tasolle Marsihmiset y. m. sisäkiertolaiset pyrkivät.

*

Koska Tietäjä ensi vuonna alottaa kahdeksatta vuosikertaansa, alkaen samalla uutta seitsenvuotisjaksoa elämässään, olen uneksinut kaikenmoisista parannuksista ja uutuuksista, joita olisi toteutettava vuoden 1912 alusta. Soisin ensinnäkin, että Tietäjän paperi olisi hieman paksumpaa ja parempaa, toiseksi, että paino olisi suurempaa, niin että heikkosilmäisemmätkin lukijat vaivatta voisivat seurata tekstiä, ja kolmanneksi, että sivumäärä numeroissa nousisi. Olemme päässeet noin 400 sivuun vuodessa. Nyt tahtoisin, että lukumäärä ensi vuonna kohoaisi 500:een. Kaikki nämä parannukset koskevat ulkonaisia asioita, mutta onhan muoto hengen ja elämän ilmennystä, ja ainahan me ihmiset iloitsemme, kun lapsukainen kasvaa ja varttuu, sillä tiedämme, että hän silloin sisäisesti kehittyy itsenäisemmäksi ja viisaammaksi. Tietäjä on meidän kaikkien yhteinen lapsemme, ja kun hän täyttää seitsemän vuotta, alkaa hänen oman minänsä ääni selvemmin kuulua. Hän on silloin rakentanut itselleen fyysisen ruumiin ja hänen elinvoimansa pääsee vapaammin vaikuttamaan eetteriruumiissa. Mutta eetteriruumiin ominaisuuksia on kasvaminen, laajeneminen, lisääntyminen, ja sentähden Tietäjänkin täytyy alkavan seitsenvuotisjakson kuluessa laajeta ja suureta. Ja minä uneksin, että tämä pantaisiin alulle jo ensi vuonna.

Kyllä uneksin parannuksista sisällönkin suhteen, mutta niistä asioista on aina hatarampi kerskata. En sentään malta olla mainitsematta pari unelmaani: että Tietäjä sisältäisi erityisen astrologisen pikkuosaston joka numerossa ja että läpikäyväenä kirjoituksena julkaistaisiin kaunokirjallinen teos, mieluummin suomenkielinen alkuteos.

Jätän nyt nämä kaikki kysymykset lukijain harkittavaksi ja kerron ratkaisuihin tarkemmin ensi numerossa. Tietysti ne edellyttävät, että lukijammekin kaipaavat parannuksia, ja että Tietäjän herättämä lukuhuoli on kasvamassa. Unelmiini kuuluu myös, että Tietäjän tilaajamäärä kasvaa kaksinkertaiseksi.

*

Luentoja en ole ollenkaan pitänyt tänä syksynä; poikkeustapaus oli lokakuun 22 p:nä, jolloin puhuin Teosofisen Nuorisoliiton Helsingin osaston toimeenpanemassa aamujuhlassa Olympiassa, aineena „henkinen alkemia”. Ohjelma oli vaihteleva ja puoleensavetävä ja oli houkuttellut ison huoneen täydeltä väkeä. En ole kysymysiltojakaan pitänyt. Ainoastaan torstaisin klo 5-6 olen tavattavissa Helsingissä Bulevardin 7:ssä, jolloin on „ylisihteerin vastaanotto”. Muuten istun enimmäkseen kotona täällä „päämajassa” ja hoidan muita tehtäviäni. Tuntuukin sängen viehättävältä istua kirjoituspöydän ääressä, kun monta vuotta on elänyt miltei yhtämittäisessä liikehumussa.

Jouluksi saan nyt valmiiksi kirjan, jota moni on kysellyt ja josta jo toista vuotta sitten oli puhetta: kirjan maailman uskonnoista. Talvella 1909-1910 pitämieni luentojen nojalla esitän siinä pikakuvia suurten uskontojen alalta. Puhun hinduismista, buddhanopista, zoroasterinopista, kristinuskosta, muhametilaisuudesta ja juutalaisten salaisesta opista. Nämä ovat eläviä uskontoja. Kuolleista uskonnoista puhun kaldealaisten, egyptiläisten ja kreikkalais-roomalaisten maailmankatsomuksesta, jonka ohessa puhun Pythagoraasta ja Apollonios Tyanalaisesta. Yhteensä tulee kirjaan 16 lukua ja noin 400 sivua. Toivon, että siitä tulee opas totuuden etsijöille, kun he kysyvät: mutta ovatko sitten uskonnot opettaneet samaa kuin nykyaikainen teosofia?

V. H. V:ltäkin ilmestyy kirja jouluksi. Se on ensimmäinen osa laajemmasta teoksesta, joka tutkii kristinuskon alkuperäistä oppia elämästä ja kuolemasta. Tämä osa käsittelee Jeesuksen opin ydintä, ja Tietäjän lukijoille tutulla sujuvalla tavallaan tekijä siinä historiallisen ja tieteellisen tarkasti ja vakuuttavasti näyttää meille, mitä Kristus itse tuosta kysymyksestä opetti. Lukijat ymmärtävät sanomattanikin, että soisin sen kirjan vaikuttavan repäisevästi meidän uskonnolliseen elämäämme.

Painosta valmistuu jo tässä kuussa pari käännöstä: *Elonneste, tsbeelan päiväkirjasta*, kirj. G. M., hinta 60 p., ja *Valkoisen lootuskukan tarina*, kirj. M. C., hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Molemmat kirjat ansaitsevat aivan erityistä huomiota. „Elonneste” kirjoitettiin jo H. P. Blavatskyn aikana ja osaksi hänen avullaan; sen sisältö hämmästyttää teosofistakin lukijaa, ja paljon on sen sanoihin kätkeyty. „Valkoisen lootuskukan tarina” puolestaan nostaa meidät todellisen henkisen pyrkimyksen puhtaaseen ja ylevään ilmapiiriin; ei sitä voi lukea tuntematta itseään paremmaksi ihmiseksi. Se on kertomus erään nykyisen mestarin elämänvaiheista vanhassa Egyptissä.

Kirjoista puhuessa tahdon vielä mainita, että *kevääällä* ilmestyy Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella toht. R. Steinerin erinomainen salatieteellinen teos *Kuinka saavutetaan tietoa korkeammista maailmoista?* ja mahdollisesti myös saman tekijän *Teosofia*, joka on paraimpia esityksiä mitä tunnen tästä aineesta. Tohtori Steiner taitaa itsekin saapua Helsinkiin pääsiäisaikaan, ja siksi koetamme saada hänen kirjansa painosta.

*

Astrologeillemme tahdon ilmottaa, että Raphaelin efemeridit vuodelle 1912 ovat nyt saapuneet Englannista ja myydään Teosofisessa Kirjakaupassa á 75 p. kpl. Postivapaasti 85 p.

Seuraavia uusia kirjoja suositan vieraita kieliä taitavalle:

Annie Besant, *The Immediate Future*. Smk. 3:75.

C. W. Leadbeater, *The Inner Life*, I ja II. Smk. 9:— ja 11:25.

Rudolf Steiner, *Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit*. Smk. 2:70.

Annie Besant, *Kristi Gjenkomst* (norjal. käännös). Smk. 2:25.

Edouard Schuré, *Jesu Kristi mission i esoterisk belysning* (norjal. käännös). Smk. 3:—.

Näitä kirjoja voidaan tilata Teos. Kirjakaupan kautta ja postimaksuksi on liitettävä 10 % hinnasta.

Joulukuu, s. 351-355

Vuodet vierivät, aika syöksyy iankaikkisuuteen. Ihminen tarttuu kiinni ajan pyörivään rattaaseen, muttei voi seisottaa sen kulkua. Hän itse syöksyy mukana iankaikkisuuden rannattomaan valtameren ja kysyy ihmetellen: „olenko aaltoihin hukkuva minäkin? Eikö mitään ole pysyväistä? Kaikki muuttuu, kaikki käy kohti kuolemaa, eikö ole mitään ikuisesti pysyvää?” On, kuolematon rakkaus pysyy iankaikkisesti, ja Hän, joka maailmassa kuolematonta rakkautta personoi, Hän on ajasta tietämätön. Sama Hän on tänään kuin Hän oli eilen ja sama Hän on iankaikkisesti. Hänen nimensä on Minä Olen Se Mikä Olen ja Hänen ylistystänsä taivaat ja maat ikuisesti laulavat. Ei ihmettä, että joulun aikaan, jolloin pimeys kattaa maan, taivaitten enkelit lähestyvät maan piiriä ja paisuttavat kuoronsa niin voimakkaaksi, että kuolevainenkin voi kuulla heidän ylistyslauluun. Monen, monen yksinäisen tai tuskan ahdistaman ihmisen korviin on jouluyön majestetillisen mahtavana kaikunut enkelikuorojen „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa”.

Niin, kunnia olkoon Hänelle, joka on iankaikkinen ja kuolematon rakkaus.

*

Vuosi 1911 on pian kulunut umpeen. Tietäjä on taas astunut taipaleen edemmä elämänsä tiellä, ja katsahtaessaan taaksepäin kulunutta vuositaivalta, täytyy sen myöntää, että 1911 alkoi huonoilla enteillä kirjallisessa maailmassa: suurella kirjaltajain lakolla. Kolme kuukautta kestävä lakko sai paljon epäjärjestyttä ja säännöttömyyttä aikaan aikakauskirjojen ilmestymisessä. Tietäjä tosin ilmestyi – ontuvana ja huonosti puettuna, – mutta kuinka sen olisi käynyt, jos ystävät ja lukijat olisivat sen unohtaneet ja sille selkänsä kääntäneet? Sydämestään Tietäjä kiittää kaikkia suosijoitaan, s. o. kaikkia tilaajiaan ja asiamiehiään, sillä heidän ansiota on, että taas ollaan onnellisesti välimatkan päässä. Riittäköön heidän intonsa eteenkinpäin! Tietäjä on nyt vielä suuremman kannatuksen tarpeessa, kun se ensi vuonna laajentaa ohjelmaansa.

Onnellista joulua kaikille!

*

Muuan maaseutulainen T. S:n jäsen kysyi minulta äsken, eikö Suomen Teosofinen Seura voisi kustantaa oman kiertävän puhujan, joka kulkisi looshista looshiin ja kaupungista kaupunkiin. „Luulisihan nyt meidänkin seuramme jaksavan pitää omaa ‘pappia’, kun kaikki toiset vallankin pienet seuramat siihen pystyvät.” Tuuma oli mielestäni siksi hyvä, etten osannut muuta sanoa kuin: „kyllä kai T. S. sen jaksaa, kun vain ensin ilmestyy sopiva henkilö. Jos olisi meillä intoa uhkuva mies tai nainen, kyllin oppinut ulkonaisesti ja kyllin sivistynyt sisäisesti, joka tahtois käydä loosheissa tarkastamassa ja ohjaamassa niiden työtä ja lietsomassa jäsenissä hengen tulta, niin varmasti Seuramme keksisi keinoja semmoista palkata. Ulkomailla tällaisia virkailijoita on. Indiassa esim. niitä kutsutaan looshitarkastajiksi ja valitaan aina vuodeksi toimeensa. Muutenhan meillä tehdään sensuuntaista työtä vapaaehtoisesti. Onhan meillä tätä nykyä pari kiertävää kirjakauppiasta, jotka samalla tekevät hyvää henkistä työtä sekä jäsenten että syrjäisten kesken.

Kunhan vähän odotamme, uskon, että uusiakin työntekijöitä ilmestyy. Monet nuoret kasvavat jo teosofisessa ympäristössä . . . Kun heistä varttuu miehiä ja naisia, löytyy kyllä heidän joukostaan sekä puhujia että toisenlaisia työntekijöitä . . .”

*

Vaikka tämä tuonenkyläläinen „päämaja”-hommamme herätti jonkun verran hämmästystä Suomen T. S:n viime vuosikokouksessa, on se kaikesta epävirallisuudestaan huolimatta saanut paljon suosiota ja ystävyyttä osakseen. Kuten Tietäjässä julaistuista kuittauksista on näkynyt, on „Maakassamme” säännöllisesti muistettu raha-avustuksilla. Marraskuu varsinkin oli tässä suhteessa suojea. Ensin muutamat ystävät toivat tuhannen markan setelin, jota vuoden mittaan oli kokoon kerätty ja jolla heti lyhennettiin Tuonenkylän velkoja, ja sitten insinööri G. I. von Fieandt lahjotti „päämajan” hyväksi kaksisataa markkaa nettotuloistaan äsken pitämästään vihellyskonsertista Helsingissä, — pienemmistä lahjoista puhumatta. Päämajan aate näkyy täten viehättävän jäseniämme. Selväksi lienee muuten käynyt kaikille, ettei tämä maankylässä sijaitseva „päämaja” millään tavalla kilpaile Helsinkiin joskus perustettavan päämajan kanssa eikä tee tämmöistä tarpeettomaksi. Helsingissä tulee sijaitsemaan Teosofisen Seuran virallinen keskus ja helsinkiläisen teosofisen työn ahjo.

Tämä Tuonenkylän päämaja on aiottu Suomea käsittävän teosofisen työn keskustaksi, ja sitä tarkotusta se nytkin jo täyttäne. Onhan helsinkiläisen päämajan hyväksi jo vuosia sitten perustettu virallinen „oman kodin rahasto”, jota silloin tällöin on muistettu lahjotuksilla. Varsinkin on Helsingissä toimiva teosofinen ompeluseura jo pari kertaa luovuttanut tulot myyjäisistään „oman kodin rahastolle”.

Olisi muuten suotava, että teosofisia keskustoja syntyisi ympäri maata, että Teosofisen Seuran looshit hankkisivat itselleen omat kodit, että teosofit asuisivat pienissä kolonioissa ja että työ siten keskittyisi ja kasvaisi voimakkaaksi kullakin paikkakunnalla. Yhdessä looshikaupungissa — Mikkelissä — jo puuhataan tähän asuuntaan. Erään jäsenen alotteesta on vuokrattu maata ja rakennetaan talo, jossa aluksi yksi huone omistetaan looshityölle, mutta joka tulevaisuudessa kokonaisuudessaan lahjotetaan Teosofiselle Seuralle.

*

Nyt kuluneena vuonna samoinkuin ennen on valitettu teosofein puolelta, että teosofian ja Teosofisen Seuran nimessä voi maaseudulla joskus esiintyä puhujia, jotka eivät mitenkään vastaa teosofiselle puhujalle asetettavia vaatimuksia. He saattavat esittää omia harhaanviepiä mielipiteitään oikeaoppisena teosofiana, vieläpä saattavat rahojia kerätä „Seuran hyväksi” tai „aatteen edistämiseksi”, vaikka ne joutuvat heidän omiin taskuihinsa. Tämä on sängen ikävä ilmiö, mutta minä olen aina vastannut, että Seura ei kykene tämmöistä estämään. Emme voi kieltää ketään puhumasta teosofiasta enemmän kuin muistakaan aineista. Jokainen täysi-ikäinen kansalainen toimii omalla vastuullaan ja omaksi kunniakseen tai omaksi häpeäkseen. Seuran puolesta voimme vain ilmottaa loosheillemme ja jäsenillemme, että he olisivat varuillaan keinottelijoista, ja sitä olen tehnyt sekä suullisesti että kirjallisesti. Jokainen jäsen tietäköön, ettei kellään ole oikeutta esiintyä Teosofisen Seuran nimessä; on ainoastaan yksi virkailija Suomessa, joka virkansa puolesta ja virallisesti edustaa Teosofista Seuraa, ja se on ylishteeri.

Mitä taas teosofiaan tulee, on kyllä jumalallinen viisus niin suuri ja syvä, ettei kukaan inhimillinen olento ole sitä tyhjentänyt eikä lopullista sanaa siitä sanonut. Mutta jos kerran emme pidä semmoisia olentoja kuin Kristusta ja Buddhaa ehdottomina auktoriteteina — puhumattakaan H. P. Blavatskysta, Annie Besantista tai muista suurteosofeista, — niin on kerrassaan naurettavaa asettaa joku Pekka tai Paavo auktoritetiksi teosofisissa asioissa. Ja surkuteltava on se Pekka tai Paavo, joka itsestään luulee ja sanoo, että hän on yhtä hyvä jumalallisen viisauden tietäjä kuin Blavatsky tai Besant tai vaikkapa Jeesus tai Buddha.

Kaikessa tiedossa on asteita, ja koska jumalallinen viisaus on ihmistietämisen esine, on myös eri asteita teosofisessa tiedossa. Miksikä muuten puhuttaisiin viisauden mestareista ja heidän oppilaistaan, vihityistä ja vihkimättömistä? Mieleöntä on vertailla itseään ajatuksissaankaan Jeesukseen tai edes Blavatskyyn tai Besantiin. Ja jos mistään sanomme „tämä on teosofian oppi”, sanokaamme sitä semmoisesta opista, jonka kaikkien aikain viisaat ovat hyväksyneet tai jonka edes Madame Blavatsky on esittänyt, mutta älkäämme sanoko niin omista mielijohteistamme. Ei tämä kiellä meidän ajatusvapauttamme — päinvastoin. Mutta se opettaa meitä erottamaan omat mielipiteemme viisaitten lausunnoista, milloin ne ovat ristiriidassa.

Ajatteleville tämä on kaikki turhaa puhetta, mutta olen näin kirjottanut näyttääkseni, etten iloitse mistään teosofian nimessä harjotetusta onnen onkimisesta.

*

Uusista kirjoistamme ovat seuraavat kolme jo ilmestyneet kirjakauppaan:

M. C., Valkoisen lootuskukan tarina. Suomennos. Hinta Smk. 2:25, sid. 2:75.

Pekka Ervast, Suuret uskonnot. Hinta Smk. 4:—, sid. 4:75.

G. M., Elonnest. Erään tseelan päiväkirjasta. Suomennos englanninkielestä. Hinta 50 p., sid. 75.

Näinä päivinä ilmestyvät myös:

M. C., Herääminen. Suomennos englanninkielestä. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

V. H. V., Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta. Hinta Smk. 2:50, sid. 3:25.

Tietäjän tilaajille lähetetään tämän numeron mukana tilauskortti, jonka avulla he voivat tilata itselleen nämä kirjat ja Tietäjän vuodeksi 1912 jälkivaatimuksella enemmittä vaivoitta ja kustannuksitta.

Suositan myös Tietäjän lukijoille sanomalehteä „*Pellonpoika*”, joka mielestäni on hyvin toimitettu ja mieltäkiinnittävä lehti. Toimittaja Frans Korpi onkin vanha teosofian ystävä ja Teosofisen Seuran jäsen. Toivon „Pellonpojalle” kaikkea menestystä ensi vuonna!

Sopiva tauluksi looshihuoneihin ja teosofikoteihin on valokuva „Kristuksen pää”, jonka hinta on 3:75. Sen on maalannut sama saksalainen maalari Schmiechen, joka mestarein M:n ja K. H:n kuvat maalasi, ja kuuluu tässäkin olleen myötävaikutusta „toiselta taholta”.

TIETÄJÄ 1912

Toimittajalta.

Tammikuu, s. 4-11

Onnellista uuden vuoden jatkoa toivoo Tietäjä kaikille arvoisille avustajilleen, ystävilleen ja lukijoilleen! Tuokoon runsaasti henkistä ja aineellista siunausta mukanaan vuosi 1912!

*

Käytän samalla tätä tilaisuutta hyväkseni kiittäkseni lukuisia ystäviäni, jotka läheltä ja kaukaa, maitten ja merien takaa, ovat muistaneet minua ja työtäni onnen toivotuksillaan alkavan vuoden johdosta. Sydämellinen kiitokseni heille! Soisin, että minulla olisi kykyjä ja voimia loppumattomiin, että todella voisin tehdä Suomen kansalle sitä palvelusta, jota haluaisin tehdä. On mielestäni merkillistä, että jo eläessäni saan niin paljon myötätuntoa osakseni ja saan nähdä näin paljon tuloksia työstäni. Tietysti ansio on teosofian eikä minun, mutta se onkin juuri ajan merkkiä, että teosofia otetaan semmoisella suosiolla vastaan. Meidän kansamme kaipaa teosofiaa. Ulkomailla parhaasta päästä „yläluokkalaiset” omaksuvat teosofisen maailmankatsomuksen, mutta Suomen kansan syviin riveihin on syntynyt ja syntyy yhä sieluja, kyllin vanhoja ja kyllin kokeneita, että kaipaavat suurempaa valoa ja enemmän totuutta kuin materialismi tai teologia kykenee antamaan. Nämä jalot sielut vetävät luoksensa teosofian valon, syttyvät siitä tuleen ja valaisevat sitten puolestaan ympäristöään, sytyttäen sielun toisensa perästä. Näin teosofia leviää ja elämän riemu sen mukana vastustamattomalla voimalla. Ja minulle, pienelle, mitättömälle, joka näkymättömän Isän armosta sain ensimmäisen tulen sytyttää, tuodaan tuhatkertaisena ilona ja onnena takaisin ne kyneleet, jotka vuodatit, ne huokaukset, jotka rinnastani nousivat, kun yksin etsin Jumalaa ja yksin totuuden nähtyäni tunsin velvollisuudekseni siitä kansalleni kertoa.

*

Eräskin ystävä lausuttuaan kauniita kiitoksen sanoja jatkaa kirjeessään näin: „Mutta paljon on vielä pimeyttä – mitä meidän on tehtävä? Vihan ja pahuuden pesiä on välttämättä puhdistettava, sillä kuinka Kristusta voidaan vastaanottaa semmoisessa pimeyden ilmapöyrissä? Vetoan teihin, jolla on kykyä miettiä apukeinoja. Jotakin on tehtävä harhaan menevien veljämme puolesta, emmehän voi jättää heitä rakkauden maagillisen piirin ulkopuolelle. Emme voi heitä karkottaa n. k. sosialismista, mutta voimme esittää korkeammanlaatuista sosialismia, joka perustuu henkiselle pohjalle. Täällä maaseudulla etenkin olisi työtä tarpeen. Yhtä mittaa saamme nähdä tapauksia, jotka todistavat sanomatonta raakuutta, pilkkua ja murhanhalua, – pitääkö siten jatkua? Eikö meidän maassamme ole nuorukaisia, kyllin uljaita, voimakkaita ja rakkautta uhkuvia, että lähtisivät ulos maille saarnaamaan epäitsekkyyden sosialismia? Tämä on työala, jota ei mitenkään saa jättää syrjään, jos tahdomme toimia tulevan Kristuksen puolesta. Syvästi liikuttaa meitä se ääretön tietämättömyys ja avuttomuus, mikä kaikkialla vallitsee alemman työkansan keskuudessa . . . Moite ei mitään saa aikaan, pikainen apu on tarpeen. Silloin tällöin olen antanut teosofisia kirjoja työväen yhdistyksen kirjastoon, mutta tämä on liian hidas toimimistapa, vaikka sitä on koetettava. Jos olette jotain kirjottanut korkeammasta sosialismista, olisi hyvä antaa sekin kirja kirjastoon, mutta puhutulla sanalla olisi kyllä suurin vaikutus . . .”

Näitä rivejä ei ole kirjottanut mikään „ylellisyydessä elävä yläluokkalainen”, vaan muuan iäkäs henkilö, joka on paljon elämässä kokenut ja viettää aikansa sangen pienissä ja ahtaissa oloissa. Mitä nyt hänen kysymyksiensä ja avunhuutoonsa vastaisin? Että olen ajatellut ja ajattelen niitä asioita. Ja lisäksi vielä, etten ajattele ainoastaan „alemman kansan” raakuutta ja tietämättömyyttä, vaan myös „ylempien” henkistä laiskuutta ja itsekkyyttä. Tätä kaikkea olen paljon ajatellut, ja ehkä minulla olisi jotakin siitä sanottavaa. Niin, jos totta puhun, rukoulen tällä hetkellä jumalaltani voimaa ja kykyä, että saisin suoritetuksi erään työn, joka sydämelläni lepää ja josta uskon, että kansalleni olisi apua. Jos profetta olisin, sanoisin, ettei aikaa ole enää kovin pitkältä. Suomen kansa on nykyään tietämättään koetuksen alainen. Muutama vuosi vielä, ja tili on tehtävä Karman herroille. Sen tilin laadusta riippuu sitten Suomen tulevaisuus. Sentähden korotan minäkin ääneni ja huudan: työhön kaikki, jotka työhön kykenevät!

*

Edessäni on pöydällä V. H. V:n vaatimattoman näköinen kirja: *Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta. I Kristuksen opin ydin*. Tämä on V. H. V:n esikoisteos, ja tietenkä jokainen teosofi on sen uteliaisuudella lukenut. Niin olen minäkin tehnyt, sekä käsikirjotuksena että painettuna. Se kirja ansaitseekin lukemista. Se viehättää ja se opettaa. Kuinka elävänä astuu silmämme eteen tuo merkillinen historiallinen aika, jolloin ihmiset tietämättään odottivat Kristuksen tuloa, kuinka elävänä niinikään se myöhempi aika, jolloin Kristus oli tullut ja mennyt ja ihmiskunnan toivo toteutunut! Sen kuvan on piirtänyt käsi, jonka kosketus on lempeä, jonka puristus on ymmärtämystä täynnä. Ei pitäisi tätä kirjaa lukiessaan kenenkään loukkaantua, ei uskovaisen eikä materialistin. Jokaisen sieluntila on myötätunnolla kuvattu ja järkipärisen selvästi näytetään, millä tavalla Kristuksen tulo oli avuksi niin toisille kuin toisille. Kirja ei kuitenkaan ole yksistään historiallinen kuvaus. Sen tarkoitus on paljon korkeampi ja laajempi. Tekijä on itse asiassa ottanut suuren työn suorittaakseen. Kirjassa, joka tulee sisältämään viisi osaa, joista käsillä oleva julkaisu on ensimmäinen, hän juurta jaksain tutkii, mikä kristinuskon alkuperäinen oppi on elämästä ja kuolemasta. Laaja on hänen suunnitelmansa. Seuraavissa osissa hän aikoo puhua Jeesuksen vertauksista ja näyttää, raamattu ja kirkkoisät kädessään, että kristinuskon alussa opetti jälleensyntymistäkin, ja myös käsitellä Paavalin tietovisautta ja kirkon oppia. Tässä ensimmäisessä osassa V. H. V. esittää Kristuksen opin ytimen, nim. sen opin elämästä ja kuolemasta, jota Kristus kaikille julisti. Hän tulee yhtä yksinkertaisessa kuin loogillisen sitovassa esityksessään samoihin johtopäätöksiin kuin Leo Tolstoi, mutta V. H. V. lähtee toisista edellytyksistä ja hänen todistelunsa on toinen kuin Tolstoin. Osotettuaan ensin pitkässä alkulauseessa, kuinka vailla tietoa ihmiset yleensä ovat elämän tosi kysymyksistä, hän näyttää, että tieto elämän ja kuoleman salaisuudesta on ainoa, joka voi meidät onnettomuudesta pelastaa, ja sitten aivan kuin kädestä taluttaen hän Kristuksen esimerkillä osoittaa, mikä tieto on jokaisen ihmisen saavutettavissa. Tyytyväisenä laskee kirjan kädestään, kun on sen lukenut. Minä soisin puolestani, että kaikki papit ja teologit sitä tutkisivat. Kellä on senlaatuinen tuttava, hän lahjottakoon sille V. H. V:n kirjan. Emme voi odottaa täydellistä muutosta parempaan päin Suomessa, ellei kirkko ja papisto tulee mukaan. On aivan välttämätöntä, että jumaluusoppineet heräävät. Tolstoi on puhunut Venäjällä — Järnefelt meillä. Ei kummallakaan ole ollut suurta menestystä kirkollisella taholla. Saa nähdä, mitä teosofia voi.

*

Kirjoistamme puhuessa muistuu mieleen se äänettämyys, jolla sanomalehdet yleensä kohtelevat niitä. En siitä ole pahoillani, sillä hiljaisuudessa teosofinen maailmankatsomuksemme iskee syvempiä juuria kansamme sydämessä. Mutta joskus odottaisi lehtien puhuvan, kun se olisi asialle eduksi. Voisi luulla, ettei maailma tiedä meidän kirjoistamme mitään, ellei tietäisi, että niitä ostetaan, ja ellei yksityisesti niistä puhuttaisi ja kirjoitettaisi.

Olenko nyt liian uskalias, jos toistan tähän, mitä eräs lukija on kirjottanut kirjasta „Suuret uskonnot”?

„Miten ihana kirja! On ollut niin ihanaa ajatuksissaan kuulla tekijän luennoitsevan ja tuntea, kuinka näköala laajenee, kirkastuu. Vaikka niillä tiedemiehillä onkin tietoja asioista, niin eiväthän he osaa nähdä niiden asioiden tarkotusta ja sommitella yhteen sopusointuista kokonaisuutta. Mutta kun tulee ihminen, jolla on rakkautta, niin hän osaakin koota kaiken hyvän silmiemme eteen ja näyttää, kuinka kaikki on sopusointua, kuinka kaikkialla on jumalat läsnä . . . Ihanaa on ollut kirjaa lukea. Niin paljon kaunista siinä on ymmärtänyt ja saanut . . .”

*

Vielä kirjallisuudesta. Ranskan teosofinen päämaja on lähettänyt minulle seuraavan kiertokirjeen Tietäjässä julkaistavaksi.

Kansainvälisen kilpailun

Auvar-d-palkinnosta 1912 toimeenpanee Ranskan Teosofinen Seura. Tämä kirjallinen kilpailu alkaa tammikuun 1 p:nä 1912 ja on avoinna ainoastaan Teosofisen Seuran jäsenille.

Palkinto on 1,000 franc'ia.

Palkintolautakuntaan tulee kuulumaan 14 Teosofisen Seuran jäsentä, joiden nimiä ei julkaista. Kilpailun aineena on:

Altruismi (ihmisrakkaus) eli teosofia elettyinä.

Aine on käsiteltävä kirjoituksessa, joka sisältää noin 130 á 150 tuhatta sanaa painettuna 50 á 70 sivua (ranskalaista) 18-kokoa.

Palkinto jaetaan joulukuun 31 p:nä 1912. Kilpailu päättyy kirjoitusten lähettämisen suhteen elokuun 1 p:nä 1912; tämä koskee Ranskaa, Euroopan maita, Algeriaa, Tunisia ja Egyptiä; mutta syyskuun 1 p:nä mitä muihin maihin tulee.

Vieraskielisiä kyhäelmiä, paitsi englanninkielellä kirjoitettuja, tulee seurata ranskankielinen käännös.

Palkittu teos painetaan aikakauskirjassa *Les Annales Théosophiques*. Toiset käsikirjotukset palautetaan. Jokainen käsikirjotus on olevalle varustettu tunnuslauseella, ja sama tunnuslause on olevalle päällekirjotuksena sulletussa kuoressa, joka sisältää tekijän nimen ja osoitteen. Kaikki lähetykset on sisäkirjotettava. Lautakunta ei ota vastatakseen hukkuista lähetyksistä.

Käsikirjoitukset, *selvästi kirjoitettuina tai jos mahdollista konekirjoitettuina*, on lähetettävä osoitteella: Société Théosophique Paris, 59, avenue de la Bourdonnais, ja merkittävä kuoreen „Prix Auvar-d”.

*

Kesällä kirjoitettiin Suomesta Alcyonelle ja pyydettiin lupa perustaa Itäisen Tähtien Järjestön suomalainen osasto. Kirje joutui nähtävästi hukkaan, jonka tähden uusi anomus lähetettiin syksyllä Intiaan. Nyt on saapunut vastaus Mr. George Arundale'iltä, joka on Alcyonen yksityissihteeri, ja tämä vastaus

hyväksyy anomuksen. Ennen pitkää, kun muutamia muodollisuuksia vielä on suoritettu, järjestetään siis Suomeen Itäisen Tähtien Järjestön alaosa. Suomen paikalliseksi edustajaksi tulee tohtori W. Angervo Mikkelissä ja kirjeenvaihtajasihteeriksi herra Toivo Vitikka Oulunkylässä. Lähempiä tietoja jäsenyydestä y. m. annetaan vastedes.

*

Syyt, miksikä ei meidän suomalaisista kesäkurssistamme tähän saakka vielä ole tullut mitään, ovat olleet kahta laatua: ensiksi on tiedonanto niistä tapahtunut niin myöhään, ettei osanottajia ole ehtinyt ilmoittautua tarpeellinen määrä, ja toiseksi on huomattu hankalaksi pitää niitä täälläpäin. Nämä vaikeudet on voitettavissa, jos kurssit päätetään varhemmin ja jos niitä toimeenpannaan muualla. Niinpä taasen olemme tuumineet, että teosofiset lomakurssit olisi pantava toimeen ensi kesänä juhannuksen aikaan, ja paikaksi valittaisiin joku kaunis seutu Hämeessä tai Savossa.

Tehdessään kesäsuunnitelmiaan halukkaat osanottajat siis voivat varata itselleen pari viikkoa kurssija varten juhannuksen tienoilla. Ja paikan suhteen teen seuraavan kysymyksen Tietäjän lukijoille:

Kuka tuntee semmoisen sopivan paikan Hämeessä tai Savossa, jossa olisi yksi suurempi talo päämajaksi ja pienempiä taloja toisia yövieraita varten? Järvi pitäisi olla ja veneet ja hauskoja kävelypaikkoja ja kaunista luontoa. Leipää, voita, maitoa, perunoita ja vihanneksia pitäisi olla runsaasti saatavissa. Emännän toisimme mukanaamme ja kaikki söisivät yhdessä päämajassa. Kokoukset pidettäisiin poutapäivinä ulkosalla ja sateen sattuessa päämajassa. Tilaa pitäisi olla arviolta noin 50 hengelle.

Vastauksia tähän kysymykseeni odotan osotteella „Teosofiset kesäkurssit, Äggelby”.

*

Toimittaja Jalo Kivi on kirjottanut minulle, että Spiritistien tammikuun numeroon tulee uutinen, joka koskee erään teosofisen esitelmöitsijän Juho Lehdon sangen arveluttavia teosofisia väitteitä. Tämä puhuja olisi m. m. väittänyt, että „nyt on paras liittyä Teosofiseen Seuraan, sillä mestarit perustavat uutta juurirotua ja ottavat siihen vain T. S:n jäseniä” ja „nyt kohotetaan T.S:n sisäänkirjotusmaksu 5 markkaan, ettei siihen kaikki huliganit pääsekään”. Uutinen vielä paheksuu ylishteerin saamattomuutta, kun ei hän kiellä J. L:oa esitelmöimästä, ja sitä että „L:oa edelleenkin varustetaan teosofisella kirjallisuudella niinkuin hyvääkin lähettä”.

Minun täytyy tähän taas vastata, etten ymmärtääkseni voi mitään, jos ihmiset teosofian nimessä puhuvat järjettömiä. En tiedä millä oikeudella heitä voisi estää; Seuramme ei ole vielä saanut laillista vahvistusta. Mitä taas kirjallisuuteen tulee, olen varma, että se tekee hyvää työtään ja valaisee niitä, jotka puheista voivat saada väärinkäsityksiä.

*

Venäjän T. S:n ylishteerin, neiti Anna Kamensky ja soittotaitelija rouva Ounkovsky saapuvat Helsinkiin vierailulle tammikuun 18 tai 19 p:nä. 19 ja 20 p:nä pidetään kokoukset jäseniä varten Bulevardin 7:ssä klo 7 illalla; oviraha 50 p. Molemmat vieraat puhuvat ja heidän esityksiään tulkitaan. Rouva Ounkovsky sitäpaitsi soittaa. Sunnuntaina 20 p:nä on julkinen konsertti-luento klo 1 päivällä; oviraha 1 mk. Tämä on harvinainen tilaisuus tutustua suureen selvänäköiseen säveltäjään ja soittoniekkaan, rouva Ounkovskyy, ja teosofisissa piireissä yltäpäri Eurooppaa tunnettuun ja ihailtuun venäläiseen ylishteeriin, neiti Kamenskyy.

Molemmat puhuvat paitsi äidinkieltään saksaa, ranskaa ja englantia ja julkista luentoa varten on valittu saksankieli.

*

Pyydän, että kaikki Teosofisen Seuran jäsenet tekisivät voitavansa teosofisen kirjallisuuden ja Tietäjän hyväksi. Heidän tulisi jokaisen tilata Tietäjä ja ostaa kaikki kirjat. Elleivät itse jaksaa lunastaa Tietäjää ja kirjoja, voisivat pitää kunniavelvollisuutenaan hankkia yhden tilaajan ja myydä kappaleen kutakin kirjaa. Itse voivat lukea lainatavaraa siinä tapauksessa. Kustannusliikkeemme menestyy hyvin – kirjallisuuden menekki lisääntyy vähän vuosi vuodelta, – mutta vielä menestys perustuu suureksi osaksi yksityisten uhrautuviin ponnistuksiin. Mikseivät kaikki teosofit ottaisi ponnistuksiin osaa? Tilinteon päivänä – „viimeisenä tuomiona” – ei ole hauska, jollei kukin osaa näyttää, että hän on tehnyt, minkä on voinut. Me elämme merkillisessä ajassa, jolloin jumalat panevat arvoa melkein yksinomaan siihen työhön, jonka teemme totuuden puolesta ihmiskunnan hyväksi.

„Mitä sinä nyt vuoden alkaessa toivoisit Suomen teosofeille?” kysyi minulta muuan ääni. „Jos saan lausua julki sydämeni ajatuksen”, vastasin, „toivoisin heille suurta uskoa teosofiseen asiaamme, ja paljon intoa toimimaan sen hyväksi!”

Älkää unohtako, että meillä on „ostajien rengas” niminen järjestö, jonka jäsenet saavat uudet kirjat postivapaasti niin pian kuin ne ilmestyvät tarvitsematta lähettää rahaa kuin kerran vuodessa, tammikuussa. Liittykää ostajien renkaaseen, lähettämällä Teosofiselle Kustannusliikkeelle, os. Äggelby, Smk. 10:– ja ilmoittakaa, tahdotteko jonkun jo ilmestyneistä kirjoistamme.

Helmikuu, s. 57-61

Olimme joukko teosofeja koolla ja keskustelimme kysymyksestä, joka monen syrjäisen mielestä olisi leimannut meidät vähäjärkisiksi lievimminkin sanoen. Keskustelimme näet siitä, onko Suomen kansa sydämessään pakanallinen vaiko kristillinen, ja yksimielisesti tulimme siihen johtopäätökseen, että kansamme on pakanallinen. Koska tämä loppupäätös meitä kaikkia suuresti ilahdutti – sana „pakanallinen” kun meidän suussamme merkitsi ylen hyvää, – tahdon tässä lyhyesti esittää pitkän keskustelumme tulokset.

Mitä ensinnäkin tarkotimme sanoilla „kristillinen” ja „pakanallinen”? Kristillinen on ihminen, joka on ulkonaisen vapahtajan tarpeessa, joka ei omin voimin kykene nousemaan, joka ei voi eikä tahdo saavuttaa omaa jumalallista tietoa, vaan tyytyy uskoon ja kaipaa uskoa toisen vapahtaja-ominaisuuksiin (Jeesuksen Kristuksen). Kristillinen on ihminen, jonka silmissä Jeesus Kristus on ensimmäinen ja ainoa – ellei suorastaan Jumala, ainakin Jumalan edustaja. Pakanallinen taas on ihminen, joka ennen kaikkea etsii totuutta, joka luottaa järkeensä, sydämeensä, omaantuntoonsa, sanalla sanoen itseensä, joka ei tahdo autuutta toisen armosta, vaan itse pyrkii tietoon ja sitä seuraavaan onneen. Pakana on ihminen, joka ei kaipaa uskoa toisen vapahtaja-personallisuuteen eikä siis pidä Jeesustakaan muuna kuin korkeana mestarina, suurena ja täydellisenä ihmisenä ja jumalanpoikana.

Keskustelussa meille yhtäkkiä selveni, ettei Suomen kansa eikä oikeastaan mikään kansa maan päällä ollut sydämeltään kristillinen. Suomen kansa on aina ollut ja on yhä vieläkin sisimmässään pakanallinen. Tämä merkitsee: Kansamme on aina uskonut ja uskoo tänä päivänä Jumalaan, s. o. 1) luonnonlakien ja ulkokohtaisen maailman järkipäiseen oikeudellisuuteen („se on niin sallittu”) ja 2) ihmisen omiin sisäisiin voimiin, toisin sanoen itsekohtaiseen eli sisäiseen Jumalaan („onni työnsä tekijälle”). Kristillisuus kuoleman pelkoineen ja vapahtajatarpeineen on sille vierasta. Se on aivan kuin kulttuurituotetta eikä kansan omasta

luonnosta lähtenyt. Kansa ei ole sitä kaivannut. Kansa, joka elää tervettä ja raikasta elämää luonnon yhteydessä, ei ymmärrä pelätä kuolemaa, joka sille on luonnollinen pysähdyspaikka elämän polulla, vielä vähemmän helvettiä tai ikuista kadotusta, joka on luonnolliselle järjelle aivan outo käsite. Kansa on pakanallinen ja iloitsee elämän lahjasta tai kantaa sen taakkaa rauhallisella mielellä ja velvollisuuden tunnosta. Kuinka toista taas on yläluokan! Yläluokkalaiset ovat eronneet luonnon yhteydestä, poikenneet syrjään kansan elämäntiestä ja joutuneet harhapoluille itsekkyyden ja intohimojen suomaille. Heidän vaikuttimensa saattoi alussa olla jalo; he tahtoivat luoda kulttuuria, etsiä elämän henkisiä arvoja ja tiedolla sivistyttää kansaa. Mutta kuinka harvaa yläluokkalaista se henki nykyään elähtyttää! On vain olemassa erityinen kansanluokka, joka ei hanki elatustaan suoraan maasta, vaan on pakotettu „taistelemaan olemassaolostaan” toisilla toimialoilla. Ja unhotettuaan ihanteensa tämä yläluokka on joutunut luonnottomaan asemaan: se tuntee, että sen pitäisi olla parempaa, jalompaa, epäitsekämpää, siveellisempää, henkevämpää, puhtaampaa kuin se alaluokka, jonka ruumiillinen työ on yläluokankin olemassaololle välttämätön, – ja se tietää, ettei se näitä vaatimuksia täytä. Se elää alituisessa sisäisessä ristiriidassa ja sen jaloimmat ja herkimvät yksilöt tuntevat ristiriidan selvimmin. Onko näin ollen kumma, että se on tarvinnut ulkonaista vapahtajaa ja häneltä etsinyt lohdutusta? Onko kumma, että se on pelännyt ristiriidan voivan jatkua kuoleman jälkeen vaikkapa ikuisessa helvetissä ja että sen oma pelko on kannustanut sitä taisteluun keksittyjä syntejä vastaan, kun ei se todellista syntiään – ihanteensa pettämistä – enää nähnyt? Onko kumma, että yläluokka on muodostunut sotajoukoksi, jota pakokauhu on vallannut ja joka hätähuudoillaan pelottaa rauhallisiakin ihmisiä?

Kristillisyyks on yläluokan synnyttämä ja sen tarpeita vastaava ilmiö, mutta varsinaiseen kansaan se on syöpynyt vain siinä määrin kuin kansa on antanut itseään turmella kuolemanpelolla ja helvetinkauhulla.

Sydämeistään kansa on pakanallinen. Sen vaatimukset uskonnon suhteen ovat aivan toisenlaiset kuin yläluokan. Se ei pyydä lohduttajaa kuolemassa, vaan ohjaajaa elämässä. Se ei tahdo elää niin turhaan, että kuolinhetkellä sitä valtaisi omantunnontuska. Se tahtoo tietää, kuinka sen on eläminen, sillä jos se oikein elää osaa, osaa se jalosti kuollakin. Se ei kaipaa vapahtajaa, vaan se kaipaa opettajaa.

Ja niin meidän keskustelumme päättyi siihen, että kansa kaipaa juuri sitä, mitä uskonnot todellisesti antavat. Ei kristillisyyks ole ollenkaan samaa kuin Kristuksen opettama uskonto. Ei Kristus pahalla pelotellut. Kristus opetti Jumalasta, joka on kaikkien isä ja kaikkia rakastaa, antaen aurinkonsa paistaa niin pahoille kuin hyvälle, ja Kristus opetti, kuinka me ihmiset eläisimme ja tekisimme, että todella olisimme taivaallisen isämme jumalallisia poikia ja tyttäriä. Näin Kristus opetti, mutta kuinka se kirkko ja se yläluokka on tehnyt, joka hänen nimensä on anastanut?

*

Että edellä oleva esitys kristillisyydestä on tosi, näkyy päivän selvästi seuraavasta otteesta äsken saapuneesta yksityiskirjeestä. Kirjeenkirjottaja on jumaluusoppinut, jolle V. H. V:n kirja „Kristuksen opin ydin” oli lähetetty. Hän kirjottaa:

„Sain kirjan samaan aikaan kuin telefontse tiedon, että serkkuni oli kuoleman kielissä ja toivoi vielä kerran saada nähdä minut. Otin kirjan mukaan matkalla luettavaksi, sitä mieluummin, kun sen nimestä päättäen toivoin siitä saavani lohdutuksen sanoja kuolevalle serkulleni. Mutta kuinka suuri olikaan kirjan luettuani – pettymykseni! En tavannut siitä ainoatakaan ajatusta, jonka olisin voinut tarjota kohti kuolemaa kulkijalle matkaeväiksi. Kristuksen opin ydinkö tosiaankin olisi noissa didakheen lyhyissä lakipykälissä: tee niin ja niin äläkä näin ja näin. Paljonko luulet kuolevan saavan lohdutusta levottomalle omalletunnolleen, jos sanon hänelle: jos joku sinua lyö oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin, niin olet oleva täydellinen! Tai jos sanon: kun voit, anna käsilläsi sovitus synneistäsi! Kun on kuolema silmäin edessä, silloin ei lasketa leikkiä eikä tyhjänperäisiä sofismeja.”

Näin puhuu lasten ja nuorten opettaja, ja minun tekisi mieleni kysyä: miksi kuolevan omatunto on levoton? miksi häntä on opetettu kuolemaa pelkäämään? miksei ole hänelle opetettu, kuinka hänen tulee elää? miksei ole esimerkillä hänelle näytetty, kuinka ihmisen tulee elää? miksei? miksei?

Tosiaan on liian myöhäistä kuolinvuoteella ruveta opettamaan, kuinka olisi pitänyt elää! Se opetus on annettava elävälle ja terveelle. Häntä on opetettava elämää rakastamaan ja kuolemaa voittamaan. Mutta „kuolleet haudatkoot kuolleitaan”.

*

Viime vuoden eurooppalaisesta kongressista Genovassa ei tullut mitään, ja ensi kongressi pidetään v. 1913 Liiton hallinnon päätöksestä Tukholmassa. Tämän johdosta kysyimme Annie Besantilta, eikö hän samaan aikaan – siis kesäkuun alussa 1913 – tahtois saapua Suomeen. Tähän antaa vastauksen seuraava kirje Englannin entiseltä ylisihteeriltä, Mrs. S. Maud Sharpe, joka nykyään oleskelee Intiassa; kirje on päivätty tammikuun 10 p:nä Benaresissa, jossa jouluna pidettiin T. S:n 36:s vuosikokous.

„Mrs. Besant on pyytänyt minua kirjottamaan puolestaan teille vastauksen kirjeeseen joulukuun 6 p:ltä. Hän pyytää minua sanomaan teille, että jos hän on Tukholmassa v. 1913, hän tahtoo koettaa käydä Suomessa. Ilolla lähetän teille tämän sanoman Mrs. Besantilta, sillä samalla voin lähettää teille omankin tervehdykseni. Ottakaa vastaan parhaimmat onnentoivotukseni vasta-alkaneelle uudelle vuodelle. Toivon, että kaikki käy hyvin teille ja kaikille ystävillemme Suomessa ja että työ niinikään menestyy hyvin, vaikka olette pakotetut työskentelemään niin suurten vaikeuksien vallitessa. Kirjotan tämän Benaresista, jossa äsken on päätynyt sangen ihmeellinen kokous. Mr. Leadbeater oli myös täällä ja Alcyone ja hänen veljensä ja Mr. Jinarajadasa, joka kolme vuotta on niin uutterasti ja niin loistavasti työskennellyt Amerikassa. Palaamme Adyariin ensi perjantaina – ylihuomenna – ja mikäli tiedän, tulen viipymään Intiassa enemmän kuin vuoden.”

*

Joku ystävä on lähettänyt minulle pienen kirjan luettavaksi ja arvosteltavaksi. Sen nimi on „Maailman loppu”, sen on kirjottanut I. E. Taanonen ja se on tekijän kustannuksella painettu Pohjalaisen kirjapainossa Vaasassa v. 1911. Kirja sisältää 64 sivua ja on kirjoitettu niin vaillinaisella kielipillisellä tiedolla, että hienomakuinen lukija ehkä säikähtää, mutta samalla niin suurella luonnollisella voimalla ja innostuksella, että allekirjottanut ainakin luki sen nautinnolla. Se alkaa näillä kuvaavilla sanoilla: „Yksi pieni kirja sanoi, että aurinko on meidän jumalamme ja minä sanon samoin. Ja kenelle Isä tahtoo itsensä ilmottaa, niin hän ilmottaa persoonansa auringossa. Mutta Isä ei ilmota itseänsä eli persoonaansa kuin jollekin harvalle ihmiselle. Ja sillä ihmisellä pitää olla Jumalan henki, että hän on saanut Isältä Isän hengen.”

Kirjassaan kertoo tekijä kaikenlaisista näyistään, mitä hänellä on ollut kesällä 1911. Hän on nähtävästi läpikäynyt voimakkaan herätyksen, joka on avannut hänen sisäisen selvänäköisen silmänsä. Kirja on vilpittömän todistuskappale tekijänsä yliaistillisista kokemuksista ja samalla hänen tietämättömydestään. Monessa kohden hän nim. puhuu siitä, kuinka Jumala on ilmottanut hänelle enemmän kuin yhdellekään ihmiselle ennen. Ja tietysti hän on langennut tuohon kouluuttamattomien selvänäkijöiden vanhaan erehdykseen luulla maailman lopun olevan kynnyksellä. Mutta muuten hänen puheensa on todella henkevää ja sisältörikasta. Usko yksin ei auta, on hänen oppinsa ydin; ihmisen tulee täytyä Jumalan hengellä ja voimalla. Antikristuksen oppia on usko Jeesuksen sovittukseen, joka synnit anteeksi antaa. Totuuden henki ei jätä pienintäkään velkaa maksamatta. „Tämä iankaikkinen elämän valkeus vaatii meiltä täällä maailmassa jo eteerivalikoista elämää. Se vaatii meidän pois luopua ei ainoastaan tekosynneistä, vaan ajatuksellisistakin paheista, sillä tämä jumalallinen valkeus on niin tarkka ja puhdas, ettei hän millään tavalla

tule olemaan ja asumaan siinä ihmisessä, jossa on vielä pimeyden hengen hedelmiä, sillä ihmisen pitää kaikesta pahasta pois luopua” (siv.10).

Maaliskuu, s. 105-111

Olen vastikään lukenut merkillisen kirjan. Jonkun aikaa sitten näin eräessä pääkaupunkimme ruotsalaisessa lehdessä arvostelun siitä, joka kerrassaan sitä pilkkasi. Arvostelu oli kirjoitettu siksi terävällä ivalla, että otaksuin kirjan olevan oikeata itserakkauden ja tyhmyyden inspiroimaa spiritistis-okkultista sekamelskaa, johon ei kannattanut tutustua. Mutta myöhemmin kuulin erään teosofin sitä kehuvan – tosin puol'arasti: „minun mielestäni se oli mieltäkiinnittävä kirja” . . . – ja päätin sittenkin, että luen. Enkä nyt kadu. Sillä harvoin olen niin paljon kirjasta nauttinut.

Kirjan nimi on *Själens lif* ja kirjan tekijä kutsuu itseään salanimellä *Vitus*. Se ilmestyi joulukuksi Ruotsissa ja on nyt toisessa painoksessaan saatuaan osakseen erittäin paljon kiitosta kotimaansa lehdissä, mikä tosiseikka osottaa, etteivät kaikki arvostelijat ole aivan vailla henkistä sivistystä.

„Själens lif” (Sielun elämä) on todellinen *document humain*, sillä tekijä kertoo siinä itsestään, paljastaen sangen salaisia puolia omasta sieluelämästään. Se ei ole mikään rippi merkityksessä synnintunnustus – vaikka ehkä sitäkin ahdasmielisen uskovaisen silmissä, – vaan se kertoo jalon, uskaliaan ja lujatahtoisen totuudenetsijän saavutuksista. Tunnustaa syntinsä on vaikea, sillä se käy lukijalle mauttomaksi ja äitelääksi, ellei hän tunne, että suuri sielu on synnintekijänä. Mutta tunnustaa hyveensä on vielä vaikeampi, sillä lukija, jolla ei itsellään ole samoja hyveitä – edes itämässä, – pitää koko tunnustusta ylpeyden ja turhamaisuuden kannustamana valehtelemisena. Sentähden on niin harvoja salatieteilijöiden autobiografioja. Todellinen salatieteilijä on jo läpikäynyt varsinaisen synnintekemisen asteen; mutta sen sijaan, että hän heittäytyisi laakereillaan lepäämään, alkaa nyt vasta hänen todellinen kamppailunsa, se etsiminen, joka päättyy tietoon. Ja koska useimmat ihmiset eivät tiedä tämmöisestä sielun ponnistuksesta mitään, eivät he liion ymmärtäisi panna arvoa semmoisille kertomuksille tai ottaa niistä oppia.

Meidän aikamme on kuitenkin merkillinen siitä, että totuuden etsimisen henki on maailmassa. Totuuden etsiminen ainakin jossain määrin on paljon yleisempi ilmiö nyt kuin esim. 30 tai 40 vuotta sitten. Kertomuksia totuuden etsijän taisteluista ja saavutuksista ovat sentähden tarpeenvaativia ja tervetulleita, ja yksityisiä ihmisiä on lukuisia, jotka semmoisista tunnustuksista voivat hyötyä. Tietysti kertomukset eivät saa mennä liian pitkälle eikä liian syvälle. Mutta kun pysyttelevät niin sanoaksemme okkultisen elämän pinnalla, sillon monet etsijät niitä ymmärtävät.

Omasta puolestani olen kiitollinen Vitukselle siitä, että hän on uskaltanut puhua näinkään paljon salaisen elämän alkuaskeleista. Varovaisuuden vuoksi hän on omistanut kirjansa „yksinäisille” (en bok tillägnad de ensamma), mutta uskon, että niitä yksinäisiä on enemmän kuin Vitus aavistaakaan.

Hän on kirjottanut teoksensa suurella taidolla ja hänen kielensä on paikatellen mestarillinen. Jos toisin paikoin hänen sanansa tuntuvat vaatelijailta, ei tämä johdu turhamaisesta itserakkaudesta, vaan käsiteltävän aineen laadusta. Tekijä itsekkin on pulmastaan tietoinen ja torjuu parissa kohden mahdolliset syytökset luotaan.

En kerro mitään sisällöstä. Täytyy tutustua itse kirjaan. Mutta suomennetun otteen painatan tähän numeroon.

Seuraavan kertomuksen „merkillisestä hetkestä” Teosofisen Seuran äskeisessä vuosikokouksessa on kirjoittanut Mr. C. W. Leadbeater. Se on julkaistu Englannissa ilmestyvässä nuorten lehdessä „The Lotus Journal” ja ansaitsee mielestäni paikan Tietäjässäkin. Se on omiansa vahvistamaan uskoa Alcyonen tulevaan opettajatehtävään, mutta omasta puolestani teen sen huomautuksen, ettei se todista mitään *hänen* erikoisasemastaan okkultisessa maailmassa. Se vain viittaa siihen, mitä teosofisen liikkeen yhteydessä voi tapahtua ja tulee tapahtumaan vastedes, jos teosofit työskentelevät totuudessa ja hengessä. Jo Suomen T. S:n ensimmäisessä vuosikokouksessa 1908 lausuin, että vuosijuhla voisi muodostua todelliseksi helluntai- eli pyhän hengen vuodatusjuhla. Että tämä ajatus nyt niin kauniisti toteutui viime jouluna Benaresissa, todistaa, ettei ennustukseni ollut tuulesta temmattu.

Mr. Leadbeater kirjoittaa:

Teosofisen Seuran suuri vuosikongressi on aina merkkitilaisuus, mutta tämänvuotinen kokous oli erittäin huomattava erään tapahtuman kautta, jonka laatuista ei ole ennen ollut. Itse kokous pidettiin Benaresissa ja osanotto oli paljon pienempi kuin jos se olisi pidetty Adjarin päämajassa. Kuitenkin siinä oli paljon ylevää innostusta ja veljeystunnetta ja presidentin luennot olivat yhtä loistavat kuin konsanaan. Mutta tämän kokouksen merkillisin seikka oli aivan odottamaton, niinkuin tästä kertomuksestani nähdään.

Hyvin paljon jäseniä oli liittynyt Idän Tähdän Järjestön kokouksen aikana ja joku huomautti (aivan sattumalta), että olisi suureksi iloksi heille, jos itse järjestön pää antaisi heille jäsenkirjat. Ihastuksella tartuttiin tähän aatteeseen ja myöskin monet vanhemmat jäsenet pyysivät saada antaa takaisin jäsenkirjansa saadakseen ne järjestön päältä omakätisesti takaisin. Niinpä määrättiin aika (klo 6 i. p. 28 p:nä jouluk.) ja me kokoontuimme intialaisen osaston suureen halliin.

Luulimme, että siitä tulisi vain pieni muodollinen kokous ja minä epäilin, tokko edes presidenttikään siihen tulisi, koska hän oli äskeisestä esitelmästä väsynyt. Ainoastaan „Tähdän” jäsenille oli pääsy vapaa, mutta sali tuli aivan täyteen; arvaan siinä olleen n. 400 henkeä. Useimmat istuivat lattialla, mutta ympäri seiniä oli penkkirivi ja yläpäässä muutamia tuoleja. Siellä istuimme presidentti ja minä sekä Miss Arundale ja Mizar ja muutamia muita, ja penkeillä istui etupäässä eurooppalaisia naisia. Oli järjestetty niin, että järjestön pää seisoi aivan meidän edessämme ja Mr. Telang (Intian kansallisedustaja) hänen vieressään. Jäsenten oli kulettava jonossa heidän ohitsensa ja kukin jätti jäsenkorttinsa Mr. Telangille, joka luki hänen nimensä ääneen ja sitten antoi paperin Alcyonelle, joka antoi sen omistajalleen takaisin. Nähtävästi aivan yksinkertainen ohjelma — mutta „ihminen päättää, Jumala säätää”. Kaikki asettuivat hyvään järjestykseen (suureksi osaksi Mr. Irving Cooperin ansiosta) ja ensimmäiset kaksi tai kolme jäsentä otti kumartaen ja hymyillen vastaan jäsenkorttinsa ja palasivat paikoilleensa.

Yhtäkkiä täytyi sali suunnattomalla voimalla, joka niin tuntuvasti virtasi Alcyonen kautta, että seuraava jäsen lankesi maahan tämän ihmeellisen voimavirran valtaamana. En ole koskaan nähnyt tai tuntenut mitään tämän kaltaista, se muistutti ehdottomasti mahtavaa, pauhaavaa tuulispäätä ja toi mieleen pyhän hengen vuodatuksen helluntaina. Jännitys oli tavaton ja jokaiseen huoneeseen olijaan se vaikutti voimakkaasti. Tällaisista tapauksista voimme joskus lukea pyhistä kirjoista ja pitää kertomuksia liitetuina mutta tässä oli edessämme samanlainen tapaus 20:nnellä vuosisadalla.

Tämän jälkeen jokainen, kun hänen vuoronsa tuli, heittäytyi pitkälleen ja usealta valuivat kyneleet pitkin poskia. Se oli todella mieleenpainuva näytelmä, sillä tässä oli edustettuna merkillinen joukko harrasmielisiä ihmisiä. Oli läsnä jäseniä miltei kaikista Euroopan maista, Amerikasta ja kaikista osista Intiaa ja oli hyvin kaunista nähdä kaikkien, valkotukkaisten ja tummien, brahmalaisten, buddhalaisten, parsilaisten ja kristittyjen, ylpeittein Radspuut-prinssien ja kirjavasti puettujen kauppiasten, valkotukkaisten miesten ja pienten lasten, heittäytyvän haltioissaan Alcyonen jalkain juureen. Vuodatettu siunaus oli niin tuntuva, että

jokainen halusi tulla siitä osalliseksi, ja siksi nekin, joilla ei ollut jäsenkortteja mukanaan, repivät irti tähtensä ja jättivät ne, jotta hekin saisivat jotain Alcyonen kädestä.

Hän seiso i kaiken aikaa viehättävänä, täydellisesti itseään halliten, hymyillen kullekin lempeästi ja ojentuen molemmat kätensä siunaavasti kunkin polvistuvan ylitse. Valtaavan näytöksen huippukohta lienee ollut siinä, kun pikku rakas Mizarimme heittäytyi veljensä jalkoihin ja koko joukko puhkesi innokkaisiin kättentaputuksiin – mistä syystä on vaikea sanoa, mutta tuntui ikäänkuin se sillä hetkellä ei olisi ollut epäkunnioittavaa vaan laillaan luonnollista ja asiaankuuluvaa.

Kun viimeinenkin tästä suuresta seurasta oli osottanut kunnioitustaan, palasi Alcyone istuimelleen meidän keskellemme, ja jonkun aikaa vallitsi äänetöntä haltioitumista, henkeänsä pidättävää pelonsekaista odotusta. Sitten presidentti kuiskaten kehotti Alcyonea lopettamaan kokouksen. Hän nousi ja ojensi oikean kätensä läsnäolijoitten päitten yli ja sanoi juhllisesti:

„Levätköön suuren Herran siunaus ylitsenne ainiaan.”

Ja niin me tulimme takaisin tavalliseen maailmaan ja lähdimme salista tuntien, että olimme kokeneet elämämme suurimman tapahtuman ja että todella oli meidän ollut hyvä olla siellä, sillä se oli ollut meille „kuin Jumalan huone ja taivaan portti”.

Olen salatieteen alalla nähnyt paljon, mutta en koskaan fyysillisellä tasolla tällaista voiman vuodatusta enkä mitään, joka olisi niin syvästi liikuttanut kaikkia läsnäolevia. Arvaan, että useimmat myöskin *näkevät* jotakin, mutta ainakin se, mitä he tunsivat järkytti heidän sydänjuuriansa. Ei ole helppo sitä sanoilla ilmaista, mutta epäämättömänä ja valtaavana tuntui jonkun mahtavan, elävän Olennon läsnäolo. Ilmiön salainen puoli oli ihmeellisen ihana, mutta liian pyhä kuvattavaksi. Lieneeköhän tämä jokin merkki siitä, mitä voimme odottaa tänä uutena ajanjaksona näkevämmä, ja saammeko kenties jo lähimmässä tulevaisuudessa toivoa useita tällaisia mahtavia henkisen voiman vuodatuksia, useita tällaisia korkeampien maailmoiden ihanuuksien välähdyksiä? Niin olkoon!

*

Huhtikuun alkupuolisko tulee Suomen teosofisessa maailmassa olemaan täynnä tapahtumia. 3 p:nä saapuu tohtori Rudolf Steiner Saksasta Helsinkiin viipyäkseen täällä parisen viikkoa. Hän antaa kymmenen iltaluentoa käsittävän kurssin Teosofisen Seuran jäsenille ja heidän teosofismielisille ystävilleen, puhuen „henkisistä järjestöistä salaisissa maailmoissa”. Kurssimaksu on 15 mk. Kaksi julkista esitelmää kuuluu myös tohtori Steinerin ohjelmaan. Tiistaina 9 p:nä ja perjantaina 12 p:nä on Yliopiston juhlasalissa luennot aineista „Kansallisepokset ja erittäin Kalevala” sekä „Vihkimys”.

Pitkänäperjantaina 5 p:nä ja lauantaina 6 p:nä viettää Teosofinen Nuorisoliitto vuosikokouksensa erittäin mieltäkiinnittävän ohjelman mukaan.

Pääsiäispäivinä 7 ja 8 p:nä on Suomen Teosofisen Seuran vuosikokous. Tämän ohjelma on seuraavanlainen: sunnuntaina klo 9 aamulla alkaa virallinen kokous. Yhteisten päivällisten jälkeen seuraa illanvietto, jossa keskustellaan monesta tärkeästä kutsumuksessa mainittavasta kysymyksestä. Myöhemmin illalla saapuu toivottavasti tohtori Steiner kokoukseen, jolloin häntä pyydetään vastaamaan kirjojettuihin kysymyksiin. Maanantaina aamupäivällä on vuosijuhla, jonka ohjelma varmaan houkuttelee salin täyteen yleisöä, ja iltapäivällä taas jäsenten yhteinen illanvietto, jossa jatketaan edellisen päivän keskustelua.

Kutsumus lähetetään jäsenille kaksi viikkoa ennen kokousta.

Toivokaamme, että kaikki nämä kokoukset ja luennot muodostuvat teosofisiksi juhlahetkiksi!

*

„Eikö karma-usko vie fatalismiin! Ja eikö Kristuskin ollut fatalisti opettaessaan, ettei pidä olla „pahaa vastaan”? Jos on sairas, eikö karma-opin mukaan ole väärin koettaa parantaa itseään päästäkseen kärsimyksistä?”

Näin kysytään välistä ja pinnalta katsoen on kysymyksessä jotain perää. Mutta missä on kysymyksen heikko kohta?

Se on siinä oletuksessa, että karmalla olisi jokin tarkoitus ja että sen tarkoitus olisi kärsimys. Mutta jos karmalla olisi tarkoitus, olisi sen takana personallinen jumala, ja jos tämä tarkoitus olisi kärsimys, olisi jumala paha.

Vaikka siis olisikin jumala karman takana, ei hänen tarkoituksensa voi olla, että ihminen kärsisi, vaan sen täytyy olla itsessään hyvä ja tarkoittaa aivan toista, sanokaamme esim., että ihminen viisastuisi ja jalostuisi. Kärsimys on silloin vain välikappale jumalan kädessä eikä kärsimys sinään ole minkään arvoista. Kärsimyksen arvo on yksinomaan sen antamassa opetuksessa. Tältä kannalta katsoen ihmisen oikeus ja velvollisuus on heti vapautua kärsimyksestä, kun sen antama läksy on omistettu. Ja koska maailma on täynnä turhaa kärsimystä, on hänen tehtävänsä yleensä työskennellä kärsimysten poistamiseksi maailmasta.

Mutta karma ei syvemmin käsitettynä ole ase personallisen Jumalan kädessä. Personalliset jumalat ja kaikki ilmenneet olennot ovat päin vastoin karman palvelijoita. Sillä mikä on karma?

Karma on laki, kaiken olemassaolon ehdoton, järkähtämätön laki, itse olevaisessa asuva lakisiteisyys. Karma on luonnon laki kaikissa maailmoissa, kaikilla tasoilla. Ei kukaan voi lakia muuttaa, mutta jokainen voi sitä hyväkseen käyttää. Jos meillä on hevonen ja me annamme sen nääntyä rehun puutteesta, ei se kauan jaksa tehdä työtä talon hyväksi, – niin paljon karmaa yksinkertaisinkin ihminen ymmärtää, vaikka moni menettelee niinkuin sadun mummo, jonka kana muni kultamunan kerran vuorokaudessa ja joka tappoi kanansa saadakseen kaikki munat yhtäaikaan eikä saanutkaan mitään. Mutta kaikki ihmiset eivät läheskään vielä ymmärrä, että karman luonnonlaki pitää paikkansa kaikkialla, ei ainoastaan näkyväisessä, vaan yhtä paljon näkymättömässäkin maailmassa.

Kun siis sanomme, että pahasta seuraa kärsimys, emme tarkota, että tämä johtuisi minkään jumalallisen olennon tahdosta, vaan luonnon välttämättömyydestä. Jumalat eivät mitään siihen voi. He eivät voi muuttaa maailman lakeja. Päinvastoin he ovat elämän koulussa oppineet, että elämän lakeja on noudatettava ja toteltava. He itse ovat sitä tietä kärsimyksistä vapautuneet. Sentähden he ovat karman palvelijoita ja n. k. ”karman herratkin” ovat vain syitten ja seurausten laskijoita ja sovittajia. Sillä erehdys olisi luulla, että karma olisi sokea, tajuton, koneellinen voima. Karma on itse maailman järki, intelligentti, itsetietoinen, – vapaa. Karman salaisuus on yhtä absoluutisen jumaluuden salaisuuden kanssa, ja ken Sen mysterioita ratkaisee?

Kun Kristus sanoi: „älkää olko pahaa vastaan”, tarkotti hän juuri sitä tosiseikkaa, että karmaa vastaan ei voi taistella; taistelijan se musertaa. Mutta kun hän lisäsi: „vaan kun joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin”, ilmotti hän samalla, mitä on tehtävä: karma on voitettava. Ainoastaan voittajan kädessä on laki. Voittaja, joka palvelee, on samalla tehnyt herrastaan palvelijan. Mutta voitettu on oma itse.

Siunaamalla kärsimystä ihminen voittaa kärsimyksen. Ja samalla kun hän on sen hengessään voittanut, vapautuu hän siitä ulkonaisesti. Kun sairaus tervehditään salapukuisena siunauksena, poistuu se pian

tarpeellisia parannuskeinoja käyttämällä, ja ihminen nousee vuoteeltaan entistä viisaampana ja onnellisempaan olentona.

Touko- ja kesäkuu, s. 201-206

Toiveeni, jonka julkilausuin maaliskuun tietäjässä, toteutui: huhtikuun alkupuolisko muodostui Helsingissä teosofiseksi juhla-ajaksi. Vuosikokous oli mainio ja tohtori Steinerin käynti kohotti mieliä. Mieluista oli minulle tutustua tähän harvinaiseen rakastettavaan teosofiin ja salatieteilijään. Monta kertaa vaihdoimme ajatuksia erilaisista asioista, kerran parinakin tuntina yhtä mittaa. Hän sanoi suuresti hämmästyneensä huomattessaan, kuinka edistynyt teosofinen liike on meidän maassamme, mutta muuten hän piti aivan luonnollisena, että teosofia meillä leviää itse kansaan. „Näkyyhän Kalevalasta, mitä Suomen kansan hengessä piilee”, hän sanoi. Ja kun kerran viittasin siihen, että on meillä niitä, jotka eivät täysin ymmärrä teosofista työtämme kansan keskuudessa, hän ikäänkuin lohduttaen huomautti: „onhan aina ja joka paikassa lyhytnäköisiä”. Suomen kansan tulevaisuudesta hänellä oli kauniita toiveita, kuten näkyy hänen vastauksestaan erääseen kysymykseeni (kts. edempänä), ja jokainen teosofi käsittää kuinka iloinen minä olin kuullessani vieraan tietäjän suusta samaa, mitä itse olen uskonut ja puhunut aina suurlakosta lähtien.

Ennen olin mielestäni paremmin ymmärtänyt Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin teosofisia näkökantoja kuin R. Steinerin, ja vaikka itse asiassa olen itsenäinen tutkija, olen mielummin kulkenut „besantilaisen” nimellä kuin „steineriläisen”. Nyt näin, että minun luultavasti täytyy kutsua itseäni „ervastilaiseksi”, jos nuo edellä olevat nimitykset vähimmässäkään määrässä sisältävät, että toisen kantaja on nurjamielinen toisen kantajalle. Huomasin nimittäin, että minulla oli suuria yhtymäkohtia tohtori Steinerin kanssa. Ja selvästi tajusin, kuinka Teosofinen Seura semmoisenaan – puhumattakaan teosofisesta maailmankatsomuksesta – on korkealle kohotettuna kaikkien persoonallisuuksien yläpuolelle. Persoonallisuus ja sen ihailu on ohimenevä ilmiö; ei ole sitä henkilöä maailman historiassa, jota kaikki ihmiset yksimielisesti ihailisivat ja palvelisivat, – miksi siis luulla, että toinen ihminen on parempi tai kehittyneempi toista? Totuus yksin elää läpi aikojen, eikä se ihminen pety joka Jumalasta etsii turvansa.

Ryhmittykööt Teosofisen Seuran jäsenet vapaasti niiden ympärille, joita he pitävät „opettajinaan”, mutta älkööt epäluulolla katselko toisiaan. Veljeys toteutuu siinä, että kullakin on oma kantansa ja samalla kunnioittaa toisen kantaa – ei välinpitämättömästi, vaan lämpimästi, tietäen, että toisen kanta on yhtä hyvä. Niin „opettajat” koettavat tehdä. Ja vaikka syyt heidän erimielisyyksiinsä ovat paljon syvemmällä, eivät he unohda rakkauden käskyä. „Olen aina suuresti, suuresti rakastanut Mrs. Besantia”, sanoi minulle tohtori Steiner. Ja minä voin omasta puolestani lisätä, samalla kun alleviivaan hänen edellä olevat sanansa: „rakastan suuresti, suuresti myös toht. Steineriä”.

*

Juhla-aikamme oli juuri päättynyt, kun tieto levisi ympäri maailmaa kauheasta haaksirikosta Atlantin valtamerellä. Tuskin on sitä kotia sivistyneessä maailmassa, jossa ei näinä viikkoina ole puhuttu Titanic-laivan hukkumisesta, joka riisti hengen 1,500 ihmiseltä. Kuka ei ole mielikuvituksessaan läpikäynyt noita tuskan hetkiä, kuka ei ole tajunnut, kuinka mitättömiksi kultamiljoonat hupenevat, kun elämän – ja kuoleman – todellisuus on silmäin edessä! Suuremoinen on semmoinen surunäytelmä! Päivänvaloon nousee, mitä ihmisen sielussa piilee. Alhainen itsekkyyksy ryntää esille ja pyytää pelastaa itsensä, vaikka toinen hukkuisi, mutta pinnalle nousee myös rakkauden jumalallinen voima, tehden muutamista ihmisistä jaloja sankareita. Kenen silmä jäi kostumatta, kun hän luki noista kolmesta englantilaisesta, jotka kuullessaan, että veneessä oli liiaksi väkeä, sanoivat „all right” ja syöksyivät meren aaltoihin? Kuka ei ymmärtänyt, että

itsemurha, jota tavallisesti pidetään häpeällisenä, vääränä ja heikkouden merkinä, – että itsemurha eräissä tapauksissa on jaloin siveellinen teko? Todella tuo öinen draama Atlantin kylmillä aalloilla oli uusi todistus siitä, että henki on ainetta voimakkaampi, rakkaus itsekkyyttä ja velvollisuudentunto kuolemaa. Eiköhän myös ole ihmismieliin vaikuttanut vapauttavasti se totuuden sanoma kuolemasta, jota spiritistiset ja teosofiset liikkeet ovat vuosikymmeniä julistaneet, – vapauttavasti ja rohkaisevasti, niin etteivät pelkää peikkoja, vaan ymmärtävät kuoleman portiksi, joka vie avarampaan elämään . . .

Teosofeina saatamme kysyä, minkälainen karma aiheuttaa tällaisia onnettomuuksia. Karma tässä nähtävästi on vaikuttamassa, kun ihmisiä varta vasten kootaan yhteen maailman eri ääriä. Mutta mikä se sitten vaikuttaa, että toiset hukkuvat, toiset pelastuvat?

Tästä on jossain annettu seuraava selitys. Ajatelkaamme esim. keskiaikaisen marttyyrin kuolemaa polttoroviolla. Hänen kuolinkamppailuaan ja tuskiansa on katselemassa suuri joukko ihmisiä. Useimmille tämä näky on suurinta nautintoa. Heidän alhaisimmat vaistonsa ovat heränneet. Täynnä nautinnonhimoista julmuutta he laahaavat polttoaineita roviolle ja äänekkäästi ilkkuen herjaavat kuolevaa sankaria. Heille on ihaninta musiikkia, jos kuulevat hänen huokaavan tai epätoivoisesti valittavan. Mutta toisia on – he seisovat hiljaa loitommalla, – jotka tuntevat myötätuntoa marttyyriä kohtaan, kiroavat sydämessään hänen kiusaajiaan ja tahtoisivat ojentaa hänelle pelastavan käden, jos uskaltaisivat. He eivät kuitenkaan mitään tee, vaan poistuvat häpeissään. Vielä on viranomaisia – tuomareita, oikeudenpalvelijoita, munkkeja, sotamiehiä, – jotka eivät hyväksy inkvisitionin julmaa tuomiota, vaan hengessään kapinoivat sitä vastaan. He ovat voimattomia mitään tekemään, mutta ajattelevat sydämessään, että itse suuremmalla syyllä ansaitsisivat väkivaltaisen kuoleman.

Ja nyt näyttämö muuttuu. Keskiäika on siirtynyt nykyaikaan. Nuo ihmiset, jotka silloin yhdessä katselivat toisen kuolemaa, kootaan taas yhteen ja heitetään väkivaltaisen kuoleman jalkoihin, mutta nyt ei toisen vaan omansa. Mikä näytelmä! Ne jotka nauttivat marttyyrin tuskista, saavat nyt itse toivottomina huutaa ja valittaa, kun aaltojen kanssa kamppailevat. Ne jotka olisivat tahtoneet pelastaa mutteivät uskaltaneet, saavat ottaa kauhuihin osaa, mutta pelastuvat. Ja viranomaiset, jotka sydämessään kapinoivat, – he saavat kuolla sankareina . . .

Luonnonlaki on järkähtämätön. Se antaa ihmislapsen maksaa viimeisenkin roponsa velastaan elämälle. Mutta samalla se kasvattaa lapsiaan. Kun ei toisen kärsimys meitä opeta, saamme kärsiä itse. Ja oma kärsimys avaa aina silmämme ennemmin tai myöhemmin näkemään, kuinka ainoa pelastuksemme pahasta on toimintakykyinen rakkaus toisiamme kohtaan.

*

Ensimmäiset teosofiset kesäkurssimme pidetään tänä vuonna Karjalassa, agronomi Luikon „Orpola” nimisellä maatilalla Kiteen pitäjässä Puhoksessa noin 70 km. laivamatkan päässä Joensuusta etelään. Kurssit alkavat torstaina kesäkuun 27 p:nä ja kestävät heinäkuun 7 p:ään. Jottei matkan pituus estäisi ketään halukasta saapumasta kursseihin, on taloudellinen puoli järjestetty seuraavasti: kurssimaksu on Smk. 30:–; maksu asunnosta ja ruoasta korkeintaan Smk. 25:–, yhteensä Smk. 55:–. (Oulunkylässä olisivat samat maksut tehneet yhteensä Smk. 70:–, kuten vanhoista Tietäjän vuosikerroista näkyy.) Näihin menoihin on sitten vain lisättävä matkakustannukset.

Kursseihin ilmottautuminen tapahtuu ennen kesäkuun 15 p:ää ja seuraavalla tavalla:

1) samalla kun minulle ilmottaudutaan, lähetetään kurssimaksu Smk. 30:–. Mukavinta on lähettää postiosotus P. E:lle, os. Äggelby, ja siihen kirjottaa ilmoituksensa;

2) toinen ilmotus on tehtävä herra J. A. Tukiaiselle, os. Joensuu. Herra T. on Joensuun teosofisen looshin puheenjohtaja ja antaa auliisti itsekullekin kursseihin osaaottajalle kirjeellisesti tarkemmat tiedot kulkuväylän y. m. suhteen. Joensuusta pääsee nim. laivalla Puhokseen, mutta Kuopiosta, Mikkelistä y. m. päin pääsee mukavasti laivateitse matkan päämäärään.

Vielä pyydän huomauttaa, että olisi hyvä, jos itsekukin osanottaja voisi tuoda tullessaan filtin ja tyynyn ja vaikkapa lakanankin.

Kesäkurssien tarkoitus on tutustuttaa teosofeja toisiinsa, samalla kun pääsevät osallisiksi niistä syvemmistä näkökannoista, joita on maamme teosofisen liikkeen johtohenkilöillä. Kaikille osanottajille lähetetään ajoissa seikkaperäinen ohjelma.

Toivokaamme, että ensikesäiset teosofipäivät kaikin puolin onnistuvat ja vaikuttavat nostavasti ja kasvattavasti osanottajiin!

*

Mr. J. Srinivasa Row kirjottaa huhtikuun *Adyar Bulletinissa* „Ravinnosta hindulaisissa pyhissä kirjoissa” ja sanoo m. m.:

„Hindulaisilla *annapraashana* (ravinnon nauttiminen) pidetään yhtenä niistä kuudestatoista sakramentista, jotka ihmistä puhdistavat . . . Muinaisajan brahminit eivät sallineet miesten palvella ruoanlaittajina . . . Ruokaa saavat keittää ainoastaan naiset, jotka valmistavat sitä yksinomaan uhritoimituksena Korkeimman Herran, *Parameshvaran*, kunniaksi, noudattaen täydellistä hiljaisuutta, puhtautta ja siisteyttä. Manu sanoo: Syötäväksi kelpaamaton on ruoka semmoisen valmistamana, joka on ylpeyden paisuttama tai vihan y. m. intohimojen kiihottama tai jollain tavalla sairas. Ei liioin pidä syödä ruokaa, jota jonkun jalka on koskettanut tai jossa on hius tai mato . . .”

— — —

Kun sitten syödään, „täytyy kaikkien, olkoon aterioitsijoiden luku kuinka suuri tahansa, alottaa samalla kertaa ja lopettaa samalla kertaa. Ei kukaan saa nousta pöydästä, milloin häntä haluttaa. Määrätään myös, että täydellistä vaihioloa on noudatettava, jotta ajatus voisi olla kohdistuneena Jumalaan (Iishvaraan).”

*

Uusista kirjoistamme valmistui vuosikokouksen ajalla tohtori Steinerin merkkiteos *Kuinka saavutetaan tietoja korkeammista maailmoista?* Tahdon kääntää jokaisen teosofin huomion tähän kirjaan. Kun jo puhutaan „eri suunnista” teosofisessa liikkeessä, on varsin suotava, että kaikki, jotka tahtovat olla suvaitsevaisia, iloisia ja itsenäisiä teosofeja, tutustuvat kaikkiin suuntiin säilyttääkseen itsekustakin mitä parasta on. Kirjan hinta on Smk. 3:—, postivapaasti 3:25, sidottuna 4:50 ja 4:85.

Annie Besantin suurteos *Aikain viisaus* valmistunee syksyksi. Sen hinta tulee luultavasti olemaan 5 markan paikkeilla.

Aivan kohta valmistuu uusi painos Alcyonen pikku kirjaa *Mestarin jalkojen juuressa*. Ensimmäinen painos — 1,500 kpl. on vuoden sisässä myyty loppuun. Tämä uusi tulee loistopainos, painettu samaan malliin kuin englanninkielinen alkuteos ja varustettu erittäin miellyttävällä nuoren tekijän muotokuvalla. Kaikki, jotka

omistavat vanhan kappaleen, lahjottakoot sen pois ja hankkikoot uuden itselleen. Kirjan hinta on Smk. 1:50, postivapaasti 1:65, sidottuna 2:50 ja 2:75. Huom! Muotokuva ei ole sama kuin ruotsalaisessa ja ensimmäisessä englantilaisessa painoksessa oleva, vaan uudempi, joka vielä paremmin tuo ilmi nuoren hindupojan sielukkaat piirteet.

*

Kuten tilausilmoituksessa mainittiin, on tämä numero kaksoisvihko 5-6. Seuraava vihko – sekin kaksoisnumerona 7-8 – ilmestyy elokuussa.

Heinä- ja elokuu, s. 249-257

Kun Kristus sanoi: „olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen”, hän todella tarkoitti mitä hän sanoi. Hän siis ei tarkottanut, että me olisimme täydelliset oman mallimme mukaan, vaan sillä tavalla kuin meidän taivaallinen Isämme on täydellinen. Ja millä tavalla Hän on täydellinen? Jeesus on sen aivan selvästi lausunut samassa yhteydessä, jossa hän tuon kehotuksen antaa. Jos luemme koko sen paikan evankeliumista, kuuluu se näin:

„Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Vaan minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattavat, tehkää niille hyvin, jotka teitä vihaavat ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat. Että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä ansiota teillä siitä on? Eivätkö publikanit myös niin tee? Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa sovinnossa olette, mitä erinomaista se on? Eivätkö publikanit myös niin tee? Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.”

Kuinka usein me uhohdamme tämän yksinkertaisen ja samalla suuren totuuden ja erehdymme luulemaan, että täydellisyys on jotakin, joka tuottaa kunniaa meille itsellemme ihmisten puolelta. Mutta Kristus on selvästi sanonut: „niin loistakoon teidän valkeutenne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät työnne ja kunnioittaisivat teidän Isänne, joka on taivaissa.” Ja tämä voi tapahtua yksin rakkauden kautta.

*

Teosofiset kesäkurssimme muodostuivat minulle erittäin mielisiksi ja opettavaiseksi kokemukseksi. Olen usein kysynyt itseltäni, miten voisi toisille antaa sitä teosofista vakaumusta, mikä itsellä on: „kuinka voisi teosofisen hengen herättää ihmisissä? Kuinka voisi heitä herättää ajattelemaan? Kuinka voisi saada heitä innostumaan teosofisten ihanteiden puolesta? Kuinka he voisivat oppia käytännöllisesti mietiskelemään? Kuinka he voisivat edistyä teosofisissa tiedoissa? Kuinka he voisivat kokea teosofista veljesrakkautta? Kuinka he voisivat oppia tekemään teosofista työtä?” Ja olen aina tuntenut, että julkiset luennot eivät vastaa näitä kaikkia tarkoituksia. Viime talvena pysyinkin pitämättä omia luentoja. Halusin tehdä muuta työtä ja samalla odottaa, selviäisikö tuo kysymys. Julkiset luennot ovat tietysti paikallaan omaa tarkotustaan varten; niiden avulla herätetään mielenkiintoa teosofiaan suuressa yleisössä. Mutta ne eivät kasvata yksilöä. Ne ovat juhlatilaisuuksia – aivankuin „jumalanpalveluksia”, – mutta ne eivät ole koulua. Kun tohtori Steiner kävi Helsingissä, ajattelin itsekseni: olisikohan tuo muoto – luentokurssien pitäminen ja jokailtainen esitelmä – se, jota olen etsinyt? Epäilemättä luentokurssi vaikuttaa paljon kasvattavammin kuin julkinen luento, mutta sittenkin huomasin, että kysymyskokous, jossa Steiner vastasi kysymyksiin, oli paljon

sisältörikkaampi kuin esitelmäsarja. Ja miksi? Sentähden että siinä kuulijat pääsivät lähemmälle „opettajaansa”. Se oli personallisempaa, välittömämpää. Ja se oli kuitenkin poikkeustapaus Steinerin ollessa täällä ja muuten minun keksimäni. Ei siis Steinerinkään metodi eli menettelytapa tyydyttänyt minua. Mutta nyt tein kesäkurseilla aivan uudenlaiset havainnot. Paitsi esitelmiä oli meillä siellä kysymyskokouksia ja n. k. kuulustelukokouksia. Edellisiä oli joka toinen päivä, mutta joka päivä oli miltei pari tuntia kestävä kuulustelu. Siinä oli minun vuoroni tehdä kysymyksiä ja velvottaa „oppilaita” vastaamaan. Ja tämä jos mikään herätti heissä mielenkiintoa ja innostusta. Silloin näet kukin sai arvostella itseksensä – ja jotkut julkituoda, – kuinka hän asiasta ajatteli, ja lopulta tuli kaikinpuolinen valaistus. Osanottajat vakuuttivat yhdellä suulla, että niihin kokouksiin ei saattanut kyllästyä, vaikka välistä aivoja pakotti paljaasta ponnistuksesta. Minun täytyi siis tulla siihen johtopäätökseen, että kuta enemmän koulun tapaan teosofinen kasvatustyö saadaan järjestetyksi, sitä suurempia tuloksia siitä on.

Ja nyt onkin alkanut selvitä tärkeä tulevaisuuden työ. Meidän on pantava pystyyn teosofinen kansanopisto. Ajatelkaamme oppilaitosta, joka olisi auki määrättyinä kuukausina vuodessa ja jossa oppia annettaisiin erilaisissa teosofisissa aineissa: maailman uskonnoissa, filosofiassa, yliaistillisten tutkimusten, spiritismin ja salatieteen historiassa, nykyaikaisessa teosofiassa, astrologiassa y. m. „salaisissa tieteissä”, kristinuskon alkuhistoriassa, uuden testamentin lukemisessa, kreikan, sanskritin ja englanninkielisissä, yhteiskunnallisessa kysymyksessä, käytännöllisessä mietiskelyssä – mainitakseni joitakuuta aineita, jotka heti päähän pälkähtivät! Eikö semmoinen oppilaitos levittäisi siunausta ympärilleen? Eikö semmoinen kansanopisto olisi tarpeen vaatima ja tarkotustaan vastaava? Oi, sitä ei yksikään teosofi voi kieltää! Ja jos kysytte: onko meillä opettajavoimia, vastaan: on, ja että oppilaita olisi, siitä olen myös vakuutettu.

Kysymys on vain, kuinka asia on aineellisesti järjestettävä. Kansanopistossa olo tulisi näet liian kalliiksi oppilaille, jos heidän pitäisi kaikki kustantaa. Ei yksikään koulu eikä kansanopisto ole niin järjestetty. Oppilaiden maksu on päinvastoin niin pieni kuin mahdollista ja koulu pysyy pystyssä pääomilla tai avustuksilla (valtion tai yksityisten). Semmoiselle pohjalle on luotava teosofinenkin kansanopisto. Meidän on hankittava kokoon pääomia – ja kyllä aikoinaan valtionapua saadaan.

Paikka meillä jo on valmiina, tämä Tuonenkylämme. Seuramme „päämajaan” on kuuluva myös teosofinen kansanopisto eli korkeakoulu. Sentähden on nyt ensi tehtävä saada päämaja velattomaksi, sitten rakennettava lisärakennus oppilaita varten ja koottava joko kerrallaan tai vuotuisasti pääoma, jolla opettajia kustannetaan.

Missä ovat nyt rikkaat teosofimme? Lahjottakaa tuhansia ja kymmeniä tuhansia! Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa.

Meidän täytyy miettiä tätä asiaa. Ehkä olisi hyvä perustaa jonkinlainen osuuskunta tai osakeyhtiö, että vähävarainenkin voisi ottaa osaa kymmenillä markoilla. Arpajaisiahan tavallisesti toimeenpannaan kansanopistojen hyväksi – ehkä semmoinen keino tulevaisuudessa olisi mahdollinen; arpajaiset kerran vuodessa voisivat ehkä tuottaa mitä juokseviin menoihin tarvitaan. Nyt tuskin vielä semmoisiin lupaa saataisiin.

Kuten sanoin, kaikkien tosi teosofien täytyy miettiä tätä asiaa.

*

Matti Kurikan toimittamat „New-Yorkin Uutiset” ovat pitkin vuotta sisältäneet kirjoituksia teosofiasta. Siinä on näkynyt nimimerkkeinä V. S., E. A., J. M., M. K—a y. m. Meidän täytyy olla varsin kiitollisia toimittajalle, että hän näin levittää tietoa asiasta, joka meille on kallis. Omasta puolestani olen kuitenkin ihmeteltyt (ja kai moni lukija minun kanssani) Matti Kurikan omaa kantaa, joka niin sanoakseni tietopuolisesti on teosofinen, mutta samalla vastustaa nykyaikaisia teosofian edustajia semmoisia kuin T. S:n presidenttiä, Annie Besantia, C. W. Leadbeateria, jopa allekirjottanutakin. Ihmettelen sitä siksi, että se saa Matti Kurikan menemään aivan liiallisuuksiin. Hän on kovasti loukkaantunut Itäisen Tähtien järjestöön ja

tekee Annie Besantista „teosofian kavaltajan”, joka tahtoo tyrkyttää „uutta mestaria” (Alcyonea) syntymäisillään olevan teosofisen kirkon paaviksi. Ja minua hän moittii siitä, että olen siinä hommassa mukana.

Tämä on nyt kaikki jokseenkin tuulesta temmattua. Mitä minuun tulee, en kuulu Itäisen Tähtien järjestöön enkä ole työskennellyt sen järjestön aikaansaamiseksi täällä Suomessa. En ole sitä vastaan – kuinka teosofi voisi vastustaa mitään hyvää työtä? – mutta en ole siihen osaakaan ottanut, koska ensin tahdon nähdä, mitä siitä kehittyy. Jos siitä kehittyisi kirkko ja paavi, silloin mielestäni olisi turha sitä kannattaa.

Mutta Matti Kurikka ei ole huomannut sitä, että Itäisen Tähtien järjestöllä ei ole mitään virallista tekemistä Teosofisen Seuran kanssa. Ei Annie Besant T. S:n presidenttinä työskentele sen järjestön puolesta, vaan yksityisenä teosofina. Ja onhan hänellä oikeus yksityisenä tehdä sitä työtä, jota hän katsoo hyväksi. Myönnän kyllä, että hänen korkea virallinen asemansa leimaa kaikki mitä hän tekee puoliviralliseksi, mutta tämä ei ole hänen syytensä. Jos me itsekukin pidämme kiinni teosofisesta ajatusvapaudesta ja työvapaudesta, voimme presidenttillemmekin myöntää täyden vapauden, vaikkapa hänen käsityksenä oikeasta olisi toinen kuin meidän.

Sitäpaitsi Annie Besantin oma, täydellisesti vapaamielinen, suvaitsevainen ja puolueeton kanta näkyy siitä puheesta, jonka hän tänä vuonna piti Parisissa ja jonka julkaisen tässä Tietäjän numerossa.

*

Minulle lähetettiin joku aika sitten näytteeksi muuan K. V. Kinoksen Tampereella julkaisema painotuote, joka koski magnetista parantamista ja nukuttamista; en tiedä enää lehden nimeä, sillä olen sen hukannut. Muistan vain että siinä oli puhe sekä teosofiasta että salatieteestä, sekä H. P. Blavatskysta että P. E:sta. Oma nimeni oli mainittu jonkinlaiseksi reklamiksi, oli mainittu, että kerran olin tekijälle lausunut: „te olette löytänyt yhden salatieteellisen avaimen.” Tässä yhteydessä oli kuitenkin lausuntoni väärin käytetty, sillä minä olin antanut sen yhdestä kirjoituksesta, jonka K. V. K. oli lähettänyt Tietäjää varten, mutta jota en voinut Tietäjässä käyttää. Siinä kirjoituksessa ei ollut puhetta mistään uudesta nukuttamistavasta tai parantamismenettelystä, vaan oli se tietopuolinen viittaus Raamatun ja Kalevalan salanimien merkitykseen psykofysiologiselta kannalta katsoen. Ja koska semmoisen merkityksen esittäminen antaisi aivan yksipuolisen ja väärän käsityksen Raamatun ja Kalevalan sisällöstä, en mitenkään katsonut K. V. K:n kirjoitusta julkaisemisen arvoiseksi. Vielä vähemmin, jos hän silloin jo olisi kirjottanut semmoisia mielettömyyksiä ja antanut semmoisia rumia ohjeita kuin tuossa painetussa tekeleessään. On vaikea ymmärtää, että ajatteleva ihminen saattaa siihen määrin sekottaa yhteen niin ristiriitaisia asioita kuin teosofian ylevän puhtauden ja tekijän omat inhottavat keksinnöt.

*

Teosofinen kustannusliikkeemme on taas saanut valmiiksi muutamia uusia kirjoja:

Mestarin jalkojen juuressa, toinen painos, varustettu tekijän muotokuvalla. Hinta 1:50, sid. 2:50.

Kuolemanjälkeinen elämä, kirj. C. W. Leadbeater, suomentanut V. Palomaa. Hinta 75 p., sid. 1:25. Erinomainen pikkukirja, josta jo muutamat lukijat ovat ennustaneet, että se tulee laajalle leviämään.

Sydämen oppi, otteita intialaisista kirjeistä, julkaissut ja esipuheella varustanut Annie Besant, suomentanut J. S. Hinta 60 p., sid. 1:50.

Syksyksi valmistuu erittäin mieltäkiinnittävä suomennos: Svaami Viveekaanandan *Karma Jooga eli toiminnan tie täydellisyteen*; sitäpaitsi Salaisen Opin kolmas nide ja myöhemmin (ehkä jouluksi) Annie Besantin *Aikain viisaus*.

Eräs ystävä ja harras teosofi kirjottaa „kaukaisesta lännestä” seuraavan kirjeen Tietäjälle. Siitä näkyy, minkälaiseen ristiriitaan ihmissielu joutuu, kun siinä on hyvän voima herännyt ja sielu on päässyt puhdistuksen tien alkuun, mutta vielä on personallisten tunteiden heiteltävänä. Sielu aavistaa oman heikkoutensa, mutta ei vielä uskalla tehdä ratkaisevaa päätöstä, koska se ei luota itseensä – ei usko, että se lujasti pysyisi päätöksessään. Sitä läksyä sen kuitenkin täytyy oppia.

Mietin, mietin itsekseni: „mitä tehdä? Elämä on niin tyhjää tarkotuksetonta täällä; ei mitään, mitään jalompata näe; kaikki on vaan „rahan tekemistä” varten; kaikki elää omaa etuansa tavotellen ja kiihkoisa on heillä kiire. Mitä siis teen minä, joka todellista, sisäistä elämää jo vähän tajuan, onko minunkin tuohon oman edun kamppailuun tyydyttävä? Onko minun, joka en enää saa sisimmälleni rauhaa oman itseni eteen työskentelyssä, sittenkin vaan tyydyttävä tuohon tyhjiin elämään? Eikö ole mitään jalompata työtä, joka tyydyttäisi koko sieluani? Miksi en saa tehdä sitä, mikä on sisimpäni kallein toivo: teosofisen valon levittäminen?”

Näin mietin itsekseni. Vastausta en löydä muuta kuin sen ikuisen karman lain: Jos olisin minä valmis „lähetettäväksi kaikkeen maailmaan”, niin tilaisuus siihen itsestään tarjoutuisi.

Täällä Väinön heimolaiset, kulkurin kujilla kulkeissaan, ovat niin paljon menettäneet siitä, mitä oli heillä kotimaassa. Täällä tulee raakuus sävyisyyden sijalle. Harvan harvassa on niitä heimolaisia, jotka voisivat ottaa vastaan teosofista sanomaa. Kuinka sitten minä olisin kykenevä heitä opastamaan! Ei; tyytyös rintani siihen vähäiseen pieneen työhön, mitä voit tehdä. Ällös nurku kohtaloasi vastaan! Ällös nurku! Mutta kuinka tyytyä ma voisin tähän, joka on tyhjää kaikki? Eikö se, joka sisässäni tätä tyhjyyttä tuomitsee, ole *hyvän ääni*, kuinka voisin olla sitä kuulematta? Enhän tyytymättömyyttä muuten tuntisikaan! Niin – ja enkö väärin tee jos ajattelen itseäni heikoksi, „syntiseksi”, joka en vielä mitään voi tehdä valon ja vapauden puolesta? Sillä „pessimismillänihän” minä kuoletan itsestäni hyvän kaipuun!

Siis työhön, työhön on mun ryhdyttävä, työhön jalompaan, kuin oman personani ylläpitämiseen. Tuo rahan „tienauksen” kiihko, joka ei minua huvita enää, ei saa minua vetää pyörteisiinsä! Minun tulee antautua kokonaan teosofian palvelukseen! Mutta mistä saan rahoja velvollisuuksieni täyttämiseen? Olenhan tämän „kuuman kaipuun” ajamana joutunut raha-velkaan muille ihmisille, kokeiltuani „sointuloitten” perustamista. Enhän saa sitä unohtaa. Rahaa siis mun täytyy saada! Miten? Työtä, ruumiillista työtä tekemällä. Muukalaisen rahamiehen palvelukseen mun täytyy antautua yksinomaan sitä varten, että rahaa saan, jolla velat maksan, että olisin kerran vapaa antautumaan teosofiseen työhön. Näin päätän minä ja teen työtä, että velat „viimeiseen ropohon” voisni maksaa. Mutta – taaskin kumma tunne! Kun velat on toivossa saada kohta maksettua, niin jopa ilmenee uusi rahan tarve ja niin en pääse minä teosofista työtä tekemään; en voi lähteä kirjalaukkuni kanssa kulkemaan, kun Suomeen, vanhaan rakkaaseen kotimaahani alkaa mieli voimakkaana palamaan. Täällä tuntuu niin sanomattoman tyhjältä. Ei täällä ole mitään tarjolla Väinön heimolaiselle siitä mitä kotimaa jo tarjoaa valistuksen vainiolla. Sinne siis mieli tekee! Siellä on niitä, jotka ymmärtävät, siellä voi rauhallisten maalaisten kesken jotain tehdä. Eivät he ole niin perin turmeltuneet kuin me hajallaan olevat Lännen suomalaiset olemme.

Siis matkarahoja ja vähän „ylijäämää” on nyt ruvettava „tienaamaan!”

Näin kummallinen on ihmismieli! Kun se yhtä saa, niin se toista kaipaa.

Taaskin mun täytyy optimismistani luopua: En ole minä valmis! Jos olisi kyllin mulla luottamusta itseeni; jos t. s. olisin valmis matkalle teosofiseen työhön, en minä ikävöisi kotimaata, en ystäviä enkä samoin ajattelevien seuraa, vaan siellä, missä suurin on pimeys, minä valoa tarjoaisin, sillä siellähän sitä tarvitaan! Mutta oppilas olen ja minä kaipaen opettajan huolenpitoa ja hoivaa. Minä kaipaen jalompien sielujen läsnäoloa ja heidän puhettaan minä haluan kuulla. Ja Synnyinmaassani sitä saan.

Kenties onkin se minun tehtäväni. Ehkä kuluisi täällä „villissä lännessä” aikani hukkaan vaikka „rehaasin” täällä ympäri, kun nämä heimolaiseni niin vähän valoa kaipaavat. Ehkä heidän on saatava oppia jotain muuta tietä. Ne, jotka täällä kaipaavat valoa, löytävät sen ilman minun apuani. Suomessa sen sijaan on minun voimilleni helpompi maaperä. Ne ovat siellä vastaanottavaisempia kuin täällä „dollarijahdin” maassa.

Näin lohduttelen taasen itseäni ja tyytyväisenä „pusken” rahapohattain työtä.

Elämä on alituista tienhaaroissa valitsemista „mitä tietä käyn!” Jospa voisin minäkin taas oikein valita! Jospa sisimpäni Jumalani ääntä osaisin kuulla!

Tahdon tässä huomattaa, että jokainen aatteellinenkin työ elättää ihmistä, jos hän tekee sitä tunnollisesti, ahkerasti, viisaasti ja koko sydämellään ja jos hän mukautuu olosuhteiden mukaan. Kyllä ihminen voi elää levittämällä teosofista kirjallisuutta esim.! Mutta hänen täytyy koko voimallaan ponnistaa ja ainakin alussa tyytyä hyvin niukkiin elinehtoihin ja hyvin tylyyn kohteluun maailman puolelta. Hänellä on siinä työssä toisenlaisia sielullisia tuskia kärsittävänsä kuin muussa työssä. Ei missään ihminen vaella ruusuilla. Niin kauan kuin ihminen etsii personallista tyydytystä, hän pettyy. Hänen täytyy tyytyä omantuntonsa kiitokseen. Mutta se kiitos kasvaa hänen toiseksi luonnokseen ja täyttää hänet onnella ja rauhalla, niin että vanha personallisuus häviää ja uusi tulee sijaan.

*

Eräs nuori lukijamme on lähettänyt „Tietäjälle” seuraavan kirjeen. Julkaisen sen tässä, koska uni, josta se kertoo, silminnähtävästi kuuluu hyvien telepatisten ilmiöiden joukkoon.

Yöllä vasten keskiviikkoa 12 p:ää kesäkuuta 1912 noin kello 3:n tienoissa Hinssan kylässä Sipoossa näin seuraavan unen:

Edessäni oli avara, avonainen hauta, jonka pohjalla avonaisessa kirstussa oli kelmeä, hiukan vihertävä nuorukaisen ruumis. Joskin sillä oli tutut piirteet, en sitä silloin tuntenut, sillä se näytti jo verrattain vanhalta: silmät olivat kuopissa, leuka ja nenä olivat mätänemistilassa ja valkoisten haivenien peittämä. Minua ympäröi vastenmielinen, äitelä ruumiin haju, joka näyn keralla vaikutti minuun niin hermoja tärisyttävästi, että siitä havahduin.

Vaan en herättyäniäkään saanut mielestäni haihdutetuksi tuota inhottavaa kuvaa. Päinvastoin silloin tunsin, kenen ruumiin olin nähnyt: ystäväni ja uskottuni Väinö Lennartin. Nousin silloin istumaan ja vähän jalottelemaankin ja vasta hiukan rauhoiduttuani menin takaisin sänkyyn.

Yhä edelleenkin näen unta kuolemasta, m. m. että itsekkin kuolin huutaen: Ihmiset eivät ole vielä tunteneet tarpeeksi kalman hajua! – jolloin uudelleen heräsin hyvin kiihottuneessa mielentilassa.

Unilleni olen aina löytänyt selityksen edellisten päivien tapahtumissa. Tälläkertaa en kuitenkaan keksinyt mitään pätevää. Se, mitä olin viime aikoina lukenut ja kokenut, ei voinut antaa aihetta haudan, kirstun ja nuoren vainajan näkemiseen.

En ajatellut asiaa enempää. Vasta lauantaina 15 p:nä sain seuraavan kirjeen.

Kerava, kesäk. 14 p. 1912.

Ylioppilas Herra *Ilmari Vainio*
Nickby.

Tuntiessamme Teidän veljeni Väinö Lennartin ystävänä pyydämme täten ilmottaa, että Väinö kuoli keskiv. 12 p. kesäkuuta klo 5 a.

Kunnioittaen
Ktta: *V. Alfred Untamo.*

Tämä selittää asian. — Väinö Lennart oli 19-vuotias lahjakas ja toivorikas kirjailijan alku (hän oli julaissut suuren joukon aatteellisia kirjoituksia ja näytelmiä). Tunsimme toisemme useita vuosia ja olimme toisiimme hyvin kiintyneet.

On mielestäni luonnollista ja ymmärrettävää, että hän ennen itsetietoista kuolemaansa ajatteli minua. Näin ollen arvelen tässä tapahtuneen sähköisen vuorovaikutuksen hänen ja minun tajuntani kesken; meidät erotti toisistamme 13 tahi 14 kilometriä. — Vaan oli miten oli: Ystäväni kamppaillessa elämän ja kuoleman välillä, minä samaan aikaan mitä omituisimmassa tilassa käyskentelin huoneeni lattialla vaistomaisesti ajatellen häntä haudassa.

Hinssa 5 p. heinäk. 1912.

Ilmari Vainio

Syyskuu, s. 307-312

Otan nyt puheeksi asian, joka varmaan nykyään on mielenkiintoinen vakaville teosofeille. Tahdon puhua opettajista ja oppilaista, Mestareista, salaisesta koulusta ja esoterismista yleensä. Tämä kysymys näyttää nimittäin taas tulevan päiväjärjestykseen Teosofisessa Seurassa. Kymmenen vuotta sitten sama kysymys oli ratkaistu kaikkien mielihyväksi: T. S:ssa oli olemassa esoteerinen koulu, jonka näkymättöminä opettajina toimivat Mestarit ja jonka ulkonaisena päänä oli Annie Besant; ken siihen tahtoi pyrkiä, hänen oli käännäyttävä Mrs Besantin puoleen. Mutta noin parikymmentä vuotta sitten kysymys oli mutkikkaampi: T. S:n sisäisiä osastoja oli kaksi ja Mestareita edusti ulkomaailmassa kaksi henkilöä: Mrs Besant ja Mr William Q. Judge; pyrkijän täytyi siis valita, kummanko ulkonaisen pään puoleen hän halusi kääntyä.

Nyt nuo entiset ajat näkyvät uudistuvan. Rauha on katoamaisillaan maasta ja ihmiset tulevat taas epätietoisiksi ja epävarmoiksi. „Kumpi on oikeassa?” kysytään taas ja ihmetellään Mestarin puutteellista johtoa. Minulta on nimenomaan kysytty näin: „kumpaanko salakouluun neuvotte, että pyrkisin: Mrs Besantin vaiko tohtori Steinerin?” Ja ovatpa jotkut kysyneet näinkin: „ettekö te ottaisi minua oppilaaksenne? Eikö teillä voisi olla oma esoteerinen koulunne?”

Mihin tulee tällä kertaa epätietoisuus ja kilpailu loppumaan? Viime kerralla se loppui siihen, että Mr Judge julistettuaan Mrs Besantin mustien maagikkojen kätyriksi, oli itse perästäpäin pakotettu luopumaan Seurasta ja perustamaan oma Seuransa, josta on polveutunut n. k. Universal Brotherhood. Kuinka nyt on käyvä? Samalla tavalla? Vai ollaanko viisastuttu?

Toivon, että olemme viisastuneet. Toivon, että ymmärrämme paremmin kuin ennen, mitä salainen koulu, salainen opetus ja salainen opettajatoimi on. Toivon, että tämän paremman ymmärryksemme nojalla voimme tyynemmin ja rauhallisemmin katsella henkilöitä ja tapahtumia. Sillä arvostelukykyimme riippuu ennen kaikkea siitä, että olemme selvillä *käsitteistä*.

Kun ihminen on läpikäynyt sen henkisen herämyksen, joka paljastaa hänelle, että elämä on tie Jumalan luo eli totuuden tietoon, silloin hän luonnollisesti katsoo ympärilleen nähdäkseen onko ihmisiä, jotka ovat sen tien kulkeneet tai semmoisia, jotka sitä paraikaa kulkevat. Molemmilta hän voi odottaa opastusta ja ohjausta. Jos hän on tavallinen uskovainen, jäävät hänen käsityksensä verrattain hämäräksi. Hänelle kyllä selitetään, että „Kristus on tie, totuus ja elämä”, ja hän ymmärtää itse, että jokaisen papin ja „jumalanmiehen” pitäisi olla häntä edempänä henkisessä elämässä, mutta mitään tarkkoja osviittoja ja neuvoja hän ei ole tilaisuudessa saamaan; hän piankin huomaa surukseen, että hänen kirkollaan on sangen vähän todellista tietoa näissä asioissa. Toisin on teosofin laita. Hän saa kuulla, että niitä ihmisiä on olemassa, jotka ovat kulkeneet tiedon tien, ja että niitä kutsutaan Mestareiksi, adepteiksi, Mahaatmoiksi j. n. e. Heidän joukkoonsa eli veljeskuntaansa kuuluvat Jeesus Kristus, Gautama Buddha, Krishna, Zoroaster, Pythagoras, Mooses y. m., y. m. Heistä jokainen kelpaa tienviittaajaksi ja neuvojaksi. He ovat itse asiassa ihmiskunnan opettajia. Ja koska he ovat kulkeneet tien Jumalan luo ja yhtyneet Jumalaan, ovat he kuolemattomia olentoja, jotka totisesti ovat „meidän kanssamme joka päivä maailman loppuun asti”. Mutta paitsi näitä Mestareita elää maailmassa vielä heidän oppilaitaan, jotka ovat tietoisessa yhteydessä Mestarein kanssa. Nämä oppilaat ovat ihmisiä, jotka kulkevat tiellä ja he tietenkin voivat neuvoa tietä Mestarein, todellisten opettajain luo.

Kun kristitty herää, hän ei tiedä toisenlaisista opettajista kuin papeista. Onhan olemassa ammoisista ajoista lähtien kokonainen järjestetty virkaloitus – kirkko ja sen papisto, – jonka erikoistehtävänä on ohjata ihmissieluja Jumalan luo! Vastaherännyt ei vielä älyä, että jumalalliset asiat ovat yhtä pyhiä kuin esim. taide. Niitä ei voi oppia minkäänlaisissa virkaloituksissa, ei yliopistoissa, ei akatemoissa, ei seminaareissa. Hutilus jää aina hutilukseksi, vaikka Münchenissäkin käy oppia. Todellinen taiteilija syntyy neron leima otsassaan. Ja tämä merkitsee henkisistä asioista puhuen, että jos ei ihminen kasvata sitä jumalallista siementä, joka piilee hänen omassa samoinkuin jokaisen ihmisen sielussa, ei hänestä tule „jumalan miestä”, vaikka minkälaisia „jumaluusopillisia” tutkintoja suorittaisi.

Kun teosofi herää, hän kysyy itseltään ja hengenheimolaisiltaan: „missä on semmoinen ihminen, joka todella on kulkenut jonkun matkaa tiellä, joka todella jotakin tietää, ja joka minuakin voisi neuvoa kulkiessani?” Hän voi silloin kuulla useammastakin semmoisista ihmisistä. Toinen esittää toista, toinen toista. Ja kuten alussa sanoin, tämä Mestarein oppilaiden lukuisuus saattaa monellekin tehdä valinnan vaikeaksi.

Sitä sen ei kuitenkaan tarvitse olla, jos punnitsemme asiaa. Minkä seikan täytyy nimittäin pakosta olla määrääjänä, kun valinta tapahtuu? Määrääjänä ei voi olla mikään muu kuin luottamus, sisäinen usko ja luottamus, toiseen tai toiseen opettajaan. Jollei sitä luottamusta, sitä niin sanoakseni magnetista vetovoimaa ole opettajaan, ei pidä antautua oppilaaksi. Tässä ei ole kysymys virkaloituksista eikä ulkonaisista oppijärjestelmistä, vaan ihmissielun hienoimmista väreilyistä. Opettajan ja oppilaan välille muodostuu henkinen yhdysside, joka tekee molemmat (ja etenkin oppilaan) alttiiksi toistensa vaikutuksille. Kaikki opettajan ominaisuudet voivat vähitellen siirtyä oppilaaseen, eikä ainoastaan hyvät vaan mahdollisesti hänessä löytyvät pahatkin ominaisuudet. Opettajatoimi on yhtä arkaa ja vastuunalaista, kuin korkeata ja kunniaakasta laatua; oppilaanaolo samaten yhtä vaarallista ja velvottavaa kuin kaunista ja kehittävää. Ellei

opettaja ole ottanut vissiiä askeleita henkisen elämän tiellä, ei hän osaa oppilaassaan herättää sitä ominaisuutta, joka on kaikista tärkein tiedon tiellä: itsenäisyyttä, itsenäistä ajatusta, tunnetta ja arvostelukykyä.

Moni teosofi onkin siinä asemassa – ja yhä useampi siihen joutuu, – ettei hän tunne erityistä vetovoimaa yhteenkään opettajaan, vaikka hän kyllä mielellään edistyisi henkisen tiedon tiellä. Mitenkä hänen on meneteltävä? Onko häneltä kielletty osallisuus „taivasten valtakunnan salaisuuksiin”? Eikö hänellä ole mitään toivoa joutua Mestareiden – ihmiskunnan varsinaisten Opettajain – kanssa tekemisiin?

On kyllä. Se mahdollisuus ei ole keltään kielletty. Pääsy Mestarein luo riippuu ihmisestä itsestään. Vaikka ihmisellä on opettajiakin, riippuu viime kädessä kuitenkin hänestä itsestään, pääseekö hän Mestarein kouluun.

Ja Mestarein koulu on todellinen *salainen koulu*. Tämä salainen koulu on näkymättömässä maailmassa. Siinä käynti tapahtuu salassa. Kaikki ulkonaiset „salaiset koulut” ja pyrkimykset ja ponnistukset ovat vain valmistavaa laatua. Varsinainen henkinen opetus annetaan salaisessa maailmassa. Missä se salainen maailma on? Joka paikassa. Ja kuinka ihminen siihen astuu? Oman sydämensä kautta ja läpi.

Tie Mestarein luo on kerta toisensa perästä julistettu maailmalle. Se ei ole mikään salassa pidetty asia. Päinvastoin jokainen sen voi kuulla ja käsittää. Vaikeus ei ole käsittämisessä, vaan käymisessä. Sillä mikä tie Mestarein luo on? Se on vapaaehtoinen, vaikuttimiltaan epäitsekäs työ ihmiskunnan hyväksi. Palvelkaa ihmisiä, rakastakaa toisianne! Tehkää omasta elämästänne yksi pitkä työskentely totuuden ja oikeuden, kauneuden ja hyvyyden puolesta ihmisille iloksi ja hyödyksi! Työskennelkää puhtaista vaikuttimista, – ei kunnian, ei kiitoksen, ei maallisen eikä taivaallisen palkan odotuksesta! Kun ihminen niin elää ja niin tekee, hän suurin askelin lähenee Mestarein salaista koulua. Sillä siihen kouluun otetaan oppilaiksi ainoastaan ihmisten auttajia.

Ja koska työ ihmiskunnan puolesta on semmoista, jota kunkin ihmisen itse täytyy oppia ja itselleen opettaa – sillä työllä on tuhansia muotoja, – ei hän oikeastaan tarvitse mitään opettajaa. Jos se työ on hänelle uutta ja ennen koettamatonta, hän saattaa suurestikin erehtyä ja kompastua. Hän saattaa erehtyä omista vaikuttimistaan, hän saattaa erehtyä omasta tehtävästään, mutta kaikista lankeemuksistaan ja kompastuksistaan hän oppii ja viisastuu. Hän oppii itseään tuntemaan, sekä persoonallisen itsensä puutteellisuuksia että jumalallisen itsensä loistavia mahdollisuuksia. „Työ tekijäänsä neuvoo.” Mutta kun omatunto on kompassina, järki perämiehenä ja tunteet tuulena, käy purjehdus varmasti päämäärää kohti. „Etsikää meitä Teosofisen Seuran kautta”, on eräs Mestari sanonut. Tässä on teosofeille ohjelma annettu: „tehkää paraimman kykyenne mukaan teosofista työtä, emmekä me – Mestarit – ole kiittämättömiä.” Ihmiskunta tarvitsee meidän päivinämme teosofiaa, sen pitää tutustua teosofisiin oppeihin. Mikä työ siis tällä hetkellä on varmempaa työtä ihmisten hyväksi kuin työ teosofisten aatteiden puolesta? Ei toisen tai toisen seuran tai järjestön puolesta, vaan teosofisen aatteen, jonka kannattajana ja edustajana tietenkin Teosofisen Seuran tulee olla.

Semmoista tietä pitkin ovat muutamat meistä löytäneet Mestareita, ja se tie on kaikille avoinna aina ja kaikkialla.

*

Lupasin puhua myös esoterismistä yleensä. Mitä se on?

Esoterismi on menetelmä eli työtapa, joka ottaa huomioon sen luonnonlain, jota hebrealaiskirje kuvaa sanoilla: „mutta usko on vahva uskallus niihin, joita toivotaan, eikä näkymättömistä epäile.” Tämä on huono suomennos; tekstin mukaan pitää kuulua: „mutta usko on toivottavien asian aineellinen perusta”, sillä lause on kreikaksi *esti de pistis elpitsomenoon hypostasis* ja latinaksi *est autem fides sperandarum substantia rerum* ja esim. englanniksi *faith is the substance of things hoped for* (katso Tietäjä 1910, siv. 76, jossa olen tätä selittänyt).

Esoterismi on nyt työskentelyä tällä uskolla, joka on „toivottavien asiain aineellinen perusta”, ja se merkitsee, että esoterismissa ymmärretään, että se mikä on näkyväisessä on ensin ollut näkymättömässä (”eikä epäile näkymättömistä”), että aate mikä maailmassa toteutuu on ensin toteutettu ajatuksessa. Esoterismi ottaa tietoisesti huomioon luonnonlain, jota kaikki ihmiset noudattavat. Kun taloa aiotaan rakentaa, ajatellaan se ensin valmiiksi „mielikuvituksessa” ja tehdään piirustukset – ei kukaan järkevä ihminen ryhdy rakentamaan, ennenkuin hän on piirustuksia ajatellut.

Esoterismi on siis sitä, että asia toteutetaan ajatuksessa ennenkuin se pudotetaan fyysilliseen maailmaan. Esoteristi on ihminen, joka uupumatta ajattelee ja mietiskelee määrättyä toivottavaa ihannetta, jotta se saattaisi toteutua näkyväisessä maailmassa.

Esoterismi ottaa huomioon myös toisen luonnonlain: *concordia res parvae crescunt* eli yhteistyöllä saadaan suuria aikaan. Kun tahdotaan jotain ihannetta toteuttaa, on monen samanmielisen yhteistyö mietiskelyn avulla paljon, paljon voimakkaampi kuin voimakkaankin yksilön. Ymmärretäänhän kirkoissa ja lahkoissakin yhteisen rukouksen suurta voimaa!

Jos siis ihmisiä liittyy yhteen määrättyinä aikoina ja samalla tavalla ajattelemaan määrättyä ihannetta ja sen toteuttamista, on tämä esoterista työskentelyä. Kun teosofit tällä tavalla ajattelevat esim. teosofisten aatteiden leviämistä, harjottavat he teosofista esoterismia.

*

- Mitä toimittaja ajattelee Suomen kansan tulevaisuudesta? Minkälaiseksi se tulee?
- Uskon varmasti, että siitä tulee semmoinen, jommoiseksi itse sen muodostamme.

Lokakuu, s. 355-357

Elokuun 7 p:nä kuoli Kempenissä Baijerissa kuuluisa saksalainen teosofi ja lääkäri tohtori Franz Hartmann. Suomalaisille teosofeille hän on tuskin nimeltä tunnettu – helmikuun Tietäjässä tänä vuonna oli häneltä pieni kirjoitus „Teosofia ja teologia”, – vaikka hän oli tuottelijaimpia teosofisia kirjailijoita ja luettu ympäri teosofista maailmaa. Hän on julkaissut ainakin 37 kirjaa teosofis-okkultiselta alalta, paitsi suuren joukon artikkeleita. Hän toimitti vv. 1893-1900 „Lotusblüten” nimistä teosofista aikakauskirjaa ja herätti sen v. 1908 uudestaan eloon „Neue Lotusblüten” nimellä.

Tohtori Hartmann oli Mad. Blavatskyn aikuisia teosofejia. Hän liittyi teosofiseen liikkeeseen 80-luvun alkupuolella ja oleskeli Intiassa, päämajassa, Hodgson syytösten aikana. Hän oli H. P. Blavatskyn innokkaimpia puolustajia ja mukana siinä komiteassa, joka paljasti nikkari Coulombin vehkeet n. k. salaisen kaapin jutussa, josta voidaan lukea kirjassa „*Teosofia ja H. P. Blavatsky*, kirj. muutamat suomalaiset teosofit”. William Q. Judge'in vanhana ystävänä hän aina puolusti tätäkin ja asettui alussa Mrs. Besantia vastaan, mutta kun Mrs Tingley perusti „Universal Brotherhood” seuran, tuli tohtori Hartmann takaisin Teosofiseen Seuraan.

Franz Hartmann säilytti aina oman itsenäisyytensä. Hän oli H. P. B:n ystävä, näki hänen „okkultisia ilmiöitään” ja joutui itse tekemisiin Mestarin kanssa ilman Madame Blavatskyn välitystä, joten hän ei koskaan kaivannut ulkonaisia auktoriteteja teosofisen uskonsa tueksi. Hän kulki aina omaa uraansa ja hänen kantansa oli sama 30 vuotta sitten kuin kuollessaan. Tällä en tarkota, että hän olisi jäänyt kehityksestä jällelle, vaan että hänen mielipiteensä alusta saakka olivat siksi raikkaat ja valistuneet, ettei hänen tarvinnut niitä muovailla. Kaikki hänen kirjansa sisältävät samaa syvää elämänviisautta. Jos yhteen perinpohjin tutustuu,

voi sanoa tuntevansa Hartmannin kannan. Hänen tyyliensä on kuitenkin siksi omaperäinen ja nerokas, että mielihyvällä lukee häntä yhä uudestaan ja uudestaan.

Varsinkin yksi Hartmannin kirjoista on tärkeä; se on samalla enin suosittu ja tunnettu. Tarkotan kirjaa *Weisse und schwarze Magie* (englannin kielellä *Magic, white and black*, ruotsiksi *Magi, hvit och svart*). Tekijä kirjotti sen alkuperäisesti englannin kielellä ja se ilmestyi jo 1880-luvulla. Teosofinen Kustannusliikkeemme on hankkeissa saada tämä kirja „Valkoinen ja musta magia” suomeksikin. Se ei ole mikään neuvonantaja loitsutemppejien tekemisessä, vaan esittää sitä aikain viisautta, jota seuraamalla ihminen voi kehittyä todelliseksi tietäjäksi, valkoiseksi maagikoksi, jonka elämä ja työ on siunaukseksi ihmiskunnalle. Tekijä on itse niin syventynyt siihen viisauteen ja niin täydellisesti sen läpitunkema, että kirjan lukijakin tuntee puhdistuvansa ja valistuvansa jo lukiessaan. Sen keskusaate on Jumalan ykseys ja kaikkiallisuus, sen filosofinen kulmakivi usko ihmisen jumalalliseen Itseen. Hartmannin mielestä kaikista tärkein teosofinen oppi on oppi ihmisten veljeydestä ja heidän yhteydestään Jumalassa. Kaikki toiset opit valmistavat vain tietä tälle käytännölliselle perusaatteelle. Hän ei uskonut muihin uskontoihin kuin rakkauden uskontoon. Se on ainoa uskonto, joka ei tyydy yksinomaan aivoja voimisteluttamaan, vaan yhtämittaa kaipaa ilmenemistä jokapäiväisessä, elävässä käytännössä.

Franz Hartmann syntyi marraskuun 22 p:nä 1838 Donauwörthissa Baijerissa. Hänen isänsä oli piirilääkäri Carl Hartmann ja äitinsä syntyään Elisabeth von Stack. Saavutettuaan tohtorin arvon Münchenin yliopistossa Hartmann v. 1865 matkusti Pariisiin ja seikkailuhaluista luontoaan noudattaen laivalääkärinä Amerikkaan, jonne hän jäikin 18 vuodeksi. Täällä hän eli ja toimi milloin lääkärinä milloin farmarina. Hän kävi yksin Pohjois-Amerikan intiaanein luona, matkusti Mexikossa ja Texasissa, tutki Yhdysvaltojen spiritismiä juurta jaksain, mutta ei saanut vastausta polttaviin kysymyksiinsä, ennenkuin Madame Blavatskyn ensimmäinen suurteos „Paljastettu Isis” joutui hänen käsiinsä. V. 1883 tohtori Hartmann eversti Olcottin kutumana matkusti Intiaan ja asettui Adyarin päämajaan. Vasta 1890-luvulla hän lopullisesti muutti Saksaan ja ryhtyi laajaan teosofiseen työhönsä kansalaistensa hyväksi.

Kirjottaessani näitä rivejä Franz Hartmannin muistoksi muistuu mieleeni, kuinka innokas hänen ihailijansa minäkin olin jo nuoruudessani. Hänen „Magiansa” oli lempikirjojani. Ja kun kenraali Sederholm vainaja v. 1897 lainasi minulle „Lotusblütenin” aikaisemmat vuosikerrat, vietin monta ihanaa hetkeä niiden ääressä. Ne olivat alusta loppuun toimitetut määrättyllä tarkoituksella tehdä teosofiset perusopit tunnetuiksi yleisölle ja käännöksinä julkaista helmiä maailman, etenkin itämaitten uskonnollisfilosofisesta kirjallisuudesta. Ne ovat sentähden tänäpäivänä yhtä arvokasta lukemista kuin ilmestyessään. Hyvin vähän niissä on semmoista, joka vain koskee silloisia päivän asioita.

Kun näin perästäpäin arvostelea ja ajattelee Franz Hartmannin elämän työtä, täytyy tunnustaa, että hän oli viisas teosofi ja salatieteilijä sanan todellisessa merkityksessä.

Marraskuu, s. 403-416

Tällä kertaa tahdon julkaista asiaan kuuluvine kommentarioineen kaksi kirjettä, jotka minulle sitä varten on lähetetty. Molemmat ovat aiheutuneet toimittajan lausunnoista äskeisissä Tietäjän numeroissa, mutta kuinka erilaisen vaikutelman kirjeiden kirjottajat ovat sanoistani saaneet! Toinen näkee työssäni hyvää, toinen pahaa, toinen osottaa luottamusta toimenpiteihini, toinen luottamuksen puutetta. Tosin eivät puhu samoista asioista; tosin eivät puhu minusta personallisesti. Toinen iloitsee ihanteistani ja ehdotuksistani, toinen moittii sanojani ja tarkoituksiani, mutta koska itse olen molempien takana, koskevat arvostelut minua personallisestikin.

Alotan „pahalla” kirjeellä.

Teosofisen Seuramme rahastonhoitaja herra Emil Turunen Helsingistä kirjottaa:

Arv. Tietäjän toimitus. Viimeinen syyskuun numero sisältää kirjoituksen toimittajalta, johon monet T. S. jäsenet eivät voi antaa sielussaan täyttä tunnustusta. Ainakin allekirjottanut pyytää toimittajaa julkaisemaan seuraavan vaatimattoman selitykseni.

Kirjoituksessa tahdotaan puhua „opettajista ja oppilaista, Mestareista, salaisesta koulusta ja esoterismista yleensä”. Ja kirjoituksessa tehdään kuvaus, kymmenen ja noin parikymmentä vuotta sitte vallinneesta tavasta pyrkiä esoteriseen kouluun.

Kirjoituksessa jatketaan: „Nyt nuo entiset ajat näkyvät uudistuvan”, nimittäin „mutkikkaampi” aika, jolloin oli kaksi edustajaa, Mrs Besant ja William Q. Judge joille kummallekin saattoi pyrkiä päästäkseen esoteriseen kouluun. „Rauha on katoamaisillaan maasta ja ihmiset tulevat taas epätietoisiksi ja epävarmoiksi. Kumpi on oikeassa?” huudahtaa kirjottaja lopuksi ja alempana mainitaan Mrs Besantin ja tohtori Steinerin salakoulut.

Tämän johdosta nousee paljon kysymyksiä mieleen. Mitä varten nyt juuri olisi aika mutkikkaampi?

Eikö se olisi voinut olla jo silloin sitä, kun tohtori Steiner yhteissopimuksesta Mrs Besantin kanssa alotti oman esoterisen koulunsa noin kuusi vuotta sitten omalla vastuullaan? Mitä varten juuri nyt, kun hän on jo toiminut vuosikausia, nostetaan meillä kysymys „rauha on katoamaisillaan”? Katoaako tämä rauha Besantin vai Steinerin oppilailta vaiko toisilta seuraan kuuluvilta jäseniltä?

Minun ymmärtääkseni rauhan ei tarvitse kadota ollenkaan ei kummankaan opettajan oppilailta, luottakoot he omaan sisäiseen vakaumukseensa, joka heitä johdattakoon. Ja jos taas rauha muita seuran jäseniä järkyttäisi, niin miksi? Mitä varten juuri seuran jäsenille tahdotaan antaa viittauksia jonkinlaisista eroavaisuuksista?

Sillä eikö samat mestarit ole kummankin opettajan takana? Eikö se teosofinen tieto, jota tohtori Steiner opettaa ihmiskunnalle ole yhtä valkeata kuin Besantin? Uskon sen olevan. Ja uskon että „toimittaja” sen myöskin tietää ja odotin, että kirjoituksessa olisi annettu totuuden mukainen selitys kummankin opettajan menettelytavoista ja jätetty kaikki muu lukijan arvosteltavaksi.

Tämä olisi ollut senkin puolesta helppo tehdä, kun arv. kirjottaja ei sano lukeutuvansa kummankaan opettajan ryhmään (katso toukok. Tietäjää) vaan on „itsenäinen tutkija”.

„Mihin tulee tällä kertaa epätietoisuus ja kilpailu loppumaan?” Ja kirjoituksessa sanotaan, että silloin Mr W. Q. Judge julistettuaan „Mrs Besantin mustien maagikkojen kätyriksi, oli itse perästäpäin pakotettu luopumaan Seurasta. Kuinka nyt on käyvä? Samallako tavalla”, jatkaa kirjottaja. Siis siten, että Steiner homattuaan opettaneensa väärin tulisi pakotetuksi eroamaan j. n. e. Todella hieno viittaus! Ja mistähän on saatu siihen aihetta?

Tietääkseni ei ole ollut ollenkaan olemassa sellaiset suhteet kuin kirjoitus viittaa tohtori Steinerin ja Mrs Besantin salakoulun eroamisessa kuin aikaisemmassa W. Q. Judgen ja Mrs Besantin eroamisessa, jossa alusta alkain oli heidän välillään olemassa erimielisyyttä ja vallan tavoittelua ainakin W. Q. Judgen puolelta. Sitäpaitsi he kumpikin edustivat samaa koulua. Kun sen sijaan tiedetään tohtori Steinerin olevan itsenäisen riippumattoman johtajan omassa salaisessa koulussaan.

Lopuksi tahdon mainita, että en tahdo puolustaa kenenkään kunniaa, sillä en siihen kykene, eivätkä he sitä tarvitse, mutta tässä on ilmeisesti jokin tarkoitus takana, taikka se on kirjottajan puolelta erehdystä.

Emil Turunen.

*

Lukiessani ylläolevaa herra E. T:n kirjettä tulin sydämessäni murheelliseksi. Olinko taas puhunut epäselvää kieltä vai onko elämä niin nurinkurinen? Kun toukokuun Tietäjässä olin selvittänyt, etten ole „besantilainen” enemmän kuin „steineriläinenkään”, vaan että rakastan Saksan tietorikasta ylisiteeriä yhtä hyvin kuin Seuramme jaloa presidenttiä, otaksuin, ettei kukaan saattaisi epäillä minua puolueellisista „tarkotuksista”, jos sanoisin totuuden sanan. Nyt kuitenkin näin surukseni, että jotkut lukijat, ainakin E. T., olivat luulleet minun lausuneen suorastaan moittivia ja vastustavia sanoja tohtori Steineristä ja hänen salaisesta koulustaan. Kuinka saatoin muuta kuin tulla surulliseksi, kun itse tiesin itsestäni, että viime keväästä lähtien – siitä saakka kun fyysillisesti tapasin Rudolf Steinerin – olen tuntenut häntä kohtaan persoonallisesti mitä suurinta myötätuntoa?

Omissa silmissäni siis E. T:n kirje osottaa „kirjottajan puolelta erehdystä”. Mutta selvyuden vuoksi tahdon kajota pariin kohtaan, ettei väärinkäsitys jatkuisi.

E. T. kysyy, miksi en kuusi vuotta aikaisemmin ottanut tätä asiaa puheeksi? Eikö silloin vaikeus ollut yhtä suuri? Silloinhan pesäero Mrs Besantin ja toht. Steinerin välillä esoterisessa koulussa sai alkunsa.

Mutta minä kysyn vastaukseksi: mitä hyötyä olisi silloin ollut asian puheeksi ottamisesta täällä Suomessa, jossa tuskin oli yhtään Steinerin oppilasta ja tuskin yhtään suomalaista Besantin koulussa? Nyt on asian laita vallan toinen. Sekä Mrs. Besantilla että toht. Steinerillä on useampia oppilaita suomalaisten teosofien joukossa. Enkä sittenkään olisi puhunut heidän esoterisista kouluistaan, ellei minulta nimenomaan olisi kysytty, kuten kirjoitukseni alussa mainitsin, suoraa neuvoa, kumpaanko kouluun oli parempi liittyä.

Ja on toinenkin syy, miksi ei kuusi vuotta sitten ollut tarpeellista ottaa näitä asioita puheeksi. Eroavaisuudet Mrs Besantin ja tohtori Steinerin katsantokannoissa eivät silloin vielä olleet yhtä silmiinpistäviä kuin nykyään. Silloin saattoi hyvällä syyllä lohduttaa itseään jollain fraasilla, jonka syvempää sisältöä ei ymmärtänyt, kuten esim. sillä, että „samat mestarit ovat molempien takana”. Nyt tämä on vaikeampi ainakin ajattelevalle teosofille, ellei hän kokemuksesta tiedä, millä tavalla mestarit „ovat takana”. Sillä Mrs Besant ennustaa Kristuksen toista tulemistä läheisessä tulevaisuudessa ja Rudolf Steiner kieltää jyrkästi, että Kristus enää fyysillisesti esiintyisi maan päällä. Mutta eiko tämä ole tärkeä teologinen kysymys? Eikö ole tärkeätä tietää, oliko Kristus jumala vai ihminen, ihmiskunnan vapahtaja vaiko ihmiskunnan opettaja? Eikö ole tärkeätä tietää, onko Kristus a ja o, vai onko hän yksi monesta profetasta?

Sentähden sanoin totuuden sanan. Niin, totuuden sanan. Eikä minulla muuta „tarkotusta” ollut. Vaan ehkeivät kaikki lukijat huomanneet, mikä tuo totuuden sana oli. Koetan siis sanoa sen vielä kerran ja „selvemmin”?

Niin viisaat ja kehittyneet kuin „opettajat” ovatkin, älkäämme umpimähkään luottako heidän oppeihinsa. Tärkeistäkin opinkappaleista he saattavat olla eri mieltä: puutteelliset ja pienet ovat siis heidänkin tietonsa! Tai jos olette lujasti vakuutetut jommankumman erehtymättömyydestä, muistakaa aina, että teidän uskonne ei ole tietoa, ja että teosofiveljenne saattaa uskoa toisin kuin te. Muuten ehdottomasti tulette tuominneiksi toisen opettajan „vääreksi profetaksi”. Sillä kuinka kaksi, jotka opettavat eri tavalla

samasta asiasta, voisi kumpikin olla sanallisesti oikeassa? Jos toinen on oikeassa, on toinen väärässä. Mutta kolmas mahdollisuus on se, ettei kumpikaan ole oikeassa.

Ja tämän kolmannen mahdollisuuden nojalla tahtoisin sanoa: pysykäämme puolueettomina Suomessa. Kunnioittakaamme ja rakastakaamme kaikkia opettajia. Mutta älkäämme sokeasti kulkeko kenenkään jäljissä. Olkaamme innokkaita totuuden etsijöitä, mutta älkäämme langetko uskonkiihkoon. Tyytykäämme siihen horjumattomaan tietoon, että jollei Kristus synny meidän sisässämme, on yhdentekevä, onko sillä nimellä mainittu ihminen tai jumala syntynyt kerran tai useampia kertoja ulkonaisessa maailmassa. Mystillinen Kristus on käytännöllinen todellisuus, ja meidän teosofiamme on paljasta aivovoimistelua, ellei se johdata meitä siihen elämään, jota kutsutaan Kristuselämäksi. Tyytykäämme myös siihen tietoon, että todellinen salainen koulu – Mestarein koulu – on näkymättömässä maailmassa ja että siihen pääsy riippuu kustakin yksilöstä itsestään eikä mistään opettajasta. Tyytykäämme lopuksi siihen tietoon, että „opettajia” on maailmassa paljon, ei yksi eikä kaksi, ja että aikaa myöden yhä useampia opettajia ilmestyy, jotka kukin omalla tavallaan edustavat Mestareita maailmassa.

Tästä kaikesta iloitkaamme, sillä „Jumalan viinimäessä” tarvitaan paljon työmiehiä, ja jos minä viime kirjoituksessani käytin „huudahduksia” semmoisia kuin „kumpi on oikeassa?”, „rauha on poissa” j. n. e., en niin huudahtanut omasta puolestani, vaan niiden puolesta ja tehdäkseni aseman selväksi niille, jotka eivät vielä ole huomanneet, että rauha on saavutettavissa aivan toista tietä pitkin, nim. työskentelyssä sen puolesta, minkä ymmärrämme oikeaksi ja todeksi, kauniiksi ja hyväksi.

*

Nyt kuulen jonkun kysyvän: „eikö toimittaja siis suosittelen kumpaakaan esoterista koulua, ei A. B:n eikä R. S:n?” Päinvastoin. Suosittelen molempia ja lohdutan samalla niitä, jotka eivät tunne vetovoimaa kumpaankaan. Sen mielestäni selvästi lausuin jo viime kirjoituksessani.

Jos ken tuntee halua pyrkiä Mrs Besantin oppilaaksi, hän tehköön niin. Jos ken tuntee, että Steiner on luotu hänen opettajakseen, hän valitkoon Steinerin. Sen vain soisin, että molemmat ymmärtäisivät: ei Besant eikä Steiner ole kaikkietävä; he voivat erehtyä, he voivat olla väärässä. Tämä on parempi ymmärtää, ennenkuin valitsee itselleen opettajan. Sillä jos luulee alussa, että oma opettaja on täydellisesti viisas, ja sitten tavalla tai toisella tulee huomanneeksi, ettei niin ole, silloin on sielullinen haaksirikko lähellä . . . sielullinen haaksirikko tai itsepintainen sokea usko tai ainainen epäileväisyys.

Parempaa neuvoa en voi antaa. Aikaihminen täytyy joka asiassa tuntea oma vastuunalaisuutensa. Ei hänen pidä tuntea itsensä sokeasti houkutelukseksi mihinkään esoteriseen kouluun. Hän valitkoon koulunsa itselleen pätevien syitten nojalla. E. T. soisi, että olisin puhunut A. B:n ja R. S:n koulujen eri menettelytavoista. Mutta kuinka sitä olisin voinut tässä yhteydessä tehdä? Eivätkö menettelytavat juuri ole salaisia? Jos minä niitä tuntisin ja julkisesti niistä puhuisin, loukkaisin periaatetta, jonka nojalla ne ovat esoterisia ja salaisia.

*

Nyt siirryn toiseen kirjeeseen. Eräs Seuramme jäsen, joka oli mukana kesäkursseilla Karjalassa, kirjottaa seuraavasti:

Herra Ylisihteeri! Noin parisen viikkoa ennen heinä-elokuun Tietäjän ilmestymistä juttelin muutamana heinäkuun iltana ystäväni kanssa teosofiasta. Meillä oli ollut hiljan ihana karma. Olimme saaneet ottaa osaa

kesäkursseihin. Että sinne olimme joutuneet, siinä tunsimme selvästi salaista johtoa. Sydän täyttyi ilolla. Vihdoinkin oli löytynyt tie, joka totuuden luoksi vie. Vihdoinkin alkoi elämän arvotus selvitä . . .

Tunsimme kiitollisuutta niitä kohtaan, jotka meitä olivat polulle opastaneet. Mutta samalla tunsimme myöskin velvollisuuden tunnon heräävän. Tajusimme, ettei meillä ollut oikeutta jäädä tähän. Meidänkin on jotain tehtävä, jotta yhä useammille selvenisi uusi valo, että monien elämänkuorma keveneisi.

Mutta mitä?

Kulki siinä montakin kuvaa ohi: Joukoille puhumisen mahdollisuutta ei näyttänyt olevan, sillä ilmentämislahjaa ei ollut. Entäpä kirjallisesti? Lehtiin esimerkiksi. Se voisi mennä ehkä – jos antaisivat tilaa. Ehkäpä antavat . . .

Mutta on toinenkin tie, muudan mahdollisuus, jossa me kaikki – Teosofisen Seuran kuusisataa jäsentä – voisimme yhdessä ponnistaa. Tässä tapauksessa – vaikka meiltä puuttuisikin puheen ja laulun lahjat, vaikka emme olisikaan kirjailijoita tai muita henkisen työn tekijöitä – voisimme jokainen jotain tehdä.

Me voisimme auttaa teosofista työtä rahallisesti!

Kun tämä oli minulle selvinnyt, sanoin ystävälleni:

– Kuulepas. Meidän Seuramme jäsenten tulisi ensi työkseen vapauttaa päämajamme veloista. Luulisin, että jos kukin maksaisimme tai hankkisimme esim. 40 mk., niin olisi päämaja velaton. Olisin tähän valmis.

– Olisin minäkin, yhtyi ystäväni.

Asia jäi siihen.

Mutta sitten saapui Tietäjä, jossa Te, hra Ylisihteeri, kesäkurssien johdosta tuotte esille tuon suuren ajatuksen: *teosofinen kansanopisto Suomeen!* Se oli kuin sähkötäräys minulle. Niin se pitää olla, ajattelin, ihan niin. Sellaisen kansanopiston me tänne tarvitsemme.

Olen ollut talvikauden kansanopistossa ja tunnustan, että sain sieltä paljon. Mitenkä paljon voisikaan sitten kansanopisto, jossa koko opetus käy teosofisessa hengessä, antaa Suomen nuorisolle!

Ohjelma, johon viittaatte, osoittaa, että *tämä* kansanopisto tulisi vasta tosiaankin kouluksi elämää varten. Olin ihastunut Teidän kansanopisto-ajatukseenne ja hartaimmin toivon, että meillä sellainen kerran on. Ja me saamme sen, jos vaan tahdomme. Miks'emme tahtoisii hyvää?

Teidän vetoumuksenne Suomen rikkaisiin teosofeihin on aivan oikeutettu. En tiedä, onko meillä sellaisia. Mutta sen tiedän, että toimeentulevia on. Ja ken kerran toimeen tulee, niin sehän on jo rikaskin. Kun vaan veljesrakkaus herää, niin jopa yksi ja toinen voi lohkaista jotain työstänsä teosofialle. Eipä se omaisuus, joka meillä sattuu olemaan joko tavaran tai työkyvyn muodossa, meidän yksin olekaan. Se on annettu meille auttaaksemme ja tehdäksemme hyvää.

Väikutelmä, jonka Tietäjästä sain, ei ole sittemmin hävinnyt. Se on elänyt ja sen tulee elää siksi kunnes aate toteutuu. Ja sitä on lähdeittävä tarmokkaasti toteuttamaan.

Kun tästä asiasta – päämajan velkojen maksamisesta ja teosofisen kansanopiston pystyynpanosta – oli äskettäin puhetta eräässä muussa yhteydessä, niin huomautettiin, että kyllä siitä pitäisi kirjottaman myöskin Tietäjään. Sen vuoksi siis nämä rivit.

Te, hra Ylisihteeri, olette antanut viittauksen. Meidän Teosofisen Seuran jäsenten on sen johdosta käytävä työhön ja työhön joka ainoan. Ensimmäinen tehtävämme on vapauttaa jo mainittu päämajamme veloista. Ja sitten tulee se toinen: teosofisen kansanopiston aikaansaaminen.

Ensimmäisen työn suorittamiseksi rohkenen tehdä sen ehdotuksen, että päämajasta lähetettäisiin Seuran jokaiselle jäsenelle lista, joka tulisi palauttaa vissin ajan kuluessa – esim. vuoden loppuun mennessä – ja sen mukana *vähintään 40 mk. rahaa*. Näin kokoonsaaduilla rahoilla maksettaisiin velat. Kuinka kukin jäsen ajaisi rahat kokoon, olisi jokaisen itsensä keksittävä. – –

*

Kaunis kirje, luottavainen kirje, teosofinen kirje. Semmoisista pidän. Silloin tällöin tulee senkaltaisia kirjeitä. Ne ovat kuin lähettejä jumalallisesta maailmasta ja virkistävät ja vahvistavat väsähtävää pyhiinvaeltajaa. Jokainen ihminen, joka tekee vastuunalaista henkistä työtä, joutuu välistä sielulliseen pimeyteen. Silloin hän kysyy itseltään: „onko työni hyödyksi maailmassa? Onko se iloksi kellekään?” Ei kukaan jaksaa olla siksi itserakas, että hän aina „uskoi itseensä”. Tietysti hän uskoo totuuteen, mutta työtä totuuden puolesta hän joskus saattaa epäillä. „Eiväthän ihmiset välitä totuudesta”, hän sanoo itselleen. „Ihmiset kaipaavat aivan toisia asioita – kuka mitään. Naurettavaa on puhua heille totuudesta.” Ja hän vaeltaa tällöin epäilyksen yössä, kunnes jotakin maailmassa tapahtuu, joka osoittaa, että ihmiset sittenkin kaipaavat ja tarvitsevat hänenkin työtään totuuden puolesta. Semmoinen tapahtuma voi olla vaikkapa kirjeen saanti.

Kerrotaanhan Buddhastakin, että kun hän oli heränyt kaikkietuun boodhipuun alla, hän kauan epäröi mennä maailmaan ihmisille saarnaamaan. „Ihmiset elävät sangsaaran harhoissa eivätkä tahdo niistä vapautua. Eivät he ikävöi neljää jaloa totuutta. Eivät he huoli kuulla jalosta kahdeksankertaisesta tiestä. Ei nirvaana ole heidän pyrkimyksensä päämäärä.” Näin suuri Buddha puheli itsekseen, arvelen viisaammaksi olla ihmisiä häiritsemättä, eikä muuttanut mieltään, ennenkuin Ishvara itse – aurinkokunnan Logos – lähestyi häntä ja rukoi häntä menemään ulos maailmaan. „Tiedä, oi viisas Buddha, että vaikka ihmiset yleensä ovat haluttomia ja laiskoja, on siellä täällä sielu, joka janoo elämän vettä ja odottaa sinun tuloasi. Siksi älä epäröi, vaan lähde ihmisten kesken ja julista sanoma neljästä totuudesta.” Näin puhui itse jumala, ja kun jumala puhui, kuinka Buddha olisi voinut häntä vastustaa? Hän tunsikin inspiratsioonin nousevan hengessään ja läksi sauva kädessä vaeltamaan ihmisten teitä.

Aina kun uskomme heikkenee ja alakuloisina katselemme kylmää maailmaa, täytyy jumalan tällä tavalla lähestyä meitä ja kolkuttaa sydämenne ovelle. Ja ihmeellinen jumala on, sillä aina hän tulee ja voittaa sydämemme uudestaan. Ja hänen tulonsa tapahtuu usein näkyväisessä muodossa, esim. kirjeen tai ihmisen rohkaisevissa sanoissa.

Iloisilla ja rohkeilla haaveilla täyttyi mieleni, kun luin – –:n yllä olevan kirjeen. „Voisiko olla mahdollista”, ajattelin, „että meidän teosofimme täällä Suomessa tuntisivat niin suurta luottamusta minua kohtaan? Voisiko olla mahdollista, että he niin tuntuvalta tavalla tahtoisivat auttaa eteenpäin minun työtäni?” Ja vaikka ymmärrykseni kuiskasi korvaani, ettei se ollut mahdollista, olin sydämessäni sanomattoman kiitollinen hänelle, jonka mieleen tuuma oli juolahtanut, ja olin valmis toistamaan Tertullianuksen sanat *credo, quia absurdum* – uskon, sentähden että se on järjetöntä.

Olenhan elämäni taipaleella tehnyt monenlaisia kokemuksia. Ja monet kokemukset, joita toiset ovat tehneet, ennenkuin ovat teosofeiksi tulleet, on minun täytynyt tehdä teosofina. Astuinhan teosofiaan melkein suoraan lapsuuteni maailmasta. Sielullinen neitsyeellisyys, lapsellinen luottavaisuus oli minulla koskemattomana, kun teosofiksi tulin. Vasta silloin alkoivat minulla varsinaiset elämäntaistelut, joten en osannut tuoda mukaan teosofian palvelukseen sitä kokemusta, jota aika-ihmisillä on. Sentähden ehkeivät kokemukseni olekaan muodostuneet aivan samanlaisiksi kuin ihmisten yleensä. Ne jotka kesällä kuulivat minun kertovan muistoja elämästäni, saattoivat ehkä huomata tämän.

Muuan katkera kokemus, joka usein elämässäni on uudistunut, on johtunut siitä, että olen liiaksi luottanut ja uskonut ihmisiin. Tietysti tuo uskoni on myös hankkinut minulle elämäni ihanimmat kokemukset, mutta samasta maljasta olen saanut juoda katkerata myrkkyäkin. En kuitenkaan ole sitä uskoa sielustani tappanut, vaan olen surrut, jos synkkinä hetkinä se on sielustani häipynyt. Siinä uskossa näen nim. teosofisen hengen. Olla teosofi on minusta samaa kuin tehdä työtä epäitsekäessä hengessä, ilman persoonallisia tarkotuserperiä. Teosofi on rehellinen ja vilpitön ihminen, joka kykynsä mukaan koettaa palvella ihmiskuntaa. Ei hän ole persoonallisesti täydellinen; omat persoonalliset puutteellisuutensa on hänellä. Personallisesti täydellinen olento olisikin minusta epäiltävä. Mutta hänessä on inhimillinen minä herännyt ja se merkitsee, että hän ei ole enää itsekkäitä tarkotuserperiä tavoitteleva olento; hän tahtoo palvella totuutta, hän tahtoo rakastaa ihmisiä. Ja kun hän itse on ihminen, hän uskoo ihmiseen toisessa. Ja siinä uskossa hän välistä pettyy. Hän pettyy joko ihmisen suhteen toisessa taikka sillä tavalla, että huomaa toisten epäilevän hänen tarkotuksiaan.

Tämä jälkimäinen kokemus on varsin katkera. Omasta elämästäni tiedän, että ihmisten on miltei helpompi uskoa haaveita kuin tosiasioita. Itsestäni esim. olen huomannut monen uskovan kaikenlaista olematonta hyvää: että esim. olen persoonallisesti täydellinen ja mallikelpoinen ja ties kuinka lähellä Mestarin arvoastetta. Mutta jos on tullut kysymys aivan luonnollisista teosofisista edellytyksistä – siitä esim., että elämäni sisältö ja vaikutin on epäitsekästä laatua, – silloin olen huomannut monen aivankuin siveellisesti loukkaantuvan paljaasta semmoisesta olettamuksesta. En malta olla mainitsematta pari esimerkkiä.

Kun v. 1908 otin Teosofisen Kustannusliikkeen hoitaakseni ja huolehtiakseni siitä kuin omastani ainakin, syytettiin minua eräiltä tahoilta ties minkälaisesta ahneudesta ja rahanhimosta. „Ervast tahtoo liikkeen avulla maksaa velkansa ja tulla rikkaaksi. Kyllä hän on niin viisas, että hän ymmärtää liikkeen tulevan kannattamaan, vaikka se nyt on velallinen.” Jopa sain kuulla, että minulla oli „25,000 vanhoja lukuvelkoja”.

Tosiasia oli, ettei minulla ollut penniäkään velkaa ja että sain kovasti otella itseni kanssa, ennenkuin siihen määrään saatoin muuttaa entisen elämän järjestykseni, että sekaannuin taloudellisiin ja ulkonaisiin asioihin. Tuskin sittenkään olisin sitä tehnyt, ellei sisäiseltä taholta olisi inspiroitu ja käsketty: „pelasta kustannusliike ja aseta se hyvälle pohjalle.”

V:sta 1907 lähtien olen ollut Suomen Teosofisen Seuran ylisihteerinä. Monta kertaa olen tällä ajalla tullut huomaamaan, että jotkut epäilevät minua kunnianhimosta ja vallanhalusta. Eräässä vuosikokouksessa nimenomaan näytettiin minulle, että olin toiminut itsevaltaisesti ja suorastaan Seuramme sääntöjä vastaan. „Näkeehän sen Ervastin käytöksestäkin, että hän on vallanhimoinen: hermostuu, jos vähänkin moititaan.”

Tosiasia on, etten lainkaan omasta halustani ole tullut „ylisihteeriksi”. Ennenkuin Seuramme perustettiin, koetin voitavani parin henkilön suhteen, että jompikumpi heistä suostuisi sitä virkaa vastaanottamaan ja lupasin olla heille avuliaana kielellisissä y. m. suhteissa. He eivät suostuneet. Itseäni pidin monesta syystä aivan sopimattomana julkiseksi edustajaksi enkä olisi ryhtynyt virkaan, ellei sisästäpäin olisi inspiroitu ja käsketty: „ole paikalla, kunnes soveliaampi ilmaantuu.” Muuten olen lohdutuksekseni huomannut, että esim. Saksan ylisihteerinä, toht. Steineriä, Saksan T. S:n viime vuosikokouksessa niinikään syytettiin Seuran sääntöjen laiminlyömisestä; jopa uhattiin oikeudenkäynnillä.

Ja vielä esimerkki. Kun v. 1910 ryhdyin tähän meidän päämajahankkeeseen, uskoin kaikkien teosofien suuresti ilostuvan, että saataisiin työllemme kauan toivottu keskus, josta aatteet leviäisivät. Sen sijaan huomasin jo heti seuraavassa vuosikokouksessa, että monet ystävät kerrassaan paheksuivat, että olimme käyttäneet nimitystä „päämaja” hankkeesta, joka ei virallisesti ollut Seuran alkuunpanema, ja kielsivät Seuralla olevan mitään tekemistä „herra Ervastin yksityisten huvilahommien kanssa”. Ja omavaltaisesta menettelystä minua moitittiin, vaikkei ollut aikomuksenikaan saattaa Seuraa minkäänlaiseen esim. rahalliseen vastuunalaisuuteen hommastani.

Päinvastoin oli tosiasia, että olisin pitänyt mielettömänä omalla vastuullani ryhtyä köyhänä miehenä näin suureen taloudelliseen yritykseen, ellen tässä tapauksessa niinkuin edellisissä olisi saanut inspiratsionia ja käskyä sisästäpäin: „valmista työlle keskus ja työntekijöille koti.” Silloin luotin siihen, että asia tulee menestymään.

Ja tosiaan! Vaikka kaikista tässä mainitsemistani tehtävistä minulla on ollut paljon huolta ja vaivaa, ovat kaikki samalla tuoneet minulle suurta iloa ja uskoa. Kustannusliikkeen kanssa sain käsiini Tietäjän, joka luonnollisesti on omani ja joka ennen „ei kannattanut”, niin että minulle olisi voitu maksaa palkka työstäni, mutta joka nyt on hyvällä pohjalla. Teosofisen Seuran ylishteerinä olen saanut osakseni niin paljon rakkauden osotuksia Seuran jäsenten puolelta, että tosiaan olen ollut tilaisuudessa näkemään, mitä kauniita hedelmiä teosofinen työ on kantanut. Ja lopuksi olen toden teolla tästä „päämajasta” saanut kodin – kodin itselleni ja niille ystäville, joiden seurassa eläminen on minulle mieluista.

Jos siis kysytään, mitä vastaan tuohon – —:n kirjeessä esitettyyn ehdotukseen, en osaa sanoa mitään. Olen vain kiitollinen. „Päämajamme” ei ole Seuran oma eikä virallisesti voine siksi tullakaan vielä. Se on toistaiseksi minun „yksityisomaisuuttani”. Ja koska sen todellinen tarkoitus aikaa myöten näkyy selvenevän yhä paremmin sekä minulle että toisille, lienee paras asiain nykyinen tila. Kaikki avustus ulkoapäin on niin muodoin tavallaan apua minulle persoonallisesti ja lähtee suorastaan luottamuksesta minuun ja työhöni. En siis mitenkään tahdo enkä saata kehottaa ketään auttamaan minua, vaan uskon lujasti omiin voimiini ja hyvään onneeni.

Ja ovathan sitäpaitsi monet, monet muistamalla „Maakassaa” (kuten aina näkyy „Tien varrelta” otsikon alla) olleet minulle avuliaita „päämajamme” kuntoon saattamisessa ja sen velkojen pikku lyhentämisessä.

*

Matti Kurikka on eräässä äskeisessä New-Yorkin uutisten numerossa tullut siihen johtopäätökseen, että P. E. Kalevala-selityksissään on iskenyt kerrassaan kiveen. Saattaa niin olla Matti Kurikan ja monen muunkin mielestä, enkä minä kiellä kenenkään oikeutta arvostella sanojani niin ankarasti kuin taitaa. Olen muuten aivan yhtä mieltä ystäväni Kurikan kanssa siitä, että suomalaiset olivat enemmän runoilijoita kuin ajattelijoita. Suomen kansa ei tosiaan ole synnyttänyt semmoisia mahtavia ajattelijaneroja kuin esim. Shankaraatshaarja, Platon, Spinoza, Kant. Mutta tämä ei ollenkaan merkitse, ettei Suomen kansalla olisi ollut tietoa viisaudesta. Ei filosofia ole ainoa jumalallinen viisauden ilmaisutapa. Monen mielestä runous on korkeampaa viisauden ilmennystä. Filosofia näet vetoo alempaan järkeemme, runous vertauskuvillaan korkeampaan. Olen vakuutettu siitä – eikä tätä Matti Kurikkakaan epäile, – että Suomen kansan muinaisilla tietäjillä oli hallussaan avaimet moniin luonnon salaisiin aarraittoihin.

Tahdon vain huomauttaa yhdestä väärinkäsityksestä Matti Kurikan arvostelussa. Hän otaksuu, että minä olen selittänyt Kalevalaa sillä tavalla, että olen koettanut sovittaa siihen „intialaisia jumaltaruja” ja intialaiset uskonkappaleet päässä tehdä Kalevalan sankareista jumalolentoja. Tässä M. K. erehtyy.

Olen saanut Kalevala-selitykseni *katsomalla*. Olen ajatellut näin: koska Kalevala on täynnä kertomuksia aivan luonnottomista, järjettömistä, yliluonnollisista asioista, ei Kalevala saata puhua paljastaan fyysisistä tapahtumista. Mistä se siis puhuu? Siitä on otettava selvä. Ja kun olen käyttänyt hengen silmää, olen nähnyt mitä olen kertonut (ja paljon enemmän vielä). Ja kun kerran olen nähnyt, että Kalevala puhuu mysterioista – samoista mysterioista kuin muutkin „pyhät kirjat”, miksikä en silloin joskus olisi vertaillut Kalevalan esitystä esim. intialaiseen?

Enhän väitä, että silmäni olisi erehtymätön. Pois se. Mutta en liioin usko *voivani* nähdä aivan hullusti. Olihan muuten tohtori R. Steiner aivan omin päin tullut jokseenkin samoihin johtopäätöksiin Kalevan sankareista, kuten ilmeni hänen luennossaan Kalevalasta viime keväänä Helsingissä.

*

Taas on sota puhjennut. Kuinka suureksi se syttyy, kuinka laajaksi se leviää, ei vielä saata sanoa. Onhan sitä ennustettu ja onhan paljon mullistuksia Europassa ennustettu tapahtuvaksi lähimmässä tulevaisuudessa. Uutta aikaa on valmistettava. Rauha on saatava maailmassa vallitsemaan. Elämme uuden sivistyksen aamunkoitteessa. Saa nähdä, mitä osaa Suomi tulee siinä työssä näyttämään.

Nyt on tärkeätä, että järkevät ihmiset pysyvät tyyneinä ja rauhallisina. Tunteiden ei pitäisi saada houkutella heitä millekään puolelle. Tasapaino mielessä olisi säilytettävä. Puolueettomalle järjelle tulee vielä oma osansa näyteltäväksi tulevaisuuden draamassa.

*

Salaisen Opin kolmannen niteen, joka lokakuun alussa lähetettiin maksaneille tilaajille, olin aikonut lähettää maksamattomille tilaajille postietuannilla, mutta kun huomasin niiden luvun nousevan 200:een, katsoin paremmaksi huomauttaa kiertokirjeessä. On näet ollut ikäviä kokemuksia etuaneista; kylmäverisesti kirjoitetaan päälle „ei lunasteta” ja pyöräytetään takaisin. S. O:n etuanti maksaa meille 67 penniä, joten postirahoihin olisi mennyt Smk. 134:–. Tietysti monet olisivat lunastaneet, mutta tappiotakin olisi voinut tulla. Toivon, että kaikki, jotka rehellisesti olisivat etuannin lunastaneet, suovat minulle anteeksi viivytyksen ja vaivan, joka täten heille aiheutui. Ensi vuonna järjestetään Salaisen Opin tilaus selvemmin.

Joulukuu, s. 452-458

Ihmisen sielu vaikeroi ja huutaa: oi missä on vapahtajani? Olen epätäydellinen, syntinen ja huono. Kamppailen, taistelen ja ponnistan, mutta en muutu, en paremmaksi tule. Luonteeni pysyy samana tänään kuin eilen, samana huomenna kuin tänään. Ei ihminen omin voimin saata pelastua. Ken nostaa minut itsekkyyden ja tietämättömyyden kuilusta? Missä on vapahtajani?

Kirkollinen teologia neuvoo: ei ole muuta perustusta laskettu kuin se, mikä laskettu on maailman alusta: Jeesus Kristus. Jeesus on ainoa vapahtaja, ainoa joka kykenee ihmisielen nostamaan kadotuksen vallasta. Jeesus on totinen ihminen ja totinen Jumala ja sentähden hän on ihmiskunnan pelastaja. Usko häneen, niin tulet autuaaksi. Joulukuun juhla, anna nyt sielusi hänelle.

Ihmisen järki väittää vastaan: voinhan uskoa, että Jeesus Kristus niminen henkilö on elänyt maan päällä, vaikkei se olisikaan vielä aivan todistettu historiallisesti, mutta silloin hän tietysti on ollut ihminen kuin muut. Ei avaruuskien Jumala ole saattanut supistua yhteen ihmiseen pienellä maapallolla – koska

Jumala on kaikkialla – eikä Jeesus siis voinut olla itse Jumala. Ja kun hän kerran oli ihminen, kuinka silloin uskoni häneen, toiseen ihmiseen, voisi minut vapauttaa ja pelastaa?

Ihmisen sydän lisää: sitäpaitsi tunnen päältäni, että vapahtaja, jota kaipaam, ei saa olla ihminen. Minähän olen ihminen, ja jos ihminen on jumalallista alkuperää, olen ihmisenä Jeesuksen vertainen. Ei ihminen voi ihmistä pelastaa. Jokaisessa ihmisessä on jotain epätäydellistä. Mutta sieluni kaipaa täydellistä. Se kaipaa sitä vapahtajaa jota ei koskaan kiusata, koska hän on ikuinen rauha, täydellisyys ja muuttumattomuus.

Kuuluu välillä ääniä. Materialismi: ei ole muuta kuin se mitä on. Luota omiin voimiisi. Skeptisismi: miksikä ollenkaan ponnistaa? Olethan hyvä semmoisena kun olet. Pintapuolinen uskonnollisuus: ota Jeesus Kristus esimerkiksi jokapäiväisessä elämässäsi ja seuraa häntä. Teosofismielinen suvaitsevaisuus: ota kuka tahansa Mestari sankariksi ja ihanteeksesi, ihaile ja palvele häntä.

Ihmisen sielu valittaa: oi te ette ymmärrä minua. Minulla ei ole voimaa, ei halua, ei intoa. En voi ihmiseen sillä tavalla uskoa. Ihannetta en näe, sankariutta en löydä. Mutta ikävöidä minun täytyy, ikävöidä jumalallista, ikävöidä sitä täydellistä, joka minut epätäydellisyydestä irrottaa, ikävöidä sitä rauhaa, joka tuskasta ja levottomuudesta minut pelastaa, ikävöidä sitä vapahtajaa, joka minut itsestäni päästää.

Nyt jumalallinen teosofia kuiskaa: ah sielu, joko siinä kohdassa olet, että olet itseesi väsynyt? Tiedä, että totinen vapahtaja on sinussa itsessäsi: Isä Jumala, joka ei koskaan ihmisenä ole elänyt maan päällä, koska hän aina elää ihmisissä, Isä, joka on täydellinen, ikuinen, muuttumaton, Isä joka on Jumala. Usko häneen ja heitä itsesi. Älä enää rakasta itseäsi, rakasta Isää. Älä huolehdi epätäydellisyydestäsi, Isä on täydellinen. Älä ole tuskainen äläkä levoton, Isässä on rauha.

Kuka sitten Kristus oli?

Hän oli ihminen niinkuin sinä, mutta hän löysi Isän. Kun sinä löydät Isän, tulet sinäkin Kristukseksi. Et heti ole valmis, pois se, mutta Kristus sinussa syntyy, Kristuselämä sinussa alkaa ja kun se kukkaansa kehittyy, olet Jeesuksen kaltainen.

*

Tahtoisin sanoa sanan suoraan sydämestäni nuorille. Monet nuoret harrastavat meidän päivinä teosofiaa. Vuosi vuodelta niiden lukumäärä kasvaa. Elämme semmoisessa ajassa, että totuuden etsintä on ilmassa. Kristushengen vuodatus on suuri ja runsas ja moni nuori tulee siitä osalliseksi. Miksikä ainoastaan vanhemmat ihmiset olisivat nöyrät sydämestään ja vilpittömät ja rakastavaiset? Voihan nuorekin sydän olla puhdas, niin että hän näkee jumalan? Sitä aina olen uskonut ja vielä uskon, vaikka katkeriakin olen kokenut.

Te nuoret, tiedättekö, mikä tosi teosofinen henki on – tosi Kristushenki, totuuden pyhä henki? Tiedättekö, mihin se teitä velvottaa?

Se velvottaa teitä ajattelemaan omaa elämääne ja mahdollisesti sitä muuttamaan. Älkääkä nyt luulko, että mitään ulkokultaista saarnaa saarnaan. En erityisiä „syntejä” ajattele. En „synnitöntä” ihmistä tahtoisin nähdäkään, eikä se ole ihanteeni. Tiedänhän minä, että kaikki olemme „syntisiä”, koska kerran täällä olemme. „Syntiä” ajattelenkin kauniimmin, kuin monet jumaluusoppineet (kts. esim. „Suuret Uskonnot”, viimeinen luku).

Vaan tarkotan aivan toista. Tarkotan paljon suuremmoisempaa asiaa kuin „synnittömyyttä”. Tarkotan koko teidän elämääne, sen perusvaikuttimia ja toimia.

Tahtoisin antaa teille uuden käskyn: „palvelkaa jumalaa, mutta älkää palvelko jumalaa sunnuntaisin”!

Ja kuulkaa nyt, mikä on tämän käskyn „esoteerinen merkitys”.

„Palvella jumalaa” on tehdä työtä totuuden, s. o. ihanteen puolesta ja ihmiskunnan hyväksi; ihmissielu elää silloin korkeammassa maailmassa, hänen tajuntansa on jumalan luona.

Katsokaa ihmisten elämää! Se on niin järjestetty meidän yhteiskunnissamme, että jumalaa palvellaan sunnuntaisin. Silloin käydään kirkossa ja nostetaan mieli korkeampiin. Mutta viikon varrella tehdään työtä „toimeentulon puolesta”. Viikolla ei palvella ihannetta.

Onko tämä kaunista? Ei. Meidän yhteiskuntamuotomme on vanha ja kulunut. Se vain tahtoo meitä ajattelemaan itseämme. Muiden puolesta työskenteleminen tapahtukoon sunnuntaisin jonkinmoisena huvina tai juhlevelvollisuutena. Ja jos vakavasti katsomme tätä „jumalanpalvelusta” silmiin, on sekin muuttunut jokseenkin ontoksi omasta „autuudesta” huolehtimiseksi!

Ottakaa siis pohtiaksenne, te nuoret, jotka totuuden etsintään olette heränneet, mikä teidän velvollisuuteenne kuuluu. Älkää myykö itseänne mammonalle, sillä ei kenkään voi palvella kahta herraa. Jos tekin tyydytte totuutta ja ihannetta ajattelemaan vain „sunnuntaisin”, vain lepoheikinä, koska sitten maailma muuttuu? Jos tekin vain pidätte silmällä ruumiinne elättämisen ja sen nimessä teette mitä työtä tahansa – semmoista työtä, jota te ette tekisi, jos olisitte „vapaat valinnassanne”, – koska silloin syntyvät tänne ne uudet ihmiset, jotka uutta kulttuuria luovat? Vai ettekö tiedä, että uusi sivistys luodaan siten, että ihmiset alkavat elää ja tehdä työtä uudella tavalla, että ihmiset tahtovat tehdä semmoista työtä, jossa he ihannettaan palvelevat?

Te sanotte: maailmassa ei ole semmoista työtä! Jos teosofinen työ onkin, eiväthän kaikki voi sitä tehdä. Eivät kaikki voi puhua, kirjottaa j. n. e.

Niinkö? Minun mielestäni on teosofista työtä maailmassa kuinka paljon tahansa. Tietysti ei ole valmiita „paikkoja” ja „virkoja”, joista niin ja niin paljon palkkaa maksetaan. Pois se. Se ei olisikaan enää aivan puhdasta teosofista työtä. Sillä teosofinen työ on sitä työtä, jota työntekijä itse on mukana luomassa. Kun vanhemmat ihmiset, jotka jo ovat kiinni elämän velvollisuuksissa, perustavat teosofisen looshin ja paikkakunnallaan koettavat levittää teosofista maailmankatsomusta, silloin he tietysti tekevät teosofista työtä, sillä he itse sitä luovat. Enempää heiltä harvoin voi odottaakaan. Mutta nuoret, jotka vielä voivat elämään muuttaa, tai sitä vasta alottaa, he saattavat luoda koko elämästään teosofisen työskentelyn. Eikä tätä työskentelyä silloin pidä käsittää liian ahtaassa merkityksessä, ei sen tarvitse olla suoranaista työtä teosofisen liikkeen puolesta. Sen pitää olla työtä teosofisessa hengessä ihmiskunnan hyväksi – itsekeksittyä, itsevalittua työtä.

Tietysti tämä ei ole leikintekoa. Helppoa on „harrastaa” jotakin aatetta, kun aineellinen toimeentulo on taattu. Mutta työskennellä ihanteensa puolesta ja siinä samalla raivata tietä itsellensä aineellisesti, se ei ole leikintekoa.

Ja kuitenkin kehotan teitä siihen, te teosofiset nuorukaiset. Pohtikaa asiaa, kukin „omassa kammiossaan”. Keskustelkaa jumalanne kanssa. Mutta muistakaa, muistakaa, että lykkäätte maailman pyörää edes hiukan verran eteenpäin.

Sillä ihminen osaa sitä tehdä. Ja ihminen osaa siihen ryhtyä jo nuorena. Sen uskon ja sen tiedän.

*

Luin äskettäin muutamia numeroita. Lontoossa seisoo tätä nykyä – ja on jo kolmen vuoden aikana seisonut – 49,218 taloa tyhjänä. Helsingissä, jonka asukasluku on ehkä 120,000 on tuskin 10,000 taloa.

Viisi Helsingin kaupunkia mahtuisi siis helposti Lontoon tyhjiin taloihin. (Lontoon talojen koko lukumäärä on 616,322 ja asukasluku 6 á 7 miljoonaa.)

Lukiessani näitä numeroita muistuu mieleeni toinen tosiseikka: joka yö kuljeksi Lontoon kaduilla etsien hetken leposijaa puistoissa ja siltojen alla kolmesataa tuhatta koditonta vaeltajaa. Ajatelkaa vain tätä faktumia! Kolmesataa tuhatta koditonta ihmistä, joilla ei ole mihin päänsä kallistaa, ei millä suojella itseään pakkaselta, tuulilta ja sateilta — ja heidän vieressään viisikymmentätuhatta tyhjää taloa! Kyllä todella meidän yhteiskuntamme ovat mainiosti järjestetyt.

*

Tietäjän ystäviä ja lukijoita huvittanee tietää muutamia numeroita Tietäjän levenemisestä. Omatunto-vuosina aikakauskirjaamme levisi noin 1,000 kappaletta. Ensimmäisenä Tietäjä-vuotena (1908) aikakauskirjamme tilaajamäärä nousi 1060:een. Näistä tilaajista oli 220 Helsingissä, 688 maaseudulla Suomessa ja 152 ulkomailla, etenkin Amerikassa.

Tänä vuonna (1912) on Tietäjä levinnyt Helsingissä 252 kpl., maaseudulla 888 kpl. ja Amerikassa 192 kpl. — yhteensä 1332 tilaajaa. Tietäjän tilaajamäärän kasvu on siis ollut keskimäärin vuodessa: Helsingissä 8 kpl. eli noin 3 ½ %, maaseudulla 50 kpl. eli noin 7 1/3 % ja Amerikassa (ja ulkomailla) 10 kpl. eli noin 6 ½ %. Yleinen kasvu on ollut 68 kpl. vuodessa eli noin 6 %.

Tämän tilaston mukaisesti Tietäjän pitäisi ensi vuonna (1913) saada 1400 tilaajaa, mutta toivokaamme, että Tietäjä nyt, kun se on niin suuresti laajentunut, leviää suuremmalla vauhdilla kuin tähän saakka. En ole käyttänyt mitään „puhvausta” Tietäjän hyväksi. Sangen vähän olen sitä lehdissä ilmotellut. Mielestäni aikakauskirja, jonka ohjelma on siksi vakava, kuin Tietäjän, puhuu itse puolestaan ja leviää itsestään sillä tavalla, että se kehottaa lukijoitaan sitä suositteluun ja sen puolesta työskentelemään. Vuosi vuodelta olen odottanut, että tilaajamäärä nousisi edes kahteen tuhanteen, mutta vielä tämä ei ole tapahtunut. Kuitenkin olen aina iloinnut siitä, että lukijain ja ystävain luku on kasvanut varmasti, joskin hitaasti.

*

Teosofinen Kustannusliikkeemme lähettää taas maailmaan muutamia uusia kirjoja. Painosta on jo valmistunut Mabel Collins'in syviin ajatuksiin inspiroiva teos *Kultaisten Porttien läpi*, hinta 1 mk. sidottuna 2:—, Svaami Viveekaanandan (”Toiminnan tien” kirjottajan) ihmeellisen kaunis ja rakkautta uhkuva kertomus suuren opettajansa Raamakrishnan elämästä: *Mestariini*, hinta 1 mk., sid. 2:—. Jouluksi valmistuu myös Annie Besantin suurteos *Aikain Viisaus*, joka sisältää lähes 300 suurta sivua, mutta jonka hinnaksi on pantu vain Smk. 3:—, sid. 4:50 (postimaksut lisää) sillä tarkoituksella, että kirja saataisiin mahdollisimman laajalti leviämään. V. H. V:n teos — toinen osa „Kristinuskon alkuperäisestä opista” — *Tuonpuoleiset vertaukset* valmistuu vasta kevääksi, mutta nyt ilmestyy samalta tekijältä pienempi kirja *Onko Kristus historiallinen todellisuus?*, joka kirja ansaitsee mitä suurinta huomiota hämmästyttävän sisältönsä takia. Sen hinta on Smk. 2:—, sid. 3:—. Toinen suomalainen alkuteos on H. V:n näytelmämuotoon kirjoitettu *Pyramidin rakentajat* — uuden kirjailijan esikoinen. Hinta Smk 1:—, sid. 2:—.

Vieraskielisistä kirja-uutuuksista suositan joulu-ostoksia tehtäessä seuraavia, jotka voidaan tilata Kustannusliikkeen kautta:

Annie Besant, *Initiation*, the perfecting of man. Hinta Smk. 3:75.

Annie Besant, *Ideals of Theosophy* (erittäin hyvä). Hinta Smk. 3:—.

Annie Besant, *Theosophy* (The People's Books, n:o 76). Hinta 90 p.

Mabel Collins, *The transparent jewel*. Hinta Smk. 3:—.

Rudolf Steiner, Helsingin luennot. *Die geistigen Wesenheiten in den Himmelskörpern und Naturreichen* (ainoastaan T. S. jäsenille). Hinta Smk. 11:—.

Rudolf Steiner, *Ein Weg zur Selbsterkenntnis des Menschen in acht Meditationen*. Hinta Smk. 2:70.

Rudolf Steiner, kolme mysteriodraamaa: *Die Pforte der Einweihung, Die Prüfung der Seele ja Der Hüter der Schwelle*, kunkin hinta Smk. 3:40.

Hintoihin tulee 10 % lisää postimaksuja varten.

*

Kaikille Tietäjän lukijoille toivotan sydämestäni onnellista ja rauhaista joulua! Lämmin kiitos tästä vuodesta! Iloisiin näkemisiin tammikuussa 1913!

TIETÄJÄ 1913

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-7

Kuinka välinpitämättömänä se maapallo, joka kantaa meidät povellaan, kiittää halki avaruuksien ikuisessa tanssissaan auringon ympäri! Mykkänä se katselee meidän kiireitämme; ei se ilojamme ihaile eikä se valituksiimme vastaa. Se kulkee omia ratojaan ja yhdentekevä sille on ihmislasten elämä ja ihmislasten kuolema.

Mitä vaihteluja se tuntee omassa elämässään? Niitäkö vain, että se kääntää milloin kasvonsa milloin jalkansa auringon lämpöä kohti ja samalla peittää poispäisen puoliskon ruumistaan lumivalkoiseen vaippaansa? Me ihmiset pystytämme sen tielle rautaisia ovia. Aina kun se kierroksen on tanssinut, on ovi sen edessä. Ja oven läpi kuljettuaan alkaa sille uusi kierros. Me nimitämme sitä ovea, jonka kautta maapallomme vastikään on pyörinyt, nimellä *vuosi 1913 j. Kr.* Vähän, vähän ehti maapallolle itselleen tapahtua kahden oven välisellä tanssikierroksella, mutta kuinka paljon se on saanut nähdä uutta tapahtuvan ihmislasten elämässä, jotka sen povella tanssivat. Joka ainoa pikku pyöräys – ja niitä on 365 yhdessä ovenvälisessä kierroksessa – tuo mukanaan uusia iloja ja uusia suruja ihmisten lapsille; joka pyöräyksessä maapallo kuulee nauvoja kalkutettavan tuhansiin ruumisarkkuihin ja tuhansien vastatulleiden ensimmäinen kerran kirkaisevan.

Missä harhassa tosiaan me ihmislapset elämme! Me elämme ajassa ja riipumme kiinni ajasta, ja aika on meistä ainoa todellisuus. Aika kaikki muuttaa. Se tekee itkevästä lapsesta nauravan nuorukaisen ja nauravasta nuorukaisesta vapisevan vanhuksen, jonka kyynel on kuivunut, jonka nauru on kaikuunsa kuollut. Se tempaa vanhuksen hautaan ja antaa lapsen uudestaan syntyä. Kuinka mahtava on Aika, kuinka salaperäisen ihmeellinen! Me olemme polvillamme sen edessä ja me kumarramme ja palvelemme sitä. Oi Kronos Saturnus, sinä jumalista vanhin!

Ja kuitenkin Aika on harhoista suurin. Sillä missä on aika, missä sen todellisuus? Emme yhdestäkään sen hetkestä kiinni saa. Luulemme elävämme nykyisyydessä, mutta nykyisyyttä ei ole. Nykyisyys on olematon silta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Jokainen hetki on mennyttä, jokainen hetki on tulevaa. Mutta mennyt ei enää ole ja tuleva ei vielä ole. Aika on viiva, jonka toinen puoli katoaa menneisyyteen ja toinen tulevaisuuteen ja kumpikaan ei todellisuudessa ole. Aikaa ei ole. Aika on harhaa. Kuka kykenee todistamaan, että Aika on olemassa?

Ah meitä ihmislapsia, missä me siis olemme ja elämme? Missä, missä?

Kuulkaa te kaikki, jotka kiellätte Jumalan ja hengen ja ikuisen tajunnan ja kuolemattoman elämän:

Me ihmiset – ja kaikki mitä olemassa on – me elämme ajan ylä- ja ulkopuolella, ajan harhasta riippumattomina. Me elämme ikuisuudessa. Me emme ole ajan, vaan ikuisuuden lapsia. Ikuisuus on meidän äitimme. Äärettömyys on meidän isämme. Me elämme ikuisessa läsnäolon nykyhetkessä, sillä menneisyys elää meissä muistona ja tulevaisuus toivona. Menneisyys ei ole harhaa, sillä se yhä elää meissä,

tulevaisuus ei ole olematonta, sillä se varmasti meissä syntyy. Aika on todellista, sillä me lahjotamme sille ikuisen elämän.

Sentähden älkäämme kiittäkö aikaa, älkäämme sitä panetelko! Me itse olemme jumalina suuremmat kuin se. Ei meidän tarvitse sitä jumaloida. Epäjumalankuvia älkäämme itsellemme luoko. Me olemme ikuisia.

*

Minkä kirjan V. H. V. nyt on kirjottanut! *Onko Kristus historiallinen todellisuus?* Monta lukijaa se jo on hämmästyttänyt. Eräskin kysyi: „olemme tottuneet luottamaan salatieteellisiin tiedonantoihin. Mrs. Besant väittää kirjassaan „Kristinuskon salainen puoli”, että Jeesus eli noin sata vuotta ennen Kristusta. Olemme otaksuneet tämän todeksi. Nyt V. H. V. uudessa kirjassaan koettaa todistaa – ja todistelut siv. 96 ja seur. tuntuvat sangen sitovilta, – että evankeliumein Jeesus Kristus *ei* ole voinut elää 100 vuotta aikaisemmin. Kumpaanko nyt on uskominen? Salatieteelliseen näkemykseen vaiko historialliseen tutkimukseen? Eikö Mestarinkaan selvänäköisyys riitä ratkaisemaan asiaa? V. H. V. näkyy viittaavan siihen suuntaan sivulla 95.”

Minä olen myös lukenut V. H. V:n kirjan ja tunnen tietysti muutenkin hänen kantansa, joka samalla on omani. Kuitenkin tahtoisin varustaa kirjaa esipuheella, jossa lyhyesti toistaisin näkökantamme ydinkohdat. V. H. V. on kyllä puhunut kaikista asioista, mutta kukaties ei aina sillä tavalla, että lukija heti huomaisi arvotuksen ratkaisun. V. H. V. onkin ymmärtääkseni tahtonut esittää, kuinka vaikeasti ratkaistavissa on kysymys historiallisesta Kristuksesta, jota vastoin minä esipuheessani tahtoisin koettaa sitä ratkaista.

Ennenkuin nyt ryhdyn selvittämään pari seikkaa, tahdon – antaen tunnustukseni kysyjän huomautukselle – vakavasti sanoa, että V. H. V:n lause sivulla 95 („Mestarinkin mahtaa olla vaikea paljaalla näkemisellä löytää oikea asianlaita”) nähtävästi on enemmän asian vaikeutta kuvaava kuin tieteellisen tarkka. Sanojen valinta ei ole onnistunut. Tieteellisesti katsoen väite on väärä, sillä kysymys Kristuksen historiallisuudesta on epäilemättä selvästi ratkaistu semmoisen olennon tietämiskyvylle, jota me nimitämme Mestariksi. Kirjan tekijä on kirjottaessaan tarkemmin harkitsematta käyttänyt sanaa „Mestari” tavallista yleisemmässä merkityksessä, sillä teosofisessa kielenkäytössä Mestari juuri merkitsee ihmistä, jonka silmälle ei ole mitään salaisuutta aurinkokunnan viidellä alemmalla tasolla. Meidän tulee vain muistaa, että Mestarit eivät olekaan ilmottaneet meille kysymyksen oikeata ratkaisua. Mitä olemme salatieteellisesti saaneet kuulla perustuu erilaisten opetuslasten näkemyksiin ja tutkimuksiin, vaan ei nojaudu Mestarein auktoritetiin.

Mrs. Besant, Mr. Leadbeater y. m. uskovat ja väittävät siis, että Kristus eli 105 vuotta e. Kr. ja että Uuden Testamentin kirjat hänestä puhuvat, joskaan eivät joka kohdassa ole historiallisesti luotettavia (esim. kuolemantavan suhteen). He uskovat myös, että hän syntyi jälleen Apollonios Tyanalaisena, joka eli ajanlaskumme alussa eli siihen aikaan, jolloin tavallisesti otaksutaan Kristuksen eläneen.

Toiselta puolen tohtori Steiner ja hänen koulunsa uskoo ja väittää, että Kristus eli ajanlaskumme alussa – aivan niinkuin kirkko opettaa – ja että evankeliumit y. m. kertovat hänen elämästään historiallisen tarkasti; niinpä kuolemakin on oikein esitetty. Hän ei ole syntynyt jälleen Apollonios Tyanalaisena, koska hän yleensä ei enää ruumistu. Hänen inkarnationsinsa eli ruumistuksensa oli ainoa laatuaan.

Tässä on kaksi salatieteellistä kantaa, jotka näennäisesti ovat keskenään ristiriidassa. Ennenkuin koetamme salatieteellisesti ratkaista, kumpi on oikeassa, on luonnollista, että valitsemme V. H. V:n viittooman tien ja kysymme, mitä historiallistieteellinen tutkimus sanoo asiasta.

Ja näin vastaa historiallinen tutkimus ja raamatunkritiikki nykyisellä kehitystasollaan:

Historiallisesti on vaikea, miltei mahdoton ratkaista, onko Kristus ollut olemassa. Historia ei hänestä puhu. Paavali, jonka olemassaolo on historiallinen, ei ole häntä tuntenut eikä yleensä puhu fyysisestä Kristuksesta. Juutalainen historioitsija Josefus ei häntä mainitse. Roomalaiset ja kreikkalaiset senaikuiset kirjailijat eivät häntä tunne. Ainoat todistuskappaleet ovat evankeliumit. Mutta historiallisina lähdekirjoina ne ovat ristiriitaisia, tekaistuja, paikotellen historiallisesti mahdottomia. Ainoa todellinen alkuteksti evankeliumeissa on eräät Jeesuksen puheet ja vertaukset. Nämä „Herran sanat” ovat sitä laatua, että ne selvästi kuuluvat siihen aikaan, jolloin Kristus yleensä otaksutaan eläneen. Juutalaiset kirjoitukset tosin puhuvat eräästä Jeesuksesta, joka olisi elänyt noin 100 vuotta e. Kr., mutta jos evankeliumein Kristus on historiallinen henkilö, on hän epäilemättä elänyt ajanlaskumme alussa eikä 100 vuotta aikaisemmin.

On tieteellinen suunta, joka kokonaan kieltää Kristuksen olemassaolon historiallisesti. V. H. V. siitä kirjassaan puhuu, mutta ei asetu itse sille kannalle. Päinvastoin hän varsinkin kirjansa loppuluvussa erinomaisen kauniisti ja valaisevasti näyttää, että evankeliumein Kristus kaikesta huolimatta on historiallinen henkilö. „Herran sanat” eivät ole tekaistua korutavaraa. Niiden omaperäisyys, niiden taiteellinen yksinkertaisuus, niiden muistiinpainuva eheys eivät saata olla kotoisin muualta kuin elävän yksilön rikkaasta sielusta, joka yhtä suuressa määrin omasi tietäjän tyhjentyttömän viisauden kuin runoilijan lennokkaan nerokkuuden.

Palataksemme selvänäkijöihimme olemme siis tulleet seuraaviin johtopäätöksiin:

Jos Mrs. Besant y. m. luulevat, että heidän näkemänsä Kristus on sama, josta evankeliumit puhuvat, he erehtyvät. (Kts. siv. 96 ja seur. V. H. V:n kirjassa.) He erehtyvät nimittäin, jos luulevat *hänen* eläneen 100 vuotta e. Kr. He ovat oikeassa myöntäessään, että evankeliumit eivät joka kohdassa ole historiallisia.

Jos tohtori Steiner y. m. luulevat, että evankeliumit ovat historiallisia esityksiä Kristuksen elämästä, he erehtyvät. Hän ja hänen kannattajansa ovat oikeassa väittäessään, että evankeliumein Kristus eli maan päällä meidän ajanlaskumme alussa.

Nyt olemme pakotetut kysymään: miksi selvänäkijät näkevät eri tavalla? Onko jompikumpi ehdottomasti väärässä?

Ja tähän kysymykseen minä annan salatieteellisen vastauksen: kumpikaan ei ole väärässä.

Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Aivan yksinkertaisesti seuraavalla tavalla:

On ollut olemassa kaksi Jeesusta. Toinen oli juutalaisessa Talmud-kertomuksessa mainittu, *Jehoshua ben Perachja*, toinen evankeliumeissa kuvattu *Jehoshua ben Joseph*. Molemmat olivat suuria sieluja, kansansa vihittyjä opettajia.

Edellisen kautta *vaikutti* se Mestarein Mestari, jota itämailla kutsutaan Boodhisattvaksi ja josta Annie Besant puhuu, kutsuen häntä myös Kristukseksi. Jälkimäisen kautta *pubui* se Logoksen yli-inhimillinen tajunta, jota evankeliumit ja niiden kanssa toht. Steiner kutsuu Kristukseksi ja joka ei koskaan ole mihinkään yksilöön ruumistunut, koska se ei ole inhimillinen tajunta. Tämä „Minä” puhuu jokaisen suuren Tietäjän suulla, jonka se välikappaleekseen valitsee, ja Jeesuksen Kristuksen kautta se ilmotti uuden puolen omasta mysteriostaan (kts. tästä „Suuret uskonnot”, luku XIV „Golgatan mysterio”). Jehoshua ben Perachja – se opetuslapsi, jonka ruumista Boodhisattva käytti – syntyi jälleen Apollonios Tyanalaisena.

Nyt älkäämme luulko, etteivät sekä Mrs. Besant j. n. e. yhdeltä puolen, että toht. Steiner j. n. e. toiselta puolen tietäisi molempien „Kristuksien” olemassaolosta. He kyllä tietävät, siitä olen vakuutettu. Mutta toinen näkee toisen suuremmaksi, toinen toisen. Tämä on ihminen näkökanta, ja jokainen on oikeutettu katsomaan asioita omalta kannaltaan, kun vain asiat ovat tosia.

Tämmöinen olisi nyt esipuheeni V. H. V:n kirjaan ja lopuksi kehotan jokainoata teosofia hankkimaan itselleen ja tarkasti lukemaan tuota meilläkin ajan vaatimaa kirjaa.

*

Teosofinen Kustannusliike lähetti tänä joulukuksi maailmaan useampia kirjoja, kolme suomennosta, kaksi alkuteosta. Suomennokset eivät kaipaa suositustani. Annie Besantin nimi on tullut rakkaaksi kaikille teosofeille. Uusi kirja häneltä merkitsee uutta voittoa teosofiselle maailmankatsomuksellemme. *Aikain viisauts* on hänen paraimpia kirjojaan, sisältörikas, monipuolinen ja kuitenkin helposti luettu. Vaikka suomennoksessa on 336 suurta sivua, olemme voineet asettaa hinnan niin alhaiseksi (Smk. 3:—) Joensuun teosofisen looshin kauniin lahjotuksen kautta.

Mabel Collins on myös saavuttanut suurta suosiota meikäläisten kesken „Valoa tielle” y. m. kirjallisten helmiensä kautta. Hänen äskettäin ilmestynyt *Kultaisten porttien läpi* kuuluu sekini puolestaan tosi inspiratsioonin tuotteihin ja nousee tässä suhteessa yläpuolelle esim. „Herääminen” kirjaansa.

Svaami Vivekaananda voitti kaikkien rohkeiden ja itseensä luottavien totuuden etsijäin suosion kirjallaan „Toiminnan tie täydellisyyteen”. Nyt ilmestynyt „*Mestarin*” on viehättävän yksinkertainen ja liikuttava kertomus suuren joogin Raamakrishnan elämästä. Voineeko kukaan kyyneltymättä lukea, kuinka ihmeellisen ylevä tuon intialaisen viisaan suhde naisiin oli?

Mutta H. V:n *Pyramidin rakentajat* on suomalainen alkuteos, vieläpä esikoinen, ja siitä pitäisi ehkä lausua joku arvosteleva sana.

Kirja on näytelmän muotoon kirjoitettu, mutta nähtävästi ei ole tarkotettu näyttämöllä esitettäväksi, jonka tähden — ohimennen sanoen — sana „esirippu” olisi voinut jäädä pois lukujen lopusta. Viisi kuvaelmaa se sisältää ja jokainen antaa kuvan muinaisesta egyptiläisestä elämästä. Vaikka kirja kuvaa ihmisen sielussa liikkuvia voimia ja tunteita, on se saanut merkillisen egyptiläisen paikallisväriytyksen tekijän näyissä näkemästä suuren pyramidin rakentamisesta. Juutalaiseen kertomukseen nojaten olemme tottuneet ajattelemaan pyramidien rakentamista hirveänä kansan rasituksena Egyptissä. Sitä se myöhemmin aikoina on saattanut olla. Mutta H. V. kertoo meille, millä tavalla suuri pyramidi rakennettiin ja mikä sen aiheutti, ja ilmi elävinä astuvat silmämme eteen nuo merkilliset ajat, jotka todellisuudessa saattoivat olla semmoisia, joiksi H. V. ne kuvaa. Mutta hänen „näkyynsä” kannattaa tutustua senkin vuoksi, että siitä on oppimista oman tulevaisuutemme suhteen.

*

Taas on minulla ilo ilmottaa uuden rahaston perustamisesta. Eräs henkilö, joka tahtoo pysyä tuntemattomana, lahjotti kaksituhatta markkaa (Smk. 2,000:—) minun käytettäväkseni ehdolla, että sillä perustetaan *Teosofinen Lainarahasto*-niminen rahasto, jota toistaiseksi minä hoidan ja josta annetaan lainoja nuorille opiskelijoille, jotka aikovat työskennellä teosofisen aatteen hyväksi, sekä muihinkin teosofisiin tarkoituksiin. Lahjottajan suostumuksella olen koko summan luvannut eräälle nuorelle teosofille, joka opintoja harjottaa ja joka siis on ensimmäinen lainanottaja Teosofisesta Lainarahastosta.

Tähän rahastoon otan mielelläni vastaan lahjotuksia, jos jonkun mieli tekee sitä avustaa. Muuten tässä rahastossa ei nyt ole rahoja muutamaan vuoteen.

*

Lähetän tämän Tietäjän numeron kaikille vanhoille tilaajille ja toivon, että ne, jotka eivät vielä ole tilaustaan uudistaneet, tekevät sen hetimiten.

Helmikuu, s. 57-61

Tahdon taas palata tuohon ylen intressanttiiin Kristuskysymykseen ja tällä kertaa lisätä pari sanaa evankeliumeista. Kuten lukijat muistanevat, väitin viime kerralla, että jos muutamat selväkiijät (Besant y. m.) sanovat evankeliumein kertovan siitä Jeesuksesta, joka eli 100 vuotta e. Kr., he erehtyvät, sillä raamatunkritiikki osottaa evankeliumein Jeesuksen todella eläneen ajanlaskumme alussa; jos taas toiset selvänäkiijät (Steiner) sanovat evankeliumein olevan historiallisia esityksiä ajanlaskumme alussa eläneen Jeesuksen elämästä, he erehtyvät, sillä raamatunkritiikki osottaa, että evankeliumit eivät ole historiallisesti luotettavia.

Olen nyt tilaisuudessa täydentämään tiedonantojani selvänäkiijöittemme kannoista ja teen sen suurella mielihyvällä.

Helsingissä kävi äsken luennoimassa eräs innokas rosenkreutsiläinen, Steinerin oppilas paroni C. A. Walleen, herättäen paljon mielenkiintoa taidokkailla luennoillaan. Julkisesti hän puhui aineesta „Teosofian kautta Kristukseen” (neljä luento), yksityisesti „Luomispäivistä” (kymmenen luento). En joutanut kuin yhteen ainoaan julkiseen luentoon, mutta Karma oli minulle suoepa. Juuri siinä sain kuulla evankeliumeista, ja heti ensimmäiset sanat selvittivät Steinerin kannan. „Evankeliumit eivät millään tavalla ole historiallisia dokumentteja. Niitä ei ole ollenkaan kirjoitettu historiallisten kirjojen tapaan, fyysillisiä tosiseikkoja silmälläpitäen ja toisiin lähdekirjoihin nojautumalla. Niiden synty on vallan toinen. Ne ovat kirjoitetut akaashisten aikakirjojen mukaan, toisin sanoen luonnon omasta muistista. Ja kun kysymme, miksi ne eivät joka kohdassa ole yhdenpitäviä, on vastaus: siksi että ovat kirjoitetut toisistaan riippumatta eri vihkimysten kannalta. Onhan tapana merkitä evankelijoita eri symboleilla: leijonalla, härällä, kotkalla ja ihmisellä. Tämä tarkoittaa, että esim. Markus, jonka symboli on leijona, oli läpikäynyt n. k. leijonavihkimyksen ja siltä kannalta kirjoittanut evankeliuminsa j. n. e. Tänä päivänä ei voi evankeliumeja lukea oikealla tavalla muu kuin se, joka itse myös osaa lukea akaashasta. Ainoastaan vihitty selvänäkiijä ymmärtää todella evankeliumeja ja kykenee niitä toisille selittämään.”

Siihen tapaan puhui luennoitsija, ja kun häneltä yksityisesti tiedustelin suhdettaan raamatunkritiikkiin, hän vastasi: „raamatunkritiikki ei voi päästä positiivisiin tuloksiin eikä koske asian ydintä. Evankeliumit ovat okkultisia kirjoituksia”. — „Mutta olihan alussa paljon toisiakin evankeliumeja; eivät kirkon hyväksymät neljä ole ainoat?” — „Saattaa olla, mutta mitä se asiaan koskee? Vaikka olisi ollut kaksikymmentä akaashasta kirjoitettua evankeliumia ja useimmat niistä olisivat hävinneet, niin onhan meillä järeillä nämä neljä.”

Toistan nyt tähän, mitä Mr. Leadbeater sanoo evankeliumein alkuperästä (The Inner Life, I 184-185). En muistanut tätä kohtaa kirjoittaessani tammikuun Tietäjään, mutta siitä näkyy selvästi kaksi asiaa: a) että Leadbeater on aivan toisella kannalla kuin Steiner evankeliumein alkuperän suhteen, antaen vapaamman sijan raamatunkritiikille, ja b) että hän hyvin tietää ajanlaskumme alussa eläneestä Jeesuksesta.

Näin kuuluvat hänen sanansa suomennettuina:

„Tosiasia on, että ainakaan neljä evankeliumia eivät koskaan ole aiotut historiallisesti ymmärrettäviksi. Ne perustuvat kaikki paljon lyhyempään asiakirjaan, jonka hepreankielellä on kirjoittanut Matteus niminen munkki. Tämä eli luostarissa Palestinan eteläpuolella olevassa erämaassa. Hän näyttää keksineen aatteen

laatia muutamia suuria vihkimyksen tosiasioita kertomuksen muotoon ja siihen liittää muutamia kohtia todellisen Jeesuksen elämästä, joka syntyi v. 105 e. Kr., ja muutamia erään toisen aivan mitättömän kiihkoisan saarnaajan elämästä, joka tuomittiin kuolemaan ja mestattiin Jerusalemin ulkopuolella n. 30 j. Kr.

Hän lähetti kirjoituksensa eräälle ystävälleen, joka oli suuren luostarin esimiehenä Aleksandriassa, ja ehdotti tälle, että hän tai jotkut hänen apulaisistaan muovailisi sitä ja julkaisisi sen kreikan kielellä. Aleksandrialainen abbotti näyttää käyttäneen tähän työhön joukon nuoria munkkejaan, sallien kunkin heistä yrittää itsekseen ja käsitellä ainetta omalla tavallaan. Näin laadittiin joukko kirjoja, joiden arvo oli hyvin erilaatuinen. Kukin liitti kertomukseensa enemmän tai vähemmän Matteuksen alkuperäisestä käsikirjotuksesta, mutta kukin myös lisäsi siihen sellaisia legendoja, mitä hän sattui tuntemaan tai mitä hänen makunsa ja mielikuvituksensa keksi. Neljä näistä on meillä vielä jäljellä ja niihin on liitetty kirjottajien nimet Matteus, Markus, Luukas ja Johannes. Se mainio kohta, jolla Johanneksen evankeliumi alkaa, ei ollut alkuperäisessä kirjassa vaan toistettiin muualta, sillä me huomaamme sen olleen olemassa vuosikausia ennen Kristuksen aikaa käsikirjotuksessa, joka silloin jo oli hyvin vanha.

Tuossa käsikirjotuksessa se oli yhteydessä erään Dzyanin Runoista tehdyn otteen kanssa, mikä myöskin oli käännetty kreikan kielelle.”

Koska nyt olen esittänyt Steinerin ja Leadbeaterin kannan, täytyy minun puolueettomana myös kertoa, mihin tuloksiin raamatunkritiikki on tullut.

Tieteellinen tutkimus opettaa siis tällä hetkellä näin:

On ollut olemassa kaksi alkuevankeliumia niin sanoaksemme. Toinen oli hepreankielellä kirjoitettu kokoelma „Herran sanoja” (Logia), jonka oli laatinut (munkki) Matteus. Toinen oli n. k. Markuksen evankeliumi, jonka kirjottaja ilman omaa kritiikkiä oli koonnut ja sommitellut yhteen kaikki silloiset traditsionit eli suusanalliset kertomukset, mitkä hänen korviinsa sattuivat. Hän ei tuntenut „Herran sanoja”. Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit ovat kirjoitetut myöhemmin ja niiden kirjottajat ovat tunteneet sekä alkuperäisen Matteuksen lausekokoelman että Markuksen evankeliumin.

Johanneksen evankeliumi on vieläkin myöhemmin seipitetty. Sen kirjottaja tunsu kolme varhempaa evankeliumia ja tahtoi laatia „henkisemmän” kirjoituksen kuin mitä edelliset olivat.

Mitään varmoja vuosilukuja ei tiedetä antaa, mutta varmana pidetään, että Markuksen evankeliumi syntyi Jerusalemin häviön aikana tai heti jälkeen, siis noin vuonna 70, ja että Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit kirjoitettiin noin vuoden 100 tienoilla. Mitä Matteuksen alkuperäiseen Logia-kokoelmaan tulee, tiedetään kirkkoisäin maininneen, että se syntyi yksitoista vuotta Jeesuksen kuoleman jälkeen; mutta kritiikki ei ole varmentanut lukua vielä. Johanneksen evankeliumi taas on kirjoitettu aikaisemmin toisen vuosisadan alussa, siis v. 100 á 150.

Näemme tästä, kuinka kovin erilaiset ovat eri tutkimushaarain tulokset. Kun eivät nekään ole yhtä mieltä keskenään, jotka selvänäköisesti tutkivat, ymmärrämme, että kysymys on paljon monimutkaisempi ja vaikeampi ratkaista kuin luulisikaan. Sillä yksi asia on varma: jokainen tutkija, joka vilpittömästi etsii totuutta, hän pääsee jonkunlaiseen oikeaan tulokseen, vaikka hänen löytämänsä totuus ei suinkaan käsitä asian kaikkia puolia. Vasta myöhempi tutkija voi löytää sen punaisen langan, joka sitoo kaikki edellisten tutkimustulosten kukat yhdeksi kokonaiseksi seppeleeksi. Niin on tieteellisessä tutkimuksessa, ja niin on myös salatieteellisessä.

Helsingissä vieraili tammikuun lopulla toinenkin ulkomaalainen innokas teosofi, neiti Eva Blytt Kristianiasta. Neiti Blytt on oleskellut kokonaisen vuoden Teosofisen Seuran päämajassa Adyarissa, ja hänen eloisat kuvauksensa Adyarin elämästä kantoivat meidät hengessä kauas pois Pohjolan talvesta kesäiseen ihmeelliseen Intiaan. Hän piti viisi luentoa Bulevardin 7:ssä seuraavista aineista: 1) Valinnan laki, 2) Koti, ruoka ja uni tulevaisuuden sivistyksessä, 3) Adyarin mysteriokoulu, 4) Herra Buddha ja Herra Kristus, 5) Mikä vaikutus Kristuksen tulemisella on ollut nykyiseen elämään.

Neiti Blytt on Itäisen Tähtien Järjestön innokas jäsen ja hänen esitelmänsä koskettelevat kaikki suoranaisia päivän kysymyksiä. Olin tilaisuudessa kuulemaan neljä luentoa, ja vaikka neiti Blytt puhujana on hiljainen ja hillitty, olen harvoin kuullut niin sisältörikkaita ja mieltäkiinnittäviä esitelmiä. Hänen puheensa olivat täynnä uusia ajatuksia ja näkökohtia; näkyi, ettei hän ollut kuluttanut turhaan opintoaikaansa Adyarissa. Koska hän pian aikoo julkaista luentonsa norjan kielellä, koetan heti perästä toimittaa ne suomeksikin. Johtavana aatteena hänen maailmankatsomuksessaan oli, että tunteet ovat epätodellisia ja että ihmisen tulee kasvattaa itsensä pois tunteitten yliherruudesta; ainoastaan sillä tavalla hänessä herää todellinen ihmisrakkaus ja veljeys, joka ei ole sentimentalisuutta, vaan läpeensä älyllistä. Kun neiti Blytt lopuksi kiitti kuulijoitaan heidän lukuisasta ja säännöllisestä osanotostaan, hän m. m. sanoi: „ja nyt toivon Suomelle ja suomalaisille parasta, mitä osaan toivoa: että te kehittäisitte itsessänne ajatuskykyä. Kasvaka ajattelijoiksi! Tunteet pitävät teitä kiinni itsessänne. Kun ajattelemalla voitatte itsenne, olette vapaat. Se kansa, joka oppii ajattelemaan, se tulee vapaaksi.”

Tästä edustajasta päättäen ainakin Itäisen Tähtien Järjestön työ on peräti käytännöllistä ja ajanmukaista laatua.

*

Veikko Palomaa on kirjottanut uuden kirjan nimeltä „*Elämän suurin salaisuus*”. Salatieteellinen katsaus olemisen lakeihin.” Esipuheessa hän varottaa semmoista ihmistä lukemasta hänen kirjaansa, joka ei rohkeasti ja vapaasti uskalla ajatella. Tällä hän tietenkin tarkottaa uskovaisia kristityitä, jotka hänen kirjansa sanoista voivat saada pomminiskuja, sillä ajatteleva teosofi lukee epäilemättä hänen teoksensa ilman pelkoa ja vavistusta. Palomaan tässäkin kirjassa kuvastuu hänen filosofinen lempikantansa: ehdottoman ykseyselämän kannalta erotukset hyvän ja pahan, Kristuksen ja saatanan välillä häipyvät olemattomiin.

Pidän tästä kirjasta ja suositan sitä. Palomaa on ajattelija, johon kannattaa tutustua. Filosofeja ei ole koskaan paljon maailmassa, vaikka „filosofian tohtoreita” ja „maistereita” on liikaakin, ja sentähden kansan tulisi ottaa vaari omista tosiajattelijoistaan ottaen oppia heidän opeistaan ja kannattaen heitä ja heidän työtään aineellisesti.

Maaliskuu, s. 109-110

Mr. A. P. Sinnetin kirja *The Occult World* („Salainen maailma”) kertoo pienestä, mutta sangen merkillisestä seikasta, joka tapahtui Teosofisen Seuran alkuaikoina Intiassa – siis 80-luvun alussa. Kirjan tekijä ja eräs toinen eurooppalainen ehdottivat Mestari Kuthumille, että heille suotaisiin personallista opetusta salatieteessä etenkin sitä varten, että he tutustuisivat salaiseen veljeskuntaan ja sen työhön; ja että Teosofinen Seura muodostettaisiin uudelle pohjalle heidän – Mr. Sinnetin ja hänen toverinsa – johdon alle, jotta se paremmin vastaisi ajan ja länsimaalaisen sivistyksen vaatimuksia.

Näihin ehdotuksiin Mestari K. H. vastasi pitkässä kirjeessään, josta toistan seuraavan kohdan:

„Meidän mielestämme siis nämä vaikuttimet – olkootpa maalliselta kannalta aivan vilpittomia ja vakavaa huomiota ansaitsevia – tuntuvat *itsekkäiltä*. (Teidän on suotava minulle anteeksi se, mikä teistä on liian suoraan sanottu, jos kerran halunne on se, mitä sanotte – oppia tuntemaan totuutta ja saada tietoa meiltä, jotka kuulumme aivan erilaiseen maailmaan kuin missä te liikutte.) Ne ovat itsekkäät, koska teidän tulee tietää, että Teosofisen Seuran tarkoitus ei ole niin paljon tyydyttää yksilöllisiä pyrkimyksiä kuin palvella kanssaihmissiämme, ja sanalla „itseks” , joka saattaa loukata teidän korvianne, on meidän keskuudessamme erityinen merkitys, jota sillä ei voi olla teidän keskuudessanne; sentähden nyt aluksi teidän ei ole sitä ajateltava muussa kuin edellisessä merkityksessään. Ehkä te paremmin ymmärrätte meidän tarkotuksemme, kun sanomme, että meidän mielestämme korkeimmatkin pyrkimykset ihmiskunnan hyväksi tulevat itsekkyydellä tahratuiksi, jos ihmisystävän mielessä piilee varjonkaan verran halua itse hyötymään tai taipumusta tekemään vääryyttä, vaikkapa nämä taipumukset olisivat hänelle itselleen aivan itsetiedottomia. Kuitenkin te olette aina keskustelleet Yleisen Veljeyden aatteesta halventavasti, kysyneet sen hyödyllisyyttä ja kehottaneet muodostamaan Teosofista Seuraa uudelleen, niin että siitä tulisi jonkinmoinen opisto salatieteen erityiseksi tutkimiseksi.”

Otettuaan sitten puheeksi opetuslapsiuden ehdot ja vaikeudet Mestari K. H. huomautti, että Madame Blavatsky ja eversti Olcott olivat heidän opetuslapsiaan ja että Mestareilla ei ollut oikeutta eikä halua heitä syrjäyttää, lisäksi että „kiittämättömyys ei kuulu meidän paheisiimme”. Mitä taas koski ehdotusta uuden englantilais-intialaisen T. S:n perustamiseksi, Mestari K.H. kirjotti:

„Mutta uuden seuran täytyy, jos se ollenkaan syntyy, olla emäseuran haaraosasto, niinkuin on brittiläinen T. S. Lontoossa, vaikkakin sillä olisi oma nimensä, ja sen täytyy lisätä emäseuran elonvoimaisuutta ja hyödyllisyyttä edistämällä sen johtavaa aatetta, nim. yleistä veljeyttä, ynnä muilla käytännöllisillä tavoilla.”

Eivätkö Mestarin sanat ole selviä? Eikö ole selvä, mitä varten Teosofinen Seura on perustettu? Ei muutamien pelastukseksi, vaan koko ihmiskunnalle avuksi. Ei sitä varten, että muutamit ihmiset pääsisivät kehittymään adepteiksi, vaan sitä varten, että kaikkien ihmisten henkinen ja aineellinen tila kohoaisi ja paranisi. Siinä Teosofisen Seuran jalo tehtävä, joka ei ole vuosien vieressä muuttunut, vaan yhä selventynyt ja kirkastunut. Mestarit eivät muuta mielipiteitään tuulten mukana, heidän alussa määräämänsä tehtävä pysyy T. S:n tehtävänä ja jokainen loukkaus T. S:n periaatteita vastaan on loukkaus Mestarein tahtoa vastaan. Ei kellään Teosofisen Seuran jäsenellä, olkoon hän kuinka kehittynyt ja arvossa pidetty tahansa, ole pienintäkään oikeutta millään tavalla muuttaa Teosofisen Seuran periaatetta, yleistä veljeyttä ja suvaitsevaisuutta ja totuutta, joka on kaikkia uskontoja ja lahkolaisuuksia korkeampi. Tämä on kallio, jonka päälle rakennamme. Ne, jotka eivät tahdo sille kalliolle rakentaa, he luonnon pakosta joutuvat pois Teosofisesta Seurasta.

Huhtikuu, s. 169-171

Koska on kysytty, miksi ei Tietäjä ole tehnyt tarkempaa selkoa nykyisistä tapahtumista Teosofisessa Seurassa eikä edes maininnut, onko Saksan T. S. eronnut, tahdon nyt parilla sanalla ottaa asian puheeksi. Tietäjä ei viime numerossa maininnut Saksan T. S:n eroamisesta, koska silloin ei vielä ollut virallista varmuutta asiasta; nyt on tieto saapunut, että tohtori R. Steiner ja hänen seuralaisensa ovat eronneet Teosofisesta Seurasta ja muodostaneet oman seuransa, jota kutsuvat Antroposofiseksi Seuraksi. Virallinen syy tähän eroon on se, että Saksan T. S:n hallinto viime kesänä kieltäytyi antamasta looshikirjoja muutamille jäsenille, jotka samalla olivat Idän Tähdän Järjestön jäseniä, ja että se joulukuun 8 p:nä julisti, että Idän Tähdän Järjestön jäsenet eivät saa kuulua T. S:aan; jonka johdosta Seuran Päähallinto vuosikokouksessa Adyarissa päätti, että Saksan T. S:n virallinen asema seurassa lakkautetaan, koska mainitut toimenpiteet sotivat T. S:n perustuslakeja vastaan; presidentti tosin myönsi saksalaisille miettimisaikaa ja kehotti heitä

muuttamaan menettelynsä „perustuslailliseksi”, mutta vuosikokouksessaan helmikuun 2 p:nä useimmat saksalaiset tohtori Steineriä seuraten erosivat seurasta. Jällelle jääneille 14 looshille annettiin uusi osastokirja ja väliaikaiseksi ylishteeriksi määrättiin tohtori Hübbe-Schleiden.

Sanoin, että tämä oli „virallinen syy” eroon, sillä tietysti jokainen ymmärtää, että saksalaisilla oli omat syynsä kieltäessään Idän Tähtien Järjestön jäseniltä looshikirjoja j. n. e. He tietysti katsoivat siinä menettelevänsä oikein. Ovatpahan selittäneet pitkälti ja laajalti, mikä tähden eivät rakasta I. T. J:n jäseniä ja minkätähden arvelevat, että Mrs. Besant on siveellisessä rappeutumistilassa, hän kun muka ei enää tiedä eroa totuuden ja valheen välillä. Ja koettaessani asettua heidän kannalleen, katsella asioita heidän silmillään ja tuntea heidän tunteillaan, minä ymmärrän heitä enkä heitä tuomitse, sillä kun ihminen tuntee vastenmielisyyttä toista kohtaan, hän on taipuvainen suurentamaan toisen vikoja, vieläpä näkemään hänessä olemattomia virheitä. Mutta niin pian kuin omalla tavallani katselen asioita, arvostelen heti kaikkia syytöksiä Mrs. Besantia vastaan verukkeiksi, joilla osaksi peitellään, osaksi järjelle selitellään tunteissa löytyvä vastenmielisyyttä Mrs. Besantia vastaan; siksi vähäpätöisiä ja mitättömiä ovat nuo syytökset, 1) että Mrs. Besant omavaltaisesti peruutti Genuan kongressin ja 2) että hän ilmeisesti on valehdellut, kun hän toukokuussa 1912 kirjeessä kielsi tietävänsä eräästä virallisesta asiasta (Vollrath), jonka hän kolme vuotta aikaisemmin virallisessa kirjeessä oli hyväksynyt. Arvostelen näitä syytöksiä verukkeiksi enkä ole tahtonut täyttää Tietäjän palstoja tämmöisillä pikkumaisilla asioilla.

Sitä vastoin ymmärrän, että oikeat syyt ovat vieläkin syvemmällä. Oikeat syyt eroon ovat ne, joista jo olen puhunut Tietäjässä, kun viime syksynä kirjoitin esoterismista ja salaisista kouluista. Ja nämä oikeat syyt ovat sitä laatua, että tekevät minut murheelliseksi. Mrs. Besant edustaa yhtä suuntaa salatieteellisessä tutkimuksessa, toht. Steiner toista. Ja että nämä kaksi suuntaa eivät mahdu saman T. S:n katoksen alle, se minua surettaa. Teosofisen Seuran pitäisi olla niin ylevä, niin vapaa, niin puolueeton, niin viisas, että sen suojassa saisivat vilpittömästi työtä tehdä mitä erilaisimmat ajattelijat, tutkijat ja tietäjät. Jos Teosofisen Seuran jäsenet olisivat kaikki itsetietoisia ja täysin heränneitä ihmisiä, eivät he antaisi riitaisuuksien syntyä; he eivät sokeasti kulkisi kenenkään opettajan jäljissä, vaan valitsisivat kaikesta mitä hyvää on. (Ja tämä tietysti koskee yhtä paljon nykyisen Antroposofisen Seuran jäseniä.) Sen sijaan näemme, että kun maailmassa esiintyy ihminen, joka enemmän tietää kuin hänen veljensä, ovat toiset heti valmiit häntä jumaloimaan. Ja kuitenkin ei mikään sana ole niin tosi kuin se Mrs. Besantin sana, että ei hän eikä toht. Steiner, ei H. P. B. eikä C. W. Leadbeater, ei sanalla sanoen kukaan ihminen tiedä koko Totuutta. Ei siis kukaan ihminen ole erehtymätön eikä jumalallinen arvoltaan.

Vaikka minua siis surettaa, että Teosofinen Seura on henkisesti heikompi kuin olisin toivonut ja että me teosofit aatteellisissa asioissa annamme personallisille tunteille suuremman vallan kuin suotavaa olisi, olen kuitenkin samalla iloinen siitä, että ero tapahtui. Sillä nyt voivat sekä Teosofisen että Antroposofisen Seuran jäsenet vapaammin kehittyä ja työskennellä aatteensa puolesta. Heillä ei – ainakaan aluksi – ole omissa leireissään „vastustajia” ja „jarruttajia”. Heidän ei tarvitse „hävetä” niiden puolesta, jotka ajattelevat toisin kuin he. Kummallakin puolella saattavat iloisessa yhteistyössä palvella ihanteitaan.

Ja jos te oikein tunkeilevasti kysytte minulta, mikä todella on ajatukseni, tunnustan ajattelevani näin: jos me teosofit täällä Suomessa olisimme tunteneet olevamme yhtä kansaa, tunteneet, että meidän suuri yhteinen tehtävämme on teosofisesti valistaa tätä kansaa, silloin emme olisi antaneet kaikenlaisten syrjävaikutteiden häiritä työtämme. Teosofinen maailmankatsomus on siksi suurenmoinen ja rikas, että riippumatta toisesta tai toisesta detaljikysymyksestä, riippumatta siitä, onko Steinerin auktoriteti suurempi kuin Besantin vaiko päinvastoin, meillä olisi riittänyt työtä kylliksi teosofisten aatteiden levittämisessä. Ja harras toivoni on, että kaikki ne, jotka uskollisina ovat jääneet Teosofisen Seuran lipun alle, käsittäisivät tämän ja suuntaisivat katseensa siihen, joka yhdistää, eikä siihen, joka erottaa.

Touko-Kesäkuu, s. 217-222

Ihminen taitaa olla auttamaton epäjumalanpalvelija, niin kauan kuin hän ihmisenä pysyy. Madame Blavatsky sanoo, että ihmissielulle ominaista ja luonnollista on lapsen tavalla luottaa toiseen, katsoa ylös häneen ja odottaa häneltä apua. Ja Mrs. Besant puhuu usein „sankarinpalveluksesta”, siitä, kuinka kasvattavaa ja kehittävää on ihmissielulle ihailla toista, seurata hänen jäljissään ja uskoa hänestä kaikkea hyvää. Kuinka altis onkaan lapsi jumaloimaan vanhempiaan ja opettajiaan, nuorukainen vanhempaa ystäväänsä, neitonen ritariaan ja uskonnollinen ihminen saarnaajaansa? Ankarasti arvosteltuna tämä on epäjumalanpalvelusta, mutta epäilemättä jumalat katselevat sitä suopeasti hymyillen.

Jospa vain aina olisimme näille „kotijumalillemme” uskolliset! Liian usein käy kuten Aatamin ja Eevan paratiisissa: uteliaisuuden ja epäilyksen katala käärme houkuttelee meitä silmiämme avaamaan, ja kohta ihanteemme syöksyy jalustaltaan maahan ja me huomaamme, että jumalamme olikin vain epäjumala. Tosin ihmissielu on yhtä sitkeähenkinen kuin muuan tunnettu kotieläin: kun yksi jumala kaatuu, se nostaa toisen sijalle. Mutta kova kolaus saattaa viedä hengen sielulta. Murtuneena, kuivana, hedelmättömänä semmoinen ihminen tuijottaa elämään.

Ja kuitenkin jokainen ihminen sydämessään aavistaa, että lapsenkengät kerran suljetaan muistojen kaappiin. Omin jaloin pitää hänen oppia seisomaan, jopa vaeltamaankin. Kun jumala ei enää selvästi näy toisen kasvoista, täytyy hänet kaivaa esille omasta itsestään. Usko toiseen muuttuu uskoksi omaan itseensä. Jumalaa ei palvella enää symbolien muodossa, vaan kasvoista kasvoihin. Näkymättömässä avautuu personattomuuden personallisuus.

Tämä askel on välttämättä otettava. Mitä me epäröimme? Murtua ei saa. Särkyneiden epäjumalain soraläjästä puhkeaa monivärinen ruusu, jos kyynelillä maata kostutamme. Ruusun nimi on rakkaus, punainen ja valkoinen, kultainen ja violetti. Rakkauden ruusu on elämän ja kuoleman salaisuus. Se puhkeaa vain sen sydämessä, joka uskaltaa kuolla. Ja sen voima on ihmeellinen: se herättää kuolleista eloon . . .

Vaan miksi rupesin tästä puhumaan? Senkö tähden, että omat kotijumalani vielä hyllyillä hymyilevät?

*

Kuulin kerran „Annie Besantin teosofiaa” moittittavan siitä, että se „sopii paremmin” itämaalaisille yksinistujille kuin länsimaalaisille, jotka elävät mukana elämän hyörinässä. Se on teoretista, muttei käytännöllistä teosofiaa.

Onnistumattomampaa arvostelua olen tuskin kuullut. Mrs. Besant on silminnähtävästi karmajoogi, s. o. toiminnan tietä kulkija, ja hänen sanansa ja opetuksensa ovat sen mukaisia. Vanhana sosialistina hän ei voi olla ajattelematta ulkonaista elämää. Parhaana todistuksena hänen käytännöllisistä harrastuksistaan ovat ne monet liitot ja lisäliikkeet, jotka hänen presidenttinä ollessaan ovat syntyneet teosofien alotteesta ja usein Mrs. Besantin toimesta: koko Teosofisen Seuran n. k. palveleva järjestö. Mrs. Besant on syntynyt järjestäjäksi ja johtajaksi. Hänen personallisuutensa on tyyni ja maltillinen, majesteettillisen arvokas ja samalla luonnollisen ihmisystävällinen – viisas, jalo ja epäitsekäs. Hän on kuningatar pikemmin kuin papitar. Eikö tämä selvästi näy siitä kirjoituksesta, jonka tässä numerossa julkaisen? Se on naisen kirjottama, joka todella koko sydämellään ajattelee kansansa parasta. Vaikka se koskee Englannin oloja, on se yhtä miellyttävä ja herättävä vieraankin lukea. Ei voi muuta kuin toivoa, että tuuma pian toteutuisi.

Vaikka Mrs. Besant ennen kaikkea olisikin hallitsijasielu, on hänellä silti loistavat opettajakyvyytkin. Sen todistavat hänen etevimmät teoksensa: Aikain viisaus, Kristinuskon salainen puoli, A Study in Consciousness y. m. ja nyt viimeksi *Man, whence, how and whither?* (Ihminen: mistä, miten ja minne?)

Tämä kauan odotettu laaja kirja ilmestyi huhtikuulla. Se on tulos Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin yhdessä tekemistä selvänäköisistä tutkimuksista. Se kertoo nykyisen ihmiskuntamme vaiheita siitä saakka, kun ensimmäisessä planetaketjussa nykyinen ylpeä ihmiskuntamme oli kivikuntana. Kirja on mieltäkiinnostavampi kuin romaani ja yhtä jännittävä, ja kuitenkin lukija koko ajan tuntee, että kertomus on vilpítőntä, ei tekaistua, vaan todella nähtyä. Taasen siis toteutuu vanha väite, että todellisuus on mielikuvitusta ihmeellisempi. Elävinä astuvat eteemme ikumuinaiset ajat, kun kertomus tuo meidät omalle maapallollemme. Lemurian ja Atlantiksen ikimuistettavat sivistykset, viidennen juurirotumme monimutkaiset alkuaiheet ja sen myöhemmät kulttuurit – kaikki kiitävät lumottuin silmäimme ohi. Kertojat ovat itse olleet mukana ja kirjottavat nyt historiaa ennen kuulumattomalla tavalla.

Aikomuksemme on saada tämä kirja suomeksi juhannukseksi. Jätämme viimeisen osan siitä pois, sen, joka sisältää Leadbeaterin kertomuksen kuudennen juurirodun alkuvaiheesta ja joka jo on ollut julkaistuna Tietäjässä 1910-1911. Kirjan suomalaisena nimenä tulee olemaan *Ihminen, mistä ja miten?* Englantilaisen painoksen hinta on Smk. 18:–, mutta suomalaisessa asussaan teos tulee maksamaan Smk. 7:50.

*

Me teosofit elämme nykyään juhlien aattopäivänä. Kesäkuun puolivälissä pidetään eurooppalainen kongressi Tukholmassa ja juhannuksena Mrs. Besant saapuu Suomeen.

Tukholman kokouksen ohjelma on seuraava: *Sunnuntaina kesäkuun 15 p:nä.* Klo 10 a. p. kongressin avaus Kungliga Musikaliska Akademien'in juhlasalissa. Kantaatti; Pekka Ervastin sanat, Merikannon sävellys (Suomi). Presidentin puhe. Tervehdyksiä. Klo 2,30-5 i. p. Luentoja. Klo 7,30 i. illanvietto Grand Hotellissa (keveitä virvokkeita). *Maanantaina 16 p:nä.* Klo 9,30 a.p.-12,30 i. p. Luentoja. Iltapäivällä E. S. kokouksia, näköalojen katselemista y. m. Klo 7,30 i. Käynti Skansenin ulkomuseossa ja teenjuonti siellä. *Tiistaina 17 p:nä.* Klo 9,30 a. p.- 12,30 i. p. Luentoja. Iltapäivällä Liiton Hallinnon kokous, erityisiä kokouksia, soitannollinen illanvietto y. m. Klo 8 i. Mrs. Besantin julkinen luento. *Keskiviikkona 18 p:nä.* Klo 9,30 a. p.-12,30 i. p. Luentoja. Klo 2 i. p. Kokouksen lopettajaiset. Musiikkia. Klo 4 i. p. Huvimatka laivalla Saltsjöbadeniin ja päivällinen siellä. Klo 8,30 i. Paluu, saariston kautta poiketen.

Kokouksen loputtua kesäkuun 19-22 p:nä Mrs. Annie Besant, P. T. S., pitää sarjan luentoja T. S. jäsenille.

Skandinaviaalaisen T. S:n vuosikokous pidetään lauantaina kesäkuun 14 p:nä klo 11 a. p. Svenska Läkaresällskapetin huoneustossa, Klara Östra Kyrkogata 10.

Kongressiin voivat ottaa osaa ainoastaan T. S:n jäsenet. Osanottokortti, jonka hinta on 10 kruunua (Smk. 14:–), saadaan Suomessa S. T. S:n ylisihiteeriltä.

Tähän saakka on ilmoitettu seuraavat luennot:

Mrs. *Besant*: aine ilmoitetaan myöhemmin.

Neiti *Blytt* (Norja): „Tähtisymboleja”.

Hra *Ervast* (Suomi): „Suomalaisen deevan elämäntehtävä”.

Neiti *Kamensky* (Venäjä): aine ilmotetaan myöhemmin.

Dr. *Lindborg* (Ruotsi): „Muutamia vaikeita kohtia Karmateoriassa ja kuinka ne ratkaistaan”.

M. *de Noircarme* (Ranska): „Vertauskuvien selitys avaruuden ulottuvaisuuksien avulla”.

Rouva *Ounkovsky* (Venäjä): „Musiikin tehtävä ja väri-ääni-luku-menetelmä”.

Rouva *Pushkin* (Venäjä): „Teosofista työtä vankiloissa.”

Mrs. *Russak* (Englanti): aine ilmotetaan myöhemmin.

Mr. *Wedgwood* (Englanti): „Juhlamiesten salatieteellinen arvo.”

Kongressin yhteydessä on taidenäyttely ja toinen erityinen näyttely E. S. jäseniä varten.

Suomessa ollessaan Mrs. Besant tulee vierailemaan Tuonenkylässä ja julkinen luento Helsingissä on kesäkuun 25 p:nä klo 7,30 i. p.

*

Teosofiset kesäkurssit pidetään tänä vuonna Tuonenkylän päämajassa täällä Oulunkylässä. Ne alkavat kesäkuun 27 p:nä ja kestävät kuten viimekin vuonna 10 päivää, loppuen heinäkuun 6 tai 7 p:nä. Kurssimaksuista y. m. katso viime Tietäjän numeroa. Osanottajaksi voi ilmoittautua kesäkuun 1 p:ään saakka.

*

Salaisen Opin neljäs nide ilmestyy kesällä ja lähetetään postitietuannilla niille tilaajille, jotka eivät vielä ole sitä maksaneet. Ensimmäinen osa Mad. Blavatskyn suurteosta on silloin valmis ja olemme sitä varten erityisesti valmistaneet alkuteoksen kaltaiset, tummansiniset, vahvat kangaskannet, nimet ja symbolit kullalla painetut. Niiden hinta on Smk. 3:— ja kehotamme kaikkia Salaisen Opin tilaajia hankkimaan niitä itselleen. Tilatkaa postiosotuksella tai ilmottakaa, että lähetämme postitietuannilla neljännen niteen kanssa!

*

Sodan liekki yhä leimuaa Europan levottomassa kolkassa ja näyttää silloin tällöin uhkaavan muutakin Eurooppaa. Saa nähdä, onko rauhan voimilla suotu välttää tuhoisampaa tulipaloa.

Kaikessa vaatimattomuudessamme me täällä Tuonenkylässä ajattelemme rauhaa. Rakennamme rauhan temppeleitä ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta.

*

Olen saanut seuraavan kauniin kirjeen tuntemattomalta ystävältä. Painatan sen tähän, koska siitä ehkä on iloa joillekuille lukijoille; toiset, jotka mahdollisesti eivät siitä iloitse, suonevat ylevämielisesti anteeksi julkean häpeämättömyyteni.

„Hyvä Herra Ervast! Olen lukenut tänään Teidän ‘Suuret Uskonnot’ teosta, ja kuta enemmän luen, kuta enemmän osaan sitä miettiä, sitä kauniimmaksi sen sisältö muuttuu. Kun luin Manun lakia, niin hämmästyin yhä, ja käsittämätön tunne valtasi mieleni: ajattelin, kuinka suuri onni onkaan meillä suomalaisilla, jotka olemme jo tilaisuudessa saamaan niin suurenmoisia tietoja. Vaikka olenkin 10 vuotta seurannut teosofista liikettä sivulta päin, kuullut luentoja paljon, innostunut ja ihaillut (olen m. m. kuunnellut useimmat Teidän luentonne, jotka nyt säilyvät teoksessa ‘Suuret Uskonnot’) en ole koskaan tuntenut sitä onnea kuin silloin kun kotonani, yksinäisyysdessäni, syvennyin miettimään niitä.

„Kun tiedän, että ne, jotka uhraavat voimansa ihanteiden palvelemiseen, tulevat aina saamaan ihmisiltä (suuremmalta osalta) häväistystä osaksensa, ja katkeroitunein mielin saavat tarkastaa työtään, jos olisivatkin tehneet jotakin väärin, niin juuri tämän käsittäen minä rohkenen kirjoittaa Teille: Tällä kertaa kun Teosofisessa Seurassa on tapahtunut eroamisia, jotka ovat aiheutuneet t:ri Steinerin eriävästä käsityksestä teosofiasta, saatte Te varmaankin täällä Suomessa kestää ikävimmät kolahdukset; kuinka moni mahdollisesti syyttäneekään Teitä toiminnastanne teosofian hyväksi tai kysyy ja ahdistaa! Kukapa ei silloin tuntisi painostusta ja ikäänkuin väsymystä toimintaan, kun parhainkin ponnistus tuottaa vain väärinymmärrystä?

„Mutta niin ei sentään ole. Suuri osa eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvia itsenäisempiä kansalaisia katselee suurin toivein ja mieltymyksellä teosofisten aatteiden leviämistä, samalla ihaillen Teidän miehekästä, päättävää, itsekkäästä kunnian pyyteestä vapaata toimintaanne. On niin hyvä sivulla olevainkin toimia, jos johtavat henkilöt pysyvät maltillisina ja johdonmukaisina. Se tyyneys, se vastustajainsa arvokas piteleminen, jota Te olette osottanut Johanssonin y. m. ja nyt viimeksi Steinerin kysymyksessä, todistaa suurta itsensä voittamista, se todistaa teosofian ymmärtämystä, mutta ennen kaikkea se takaa tuon jalon aatteen yhä suurempaa levenemistä.

„Kaiken kauniin ja hyvän nimessä minä toivon yhä edelleen kestävyyttä ja uhrautuvaisuutta kaikessa toiminnastanne teosofian hyväksi, samalla vakuuttaen, että toimintanne tulee saamaan yhä suurempaa tunnustusta ulkopuolellakin olevien puolelta.

„Kuka tämän kirjoittaja on, siitä ei ole väliä, olen vain tahtonut ikäänkuin rohkaista ja ennen kaikkea kiittää kaikesta siitä mitä olen saanut Teidän välityksellänne.

Yksi totuuden etsijä.”

Heinä-Elokuu, s. 265-268

Suomen naiset, ettekö voisi liittyä yhteen suureksi yksimieliseksi liitoksi kansamme kohottamiseksi?

Suomen miehet eivät näy siihen kykenevän. He aina jakautuvat puolueisiin ja riitelevät keskenään. He eivät keksi yhteistä elämänohjelmaa, valtiollista ja yhteiskunnallista toimintaohjelmaa, joka katsoisi kaikkien kansalaisten parasta. Heillä on aina omat puolueelliset näkökantansa asioista. Heidän järkensä ei ole niin valistunut, että he näkisivät omien puoluepyyteittensä ulkopuolelle, heidän sydämensä ei ole niin lämmin, että he jaksaisivat rakastaa koko kansaa ja kaikkia sen yksilöitä.

Mutta eikö teidän, naisten, laita ole toinen?

Totta on, että te toistaiseksi matkittte miehiä ja kuljette heidän jäljissään, Totta on, että te otatte osaa miesten puolueriitöihin ja ehkä usein olette kiihkoisampia kuin miehet. Totta on, ettette vielä ole uskaltaneet omin päin ajatella, omin päin toimia, täydellisesti itsenne luottaa. Mutta en silti usko, ettette kykenisi olemaan itsenäisiä. Päinvastoin uskon, että teidän järkenne voisi valistua niin kirkaaksi, ettei se riitoja kaipaisi, jos vain annatte äidillisen sydämenne täyttää teidät rakkaudella kaikkia kohtaan.

Teidän asemanne Suomessa on onnellinen. Ajatelkaa, kuinka paljon Englannin naiset tällä hetkellä taistelevat, kuinka suuresti he uhrautuvat ja kieltävät oman naisellisuutensa voittaakseen itselleen sen äänioikeuden, jonka te olette lahjaksi saaneet.

Niin, te olette sen – äänioikeuden – lahjaksi saaneet, koska ette vielä osaa sitä täydellisesti käyttää. Jos olisitte kyllin kauan taistelleet sen puolesta ja ikävöineet sitä, silloin olisitte heti tienneet mitä tehdä, kun sen saitte. Nyt tuntuu vain, kuin Suomeen äkkiä olisi tullut kaksi kertaa enemmän miehiä kuin ennen. Naisten äidillinen, vakava ja ihanteellinen voima ei vielä näy.

Sillä minusta ainakin tuntuu, että jos te olisitte itsetietoisia naisia, jotka ette tahtoisituhlata voimianne miesten pikkumaisiin puolueriitöihin, vaan tahtoisitte puolueettomasti työskennellä Suomen kansan hyväksi, silloin te muodostaisitte suuren koko maata käsittävän liiton, johon kaikki naiset kuuluisivat, jonka valtiollinen ja yhteiskunnallinen ohjelma tarkoittaisi kaikkien kansalaisten parasta poikkeuksetta ja jonka periaatteet olisivat veljellisempiä ja vapaampia, suvaitsevampia ja oikeudellisempiä kuin minkään puolueen. Semmoisen liiton muodostaisitte ja omaa ohjelmaanne te toteuttaisitte, välittämättä miesten pilkasta ja naurusta.

Me elämme näet nyt semmoisen ajan kynnyksellä, jolloin naisten täytyy astua näkyviin elämän näyttämöllä, että heidänkin kykynsä koeteltaisiin. Tuleva sivistys on käyvä naisen merkissä. Tähän saakka on oloja koitettu järjestää kylmän miehisen järjen mukaan, nyt on naisen sydän luova lämpöä paljaan ymmärryksen kylmyyteen, joten järki kirkastuisi todelliseen inhimilliseen viisauteen. Nykyisiä yhteiskuntia on verrattu taistelutantereihin, joissa kaikki sotivat kaikkia vastaan ja joissa ihmiset kasvavat pedoiksi. Kuinka toisenlaiseksi yhteiskunnan täytyy muodostua tulevassa sivistyksessä! Silloin sitä täytyy voida verrata kotiin, jossa vallitsee äidillisen huolenpidon henki, jonka jäsenet koettavat auttaa toisiaan ja jossa lapset kasvavat rakastaviksi ja jalomielisiksi ihmisiksi. Ja kuka antaa kodille hengen ellei nainen, ellei äiti? Äidit, naiset tulevat sentähden ottamaan ohjokset käsiinsä uuden sivistyksen yhteiskunnissa – ei sillä tavalla, että naiset täyttäisivät valtioiden virastohuoneita ja miehet istuisivat kotona lasten kanssa, vaan sillä tavalla, että naiset valvovat, että äidillinen henki vallitsee yhteiskuntaoloissa ja valtiollisissa suhteissa. Sukupuolet ovat yhdenvertaisia ja virkoja ja toimia hoitavat kyvykkäät ihmiset sukupuolesta riippumatta, kuten nytkin jo on laita.

Tätä tulevaisuutta on valmistettava, sen edestä on työtä tehtävä. Te Suomen naiset, ettekö te voisi herätä tämän tulevaisuuden ymmärtämiseen, ettekö te voisi ryhtyä sen sivistyksen tuloa jouduttamaan? Suomea on pilkattu edelläkävijämaaksi, mutta eikö pilkka voisi muuttua tunnustukseksi? Miksei meidän maamme voisi esimerkkiä näyttää yhtä hyvin kuin joku toinen? Eikö pienen kansan ole helpompi viitottaa tietä kuin suuren ja mahtavan? Tässä ei ole kysymyksessä voiman näyttämistä ulospäin, vaan sisäinen puhdistus, sisäinen mielenmuutos. Sanottiinhan ennen kristinuskon uudesta elämästä, että se oli pieniä ja sorrettuja varten, orjia ja kerjäläisiä varten ennen kaikkia. Niin on uuden ajan evankeliumikin pieniä ja mitättömiä kansoja varten yhtä paljon ja ehkä enemmänkin kuin suuria ja mahtavia. Suomelle tarjotaan harvinainen tilaisuus. Kohtalo on sille tietä viitannut ja tulee vielä viittaamaan. Emmekö voisi ottaa kohtalon viittauksesta vaaria ja käyttää tilaisuutta hyväksemme?

Herätkää, te Suomen äidit, ja herättäkää toisianne! Teidän ponnistuksistanne teidän uhrautuvaisuudestanne, teidän itsetietoisuudestanne riippuu etupäässä kansamme tulevaisuus. Ja joskin

saisitte alussa vastustusta osaksenne miesten puolelta, veisi jalo motiivinne ja rauhallinen omatuntonne lopullisesti voiton kaikista vastustajistanne.

*

Suomalaisia teosofeja kohtasi oikeastaan ikävä pettymys juhannuksena, sillä Mrs. Annie Besant, Teosofisen Seuran presidentti, ei saapunutkaan Suomeen. Sama pettymys kohtasi myös norjalaisia, tanskalaisia ja yleensä kaikkia niitä, jotka olivat häntä luoksensa odottaneet. Ainoastaan Lontoo ja Tukholma saivat ilon tervehtiä häntä luonaan. Mrs. Besant saapui Eurooppaan melkein yksinomaan Tukholman europapalaista kongressia varten. Hänen oikeusjuttunsa Intiassa ei päästänyt häntä lähtemään Adyarista ennenkuin toukokuussa ja vaati taas hänen läsnäoloaan heinäkuun 7 p:nä. Tukholmasta hänen sentähden täytyi suoraa päätä kiiruhtaa Brindisin kautta Intiaan takaisin.

Tästä pettymyksestä huolimatta oli kuitenkin suomalainen vuosikokous, joka vietettiin Tuonenkylässä, läpeensä onnistunut ja henkisesti voimakas. Monet suomalaiset jäsenet olivatkin olleet Tukholman mieliä kohottavassa juhlassa ja toivat sieltä mukanaan teosofista inspiratsionia. Sitä paitsi vieraili kokouksessamme kaksi ruotsalaista, yksi norjalainen ja kolme venäläistä teosofia, joista varsinkin venäläinen, herra C. Latinin, parilla sydämellisellä puheellaan kohotti tunnelmaa.

Ihanaa oli viettää vuosikokous omassa temppelissä. Lintu, joka oli tehnyt pesänsä huoneen sisälle, liiteli aaltoilevissa kaarissa ilmassa kuulijakunnan yläpuolella ja osotti myötätuntoaan puhujien sanoille ja soiton sävelille pienellä viserryksellä silloin tällöin. Ulkona hymyili aurinko ja paistoi temppelin akkunoista sisään korkeiden ja tuuheiden koivujen lomitse. Ne, joiden sisäiset silmät edes hetkeksi aukenivat, näkivät loistavia valo-olentoja, deevoja ja henkimaailman ihmisiä, jotka läsnäolollaan ja ajatuksillaan puhdistivat ja voimistivat temppelimme auraa. Ja fyysiset kokouksen osanottajat tunsivat sydämissään pyhää ja kiitollista riemua siitä, että nyt silminnähtävästi Suomenkin teosofinen liike on siunattu liike.

*

Juhannukseksi ilmestyi painosta Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin uusi merkillinen teos *Ihminen, mistä ja miten?* Se oli todella rekordin nopean käännös- ja painatustyön suorittamisessa, sillä englanninkielinen alkuteos saapui käsiimme huhtikuun puolivälissä. Ei yhdenkään teosofin pitäisi jäädä ilman sitä kirjaa. Sen sisällön ymmärtäminen ja omaksuminen on välttämätön niille, jotka tahtovat saada selvän käsityksen siitä, millä kannalla Teosofisessa Seurassa harjoitettu salatieteellinen tutkimus nykyään on ihmisen synty- ja kehityshistoriaan nähden. Se on myös välttämätön niille, jotka tahtovat seurata vastedes annettavia uusia paljastuksia salatieteellisten tutkimusten mieltäkiinnittävilta aloilta. Kirjan hinta on Smk. 6:–, sid. 7:50. Kirjassa on 262+XVI suurta, tiheästi painettua sivua, yksi värillinen ja kolme muuta valaisevaa kuvaa.

Salaisen Opin neljäs nide ei ole vielä valmistunut painosta mutta lienee odotettavissa syksyn alkupuolella.

Syyskuu, s. 313-317

– Mitä ajattelette esperantosta? kysyi vieras, joka äsken kävi puhuttelemassa. – Tiedättehän, mitä tarkoitan: tohtori Zamenhofin luomaa kansainvälistä kieltä?

– Tiedän kyllä. Kolmattakymmentä vuotta sitten siihen jo tutustuin ja sitä osasin. Lapsuudessani olin erittäin innokas kielimies ja keksin itse useita kieliä. Hämmästyin suuresti, kun volapük ja esperanto

ilmestyivät. Oli minulla mielestäni parempia ehdotuksia ja kauniimpia kuin volapük, mutta esperanton hyväksyin heti kaikesta sydämestäni.

– Niinkö? Vai on teillä niin vanhaa tuttavuutta esperanton kanssa? Vaan entä nyt? Ettekö enää sitä harrasta?

– Unohduksiin se minulta jäi, kun tulivat toiset harrastukset. Mutta sen olen nähnyt, että nyt on taas keksitty uusi kieli „ido”, joka muuten tuntuu kauniimmalta kuin esperanto.

– Kauniimmaltako? No siitä voi olla eri mieltä. Kaikkialla on tyytymättömiä. Koettavathan jotkut parannella esperantoa – „paranneltua” esperantoa idokin on, – mutta suuri yleisö ei anna itseään pettää. Se on esperanton puolella.

– Suuri yleisö?

– Niin, ettekö tiedä, kuinka paljon esperanto on levinnyt viime aikoina?

– Täytyy tunnustaa häpeäkseni, etten tiedä.

– Oi, sehän on vain kulkenut voitosta voittoon. Tätä nykyä on enemmän kuin kaksi tuhatta esperantoyhdistystä maailmassa. Joka vuosi pidetään kansainvälinen kongressi, johon saapuu toista tuhatta edustajaa. Esperanton oppikirjoja ja sanakirjoja on painettu noin 40 eri kielellä. Esperantokäännöksiä on sadottain ja alkuperäistäkin kaunokirjallisuutta esperantoksi on olemassa. Aikakauskirjoja ilmestyy suuri joukko toista sataa. Monessa kymmenessä yliopistossa, korkeakoulussa ja kauppaopistossa on esperanto oppiaineena, ja joissakuissa kouluissa se on pakollisena aineena. Matkailijoille se on suureksi avuksi. On olemassa erityinen liitto, jolla on virallisia edustajia useimmissa Europan kaupungeissa ja jonka tarkoituksena on opastaa matkailijoita. Entä kirjeenvaihto! Ajatelkaa, minä olen kirjeenvaihdossa kolmenkymmenen ulkomaalaisen kanssa, m. m. erään kiinalaisen kanssa, ja me saatamme täten vapaasti vaihtaa ajatuksia, mikä muuten olisi peräti mahdotonta.

– Vai niin. Oikein te minua hämmästyttätte tiedonannoillanne. Osaatte ehkä puhuakin esperantoa?

– Kuinka muuten? Kuulunhan äskennimitsemaani liittoon, ja olen monta matkailijaa meillä opastanut.

– Ja te puhutte keskenänne esperantoa vapaasti?

– Esperantoa.

– Esperanto on siis jo suuri tekijä veljeyden aikaansaamiseksi ihmisten kesken?

– Tottakai, sanoi vieraani ja katsoi minuun puoleksi moittivasti. – Esperanto on suuri ase veljeyden palveluksessa.

– Tämä on sekä ihmeellistä että innostuttavaa! Todella kun ajattelee, että jos esim. kaikki teosofit osaisivat esperantoa, ei teosofisia kirjoja tarvitsisi kääntää kuin yhdelle kielelle – esperantoksi. Ja teosofisissa kansainvälisissä kokouksissa kaikki ymmärtäisivät toisiaan, kun kaikki puhuisivat samaa kieltä. Aate on valtaava ja täytyy minunkin tunnustaa, etten usko minkään elävän kielen sopivan maailmankieleksi. Elävä kieli on liian vaikea ja tekisi oman kansansa liian ylpeäksi. Neutraalinen kieli se on oleva. Mutta latinat ja

sanskritit ja kreikat ovat mahdottomia nykyajan ihmisille – ja liian vaikeat. Olen kyllä aina uskonut keinotekoiseen kieleen, mutta en ole tiennyt uskoa, että se olisi esperanto.

– Esperanto se kuitenkin on, ja nyt teidän täytyy uudestaan ruveta sitä harrastamaan. Tässä on teille pieni lahja: Esperanton kielioppi suomeksi. Sen teille lahjottaa eräs kirjeenvaihtajani Unkarista, joka on teosofi ja välttämättä tahtoo, että te tutustutte teosofina esperantoliikkeeseen.

– Kiitän lämpimästi. Varmasti elvytän vanhoja muistojani lapsuudestani, ja jos vähänkin innostun, saatte nähdä pari riviä ensi Tietäjässä.

Ja tässä olen nyt suoriutunut lupauksestani. Ehkä vielä toisten otan asian puheeksi.

*

Suomalaiset teosofiveljemme Amerikassa ovat saaneet oman äänenkannattajan. Huhtikuusta lähtien on Clevelandissa ilmestynyt C:n suomalaisen teosofisen seuran „Kipinän” toimesta „Teosofian valo” niminen kuukausilehti. Toimittajana on herra E. Kaarna, J. T. S. Sivuja on vähintään 16 ja hinta on 75 senttiä vuodelta. Tähän saakka ilmestyneet 4 numeroa ovat hektografoidut, mutta elokuun numero tulee jo ilmestymään uudessa asussa.

Voin ilolla mainita, että „Teosofian valo” on varsin hyvin toimitettu, sisältäen arvokasta ja mieltäkiinnittävää lukemista. Heinäkuun numerossa oli m. m. pitkä kirje Suomesta, kertoen meidän vuosikokouksestamme ja kesäkursseista. „Teosofian valo” voisi epäilemättä huvittaa ja tyydyttää lukijoita tällä puolen Atlantiakin, ja Teosofinen Kustannusliike kyllä välittää tilauksia, ellei niitä tehdä suoraan toimitukselta, jonka osote on: 37, Philips st., East Cleveland, O., U. S. A.

*

Ulkomaalaiset teosofiset aikakauskirjat näkyvät olevan yhtä mieltä siitä, että Tukholman kongressi oli kaikinpuolin onnistunut ja että se erityisesti on huomattava siinä vallinneen sopusoinnun ja veljeyden hengen takia. Ranskalainen sanomalehti „Le Théosophe” on julkaissut kuvitetun albumin „Le congrés de Stockholm”, joka tekee hyvästi selkoa kokouksen ohjelmariikkaista päivistä. Albumin hinta on Smk. 2:20 ja voidaan tilata Teos. Kirjakaupasta.

*

Syyskuun ajalla ilmestyy pari uutta teosofista teosta:

Suomen Teosofisen Seuran kuudes vuosikokous 1913. Hinta 50 p.

Mabel Collins, *Kajastuksia kaukomaailta* ja

Pekka Ervast, *Suomen kansallishaltia.*

Toisiakin uutuuksia on pian odotettavissa m. m. Veikko Palomaan *Johdonmukaisuuden laki.*

*

„Kuudes ja seitsemäs Mooseksen kirja” niminen kabbalistinen teos on viime vuonna painettu suomeksi Tampereella ja arvattavasti jonkunverran levitetty maassamme. Tekstipuoli „Israelilaisten taikavoima” ja „Uuden liiton aika” (siv. 27-82), sisältää paljon mieltäkiinnittävää, jollei kiinnitä huomiotaan siihen juutalaisuuden ihailuun ja „pakanoisuuden” huonommuuden todisteluun, joka on kirjoituksen punaisena lankana. Voihan ottaa lukiessaan sanat „israelilainen” ja „pakana” niiden mystillisessä merkityksessä! Silloin „israelilainen” on sama kuin Valkoiseen Veljeskuntaan kuuluva ja „pakanoita” ovat kaikki tavalliset ihmiset omine tietäjinään ja näkijöineen.

Sitä vastoin useimmat lukijat empimättä nimittäisivät kirjan kokeellista eli käytännöllistä puolta „taikauskoksi”. Tämä onkin sen osan paras suojustin. Sillä jos niitä on – ja niitä epäilemättä on, – jotka kirjan neuvojen mukaan rupeavat „tauluja” ja „sinettejä” valmistamaan ja henkiä manaamaan, antautuvat he tietämättään alalle, josta heillä on liian vähän käsitystä ja joka sentähden tuottaa heillä turmiota yhtä helposti kuin sitä menestystä, jota etsivät. Magian harjottaminen itsekkäässä tai persoonallisessa tarkoituksessa on kammottavaa uhkapeliä luonnon salaisten voimien kanssa, ja epäitsekkäs ihminen ei maagillisissa toiminnoissaan turvaudu seremoniallisiin noitatemppeihin.

Osottavathan muuten jo sivulla 7 käytetyt sanat „. . . kaikkien niiden neljän Pyhän Evankelistan . . .”, ettei ole totta, mitä sivulla 4 väitetään, nim. että „nämä kaksi kirjaa ilmoitti Jumala Kaikkivaltias, Hänen uskolliselle palvelijalleen Moosekselle Sinain vuorella” j. n. e., sillä Mooses ei vielä mitään tiennyt evankelistaista.

*

Viisitoista vuotta sitten kuoli kaksi runoilijaaamme, Tavastsjerna ja Topelius. Heidän äidinkieltensä oli ruotsi, ja ruotsin kielellä he runonsa sepittivät. Mutta jokainen suomalainen, vanha ja nuori, tuntee ainakin Zacharias Topeliuksen nimen ja tietää sydämensä koko vakaumuksella, että hän – Z. T. – rakasti Suomea, sen maata ja kansaa. Tuskin oli vuosi kulunut hänen kuolemastaan maaliskuussa 1898, kun n. k. helmikuun manifesti uhkaavana pyrstötähtenä ilmestyi maamme valtiolliselle ja yhteiskunnalliselle taivaalle. Tämä pyrstötähti pyyhkäisi mennessään ylimielisen kiihkon kansamme ruotsinkielisestä aineksestä ja valmisti ruotsalaista uudestisyntymistä maassamme: ylpeyden ja ahdasmielisyyden asemasta kasvaa nyt suvaitsevaisuus, veljeys ja kunnioitus suomenkieltä puhuvia kohtaan. Missä on muutoksen salaisuus? Suuret runoilijamme ja isänmaanrakastajamme, edellämäinitut ja ennen heitä kuolleet, ovat „toisella puolen” tehneet voimakasta työtä kansamme herättämiseksi.

Tänä vuonna on kuollut kolme runoilijasielua, jotka suomen kielellä lauloivat: Pietari Päivärinta, Paavo Cajander ja Johannes Linnankoski. Kolme sielua, jotka sydämensä voimalla rakastivat tätä maata ja tätä kansaa, jotka paljon sisässään taistelivat, paljon voittivat ja paljon ihanaa näkivät rakkaudesta Suomenmaahan!

Mikä nyt on edessämme lähinnä tulevana aikana? Mikä vaara uhkaa suomenkieltä ja suomalaisuutta?

Tietäkäämme: mitä suomalaisuudessa on totta, se ei häviä eikä mistään kärsi. Työntekijöiden joukko toisessa maailmassa on lisääntynyt kolmella hehkuvalle sielulle. Henkensä tarmolla he antautuvat työhön suomalaisen kulttuurin puolesta! Oma uskomme Suomen tulevaisuuteen lujittuu ja vahvistuu, kun näemme, että jumalien mahtava palvelija Tuoni korjaa työmiehet oikealla ajalla siihen maahan, jossa heidän vaikutusvaltansa kansallishaltian auttajina on tuntuvien.

Lokakuu, s. 361-367

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, täytti lokakuun 1 p:nä 66 vuotta. Rakkaudella häntä ajattelevat monet sydämet maan päällä, monet vainajat tuonelassa, monet enkelit taivaissa.

Kaksikymmentäneljä vuotta hän on kuulunut Teosofiseen Seuraan ja koko ajan ollut sen ahkerimpia ja etevimpiä työntekijöitä. Lukemattomat ovat hänen esitelmänsä ja puheensa, hänen kirjoituksensa ja artikkelinsa, monilukuiset hänen kirjansa teosofisen maailmankatsomuksen puolesta. Seitsemän vuotta hän kohta on ollut Teosofisen Seuran presidenttinä, ja vaikka suuret ja tuhoisat myrskyt hänen presidenttiaikanaan ovat Seuraa tärisyttäneet, on T. S. niistä huolimatta — tai ehkäpä niidenkin johdosta — yhä vain vahvistunut ja kasvanut. Näinä seitsemänä vuotena on kansallisseurojen (seksionein) luku kasvanut 11:sta 23:een, siis enemmän kun kaksinkertaiseksi! Loosheja on nykyään Seurassa yli tuhat ja jäseniä 24,000. Pieni tämä lauma on verrattuna sivistyneen ihmiskunnan satoihin miljoneihin, mutta älkäämme unohtako, että maan päällä on toisiakin seuroja, jotka kannattavat teosofista maailmankatsomusta: paitsi Yleistä Veljeyttä, Antroposofista Seuraa ja Judge-seuroja y. m. suorastaan teosofisia seuroja on lukuisia okkultisia ja psyykkisiä liittoja, joiden ohjelmana on — tieteen tai tietämättään — valmistaa uuden ajan ja uuden sivistyksen tuloa.

Teosofinen Seura, jonka suhde Valkoiseen Veljeskuntaan on tarkotettu olemaan erikoista laatua, kulkee lipunkantajana ja tienviittaajana näiden lukuisain liikkeiden keskellä. Suuri on kulloinkin T. S:n presidentin vastuunalaisuus ja vaikea hänen tehtävänsä. Sitä ei helpota muu kuin Seuran jäsenten teosofinen itsetietoisuus. Mikäli jäsenet näkevin silmin ottavat osaa Seuran työhön ja tehtävään, sikäli he auttavat presidenttiä kantamaan kuninkaallista viittaansa.

Eläköön vielä kauan Mrs. Annie Besant, säilyköön hänen terveytensä ja tarmonsä. Toivokaamme, että hän yksimielisesti tulee ensi vuonna valituksi uudelleen presidentiksi jatkamaan siunauksellista työtään maailman hyväksi.

*

Annie Besantin ensimmäisiä toimenpiteitä presidentiksi tultuaan oli antaa perustuskirja Suomen Teosofiselle Seuralle. Suomen T. S. on täten varsinaisesti kulkenut hänen merkissään. Edellisen eli Leadbeater-myrskyn nuori Seuramme onnellisesti sivuutti, mutta toisessa — antroposofisessa — myrskyssä se kadotti joukon innokkaita ja vakavia teosofejä. Tätä lukuunottamatta on Suomen T. S. hiljalleen kasvanut sekä ruumiillisesti että henkisesti. Seitsemän vuotta sitten, kun Seuramme syntyi, oli seitsemän pientä looshia, jotka hapuilevin askelin lähtivät tuntemattomalle teosofiselle työtaipaleelle. Monet jäsenet ovat matkalla väsyneet, monet eronneet, jotkut hylänneet. Mutta kantajoukko on pysynyt uskollisena ja sen rivit ovat vuosi vuodelta lisääntyneet. Tänäpäivänä meillä on 22 looshia ja 564 jäsentä.

Painavampia arvostelun vaa'assa kuin jäsenten ja looshien lukumäärä ovat sisäisen voiman ja hengen ilmaukset. Suomen teosofinen liike, joka on luonut itsellensä päämajan, on sillä teollaan astunut kansallisten teosofisten seurojen eturintamaan. Mutta näyttää siltä, että Suomi ei tähän pysähdy. Aivan kuin India tulee nähtävästi Suomikin saamaan looshimajoja ympäri maata. Siellä täällä maaseudulla tuumitaan jo tämmöisiä ja Mikkelissä tuuma on toteutunut.

Suureksi ilokseni saatan tähän painattaa seuraavan kertomuksen Mikkelin looshimajan vihkiäisistä, joka on Tietäjälle lähetetty:

„Kirkkainta kultaansa valoi aurinko yli Angervoniemen tuoksuvien kukkasarkojen ja sen rantoja kiertävän tyynen virran syyskuun ensimmäisenä sunnuntaina, kun Mikkelin looshien jäsenet hiljaisina astuivat 'Itälään', uuteen kokoushuoneustoonsa, joka tohtori W. Angervon perheen suurenmoisena lahjana nyt valmiina seisoi seppelein ja kukkasin koristettuna. Aistikkaasti sisustettu kookas, valoisa kokoushuone teki enemmän lämpimän kodin kuin tavallisen luentosalin vaikutuksen; siellä tervehti tulijoita tutut, rakkaat Mestarien kuvat, ovien yläpuolelle oli kullankeltaisin kirjaimin valkealle pohjalle ommeltu sanat – toiseen: 'Ommani padme-hum' – 'Rauha kaikille olennoille', toiseen: 'Totuus on korkein uskonto'. Puheenjohtajan tuolin takana itäisessä akkunassa loisti viisikantainen tähti ja sen yläpuolella Otava.

„Paitsi varsinaista kokoushuonetta on rakennuksessa kookas veranta, eteinen, sivuhuone, johon kirjakauppa on sijoitettu ja toisessa kerroksessa vierashuone matkustaville teosofeille ja E. S. huone.

„Kokouksen alotti tohtori Angervo lukemalla 84 psalmin ja jätti sitten sydämiin käyvin sanoin uuden talon looshien käytettäväksi. Sen jälkeen luettiin juuri saapunut looshilehti ja suunniteltiin alkavan vuoden työ-ohjelma, josta mainittakoon päätös pitää julkisia esitelmää ainakin kerran kuukaudessa. Vielä oli ohjelmassa tilaisuutta varten sepitetty runo, kirjoitelma 'Hiljaisen rukouksen kirkko' ja lopuksi mietiskely.

„Saman päivän iltana piti tohtori Angervo julkisen esitelmän Buddhasta. Yksinkertaisesti, mutta henkevästi ja lämmöllä esitettiin tuon 'meidän veljistämme ensimmäisen' elämästä ja opista tärkeimmät kohdat, ja moni kuulijoista tuntui ihmetelleen, miten paljon yhtäläisyyksiä on Buddhalla ja Kristus Jeesuksella.

„Harras, kohottavan juhlallinen tunnelma vallitsi kumpaisessakin kokouksessa. Monet tunsivat korkeampain olentojen läsnä-olon ja näkeviä silmiä häikäisi heidän kirkkautensa.

„Unohtumattoman muiston jätti tämä sunnuntai läsnäolijoiden mieleen. Mutta samalla heräsi kysymys: 'kuinka olemme ansainneet tällaisen suuren lahjan, tällaisen kodin ja hiljaisen lepopaikan?' Ja kiitolliset – lahjottajan sydäntulen sytyttämät sydämet vastasivat: 'Tehdäksemme työtä yhteishyvän puolesta. Hän, joka meille tämän kodin antoi, ei kaipaa kiitoksiamme, mutta sentään voimme kiitollisuuttamme osottaa omistamalla voimamme samaan työhön, joka on hänen elämänsä suuri pyrkimys: levittää valoa, kylvää tiedon kultajyväsiä.'

„Ja niinpä nyt loistakoon tämä pieni majakka yli maan kertoen veljillemme, että jos *yhden* uhrautuvaisuus on pystyttänyt tällaisen huoneen, eivätkö monet, yhdistyneet kädet saa aikaan yhtäpaljon ja enemmänkin kukin paikkakunnallaan! Jokainen ymmärtää näiden pikku temppeleiden merkityksen ja varmaankin on ennen pitkää kohoava Itälän kaltaisia totuuden vartiopaikkoja ympäri Suomen.”

Siihen toivomukseen yhdyn koko sydämelläni. Jos tahdotte oppia rakastamaan teosofiaa ja Teosofista Seuraa, tehkää sille hyvää, palvelkaa sitä. „Jos tahdotte oppia totuutta tietämään, kätkekää sanani ja tehkää mitä teille käsken.”

*

Joensuun Valontaimi-looshin puheenjohtaja on kiertokirjeessä Seuramme loosheille tehnyt mainion ehdotuksen. Nyt kun Seuramme ensi marraskuussa on ollut Suomessa olemassa seitsemän vuotta, olisi aika joka looshin ryhtyä vakavaan ulospäiseen työhön teosofisen maailmankatsomuksen levittämiseksi paikkakunnallaan. Työ voitaisiin kauniisti alottaa toimeenpanemalla yleinen „teosofipäivä” ympäri Suomea marraskuun 2 p:nä, joka on suotuisa astrologisesti. Jokainen looshi pitäisi julkisen juhlakokouksen, jossa m. m. luettaisiin ääneen ylishteerin pitämä esitelämä, ellei omaa puhujaa ole.

Kannatan tätä ehdotusta. Ehdotan, että iltama alkaisi soitolla tai laululla, jonka jälkeen seuraisi looshin puheenjohtajan ehdottama ja määrittelemä yhteinen mietiskely teosofisen asian hyväksi. Sitten pidettäisiin esitelmä ja soitettaisiin tai laulettaisiin. Lopuksi joku tekisi lyhyesti selkoa kirjasta *Suomen kansallishaltia*, jonka jälkeen kirjaa myytäisiin läsnäoleville.

Ehdotan vielä, että kaikki teosofit ja teosofian harrastajat sinä päivänä ajattelisivat teosofisen liikkeen tehtävää Suomen tulevaisuuteen nähden. Huolimatta siitä onko paikkakunnallani looshi tai kuulunko edes jäsenenä Teosofiseen Seuraan, voin täten tehokkaasti ottaa osaa voimakkaan ajatusaallon vierittämiseen yli Suomenniemen. Ei kukaan ole niin köyhä eikä niin heikko, ettei hän ihmisenä kykene kansaansa auttamaan. Jokainen voi olla voimapatterina, josta vyöryvät ajatusvirrat saavat uutta sähköä suoniinsa.

Yhteisvoimin siis yhteistyöhön marraskuun 2 p:nä 1913! Ja tutkikoon sitä ennen jokainen auttaja „Suomen kansallishaltia”.

*

Kirjotukseni elokuun Tietäjässä Suomen naisille näkyy siellä täällä herättäneen vastakaikua myötätuntoisissa sydämissä. – Niinpä tohtori Maikki Friberg kirjottaa Naisten Äänessä (uutisen alku- ja loppusanat):

„Tietäjässä, teosofisen liikkeen äänenkannattajassa, on toimittajan kirjottama, huomiota herättävä vetoaminen Suomen naisiin . . . Naisten Ääni, joka aina on ollut sillä kannalla, että puolueriidat ovat sivistyksemme suurin vaara ja kansalaisten siveellisen tason alentaminen, iloitsee siitä, että tällaisia kehotuksia maamme naisille lausutaan.”

Matti Kurikka kirjottaa New-Yorkin Uutisissa syyskuun 13 p:nä:

„**Teosofia ja naiset.** Joskin minä olen silloin tällöin havainnut Suomen teosofisen liikkeen johdossa taipumusta kaavamaiseen oikeaoppisuuteen, täytyy minun rehellisesti tunnustaa, ettei Suomen T. S:n johtaja suinkaan virallisesti tunnusta eikä kannata totuuden etsinnän häiritsemistä millään kaavamaisuudella. Siitä syystä on aivan luonnollista, että kaikki, mitä saamme Suomen teosofien äänenkannattajassa, „Tietäjässä”, lukea on yleensä sopusoinnussa meidän lehtemme laajan ohjelman kanssa. Tässä suhteessa on minulla nyt mainittava tuoreimpana esimerkkinä toimittaja Pekka Ervastin kirjoitus viimeksi tänne saapuneessa „Tietäjässä”. Hän näet siinä kääntyy voimakkaasti Suomen naisten puoleen ja kehottaa naisia kaikista puolueista ojentamaan toisilleen sisaruuden käden ja muodostamaan yli noitten riidellä nahistavain puolue-pukarien päitten yleisen Suomen naisten liiton.

(Seuraa muutamia otteita.)

Nämä otteet riittäköön osottamaan, että Pekka Ervast naisasiassakin on meidän liittolaisemme; hän vetoaa naisiin ja naisominaisuuksiin yhteiskunnallisessa kehityksessä pois nykyisestä miesten rakentamasta huijausjärjestelmästä aivan samalla tavalla kuten me olemme jo vuosikausia vedonneet. Minun on siis sängen hauska todeta tämä sopusointuisuus meidän ja heidän välillään.”

Voin vielä lisäksi mainita, että kirjotukseni johdosta on ainakin kahdessa paikassa teosofinaisia liittynyt yhteen ryhmiin, jotka säännöllisesti kokoontuvat yksimielisesti mietiskelemään ja keskustelemaan naisen tehtävistä ja tulevasta sivistyksestä.

*

Idän Tähdien järjestön pääaikauskirja, Alcyonen toimittama *Herald of the star*, joka tähän saakka on ilmestynyt Indiassa neljä kertaa vuodessa, tulee ensi tammikuusta painettavaksi Lontoossa ja ilmestyy joka kuukauden 11 p:nä, laajeten suuresti sekä kooltaan että sisällöltään. Uudessa asussaan se aikoo käsitellä m. m. seuraavia kysymyksiä: a) minkä uusien periaatteiden tulee hallita kansalaisihanteita sekä eri rotujen ja maiden suhteita toisiinsa; b) mitä suhteita on saatava aikaan maailman eri uskontojen välille; c) mitä erilaisia menettelytapoja ne, jotka uskovat maailmanopettajan pikaiseen tuloon, voisivat käyttää niiden moninaisten yhteiskunnallisten pulmien yhteydessä, jotka kohtaavat meitä kaikissa maissa ja kaikilla inhimillisen toiminnan aloilla ja joita ovat esim. eri kansanluokkien väliset suhteet, köyhäin tila, n. k. rikollisten asema, työnhankinta kaikille, terveelliset huvitukset, terveyshoito j. n. e.; d) mitä suhteita meillä pitäisi olla toisiin luontokuntiin ja toisiin kehitysjärjestelmiin, esim. *deeva*-kehitystyyliin.

Kuten näkyy, on *Heraldin* ohjelma laajakantoinen ja korkealle tähtäävä.

Muuten olen Idän Tähdien järjestöstä saanut sen vaikutelman, että se vähitellen kasvaa itsetietoisemmaksi tehtävästään. Personallinen elementti, joka olisi voinut tulla sille vaaraksi, kaikkoaa ja se antautuu yhä itsetietoisemmin palvelemaan uusia aatteita yleensä ja valmistamaan uuden sivistyksen tuloa. Se vetää teosofisen maailmankatsomuksen jokapäiväiseen elämään ja näyttää, millä tavalla uutta elämänymmärrystä voidaan käytännössä toteuttaa. Meidän työmme Suomessa, joka jo vuosikautia on itsetietoisesti tarkoittanut Suomen tulevaa onnea ja henkistä kulttuuria, on täten ollut työtä Idän Tähdien merkissä, vaikkei I. T. järjestöä vielä ollut olemassakaan.

*

Kustannusliikkeemme on taas julkaissut pari uutta teosta:

Veikko Palomaa, *Jobdonmukaisuuden laki*. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Pekka Ervast, „*Hiljaisuuden ään*”. Hinta 60 p.

Aikomuksemme on jouluksi saada painosta kauan odotettu lasten kirja. Se tulee sisältämään teosofishenkisiä satuja ja olemaan runsaasti kuvitettu. M. m. tulee useampia värillisiä erään suomalaisen taitelijan maalaamia kuvia, ja kirja sopii annettavaksi kenen käteen tahansa. Toivomme sille hyvin suurta menekkiä, sillä pieni kustannusliikkeemme antautuu uhkarohkeaan yritykseen, kustantaessaan tällöisen „hirmuisia rahoja” maksavan kirjan. Mutta kyllä kirja lapsille iloa tuottaa!

*

Tämän numeron mukana jaetaan Amerikan tilaajille Tietäjän tilausilmoitus v:lle 1914, jotta asianharrastajamme ajoissa ryhtyisivät hankkimaan Tietäjälle runsaasti tilaajia.

Marraskuu, s. 417-425

Annie Besant kirjottaa lokakuun *Theosophist*:issa:

„Taas aikakauskirjamme on päässyt vuotensa päähän — hyvin myrskyisen vuoden. Minulle se on ollut elämäni tuskallisin vuosi, on ollut miltei keskeymätöntä kärsimystä ja vain jatkoa kymmenelle sen edellä

käyneelle tuskalliselle kuukaudelle. Tammikuusta lokakuuhun 1912 levitettiin mitä julmimpia panetteluja vanhemmasta holhotistani kaikkialle yli maailman. Lokakuussa 1912 alkoi oikeusjuttu, joka toistaiseksi on temmannut rakkaat poikani minun suojeluksestani ja pakottanut heitä etsimään turvaa muiden luona – siunatkoon meidän kaikkien Isämme niitä, jotka ovat antaneet heille suojaa. Taistelu on ollut hyödyllinen, sillä Alcyonen nimi on puhdistunut, Teosofinen Seura on tunnustettu moitteettomaksi, ja herjaus on nyt kaikeksi onneksi kääntynyt kokonaan minua vastaan. Sen nuorukaisen maine, jota olen suojellut, on tahraton, Seura ei ole kärsinyt vauriota, ja loka, joka minua vastaan viskataan, ei merkitse mitään. Loka tarttuu ainoastastaan siihen, missä ennestään on lokaa, johon se voi takertua, ja kaikki minua vastaan tehdyt rumat syytöksestä eivät minua vahingoita muiden kuin hyvin harvojen silmissä. Eikä minulla, jonka Mestarit ovat määränneet sanansaattajakseen, ole mitään syytä valittaa. Kärsimys on kaikkien niiden tunnusmerkki, jotka tuovat maailmaan suuria sanomia ja ennustuksia tulevasta ajasta. Eikö Kristus sanonut halveksittujen seuraajiensa pienelle joukolle: „Samoin on vainottu profeettoja, jotka ovat olleet ennen teitä; iloitkaa siis ja riemuitkaa?” Eikö runoilija ole laulanut:

Oikeus aina käy mestauslavalle,
vääryyden paikka on kuningasistuon.

„Maailma on aina naurulla vastaanottanut ja ristiinnaulinnut Vapahtajansa, ja jos kärsimys ei kohtaisi apostoleita, eivät he saisi täydellisyyden sinettiään. Tätä kirjottaessani ei valitusta oikeuden päätöksestä vielä ole ratkaistu, mutta kaikki mahdollinen paha on jo tehty, ja pahin on jo ohitse. Tuleva vuosi ei voi poveensa kätkeä mitään niin pahaa, kuin mennyt vuosi on meille antanut, sillä ei voi enää sanoa mitään niin julmaa ja niin ansaitsematonta, kuin jo on sanottu.

„Mikä on tuloksena kaikesta tästä hälinästä ja melskeestä? Teosofisessa Seurassa vallitsee voima ja yhteistunto, jolla ei ole vertoja sen menneisyydessä. Vihdoin se on armeija eikä hajalauma, ja sen eturivit marssivat väistymättä eteenpäin uutta aikaa kohti luottaen johtajiinsa ja itseensä ja takanaan suuri joukko, kaikki yhtä iloisina ja luottavaisina. Tämä järjestö voi tehdä paljon enemmän työtä kuin mikä menneisyydessä on ollut mahdollista. Olemme keskuudessamme lopettaneet taistelun järjestyksen ja vapauden välillä kihlaamalla ne toisiinsa täydellisen suvaitsevaisuuden kihlasormuksella. Täydellinen yksilöllisen mielipiteen vapaus; täydellinen luottamus johtajiin, joiden merkinä on tiedon sotisopa ja kärsimyksen kruunu – vanha voitollisen ristin merkki. Niille, jotka eivät suostu seuraamaan, on yllinkyllin muuta työtä, joka vain odottaa heidän käsiään, tunnustettua, kunnioitettua ja hyödyllistä työtä. Mutta suuri joukko astuu eteenpäin. Jokaisessa maassa näemme tämän palvelevien veljien joukon, joka on järjestynyt palvelusta tekemään.”

*

„Missionstidning för Finland” nimisen Suomen Lähetyslehden ruotsalaisen painoksen lokakuunumerossa oli „Från när och fjärran” (Läheltä ja kaukaa) otsakkeen alla m. m. seuraava uutinen:

„Rouva Annie Besant, teosofian tunnettu esitaistelija, on viime vuonna nähnyt hyväksi pitemmäksi aikaa muuttaa Intiasta Englantiin, koska hänen hartaimmat kannattajansa siellä ovat häneen loukkaantuneet eivätkä enää tunne täyttä luottamusta häneen. Hän oli nimittäin julistanut, että eräs mahatma (suuri henki) Himalajan seuduilla oli ilmottanut hänelle, että toinen Kristus on aikeessa tulla maailmaan nuoren brahminin muodossa. Tämä ihmepoika ilmestyy näet maan päälle aina 30,000 vuoden kuluttua. Vähän aikaa tämän jälkeen hän julkisesti esiintyi nuoren brahmiininuorukaisen seurassa, kutsuen tätä „Idän tähdeksi.” Hän tuumi samannimisen seuran perustamista. Tämä oli kuitenkin liikaa hänen kannattajiensa mielestä, ja hän oli pakotettu vetäytymään pois. Nytemmin on tämän nuorukaisen isä

haastanut hänet (Mrs. Besantin) oikeuteen siitä, että hän oli houkutellut nuorukaisen luoksensa ja estänyt häntä lähtemästä pois. Askarrellessaan tämmöisissä salaisissa asioissa ihminen helposti taivaita tavottelevista ylevistä aatoksista joutuu semmoiseen, joka herättää halveksivan hymyn. Kun ei tahdo alistua totuutta kuuntelemaan, joutuu uskomaan ilmeistä valhetta.”

Koska hyväntuulinen uutinen „Missionstidning”in kanssa levisi laajoihin piireihin, arvelimme sopivaksi siihen vastata, jonka tähden kirjoitin seuraavan oikaisun, jonka suomennettuna julkaisen:

„Suomen Lähetysseuran” Toimitukselle.

Saatuani tietää uutisesta, joka koskee Mrs. Annie Besantia ja teosofista liikettä ja joka otsakkeella „Läheltä ja kaukaa” (Från när och fjärran) on otettu arv. lehtenne lokakuun numeroon, allekirjottanut vakuutettuna siitä, että „Suomen Lähetysseuraa” ei tietensä tahdo levittää erehdyttäviä tietoja eikä herättää lukuisissa lukijoissaan vääriä käsityksiä, rohkenee täten lähettää oikaisun mainittuun uutiseen ja pyytää kohteliaimmin, että arv. Toimitus ottaa tämän oikaisun „Lähetysseuran” ensi numeroon.

Kun jokainen uutisen lause sisältää useampiakin erehdyttäviä tietoja, vaatisi seikkaperäinen vastine enemmän tilaa lehtenne palstoilla kuin minä rohkeneen pyytää, jonkavuoksi toivon saavani ainoastaan lyhyesti esiintuoda tosiasioita.

Ensimmäinen lause. Mrs. Annie Besant, Teosofisen Seuran presidentti, ei suinkaan ole luopunut tavastaan viettää talvensa Intiassa ja lämpimän vuodenajan Euroopassa: ainoastaan tänä vuonna hän oli estetty viipymästä *Euroopassa* kauemman aikaa kuin kolme viikkoa.

Toinen lause. Vuodesta 1909 lähtien Mrs. Besant on julkisesti lausunut sekä Intiassa että Euroopassa ja Amerikassa, että suuria muutoksia on tulossa ihmiskunnan historiassa, syystä että se Maailmanopettaja, jota länsimailla nimitetään Kristukseksi, aikoo jälleen esiintyä maan päällä. Tässä ei siis ole kysymys „toisesta” Kristuksesta, ja lienee syytä viitata siihen, että monet sekä lahkot että yksityiset ihmiset kristikunnan piirissä samaten uskovat Kristuksen läheiseen tulemiseen. Mrs. Besant on myöskin saanut tehtäväkseen sopivan kasvatuksen ja harjotuksen kautta valmistaa eräitä nuorukaisia, joista Kristus sitten voisi valita välikappaleensa. Sillä samoinkuin Hän Palestiinassa käytti hyväkseen Jeesus nazaretilaisen ruumista, johon Hän astui Jeesuksen kasteessa, pitäisi Hänen nytkin menetellä samalla tavalla.

Kolmas lause. Suurimmat toiveet tässä suhteessa Mrs. Besantilla on nuoresta hindulaisesta, Mr. Krishnamurtista, jonka vaatimaton, epäitsekäs ja puhdassydäminen olemus on tehnyt valtavan vaikutuksen kaikkiin, jotka ovat joutuneet tekemisiin hänen kanssaan. Jo 14-vuotiaana hän kirjoitti kirjasen „Mestarin jalkojen juuressa”, joka on levinnyt laajalle mitä useimmilla kielillä. Puhe siitä, että hän muka ilmestyy maan päälle „aina 30,000 vuoden perästä”, on kokonaan tuulesta temmattu. Sitävastoin teosofit itämaalaisten tavoin uskovat, että jokainen ihminen itsessään on henkiolento, joka monta kertaa syntyy maan päälle.

Neljäs lause. Mrs. Besant ei laisinkaan peittele niitä toiveita, joita hänellä on Krishnamurtista, ja itse asiassa se on vaikeimpia niistä kokeista, jotka nuoren hindulaisen täytyy läpikäydä — se nim., että monien katseet ovat häneen suunnatut. Mutta häntä ei milloinkaan ole sanottu „Idän tähdeksi”.

Viiides lause. Sitävastoin Mrs. Besant on vahvistanut „Idän tähti” nimisen järjestön perustamisen, jonka järjestön jäsenet uskovat Kristuksen palaamiseen maan päälle ja vakavasti ajatuksissaan, mielessään ja sydämessään valmistuvat Häntä vastaanottamaan. Tämän järjestön ulkonainen pää on Krishnamurti. Järjestö on levinnyt yli koko maailman.

Kuudes lause. Mrs. Besant ei ole „vetäytynyt syrjään”, sillä siihen hänellä ei olisi ollut minkäänlaista syytä, vaan hän on yhä Teosofisen Seuran presidenttinä ja „Idän tähden” järjestön suojelijana.

Seitsemäs lause. Muutamia vuosia sitten Krishnamurtin varaton isä kirjallisen sopimuksen kautta jätti sekä hänet että hänen nuoremman veljensä Nityanandan kokonaan Mrs. Besantin huostaan, mutta on tosin nyt teosofisen liikkeen vihollisten yllyttämänä pannut vireille oikeusjutun Mrs. Besantia vastaan saadakseen pois poikansa. Se ei kuitenkaan ole hänelle onnistunut ja tulee tuskin onnistumaankaan, sillä pojat, jotka Mrs. Besantin kustannuksella saavat ruhtinaallisen kasvatuksen Englannissa, ovat selittäneet, että he eivät aio jättää kesken opintojaan, vaan tulevat pahimmassa tapauksessa vetoamaan englantilaiseen lakiin, ja ovat samalla valittaneet, että heidän isänsä on joutunut pahansuopien panettelijoiden uhriksi.

Rohkenen vielä ristisiteessä lähettää arv. Toimitukselle muutamia suomenkielisiä kirjasia . . . (Idän Tähdessä kirjaset ja „Mestarin jalkojen juuressa”).

*

Idän Tähdellä oli lokakuun 25-26 p:nä suuri kokous Lontoossa, johon edustajia oli saapunut eri maista. Suomesta olivat lähteneet Idän Tähdessä sihteeri herra Toivo Vitikka, I. T:n varsinaisena edustajana ja hänen seurassaan rouva R. L. Tuonenkylästä. Paljon henkistä hyvää toivottiin heidän voittavan matkallaan ja tuovan mukanaan palatessaan kotimaahan.

*

„Kyllä jaksamme ja osaamme, kun uskoa on”, ajattelin, saadessani Hullista kirjeen, josta lainaan tähän seuraavan otteen:

„. . . minä olen alottanut työn aatteemme eteen, olen ottanut ensimmäisen askeleen tiellä, jossa ei tunneta teosofian valoa. Minä tunnen, että olen pieni, heikko, mutta huolimatta tästä, huolimatta aivan karusta maaperästä, minä uskalsin. Nähdessäni pimeyden ja raakuuden, nämä kaksi hädän merkkiä, nähdessäni myöskin ettei kirkon saarnat voi kurjuutta poistaa, vaan että, päinvastoin, ne työntävät ihmisiä kirkon sitä huomaamatta suurempaan kurjuuteen, niin nähdessäni tämän, en voinut seistä paikoillani, minun *täytyi* ryhtyä työhön.

„Asia on sillä lailla, että täällä Hullissa on koko joukko suomalaisia, siirtolaisia sekä merimiehiä. Täällä on myöskin kirkko. Pappi on aivan nuori ja tuntuu kokemattomalta. Pistäytyessäni kirkkoon huomasin heti, ettei kirkon saarnoilla täällä ole menestystä, ne kun tuntuivat niin kovin ikäviltä ja yksitoikkoisilta. Jo ensi kerran istuessani kirkon penkillä teki mieleni sanoa papille astuppa, veliseni, alas saarnatuolista ja salli minun tulla sijallesi. Mutta minä odotin kaksi sunnuntaita. Kolmantena ehdotin papille, että enköhän minä saisi ryhtyä työhön merimiesten keskuudessa. Hän otti lämpimästi vastaan ehdotukseni ja puolestaan ehdotti, että jo seuraavan päivän illalla pitäisin puheen raittiusiltamassa.

„Minä olin tietysti äärettömän iloinen ja juhallisesti samana päivänä ryhdyin kirjottamaan raittiudesta. Kirjoitin 8 täyttä arkkia. Kuvailkaapa nyt mielialaani, kun eilisen päivän (maanantain) illalla, kolme tuntia ennenkuin esiintymiseni piti tapahtua, tuli käsky, voimakas käsky, jota vastaan ei ollut tinkiminen, etten saisikaan lukea, mitä olin kirjottanut, vaan että minun on puhuttava ihmisen eri ruumeista. Minä hämmästyin, minut valtasi kauhu. En koskaan ole esiintynyt edeltäpäin siihen valmistautumatta. Riensin ystävänäni, tšekäläisen looshin puheenjohtajan luo kertomaan huolestani. Tartutin häneen pelkoni ja hän tahtoi välttämättömästi tulla mukaani kirkkoon. Minä vapaisin pelosta; käteni, jota Rva Wilson piti omassaan, oli kuin elävä. Mutta laulu on laulettu, pappi on puhunut parin raamatunlauseen johdosta, on rukoiltu, laulettu vielä yksi laulu ja minulle tehdään merkki, että nyt saan nousta. Silmäys ystävääni, kädenpuristus ja minä

nousen . . . Mutta merkittävää, kun vain avasin suuni lausuakseni ensimmäisen sanan, oli pelkoni kuin poispuhallettu, kummallinen rauha täytti olentoni, järkeni avartui, tunsin olevani kahdessa maailmassa yht'aikaa ja minä puhuin ja puhuin . . . Ajattelun varastosta tulvi esille sanoja ja lauseita aivan itsestään. Tunsin varmuutta, voimaa, tunsin kasvavani, tunsin itseni hallitsijaksi . . . Minä lopetin, istuin paikalleni ja ystäväni kuiskasi korvaani: „en enää vast'edes pelkää puolestanne.”

„Keskiviikkona, siis huomenna, tulen puhumaan merimiestalolla. Tällä kertaa en kirjota edeltäpäin, vaikkakin sama pelko täyttää minut edeltäpäin. Eilen illalla tulin vakuutetuksi siitä, että kun me tahdomme auttaa, niin saamme itsekin apua.

„Luulen, että tulen kohtaamaan vaikeuksia ja esteitä, tšekäläiset siirtolaiset kun ovat läpeensä „uskovaisia” ja merimiehet „jumalattomia”, mutta yrittää tahdon; tahdon rakentaa tänne Hulliin pienen majakan merimiehiä varten. Kunpa minulla vain olisi tarpeeksi viisautta ja voimia.

„Minä ajattelin ryhtyä hyvin varovaisesti, mutta joku voima sisälläni sanoo, että tulee toimia suoraan, sanoa kaikki, mitä tarvitaan kulkematta kiertoteitä . . .

Anna A.”

Sama kirjeenvaihtaja ja innokas Seuramme jäsen kirjottaa myöhemmässä kirjeessään näin:

„Tulin juuri merimiestalolta. Oi, kuinka minä pidän näistä merimiehistä! Näkisittepä kuinka heidän silmänsä kirkastuvat lämpimästä sanasta. Puhuin heille teosofiasta. Miettiväisinä he istuivat koko ajan ja kun lopetin, eräs heistä sanoi: tämä on totta, tämä on oikeata, sillä olen n. k. pakanoiden keskellä nähnyt, kuinka jaloja ihmiset ovat ulkopuolellakin kristinoppia, olen myöskin katsellut lähetyssaarnaajia ja ajatellut, että mikä niiden tehtävä oikeastaan on, kun kansat, joita he koettavat käännättää, ovat monasti parempia ja ylevämpiä kuin käännättäjät.

„Tulin nyt vakuutetuksi siitä, että täällä on minulla oleva hyvä työala. Näen myöskin, että minun on lähestyttävä meripoikiamme sisarena, että minun on sulauduttava heihin. Merimiestalon omistaja kyllä on uskovainen ja ehkäpä hiukan ahdaskin, mikä seikka on hiukan haittana. Tänäkin hän keskeytti minut usean kerran. Mutta ei se mitään. Hän pyysi minua vastakin tulemaan ja minä lupasin käydä joka sunnuntai. Ensi sunnuntaina menen soittokoneeni kanssa.

. . . minulla olisi esitettävänä yksi pyyntö: ettekö voisi esittää ystäville – teosofeille, että joku heistä lahjottaisi muutamia teosofisia kirjoja kahdelle merimieskodille; tai ehkä olisi mahdollista kerätä kolehti tätä tarkotusta varten. Minä kyllä ostaisin, mutta palkkani täällä on hyvin pieni, se riittää juuri välttämättömään ja parhaalla tahdollanikaan en voi omilla varoillani hankkia kirjallisuutta. Vaikka kyllä, jos ei olisi mahdollisuutta saada sitä lahjaksi, niin voisin ostaa sillä ehdolla, että vähitellen maksan.

Minä kyllä tulen levittämään teosofian valoa, mikäli kykenen. Minulla on pääsy kumpaankin merimiestalon, jotka kumpikin ovat aina täynnä poikia, mutta enhän esim. yhdessä tai parissa tunnissa (sekin kerta viikossa) voi paljoakaan sanoa, kun kirjat sitävastoin voivat puhua aina.

Lähetän N:ti Kamenskajalle myöskin tämänlaisen kirjeen, sillä täällä on myös venäläisiä merimiehiä . . .”

Noudattaen neiti A:n lausumaa toivomusta olemme T. S:n nimessä lähettäneet hänelle parikymmentä kirjaa lahjaksi merimieskoteja varten.

*

Kuten mainitsin viime Tietäjässä, ovat muutamat teosofiniset elokuun Tietäjässä olleiden kehotussanojen innostamina liittyneet ryhmiksi, jotka säännöllisesti kokoontuvat naisen asemaa ja tehtäviä pohtiakseen. Tärkeimpänä kohtana näissä kokouksissa on ehkä yhteinen mietiskely. Sitäpaitsi jokainen kotonaan määrättyinä päivän hetkenä mietiskelee sovittua meditatiivisia aiheita. Ne jotka ovat minulle tästä kertoneet, ovat samalla vakuuttaneet, että kokoukset ovat olleet sekä mieltäkiinnostavia että mieltäylentäviä ja että mietiskellessä ihmeellinen voima tuntuu „olevan takana”. Koska olisi suotavaa, että maaseudullakin naiset ottaisivat osaa tähän työhön tulevien aikojen valmistamiseksi, annetaan ilomielin täältäpäin kirjeellisiä opastuksia halukkaille. Nämä voivat kääntyä joko rouva Laina Helle'n puoleen (osote: Bulevardi 7, Helsinki) tahi rouva Ida Heliö'n puoleen (osote: Äggelby).

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on julkaissut Toivo Vitikan henkeväen kirjotuksen *Idän Tähti*, hinta 25 p. Sopii hyvin levitettäväksi niille, joille tahtoo antaa tietoa samannimisen järjestön tarkotusperistä ja työstä.

Painossa on myös V. H. V:n kirja *Tuonpuoleiset vertaukset*. Tämä on toinen osa teoksesta *Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta*, jonka ensimmäinen osa ilmestyi joulukuksi 1911, saavuttaen paljon suosiota. Alkusanat heti selvittävät, miksi ei tämä osa ilmestynyt viime jouluna, kuten aikomus oli.

Teosofisella Kirjakaupalla on myytävänä Det Teosofiske Samfunds Norske Forlag'in kustannuksella ilmestynyt neiti Eva Blyttin kirja *Lotus Breve*, joka m. m. sisältää ytimen ja pääkohdat hänen viime talvena Helsingissä pitämistään luennoista. Nämä luennot herättivät suurta mielenkiintoa kuulijoissaan, ja ne, jotka norjaa ymmärtävät, rientäkööt nyt ostamaan neiti Blyttin kirjan, jonka hinta on Smk. 3:–. Kirja on omistettu nuorille, jotka „tulevat olemaan Herra Kristuksen aikalaisia Hänen pian ilmestyessään maan päälle”, ja kirjojettu kirjeiden muotoon. Kirjahan puhuukin tulevista ajoista.

Kustannusliike Tarmo on julkaissut uuden kirjan Asa Jalakselta: *Uusi testamentti*. Tämä on n:o 6 sarjassa *Keinottelu maailman herrana*. Räikeällä tavalla tekijä siinä „paljastaa” raamatun „valheita” ja „hullunkurisia oppeja”. Emme epäile hänen vilpittöntyä tarkotustaan; kirjassa on kohtia, jotka ovat mietiskelyn arvoisia ja toisia, joissa hän myötätuntoisella tavalla puhuu „pakanallisista” uskonnoista (esim. siv. 43-44, 61-62, 127-128). Mutta kuitenkin kirja ei meitä tyydytä. Se vain „repää alas”. Ja me tiedämme, että raamattua voidaan lukea aivan toisella tavalla, tekemättä mitään väkivaltaa sen sisällölle. Kuinka toista on esim. syventyä V. H. V:n kirjoihin, jotka säilyttäen kriittisen puolueettomuuden paljastavat raamatun ihanauksia sielumme silmälle.

*

Tuonenkylän temppele on nyt saanut 1,200 markan pedaali-harmonin, joka toistaiseksi seisoo Tonttulan hallissa. Kone on valmistettu J. Hirvelän Urkuharmonitehtaassa Tampereella, ja arvokkaasta lahjasta kiitetään kaikkia, jotka lahjotukseen osaa ottivat.

*

Venäjän T. S:n ylisihteeri, neiti Anna Kamensky on julkaissut 83 sivua käsittävän broshyyrin *Madame Annie Besant et la campagne elettorale*, jossa hän selväpiirteisellä ja lämminhenkisellä tavalla puolustaa Annie Besantia kaikkia viimevuotisia syytöksiä vastaan ja näyttää niiden perusteettomuuden. Kirjan voi tilata Teosofisen Kirjakaupan kautta ja on sen hinta Smk. 1:50 postivapaasti.

*

Pian loppuu vuosi 1913. Pyydän, että Tietäjän lukijat muistaisivat tänä vuonna ajoissa uudistaa tilauksensa vuodelle 1914, ettei tapahtuisi keskeytystä lähetyksessä ja etteivät jäisi ilman jotakuta numerota, kuten tämän vuoden alussa kävi monien tilaajien, kun emme tietäneet painattaa tarpeellista määrää.

Joulukuu, s. 468-473

Viisautta puhuu:

Totuus on yksi ja ehdoton. Se on ainoa, iankaikkinen todellisuus, se on kaikkia käsittävä täydellisyys, Se On. Ja kukaan ei sitä käsitä, kukaan ei sitä tunne; se on Jumala.
Mutta totuus ilmestyy ihmiselle kahdenlaisena:
Rakkautena, s. o. Jumalana ihmisen sydämessä, ja
Totuutena, s. o. Jumalana ihmisen ymmärryksessä.

Rakkaus on elämää, itsensäkieltämistä, uhrausta. Se alkaa pienestä. Se kohdistuu ensin muutamaan henkilöön, yhteen paikkaan, tieteen- tai taiteenhaaraan j. n. e. Sitten se laajenee. Sen esineenä on kansa, isänmaa, sivistys j. n. e. Lopuksi se käsittää kaikkia ihmisiä, kaikkia eläviä olentoja, kaiken mikä luotu on. Se luopuu omasta itsestään syleilläkseen koko maailman. Kipinästä on syttynyt tuli. Rakkaus on autuus.

Totuus on tietoa, oikeaa ja selvää tietoa siitä mikä on olemassa sekä sen tarkotuksesta ja käyttämisestä. Sekin kasvaa vähästä alusta. Ensin se täyttää ruumiin tarpeet, hankkii elatuksen, vaatteet, rakentaa kodin. Sitten se muodostaa valtion, viljelee sivistystä, perustaa uskontoja. Lopuksi se tunkee läpi luomakunnan, tutkii näkymättömän, urkkii hengen salaisuudet. Se luopuu itsestään, nähdäkseen koko maailman. Totuus on valtaa.

Totuus ja rakkaus ovat yhdistetyt kuin mies ja vaimo. Älköön ihminen erottako, mikä iankaikkisuudessa on yhtä. Yhdessä kasvako. Kuitenkin: autuas se, jonka rakkaus on suuri, vaikka hänen tietonsa ovat vähät, sillä ne tulevat lisääntymään. Mutta voi sitä onnetonta, jonka tiedot ovat laajat, vaikka hänen rakkautensa on pieni, sillä se vähäkin hänestä katoaa ja hänen loppunsa on kuolema.

Tämä on aikakausien historia, kansojen kuten yksilöiden...

*

Legenda kertoo:

Kauan, kauan sitten, historian edellisinä aikoina, jolloin ihmiskunta ei ollut kansoihin lohkaistu, vaan kaikki ihmiset elivät veljinä, oli uskontokin yksi ja sama kaikilla, ja sitä kutsuttiin „Viisauden uskonnoksi.”

Tämä oli korkeampi kaikkea mitä me uskonnoksi nimitämme, sillä se ei ollut uskoa minkään erityisen opin totuuksiin, vaan itse Totuuden varmaa ja tarkkaa näkemistä, siis *tietoa*. Mutta tieto on valtaa, sentähden ihminen hallitsi ympärillään olevaa luontoa ja sen voimia ja oli „luonnon herra” eikä kärsimyksiä tuntenut.

Kuitenkaan hän ei ollut onnellinen. Onni, autuus syvemmässä merkityksessä on ainoastaan Rakkaudessa, eikä ihminen osannut rakastaa. Sillä rakkaus syntyy surusta, ja ihmiselle surut ja kärsimykset olivat tuntemattomia.

Mutta jumalain tarkoitus ihmisten suhteen oli, että olisivat autuaat täydellisessä rakkaudessa ja täydellisessä totuuden tiedossa. Sentähden Kärsimys lähetettiin maailmaan.

Useimmat ihmiset rupesivat silloin vaikeroimaan ja valittamaan, syyttivät toisiansa ja syyttivät jumalia. He eivät tahtoneet kärsiä eivätkä nähneet Iankaikkisen Lain hyvää tarkotusta. Eripuraisuus, riita, viha pääsi vallalle heidän sydämissään. Paha heräsi. Samalla viisauden-uskonnon valo katoamistaan katosi heidän ymmärryksestään ja heidän valtansa luonnon yli väheni vähenemistään.

Muutammat olivat, jotka nöyryivät, iloisina kärsivät ja järkähtämättä pysyivät Totuudelle uskollisina – ja katso, jumalien tarkoitus oli heissä pian saavutettu. He olivat täydellisiä ihmisiä ja heidän valtansa luonnon yli yhä kasvoi samalla kun se vain pieneni muissa. Tämä herätti kateutta ja vihaa „mustissa” luopioissa ja käyttäen kaikkia jällellä olevia voimiaan he nostivat suuren sodan „valkoisia” vastaan. Sota päättyi valkoisten voittoon, sillä vedenpaisumus tuli heidän avukseen ja hautasi meren syvyyteen isot laumat mustia ja isot alat niiden mantereita. Mutta valkoiset pelastuivat korkeaan vuorimaahan aarteinensa, tietoinensa, taitoinensa. Sinne he kätkivät kaikki maanalaisiin kammioihin ja luoliin. He tiesivät, että Kohtalon päivä koittaisi langenneelle ihmisluvulle, että sen omin voimin täytyisi nousta jälleen siihen valoon, jonka se oli hyljännyt, siihen autuuteen, jota se ei ollut ymmärtänyt.

Sentähden heidän tehtäväkseen tuli vartioida vanhaa viisautta ja laajaperäisiä, vaarallisia tietoja joutumasta luvattomien käsiin, – toiselta puolen aina valmiina avaamaan viisauden portteja niille, jotka rehellisissä hankkeissa kolkuttavat. Ja heidän salainen veljeskuntansa on lisääntynyt ja lisääntyy aikojen kuluessa, sillä aina on joku, joka kääntyy pois pettymysten tieltä ja palajaa takaisin totuuden luo.

Mitä näytelmää nuo veljet hiljaisuudessa katselevat! Sivistyksen kukoistavat ja joutuvat rappiolle, yksilöt taistelevat ja kuolevat, kansakunnat esiintyvät ja poistuvat, valon kamppailu raivoaa maailmassa. Intohimot ja paheet ovat voimallisina liikkeellä; hyvän heikko ääni tuskin kuuluu. Mutta taistelussa epätasaisuudet hiotaan pois ja itsekkyyks joutuu tappiolle kerran toisensa perästä. Siten tietä raivataan rakkaudelle ja totuudelle ja ihmiskunta astuu vähitellen valoa kohti.

Siinä työssä salainen veljeskunta on sen uskollinen auttaja. Tuntemattomina, näkymättöminä veljet valvovat orpolapsensa – ihmiskunnan – edistymistä ja auttavat sitä mikäli voivat. Silloin tällöin he paljastavat maailmalle tiedoistaan niin paljon kuin se saattaa vastaanottaa lähettämällä keskuudestaan jonkun, joka julistaa maailmalle totuutta. Maailma tosin ei ymmärrä näitä lähettiläitä eivätkä ne saata antaa koko viisautta muille kuin valituille oppilailleen, mutta veljet eivät väsy. Heissä asuu rakkaus ja koko heidän pyrintönsä on herättää sitä maailmassakin, sentähden he eivät väsy muistuttamasta ihmisiä rakkauden ja totuuden iankaikkisesta elämänlaista.

*

Legenda jatkaa:

Pari tuhatta vuotta sitten eli mies nimeltä Jeesus Natsarealainen.

Koko hänen elämänsä oli kauneutta, hyvyttä, totuutta; hän sanoikin: „minä olen tie, totuus ja elämä.” Ja hän lisäsi: „joka minua seuraa, ei hän pimeydessä vaella, mutta saa elämän valkeuden.”

Siitä saakka kun hän astui ulos maailmaan, hän saarnasi „taivasten valtakunnasta” ja sen sisälle tulemisesta. „Tehkää parannus” ja „olkaa täydelliset.” Sillä „jos ette synny uudestaan, niin ette tule taivasten valtakuntaan.” Mutta „jos te pysytte minun puheessani, niin teidän pitää totuus ymmärtämän.” Ja ne, jotka häntä seurasivat ja kielsivät itsensä, hän otti opetuslapsikseen ja heille hän ilmoitti „taivasten valtakunnan salaisuudet.”

Mutta ihmiset ylipäänsä elävät elämänsä kysymättä „miksi?” He vihaavat kuulla totuutta, sillä se todistaa heistä, että heidän työnsä ovat pahat. Sentähden eivät uskoneet Jeesukseen – eikä Totuus heitä vapauttanut.

*

Kuiskaus kuuluu:

Monesta kymmenestä tämä vuosisata on suotuisin, sillä ajat ovat kypsyneet syvemmälle tiedolle. Maailma ei enää ole uuden uskonnon tarpeessa, se ei enää tyytyisi uuteen totuuden muotoon, joka sitä kiihottaisi jaloon pyrintöön. Hyvä ja paha ovat korkealle yltyneet. Toiselta puolen ihmiset sydämässään tuntevat, että rakkaus ja veljeys vapauttaisi heidät kärsimyksistä ja synnin orjuudesta, toiselta puolen antavat intohimoilleen vapaat ohjat, rypevät kaikkinaisissa paheissa ja nauttivat valheen ylivallassa. Niinpä maailma todella tarvitsee *totuutta* – edes pikkuisen totuutta.

Ja maailma on sitä saanut. Veljet ovat käsittäneet tarpeen ja koettaneet sitä tyydyttää. He ovat nostaneet huntua hiukan, he ovat antaneet avaimen. Salaisuuksista, jotka ennen ilmoitettiin ainoastaan oppilaille – niille, jotka peruuttamattomasti olivat vihkineet elämänsä rakkautta ja totuudelle, – asioista semmoisista jokainen joka haluaa nyt voi saada tietoa. Nämä totuudet ovat lähetetyt maailmaan sotajoukkona, jonka tulee vaeltaa läpi kaikkien maiden ja valtioiden kuolettaen kaiken kiihkon ja julmuuden, karkottaen kaiken valheen ja eripuraisuuden. Korkealle se kohottaa lippunsa ja loistavin kirjaimin on siihen kirjoitettu: *Theo-Sophia* – jumalallinen viisaus. „Viisauden-uskonnon” nimi, joka kauan on ollut unohduksissa, kajahtaa jälleen hämmästyneelle ihmiskunnalle. Teosofia on sen kuolleista herättänyt, teosofia astuu esiin ja huutaa: „ihminen, kaipaatko lohdutusta, ikävöitkö rakkautta, tahdotko totuutta? Etsi, etsi, äläkä epäile, älä pelkää, sinä löydät! Minä olen tullut sinua auttamaan. Kuuntele minun puhdasta ääntäni uskontojen ja järjestelmien sekavassa huudossa. Minä olen kynttilä, joka valaisen niiden pimeydet, minä olen avain, joka aukaisen portit niiden salaisuuksiin. Turvaudu minuun ja tutki oman uskontosi syvyyksiä, ja sinä tulet hämmästyväksi. Mikä siinä valheellista oli se katoaa kuin sumu päivän noustessa, ja sen totuudet loistavat sinulle aavistamattomassa kirkkautessa. Sinä löydät sen pohjan, jonka päälle kaikki uskonnot ja filosofiat ja tieteet ovat rakennetut, sen rungon, josta kaikki ovat oksina kasvaneet – niin, sinussa herää muisto vanhasta viisauden-uskonnoista, joka oli varma ja tarkka Totuuden tie ja lahjotti vallan luonnonvoimien yli. Ja menneisyyden muisto ja tulevaisuuden toivo innostuttavat sinua kulkemaan sitä kaitaa tietä, jota kaikki Veljet ennen sinua ovat astuneet. Sinä ikävöit takaisin siihen valoon, joka ennen oli omasi, ja sinä käsität, että tämä saattaa tapahtua ainoastaan rakkautta ja itsekieltämyksen nöyrällä tiellä.

*

Eräs arvoisa kirjeenvaihtaja H. K. kirjottaa Pohjolasta: „Mikä riemu valtasi sieluni, kun luin tuon kirjan ‘Suomen kansallishaltia’. Olen usein viime aikoina kysynyt itseltäni: mikä johtaa eri kansakuntain elämää?”

Joku korkealle kehittynyt olento se vissiin on. Koska juurirodulla on oma opettajansa, johtajansa, manunsa, niin täytyy olla eri kansakunnilla oma johtajansa, oma haltiansa, sydämensä.

„Kun luin tämän kirjan, niin sivu sivulta mielenkiintoni kasvoi . . . Oi, laskin kirjan alas polvelleni ja kyyneleet syntyivät siitä riemusta, jota tunsin, kun nyt sain lukea sitä, johon sieluni on kaivannut vastausta. Suurenmoinen kiitollisuuden tunne valtasi mieleni teihin, jonka kautta meidän kansallishaltiamme tulee tunnetuksi, teihin, joka olette lähimpänä kansamme sydäntä. Te ikäänkuin kädestä talutatte meidän kansaamme suurelle älyn ulapalle, josta näytätte meille ihmeellisyyksiä, joita sielumme kummeksien katselee. Kun sain luetuksi kirjan, päätin heti kehottaa kaikkein meidän teosofein lukemaan sen . . .”

*

Korkeampi oikeus, johon kuten muistamme Mrs. Besant oli vedonnut, ei muuttanut tuomarin päätöstä Naranyah-asiassa, kertovat meille sanomalehdet. Päätös vahvistettiin ja määrättiin, että Mrs. Besantin kuuden viikon sisässä tulisi toimittaa pojat isälle.

Saa nähdä, kuinka nyt käynee. Mrs. Besant ei tietenkään peräydy askeltakaan siitä, mikä hänen mielestään on oikein. Ja me tiedämme, että hänen mielestään olisi väärin, että Alcyone ja Mizar jätettäisiin isän huostaan, joka tuomarin oman päätöksen mukaan on valheellinen ja heikko luonteeltaan. Tiedämme myös, että pojat itse eivät tahdo palata takaisin Intiaan. Heillä on ystäviä ympäri maapalloa, jotka ovat kiitollisia saadessaan tarjota heille suojaa ja kotia ja tilaisuutta opintojen jatkamiseksi. Varmaan oikeuden päätöstä ei tulla noudattamaan. Saa sentähden nähdä, tuleeko Mrs. Besant tavalla tai toisella vainonlaiseksi. Vielä on olemassa korkein oikeus, n. k. Privy Council, johon hän saattaa vedota. Kuinka tahansa käynee, Teosofisen Seuran jalo presidentti on epäilemättä valmis kärsimään mitä tahansa sen nuorukaisen puolesta, jonka Mestari on uskonut hänen holhokikseen ja jonka tulevaisuudesta hän toivoo niin suurta.

*

Venäjän T. S:n ylisihteeri, neiti Anna Kamensky vieraili Helsingissä erään sihteerinsä neiti Pavlinovin seurassa marraskuun 15 ja 16 p:nä. Lauantai-iltana oli sängen tunnelmikas perheiltama Boulevardilla ja sunnuntaina nti K. luennoitsi Uusmaalaisen Osakunnan talolla saksaksi „Kauneuden tehtävästä”, jossa tilaisuudessa sitäpaitsi rouva Olga Salo lausui Schillerin runon „Das Bild von Sais” ja Oskar Merikanto esitti pianokappaleen. Iloista oli taas tavata sydämellisiä venäläisiä teosofeja, ja marraskuun 27 ja 28 p:nä vieraili puolestaan joukko suomalaisia teosofeja venäläisten luona Pietarissa.

*

Teosofinen Kustannusliike on julkaissut seuraavat uudet kirjat:

Kristus ja Buddha, kirjottanut C. Jinarajadasa, suom. H. V. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—. Tämä on kokoelma kertomuksia, todella viehättävän runollisia pikkukuvauksia todellisuudesta, joita ken tahansa suurimmalla mielihyvällä voi lukea.

Tuonpuoleiset vertaukset, kirjottanut V. H. V. Hinta Smk. 3:—, sid. 3:75. Tämä kirja on jatkoa kirjaan „Kristinopin ydin” ja toinen osa sarjasta „Kristinopin alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta”, mutta sopii myös sinään luettavaksi. Aavistamattomia kauneuksia ja syvyyksiä paljastuu siinä etemme evankeliumein vertauksista.

Valon Herra, kirjottanut *Iki-Tursas*. Hinta Smk. 2:–, sid. 3:–. „Oppimaton” kansan mies on tähän koonnut muutamia runoelmiaan ja ajatelmiaan, ja varmaan jokainen lukija hämmästynee niiden syvällistä teosofista sisältöä ja mielellään antaa anteeksi runojen puutteellisen ulkoasun.

Piakkoin valmistuvat painosta: *Lummesarja I. Satuja*, engl. kiel. suom. Kyllikki Ignatius, kuvittanut Hilka Finne. Hinta sidottuna Smk. 2:75. – *Hänen nimessään*, kirjottanut C. Jinarajadasa, suom. *H. V.* Hinta Smk 1:–, sid. 2:–. – *Idän Tähti*, joululehti, toimittanut *V. H. V.* Kuvitettu. Hinta 50 p.

TIETÄJÄ 1914

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2-5

Kun toivotamme toisillemme onnellista uutta vuotta, toivokaamme samalla, että oppisimme kulkemaan tietä, joka onneen vie. Sillä vaikka ihmiset mielellään ja luonnostaan etsivät onnea, eivät kaikki ole halukkaita vapaaehtoisesti astumaan onnen tielle, vaan antavat elämän kokemusten heitä sinne pakolla johdattaa.

Tietäjät ja viisaat ovat yhtä mieltä siitä, että onneen eli autuuteen johtaa määrätty elämäntie. Ken ei sitä kulkea tahdo, hän turhaan saa onnea etsiä. Ja tämän tien alkuaskel on siinä, että ihminen luopuu onnen etsinnästä itselleen.

„Ajattele kaikkien onnea, tee työtä ja täytä velvollisuutesi, mutta älä pidä omaa onneasi silmämääränäsi”, on ensimmäinen käsky. Tosi onni on rakkaudessa, iankaikkinen autuus on iankaikkisessa rakkaudessa ja sääliissä, ja tämä autuus on onnen tien päämäärä. Ihanteena hämmöittää vaeltajalle täydellinen ihminen, mestari, joka kaikkia rakastaa ja kaikki tietää. Ihanne heittää valonsa ja voimansa tien joka kohdalle, sentähden vaeltaja heti pyrkiä rakkauteen ja viisauteen.

Onnen elämäntiellä ihminen voittaa sisäiset vihollisensa. Mutta hän ei aloita väärästä vaan oikeasta päästä, voittaen vihamiehensä oikeassa järjestyksessä.

Ensimmäiset viholliset ovat sokea itsekkyyys, kylmyys, ymmärtämättömyys, kovuus, sydämettömyys, suvaitsemattomuus. Niiden voittaminen käy siten, että ihminen kasvattaa itsessään vastaavia hyveitä: inhimillisyyttä, myötätuntoa, sääliä, sydämellisyyttä, ymmärtämystä, hellyyttä, suvaitsevaisuutta. Iloitse iloisten kanssa, sure surevien parissa, anna apua missä tarvitaan, sekä henkistä että aineellista, — siten poistat ensimmäiset esteet onnen tieltä.

Toiset viholliset ovat epäily, pelko, epäusko, yksinäisyyden ja alakuloisuuden tunne. Sinä joudut näiden kiusausten valtaan, kun olet kasvattanut sydämesi hyväksi. Kun itse olet auttavainen, lämminsydäminen, rehellinen keskellä maailmaa, joka useinkin näyttää kolkon itsekkäältä, ilkkuvalta ja petolliselta, silloin tulevat epäilykset ja sinä kysyt: „mitä hyötyä on hyvydestä? Onko edes Jumala hyvä, jos Jumalaa on olemassakaan?” Näitä kiusauksia voitat lujalla uskolla ja rohkealla mielellä. Älä päästä niitä sieluasi raatelemaan. Ne on välttämättä voitettavat, sillä kun ne voitat, tapahtuu sinulle suuri ilo. Sydämesi on puhdistunut ja sinä saat nähdä Jumalan. Saat todella kokea, että on olemassa Suuri Elämä ja Suuri Elämän Henki, joka on Isäsi ja sinua rakastaa. Ihmeellinen todella on se hetki, jolloin Jumalasi sinulle kuiskaa: „minun rakas poikani.”

Vasta kolmannessa sijassa tulevat ne viholliset, joita kutsutaan synneiksi, paheiksi, vioiksi, huonoiksi ominaisuuksiksi j. n. e. Sillä ennenkuin sydämessäsi asuu sääliä ja rakkautta, ennenkuin sielusi tietää Jumalan olemassaolon, et kykene itseäsi muuttamaan. Korkeinkaan kasvatat itsesi ulkokullatuksi fariseukseksi ja katkeraksi ihmisvihaajaksi, joka ainaisessa synnintunnossa ja toisten tuomitsemisessa kulutat päiväsi. Vaan

kun olet edelliset viholliset voittanut, silloin voitat nämäkin. Opit toivomaan ja kärsivällisenä odottamaan, kunnes Isä katsoo sopivaksi tehdä sinusta täydellisen ihmisen ilman vikoja ja heikkouksia.

Niinkuin apostoli sanoo: „niin ovat nyt nämä kolme: usko, toivo, rakkaus, mutta suurin niistä on rakkaus.”

Rakkaus on a ja o, alku ja loppu – tien alku ja lopullinen päämäärä.

Ken sitä tietä kulkee, hän saavuttaa onnen.

*

Ruotsissa ilmestyi jouluksi kirja, joka lienee herättänyt jonkun verran huomiota, nyt kun taas on puhuttu teosofiasta ja T. S:sta maailman sanomalehdistössä. Kirja on nimeltään *Teosofi och teosofier* (teosofiaa ja teosofeja) ja sen on kirjottanut neiti Anna Maria Roos, jonka kynä kirjallisella ja sanomalehtialalla on ennestään tuttu. Kirjassaan hän arvostelee teosofiaa maailmankatsomuksena ja T. S:n johtavia henkilöitä tämän maailmankatsomuksen edustajina, mutta työhönsä hän nähtävästi on ryhtynyt vakaumuksella ja epäilemättä vilpittömällä mielellä, joten on luultavaa, että hänen kirjastaan voi joillekuille lukijoille olla positivistakin hyötyä.

Tekijän oma henkinen kanta on jokseenkin seuraava: jälleensyntyminen on aivan oikea oppi, vieläpä kristillinen (tekijä on uskovainen kristitty), karma samaten; ihmisellä on varmasti psyykkisiä ja yliaistillisia kykyjä, selvänäköisyyttä y. m., jotka eivät vielä ole kaikissa puhjuneet, ja luonnossa on paljon salaisia ja vielä tutkimattomia lakeja: mutta Mestareita ei ole. Jeesus Kristus on kaikki kaikessa. Teosofinen Seura, joka perustuu Mestarein olemassaoloon, lepää täten valheen pohjalla, ja luonnollista on sentähden, että kaikki Seuran johtajat ovat olleet ja ovat pettureita tai petetyitä tai kumpaakin.

Neiti Roos koskettelee kertomuksia Madame Blavatskystä ja pitää todistettuna, että hän oli humbugi. Eversti Olcott oli kyllä kunnan mies, mutta tietysti hieman tyhmä ja itserakas. Mrs. Besant, jonka vilpittömyyttä ja nerokkuuta ei ennen saattanut epäillä on nyttemmin Alcyone-jutussa näyttänyt, että hänkin on horjahtanut entisestä siveellisestä tasapainostaan. Neiti Roosin kannalta katsoen on miltei ilahduttavaa, että tällä tavalla tulee ilmi, miten löyhällä pohjalla teosofiset totuudet lepäävät. Hänen loppupäätöksensä onkin, että Teosofisen Seuran työ on suuresti vahingoittanut ja vaikeuttanut semmoisten järkähtämättömien totuuksien kuin esim. jälleensyntymisen leviämistä maailmassa!

Luin kirjaa jännityksellä ja uteliaisuudella. Se on verrattain etevästi kirjoitettu ja muutamia vääriä tiedonantoja lukuunottamatta yleensä asiallinen. Mutta lopetettuani lukuni teki mieleni kysyä: „neiti Roos, jos muut teosofiset perusopit ovat tosia, minkätähden oppi Mestareista on tuulesta temmattu?” ja: „neiti Roos, kuka eli mikä liike olisi viimeisen 30 vuoden aikana tehnyt esim. jälleensyntymisopin tutuksi maailmassa ja selvittänyt ja esittänyt saman opin niin luonnolliseksi, että tekin kristittynä sen hyväksytte, ellei Teosofinen Seura olisi sitä tehnyt? Missä siis on T. S:n vahingollinen vaikutus? Teidän mielestänne teosofiset johtohenkilöt eivät täytä mittaansa, mutta kymmeniä tuhansia ihmisiä on, jotka eivät arvostele noita henkilöitä omien mittapuittensa mukaan, vaan yksinomaan iloitsevat siitä, että he ovat työskennelleet ja yhä työskentelevät maailman hyväksi, vaikkei maailma heitä tunne . . . Ja eikö maailma ole aina sillä tavalla kohdellut profeettojaan?”

*

Jouluksi julkaisemamme satukirja (Lummesarja I: Satuja) on kirjeessä suomentajalle saanut osakseen seuraavat kiittävät sanat eräältä hyvin oppineelta ja arvokkaalta henkilöltä: „Kaunis kirja ja herttainen sadusto, jonka eilen luin loppuun, olivat minulle täysi yllätys. Onhan se kirkas rengas rakkauden kultaisessa ketjussa. Ihmettelen niinikään Hilikka Finnen kirkasta kuvitusta. Onhan se harrasta jumalanpalvelusta, kun annamme parastamme Suomen kansalle. Kiitos!”

*

Minulle on tätä numeroa varten lähetetty eri tahoilta niin runsaasti kirjoituksia, että helposti niillä täyttäisin kolme tai neljä kertaa tavallisen Tietäjän tilan. Tästä suuresta osanotosta lausun vilpittömän iloni ja kiitokseni. Koska miltei kaikki kirjoitukset ovat mieltäkiinnittäviä ja hyvin kirjoitettuja, koetan niitä käyttää niin pian kuin mahdollista. Olisi todella hauskaa, jos Tietäjä voisi ilmestyä kaksi tai kolme kertaa paksumpana! Riittäisi silloin lukemista kuukauden ajaksi.

*

Rouva A. L. Pogosky, Venäjän T. S:n jäsen, lähetti äsken minulle pienen kirjansa *Fellowship in work* ja kirjotti samalla seuraavan kirjeen:

„Rakas ystävä. Lähetän Teille pienen kirjani. Ennenkuin panette sen kirjastonne hyllylle jäsentenne tarpeeksi, tahdotteko minulle tuottaa sitä iloa, että sen luette? On niin perin harvoja niitä, jotka todella kannattavat minun aatteitani ja elävät niiden mukaan, että minun täytyy koettaa saada niiden joukkoon Teidätkin, jotka rakennatte elämänne ja autatte muita sitä rakentamaan paremman, oikeamman mittapuun mukaan. Minulla on mistä lieneekään se vaikutelma, että Suomen kansa on lähempänä työn ihannetta kuin Venäjän kansa. Täkäläisillä sivistyneillä luokilla ei ole mahdollisuutta antautua sydämellään ja sielullaan muuhun työhön kuin tieteeseen ja taiteeseen, näiden rajotetussa merkityksessä, ja jokapäiväinen työ on heille muodostunut joksikin pahaksi eikä siunaukseksi. Toisaalta rahvas on niin rasitettu, ollessaan pakotettu työskentelemään yli voimiensa, ettei heillä ole aikaa edes ajatella, onko työ pahaa vai siunausta. Tämän täytyy muuttua; oikeuden täytyy päästä vallitsemaan ja se tapahtuu silloin kun meidän kantamme muuttuu sisäisessä itsessämme.

Minulla on sydämelläni halu oppia Teiltä, kuinka kansan syviä rivejä on saatava teosofiseksi. Lienenkö erehtynyt, kun minusta tuntuu, että siinä on Suomen teosofisen liikkeen menestys ja elonvoima. Olen ollut pitkät ajat mukana Englannin seurassa (koska työni venäläisen maalais-teollisuuden hyväksi pitää minut Lontoossa asumassa, saadakseni tavaroille menekkiä). Venäläiset olot ovat sentähden minulle hieman vieraita. Niissä on niin paljon aukkopaikkoja ja tunnen, että minun on meneteltävä varovaisesti.”

Luin kirjan ja ihastuin siihen. Tietäjä julkaisee nyt ensimmäisen luvun siitä: *Toveruushenkeä työhön! I. Työn turmeltuminen.*

*

„Halcyon” nimisessä amerikkalaisessa Idän Tähdelle omistetussa aikakauskirjassa on julkaistu seuraava runo, jonka J. S. on suomentanut Tietäjää varten:

ANNIE BESANTILLE.

Niin ylen ylhäinen oot keskellämme,

niin alas kasvot armaat alennat:
kaikille, ymmärtävä ystävämme,
suot sanan hellän, kätes tarjoat.
Oi, Kristussielu, meidän on nyt vuoro
sua kunnioittamalla kumartaa,
sun luokses tulla; saakoon lemmen kuoro
vapaana kaunihina kajahtaa.

Oot tähti kirkas, me vain kipinöitä:
mit taitaisimme sulle toivottaa?
— Ei sulle mitään. Me vain tahtos töitä,
sun suuntaas seuraamme kuin sumusta.
Menestys niille! Kaunein kirkkahin
tää vuotes olkoon, runsassatoisin!

Maitra.

Helmikuu, s. 49-52.

Tietäjän lukijat, jotka viime vuonna seurasivat A. A. S:n kirjoitussarjaa „Veljeyden toteuttamisesta” tutustuivat varmaan mielenkiinnolla kirjottajan rohkeihin ajatuksiin ja ehdotuksiin. Useimpia lukijoita A. A. S:n teorit lienevät hämmästyttäneet, muutamissa ehkä herättäneet vastustushalua, toisissa taas myötätuntoa. Kirjottaja ehdottaa nimittäin, lyhyesti sanoen, että perustettaisiin pankki, joka ottaisi vastaan rahoja maksamatta niistä korkoa, mutta lainaisi rahoja ulos, etupäässä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, pientä välitysprosenttia vastaan. Tämmöinen pankki olisi todella ihmeellinen rahalaitos: ihmiset tallettaisivat siihen rahojaan hyötymättä niistä ollenkaan! Ensimmäinen ajatus lienee kaikilla maailman menoon perehtyneillä lukijoilla ollut: „juurta jaksain fantastinen haave!” Mutta lienee sentään joku ajatuksissaan lisännyt, vähän mietittyään asiaa: „ehkä olisi niin hyviä ihmisiä, että lainaisivat pankille rahansa odottamatta korkoa, kun tietäisivät, että rahoja käytetään esim. teosofisiin tarkoituksiin . . . Ehkäpä tässä minäkin . . .”

Viime kesästä lähtien, jolloin kesäkurseilla ajatus pantiin alulle, ovat muutamat teosofit pohtineet tuommoista ihannepankkia. Enimmäkseen ovat kallistuneet siihen mielipiteeseen, että pieni korko, esim. 1 à 3 prosenttia, rahoista maksettaisiin. Asia saisi silloin käytännöllisemmän leiman, eikä tuntuisi aivan tuulesta temmatulta. Ja olisihan kuitenkin suureksi avuksi teosofisille yrityksille, että saataisiin niitä varten rahaa 3 à 4 prosentin korkoa vastaan.

Äsken olin keskustelussa herra A. A. S:n kanssa. Sydämeni on aina kallistunut hänen kantansa puolelle ja nyt hän voitti järkenikin vastarinnan. Tunnustan avoimesti, että nyt kannatan hänen ehdotustaan periaatteellisesti oikeimpana ja todellisuudessa käytännöllisimpänä. Sillä pankki, semmoinen kuin hänen veljeyspankkinsa ei ainoastaan taloudellisesti tukisi kansan henkistä ja aineellista kehitystä tarkottavia sivistysrientoja, vaan myös itse sinään vaikuttaisi siveellisesti, puhdistavasti ja kohottavasti kansaan.

Kuvitelkaamme, että meillä olisi teosofinen säästöpankki. Säästöpankkien tavalla se vastakirjaa vastaan ottaisi rahoja vastaan yleisöltä ja lainaisi niitä johtokunnan harkinnan mukaan kiinnityksiä y. m. takuuksia vastaan, sanokaamme alussa suorastaan teosofisiin tarkoituksiin. Johtokunnan muodostaisivat muutamat teosofisesti tunnetut luottamushenkilöt. Pankki eroaisi toisista siinä, että tallettajille ei maksettaisi korkoa ja että lainanottajilta vaadittaisiin vain 1 à 2 prosentin vuotuista korvausta rahoista.

Mikä tästä olisi seurauksena? Niinkauan kuin pankin rahoja käytettäisiin yksinomaan teosofisiin tarkoituksiin, eivät tietenkään muut kuin teosofisten aatteiden kannattajat sijoitaisi siihen rahojaan. Liikkeen

kasvaessa, kun pankki rahoillaan edistäisi erilaisia sivistysrientejä, lisääntyisi tallettajien joukko syrjäisestäkin yleisöstä.

Mutta heti alusta saakka kaunistaisi kaikkia tallettajia yhteinen piirre: he eivät rahoillaan etsisi etua itselleen. Heidän tosin ei tarvitsi rahojaan lahjottaa; koska tahansa he heti tai määräajan kuluttua voisivat saada rahansa takaisin pankista; mutta he antaisivat rahojensa palvella kansan yhteisiä etuja pyytämättä mitään salaista korvausta itselleen.

Sentähden teosofinen säästöpankki ei olisi rikasten pankki, ei ainakaan niiden, jotka tahtovat koroillaan elää tai nautintoja hankkia. Teosofinen säästöpankki olisi ennen kaikkea pienten ja yksinkertaisten, puhdassydämisten ja rehellisten ihmisten rahalaitos!

Jos minulla on säästettynä esim. sata markkaa, on tosiaan taloudellisesti jokseenkin yhdentekevää, nautinko säästöistäni neljä ja puoli tai viisi markkaa korkoa vuosittain vai jäänkö edelleen ainoastaan sadan markan omistajaksi. Mutta siveellisesti on suunnaton ero sen seikan välillä, että hiellä ja vaivalla kootut rahani käytetään liike-elämän johonkuhun huijaukseen, ja sen seikan, että tiedän niillä palvelevani kansani henkistä ja aineellista parasta. Tottahan mielelläni tukehutan omanvoiton pyyntöni ja luovun mitättömästä vuotuisesta korosta, kun siten käteni pysyvät puhtaina nykyisen liike-elämän lukuisista tahroista!

Toista on tietysti, jos minulla on satatuhatta markkaa ja tämän summan koroilla tahdon elää huolettomasti. Silloin en sijota rahojani teosofiseen säästöpankkiin, vaan yhteen niistä lukuisista pankkilaitoksista, jotka suurimmalla mielihyvällä palvelevat personallisia etujani tässä suhteessa.

Tämä on todella ihmeellinen suunnitelma, jota kannattaa vakavasti harkita. Kun se toteutuu, toteutuu luultavasti samalla vanha sananlasku: „monta ojaa pienykäistä suuren kosken kasvattavat.” Sillä vaikkeivät rikkaat ja mahtavat tällä tavalla auttaisivat kulttuurityötä, auttaisi ja edistäisi sitä varmaan vielä suuremmalla voimalla ja ponnella „kansan karttuaisa käsi.”

*

Nyt kun „Salaisen Opin” ensimmäinen osa on ilmestynyt suomeksi, on varmaan moni suomalainen teosofi sitä lukiessaan tai selaillessaan kysynyt itseltään, kuinka on mahdollista tuota kirjaa ymmärtää. Niin vaikeatajuiselta, hajanaiselta ja oppineelta se ensi lukemalta tuntuu. Olkoon siis heille lohdutuksena sanottu, että kuta enemmän siihen syventyy, sen rakkaammaksi se tulee. Huvikirjana sitä kyllä ei voi lukea; siihen se on liian raskas. Mutta se on mainio tiedon lähde. Kun jokin pulmallinen oppikysymys esiintyy, on miltei varmaa, että „Salainen Oppi” siitä puhuu tai sitä koskettelee. Ja jos on tottunut käsittelemään „Salaista Oppia” tietosanakirjan tapaan, löytää pian asianomaisen vastauksen tai viittauksen, joka antaa aihetta pohittamiseen. En ollenkaan tarkota, että „Salaista Oppia” olisi pidettävä ehdottomana auktoriteettina, ajattelen vain, että yhdellekään totuutta etsivälle teosofille ei saata olla haitaksi tietää, mitä H. P. Blavatsky — teosofisen liikkeen alkuunpanija ja ensimmäinen opettaja — pääteoksessaan kysymyksen alaisesta asiasta sanoo. Kun kaikki kolme osaa ovat ilmestyneet, voidaan laatia ja julkaista indeksi eli rekisteri, jossa aakkosellisessa järjestyksessä on mainittu kaikki asiat, opit, nimet j. n. e., mitkä „Salaisessa Opissa” saavat selityksensä ja valaistuksensa.

Lähes kahdeksantoista vuotta sitten kirjoitin lyhyen esityksen „Salaisen Opin” maailmankatsomuksesta. Maattuaan kauan käsikirjotuksena tämä esitys (joka muuten oli suomennettu alkuperäisestä ruotsinkielisestä käsikirjotuksestani) painettiin kymmenkunta vuotta sitten („Salainen Oppi” ynnä muita kirjoituksia, Helsingissä 1904). Koska tämä kirjanen jo aikoja sitten on ollut loppuunmyyty, vaikka sitä silloin tällöin on kysytty, rohkenen tässä Tietäjän numerossa uudestaan julkaista kirjoitukseni edellisen osan, sen joka koskee nyt ilmestynyttä „Salaisen Opin” ensimmäistä osaa. Ehkä kirjoitukseni, joka monen tuskan ja ponnistuksen

perästä syntyi nuoren teosofin aivoissa, saattaa edes joitakin toisia „Salaisen Opin” lukijoita auttaa heidän yrityksissään luoda yhtenäistä kokonaiskuvaa kirjan sisällyksestä.

*

Viime vuonna tähän aikaan elimme kaikki toivossa saada tervehtiä Mrs. Besantia vieraaksemme kesällä. Se toivo petti, mutta ihanampaa vuosikokousta tuskin Suomen teosofit ennen olivat viettäneet. Tänä vuonna mielet eivät ole odotuksesta kiihtyneet. Kuitenkin on mahdollista, että Mrs. Besant saapuu Suomeen tänä vuonna; meillä on hänen lupauksensa, jos hän vain pääsee matkustamaan Intiasta. Jos onni on hänelle suotuista, jättää hän Intian maaliskuussa ja saapuu Eurooppaan huhtikuussa. Vuosikokous meillä sitten on ehkä juhannuksen aikana taas ja sen yhteydessä kesäkurssit.

Maaliskuu, s. 97-102

Toukokuun 12 p:nä 1852 Snellman lausui Castrénin haudalla m. m. seuraavat sanat:

„Kaitselmuksen johdatukset ovat tutkimattomat. Jumalan teitä ihmiskunnan ja kansojen kanssa ei mikään ihmisviisaus ennakoita saata tutkia. Mutta jos suomalainen mies sielunsa sisimmällä antautuu työhön isänmaansa kielen ja kirjallisuuden, suomalaisen kansan tulevaisuuden puolesta yleensä, minkä varmuuden tästä tulevaisuudesta antaa hänelle menneisyyden tarkastelu, nykyisyyden näkeminen? Kuka elää, joka rinnassaan kantaa lujan tietoisuuden, kuolemassakin varman uskon, että tämä aika on tuleva? Semmoinen usko olisi jo enemmän kuin toivo — se olisi todistus. Myöntävä vastaus olisi onni. Vaan pelkään, ettei kukaan vastaa — ei kukaan.

„Eikö sitten tämä usko voinut löytyä hänessä, tuossa sydämessä, jonka rakkaus oli niin voimakas? Ei, suomalainen synnyinmaa! Jaloimmat poikasi kulkevat surun painamina, katse maahan luotuna, ja kun heidät poveesi kätketään, on vain haljennut sydän, joka jo ennestään oli murtunut” (Joukahainen V, 1864).

Juhana Vilhelm Snellmanin sanat ovat merkille pantavia, koska ovat profetallisia kielteisessä merkityksessä. Jalo tieteen sankari M. A. Castrén oli tosiaan mukana vain synnytystuskissa, mutta Snellman itse sai jo myöhemmin elämässään aavistaa, että Suomenkin kansalla saattoi olla edessään tulevaisuus. Ja meistä, jotka elämme uuden vuosisadan aamusarastuksessa, moni jo tuntee tuota horjumaton uskoa, jota Snellman kaihomielin kaipasi. Me uskomme, etteivät kansamme suurimmat sankarit viime vuosisadalla, Castrénit, Snellmanit, Lönnrotit, Europaeukset, Kivet, Runebergit, Topeliukset, Mechelinit ynnä monet muut, turhaan eläneet, rakastaneet, ponnistaneet. Heidän sydänverensä kostuttamana on maamme vielä kasvava kukoistavan kulttuurin.

Kullakin ajalla on omat tehtävänsä. Viime vuosisadan suuri herätystyö teki Suomen kansan tietoiseksi omasta kansallisuudestaan. Kahdeskymmenes vuosisata on tekevä Suomen kansan tietoiseksi kansallisesta tehtävästään. Ehkä jo kahdeskymmenes ensimmäinen on näkevä Suomen kansallisen kulttuurin täysin toteutettuna.

*

Mystiikkaa moititaan tavallisesti tieteellisissä piireissä siitä, että se on vailla tieteellisyyttä sekä menetelmässään että perusteiltaan. Niin teki äsken tohtori Rolf Lagerborg ylioppilasseurassa Prometheus pitämässään esitelmässä aineesta: „Uudenaikainen mystikko: Henri Bergson.” Hän leimasi kuuluisan

ranskalaisen filosofin täysveriseksi mystikoksi, tarkottaen sillä, että tämän filosofiassa ei ollut mitään varsinaisesti uutta: Bergson muka matki keskiajan mystikoita ja vanhan ajan platonikoita, jotka uskoivat, että totuus oli saavutettavissa kuninkaallista oikotietä pitkin. Bergsonin oikotie oli intuitsioni eli sisänäkemys, joka saattoi kehittyä elämän visioniksi eli näkemiseksi. Mutta mitä muuta tämä on, huudahti tohtori Lagerborg, kuin se hypnoosi, jolle vanhat hindulaiset perustivat jumalvaipumuksensa? Intuitsioni ei voi koskaan tulla totuuden tietämisen organiksi eli välineeksi. Se vain kääntää huomiomme pois tästä maailmasta ja johtaa mystiikkaan, joka ei anna meille voitonvarmuutta vaan voimattomuuden. Intuitsioni niin muodoin ei kuulu ajatteluun, vaan runouteen . . .

Luulen kaikkien asiaatuntevien teosofein olevan yhtä mieltä tohtori Lagerborgin kanssa siitä, että ranskalainen filosofi Henri Bergson ajattelussaan lähenee mystiikkaa, niin että häntä syystä voidaan kutsua nykyaikaiseksi mystikoksi, joka nykyaikaiselle järkiajattelulle tekee ymmärrettäväksi joukon vanhoja mystillisiä periaatteita. Ja näistä tärkein on tietysti oppi totuuden saavuttamisen mahdollisuudesta. Mutta aivan toista mieltä kuin tohtori L. lienevät teosofit mystiikan ja jumalviisauden tieteellisestä arvosta ja pätevydestä yleensä.

Huonon palveluksen teosofialle ja mystiikalle tekevät tosin ne teosofit, jotka – kuten Eugène Lévy äsken julkaisemassaan ja muuten ansiokkaassa kirjassa „Rudolf Steiners Weltanschauung und ihre Gegner” (R. S:n maailmankatsomus ja sen vastustajat) – väittävät, että vasta tohtori Steiner Saksassa on työllään tuonut tieteellisyyden periaatteet mystiikan tähän saakka järjestämättömään maailmaan. Vaikken suinkaan tahdo vähentää tohtori Steinerin työn arvoa, panen jyrkän vastalauseeni tämmöistä lapsellista ihailua ja teosofista tietämättömyyttä osottavaa väitettä vastaan. Olemmehan alusta saakka oppineet teosofialta, että todellinen salatiede ja mystiikka ei ole mitään pilventakaista haaveilua, vaan tieteellisen vankkaa ja askel askelelta tarkoin määriteltyä kulkua totuuden täydellistä tietoa kohti. Ei kenenkään teosofin pitäisi esittää yhtäkään elävää tai kuollutta tietäjää semmoiseksi, joka ensimmäisenä muka on tehnyt mystiikan tieteelliseksi. Mystiikka merkityksessä tiedon tie, on ollut tieteellinen niin kauan kuin todellisia mystikoita eli tietäjiä on ollut. Ja koska Salainen Veljeskunta tällä tähdellä ei ole itseään perustanut, vaan koska sen ovat alkuaan perustaneet lähettiläät toisesta tähdestä, on siis alusta saakka ollut olemassa korkeimman tiedon edustajia. Tiedettä sanan todellisessa merkityksessä on sentähden harjoitettu tämän maan päällä vuosimiljoneja eikä vain niitä harvoja vuosisatoja, joihin nykyinen tieteellinen tutkimus on toiminut. Jokaisen teosofin pitäisi ymmärtää näitä seikkoja eikä siis erehtyä Eugène Lévy:n tavalla.

Mutta tietenkään tohtori Lagerborg ja hänen hengenheimolaisensa eivät hyväksy viimeistä väitettä. He eivät usko Salaista Veljeskuntaa olevan olemassakaan. No niin, siihen en mitään mahda. He eivät ole kokeneet sen olemassaoloa. Mutta oikeutta sitä kieltää heillä logiikan kannalta ei ole.

Kun väitämme uskovamme tiedon mestarein olemassaoloon oman kokemuksemme perusteella, he huutavat: „todistakaa, todistakaa! Me emme usko muuhun kuin aistiemme todistukseen. Sinun kokemuksesi on vain subjektiivistä harhaa, ellet voi sitä todistaa.” He eivät huomaa, kuinka löyhälle pohjalle heidän vaatimuksensa perustuu. Olisihan voitu väittää Kolumbukselle ja hänen merimiehilleen, kun he palasivat Espanjaan Amerikan löydettyään: „teidän kertomuksenne uudesta maasta ovat paljasta mielikuvitusta. Me tiedämme tieteellisten laskujemme nojalla, ettei semmoista maata ole olemassa. Millä te sen olemassaolon todistatte?” Onneksi saattoi Kolumbus Ferdinandin ja Isabellan hämmästyneelle hoville esittää muutamia indiaaneja, jotka hän oli mukanaan tuonut löytöretkeltään. Niiden olemassaoloa ei saattanut kieltää – olivathan tuossa silmien edessä, – ja niin sen ajan kirjanoppineet tukkivat suunsa ja arvelivat itsekseen kuka mitäkin, jokainen järkensä jälkeen. Mutta jos ei Kolumbuksella olisi ollut noita indiaaneja, – mitähän silloin kirjanoppineet olisivat sanoneet ja tehneet?

Eivätkö nyt epäilijät ja materialistit huomaa, että kaikkien aikain mystikot ovat aivan samassa asemassa kuin Kolumbus ja hänen merimiehensä? He – mystikot – ovat nähneet uuden maan. He kuvaavat sen

luontoa, sen asujaimia sen olosuhteita. Monet heistä ovat tuoneet epäamättömiä todistuskappaleita mukanaan löytämästään uudesta maasta.

Myönsihän kriitikkojen kriitikko, Immanuel Kant, ettei saattanut epäillä Svedenborgin muutamien näkyjen todellisuutta! Ja koska jo yksi ainoa indiaani todistaa Amerikan olemassaolon, eikö samaten yksi ainoa epäamätön yliaistillinen kokemus todista yliaistillisen maailman todellisuutta? Mutta näitä yliaistillisiä todistuskappaleita on tuhansittain! Moni, moni „arki-ihminen” on ainakin kerran elämässään ollut kosketuksessa yliaistillisen maailman kanssa. Salatieteilijät ja mystikot ovat jatkuvassa yhteydessä sen maailman kanssa. Kuinka kirjanoppineet rohkenevat kieltää näitä tosiasioita? Eivätkö huomaa sen tapahtuvan kaiken logiikan kustannuksella? Eivätkö älyä, etteivät sillä paljasta muuta kuin oman tietämättömyytensä?

Tietäjät ja mystikot eivät yritäkään todistaa. He tietävät, ettei totuutta oikeastaan voi todistaa. Millä esim. auringon valo todistetaan? Se todistaa itse oman olemassaolonsa. Ihmiselle, joka aina on asunut pimeässä luolassa, voi auringonvalosta kertoa, mutta hän saattaa sokeudessaan epäillä kertomusta haaveeksi, ennenkuin itse astuu ulos päivän valoon ja – näkee.

Ihminen on luonnostaan sokea. Mystikko yksin näkee.

Kenen puolella on epätieteellisyys?

*

Parastaikaa tapahtuu Teosofisessa Seurassa presidentinvaali. Mrs. Besantin toiminta-aika loppuu näet heinäkuun 6 p:nä tänä vuonna, jolloin uuden vaalin tulokset julaistaan. Ei tarvitse olla profeetta voidakseen ennustaa, että Mrs. Besant tulee uudelleen valituksi. Seuran Pääneuvosto, johon m. m. ylishteerit kuuluvat, on nimittänyt hänet presidenttiehdokkaaksi. Mrs. Besant on sen johdosta lähettänyt seuraavan kirjelmän T. S:n jäsenille:

„Ystävät: Velvollisuuteni on esittää teille lyhyt kertomus niiden puolenseitsemättä vuoden aikana suoritetusta työstä, jotka ovat kuluneet siitä, kun te valitsitte minut presidentinvirkaan v. 1907.”

„Ensin aineellisesta edistyksestä. Kun virka-aikani alkoi, meillä oli 11 kansallista seuraa, 567 looshia ja 14,863 toimivaa jäsentä; nyt kun se on loppumassa, meillä on 23 kansallista seuraa, 952 looshia ja 22,744 toimivaa jäsentä. Päämajamme tulot olivat v. 1907 18,715 rupiita,¹⁾ v. 1913 68,331 rupiita. V. 1908 luovuimme päämajalle sisäänkirjotusmaksuista tulleesta 25 prosenttiin osuudesta ja vähensimme vuosiveron 8 penny'ksi.²⁾ Tulojen suuri lisääntyminen on tapahtunut tästä uhrauksesta huolimatta. V. 1907 meillä oli maata Adyarissa 27 acre'a,³⁾ v. 1913 273 acre'a. Päämajan omaisuuden kokonaisarvo oli v. 1907 227,760 rupiita ja v. 1913 696,998 rupiita. Ootacamundissa on ostettu maatila, johon kuuluu toista sataa acre'a hyvää maata ja suuri bungalow. Päämajan tiluksilla on tehty suunnattoman paljon istutustöitä ja rakennettu sähkölaitos, höyrypesulaitos, leipomo ja meijeri. Hyvästi toimiva kirjapaino luovutetaan T. S:lle, kun se vapautuu veloista. Kustannusliike on nyt hyvin suuri. Päämaja sai v. 1913 vuokrina, korkoina ja puutarhatuotteissa 25,431 rupiita.

---

¹⁾ 1 rupii=Smk 2:38.

²⁾ penny on noin 10 Suomen penniä.

³⁾ 1 acre=0,405 hehtaaria.

„Kaikesta tästä en minä personallisesti ansaitse mitään kiitosta. Minulla on vain se hyvä onni, että saan olla välineenä, jonka kautta vedetään yhteen ja pidetään koossa T. S:aan liittyvät valitut sielut.

„Ainoat tapaukset, jolloin jäseniä huomattava määrä on eronnut, olivat aivan alussa brittiläisessä osastossa, jonka jäsenistä noin 500 heti alussa ei hyväksynyt minun valitsemistani, ja saksalaisessa osastossa, jossa tapahtui seuraavaa, niinkuin vuoden 1913 presidenttipuheessani olen kertonut (seuraa lyhyt kertomus viimevuotisesta erosta).

„Joka maassa teosofia leviää, ja jäsenten tarmo, yhteishenki ja hyvä työ puhuu omasta puolestaan. Se, että saan olla tämän inspiratsioonin tichyenä, on minulla paljon suurempiarvoinen asia kuin mikään muu.

„Te tiedätte kaikki, mitä hyökkäyksiä minua vastaan on tehty. Nyt on teidän lausuttava tuomionne.

„Te tiedätte, että yhä en hyväksy neuvoa, jonka Mr. Leadbeater vuosien 1900-1904 kuluessa antoi kolmelle pojalle, ja olen ottanut häneltä lupauksen – jonka hän on rehellisesti pitänyt – että hän ei sitä koskaan enää toista. Ja samalla kuitenkin kunnioitan häntä ihmisenä ja olen kiitollinen hänen suunnattomista palveluksistaan T. S:lle enkä tule muuttamaan kantaani häneen nykyisten mitä ansaitsemattominten hyökkäysten vaikutuksesta. Toivoisin, että hänen parhaajansa koettaisivat noudattaa hänen puhdasta elämäänsä ja rajatonta ihmisrakkauttaan.

„Jos tahdotte, että poistun, jatkan työtäni T. S:n puolesta presidentinviran ulkopuolella. Jos tahdotte, että pysyn virassa, otan yhtä mielelläni vastaan päätöksenne ja jatkan työtäni presidentinvirassa. Jos tiedätte ketään, miestä tai naista, joka luullaksenne palvelee teitä paremmin kuin minä voin, silloin pyydän: hyljätäkää minut ja pidättäkää itsellenne mahdollisuus tehdä parempi valinta. Siinä tapauksessa minä tahdon parhaani mukaan auttaa uutta ehdokasta. Voitte löytää monta, jotka herättävät vähemmän vastustusta, kuin mitä minua kohtaan osotetaan, mutta ette voi löytää ketään, joka enemmän rakastaa Teosofista Seuraa.

„Johtakoot mestarit teitä oikeaan päätökseen ja lähettäkööt meille kaikille rauhan siunauksen.

Annie Besant,

Teosofisen Seuran presidentti.”

*

Kesäkurssien ohjelma tänä vuonna taitaa tulla entistään rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Esitelmistä tiedän jo mainita rouva Tyyne Vuorenjuuren esitelmät aineista „Suuria naisia” ja „Taideteosten ymmärtäminen”; V. H. V. on luvannut puhua kansan eepoksista, kosketellen tällä kertaa intialaista Mahaabhaarataa ja Raamaajaanaa, babylonialaista Gilgamesch’ia, Homeroksen ja Ossianin lauluja. Kesäkursseihin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja meille tunnetut ei-jäsenet. Kokemus on osottanut, että teosofiseen ajatteluun perehtymättömät eivät kestä kurssien älyllisiä ponnistuksia.

Huhtikuu, s. 149-152

Kuningas- ja aateliskruunut ja -vaakunat ovat, niinkuin tiedämme, vertauskuvia kantajainsa korkeammasta yhteiskunnallisesta arvoasteesta. On olemassa kokonainen tiede, heraldikka, joka tutkii näiden vervauskuvain syntyä ja merkitystä. Kuten yleensä on laita inhimillisten vertauskuvain, on näidenkin symbolein syntyperä oikeastaan okkultista laatua, ja niiden tarkoituksena on alkuaan ollut kuvata ominaisuuksia kantajain, fyysillisille silmille näkymättömissä, käyttövälineissä. Kruunun tarkoituksena oli

kuvata sielullista valokehää ihmisen pään ympärillä ja vaakunan jalointa ominaisuutta hänen tunneruumiissaan. Jokainen selvänäkijä nimittäin tietää, että ihmisen pään ympärillä alkaa loistaa, sitä myöten kun hän älyllisesti ja henkisesti kehittyi, ja myöskin että tunneruumiin ominaisuuksia kuten jaloutta, urhoollisuutta, puhtautta j. n. e. kuvaavat astralisesti erilaiset luonnosta, varsinkin eläinkunnasta, otetut muodot. Jos tahtoisimme teosofisina salatieteilijöinä tarkemmin määritellä loistokehää pään ympärillä, voisimme sanoa, että se *gloria*, joka inspiratsioonin hetkenä loistaa puhdistuksen tiellä kulkijan pään ympäri, saavuttaa pysyväisen aurinkomaisen muodon ja hohteen, kun adepti-ihminen kulkee neljännen ja viidennen vihkimyksen välisellä tiellä, ja toiselta puolen, että se suurenmoinen ja valtavan loistoinen kuningaskruunu, joka Mestarin päätä koristaa, myös yksinkertaisempaan, mutta yhä kauniimmaksi kehittyvänä aateliskruunun loistaa vihityn opetuslapsen ohimoilla. Todellinen jalosukuisuus on täten sielullista laatua, ja jokainen ihminen on syntyperältään kuninkaanpoika, joka kerran itse tulee kuninkaaksi, kun hän nousee niitä portaita, jotka valtaistuimelle vievät.

*

Valtakuntien ja maiden vaakunat ovat myös vertauskuvia. Kilvessä oleva kruunu kuvaa sitä jumalallista haltiaolentoa, joka näkymättömästä maailmasta käsin johtaa kansan kohtaloita ja kehitystä. Vaakunassa oleva leijonan, kotkan, liljan tai muu kuva symbolisoi niitä taivaallisia sotajoukkoja, jotka ympäröivät kansallisdeevaa ja saavat värityksensä kansallisesta aurasta. Tietysti nämä vaakunat samoinkuin aateliskilvet saattavat olla huonosti valittuja, kun valinta ei ole okkultisella tavalla tapahtunut.

Mitä nyt erityisesti Suomen vaakunaan tulee, on sen valinnassa mielestäni tapahtunut erehdys. Suomen vaakunassa on leijona herttuakruunu päässä. Kruunusta en väitä mitään, mutta leijona ei ole paikallaan. Minun silmilleni ei ainakaan Suomen kansallishaltia joukkoineen ole näyttäytynyt leijonan muodossa. Jos siitä kuvan tahtoisin antaa, olisi se pikemmin seuraava:

Päivä on valkenemassa, ja etäällä, auringonnousun puolelta, kuuluu suurten siipien hiljainen suhina. Auringon noustessa kohoaa mahtava kotka taivaanrannalle. Levitetyin, kirjavin siivin se lähenee. Jo voimme erottaa kultakruunuisen haltian, joka seisoo kotka päässä ja ohjaa sen lentoa. Jo voimme erottaa, kuinka linnun hohtavat siivet ovat muodostetut lukemattomista taivaallisista olennoista, jotka deevan käskyjä totellen liikkuvat järjestyneissä ryhmissä. On aivankuin kansallishaltia itse toisi auringon mukanaan ja kuin hänen joukkonsa sointuvassa matalaäänisessä hymnissä laulaisi päivän vuoresta esille.

*

Tämän näkemykseni johdosta sanoin äsken eräälle ystävälleni:

- Suomen vaakunassa pitäisi olla kotka eikä leijona.

Ystäväni vaiken hetken ja kysyi sitten hämmästynyt sävy äänessään:

- Semmoisen muotoisenako meidän kansallishaltia on sinulle näkynyt?

Kun vastasin myöntävästi, hän jatkoi:

- Tämä on sangen merkillistä, sillä oletko tullut ajatelleeksi sitä tosiseikkaa, että kotka eli kokko esiintyy Kalevalassa pyhänä lintuna, joka kerran Väinämöisenkin hädästä pelasti, ja että vanhat suomalaiset viettivät kesäjuhlaa kotkan eli kokon kunniaksi?

En ollut tullut tätä ajatelleeksi, mutta nyt minuakin hämmästytti tämä yhtäpitäväisyys, ja sanoin:

– Muuten minusta aivan aatteellisestikin kotka on Suomen kansan symboli eikä leijona. Suomen kansa ei ole vallottajakansa, joka fyysisessä maailmassa kuninkaana hallitsisi. Sen tehtävä on kotkan tavalla nousta henkensä lennossa totuuden aurinkoa kohti ja hallita näkyväisessä maailmassa henkisen kulttuurin valtikalla.

*

Kuulin äskettäin niin mieltäkiinnittävästä suunnitelmasta kirjallisen ja taiteellisen kulttuurityön edistämiseksi, etten malta olla siitä kertomatta Tietäjän lukijoille. Tunnettu tosiasia on, että tämä työ vielä paljon kärsii aineellisten varojen puutetta. Onhan olemassa stipendirahastoja, Nobel- ja valtiopalkintoja, joilla avustetaan kirjallisen ja taiteellisen työn tekijöitä, mutta lukuunottamatta sitä, että tällaiset avustukset useinkin tulevat semmoisten osaksi, jotka jo muutenkin aineellisesti toimeentulevat, ovat ne siksi pieniä, etteivät aineellisista huolista riittäisi vapauttamaan kirjailijoita ja taiteilijoita, joiden ponnistuksista ja työstä kulttuurin edistys riippuu. Muistan omasta kokemuksestani, kuinka usein ajattelin nuorena:

– Miksi ei kansa huolehdi kirjailijoiden ja taiteilijoiden toimeentulosta? Tieteenharjoittajista pidetään jo melkoista huolta, ja n. k. virkamiesten toimeentulo on sangen hyvästi taattu, mutta ne henkilöt, jotka useinkin ovat kansan nerokkaimpia yksilöitä, ovat jätetyt kerrassaan orvonasemaan. Miksi uskotaan ja luotetaan nuoriin silloin, kun he valitsevat virkauran tai yleisesti hyväksytyt tieteellisen elämäntehtävän? Miksi ei nuoriin uskota ja luoteta silloin, kun he nerosta säkenöiden lähtevät uudelle uralle antautuen taiteellisesti tai kirjallisesti luovaan toimintaan? Miksikä kaikista rohkeimpia ja etevimpiä enemmän epäillään? Onhan totta, että nero aina löytää tiensä maailmassa ja voittaa vaikeimmatkin vastukset. Mutta tämä vain todistaa neron voiman, ahkeruuden ja kärsivällisyyden. On hyvin mahdollista, että ihmiskunnan suuret nerot olisivat vielä enemmän aikaansaaneet, jollei heidän olisi tarvinnut kuluttaa nuoruuden parhaita voimia aineellisissa puutteissa ja vastoinkäymisissä.

Kuulin nyt kuten sanottu suunnitelmasta, joka velvottaisi meitä uskomaan nuoriin. Suunnitelman keksijä on eräs taidemaalariimme, ja on se lyhykäisessä yksinkertaisuudessaan seuraava. Perustetaan rahasto, aluksi esim. 2 miljonan suuruinen. Rahaston voisi perustaa yksityinen mesenatti, tai voitaisiin se koota yleisillä keräyksillä. Rahastoa hoitaisi kansalliskomitea, jonka jäsenet olisivat luottamusta nauttivia, kirjallisuutta ja taiteita harrastavia tai harjoittavia kansalaisia. Pääomaa ei liikutettaisi, korkoja yksin käytettäisiin. 5 % mukaan tekisivät 2 miljonan korot vuodessa 100,000 mk. Joka vuosi annettaisiin tämä summa, 100,000 mk., taiteilija- tai kirjailija-alulle, joka kuitenkin ei saisi käyttää itse pääomaa, vaan ainoastaan korot. Avustus myönnettäisiin ensin esim. 5 vuodeksi. Nuori kirjailija tai taiteilija nauttisi täten 5 vuoden aikana viiden tai kuuden tuhannen markan vuositulot. Tämän ajan kuluessa hän jo ehtisi näyttää, mihin hän kykenee ja onko hänestä tulevaisuuden toivoa. Määräajan kuluttua hänelle voitaisiin määrätä sama avustus edelleen, jos katsottaisiin hänen sitä ansainneen. Jos häneen kiinnitetty toiveet olisivat pettäneet, siirrettäisiin avustus toiselle. Alkuperäisestä rahastosta tulisi täten vuosittain uusi aatteellinen työntekijä avustetuksi, ja vuositulot itsekullakin olisivat siksi suuret, että huoletta toimeentulisivat nykyisissä yhteiskunnissa, vieläpä voisivat uhrata varoja oppimiseen, matkustamiseen j. n. e.

Tällainen on suunnitelma, ja se on mielestäni siksi hyvä, ettei sen pitäisi jäädä vain suunnitelmaksi. Kannattaisi siitä tulla tosi.

*

Muhamettilaisen Bahai-liikkeen kuuluisa johtaja, suurisieluinen Abdul Baha, lausuu yksityiskirjeessä Skotlannin T. S:n ylisihteerille Mr. Graham Polelle, seuraavat sydämelliset sanat Mrs. Annie Besantista, jotka tähän lainaan aikakauskirjasta *Theosophy in Scotland*:

„. . . Tahdon sanoa, että Mrs. Besantin ihanne on totisesti hyvin korkea. Hän tekee uutterasti ja rohkeasti työtä, ja hänen suurin toivonsa on palvella koko ihmiskuntaa ja olla välineenä, jonka avulla ystävyys ja rakkaus voi syntyä maailman kaikkein yhteiskuntien välille. Aina rukoilen hänen puolestaan, että Valtakunnan vahvistava voima hänet ympäröisi ja hän voisi kylvää palveluksen siemeniä puhtaaseen hedelmälliseen maahan, että hän saisi korjata monta, monta satoa, että taivaallinen siunaus tulisi hänen osakseen, että Pyhästä Hengestä lähtenyt vaikutus toteutuisi ja ikuiset tulokset kruunaisivat hänen palveluksensa, vaivansa ja vaikeutensa. Tätä, minkä olen sanonut, toivon hänelle.”

*

Mrs. Besant saapuu Intiasta Eurooppaan toukokuun alussa, mutta valitettavasti kyllä ei ehdi kauan viipymään Euroopassa. Hänen täytyy olla kotona Intiassa ennen heinäkuun 13 päivää, joten hänen käynnistään Suomessa ei tälläkään kertaa mitään voi tulla.

Touko- ja kesäkuu, s. 197-202

Kesä on kynnyksellä. Taas lähestyvät suurin askelin Seuramme vuosikokous ja tavanmukaiset teosofiset kesäkurssit. Vuosikokous pidetään, kuten viime vuonna, juhannuksena ja käsittää tällä kertaa neljä päivää. Sunnuntaina 21 p:nä alkaa virallinen kokous jatkuen tiistaina. Maanantaina ja tiistaina keskustellaan yhteisesti erilaisista käytännöllisistä y.m. teosofisista kysymyksistä. Sunnuntai-iltana on juhlanäytäntö, jossa esitetään Maeterlinckin 3-näytöksinen mystillinen draama *Beatrice*. Keskiviikkona, juhannuspäivänä, on aamupäivä omistettu Teosofisen Seuran vuosijuhlalle, ja illalla on Idän Tähtien juhlakokous. Ohjelma molemmissa näissä kokouksissa on suunniteltu mahdollisimman eheäksi sekä taiteellisesti että teosofisesti. Ystävät ovat tilaisuudessa olemaan mukana näytännössä ja juhlissa, mutta muihin kokouksiin ottavat ainoastaan Seuran jäsenet osaa. Toivottavasti osanotto tähän mieltäkiinnittävään kokoukseen tulee ainakin yhtä vilkkaaksi kuin viime kesänä, vaikkei meille nytkään ole suotu ilo nähdä Mrs. Besantia keskuudessamme.

Heti vuosikokouksen perästä alkavat kesäkurssit. Niihinkin toivon oikein runsasta osanottoa. Mainitsin jo maaliskuun Tietäjässä rva Vuorenjuuren ja V. H. V:n esitelmistä. Nyt voin lisätä, että opettajatar nti Helmi Jalovaara tulee pitämään kaksi esitelmää aineesta *Kasvatuskysymys ja teosofia* tehden pari käytännöllistä ehdotusta kasvattajille ja opettajille. Nti J. sai sysäyksen viime vuoden kesäkurssissa ja esiintuo nyt tulokset talvisista kokeiluistaan ja mietiskelyistään. Omasta puolestani tulen koskettelemaan kasvatus- ja itsekasvatusproblemeja mystilliseltä kannalta. Puhun nimittäin niistä kehityslinjoista, joita pitkin inhimillistä sielua ammoisista ajoista saakka on erilaisissa vihkimyskouluissa kasvatettu. Luon silmäyksen vanhan ajan mysterioihin, kalevalaiseen ja kristilliseen järjestelmään.

Ilmottautumisesta kesäkurssisiin puhutaan toisessa paikassa tätä lehteä.

*

Viime kuluneina seitsemänä vuotena on teosofisissa piireissä sekä Leadbeater- että Steiner-asiain johdosta pohdittu siveellisten elämänlakien suhdetta okkultiseen tietoon. Pinnaltakatsoen tuntuu, ikäänkuin

antroposofit olisivat voimakkaasti puoltaneet käytännöllisen salatieteen riippuvaisuutta eettisistä periaatteista ja ikäänkuin Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater olisivat edustaneet jonkinmoista päinvastaista kantaa. Tuntuu toisin sanoen, ikäänkuin antroposofit opettaisivat näin: „Sinä et voi hankkia mitään tietoa okkultisista maailmoista, ellet täytä ankarimpia siveellisiä vaatimuksia käytännöllisen elämän suhteen.” Toiselta taholta tuntuu, ikäänkuin opetettaisiin näin: „Salatieteellisten tietojen hankinta ei ole ehdottomasti riippuvainen siveellisistä toteuttamuksista.” Näin tuntuu, kuten sanottu, pinnalta katsoen, sillä en luule, että kummankaan puolen kanta on näin jyrkkä, eikä se todellisuutta silmälläpitäen voisikaan sitä olla. Tämän kysymyksen ratkaisu riippuukin siitä, minkä merkityksen antaa sanalle okkultinen eli salatieteellinen.

Kun tätä sanaa käytetään ylimalkaisesti, tarkotetaan sillä näet kahta seikkaa, joiden välillä on tehtävä tarkka ero teknillisesti. Okkultinen eli salattu on sekä se maailma, jota toisella nimellä kutsutaan psyykkiseksi eli sielulliseksi eli henkimaailmaksi että myös se maailma, jota usein ja syystä nimitetään varsinaiseksi henkiseksi eli hengen maailmaksi. Ihminen tavallisessa inhimillisessä tajunnassaan elää n. k. kolminaismaailmassa, joka käsittää fyysillis-eetterisen ja astralis-mentalisen tason. Fyysillinen taso on varsinainen ruumiillinen maailma. Eetteris-astralis-mentalinen on psyykkinen eli n. k. henkimaailma. Ihmishenki eli ihmisen korkeampi minä on kotoisin korkeammasta maailmasta ja elää niillä tasoilla, joiden sanotaan olevan yläpuolella mentalista tasoa, siis kausalisella eli muotoa puuttuvalla mentalitasolla, buddhisella ja nirvaanisella tasolla. Tämä kausalis-buddhis-nirvaaninen maailma on siis varsinainen henkinen eli hengen maailma. Tavallisen ihmisen päivätajunta toimii ainoastaan fyysisessä maailmassa. Kaikki muut tasot ovat häneltä salatut ja siis hänen tajunnalleen okkultisia, mutta ero on suuri psyykkillis-okkultisen ja henkis-okkultisen tiedon hankinnan välillä. Psyykkiselle tasolle ihminen voi pyrkiä ilman sanottavaa siveellistä valmistusta. Mutta hengen maailman portti on suljettu niiltä, jotka eivät ole siveellisesti valmistuneet.

Ihmisen astralis-mentalinen käyttöväline on hänen tajuntaansa jokseenkin samanlaisessa suhteessa kuin fyysiset aistit. Tietomme fyysisestä maailmasta perustuu fyysisten aistiemme ja järkemme toimintaan. Tieteellinen työ ei ole riippuvainen siveellisistä näkökohdista. Paljon havaintoja tehdään vivisektioni-pöydän ääressä. Samaten voidaan havaintoja tehdä esim. astralitasolla, kun astraliaistit heräävät toimintaan tai kun tiedemiehemme oppivat poistumaan fyysisestä ruumiistaan astrali- tai eetteriruumiissaan. Epäilemättä lähenemmekin aikaa, jolloin nämä psyykkiset kyvyt alkavat ihmisissä yleensä herätä. Toisiseikat psyykkisessä maailmassa ovat sitä laatua, että ne eivät sinään ole ristiriidassa ihmisen puhdistamattoman personallisuuden kanssa. Aivan toinen on laita henkisen maailman. Ei koskaan tutkija voi nousta siihen paljaan uteliaisuuden ja tiedonhalun kannustamana. Ainoastaan se ihminen, joka yhtyen korkeampaan minäänsä kulkee ahtaan portin läpi, voi avata silmänsä henkisen maailman kauneuksille. Okkultisia tietoja tästä maailmasta ei voi saavuttaa muu kuin se, joka pitkällisen ja voimakkaan siveellisen ponnistuksen kautta on puhdistanut personallisuutensa.

On siis oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippuvainen siveellisyydestä, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa hengen maailmasta. Mutta on myös oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippumaton siveellisistä saavutuksista, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa psyykkisestä henkimaailmasta.

Tahdon kuitenkin edelliseen lisätä, että on olemassa vielä toinen, subjektivinen kanta, joka ei anna arvoa semmoiselle tiedolle, joka on hankittu vain aistimien ja järjen avulla. Tämä on äärimmäinen siveellinen kanta, ankara arvosteluissaan ja tuomioissaan. Tämän kannan mukaan ei ole mitään arvoa tiedolla, joka on saavutettu esim. eläimiä rääkkäämällä. Saman kannan mukaan ei ole arvoa semmoisilla astralisilla tiedoilla esim., joita on hankkinut siveellisesti puhdistamaton ihminen. Tämä kanta, jota ehkä voisimme kutsua uskonnolliseksi, katselee yleensä elämän kaikkia ilmiöitä korkeamman tajunnan valossa. Auktoriteteja tiedon alalla ovat tämän uskonnollisen kannan mukaisesti oikeastaan vain Mestarit. Ja Mestarin silmä näkee fyysisen maailman toisessa valossa kuin tieteellinen luonnontutkija. Se katselee niinkään astralista maailmaa toisella tavalla kuin astralinen salatieteilijä.

Teosofeina tietysti myönnämme, että tämä viimeinen näkökanta on korkein, vaikka sitä luonnollisista syistä usein on mahdoton toteuttaa käytännössä, kun ei aina ole saatavissa Mestarien lausuntoa joka asiasta. Ihmiskunta on saanut tehtäväkseen kulkea näennäisesti yksin eteenpäin kehityksen tiellä, ja sentähden on myös epäviisasta kieltää arvoa inhimillisiltä saavutuksilta.

*

Viime marraskuun Tietäjään lainasin pari otetta erään Teosofisen Seuramme jäsenen nti Å:n kirjeistä, joissa hän kertoi alottamastaan työstä suomalaisten merimiesten keskuudessa Hullissa. Tämä innokas ja uhrautuvainen auttajasielu on keskeyttämättä jatkanut työtään vastuksista ja vaikeuksista huolimatta, ja viime kuussa hänellä oli ilo merkitä muistikirjaansa ensimmäinen näkyväinen elonkorjuu uudella työvainiolla. Silloin perustettiin „Merimiesten ajatteliliiga” niminen vapaa yhdistys, jonka tarkoituksena on herättää merimiehiä ajattelemaan elämän kysymystä ja tehdä heidät osallisiksi teosofisen maailmankatsomuksen siunauksista. Nti Åhman on uuden liiton sihteeri ja on lähettänyt pienen selostuksen liigan toiminnasta Tietäjälle. Julkaisen hänen kirjoituksensa erikseen toisessa paikassa ja yhdyn kaikesta sydämestäni hänen toivomukseensa, että Hullin liiga saisi seuraajia toisissakin merikaupungeissa ja että työ merimiesten kesken vetäisi yleensä huomiota puoleensa teosofisessa maailmassa.

*

Koska meidän aikanamme vielä on materialistisia ihmisiä, jotka eivät usko henkimaailman eikä yliaistillisten voimien ja kykyjen olemassaoloa, suorittavat tärkeän tieteellisen työn semmoiset seurakunnat ja henkilöt, jotka kokoavat mahdollisimman hyvin todistettuja kertomuksia tapahtumista ja ilmiöistä, joita ei materialistisella tavalla käy selittäminen. Kerronpa tässä erään profetallisen unen, josta vastikään kuulin.

Huhtik. 21 p:n yönä näki rva O. K. Helsingissä unta, että eräs tunnettu lääkäri ja kirurgi, toht. S., tuli hänen luokseen ja iloisesti sanoi: „No, nyt minä tulen ottamaan teiltä pois tuon umpisuolenlisäkkeen!” Uni oli niin realistinen ja selväpiirteinen, että rouva K., joka oli aivan terve, päivällä kertoi sen kahdelle tuttavalleen, koska hän tiesi, että ainakin toinen näistä ymmärsi vähän „yliluonnollisia”. „Mitähän tällainen uni merkitsee, vai merkitseekö se mitään”, hän kysyi. Ystävät katsoivat velvollisuudekseen lohduttaa häntä, ettei semmoinen uni mitään merkinnyt, ja toinen lisäsi tavallisella ruotsalaisella sanankäänteellä: „Drömmar som strömmar”. Maanantaina huhtik. 27 p:nä minä satuin näkemään rva O. K:n vieraisa, eikä hän silloin vielä tiennyt itseään sairaaksi. Samana iltana hän äkkiä kovasti sairastui umpisuolentulehdukseen, ja hänen lääkäriinsä, joka ei ollut operatööri, kutsui avukseen toht. S:n. Tiistain yönä, täsmälleen viikko unen jälkeen, leikattiin rva O. K:n umpisuolenlisäke.

Jos tahdomme olla perin tieteellisiä selittäessämme tällaisen profetallisen unen, meidän ei tietenkään ole tarvis vedota henkimaailmaan. Onhan luonnollista, että tauti on asunut ruumiissa jonkun aikaa ennen puhkeamista, vaikkei päivätaajunta siitä ole tiennyt. Mutta uni selvästi todistaa, että ihmisessä piilee alitajunta, joka voi toimia ruumiin nukkuessa, vieläpä ottaa vastaan vaikutelmia ruumiilta herkillä tarkkuudella, johon ei päivätaajunta kykene. Tämän selitystavan mukaan rva O. K:n alitajunta sai seuraavan tiedonannon nukkuvalta ruumiilta: umpisuoli on kipeä, ja pian uhkaa tulehdus ja leikkaus. Tieteellisesti on todettu, että unitajunnalla on n. k. dramatisoiva kyky, joten kaikki yksinkertaiset ja luonnolliset tiedonannot esiintyvät sille draamallisen tapahtuman muodossa. Ei siis ole ihmettä, että tällaisessa tapauksessa tiedonanto pukeutui tunnetun lääkärin muotoon, joka ilmoitti, että leikkaus on tapahtuva. Miksi unessa esiintyvä lääkäri oli sama kuin leikkauksen suorittaja todellisessa elämässä, on kysymys, johon tarkka tieteellinen selvittely tunnettujen tekijäin avulla ei vielä löydä vastausta, vaan jonka se lukee „selittämättömien sattumien” joukkoon.”

*

Tämä Tietäjän numero myöhästyy vanhan tavan mukaan. Kuten lukijat näkevät, on kansilehdessä n:o 5-6, eikä seuraavaa kaksoisnumeroa ole odotettavissa ennenkuin elokuussa. Olin tilausilmoituksessa luvannut, että Tietäjä ilmestyy tänä vuonna kesälläkin, jos se saa 2,000 tilaajaa. Tämä ehto, joka tietysti oli ylen rohkea, ei vielä toteutunut. Syy tähän on osaksi se, että noin 500 vanhaa viime vuoden tilaajaa Suomessa on vielä jättänyt tilauksen uudistamatta ja että viime vuonna syntynyt amerikkalainen aikakauskirja *Teosofian valo* on vienyt Tietäjältä joukon vanhoja tilaajia. Saatan kuitenkin Tietäjän ystävien iloksi mainita, että Tietäjällä nyt jo on 1,641 tilaajaa, siis monta kymmentä enemmän kuin viime vuoden lopussa. Ja onhan vielä suurin osa vuotta edessämme, joten rakkaan Tietäjän tilaajamäärä ennen joulukuuta melkoisesti ehtii kasvaa. Onhan toivoa, että se mikä ei tänä kesänä toteudu toteutuu ensi kesänä. Vahva toivo ei koskaan petä, vaikka kestää, ennenkuin se toteutuu.

*

T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant jätti Intian huhtik. 18 p:nä ja saapui Lontooseen toukok. 1:senä. Hänen julkiset sunnuntailuentonsa Lontoossa käsittelevät ainetta *Mystikka* ja jakautuvat seuraaviin alaosastoihin: *Mystikan tarkoitus ja menettely, Jumal-idea, Kristus-idea, Ihmis-idea, Selityksiä*. Koska Mrs. Besantin täytyy olla takaisin Intiassa ennen heinäk. 13 p:ää, ei hän ole tilaisuudessa käymään muualla Euroopassa tänä kesänä.

*

Teosofinen kirjakauppa ja Kustannusliike julkaisee tässä kuussa seuraavat uutuudet:

Selvänäköisyys, kirj. C. W. Leadbeater, suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:—, sid. 3:—.

Ristin abdas portti, kirj. Willie Angervo. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Kristinuskoo I: Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta noin Smk. 1:—.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta noin Smk. 2:—.

Juhannukseksi toivomme saavamme valmiiksi pari muuta teosta: suomennoksen G. R. S. Meadin mainiosta biografiasta *Apollonios Tyanalainen* ja toisen numeron sarjasta *Kristinuskoo: Jeesuksen salakoulu*, kirj. Pekka Ervast.

Heinä- ja elokuu, s. 255-258

Teosofiselle sydämelle on ylentävää nähdä, millä rauhallisella tyneydellä kansamme on valmis alistumaan kohtaloonsa, kun siltä vaaditaan uhrauksia nyt puhjenneen eurooppalaisen sodan yhteydessä. Vaikkei itse sota ulottuisikaan Suomeen, on sen aiheuttama sotatila maassamme omiaan häiritsemään yksityistä ja yhteistä elämäämme monella tavalla. Kokoonumisvapaus rajottuu, liike-elämä kärsii, työn ja rahan puute astuu näyttämölle: vaikkei veremme vuotaisikaan, saamme taloudellisesti ja sielullisesti suorittaa osamme Europan kovasta karmasta. Siitä huolimatta kansamme on iloinen ja tyyni, tietäen, että mitä tapahtuneekaan, se on „sallittua”, ja sanomalehtemme puhuvat yhdellä suulla siitä arvosteleavasta

maltillisuudesta, jolla meidän on otettava vastaan kaikkia huhuja, ja siitä velvollisuudesta, joka meillä on hallitustamme kohtaan.

Olemmehan odottaneet tätä kriisiä Europan historiassa. Asiain entinen tila ei saattanut jatkua. Muutoksen piti tapahtua. Ja muutos kääntää asiat paremmalle kannalle.

Elämme uuden ajan aamunkoitteessa. Synkimmän yön jälkeen koittaa päivä. Ylpeys ja itserakkaus kansoista hävitetään, mutta oikeudenjano tyydytetään. Saksan kansa tuntuu luottavan maalliseen voimaansa – kulkeekohan se suurvaltana tuhoaan kohti? Slaavilaiset kansat taas, jotka eivät historian näyttämöllä vielä ole tuoneet esille kaikkia jaloja kehittymismahdollisuuksiaan, kulkevat epäilemättä valoa ja vapautta kohti. Mutta kaikki kansat – kulkekoon heidän tiensä kunnian tai nöyryytyksen kautta – tulevat osallisiksi uuden päivän noususta.

Synnytystuskat ovat kaikilla yhtä vaikeat. Suojelkoot sentähden jumalat kaikkia lapsia ja kaikkia niitä, joissa on lapsen mieli tai jotka ovat lapsen asemassa: viattomia, puhdassydämiä, vanhoja, heikkoja, sairaita, rampoja, sokeita, eläimiä, mielenvikaisia, avuttomia, suojelkoot, suojelkoot! Ja tehköt hyvät ihmiset jumalien töitä!

*

Teosofinen Seura on taas tuntuvalta tavalla osottanut luottamuksensa Mrs. Besantia kohtaan. Miltei yksimielisesti on hänet valittu uudestaan presidentiksi seitsemäksi vuodeksi. Suurilla kunnianosotuksilla hänet otettiin vastaan Intiassa, kun hän palasi sinne heinäkuun alussa.

Toinenkin voitto lankesi hänen osakseen, ennenkuin hän jätti Europan. Alcyone-juttu, josta toista vuotta oli käyty oikeutta Intiassa, ratkaisiin aivan uudella tavalla Englannin ylioikeudessa, johon Mrs. Besant oli vedonnut, kun Madrasin oikeus tuomitsi hänet hankkimaan kasvattinsa takaisin isän luo Intinaan. Englannin lordit päättelivät, että juttua oli käyty perin väärällä tavalla Intiassa. Kysymys oli heidän mielestään nuorukaisten Krishnamurtin ja Nityanandan paraasta eikä mistään muusta. He ihmettelivät, ettei poikien omaa mieltä asiassa oltu kysytty. Kun he nyt olivat saaneet tietää, että veljillä itsellään ei ollut mitään halua palata Intiaan, vaan päinvastoin tahtoivat kaikesta sydämestään jatkaa opintojaan Englannissa, sanoivat he jyrkästi, että Mrs. Besant olisi menetellyt rikollisesti ja loukannut Englannin pyhää *habeas corpus*-lakia, jos hän väkivallalla tai muulla keinoin olisi hommannut nuorukaisia Intiaan. Mrs. Besant oli näiden korkeiden lakimiesten mielestä käyttäytynyt aivan oikein, ja he ratkaisivat asian niin, että Mrs. Besantin vastustajain oli maksettava kaikki oikeuskulungit pitkin matkaa.

Olen ihmeekseni nähnyt, että meidän sanomalehtemme eivät ole puhuneet mitään tästä asiankäännteestä, vaikka ennen niin halukkaasti seurasivat Mrs. Besantin tappioita.

*

Juhannuksena, kesäkuun 21-24 p:nä, vietettiin sangen onnistunut Suomen T. S:n seitsemäs vuosikokous. Vaikka osanotto oli hiukan pienempi kuin viime vuonna – jäseniä oli nyt läsnä 165, – oli sopusointuinen, iloinen ja toivehikas tunnelma ainakin yhtä voimakas kuin edellisessä kokouksessa. Virallinen kokous oli verrattain lyhyt, entinen ylisihteeri valittiin yksimielisesti uudelleen j. n. e., mutta sitä vastoin oli pitkiä ja mieltäkiinnittäviä epävirallisia keskusteluja tärkeistä teosofisista kysymyksistä: neljästä päivästä ei jäänyt muita lomahetkiä kuin ruoka-ajat. Niinpä keskusteltiin looshityöstä ja päätettiin julkaista Tietäjässä kysymystä monipuolisesti valaiseva alustus (kts. tätä samaa numeroa). Toisena keskustelunaiheena oli vastaperustetun Blavatsky-kirjaston laajentaminen ja käyttäminen, ja senkin keskustelun mieltäkiinnittävä Adyar-kirjastoa koskeva alustus tulee julkaistavaksi Tietäjässä. Kolmantena keskustelukysymyksenä oli oman pankin perustaminen ja sen keskustelun tuloksista teen selkoa jossain

tulevassa Tietäjän numerossa. Erittäin huomattavana numerona vuosikokouksen juhlapuolen ohjelmassa oli Maurice Maeterlinckin mystillisen näytelmän „Sisar Beatricen” esittäminen. Näytelmän sisältö on itsessään ylevän kaunis, asettaen eksoteerisesti taivaallisen ja maallisen rakkauden rinnatusten ja esoteerisesti näyttäen, mikä suurenmoinen merkitys maallisella elämällä on ihmisen taivaissa elävälle korkeammalle minälle. Mutta kappaleen menestys, esitettynä Tuonenkylän temppelitalissa perin vaatimattomine näyttämöllepanoineen, oli suureksi osaksi luettava näyttelijöiden ansioksi. Päärooleissa esiintyivät tunnetut taiteilijamme ja heidän johdollaan suoriutuivat innokkaat amatööri-erinomaisesti sivutehtävistä. Kaikissa teosofisissa katsojissa heräsi varma vakaumus siitä, ettei tämä ollut viimeinen kerta, jolloin teosofisia aatteita esitetään näyttämöllä, vaan että se päinvastoin oli lupaava alku. Vuosikokouksen koko juhlapuoli oli harvinaisen ehyt ja taiteellisesti korkealuokkainen, sen kun suorittivat etevät taitelija-teosofit. Tähän on myös luettava kerrassaan juhlallinen ja mieltäylentävä Idän Tähtien iltama, johon vuosikokous päättyi.

Kohta vuosikokouksen päätyttyä alkoivat kesäkurssit, joihin osanotto tänä vuonna niinkään oli pienempi kuin viime vuonna. Sitä huolimatta saatan pitää niitä onnistuneina, sillä jäähyväiskokouksessa miltei kaikki osanottajat kiittolisoin sanoin puhuivat siitä, mitä olivat kokeneet ja oppineet. Olivatpahan kuulleetkin monenlaatuisia esitelmiä: milloin taiteen syvällisestä ymmärtämisestä, milloin intialaisten tai kreikkalaisten eeposten runollisesta mystikasta, milloin perheestä ja kodista, milloin sielu- ja järkielämän filosofisesta erittelemisestä. Loistokohdan esitelmien pitkässä sarjassa muodostivat neiti H. J:n kaksi luentoa teosofiasta ja kasvatuksesta; varsinkin toinen, jossa puhuja toi esille kokemuksiaan lasten opettajattarena, sai liikuttavilla kuvauksillaan koululasten elämästä kaikkien kuulijain sydämet sulamaan. Molemmat nämä esitelmät julaistaan Tietäjässä, ensimmäinen tässä numerossa.

Neiti J:n esitelmien johdosta syntyi aivan kuin itsestään *Marjatan rengas*. Näkyi, että tämän liiton esihistoria jo oli kirjotettuna näkymättömässä maailmassa, koska sen synty fyysilliseen maailmaan jokaisen mielestä tuntui aivan luonnolliselta asialta. Marjatan renkaan tarkoitus on liittää yhteen kaikki ne teosofit ja muut, jotka mietiskelyllä ja toiminnalla tahtovat tehdä työtä Suomen tulevaisuuden puolesta. Kaikki työ käy rakkauden ja sopusoinnun, toisin sanoen „naisellisen prinssin” merkissä. Marjatan renkaaseen sulautuu sentähden naisliittojen työ, ja Tietäjän „Naisten osasto” käy tästedes „Marjatan renkaan” nimellä. Toisessa paikassa lehteämme puhutaan enemmän renkaasta, mutta vasta jossain tulevassa numerossa tehdään tarkemmin selvää renkaan työstä ja siihen liittymisestä.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on äskettäin julkaissut:

Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta Smk. 2:—.

Apollonios Tyanalainen, kirj. G. R. S. Mead, engl. suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Oppineen englantilaisen teosofin kirjottama historiallinen tutkielma, joka saattaa tuon vanhan ajan merkkimiehen, suuren uskonpuhdistajan ja ihmeiden tekijän ilmieläväksi lukijain silmien eteen!

Painossa on kustannusliikkeellämme tällä hetkellä suomennos ruotsalaisen spiritisti- ja teosofi-kirjailijan, majuri Oscar Buschin suurta huomiota ja menestystä saavuttaneesta kirjasta „De stora undren” (Suuret ihmeet).

*

Kalle Kaukorannan kustannuksella on ilmestynyt Veikko Palomaalta uusi kirja „Sukupuolielämän salaisuudet”, joka on neljäs tekijän kädestä lähtenyt sukupuolikysymystä koskeva teos. Palomaan kanta on siksi tunnettu, ettei sitä tässä tarvitse esittää, mutta selvemmin kuin ennen hän tässä teoksessaan terottaa, että hänen oppinsa on oppi sukupuolisesta pidättyväisyydestä. Uskollisena tyylilleen Palomaa tässä kuten muissakin kirjoituksissaan käyttää yhtämittä lainausmerkkejä ja selittää sanoja. Tämä hänen kirjoitustapansa tekee lukemisen kevyeksi, se kun antaa tai yrittää antaa sanoille ja lauseille leikillisen sivumaun. Kirjassa on sivuja 175 ja sen hinta on Smk. 1:75.

Syyskuu, s. 314-315

Pyhiinvaellus on ihmisen elämä. Kaukana taivaanrannalla häämöttää auringonnousun maa, joka on matkamme päämäärä. Mutta pitkä on kulku pimeään erämaan läpi ja vaivalloinen, sillä jokaisella ihmislapsella on taakkansa kannettavana, ruumiillisen elämän taakka, joka monelle on synnin taakaksi muuttunut. Onnettomimmat ovat ne ihmiset, jotka eivät taakastaan mitään tiedä, autuaat taas ne, jotka siitä ovat tietoisia. Sillä ne ihmiset, jotka selvästi näkevät elämän taakan, he samalla tuntevat itsensä taakan kantajiksi, sielullisiksi olennoiksi, jotka ovat ruumiillisen elämän päällensä pukeneet astuakseen eteenpäin erämaassa luvattua maata kohti. Heitä taakka ei enää paina, koska he tuntevat sitä vapaaehtoisesti kantavansa. He yhtyvät Mestarin sanoihin: „minun kuormani on kevyt.”

*

Ah, mikä ilo ja onni on meille ihmisille varattu elämänvaelluksemme aikana! Ilman sitä olisi vaelluksemme todella synkkä. Mutta sen auttamina nekin meistä, jotka eivät vielä vapaaehtoisesti kannan elämän taakkaa, tuntevat esimaun siitä vapauden autuudesta, joka auringonnousun maassa lankeaa osallemme.

Tämä ilo ja onni tulee Jumalasta. Jumala on rakkaus ja viisaus meidän kaikkien sydämien takana. Jumala rakastaa meitä kaikkia yhtä hellästi, hyviä ja huonoja, väkeviä ja heikkoja, suuria ja pieniä. Jumala näkee yhtä viisaasti, mitä jokainen meistä tarvitsee. Ja kuuluu nyt, kuinka Jumala menettelee. Hän kuiskaa meidän sydämeemme: „auta tuota sisarta tai tuota veljeä.” Harvoin me kuulemme Hänen äänensä, mutta aina kun Hänen kuiskeensa kuuluu, puhkeaa meidän sydämessämme rakkauden ruusu sitä ihmistä kohtaan, jota Jumala käski meidän auttaa.

Meidän keskenäisestä rakkaudestamme kasvaa ilo ja onni. Se on Jumala meissä, joka rakastaa, ja Jumala se on, jota rakastamme. Niinkuin vanhat hindulaiset sanoivat: „ei ole vaimo kallis miehelleen vaimon itsensä takia, vaan vaimo on kallis miehelleen – ja mies vaimolleen – aatmaan (Itsen eli Jumalan) takia, joka hänessä asuu.” Älkäämme sentähden koskaan moittiko toisiamme: „Kuinka sinä voit rakastaa tuota ihmistä, jolla on semmoinen luonteenvika?” Kun niin sanomme, unohdamme, että rakkauden olemus on auttamista.

*

Jospa aina muistaisimme, että mielenrauha on ihmisen paras ase sekä työssä että hädässä! Mielenrauha on järjen sisar ja viisauden äiti, sillä rauhattomuutta, pelkoa, vihaa, ahneutta ja himoa täynnä oleva mieli ei viisautta saavuta. Mutta kun järki puhdistaa mielen ja antaa Järjen auringon sitä valaista, silloin viisauden rauha ottaa siihen asuntonsa ja rakkauden hengetär seisoo kynnyksellä.

Älkäämme ajatelko raskaita ja painostavia ajatuksia! Täyttäkäämme maailma Jumalanuskolla ja iloisella kuormamme kantamisella.

Lokakuu, s. 363-369

Monet ihmiset epäilevät henkimaailman olemassaoloa ja maailmanhistorian näkymätöntä johtoa. He tyytyvät uskomaan koneellisten luonnonlakien ja sattuman sokeaan työskentelyyn. Heidän pitäisi tällöisenä aikana avata silmänsä ja korvansa selkoselälleen, että jälleen oppisivat ihmettelemään ja epäilemään omaa varmuuttaan.

Sillä selvää on, että jos ihmiselämä ja maailmanhistoria on sattuman varassa, silloin ei voisi edeltäkin tietää mitään tulevaisuudesta. Ainoastaan siinä tapauksessa, että korkein johto on järkipäiväinen ja järkipäiväisesti lakisiteinen, on mahdollista ihmisen tehdä tieteellisiä laskelmia tai saada selvänäköisiä välähdyksiä tulevaisuudesta.

Materialistit sanovatkin: näyttäkää meille joku päivänselvä tulevaisuuden ennustus, joka on toteutunut! Ja he lisäävät erityisellä äänen painolla: mutta älkää tarjotko meille „toteutuneita unia”, joista emme tiedä, ovatko perästäpäin sommitellut. Me vaadimme mustaa valkoisen päällä.

No niin, nyt ovat sitä saaneet. Nykyiset tapahtumat Euroopassa todistavat taaskin, että tosi ennustuksia voi tehdä. Sillä huomatkkaa, veljet materialistit, että näistä ennustuksista on „mustaa valkoisen päällä”.

En puhu nyt siitä, että valtiollisissa piireissä yleensä on monen vuoden aikana pelätty ja odotettu yleiseuroppalaista sotaa. Suunnattomat viime aikojen sotavarustukset, joissa Saksa on kulkenut etunenässä ja joiden pitkittäminen määrätyn kohdan yli olisi luonnollisista taloudellisista syistä käynyt mahdottomaksi, ovat tehneet välttämättömäksi joko sodan tai yleisen aseista riisuutumisen. Ja koska harva valtiomies on uskonut jälkimäisen keinon käytännölliseen toteuttamiseen, ei valtiollinen maailma yleensä ole voinut odottaa muuta kuin sotaa.

Mutta en nyt puhu siitä. Varsinaisilla ennustuksilla tarkoitan joko astrologisia laskelmia tai selvänäköisiä visionoja tulevaisuudesta. Ja niitä on useampia, jotka koskevat nykyisiä tapahtumia.

Mainitsen tässä muutamia.

Jo lapsena kuulin puhuttavan „Sibyllan ennustuksesta”, jonka mukaan „maailman loppu” sattuisi v. 1912. Myöhemmin ymmärsin tietysti, että „maailman loppu” tarkoitti aikakauden loppua, jonka jälkeen alkaisi uusi aika ja veljellisempi sivistys. „Sibyllan ennustus” on ainakin pitänyt paikkansa niiden tapahtumain suhteen, joihin vanha sivistys loppuisi. Vuonna 1912 alkoi Balkanin sota, ja siitä saakka Eurooppa on ollut käymistilassa, vaikka näennäinen rauha ylläpidettiin toista vuotta, ennenkuin maailmansota syttyi.

Että amerikkalainen pastori Russel ja hänen lukuisat seuraajansa — meidänkin maassamme „harteivalaiset” — ovat ennustaneet maailman loppua ja tuhatvuotisen valtakunnan alkamista syksyllä 1914, lienee useimmille lukijoille tuttua.

Tuttu on myös Tolstoin profetallinen näky, joka lienee julkaistu jokapäiväisissäkin lehdissä ja josta Tietäjä sisälsi otteen viime vuoden toukokuun numerossa.

Ranskalainen profetissa madame de Thèbes Parisissa julkaisee vuosittain almanakan, joka m. m. sisältää ennustuksia seuraavalle vuodelle. Viime syksynä ilmestyneessä 1914 vuoden almanakassa madame de Thèbes ennustaa m. m. seuraavaa: vuosi 1914 näkee uuden paavin ja hänen kanssaan muutoksia Vatikaanin politiikassa; Ranska taistelee ulkomaata vastaan sotatanterellakin, mutta mitä alussa tapahtuneekaan, lopuksi Ranska voittaa ja nousee uudestisyntyneenä vaikeuksista; Saksan kohtalossa kaikki herättää levottomuutta, Saksaa uhkaa syvät mullistukset ja muutokset sekä olojen että tapojen suhteen, Saksan keisari ei kannata voiton kotkaa kypärissään; mikään ei voi estää onnettoman Itävallan kohtalon täyttymistä: ei ole mahdollista, että rauha vallitsisi maassa, jossa yhteys on vain sovinnainen; mitä tulta Belgian yli ja mikä äkkinäinen lankeemus – pieni maa raukka, pieni hovi raukka; suurella Englannilla on myös vaikeita päiviä: sisäisiä ja ulkonaisia sotia, täydellisiä mullistuksia, vesitulvia Lontoossa; tiedettäköön, että Balkanin sota ei ole päättynyt ja että Muhamedin täytyy väistyä; Pietarilla ei ole epäilyttävämpää vihamiestä kuin Berlini, mutta slaavilaiset kansat saavuttavat voittoja germanilaisista.

„La Revue Spirite” nimisen aikakauskirjan heinäkuun numerossa tänä vuonna eräs abbotti J. A. Petit julkaisee muutamia spiritistisiä sanomia Jeanne d'Arc'ilta. „Orleansin neitsyt” ennustaa äkkinäistä ja odottamatonta sotaa Ranskan ja Saksan välillä, joka sota on oleva historian verisimpiä. Ranskalaisia kohtaa ensin vakavia vastuksia, mutta lopulta onni kääntyy ja vihollinen karkotetaan. Vihollisen armeija koettaa kulkea Belgian kautta, ja tämä johtaa selkkauksiin, joista tulee tuhoa Saksan keisarikunnalle. Sodan syvimät syyt ovat siveellistä laatua. On tapahtuva sekä valtiollinen ja yhteiskunnallinen että uskonnollinen kehitys. Vanhat uskonmuodot ovat eläneet aikansa. Kaitselmus herättää sanansaattajia eli mediumeja ja inspiroi heitä julistamaan totuutta koko maailmalle.

Kun Saksan nykyinen keisari oli nuori mies – kerrottiin Saksan lehdissä monta vuotta sitten –, ennusti eräs mustalaisnainen hänelle: „Saksa tulee käymään suurta sotaa v. 1914, ja Saksa häviää, jos sitä hallitsee keisari, joka nousee hevosen selkään väärältä puolelta; kruununperillinen kuolee mestauslavalla.” Ranskalainen lehti „Figaro” viittaa luultavasti tähän, sanoessaan, että keisari Wilhelm pelkää tappiota erään salaperäisen ennustuksen johdosta. Onhan muuten kabbalistisilla laskuilla ennustettu Saksan keisarikunnan häviötä vuodeksi 1913. Vanha keisari Wilhelm I kysyi v. 1829 eräältä selvänäkijältä, tapahtuisiko hänen elämässään mitään erinomaisempaa. Profetissa laski yhteen vuosiluvun numerot $1+8+2+9=20$, lisäsi summan alkuperäiseen vuosilukuun ja sanoi: „Kyllä, vuonna 1849.” Taas hän teki saman laskun $1+8+4+9=22$, laski yhteen $1849+22$, sai vuosiluvun 1871 ja sanoi: „vuonna 1871 syntyy Saksan keisarikunta.” (1849 oli Preussin vallankumous, jolloin Wilhelmin henki oli vaarassa.) Vielä kerran ennustaja-nainen saman menetelmän kautta sai vuosiluvun 1888, jonka hän sanoi olevan keisari Wilhelmin kuolinvuoden. Ja kun Wilhelm kysyi, kauanko Saksan keisarikunta kestäisi, laski profetissa taas $1+8+8+8=25$, $1888+25=1913$ ja vastasi: „vuoteen 1913.”

Eräs englantilainen uskonlahkon perustaja ja mystikko, Joanna Southcott, joka kuoli joulukuun 27 p:nä 1814, ennusti, että maailman loppu tapahtuisi vuonna 1914 ja että Englannin viimeisen kuninkaan nimi olisi George (Yrjö); sen jälkeen perustettaisiin Kristuksen valtakunta maan päällä.

Eräs kunnioitettava ranskalainen pappi, joka kuoli v. 1859, teki v. 1854 muutamia ennustuksia, jotka kauan ovat olleet tunnetut „Mayence'in profetia'n” nimellä. Ennustus sisältää 18 säettä ja alkusäkeiden ennustukset ovat toteutuneet vuosien 1866, 1870 ja 1871 tapahtumissa. Loppusäkeet kuvaavat hirmuista sotaa, jossa seitsemän liittoutunutta on kolmea liittolaista vastaan, mutta jossa Ranska, joka on noiden seitsemän puolella, voittaa. Viimeinen säe kuuluu: „Wilhelm, toinen sen niminen, on oleva viimeinen Preussin kuningas. Hänellä ei tule olemaan muita seuraajia kuin Puolan kuningas, Hanoverin kuningas ja Sachsenin kuningas.” (Light'in mukaan.)

Ranskalainen lehti „Matin” julkaisi kesäkuussa 1901 kymmenen vuotta sitten kuolleen portugalilaisen papin Dom Bosco'n näin kuuluvan profetian: „Eurooppalainen sota syttyy v. 1913 tai 1914, Saksa palotetaan. Mutta vasta vihollisen tunkeuduttua Ranskan sydämeen karkottaa tämä maa mahtavalla kädellä

germanilaiset Rheinjoen toiselle puolelle. Ylimielinen mies on näkevä puunsa pirkottuna, murskattuna juuria myöten, kaikkien polkemaana. Suuria taisteluita käydään elokuun 15 ja syyskuun 15 p:n välillä, jolla ajalla paavi kuolee ja taas elää. Belgia kärsii paljon, mutta nousee jälleen suuresti vahvistettuna. Puola saa oikeutensa takaisin.” (Dagens press.)

*

Kuten näkyy, ovat ylläolevat ennustukset kauttaaltaan yksimielisiä sekä nykyisen sodan että sen tulosten suhteen. Tärkeimpänä tuloksena on ehdottomasti pidettävä yleistä rauhaa, joka ei enää nojaudu armeijoihin ja kanunoihin, vaan inhimillisiin ja järkeviin kansainvälisiin sopimuksiin. On tosiaan ilahuttavaa nähdä, millä yksimielisyydellä eri kansoissa nyt odotetaan maailmanrauhaa, jota ei mikään ylimielinen hallitus oikullisesti saata rikkoa, rauhaa, jonka siunauksena tulee olemaan henkevämpi sivistys. Tosiaan toteutuu, mitä viime vuonna lausuin puhuessani Suomen deevasta: „ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?” (Suomen Kansallishaltia, siv. 5.)

Luodessamme katseemme kohti valoisampaa tulevaisuutta, jota teosofit pitkin vuosia ovat ennustaneet ja odottaneet, muistakaamme, mitä Mr. C. W. Leadbeater kirjottaessaan kuudennen juurirodun alkuvaiheista puhui Europan lähimmästä tulevaisuudesta:

„Todellisuudessa koko maailma on valtiollisesti liittoutunut. Europpa näkyy olevan liittokunta, jolla on jonkinlaiset valtiopäivät, minne kaikki maat lähettävät edustajansa. Keskuskomitea järjestää asiat, ja eri maiden kuninkaasivat ovat vuorottain liiton presidenttinä. Se valtiokoneiston uudistus, joka sai aikaan tämän ihmeellisen muutoksen, oli Julius Caesarin työtä. Hän oli 20:nneellä vuosisadalla jonkun aikaa ruumistuneena, valmistamassa tietä Kristukselle, joka saapui julistamaan *Viisautta*. Suuremmissa parannuksissa näyttää tehdyn kaikkiin suuntiin eikä voi muuta kuin hämmästyä sitä tavatonta varojen runsautta, mikä näihin on tuhlatu. Näyttää siltä kuin Caesar, onnistuttuaan muodostamaan liiton ja saatuaan kaikki maat hylkäämään sodan, olisi järjestänyt niin, että jokainen maa muutamina vuosina erottaisi puolet tai kolmannen osan siitä rahasta, minkä se oli tottunut käyttämään sotavarustuksiin, ja käyttäisi sen johonkin yhteiskunnalliseen parannukseen, jonka hän määräisi. Tämän hänen suunnitelmansa johdosta aleni vähitellen koko maailman veromäärä, mutta siitä huolimatta oli varattuna kylliksi rahaa, joilla ruokittiin köyhiä, hävitettiin kaikki köyhienkorttelit ja toimeenpantiin ihmeellisiä parannustoimenpiteitä kaikissa kaupungeissa. Hän järjesti niin, että sellaiset maat, missä pakollinen sotapalvelus oli ollut sääntönä, säilyttäisivät vielä jonkun aikaa tuon tavan, mutta heidän sotilaansa tekisivät työtä valtion hyväksi, laittaen puistoja ja teitä sekä repien alas syrjäkortteleita ja avaten kulkuyhteyksiä kaikkialle. Hän järjesti niin, että vanhat verotaakat asteittain kevennettiin, mutta sen avulla, mitä niistä jäi jällelle, onnistui hän puolestaan elvyttämään maailman. Hän on todellakin suuri mies, mitä ihmeellisin nero.

„Alussa näkyy olleen jonkun verran vaivaa ja edelläkäyviä riitaisuuksia, mutta hän kokosi yhteen joukon erittäin kyvykkäitä henkilöitä – jonkinlaisen kapinain parhaita järjestäjiä, mitä maailma on synnyttänyt – Napoleonin, Scipio Afrikanuksen, Akbarin y. m. jälleen ruumistuneina, parhaimmat ihmiset tekemään käytännöllistä työtä, mitä koskaan on nähty yhdessä. Asia pantiin toimeen loistavassa muodossa. Kun kaikki kuninkaasivat ja pääministerit olivat kokoontuneet yhteen päättämään liiton perustamisesta, rakennutti Caesar tilaisuutta varten pyöreän salin, jossa oli paljon ovia, niin että kaikki saattoivat astua yhtäaikaan sisälle, eikä yksikään valtiain voinut ottaa etusijaa toisesta.” (Tietäjä n:o 4-6, v. 1911.)

Näin Mr. Leadbeater. Englantilainen sanomalehtimies ja rauhanystävä, kuuluisa Mr. William T. Stead, joka viime vuonna hukkuu Titanic-onnettomuudessa, kirjotti ja julkaisi jo v. 1898 kirjan nimeltä „Europan

Yhdysvallat”. Silloin ei monikaan kääntänyt huomiotaan hänen haaveelliseen valtiolliseen ohjelmaansa, mutta nykyään selviää yhä useammalle ajattelijalle ja ihmiskunnan ystävälle, että ainoa mahdollinen tapa taata pysyväistä ja siunauksellista rauhaa Euroopalle on noudattaa Amerikan Yhdysvaltain esimerkkiä. Mr. Steadin ohjelman mukaisesti ei Eurooppa silloin tarvitsisi kuin yhden seisovan armeijan, joka poliisivoiman tavalla valvoisi kansainvälisestä rauhaa ja sopua. Yhteinen parlamentti järjestäisi yleisiä, kansainvälisiä asioita, ja muuten jokainen kansakunta hoitaisi sisäisesti omia asioitaan.

Toivokaamme, että Euroopan valistuneet hallitukset ja kansat todella toimeenpanevat tämänsuuntaisen ohjelman nykyisen, hirmuisista hirmuisimman maailmansodan päätyttyä.

*

Tämmöinen aika, jossa nyt elämme, järkyttävine maailmantapauksineen, asettaa kansoja ja yksilöitä monenlaisille koetuksille.

Ajattelen meitä teosofeja. Me olemme tottuneet pitämään teosofista maailmankatsomusta varmana ihmisten pelastajana tietämättömyydestä ja saamattomuudesta. Minkätähden? Sentähden, että teosofia opettaa meitä katsomaan elämää sisästäpäin, opettaa meille, että henki on kaiken aineen takana, että tajunta on elämän alkulähde, että ajatus luo ja hallitsee muotojen elämää. Ei kukaan ihminen jää tietämättömäksi, jos hän rupeaa järkeään käyttämään. Ei kukaan ihminen jää saamattomaksi, jos hän ajatustaan käyttää. Mutta taito on siinä, että säilyttää mielenmalttinsa ja käyttää ajatustaan kriittisissäkin olosuhteissa.

Teosofia on ollut ja on meille suureksi avuksi – kuinka suureksi se voikaan olla meidän jälkeläisillemme, jotka ovat viisaampia kuin me? Suurin palvelus, minkä me kriittisenä hetkenä voimme maailmalle teosofeina suorittaa, on että säilytämme teosofisen liikkeen ja teosofisen sanoman eheänä ja puhtaana vaikean ajan yli. Lähin velvollisuus meille teosofeille on katsoa, ettei teosofia jää nääntymään meidän harrastuksemme ja uskomme puutteesta.

*

Sodan vaikutukset näkyivät heti elokuun alusta liikealalla. Niinpä esim. kirjakaupat Helsingissä seisoivat tyhjinä, turhaan odottaen ostajia. Vasta syyskuussa alkoi hiljainen liikenne uudestaan.

Teosofinen Kustannusliike ei myynyt sanottavasti mitään elo- ja syyskuun ajalla; tilauksia ei tullut; taloudenhoitajan ilme oli aina vakavan vakava; sillä vaikka oma liike pysähtyi, täytyi suorittaa suoritettavansa velkojille. Oli aivan kuin maailman puolelta olisi kuulunut ivanaurua: luuletteko te, että teidän pakanuutenne on rakastettu tässä maassa? Nyt näette: kun tosi on edessä, silloin unohdetaan haaveet ja järkeilyt, silloin ajatellaan leipää eikä kirjoja . . .

Kuinka kiitollinen Kustannusliike oli niille harvoille, jotka sitä kuitenkin muistivat! Ja kuinka iloiseksi sen mieli kääntyi, kun ennen sotaa painoon viety kirja „Suuret ihmeet” ilmestyi kauppaan ja tilauksia vähitellen alkoi tulla! Ja vaikka vieläkin ollaan aivankuin uutta heikkoa elämää alkamassa, on kuitenkin toivon tähti taas syttynyt teosofisella taivaalla tuikkimaan. Mennäkseen ystäviään ja ostajiaan puolitiehen vastaan on nyt Teosofinen Kustannusliike tehnyt päätöksen, joka pysyy voimassa tammikuun 15 p:ään 1915: *suuri joukko toisessa kohden mainittuja arvokkaita teoksia myydään 50 % alennuksella.*

*

Kirjakauppaan on ilmestynyt:

Suuret ihmeet, kirj. Oscar Busch. Suom. Hugo Valvanne. Hinta 2:75, sid. 3:75.

Vallitseeko ihmiselämässä laki? Kirj. J. R. H. Hinta 40 p.

Älkööt nämä erinomaiset kirjat puuttuko kenenkään Tietäjän lukijan kirjahyllyltä!

*

Teosofiset sunnuntailuennot Helsingissä ovat alkaneet, niinikään teosofiset looshikokoukset, molemmat asianomaisella luvalla.

Marraskuu, s. 418-422

Tämän vihkonsa johdosta saisi Tietäjä viettää pientä muistojuhlaa, sillä se on luvultaan teosofisen aikakauskirjamme *n:o 100*. Tietysti se on nimellisesti n:o 116, kuten näkyy yksinkertaisesta yhteenlaskusta: 9 numeroa vuonna 1905, 12 numeroa kunakin seuraavana kahdeksana vuotena, siis 96 numeroa, ja 11 tänä vuonna: $9+96+11=116$. Mutta kun ottaa huomioon kaksoisnumerot, on tämä marraskuun vihko 1914 todellisuudessa sadas vihko, joka painetaan ja lähetetään maailmaan. Heinäkuun numeron 1905 toimitti Martti Humu Lontoonmatkani johdosta; muut 99 ovat minun toimittamani. Vasta ensi kuussa saisin siis minä viettää satanumeroista toimittajajubileumiani. Mutta Tietäjä viettää tässä kuussa. Ja hyvä on, että Tietäjä käy minun edelläni!

*

Ajatukset kääntyvät itsestään taaksepäin ajassa. Selailen aikakauskirjamme, silloisen Omantunnon, ensimmäistä vuosikertaa ja muistelen, kuinka monen ahdistuksen, kuinka monen toivon ja epäilyksen tunteen synnyttämä se oli. Jo syksyllä 1903 olin jättänyt Painoylihallitukseen anomuksen saada julkaista teosofista aikakauskirjaa nimeltä „Uutta Valoa”. Kun ei kuulunut vastausta vielä jouluksi, kävi pienen seitsemiehisen teosofisen komiteamme mieli sangen apeaksi. Vuoden 1904 alussa painatti kirjallisuuskomiteamme käsikirjotukseni „Uskonnosta ja elämästä”, joka tuomiokapitulin määräyksestä otettiin takavarikkoon heti painosta. Tämä tietenkään ei kohottanut mieltämme, ja kun kenraalikuvernööri Bobrikoff pari päivää ennen kuolemaansa oli allekirjottanut kieltävän vastauksen aikakauskirja-anomukseen, painui synkkytämme melkein toivottomaksi.

Mutta kun yö on pimeimmillään, koittaa valo. Niinpä silloinkin. Syksyllä vapautettiin „Uskonnosta ja elämästä” hetkellisestä takavarikostaan ja meni heti hyvin kaupaksi. Amerikkaan varsinkin oli paljon tilattu. Rohkaistuna tästä menestyksestä päätti komiteamme tehdä uuden yrityksen aikakauskirja-asiassa. Nyt eräs toinen sen jäsen, kirjailijanimi Martti Humu, valittiin hakemaan julkaisemisoikeutta. Loka- tai marraskuussa 1904 jätettiin Painoylihallitukseen tämä toinen anomus ja jännitetyin mielin odotimme ratkaisua.

Ei silloinkaan kuulunut vastausta ennen uutta vuotta. Mutta eräässä spiritistisessä istunnossa, jonka komiteamme piti joulukuussa 1904, sanoi muuan „henki” meille kategorisen lyhyesti: „teosofia voittaa Suomessa vuonna 1905”, ja tämä ennustus esti meitä uudelleen lankeemasta epätoivoon.

Maaliskuun lopulla 1905 näimme, Martti Humu ja minä, kumpikin samana yönä kuvaavan unen. Jos muistan M. H:n unen oikein, annettiin hänen käteensä sukka, jossa oli seitsemän solmua, ratkottavaksi. Minun eteeni – omassa unessani – asetettiin laatikko täynnä kultarahoja, käteeni annettiin lapio ja ihmetellen nostelin kiiltäviä, helähteleviä kultakolikoita. Samana päivänä saimme tietää, että „Omatunto, teosofinen aikakauslehti” oli saanut luvan ilmestyä. Nyt oli aamu valjennut teosofialle ja joulukuussa saatu ennustus oli alkanut toteutua.

*

Mutta ennustukseen kuului itse asiassa muutakin. Sen saimme vielä samana vuonna kokea. Sillä voidaanko teosofiselle rauhan hengelle laajemmin käsitettynä ajatella suurempaa voittoa kuin suurlakon saavutus marraskuulla 1905? Puhuessani sen verettömyydestä lausuin m. m.: „Se todistaa, että tuohon hiljaiseen taisteluun, tuohon rauhalliseen ponnisteluun otti osaa voima, joka lähti elämän ylemmiltä tasoilta, että siihen ottivat osaa suuret joukot näkymättömiä olentoja, sekä isänmaatansa rakastavia vainajia että muita astralisia olentoja” (Omatunto, marraskuu 1905.)

Suurlakko oli kuin herämys koko kansallemme. Se avasi näköaloja ja antoi toiveille siivet. Samassa Omantunnon numerossa (siv. 210) kirjoitin vielä seuraavat sanat: „Kunpa nyt edelleenkin saisimme edetä yhtä rauhallisesti! Uusi päivä valkenee Suomelle ja sen tulo kaikessa loistossaan riippuu siitä, kuinka suuret ja epäitsekkiät meidän käsityksemme ovat Suomen tulevaisuudesta. Jos ymmärrämme, että Suomen tulevaisuus on oleva henkistä, ei aineellista suuruutta, henkistä, ei maallista valtaa ja kunniaa, silloin voimme olla huolehti: voitto on oleva varma.”

Ja joulukuun numerossa puhuin vielä johtavassa artikkelissa samasta asiasta seuraavin sanoin: „Tämä kohta loppuun kulunut vuosi 1905 on ollut merkillinen käännekohta Suomen henkisessä elämässä, ja me, jotka uskomme aatteitten ikuiseen voimaan, tunnustamme pelkäämättä, että erinomaisen hyvä enne Suomen henkiselle tulevaisuudelle on mielestämme teosofisen liikkeen suhteellinen menestys tänä vuonna. Vaikkemme vielä voikaan sanoa, että teosofia ⁴⁾ on Suomessa päässyt voitolle v. 1905, kuten meille ennustettiin viime joulukuun 18 p:nä, on meidän kuitenkin sydämen riemulla tunnustaminen, että teosofian valoisa maailmankatsomus on päässyt verrattain laajalle leviämään. Suuri voitto oli todellakin oman äänenkannattajan saaminen” j. n. e.

Sanoin myös samassa kirjoituksessa: „. . . elleivät merkit petä, on vuosi 1906 tuova mukanaan muutoksia ja parannuksia monilla aloilla . . . Se uusi vuosi on ehkä Suomelle oleva tärkeä vuosi. Tärkeä sentähden, että monessa suhteessa Suomen kansa ehkä pannaan henkiselle koetukselle.” Mutta nähtävästi en ollut oikein varma, osaisimmeko käyttää hyväksemme oikealla tavalla uuden ajan suomia tilaisuuksia, koska heti lisäsin: „Ja onko kansa silloin valitseva oikean tien, se riippuu siitä, onko kansa nähnyt ja ymmärtänyt ajan uudet ihanteet.”

Kun me nyt vuosia myöhemmin katsomme taaksepäin, huomaamme, että Suomen kansa ei kaikin puolin osannut ottaa vaarin tehtävästään. Se ei ollut vielä täysin ymmärtänyt „ajan uusia ihanteita”, jotka olivat ja yhä ovat veljellisyys, maltillisuus, sovinnaisuus ja väkivallasta kieltäytyminen. Heti seuraavana vuonna leimahtivat taas tuleen vanhat sisäiset paheemme: riitaisuus, kateus, puolueellisuus. Ja elokuussa 1906 sotkeutui punainen kaartimme n. k. Viaporin kapinaan, mikä seikka todisti, ettei senkään ihanne ollut väkivallasta kieltäytyminen.

---

⁴⁾ Tätä kirjottessani ajattelin tietysti teosofiaa ahtaammassa merkityksessä enkä okkultista maailmaa yleensä.

Aivan selvin, suurin askelin ei Suomi osannut kulkea tulevaisuutta kohti ⁵⁾. Siitä merkkinä oli sekin (monen mielestä varmaankin vähäpätöinen) seikka, että varsinaisen teosofian eteneminen aivankuin pysähtyi suurlakon jälkeen. Luennoissa kävi puolet vähemmän väkeä ja Omantunnon tilaajat vähentyivät v. 1906 noin 40 %. Ihmisten mieli oli kääntynyt „ulkonaisiin”, punaiseen kaartiin ja varmasti pian saavutettaviin yhteiskunnallisiin parannuksiin, että aivan unohtui vanha elämänlaki, joka sanoo, ettei mitään saavuteta ulkonaisesti mitä ei ensin ole sisäisesti saavutettu. Vasta nyt näin monta vuotta myöhemmin olemme teosofisesti katsoen saavuttaneet ja sivuuttaneet sen tienpylvään, jonka luo olimme päässeet jo v. 1905.

*

Mieleni tekee kääntää huomio pois näistä vakavista seikoista kerrankin paljon kevyempiin. Olen parina iltana huvikseni koetellut muuatta vanhaa kabbalistista menettelyä, jota Caglioston sanotaan käyttäneen ja jonka avulla nimien ja sanojen kirjaimista voi tehdä salaperäisiä, ennustavia johtopäätöksiä. Asian voi ottaa kuten sanottu kevyeltä kannalta, mutta siinä voi toteutua vanha sananlaskukin: ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli.

Kuulkaa nyt siis, rakkaat lukijat. Tahdon vihkiä teidät kabbalistisen taidon salaisiin taikoihin. Tämä käy paraiten päinsä esimerkkien avulla. Menetelmä on itsessään aivan yksinkertainen, tarvitaan vain vähän kärsivällisyyttä ja – sanoisinko psyykillistä herkkyyttä.

Otetaan nyt seuraava nimi: Omantunto, teosofinen aikakauslehti, ja luetaan sen kohtalo kabbalistisesti kirjaimista. On huomattava, että maagillisessa kirjaimistossa saa f:n vaihtaa v:ksi, koska suomen kielessä ei ole f:ää.

Kirjotetaan nimi paperille harvakseen näin:

O m a t u n t o t e o s o f i n e n a i k a k a u s l e h t i

Annetaan silmien harhailta kirjainten yli ja sisäisen aavistuskyvyn muodostaa uusia sanoja samoista kirjaimista. Uudet sanat ilmaisevat „Omantunnon” kohtalon. Tässä ne ovat:

Ah, luovu koko nimestä, etsi toinen!

Niin, katsokaa tarkkaan, kyllä samat kirjaimet on käytetty. Ainoastaan kaksi a:ta on jäänyt käyttämättä. Niitä ei ennustus tarvinnut, niitä kutsutaan mykiksi. Caglioston oli tapana muodostaa niistä latinankielisen oraakkelilauseen, jonka sanat alkoivat noilla mykillä kirjaimilla. Tässä tapauksessa siis muodostuisi kaksisanainen oraakkelilause. Se kuulukoon näin: *Adeptum adopta*, joka merkitsee: valitse Tietäjä. Siinäpä se. Kuka voi kohtaloa vastustaa? Nyt jokainen ymmärtää, miksi Omantunnon nimi oli muutettava Tietäjäksi. Koska kaikki lukijani eivät osanne latinaa, jätän kuitenkin seuraavista esimerkeistä pois tämän viimeisen oraakkelivoitelun.

Katsotaan nyt Tietäjän kohtaloa, ensin henkiseltä, sitten aineelliselta kannalta.

Kirjotetaan:

T i e t ä j ä t e o s o f i n e n a i k a k a u s k i r j a

Sanokoot nyt selvänäköiset silmämme, mikä on oleva Tietäjän ihanne! Katseemme harhailee ja lause muodostuu:

Tosi, kaunis, oikea – rakasta niitä!

---

⁵⁾ Katso tästä myös „Suomen Kansallishaltia”, siv. 92.

Mykiksi jävät j, f, e.

Tosiaan kaunis neuvo! Jos se samalla on Tietäjän luonteen kuvaus ja kohtalo, ei toimittajakaan voi olla siitä muuta kuin hyvillään.

Mutta me tahdomme kuulla sen aineellisestakin kohtalosta. Kirjotamme nimen uudelleen ja tiedustelemme vastausta sisäiseltä sibyllaltamme. Vastaus kuuluu:

Kai, kai voi rikastua, jos ennättää.

Mykäksi jäi yksi e ja toinen e vaihtui ä:ksi. Ihan oraakkelimainen lause! Kaksimielinen. Tämä jo alkaa tuntua kummalliselta. Olikohan Cagliostro oikeassa? Mieli tekee siirtyä oikein maailmanasioihin, kun tässä kerran ennustellaan.

Saksan keisarihan herättää paljon mielenkiintoa tähän aikaan. Mitähän kohtalo hänestä tietää? Kirjotetaan:

S a k s a n k e i s a r i V i l h e l m t o i n e n

Kun silmämme vähän aikaa harhailevat, syntyy lause:

Maksat vielä leikin, noita!

Mykiksi jäävät h, n, s, s, r.

Ei, tämä ei ole kaunista eikä kohteliasta. Ehkä vika onkin siinä, että käytimme väärää kieltä. Saksan kohtaloa on tutkittava saksaksi. Kirjotamme siis:

W i l h e l m d e r z w e i t e K a i s e r v o n D e u t s c h l a n d

Ajattelemme nyt ensin häntä itseään ja hänen luonnettaan. Saamme viisi eri vastausta:

Ich hasse alle Dutzend-Werte im Werk.

Mykkinä l, d, v, n. Lause suomeksi: vihaan työssä kaikkia tusina-arvoja.

Warum soll ich leiden? Die Hand verwest.

Mykkinä z, t, k. Suomeksi: miksi minun pitää kärsiä? Käteni kuihtuu.

Schau, elende Welt: Heil dir im Todeskranz!

Mykkinä v, w. Suomeksi: katso kurja maailma: kunnia sinulle kuolemanseppeleessä. (Ivallinen viittaus hymniin „Heil dir im Siegeskranz.”)

Wozu andere Ideale? Du Schwert ist Heil.

Mykkinä k, l, m, n; v muuttunut u:ksi. Suomeksi: mitä varten toisia ihanteita? Sinä miekka olet pelastus.

Ideal-Volk: eiserne Macht in der Welt.

Mykkinä h, z, w, u, s, d. Suomeksi: Ihannekansa: rautainen mahti maailmassa.

Jaa-a. Nyt kysymme vielä kohtaloa. Saamme kolme vastausta.

Volk, Land, Heim, Welt: die werde ich stürzen.

Mykkinä a, s. Suomeksi: kansa, maa, koti, maailma: ne vien perikatoon.

Demuthsvoll ist zwar dein Ende – wie Rache!

Mykkänä k. Suomeksi: nöyryyttävä on tosin loppusi – kuin kosto.

Schweiz soll deine Heimat werden.

Mykkinä t, k, v, u, l, a. Suomeksi: Sveitsin tulee olla sinun kotinasi.

Kaameita kaikki nämä ennustukset. Riippuneeko meidän silmistämme, ettei mitään kaunista synny, vai onko tosiaan miehen kohtalo noin ankara?

Kaikissa tapauksissa meidän nyt täytyy keskeyttää, sillä leikki muuten käy vakavaksi. Ja ennustus, jonka syntyyn psyykkiset tunteet myötävaikuttavat, on aina oleva puoleksi leikin asemassa.

Joulukuu, s. 499-502

Elämme nyt ajassa, jolloin puolueriitojen pikkumainen ääni kansassamme on miltei lakannut kuulumasta. Sanomalehdet koskettelevat johtavissa artikkeleissaan kysymyksiä, sekä taloudellisia että sivistyksellisiä, joilla on merkitystä koko kansallemme ja kaikille sen yksilöille. Äskettäin luin *Dagens Press*'istä pääkirjotuksen „kulttuurityöstämme”, jossa mielestäni lausuttiin aivan teosofisia ajatuksia. En malta olla suomentamatta tähän muutamia otteita.

„Elämme tätä nykyä maailmanhistoriaa suuremmassa mitassa kuin mitä ihmiskunta koskaan ennen on elänyt. Joka päivä tuo mukanaan oman jännityksensä, sitä suuremman, koska emme osaa luoda itsellemme pätevää käsitystä jättiläiskamppailun lopputuloksesta. Sen verran voimme kuitenkin aavistaa, että mahdolliset muutokset Europan kartassa eivät saata tulla yhtä laajapitoisiksi kuin uudistukset yleisessä mielipiteessä. On tapahtuva vallankumous taloudellisten ja siveellisten käsitteiden arvioimisessa. Ja tämän vallankumouksen täytyy tulla, jottei ihmiskunta joutuisi vaaraan kadottaa paraimman itsestään – uskonsa niiden korkeuksien saavuttamiseen, joita kohti sen suurimmat henget ovat viitanneet . . .

„Suomi on tähän saakka ollut siinä onnellisessa asemassa, ettei sen ole tarvinnut olla sotanäyttämönä, ja toivottavaa on, että asema on edeskinpäin pysyvä samanlaisena. Tämän kautta meille on mahdollista työskennellä nykyisten varojemme mukaan kaikilla niillä aloilla, jotka koskevat maamme sivistyksellistä kehitystä . . .

„Valtio kykenee tosin nyt vähemmässä määrässä kuin ennen tukemaan taidetta ja kirjallisuutta ja niitä yhdistyksiä, jotka työskentelevät puhtaasti valistustarkoituksissa syvien rivien keskellä. Mutta kaikkia näitä kulttuurialoja ei silti saa laiminlyödä. Sitä enemmän vain nyt vaaditaan kunnilta ja yhdistyksiltä ja ennen kaikkia varakkaimilta. Säästäväisyys on kai hyve ja pidättyväisyys paljaan nautintoelämän suhteen nykyään suurempi välttämättömyys kuin muulloin. Mutta kansalainen rikkoisi isänmaallista velvollisuuttaan vastaan,

jos hän maailmalla riehuvan sodan takia ottaisi kieltäytyäkseen muista menoista kuin välttämättömistä jokapäiväisistä. Onhan kansalaisen isänmaallinen velvollisuus ennen kaikkea tukea maan kulttuurielämää. Toisen tehtävä on antaa taloudellista tukea, toisen uhrata työnsä, tietäen, että nyt jos milloinkaan on äärettömän tärkeitä, että kansamme kaikkia siveellisiä voimia kohotetaan ja että sen tietomäärää lisätään, jotta maamme vahvistuneena ja keskittyneenä astuisi ulos nykyisestä kriisistä niitä aikoja kohtaan, jotka lähestyvät . . .”

Tähän sivistystyöhön kuuluu ehdottomasti myös meidän teosofinen työmme.

*

Toimitukselle tulleiden kirjeiden joukossa on toisessa kohdassa tätä numeroa luettava kirje, joka todella Tietäjän parasta tarkottaen arvostelee Tietäjän sisältöä viime aikoina. Olen tästä arvostelusta yhtä iloinen kuin kiitollinen ja toivon, että moni muukin lukija lausuisi mielipiteitään ja mahdollisia toivomuksiaan. Koska kirjeenvaihtajan koskettelema kysymys on vakavinta laatua, vastaan siihen lyhyesti parilla sanalla.

Hra A. H. toivoo, että teosofiaamme puhallettaisiin enemmän suomalaista henkeä. Joskin hän mielestäni menee liian pitkälle leimatessaan Tietäjänkin edustamaa teosofiaa „intialaiseksi” – koska kaikki todellinen teosofia eli jumalviisaus on aivan yleismaailmallista laatua, – ymmärrän kuitenkin hänen toivomuksensa ja yhdyin siihen. Teosofia on joka maassa löytävä myös oman kansallisen muotonsa, joka ei saa erottaa sitä muista kansoista, mutta tekee rikkaan ja siunauksellisen kansainvälisen yhteistyön mahdolliseksi. Uuden elämänymmärryksen tehtävä ei ole ainoastaan liittää henkisesti yhteen muutamia yksilöitä eri kansoista, vaan myös vaikuttaa herättävästi ja nostavasti kaikkien kansojen siveelliseen ja henkiseen elämään. Niin kauan kuin teosofinen maailmankatsomus pysyy ulkonaisessa puvussaan yhdenmuotoisena yli maailman, se kutsuu kokoon vain niitä yksilöitä eri kansoista, jotka jo edellisissä elämässään ovat tutustuneet aikain viisauteen. Mutta teosofisen elämänymmärryksen suuri kansoja kohottava merkitys alkaa vasta silloin, kun kukin kansa huomaa, että jumalallisen viisauden ääni saattaa sille puhua omalla kansallisella tavalla.

Tämä aika on nyt lähestymässä. Meidänkin deevamme ääni on pian kuuluva. Sitä aikaa odotellessamme ottakaamme vaarin siitä, mitä jo olemme oppineet ja kuulleet kansallishaltiamme luonteesta ja tehtävästä.

Älkäämme unohtako, että työmme tähän saakka on ollut ja vieläkin on perustusten laskemista. Perustukset ovat vanhaa ja yleismaailmallista laatua. Niihin kuuluvat kaikkien uskontojen ja viisausoppien, kaikkien salatieteellisten tutkimustulosten sisällöt ja muodot. Emme saa unohtaa Intiaa enemmän kuin Palestinaakaan, emme Veedaa tai Raamattua enemmän kuin Kalevalaakaan. Personallisessa työssäni olen koettanut olla tasapuolinen ja uskaltaisinko lisätä? mahdollisimman monipuolinen. Olen esim. julkaissut kirjan suurista uskonnoista, joulun jälkeen valmistuu teos Jeesuksen salakoulusta ja paraikaa loppuu pitämäni luentosarja elämän synnyistä syvistä. Tämän ohella olen silloin tällöin kosketellut kalevalaisia ja aito suomalaisia kysymyksiä. En tällä luettelemiselläni tarkota työni puolustamista, sillä heikkoa ja pientä se on; tahdon vain osoittaa, että ainakin omassa mielessäni on olemassa punainen lanka, joka sitoo yhteen työn tulokset, vaikka monipuolisuuden velvottava tunto kääntää omani ja toisten huomion milloin millekin uskonnolliselle, filosofiselle, siveelliselle tai salatieteelliselle alalle. Ne, jotka hyökkäävät teosofiaa vastaan, kuuluvat monenlaisiin leireihin; sentähden meilläkin pitää olla selvä ymmärrys monissa asioissa, että kykenemme kohtaamaan „vihollisiamme” heidän omilla aloillaan ja heidän omilla aseillaan.

*

Majuri Oscar Busch, „Suuret ihmeet” kirjan tekijä, kertoo spiritistisen aikakauskirjan *Efteråt*in marraskuun vihossa seuraavaa:

„Muutamia päiviä sitten, kun Carl Söderling (tunnettu tukholmalainen mediumi) ja minä istuimme kahden kesken juttelemassa, lankesi hän loveen (transiin), ja muuan vanha ystäväni, joka siirtyi toiselle puolelle noin 20 vuotta sitten, tuli ja lausui m. m.:

„— Tiedätkö, missä spiritismi meidän päivinämmä viettää suurimmat voittonsa? — Kun en heti ilmituonut mitään arvelua, jatkoi hän: — Taistelukentillä. Meidän puolelta on ilo nähdä, kunka monet, monet, jotka makaavat haavottuneina taistelukentällä, saavat silmänsä auki ja havaitsevat niitä valo-olentoja, jotka tulevat heitä lohduttamaan ja auttamaan. He tuntevat äitinsä tai isänsä, vaimonsa tai lapsensa, rakkaan ystävän tai läheisen sukulaisen, ja tämä auttaa heitä suuressa määrin kantamaan tuskiaan. Jos haavoistaan kuolevat, tuntevat sanomatonta iloa kohdatessaan omaisiaan. Jos parantuvat, jääpi heidän mieleensä muisto kokemuksesta, joka tekee, että heistä tulee vakuutettuja spiritistejä.

„— Sota on kirousta, mutta ei voi kieltää, että se on omiansa monessa tapauksessa herättämään eloon ihmisten jaloimpia ominaisuuksia: uhrautuvaisuutta, avuliaisuutta, isänmaallista innostusta. Rauha on siunausta, mutta ei voi olla näkemättä, kuinka sen verukkeen alla ihmisen alhaisimmat ominaisuudet rehottavat: pikkumaisuus, itsekkyyys, riidanhalu ja haluttomuus kaikkeen uhrautumiseen.”

TIETÄJÄ 1915

Toimittajalta

Tammikuu, s 3-4

Sydän täynnä kiitollisuutta tunnustan saaneeni tänä jouluna ja tänä uutena vuotena osakseni niin paljon rakkautta kuin luullakseni harvoin lankeaa yhden ihmisen osalle. Tarkotan sanasta sanaan rakkautta enkä kunnianosotuksia. Mitä onkaan kunnia sille, joka harhojen läpi näkee eikä haihtuvalle voi antaa muuta kuin ohimenevän arvon? Mitä on kunnia sille, jonka sydän on sairas vain yhdestä kaihosta: että näkisi rakkautta maailmassa, armahtavaisuutta, sääliä, ymmärtämystä – rakkautta! Täydelliset voivat ehkä ottaa vastaan kunnianosotuksia, mutta me syntiset, me, jotka omalla heikkoudellamme otamme osaa maailman tuskaan ja omalla viallisuudellamme lisäämme ihmiskunnan taakkaa, me vähäväkiset, me kaipaamme synteimme anteeksi antamusta armahtavassa rakkaudessa! Ja kun Jumalan voima tulee meidän luoksemme toisen ihmisen sydämessä, silloin on kuvaamaton se autuus, josta rintamme täyttyy. Ne rakkauden kyyneleet, jotka silloin virtaavat sydämistä, vievät samalla mukanaan kaiken tuskan, kaiken epäuskon ja toivottomuuden . . .

Kaikkia niitä, jotka ovat minua muistaneet kirjallisilla tervehdyksillä ja onnentoivotuksilla, kiitän täten, tunnustaen, että niidenkin mukana on tullut erityisen voimakkaita rakkausajatuksia. Tekisi mieleni painattaa tähän heidän monia kauniita ja lohduttavia sanojaan, mutta tietysti se ei käy päinsä, koska ne ovat personallista laatua. Yhden pienen runon julkaisen kuitenkin, jonka eräs teosofinen lukupiiri jouluksi lähetti:

„Ken yksin yössäkin uskaltaa
Pää pystyssä pyrkiä valoon päin,
Ken siementä kylvävi totuuden –
Sitä silmä valvovi Korkeimman,
Sitä kädet ohjaavi Mestarien.”

Ja myöskin kiitän kaikkia niitä sydämestäni, jotka minua ovat ajatelleet ja muistaneet salassa, vaikkeivät näkyväisesti ole sitä ilmituoneet. Tiedän, että niitä on paljon. Tietäkööt hekin, että minä heitä rakastan.

Aivankuin uuden vuoden lahjaksi sain niinkään sen tunnustuksen „Teosofian valolta”, jonka olen painattanut tämän numeron „Tien varrelta” osastoon.

Kaiken tämän rakkauden rohkaisemana olen nyt päättänyt julkaista muutamia teosofisia muistiinpanoja omasta elämästäni. Alku seuraa tässä Tietäjän numerossa. Tämä autobiografinen katkelma on tietysti älyllishenkistä laatua eikä mitenkään tyjentävästi kuvaa P. E:n persoonallisuutta. Vaikka jokainen yksityiskohta siinä on tosi, on se kuitenkin vain yksi puoli minusta, joka siinä näyttäytyy. En tiedä, kuinka suuri kirja syntyisikään, jos tahtoisin itseni esittää! Mutta toistaiseksi semmoinen ei ole tarpeen. Pyydän siis, että lukijat ystävällisesti pitäisivät mielessään, että muistiinpanojani en julkaise kuvatakseni itseäni, vaan siinä tarkoituksessa, että kertomus minun kokemuksestani voisi rohkaista toisia totuudenetsijöitä.

Toivotan onnellista uutta vuotta kaikille Tietäjän lukijoille, ystäville ja auttajille! Toivotan samaa koko kansalleni ja kaikille maan kansoille! Poistukoot pahansuopaiset pilvet rauhan taivaalta, sammukoon vihan tuli ja vaietkoon koston ukkosjyrinä, että veljeyden pyhä päivä pääsee nousemaan taivaanrannalta! Jospa kansat pian antaisivat toisilleen kättä, että sovussa tervehtisivät ensi kesän tuloa, kun luonto taas neitseellisen puhtaana virkoo talviunestaan! Jospa, jospa . . .

Mutta älkäämme unohtako, että jokainen meistä on mukana työssä, että jokaiselta meistä odotetaan jotakin. Älkäämme unohtako, että vain itsenäinen ja vapaa ihminen osaa todella rakastaa ja auttaa ja „viedä maailmaa eteenpäin”. Älkäämme unohtako, että inhimillinen itsenäisyys ja vapaus saavutetaan yksin siten, että ihminen vapaaehtoisesti antautuu „vangiksi”. Minkä vangiksi? Inhimillinen järki ja ajatus on antava itsensä totuudelle: yksin totuutta etsiäkseni ja palvellekseni on mulla järki ja ajatuskyky. Ihmisen sydän on antava itsensä rakkaudelle: ainoastaan sitä varten, että rakastaisin, on minulla sydän. Ihmisen tahto on antava itsensä välttämättömyydelle: ainoastaan Jumalan (välttämättömyyden) tahtoa palvellekseni on minulla tahto.

*

Vanhan tavan mukaisesti tämä Tietäjän numero jaetaan kaikille vanhoille tilaajille. Pyydän, että ne, jotka tahtovat tilauksensa uudistaa, tekisivät sen mahdollisimman pian, ettei keskeytystä lehden lähettämisessä tapahtuisi.

Helmikuu, s. 51-55

Monen ihmisen mielestä on vaikea käsittää, että koko heidän maailmankuvansa riippuu heidän oman tajuntansa tilasta: jos tämä muuttuu, muuttuu koko käsitys elämästä. Useimmat uskovat esim. omaan sieluunsa eli omaan personalliseen minäänsä, kristitty sen „pelastukseen”, materialisti sen kuolemaan, nykyajan ihminen yleensä sen sivistykseen ja kehitykseen. Vaikea tietysti heidän on käsittää, että jos heidän tajuntansa nykyinen painopiste siirrettäisiin fyysisistä aivoista toiseen ylifyysilliseen tilaan, heidän uskonsa omaan personalliseen sieluunsa samalla haihtuisi; kristitty ei enää kaipaisi pelastusta, materialisti hämmästyisi sanattomaksi, kun kuoleman tuolla puolen olikin elämä, ja nykyajan ihminen yleensä näkisi sivistyksen turhaksi. Tai jos heidän ei olisi vaikea käsittää tätä logiikan kannalta, olisi heidän miltei mahdoton käsittää, että tajunnan painopiste tuolla tavalla voisi muuttua.

Ja kuitenkin elämä tuo eteemme yhtämittaa esimerkkejä siitä tosiseikasta, että tajunnan painopiste voi siirtyä. Siihen perustuu näet se ilmiö, jota kutsumme hulluudeksi. Olkoon tämän sairaaloisen tilan aiheuttavana syynä mikä ulkonainen tai sisäinen seikka tahansa, itse tila tajunnan kannalta perustuu siihen, että tajunnan painopiste on siirtynyt fyysisistä aivoista pois, mutta jäänyt keskitiehen aivankuin ilmassa harhailemaan.⁶⁾ Vaistomaisesti, jollei itsetietoisesti, lääketiede sentähden hoitomenettelyssään koettaa saada sairaan mielen vedetyksi takaisin fyysilliseen ruumiseen. Tämä onnistuuakin, ellei aivoissa ole parantumaton vika tai jollei tajunta itsepintaisesti jatka matkaansa toiseen maailmaan.

Mutta tajunnan siirto aivoista ei tietenkään aina aiheuta hulluutta – enkä nyt puhu nukkumisen, pyörtymisen y. m. aivan luonnollisista tajunnansirroista, vaan semmoisista, joissa ihminen säilyttää valvetietoisuutensa. Tajunta saattaa esim. hetkeksi siirtyä ylifyysilliseen tai ylipersonalliseen tilaan, ja

---

⁶⁾ Tämä käsitys kuvastuu monissa sanoissakin, jotka tarkoittavat mielenvikaisuutta: förryckt, verrückt, aliéné, aberration mentale, Irrsinn y. m.

palattuun siitä tilasta on se rikastunut kokemuksella, joka välttämättä muuttaa ihmisen maailmankuvan. Semmoinen ihminen on oudossa asemassa maailmassa. Hän tietää enemmän kuin toiset ja nyt riippuu hänen älyllisistä ja persoonallisista edellytyksistään, minkä maineen hän ihmisiltä saa osakseen; joko häntä pidetään erittäin viisaana taikka sitten pikkuhassuna tai haaveilijana tai rikollisena ihmisenä. Enimmäkseen hänestä tulee uskonnollinen fantasti ja usein hänen myös onnistuu saada seuraajia ja perustaa lahkokunta. Uskonnollisten liikkeiden historiassa esiintyy aina tällaisia henkilöitä. Kuta älykkäämpi, kuta siveellisesti puhtaampi ihminen on, sitä helpommin hän jaksaa sulattaa ylipersonallisia kokemuksia, jonka tähden salaisissa kouluissa vaaditaankin pitkä persoonallinen puhdistus, ennenkuin tietoa annetaan.

En ollenkaan ihmettele, että niiden tila on vaikea, jotka karmallisista syistä valmistumattomina saavat kokea ylipersonallisia sieluntiloja. Heistä täytyy tuntua, että heidän kauttansa tuomio käy yli maailman. Niinkin älyllisesti kehittyneet miehet kuin Svedenborg asetti maailman tuomion yhteyteen oman yliaistillisen heräämisensä kanssa. Onko sitten ihmeteltävää, että tieteelliseen ajatteluun perehtymättömät henkilöt useimmiten antautuvat ennustamaan maailman pikaista loppua, kuten tekivät Suomen kirkon historiassa lahkolaiset Jaakko Wallenberg, Pekka Riipinen y. m.

Tyypillinen suomalainen esimerkki ylipersonallista sieluntilaa kokeneesta kansanmiehestä on mielestäni Matth. Akianderin Historiallisissa Tiedonannoissa mainittu Elias Hänninen, joka syntyi Kangasniemen pitäjässä maaliskuun 26 p:nä 1771. Hänestä kertoo Akiander: „Kun Hänninen oli saavuttanut 30 vuoden iän, katsoi hän sopivaksi Jumalan erityisenä lähettiläänä esiintyä uudella opillaan, jonka tarkoituksena oli valtion ja kirkon perusteiden alasrepiminen. Lähtien siitä lauseesta, että kristityt ovat laista vapaat, — mahdollisesti Room. 7:6 hänen itsensä käsittämänä ja tulkitsemana, — ei hän tahtonut tunnustaa mitään inhimillistä lakia eikä muuta jumalallista kuin ihmisen omaantuntoon kirjoitettua. Siten hän hylkäsi koko vanhan testamentin, jota vastoin hän hyväksyi uuden testamentin, säilyttäen kuitenkin sen opeista ainoastaan opin kristillisestä rakkaudesta ihmisen toiminnan ohjeena. Siitä hänen kommunistinen oppinsa ihmisten maallisten omaisuuksien yhteisyydestä” . . . „Mikään ylivalta ei ole tarpeen eikä sitä tarvitse totella. Seurakunnissa ei ole siedettävää mitään varsinaisia opettajia eikä kirkkoja, vaan kaiken jumalanpalveluksen toimittavat kyläkunnissa kiertävät, välittömästi valaistut opettajat. Paitsi uutta testamenttia ei mitään, ei edes vanhan testamentin kirjoituksia ole luettava. Kaste ja pyhä ehtoollinen eivät ole Jumalan asettamia eikä niitä siis pidä käyttää j. n. e.” . . . „Tehdäkseen itsensä uskottavaksi, uskottelevat Elias Hänninen ja hänen kanssaveljensä yleisölle, että hän aina Jumalalta saa tietää, mikä on oikein, mitä kukin ajattelee ja mitä aika ajottain on tapahtuva.” Hänninen joutui monen vaivan ja ahdistuksen alaiseksi ja vietti sängen levotonta ja harhailevaa elämää. Vasta viimeiset vuotensa hän eli rauhassa Kangasniemellä, harjottaen pientä kauppaaliikettä. Hän oli silloin jonkun verran tasaantunut haaveissaan, mutta piti loppuun saakka kiinni omista opeistaan. Akiander kertoo: „Avioliitosta oli hänen mielipiteensä, että ainoastaan kihlaus oli tarpeen, ei vihkimys. Pitää sydämessään yhtyä puolisoonsa ja sitten pitää uskollisuuslupauksensa pyhänä. Ihmisten on Vapahtajan opetuslasten tavalla pidettävä kaikkia maallisia tavaroita kaikille yhteisenä omaisuutena, ja rikkaan tulee jakaa antimiaan köyhille, kun tämä ilmaisee tarpeensa. Kaupassaan hän antoi tavaroita velaksi lausuen nuo hänen jälkeensä tutut sanat: „maksat, kun muistat”, ja jos lainanottajain muisti oli yhtä lyhyt kuin heidän taskunsa oli rahoista tyhjä, ei hän koskaan maksuja kiristänyt . . .” Hänen loppuaan kuvaa Akiander seuraavin sanoin: „Pahoin voinen hän kerran palasi kotiin vaelluksiltaan ja ennusti pikaista lähtönsä. Hän kuolikin samaan tautiin tammikuun 30 p:nä 1851 ilman näkyvää levottomuutta sydämessä.”

Niin, uskonnolliset historioitsijat ihmettelevät, kun tällaisten ihmisten kuolema tapahtuu ilman pelkoa ja levottomuutta sydämessä, ja kuitenkin nämä haaveilijat ovat vain ennenaikaisesti kokeneet, mitä kerran on oleva kaikkien ihmisten henkisenä omaisuutena, kuitenkin he vain kömpelöllä tavallaan ovat koettaneet kuvata, minkälaista ulkonainen elämä olisi oleva tuon sisäisen näkemyksen valossa! Kauan kestää, ennenkuin heikäläisiä yleisesti ymmärretään, mutta monet, monet ovat jo alkaneet uskoa ja toivoa, että ihmiskunta pian laskisi uudet perustukset yhteiskunnalliselle elämälleen: keskinäisen rakkauden ja ymmärtämyksen, sovinnon, yhteistyön ja avun uudet perustukset.

*

T. k. 28 p:nä täyttää *Veikko Palomaa* 50 vuotta. Hänen nimensä teosofisena puhujana ja kirjailijana on tunnettu ympäri Suomen ja monelle Tietäjän lukijalle „Aatteen” kirjoitukset ovat käyneet rakkaaksi tavanomaiseksi lukemiseksi. Hän onkin alusta saakka ollut aikakauskirjamme uskollinen avustaja. Toivotan hänelle kaikkea onnea ja ennen kaikkea suurempaa menestystä maallisissa asioissa kuin tähän saakka – sitä luulen hänen itsensä kipeimmin kaipaavan. Ja koska en tahdo tulkita toivomustani ainostaan kauniilla sanoilla, ilmoitan täten, että Tietäjä aikoo antaa pienen rahalahjan Aatteelle syntymäpäivälahjaksi ja että olen sangen kiitollinen, jos joku Aatteen ystävä on siinä asemassa, että hän voi ottaa osaa Tietäjän lahjotukseen ja sitä varten lähettää minulle avustuksensa ennen helmikuun 28 p:ää. Ensi Tietäjässä teen sitten selkoa tästä lahjotuksesta ja kuittaa muualta tulleet avustukset. Tiedän, että vanha työtoverini olisi silmiensä takia pienen levon tarpeessa.

Teosofinen Kustannusliike julkaisee tänä keväänä Palomaan elämäkerran hänen itsensä kirjoittamana, mutta se tuskin valmistunee syntymäpäiväksi kirjakauppaan.

*

V. H. V:n nimimerkki ei ole tässä Tietäjässä yhdenkään artikkelin alla siitä syystä, että tämä uskollinen ystäväni, Tietäjän toimistussihteeri, sairastui lavantautiin tammikuun alussa eikä tietysti vielä ole voittanut terveyttään takaisin, vaikka hänen parantumisensa edistyykin päivä päivältä.

*

„Toivon Tietäjälle monta tuhatta tilaajaa”, kirjotti eräs amerikkalainen ystävä kirjeensä loppuun, ja tämä toivomus oli mielestäni niin originelli uuden vuoden tervehdys, että päätin painattaa sen tähän.

Huhtikuu, s. 146-152

On laskettu, että Ranskan vallankumous, joka alkoi vuonna 1789, ja Napoleonin sodat, jotka lopuivat v. 1815, maksoivat Europalle noin 10 miljonaa henkeä mestatuissa ja sodassa kaatuneissa. Syystä täytyy kysyä, mitä maanosamme niin hirveällä meistäpolla saavutti, mitä sivistyksemme niin kalliilla hinnalla osti. Totta on, että yhteiskunnalliset olot ennen ja jälkeen vallankumouksen osottavat juurta jaksaista erilaisuutta: *l'ancien régime'in* aikana ylhäisö yksin lukeutui varsinaiseen ihmiskuntaan, alhaiso raukka oli suorastaan luotu „armoja” palvelemaan ja jumaloimaan. Mutta myönnettävä on, että viime vuosisadan yhteiskunta luokkataisteluineen ja luokkasotineen liian vähän toteutti vallankumouksen korkeita ihanteita, veljeys, vapaus, yhdenvertaisuus, jotta siitä olisi kannattanut maksaa niin kallista hintaa. Vastaus kysymyksemme on epäilemättä löydettävä toisaalta.

Näin kuvastuukin asia minulle: vallankumous ja sitä seuraavat sodat päästivät vapaaksi elämänymmärräyksen, joka oli alkanut liikkua kansojen sielussa seitsemännentoista vuosisadan loppupuolella. Tämä elämänymmärrys oli käytännöllinen materialismi, toisin sanoen usko näkyväisen ja aineellisen maailman elämänarvoihin. Vanha usko murheen laaksoon ja tuonpuoleiseen autuuteen oli käynyt mauttomaksi ihmisten käytännölliselle ymmärrykselle. Järki tahtoi iloita saavutuksistaan jo tämän maan päällä. Ei yksikään vuosisata ole osottanut niin nopeaa ja niin laajaa edistystä aineellisen kulttuurin alalla kuin yhdeksästoista: se oli todella koneiden ja keksintöjen vuosisata. Ja samassa määrässä kuin valta

kasvoi luonnonvoimien yli, samassa määrin varmistui usko ihmisjärjen ja ihmisneron yliherruuteen, usko, joka oli alkanut Voltaire'in tapaisesta ivasta ja kirkonopin uhmailemisesta. Valistusajan siemenet kantoivat hedelmää: valistusta jaettiin kaikille, koulusivistystä tarjottiin kansojen syvillekin riveille. Ihmiset alkoivat liittyä yhteen seuroiksi ja järjestöiksi valvomaan etujaan yhteisvoimin. Työväki heräsi kaikissa maissa ahmimalla vastaanottamaan uutta elämän uskoa ja vaatimaan itselleen luonnollisia, aineellisia oikeuksiaan. Mikä ihmeellinen aika oli viime vuosisata: kaukana täydellisyydestä, mutta yltiöpäisen voimakas pyrkimyksessään luoda parempia elinehtoja ruumiilliselle olemassaololle!

Kun katselen tätä menneisyyttä ja ajattelen nykyistä vuosisataa, tekee mieleni vertailla niitä toisiinsa, etsiä yhtymäkohtia ja tehdä johtopäätöksiä. Nytkin elämme uuden ajan kynnyksellä, nytkin raivoaa maailmassa sota, jonka vertaista ei ole nähty, jonka uhreja luetaan sadoissa tuhansissa ja miljoneissa. Tyhjää vartenko Europa näitä tuskia kärsii? Ei suinkaan. Kuuluuhan nyt jo ääniä, jotka yksimielisesti sanovat, että tämä sota on sotaa militarismia vastaan, että se on oleva sivistyksen lopullinen voitto barbarismin eli raakalaisuuden yli.

Mutta se on epäilemättä paljon enemmänkin. Se varsinaisesti avaa portit kahdennellekymmenelle vuosisadalle ja päästää vapaaksi sen uuden elämänymmärryksen, joka alkoi liikkua kansojen sielussa yhdeksänentoista vuosisadan loppupuolella.

Tarvitseeko minun mainita, että tämä uusi elämänusko on teosofinen maailmankatsomus, toisin sanoen spiritualistista kapinaa materialismia vastaan? Ei se ole palaamista vanhojen dogmien turviin, ei se ole uskomista tuonpuoleiseen elämään ruumiillisen nykyhetken kustannuksella eikä se ole järjen kykyjen ja ihmisneron ylevyyden kieltämistä. Se on vain aineellisen maailman laajentamista hengen avaruuteen, näkyväisen elämän ulottamista „näkymättömiin” henkimaailmoihin. Se on rajojen poistamista tutkivan ihmisjärjen tieltä ja uusien näköalojen avaamista. Se on ihmishengen toistenkin olemuspuolten nostamista oikeutettuun arvoonsa. Se on hyvyden, jalouden, rakkauden, siveellisen tarmon ja tahdon tunnustamista elämää luoviksi ja muovaileviksi voimiksi. Se on todellisen taiteellisen luomistyön ja kaiken rehellisen käsityön korottamista jumalanpalvelukseksi.

Minä kutsun sitä teosofiseksi elämänymmärrykseksi, sillä se on kytenyt ihmisten sieluissa jo kymmeniä vuosia ja teosofia on sen selvin ja itsetietoisin ilmausmuoto, mutta en ajattele nimiä, vaan aatteita. Aatteet pysyvät, vaikka nimet muuttuisivat. Ja ne aatteet, jotka nyt ovat ilmassa, ovat aito teosofia, joskin niitä toisella tavalla ristittäisiin, kun ne joutuvat kansojen yleiseksi omaisuudeksi.

Mainitsenpa muutamia teosofisia totuuksia, joita kaikki ajattelevat ihmiset hyväksyvät: materialismi tieteellisenä maailmanteorianana ei uusimpien havaintojen nojalla enää pidä paikkaansa; näkymätön maailma on olemassa ja sitä johtaa niinkuin näkyväistäkin jumalallinen viisaus; jumala on siis olemassa, vaikka häntä emme millään inhimillisellä tavalla saata määritellä tai kuvailla; ihminen on kuolematon ja alati kehittyvä olento, joka eläinkunnasta on noussut ihmisyyteen ja ihmisenä ylenee tuntemattomia täydellisyyksiä kohti; ihmiset ovat kaikki keskenänsä veljiä, rotuun, kansallisuuteen ja uskoon katsomatta; uskonnot ovat kaikki ilmennyksiä samasta ihmishengen jumalallisesta totuudenjanosta ja samalla – ainakin eriasteisia – sisäisen inhimillisen totuuden näkemyksen tuloksia; ihminen on oman onnensa seppä, sillä ajatustaan käyttämällä hän kehittää itseään ja olosuhteitaan j. n. e.

Kuka ajatteleva ihminen enää tosissaan antautuisi riitaan toisen kanssa jumalan ominaisuuksista? Kuka väkivallalla tahtois omaa uskontoaan toiselle tyrkyttää? Kuka enää sanoisi, että neekeri on kauppatavaraa eikä ihminen tai että Japanin buddhalaiset ovat raakalaiskannalla olevia „pakanoita”? Kuka tietävä enää kieltäisi, että Intia, uskontojen kehto, on filosofisessa ja uskonnollisessa ajattelussa ennättänyt kristikunnassa saavuttamattomiin syvyiksiin? Kuka enää väittäisi, ettei ihminen „omalla voimallaan” mihinkään kykene tai että hänen pitäisi kädet ristissä odottaa, kunnes jumala hänelle leipää antaa? Kuka enää kieltäisi ihmisajatuksen luovaa voimaa?

Kuinka paljon tämä kahdeskymmenes vuosisata voikaan toteuttaa! Usko näkymättömän maailman elävään todellisuuteen vapauttaa ihmismielen taloudellisen itsekkyuden painajaisesta, niin että hän on alttiimpi auttamaan veljeään ja järjestämään yhteiskunnallisia olosuhteita sille kannalle, ettei kurjuus kulje käsi kädessä ylellisyyden kanssa. Usko rotujen ja kansojen veljeyteen järjestää valtiolliset ja kansainväliset olot sille kannalle, että sodat tulevat mahdottomiksi. Usko kaikkien ihmisten veljeyteen tekee naisen samanarvoiseksi miehen kanssa ja avaa hänelle yhteiskunnallisen työn ja vaikutuksen kaikkia eri aloja. Usko siihen, että ihminen on oman onnensa seppä ja että ajatus on teon isä, puhdistaa ihmisen sisäistä elämää ja saa häntä pyrkimään totuuteen, kauneuteen, jalouteen. Usko ihmisen omaan voimaan innostaa häntä työhön, itsenäisyyteen ja rehellisyyteen. Ja kun tähän vielä yleisemmin liittyy usko jälleensyntymiseen ja karmaan, silloin ihmiset katselevat itseään ja toisiaan aivan uusilla silmillä: ahdasmielisyys, tuomitsevaisuus ja pikkumaisuus haihtuvat tuuleen, jokaista kunnioitetaan ja rakastetaan semmoisena kuin hän on ja jokaiselle suodaan oikeus ja vapaus pyrkiä eteenpäin juuri siltä kohdalta, mihin hänen vanha karmansa hänet on vienyt.

Paljon mahdollisuuksia piilee meidän nykyisessä ajassamme. Jospa me ihmiset ymmärtäisimme ottaa vaarin niistä kaikista. Jospa tämän kahdennäkymmenennen vuosisadan muistopatsaalle kerran voitaisiin piirtää tunnustus, että „se toteutti parhaimpansa mukaan niitä vapauttavia aatteita, joita se oli edeltäjältään perinnökseen saanut”!

Ja jos me teosofit pysymme tehtävällemme uskollisina ja edelleenkin olemme uusien aatteiden ja uuden elämänymmärryksen lipunkantajina, silloin voimme madame Blavatskyn kanssa sanoa, että „maa on oleva taivas ensimmäisellä kolmatta vuosisadalla verrattuna siihen millainen se nyt on” (Teosofian Avaimen loppusanat).

*

En ole tullut ajatelleeksi, että tuntemattomien ystäväni joukossa voi olla semmoisia, jotka luulevat minun kieltäytyvän „maallisista” huvituksista. Olkoon heille tässä sanottu, että aina olen ollut ja olen yhä vieläkin näyttämötaiteen ihailija. Viime vuosina olen ollut tilaisuudessa käymään teatterissa useammin kuin ennen ja omaksi tyytyväisyydekseni – toivon myös lukijaini iloksi – täytyy minun tunnustaa, etten koskaan ole katsomosta poistunut sielustani tyhjänä. Milloin minulla on ollut suorastaan hupaisa hetki, joka on päästänyt valloilleen huumorin voimat ruumiissani, milloin olen jännitettynä seurannut tapahtumain kulkua tai nauttinut esiin hyppelevistä ajatuksista, mutta aina sieluni on rikastunut ja oppinut. En voi muuta kuin olla sydämestäni kiitollinen niille ihmisille, jotka ovat näyttämötaiteen palvelukseen antautuneet. Ehkä he omissa vaivoissaan ja vaikeuksissaan eivät aina muista korkeata kutsumustaan, ehkä he joskus surun ja huolen hetkenä sitä epäilevätkin, – mutta varmaan he myös joskus näyttämöllä esiintyessään tuntevat, kuinka katsojat ihailevat ja kunnioittavat heidän työtään. Minä ainakin lukeudun niihin, jotka pitävät tätä taidetta suurena kulttuurin saavutuksena ja lähestyvät teatteria kuin temppeliä ainakin. Valtikka ja taikasauva on tämän temppelin papittarilla ja papeilla käsissään! Kansansa kasvattajia ja sivistyttäjiä he ovat!

Olin äskettäin katsomassa Strindbergin „Pääsiäistä” enkä voi sanoa kuvailla, mikä älyllishenkinen nautinto teosofisella katsojalla on tuosta ihmeellisestä kappaleesta. Se on saarna semmoinen, jommoista elämä välistä pitää ihmislapsilleen. Strindberg on siinä tuonut näytteille karman langat, osottanut, miten kaikki ulkoapäin ihmistä kohtaava on seuraus entisistä syistä, eikä ainoastaan paha, vaan hyväkin. Itse lopullinen sovituskkin, joka armon tapaisena vapauttaa kärsimyksistä, on menneen hyvän, kaukaisen ja unohdetun, odottamaton hedelmä. Kappaleen henkilöt ovat eläviä ihmisiä – ainakin osien suorittajat saivat ne siksi, – ja kuitenkin ne samalla ovat vertauskuvallisia tyyppejä. Maisteri Heyst on „alempi ymmärrys”, personallisuus, joka napisee ansaitsemattomista kärsimyksistä. Hänen morsiamensa Kristina on usko, joka sanoo ymmärrykselle: ole kärsivällinen ja alistu, niin kaikki käy hyvin. Äiti on rakkaus, joka antaa

rikoksenkin anteeksi ja kärsivällisenä kantaa tuskiensa taakkaa; yhdessä uskon kanssa hän salaisesti kasvattaa poikaansa, personallisuutta. Tytär Eleonora on korkeampi, selvänäköinen tajunta, joka toimii oman maailmansa lakien mukaisesti ja sentähden joutuu väärinkäsitettyksi personallisessa elämässä. Nuorukainen Benjamin on toivo, joka syttyy rinnassa pienimmästäkin kosketuksesta korkeamman tajunnan kanssa ja heti sitä rakastaa ja puolustaa. Lindqvist on vihdoin karman lain edustaja, päältä katsoen isällisen ankara ja leppymätön jättiläinen, sisältä äidillisen lempeä ja anteeksiantava suojelushenki. Kolkolta kaikuu ensin hänen usein toistama lauseensa: „kaikki saa palkkansa, kaikki”, mutta lopulta se muuttuu ylistysvirreksi elämän suuremmoisen viisauden kunniaksi.

Älkää nyt sanoko minulle, ettei Strindberg tämmöistä ole ajatellut „Pääsiäistä” kirjottaessaan. Runoilijat yleensä eivät niin ajattele. He saavat aiheensa inspiratsioonissa, jota eivät itse kykene analysoimaan. Mutta merkeistä päättäen niin ei ollut Strindbergin laita. Hän varmasti tiesi, mitä hän kirjotti. Vaan miksi tämä vähentäisi hänen taiteensa arvoa? Oli hän runoilija „jumalan armosta” sittenkin.

*

„Jäljittely luonnon mukaan ei läheskään aina ole taidetta”, ajattelin taannoin käydessäni neiti Charlotte Frietsch'in teosofisessa taulunäyttelyssä Ritarihuoneella. Ihmettelin hänen tuotteliaisuuttaan ja ahkeruuttaan ja tunsin myötätuntoa hänen pyrkimyksiään kohtaan, mutta arvostelun ilkeä henki myös heräsi minussa. Olihan hänellä näytteillä maisemakuvia, joita mielihyväkseenkin katseli, ja oli hänen varsinaisesti teosofistenkin taulujensa joukossa muutamia erilaisia mielentiloja (iloa, surua, vihaa j. n. e.) esittäviä, erivärisiin harsoihin puettuja naisfiguureja, jotka tuntuivat verrattain karakteristisilta ja vaikuttavilta, mutta yleensä hänen teosofinen maalauksensa, jos sitä siksi saa kutsua, teki tympäisevän vaikutuksen. Ei sen takia, ettei hän astralisella silmällä olisi voinut nähdä niitä ajatuskuvia ja luonnonhaltioita, joita hän pensselillään oli koettanut kankaaseen kiinnittää, vaan sentähden, ettei hän taiteellisesti ollut valikoinut aiheitaan (hänen maalauskyykään en ollenkaan tahdo arvostella). Taidetta ei ole se, jos kankaalle jäljittelee ensimmäisen esineen, mikä silmiin sattuu. Taidetta on vasta se, kun taiteilija saa näkemästään ja kuvaamastaan ilmi kauneuden, jota ei tavallinen silmä todellisuudessa näe. Tekee mieleni painostaa tätä taiteellista elämänlakia neiti Frietsch'in näytelyn yhteydessä, vaikka tämä epäilemättä esiintyi ilman taiteellisia vaatimuksia, koska sama laki pitää paikkansa yhtä hyvin „näkyväisen maailman suhteen. Ei astralisten eikä mentalisten ilmiöiden kuvaamisella sinään ole taiteellista arvoa – pieneksi sen tieteellisenkin merkitys vähenee, kun ottaa huomioon, että yliaistilliset väri-ilmiöt esim. ovat elävää, loistavaa, alati liikkeessä olevaa tulta, jota on mahdoton fyysillisesti jäljitellä. En tällä väitän, ettei tulevaisuuden taide ottaisi kuvatakseen yliaistillisiäkin elämänilmiöitä. Väitän vain, että todelliset taiteilijat silloinkin valikoivat aiheitaan ja koettavat esittää asioita, jotka ainakin kauneudellaan ihastuttavat, jos ei niiden sisältöä muuten heti ymmärtäisikään.

*

Palomaalta on nyt ilmestynyt hänen uusi kirjansa „Kohtalon koulussa”, jossa hän kertoo omia elämänvaiheitaan. En nyt muuta sano kirjasta kuin että se on tekijän mieltäkiinnittävin ja jännittävin teos. Kun alkuun pääsee, kyllä loppuun lukee. Älkää jättäkö sitä lukematta!

*

Yksi ja toinen lukija lienee odottanut tietoja ensi kesän teosofisesta vuosikokouksesta ja kesäkurseista, mutta kuka voi nykyisenä aikana aivan varmasti määrätä mitään edeltäpäin? Ajattelen vain hiljaisuudessa omasta puolestani, että ehkä elokuulla voisimme kokoontua taas niinkuin ennenkin . . .

Heinä- ja elokuu s. 259-262

Suomen Teosofisen Seuran kahdeksannessa vuosikokouksessa Mikkelissä oli mielestäni merkillisintä ajatella, että Suomi taitaa olla ainoa maa, jossa tämmöisiä teosofisia vuosijuhlia aikaansaadaan. Juhannusilma oli suotuisa ja juhlatunnelma kohosi päivä päivältä saavuttaen huippunsa sunnuntaina 27 p:nä. Musikaalinen puoli oli näet suurenmoisesti edustettuna: köörit ja orkesterit, laulajattaret ja laulajat, harppu-, piano-, viulusoolot ja melodraamat. Juhlakantaatti „Mestaria oottain” oli varta vasten sävelletty (A. von Kothen). Esitykset olivat taiteellisesti täysikelpoisia. Voisi sanoa, että teosofiaa saarnattiin Mikkelissä enemmän sävelissä kuin sanoissa. Seuran jäseniä oli saapunut muualta satakunta, mutta juhlayleisöä julkisissa kokouksissa oli säännöllisesti neljättä sataa.

T. S:n vuosikokous juhannuspäivänä muodostui virallisuudestaan huolimatta tai ehkä sen ansiosta nautintorikkaaksi hetkeksi. Herra G. V. Mustonen toimi puheenjohtajana, tohtori W. Angervo, joka siitä toimesta kieltäytyi, nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi. Hartaudella kuunneltiin ja hyväksyttiin vuosikertomukset ja -tilit ja yksimielisesti valittiin vanhat virkailijat uudelleen.

Keskustelukokouksissa Itälässä tehtiin päätöksiä, joilla voi olla paljonkin merkitystä tulevan teosofisen toimintamme suhteen. Ensimmäinen keskustelu koski teosofisen viikkolehden perustamista. Koska lehteä yleisesti pidettiin suotavana, päätettiin perustaa osakeyhtiö, jota varten nuorten piirissä koemerkintä jo oli tapahtunut, ja jos mahdollista alottaa lehden julkaisemista ensi vuoden alusta. Päätoimittajaksi toivottiin hra V. H. Valvanne ja taloudenhoitajaksi alustaja hra A. Ahovuori.

Toisessa keskustelussa oli uudestaan puhetta teosofisesta pankista. Kysymyksen alkuperäinen herättäjä, hra A. A. Saarnio, oli lähettänyt alustuksen, joka luettiin ääneen. Pankkiaatteesta oltiin jo ennestään yhtä mieltä, mutta sen lopullinen toteuttaminen jätettiin vieläkin toistaiseksi, kuitenkin sillä nimenomaisella huomautuksella, että aatteen harrastajia kehoitettaisiin sijoittamaan rahojansa teosofisiin tarkoituksiin lainaamalla niitä korotta tai pientä korkoa (1 à 2 %) vastaan allekirjottaneelle. Aatetta vireillä pitämään ja yhä lopullisempaan muotoon valmistamaan valittiin kolmihenkiseksi komiteaksi hrat postivirkailija A. A. Saarnio, tuomari Unto Nevalainen ja allekirjottanut. Ensi Tietäjän numeroon tulee taas seikkaperäisempi kirjoitus pankkiasista.

Kolmatta keskustelua lasten lootuskouluista alusti opettajatar neiti Matty Sonné Turusta ja sai heti kuulijansa lämpenemään, niin että jokainen puhuja painosti näiden koulujen tärkeyttä. Lasten lootuskoulut ovat jonkinlaisia sunnuntaikouluja, joissa teosofisten vanhempain lapsille sopivalla tavalla opetetaan teosofista elämänymmärrystä. Alustaja toivoi, että joku asettuisi vaikkapa näkymättömäksi johtajaksi tämän lastentyön taakse, ja koska lootustyö on olennainen piirre Marjatan renkaan tulevista kasvatustehtävistä, tarjoutuivat allekirjottanut tuoksi johtajaksi, V. H. V. hänen sihteerikseen, neidit Matty Sonné ja Helmi Jalovaara sekä hra E. Happonen hänen apulaisikseen. Lopputuloksena keskusteluista oli se, että lootuskoulu olisi mikäli mahdollista saatava joka looshiin, ja tätä varten olisi niiden, jotka semmoiseen toimeen tahtoisivat ryhtyä käännättävä kirjeessä allekirjoittaneen puoleen, joka lähempiä neuvoja asiasta antaisi. Kykenemättömyyttään ei kukaan saisi pelätä! Ainoa välttämätön ominaisuus on rakkaus lapsiin.

*

Heti vuosikokouksen päätyttyä pidin yhdeksän luentoa ja yhden kysymyskokouksen käsittävän sarjan aineesta „ihmisen sukupuolinen olemus”. En ole ennen puhunut asiasta tällä tyhjentävällä tavalla. Kerroin niistä monissa kohdin hämmästyttävistä tuloksista, joihin tutkimuksissani — sekä tieteellisissä että salatieteellisissä — olen tullut, ja jos toisessa kuulijassa sain sydämen kiitollisesta riemusta sykkimään, vaikuttivat sanani ehkä toiseen pelottavasti ja lamauttavasti. Siihen en voinut mitään. Koetin esittää totuutta

semmoisena kuin sen olen nähnyt, ja totuus on kaksiteräinen miekka. Toivon hartaasti, että pian voisin julkaista asiasta kirjan.

*

Rasittuneena Mikkelin työstä – olin seitsemässä päivässä esiintynyt seisemäntoista kertaa – etsin ja sain lepoa Runnilla, Pohjois-Savon tunnetulla terveyslähteellä. Kaksi viikkoa siellä sai veren taas iloisena suonissani juoksemaan. Runnilla oli paljon kylpyvieraita. Kansa ympäristöllä on ainakin toista sataa vuotta käyttänyt lähdeettä Betesdanaan ja juonut sen rauta- ja radiumpitoista vettä. Reumatismin runtelemina, usein kainalosauvojen varassa sairaat sinne saapuvat, ja aikansa ihmevettä nautittuaan lähtevät terveinä pois. Katolilaiset olisivat varmaan asettaneet jonkun ihmeitä tekevän pyhimyskuvan lähteen partaalle ja pystyttäneet kappelin sen suojaksi. Meidän kansamme „kiskoo” vettänsä, keinuen juontituvassa kahden pölkyn varaan asetetuilla hirsillä ja laulaen milloin reippaita, milloin kaihoisia kansanlauluja. Vanhat ihmiset kävelevät ryypätesään edes takaisin lattialla ja jotkut huonommat istuvat hiljaa kuistin penkillä juodessaan. Vesi pysyy aina 4° lämpöisenä (eli kylmänä), imetään lasista pillin kautta, etteivät hampaat pilaantuisi, ja synnyttää „kovan nälän”. Sekä vesi että ilma ovat siksi voimakkaita, että vieraat yleensä alussa parhaasta päästä nukkuvat, lepäävät ja syövät. Paitsi ympäristön kansaa käy Runnilla paljon säätyläisvieraita muualta Suomesta. Heitä varten on hotelli olemassa ja sauna, jossa tarjotaan paitsi tavallisia suola-, hiilihappo- y. m. kylpyjä myös Runnille ominaisia ruostekylpyjä.

Vieraiden joukossa näkyi Suomen arkipiispa ja joukko muita pappeja. Arvatenkin sen johdosta, että meitä teosofeja oli Runnilla kymmenkunta, katsoivat kirkonmiehet velvollisuudekseen iltaisin pitämissään ulkoilmasaarnoissa varottaa kuulijoitaan teosofian villityksestä, erittäinkin huomauttamalla – mikäli minulle kerrottiin – siitä kauheasta harhaopista, että teosofit uskovat ihmisen voivan kehittyä täydelliseksi. Kyllähän toiselta taholta minuakin pyydettiin puhumaan julkisesti, mutta kieltäydyin, koska en tahtonut saattaa suurempaa pahennusta aikaan. Sitä vastoin juttelin yksityisessä kokouksessa niiden maalaisten kanssa, jotka halusivat minuun tutustua. Ja hauska oli taas todeta, kuinka ajattelevaa ja älykästä meidän kansamme on.

Iisalmen looshi pani toimeen looshikokouksen Runnilla meidän siellä ollessa. Kokoukseen saapui Kajaanistakin teosofeja, ja lähemmä neljä tuntia kestävässä kokouksessa keskusteltiin – kahvit ensin juotua – eli paremmin sanoen lausuttiin mielipiteitä Marjatan renkaan työstä ja tehtävästä. Paljon siinä selveni tämän toistaiseksi näkyväisesti melkein olemattoman liiton suhteen.

Paluumatkalla käytiin Savonlinnassa, jonka vieraanvaraiset ja ystävälliset teosofit valmistivat matkakumppanilleni ja minulle sangen hupaisia hetkiä. Opettavaista oli käydä Savonlinnan tuomiokapitulin uudessa kivitalossa ja nähdä kuinka hyvin järjestetty kirkon virkavalta on. Unohtumaton oli monesta syystä automobiilimatka Punkaharjulle kapteeni S:n koneella. Olin myös tilaisuudessa johtamaan Savonlinnan teosofisen lukupiirin viikkokokousta.

*

Teosofinen Kirjakauppa on julkaissut lupaamansa uutuudet:

Etsikäämme totuutta! kirjottanut A. A. Saarnio. Tämä on n:o 2 sarjassa Puheita Suomen kansalle, samankokoinen kuin n:o 1 (Palaammeko maan päälle?) ja esittää muutamia piirteitä teosofisesta maailmankatsomuksesta totuudenetsijän kannalta katsottuina. Kirjanen on hyvä tekijä propagandatyössä ja on varmaan saavuttava yhtä paljon suosiota kuin sen edeltäjä. Hinta on 10 penniä, sata kappaletta myydään kuudella markalla. Looshit ottakoot varten!

Legendoja ja ubrilauluja kirj. Eino Salli. Taaskin uusi kaunokirjallinen tekele Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella! Niin, „Valon Herra” ei saavuttanut suurta suosiota, saa nähdä, mikä kohtalo tämän kirjan osalle lankeaa. Pitää kuitenkin katsoa, ennenkuin karttaa. Ehkä syttyy sielunne tämän runoilijan sanoista – helposti tajuttava hän ainakin on. Kirjan hinta on Smk. 1:–, sid. 2:–.

Syyskuu, s. 313-318

Olen silloin tällöin ollut hautajaisissa. Joskus minua on pyydetty haudalla puhumaan, mutta aina olen kieltäytynyt. En ole tahtonut häiritä sovinnasta menoa toisenlaisilla näkökohdilla enkä liioin alistua sitä sanoissani noudattamaan. Olen vain tahtonut tehdä omia havaintojani.

Joitakuuta kertoja olen joutunut kosketukseen – niin uskon – vainajan kanssa, jonka ruumista on haudattu, ja silloin olen ihmeekseni huomannut, että hautausmenot vaikuttavat sangen voimakkaasti vainajaan. Selitän tämän niin, että kuta juhlallisemmat menot ovat, sitä elävämpi ja vakavampi on fyysisesti läsnäolevain, varsinkin omaisten tunnelma, ja tämä tunnelma puolestaan heijastuu vainajaan. Se on aivan epämääräistä laatua ja siltä puuttuu niin sanoakseni tarkat ulkopiirteet. Jälkeenjääneiden suruun sekaantuu tunne kuoleman majesteetista, toisella hetkellä astuu heidän sielunsa silmään eteen kuva rakkaasta kuolleesta, joka „ei enää ole”, ja saa heidän sydämensä tuskasta huudahtamaan, toisella hetkellä he hengessään vavisten muistavat seisovansa elämän suurimman arvotuksen edessä, jonka ratkaisu heitäkin kerran odottaa ja vielä toisella hetkellä he liikutettuina ajattelevat: „jumalan kiitos, että nämä sentään ovat hienot hautajaiset ja että kaikki menee näin hyvin.”

Kun tämä tunnesekottuma heijastuu vainajaan, saattaa se hänet omituiseen mielentilaan. Hän kohdistaa kaikki itseensä, juhlallisuus tuntuu hänen omissa jäsenissään ja hänet valtaa epämääräinen tunnelma omasta suurenmoisuudestaan. Hän nauttii hartaudessaan ja on astuvinaan jonkun korkean olennon puheille. Kun omaisten murheelliset kasvot hänelle näyttäytyvät, sanoo hän heille: „olkaa nyt hiljaa, ettekö näe, kuinka tärkeissä hommissa olen?” Hänen kasvonsa ovat vakavan arvokkaat ja hänen tekee mieli itkeä omaa suuruuttaan.

Astralimaailman „väreilyt” ovat niin voimakkaat, että ihmissielu, joka ei elämänsä aikana ole astunut ulkopuolelle personallista itseään, joutuu niiden väreilyjen heiteltäväksi, joilla syystä tai toisesta on oikeus häntä koskettaa. Personalliset tunteet jälkeenjääneiden puolelta yllyttävät hänessäkin personallisia tunteita. Ainoastaan puhdas epäitsekäs rakkaus, joka lähettää rakkaan vainajan puoleen kiitollisia ja siunaavia ajatuksia, herättää vainajassa hänen oman inhimillisen itsensä. Liikutettuna hän kuiskaa: „elämä on liian ihana . . . tätä en ole ansainnut”.

*

Suuri ilo oli minulle todeta, että vanhan ystäväni *Martti Humun* hautajaiset poikkesivat ennen näkemistäni. En tarkota fyysisesti, sillä ukonaisissa menoissa noudatettiin sovinnasta tapaa. Pappi siunasi ruumista ja piti ohjelmanmukaisesti liikuttavan hautasaarnan. Kukkia asetettiin haudalle ja virallinen (samalla sydämellinen) puhe vanajan muistoksi pidettiin. Läsnäolijat luultavasti odottivat minunkin puhuvan, vaikka siinä suhteessa pettyivät. Mutta minun sisäinen iloni ei johtunut näistä jokapäiväisistä seikoista. Sen aiheutti kosketus vainajan kanssa.

Kun ruumisvaunun jälessä kuljettiin, katselin takaa papin seurassa kävelevää M. H:n tytärtä, jonka sydän näkyi hiljaa valittavan: „kuinka elämä nyt on kolkkoa, kun olen yksin, eikä ole enää äitiä, jota saisi hoitaa”. Samalla pappi arvatenkin tiedusteli yhtä ja toista vainajan personallisuudesta ja elämän historiasta.

Yhtäkkiä tulin tietoiseksi Martti Humun läsnäolosta. Hän koetti lohdutella tytärtään. „No mutta, M—ni, tässä minä olen ilmielävänä, mitä sinä suret? Hassutusta ja ilveilyä on koko tämä hautaus, sillä eihän minulla enää ole mitään tekemistä tuon raatoraukan kanssa.”

Vanha tuttu äänensävy ja ajatuksenjuoksu! Vähällä oli, etten purskahtanut ääneen nauramaan. Sisässäni nauroin ja tulin niin hyvälle tuulelle, etten koko toimituksen aikana saattanut muuta kuin hymyillä sisässäni. Niin lapsellisilta ja hullunkurisilta tuntuivat minusta papin juhlalliset ja vakavanaamaiset sanat. Koko ajan juttelin hengessäni Martti Humun kanssa ja sanoin hänelle, kun tiesin, että ainakin pari kolme ystävää odotti minun puhuvan:

„Martti hyvä, sinä ymmärrät, että minun on mahdoton tässä tilaisuudessa puhua. En voisi muuten esiintyä kuin puhuttelemalla sinua, minun pitäisi aivan sinulle puhua, ja mitä se merkitsisi? Minun pitäisi repiä alas joka ikinen sana, mikä täällä on lausuttu! Minua pidettäisiin lievimminkin sanoen epäkohteliaana kiihkoilijana oman maailmankatsomukseni puolesta, mutta mahdollisesti myös hulluna. Ja mitä hyötyä siitä olisi? Tahdon kirjoittaa tästä Tietäjään, mutta nyt en tahdo puhua.”

„No ei, ei”, myönsi vanha ystäväni, „hassuahan tämä on enkä minä pyydä sinua puhumaan. Mutta tavalla tai toisella sinun täytyy kertoa, että minä elän ja olen ollut tässä mukana ja toivon koko sydämeistäni, että kristillisen kirkon hautausmenot muutettaisiin aivan toisenlaisiksi. Onhan hirveätä, että totuutta näin pilkataan. Hautajaisten tulisi olla riemujuhlaa eikä surusaattoa.”

Martti Humu oli pitkin elämänsä pitänyt omaa päättään ja asettunut uppiniskaisesti kaikkea humbugia vastaan, ja minua sanomattomasti huvitti, että hän kuolemansakin jälkeen oli sama itsepintainen kriitikko ja humoristi. Samalla lämmitti sydäntäni sanomattomasti, että hän nyt oli saanut vastauksen ainakin yhteen kiihkoisaan kysymykseensä: oliko ihminen olemassa kuoleman jälkeen. Martti Humu ei ollut materialisti eläissään, kaukana siitä, mutta hänen elämänsä oli useimmissa suhteissa ollut kovaa ja katkeraa koulua ja välistä hän saattoi joutua syvänkin epätoivon valtaan. Silloin hän epäili kaikkia ja kaikkea. Eihän mitään hyvää, ei rakkautta, ei kauneutta ole elämässä, kuinka sitä olisi kuoleman jälkeen? hän semmoisina hetkinä ajatteli. Hän oli kiihkoisa totuuden etsijä ja hän löysi teosofisesta maailmankatsomuksesta järjelleen ratkaisevan vastauksen olemisen arvotuksiin, mutta hän ei ollut luonteeltaan uskovainen. Pikemmin hän oli ainainen epäilijä ja monta kamppailua hän sai sielussaan kestää teosofisenkin maailmankatsomuksen puolesta. Esoteerisena tutkijana hän loppuvuosina kuului muutamaan amerikkalaiseen salakouluun, mutta hänen levoton henkensä ei siitäkään saanut täyttää tyydytystä. Vasta joitakuuta viikkoja ennen kuolemaansa hän löysi lopullisen rauhan sielulleen. Hän antoi sydämensä murtaa kaikki kahleet ja heittäytyi jumalallisen rakkauden helmaan; hän antoi itse kaikille anteeksi ja tunsi, kuinka hänkin sai kaikki anteeksi . . .

Niin, rakas ystävä, jatka työtäsi nyt, todellista työtäsi Suomen hyväksi! Syvenny Kalevalaan ja vanhoihin suomalaisiin mysteroihin ja ole avuksi niille, joiden tehtäväksi vielä jää tässä näkyväisessä maailmassa työskennellä sinunkin ihanteittesi puolesta!

Meidän maalliset tiemme yhtyivät hetkeksi ja erosivat jälleen. Nyt sinä olet vapaa ruumiin kahleista. Vapaasti voit käydä minunkin luonani. Tosin silloin kun aistini ovat sokea ja kuurot, en sinua näe enkä kuule. Mutta kolkuta, kolkuta, ehkä havajan. Olen tiedonhaluinen minäkin. Tahtoisin kuulla tutkimuksistasi, joita nyt olet niin erinomaisessa tilaisuudessa esteettä tekemään, tahtoisin ohjausta kädestäsi kohdissa, joissa sinä nyt epäilemättä näet selvemmin kuin minä . . .

Kuolema on tosiaan personallisen elämän majesteettillisin ja juhlallisin hetki, mutta kuinka toisella tavalla kuin mitä yleensä otaksutaan!

Koska nyt kirjottelen tämmöisistä pilventakaisista, haaveellisista ja uskomattomista asioista, tahdon myös kertoa, että äsken kävin Sammatissa, Paikkarin torpalla.

Aivan niinkun ne lukijat, jotka eivät tarkkaan muista, mikä Paikkarin torppa on, olin minäkin mielessäni sekottanut Paikkarin torpan, jossa Elias Lönnrot syntyi, ja Lammin kartanon, jossa hän eli loppuvuotensa ja kuoli. Muistin nim., että Lönnrot olisi ostanut syntymäkotinsa vanhuutensa päivien tyyssijaksi. Tähän erehdykseen oli m. m. synnä Suomen valtio, joka ei ole kiitollisten kansalaisten pyhiinvaelluspaikaksi valinnut sitä suuren miehen kotia, jossa hän ajatteli ja työskenteli ja kuoli. Tietysti mikään ei olisi estänyt kansalaisia käymästä Lönnrotin syntymäkotiaakin kunnioittamassa, sillä onhan Lammin kartano samalla paikkakunnalla; mutta Elias Lönnrotin auringon auraa (kuten me teosofit sanomme) ei sanottavasti ole Paikkarin torpalla, jota vastoin sitä runsaassa mitassa tietenkin olisi ollut Lammin kartanossa. Ikävä vain, että asianomaiset eivät ajoissa heränneet velvollisuutensa näkemiseen: kun Lönnrot-museota ruvettiin ajattelemaan, oli Lammin kartano jo hävitetty ja irtaimisto myyty huutokaupalla.

Suuri oli hämmästykseni, kun en Paikkarin torpalla mitenkään saanut kiinni Lönnrotista. Huoneet sisällä suorastaan tympäsivät minua. „Kuinka on mahdollista”, ajattelin, „että kirjailija-ihminen on tehnyt työtä tässä pienessä kamarissa, jossa ei kunnollinen työpöytä edes olisi saanut sijaa. Onko Lönnrot tosiaan valinnut tämän paikan työohjokseen?” Ja minä koetin terästää henkisiä aistejani ja avata silmäni näkemään suuren miehen nöyrää työtä, mutta turhaan. En nähnyt Lönnrotia missään. Menin ulos pihalle ja katselin mäenrinteeltä koivujen välistä siintävää järveä. Ihana näköala ja kas, tässä oli Lönnrotia. Mikä on tämä puoleksi tietämätön, aivankuin heräävä rakkaus Suomen luontoon, kansaan, jumalaan? Mikä on tämä kaino ihastelu, tämä pyhä halu kantaa sielunsa uhriksi jumalan ja kansan onnen alttarille? Astuiko Elias Lönnrot joka aamu ulos auringonnousua ja luontoa ihailemaan ja saiko rakkaus hänen sydämessään joka kerta aivan kuin uuden neitseellisen herämyksen? Pääni meni sekaisin ja vasta kun oppaalleni paljastin tietämättömyyteni kysymällä: „täälläkö se Elias Lönnrot sitten eli ja työskenteli?” ja hän ehätti sanomaan, että „eihän se täällä, tämä on vain syntymäkotia”, vasta silloin asiat minulle selvenivät. Lapsena ja nuorena tuo suuri sielu oli kokenut noita rakkauden herämyksiä, joita ulkona havaitsin, mutta sisällä torpassa ei hänen henkeänsä sen enempää ollutkaan. Ja kun kuulin Lammin kartanosta, tuli mieleni perin surulliseksi ja apeaksi.

Ei sentään käyntini tulokseton ollut, sillä Sammatin kirkkomaalla on Lönnrotin hauta. Ja tätä hautaa katsellessani jouduin kosketukseen Eliaan hengen kanssa, ja suuri oli lohdukseni. Minun sieluni sanoi: „viime vuosisadalla oli teitä niin monta, teitä suuria kansan rakastajia, teitä nerokkaita ihmisenpoikia. Nyt olemme kuin orvot yksin heitettyinä, me kaikki pienet, joiden pitäisi jatkaa teidän työtänne. Jos nyt maamme ja kansamme kulkee kohti merkillistä tulevaisuutta, kuka meistä osaa sen kulkua ohjata? Kenen silmä on niin näkevä, kenen käsi niin lujaa, että me hänelle uskomme antaisimme? Vaikea on tämä murrosaika, jolloin uutta valmistetaan . . .”

Ja silloin kuului vastaus Eliaan sielusta:

„Epäiletkö sinä? Etkö tiedä, että Herrassa on heikkojenkin tuki ja turva? Ja epäiletkö sinä meidän rakkauttamme? Epäiletkö meidän työtämme ja läsnäoloamme? Me rakastamme tätä kansaa, tätä Herran valittua, ja teemme lakkaamatta työtä sen onnen ja kasvun puolesta. Mutta älä kutsu meitä suuriksi. Mehän kaikki olemme yhtä ja seisomme näkymättöminä auttajina niiden kaikkien takana, jotka kuten sanoit jatkavat työtämme — sitä työtä, jota emme mekään ole alulle panneet, vaan johon vain heikoilla voimillamme otimme osaa ja yhä otamme. Älä epäile. Käy rohkeasti työhön käsiksi. Aamu varmasti koittaa, ja kun aurinko on noussut, silloin mekin palajamme”.

Kyyneleet valuivat silmistäni ja uudestasyntyneenä poistuini Elias Lönnrotin haudalta.

Lokakuu, s. 401-404

Kuolema tekee työtään. Vanhat tuttavat ja ystävät siirretään äkkiarvaamatta Tuonelan tuville. Tänä vuonna olen kadottanut niitä neljä. Keväällä kuoli kapteeni *Johan Kock*, tunnettu ja kuuluisa suurlakon ajoilta, jolloin hän seitsemän vuorokautta toimi poliisimestarina Helsingin keskusasemalla. Hän oli aikoinaan (v. 1901) sangen intresseerattu Uusi Aika lehdestä ja kirjotteli siihen artikkeleita yhteiskunnallisista kysymyksistä. Maailmankatsomuksessaan hän monissa kohdin läheni teosofiaa, vaikka hän ehkä enimmin ihaili Ranskan valistusfilosofejä. Ihaillen hän minulle puhui esim. Montesquieu'n pääteoksesta *L'Esprit des lois* (lakien henki), jota hän usein tutki, sekä Rousseau'n ja Voltaire'in aatteista. Mutta mielihyvällä hän myös keskusteli teosofisista opeista, kuten jälleensyntymisestä ja karmasta. Hän seurusteli ahkeraan veljeni ja minun kanssa noina vuosina (1901-1903) ja esitti meille hehkuvalle innolla valtiollisia ja yhteiskunnallisia uudistusunelmiaan. Kohtalo tempasi hänet Suomesta pois ja maamme kadotti hänessä suurpiirteisen ja kyvykkään pojan.

Elokuussa kuoli *Martti Humu* ja hänestä jo puhuin viime Tietäjässä. Syyskuussa muutti manan majoille neiti *Hanna Hernberg*, Vuorelan kasvatustalon johtajatar ja monivuotinen, läheinen ystäväni. Jo talvella 97-98 opin tuntemaan teosofina tätä säteilevää älykästä, musikaalista ja lämminsydämistä naista. Ystävyysni lujittui, kun kesällä 1904 vierailin kuukauden hänen luonaan Vihdin Vuorelassa ja kun seuraavana kesänä yhdessä kävimme Lontoon teosofisessa kongressissa. Suuren palveluksen hän teki sekä minulle että teosofiselle työlle, kun hän taloudellisen ahdinkotilani aikana 1906-1907 tarjosi V. H. V:lle ja minulle tyyssijan kodissaan. Kahdeksantoista kuukautta vietimme hänen henkevässä ja monella tavalla mieltäkiinnittävässä kodissaan, jossa m. m. saimme tutustua suojeluskasvatuksen menettelytapoihin ja tuloksiin ja pilkistaa n. k. rikollisten lasten sieluelämään. Steiner-kriisin aikana Hanna Hernberg kallistui antroposofiaan ja poistui Teosofisesta Seurasta, seuraten siinä vakaumustaan, mutta kun viime keväänä keskustelin hänen kanssaan, hän valitti ajan vähyyttä, joka esti häntä seuraamasta teosofistakin kirjallisuutta, niinkuin hänen mielensä teki: „meillä on niin paljon Steinerin luentosarjoja tutkittavana”, hän selitti. Tein hänen suhteensa saman havainnon, mikä minulla on ollut ilo tehdä toistenkin antroposofien suhteen, joita olen tavannut: vanha rakkaus teosofiaan palaa yhä. Eiköhän tulekin aika, jolloin Teosofisen Seuran seinät ovat niin väljät, että Antroposofienkin Seura niiden sisälle mahtuu? Tehköt ainakin kuolleet työtä sen asian puolesta, lämminsydämiset ja vapaamieliset vainajat!

Tässä lokakuussa tuli nyt vihdoinkin tieto, että toimittaja *Matti Kurikka* on poistunut fyysisen elämän näyttämöltä. Harva suomalainen lienee, joka ei ole kuullut puhuttavan hänen sosialismistaan, hänen Kalevan kansastaan, hänen teosofiastaan. Personallisia muistoja hänestä minulla ei ole paljon. Kun ensi kerran hänet näin, oli hän omien aateveljiensä hylkäämä ja vainooma. Tämä oli talvella 1898-99. Hän asui lähellä Malmin asemaa ja kävi pari kertaa luonani Oulunkylässä, niinkuin minäkin jonkun kerran kävin hänen luonaan. Puhelimme silloin teosofiasta, fysiognomiikasta, josta Kurikka siihen aikaan oli suuresti huvitettu ja valtiollisista asioista. Malkosaarella ollessaan hän kirjotti minulle ja ehdotti, että tulisin sinne. Syksyllä 1905 hän palasi Suomeen ja otti tehokkaasti osaa lakkoviikon tapahtumiin. Hänen teosofiset sympatiansa olivat yhtä suuret kuin ennenkin ja kerran oli hänen kanssaan puhe siitä, voisiko hän ryhtyä tehokkaammin palvelemaan teosofista asiaa. Hänen henkensä oli kuitenkin liian levoton ja liian itsenäinen voidakseen kauvan pysyä samassa asiassa tai pienessä määrässä antautua toisten johdettavaksi. Mutta hänestä epäilemättä elämän koulu valmistaa suurta tulevaa ihmiskunnan auttajaa, sillä hänen sielunsa oli tulvillaan uskoa ja toivoa, intoa ja uljuutta.

Amerikan Teosofinen Seura on viime vuosikokouksessaan heinäkuun 26 ja 27 p:nä päättänyt ottaa käytäntöön ylishteerin nimen asemesta nimityksen *kansallispresidentti*, jonka sanan edellinen puoli erottaa sen T. S:n presidentistä. Samalla se on sääntömuutoksien avulla jonkun verran tarkistanut ja laajentanut esimiehensä valtaa ja velvollisuuksia, pitäen mallina Yhdysvaltain omaa konstitutsionia. Mr. Warrington valittiin uudestaan ylishteeriksi eli kansallispresidentiksi.

*

Niille monille teosofisen työn ystäville, jotka ovat kyselleet syytä, miksi ei teosofisia puhujia nykyään liiku maaseudulla esitelmiä pitämässä ja kirjoja myymässä, voin nyt ilmoittaa, että marraskuun 1 p:nä Someron Osuusmeijerin isäntä J. R. *Hannula* on vapaa toimestaan ja aikoo sen jälkeen antautua teosofiseen työhön. Tämän innokkaan asianharrastajan tulevaan työsuunnitelmaan kuuluu matkustaminen ja esitelmöiminen maaseudulla ja kirjallisuuden kaupittelu. Herra Hannula on jo tunnettu teosofisena puhujana kotipitäjässään ja sen lähiseuduilla ja on hän Tuonenkylän kesäkurssseissakin pitänyt esitelmiä. Että hän on syvästi perehtynyt teosofiseen maailmankatsomukseen, todistavat hänen monet sanomalehtiartikkelinsa ja hänen kirjansa „Vallitseeko ihmiselämässä laki?” ja vastikään ilmestynyt „Ryövärinä ristillä”. Meidän täytyy sydämestämme iloita, että teosofisten työntekijäin harvalukuinen joukko täten taajenee. Tuottakoon veli J. R. H:n vastainen työ runsaasti siunausta.

*

Samalla minulla on surusanoma ilmotettavana. Vanha ystäväni ja työtoverini Väinö Valvanne (V. H. V.), joka viime talvena, kuten Tietäjän lukijat muistanevat, parin kolmen kuukauden aikana makasi lavantaudissa, on nyt saanut lääkäriltä tiedon, että hän potee keuhkotautia ja että hänen hetimiten on mentävä parantolaan. Tämä on kova isku teosofiselle työlle, enkä saata muuta kuin toivoa ja rukoilla, että V. H. V. kuuluisi niiden harvojen joukkoon, joiden onnistuu kokonaan voittaa tuo ihmiskunnan vitsaus: keuhkotauti. Kaikki hänen kauniit unelmansa raukeavat tällä kertaa tyhjiin: Etsijästä ei tule toistaiseksi mitään, Idän Tähdän joululehti niinikään jää. Salaisen Opin kuudennen vuosiniteen ilmestyminen siirtyy myös tuonemmaksi. Olimme toivoneet, että se valmistuisi jouluksi, nyt en uskalla mitään määrääaikaa luvata.

Pyytämättänikin V. H. V:n lukuisat ystävät ja teosofian harrastajat tulevat muistamaan häntä iloilla ja rohkaisevilla ajatuksilla. Hänen henkensä on meille kallis. Hänen työkykynsä ja hänen lahjansa ovat meille korvaamattomat. Siis emme niitä voi vielä kadottaa, vaan täytyy rakkaan ystävämme voittaa taudin siemenet ruumiissaan.

Vaikka hänen parantolassa ennen kaikkea täytyy levätä työstä, on kuitenkin mahdollista ja toivottavaa, että hän edelleenkin saa kirjoittaa Tietäjään jonkun artikkelin silloin tällöin. Pikainen parantuminen olisi tietysti suotavin, mutta vaikka se aikaakin kysyisi, emme odotukseen väsy!

*

Mainitsen tässä nyt jo erään kysymyksen, joka tulee otettavaksi esille Suomen T. S:n ensi vuosikokouksessa, että jäsenemme olisivat tilaisuudessa sitä pohtimaan ja mielessään valmistamaan. Tämä kysymys on: mitä olisi tehtävä, että P. E. vapautettaisiin siitä taloudellisesta vastuunalaisuudesta, joka lepää hänen hartioillaan T. S:n päämajan eli Tuonenkylän laillisena omistajana?

En nyt ajattele etupäässä raha-asioita. Raha-asiat ovat verrattain hyvällä kannalla. Velkaa on yhteensä Smk. 18,000:–, kuten viime vuosikertomuksesta on näkynyt, ja omaisuutta on 10 tynnyrinalaa maata (nykyisen tavallisen arvioimisen mukaan 15 à 20,000:–), kaksi huvilaa, temppele, ulkorakennukset, kellari y. m. (palovakuutettu yhteensä 53,000:– mk:sta) sekä Piippalan pirtin ja Tonttulan hallin kalustot (palovakuutus 2,000:–), joten puhtaaksi omaisuudeksi jää melkoinen pääoma. En tätä niin paljon ajattele kuin sitä, että ollessani tämän kiinteistön laillinen omistaja olen sidottu siihen ja vastuunalainen sen hoidosta, vaikka oma personallinen työni on perin toisilla aloilla. En ole tyytymätön enkä väsynyt tällä tavoin palvelemaan teosofista asiaamme, niinkauan kuin Seuramme luottaa johtooni. Mutta voihan tulla aika, jolloin Seuramme jäsenet ajattelevat, että toinen isäntä olisi sopivampi, ja silloin minun nimeni tuottaisi laillisia vaikeuksia. Muutenkin arvelen, että täytyyhän vielä tulla aika, jolloin olen tilaisuudessa kokonaan antautumaan henkisiin ja älyllisiin asioihin. Ja näin ollen kysyn itseltäni, eikö olisi viisasta saada asiat järjestetyksi jollekin toiselle kannalle: olisiko perustettava osakeyhtiö vai mitä? Paraimman ratkaisun asia tietysti saisi, kun Suomen T. S. virallisesti laillistutettaisiin ja siten tulisi „juriidilliseksi personaksi”, joka olisi oikeutettu omassa nimessään omistamaan kiinteistöjä. Olen aina sanonutkin itselleni, että sitä päivää minun on odotettava.

Marraskuu, s. 441-444

Olen jossain sanonut, että teosofia puolustaa uskontoa epäuskoa ja henkistä elämänymmärrystä materialismia vastaan, ja olen lisännyt, että teosofia on kirkonkin paras ystävä, jos kirkko vain vilpittömästi tahtoisu totuutta. Äsken sain merkillisen todistuksen tästä, kun kirjakaupassa sattumalta näin ja ostin Suomen luterilaisen evankeliumi-yhdistyksen kustantaman kirjaseu „*Raamatun kritiikin erbeyksistä*. Esitelmä, jonka evankelisten opettajain kokouksessa Helsingissä 2 ja 3 p. heinäk. 1915 piti Emil J. Sandolin, teol. tohtori.” En tarkota, että tekijä olisi tunnustanut teosofiaa kirkon ystäväksi, enkä edes sitä, että hän olisi aivan vilpittön totuudenhalussaan. Hän on uskovainen ja vakuutettu kristitty ja tahtoo esitelmässään todistaa, että raamattu on maailman merkillisin kirja, Jumalan sana ihmisille ilmoitettu; hänen näkökannassaan ei ole mitään outoa eikä uutta. Mutta hän on epäilemättä joskus lukenut teosofista, okkultista tai kabbalistista kirjallisuutta, koska hän todistelussaan käyttää hyväkseen asetta, jota hän ei muualta ole voinut saada. Hän ei ole sitä itse keksinyt, koska hän nimenomaan mainitseekin, että „n. s. kabbalistit ovat sitä käyttäneet ja suuressa määrässä väärinkäyttäneet” (siv. 27).

Mikä on tämä ase? Se on kabbalistinen tapa lukea vanhan testamentin, etenkin Mooseksen kirjain, hebreankielistä alkutekstiä. Hebreankieltä kirjoitetaan vain kerakkeilla (ääntiöitä ruvettiin myöhemmin merkitsemään pisteillä) ja jokaisella kerakkeella on oma numeroarvonsa. Sana Jehovah esim. kirjoitetaan Jhvh ja j=10, h=5 ja v=6, joten Jehovah sanan kabbalistinen arvo on 10+5+6+5=26 ja myös 2+6=8. Madame Blavatsky viittaa Salaisessa Opissaan monta kertaa tähän lukutapaan.

Hämmästyttävä ja merkille pantava seikka on mielestäni nyt, että „jumaluusoppinut” ja uskovainen kirkonihminen vetoaa tämmöisiin suorastaan salatieteellisiin tosiasioihin puolustaessaan raamatun jumalallista alkuperää. Näin kirjoittaa tohtori Sandolin:

„. . . Pentateukin alkuteksti sisältää kauttaaltaan selviä sisällisiä tunnusmerkkejä siitä ihmeteltävästä, jopa ylenluonnollisesta sopusoinnusta ja siitä edeltäpäin kultavaa' alla punnitsevasta tarkkuudesta, millä yksi ja sama kirjoittaja on jok'ainoa kirjaimen (numerokirjaimen eli kerakkeen) ottanut harkitaksensa ennenkuin hän sen on kirjoittanut tahi kirjurillensa sanellut. Merkillistä on vaan, että tämä omituinen tie tähän asti on pysynyt vuosituhansien kuluessa ja vieläkin luultavasti tulee pysymään, tiesi kuinka kauvan, outona ja vieraana useimmille kristityille, niinkuin se näkyy olleen jo muinaisuudessa salattuna useimmilta israelilaisilta ja useimmilta kirkkoisiltakin. Ohimennen pyydän mainita, että Vanhan Testamentin alkukielisen tekstin alla kyllä piilee muitakin yleisölle aivan aavistamattomia salaisuuksia ja että sen pyhää tekstiä voidaan lukea

useiden salaperäisten menettelytapojen sääntöjä noudattaen. Israelin pyhillä profetoilla, e. m. Mooseksella, Jesajalla, Hesekielillä, kuningas Salomonilla y. m. kyllä mahtoi olla täysi tieto aikoinansa näistä: vanhan ajan oppinein kirkkoisia, askeetti ja marttyri Origenes, kuuluu olleen hyvin perehtyneen sellaisiin salaisuuksiin; Hieronymuksesta tiedetään, että hänellä oli ollut tilaisuus Palestiinassa tutustua erilaisiin alkutekstin lukemistaitoihin. Pyhä apostoli Paavali oli nuorempana kuulunut erääseen farisealaisten ankarimpaan lahkoon, Ap. T. 26:5. Jostakin tällaisesta lahkosta väittävät juutalaisten khasiidit polveutuvansa ja näillä näkyy vielä nyt olevan tiedossa salaperäisiä, kabbalistisia alkutekstien lukemis- ja *laskemis*-tapoja. (Vrt. Joh. Ilmest. R. 13:18)” (Siv. 27-28).

Eikö tätä lukiessaan luulisi parhaimman kabbalaan perehtyneen teosofin puhuvan?

„Koko Pentateukki muodostaa siis tältä kannalta katsottuna numerojärjestelmän, jonka perusluku saadaan nimestä J H V H, äännettäköön Jahve tai Jehovah”, kirjottaa tekijä sivuilla 30-31. „Tämä numerojärjestelmä ilmenee ensiksikin Pentateukin asiallisessa sisällyksessä, tunkeutuu sitte kauttaaltaan koko tyylytyksen hienoimpiinkin ponsiin, vaikuttaa jakso- ja värсыjakoon, järjestelee sanojen ja kerakkeiden lukumäärän, esiintyy vielä näiden numeroarvoissakin, jota paitsi kaikkien näiden tekijäin yhdistelmä uudelleen osoittaa, että yksi ainoa numeroluku on koko järjestelmän määrättyä alkuperusteena. Tältä kannalta katsoen saattaa siis pitää pentateukkitekstiä *yhtenä* kehitettynä yksikkölukuna taikka toisin sanoen Jahve nimen numerokirjoituksella toisin kirjoitettuna kehityksenä (transskriptionina).”

Sitten tohtori Sandolin siv. 31-34 mielenkiintoisena esimerkkinä tulkitsee kabbalistisesti Semin sukuluettelon (1 Moos. 10:21-32). Hän laskee ensin Semin lasten luvun ja saa Jehovah sanan numeroarvon 26. Hän laskee mainittujen värssyjen (21-32) sanojen lukumäärän ja saa summaksi 4'26. Hän laskee kirjainten luvun ja saa 15'26. Hän vaihtaa 13 ensimmäistä nimeä niiden numeroarvoihin ja saa näiden poikittaissummaksi 138'26 (poikittaissumma saadaan siten, että luvun numerot lasketaan yhteen; esim. luvun 245 poikittaissumma on $2+4+5=11$ ja vielä jatkettaessa $1+1=2$.) Hän laskee 13 jälkimäisen nimen numeroarvojen poikittaissumman ja saa 106'26 j. n. e.

Lopuksi tohtori Sandolin päättää, että „P. Raamattu ei siis voi olla mikään ainoasti luonnollinen kirja” (siv. 36). Tähän voimme mielihyvällä yhtyä, mutta kun tekijä arvelee, että Mooseksen kirjain kabbalistinen tulkinta antaa kuolemaniskun gnostikkojen y. m. teorioille (siv. 34), emme oikein saata uskoa hänen kantansa vilpittömyyteen, koska juuri gnostikot, teosofit, mystikot, kabbalistit ja yleensä salatieteilijät etsivät raamatustakin siinä piilevää jumalallista tietoa. He tosin eivät yleensä tyydy paljain numerolaskuihin. Neljän yksinkertaisen laskutavan takana piilee kosmellinen geometria ja algebra.

*

Marraskuun 17 p:nä täyttää Teosofinen Seura neljäkymmentä vuotta. Neljäkymmentä „ajastaikaa” Israelin lapset vaelsivat korvessa ja sitten he saapuivat luvattuun maahan. Neljäkymmentä vuorokautta Jeesus valmisti itseään korvessa, ennenkuin hän alkoi julkisen opettajatoimensa. Onkohan tällä vanhalla mystillisellä luvulla merkitystä teosofisen liikkeemme historiassa? Kuin korpivaellusta on kyllä tämä mennyt aika ollut: ulkonaisesti vastustusta, vainoa ja pilkkaa, köyhyyttä ja puutetta; sisäisesti riitoja ja ristiriitoja, epäilyä, napinaa ja tyytymättömyyttä. Onhan päiväkin joskus paistanut, on työtä paljon tehty, on rakkautta paljon osotettu. Mutta korpivaellusta Teosofisen Seuran elämä sittenkin on ollut, sillä verrattuna siihen voimaan ja tietoon, mikä liikkeen takana on, verrattuna niihin muutoksiin, joita se yleisissä mielipiteissä on salaisella vaikutuksellaan aikaansaanut, on sen tunnustettu asema maailmassa vielä sangen vähäpätöinen. Kaukana siitä, että teosofisen liikkeen hengessä olisi mitään maailman kunnioituksen tavoittelua — se pikemmin sellaista pelkää, — mutta kun se voittoa itselleen tunnustetun aseman aikain viisauden vartijana ja tulkkina, sen vaikutus kohta ulottuu kauemmas ja tunkeutuu piireihin, joista se nyt on pois suljettu. Ei ole

näin ollen aivan tuulesta temmattu tuo kysymyksemme, päättyisiköhän korpivallus nyt, kun neljäkymmentä vuotta on kulunut? Alkaisikohan nyt taivaanrannalla näkyä luvattu maa nousevan auringon valossa?

Tämä tietysti edellyttää, että T. S:n korpivaellus alkoi heti syntymästä. Jos se alkoi esim. vasta silloin, kun H. P. B:ta ruvettiin julkisesti häpäisemään, saisimme vielä odottaa kymmenkunnan vuotta, ennenkuin pimeyden aika päättyisi.

*

Ystävämme V. H. V. ilmottaa jaksavansa verrattain hyvin parantolassa. Röntgen-säteillä suoritettu tutkimus on todentanut, että hänellä on vikaa molemmissa keuhkoissa. Mutta kun mieli on hilpeä ja toivorikas, kun potilasta ympäröivät rohkaisevat ja uskoa uhkuvat ajatukset, ei parantumisen ole mahdoton. Päivä kuluu sanatoriossa nuottien mukaan; joka tunnilla on oma ohjelmansa. Ohjelma vaihtelee ruoasta lepoon ja levosta ruokaan. Muutamille, kuten V. H. V:lle, jolla ei ole kuumetta, on sitäpaitsi suotu kävelyhetki ulkona metsässä. Työtä ei voi tehdä, esim. kirjottaa, muuta kuin aamulla varhain. Missään tapauksessa emme voi toivoa pikaista parantumista. Vuosi kestää vähintään, ennenkuin V. H. V. voi ajatella ryhtyvänsä mihinkään varsinaiseen työhön. Tässä numerossa oleva kirjoitus on kuitenkin kyhätty parantolassa.

No niin, hoitakoon hän itseään kaikessa rauhassa. Meidän rakkautemme seuraa hänen askeleitaan, ja me muut koetamme pitää huolta teosofisesta työstä, joka hänellekin on kallein kaikesta.

Joulukuu, s. 495-499

Kuuntelin äskettäin erinomaisen mieltäkiinnittävää luennoitsijaa. Herra Sigurd Wetterhoff-Asp, ennen tunnettu taidemaalarina, sittemmin kanavaehdotuksen laatijana ja nyt viimeiseksi kirjan „Finlands Gyllene Bok” (Suomen kultainen kirja) tekijänä, piti ruotsiksi esitelmän uudella ylioppilastalolla Helsingissä Egyptin hieroglyfeistä ja niiden suhteesta suomenkieleen, osottaen tällä, kuten kirjallaankin, että hän muiden harrastuksiansa ohessa pitkin elämänsä ja ainakin viime vuosina yksinomaan on tehnyt laajoja tutkimuksia kielitieteen alalla. Hänen esiintymisensä puhujana oli tyyntä, vakavaa ja itsetietoista. „Tässä minä seison. Olen paljon tutkinut ja ajatellut. Tiedän mitä tahdon. Te voitte minulle nauraa, sillä te ette näe, mitä minä näen. Mutta minä tiedän, mitä minä uskon.” Hänen äänensä kaikui sointuvana ja selvänä. Hän ei intoillut, ei lämmennyt, ei yrittänytään „puhua”. Tieteellisen kuivasti hän toi asioitaan esille, mutta nämä asiat!

Sali ei ollut kuin puolillaan yleisöä – koulunkäynyttä ja akadeemista yleisöä, – mutta tämmöinen esitelmä oli sittenkin merkkitapaus kulttuurielämässämme. Ajatelkaa nyt: meikäläisellä murrosajalla, jolloin oppineet ihmiset pitivät miltei häpeänä uskoa mihinkään suureen, ihanteelliseen ja ylevään, jolloin sivistys vaatii, että muutaman vuoden ulkoluvuilla yliopistossa vernissoitu maisteri tai tohtori ivahymyllä katselee „haaveilijaa”, joka omistaa elämänsä ja henkensä jollekin aatteelle, – sellaisella ajalla ilmestyy mies, joka sielunsa koko hehkulla antautuu tutkimuksiin omin päin, joka henkensä intuitiolla aavistaa ihmeellistä loppuratkaisua ja joka vilpittömyytensä koko voimalla uskoo ja luottaa henkensä näkemykseen! Sanokaa, eikö semmoinen mies ole omaperäisyydessään ihailtava, eikö hän ansaitse meidän kunnioitustamme? Eikö hänen esiintymisensä ole merkkitapaus?

Luento marraskuun 28 p:nä oli vain ensimmäinen – toivon pitkästä – sarjasta ja aivan alustavaa laatua. Älköön nyt väsykö herra Asp, ei puhumiseen, ei tutkimiseen, ei kirjottamiseen! „Finlands Gyllene Bok” oli myös merkitty n:o 1:llä. Ilmestyköön jatkoa siitäkin! Vaikka on pilkkakirveitä, jotka nauravat herra Aspin tieteellisille todisteluille, on kuitenkin yleisö – luulen suurikin, – joka jännityksellä odottaa hänen aatteittensa jatkuvaa kehittelyä.

Sillä, kuten sanoin, ne asiat ja aatteet, joita herra Asp esittää, ovat siksi hämmästyttäviä ja siksi kalliin mielenkiintoisia kaikille suomalaisille, että herra Asp ei millään muotoa saa väsyä tai lamaantua.

Mikä on sitten herra Aspin ydinaate? Suomenkielen arvaamaton ikä ja Suomen kansan polveutuminen ikimuinaisesta kulttuurikansasta. Näin selittää herra Asp: Silloin kun Europpa oli jäiden vallassa, silloin Pohjois-Afrikan ilmanala oli lauhkea ja nykyinen Saharan erämaa oli viljavana pelto- ja puutarhamaana, jossa asusti onnellinen ja viisas kansa. Kun pohjoisnavan siirtymisen kautta jäät sulivat Europasta, muutti Afrikka kuumaan vyöhykkeeseen ja suuresta Saharasta tuli autio korpimaa. Kansanvaellus eri suuntiin, maitse ja meritse, alkoi, ja Niilinvirran laaksot ja deltamaat tulivat itäänpäin siirtyneiden tyyssijoin. Siten syntyi vanha Egypti. Toisia kului meritse kauas Suomen rannikoille ja jäivät tänne asumaan. Suomalaiset ovat täten vanhan egyptiläissukuisen kansan jälkeläisiä.

Entä todistukset? Niitä herra Asp lupasi vähitellen seikkaperäisesti esittää. Toistaiseksi hän vain tahtoi ylimalkaan viitata siihen, että Egyptin vanha kieli nähtävästi oli suomenkieli tai sille läheistä sukua oleva kieli. Hän antoi suuren joukon esimerkkejä Egyptin hieroglyfeistä ja egyptiläisistä sanoista. Monet näistä hämmästyttivät suomalaisella kaiullaan ja ulkomuodollaan, jotkut taas tuntuivat kaukaa etsityiltä ja saivat – sen tunnustan – minunkin suuni vetäytymään hymyyn. Mutta kaiken kaikkiaan kuulija jäi silmät ja suu auki ihmettelemään. Jos herra Aspin linguistisissa todistelussa on perää, silloin todella avautuu uusi maailma suomenkielen tutkijoille.

Helppoa ei ole kuitenkaan antaa tieteellisesti pätevää arvostelua herra Aspin kielitutkimuksista ja johtopäätöksistä. Pitäisi siihen kyetäkseen ennen kaikkea olla asiantuntija, siis ainakin egyptologi. Se vähä, mitä minä olen hieroglyfikielstä lukenut europalaisesta tieteellisestä käsikirjasta, ei nähdäkseni anna tukea herra Aspin selityksille, eikä tarjoa sitä avainta, jota herra Asp käyttää. Herra Asp on epäilemättä syvällisesti ja monipuolisesti perehtynyt aineeseensa, ennenkuin hän on katsonut voivansa tuoda esille omia johtopäätöksiään. Sillä kuinka houkuttelevaa on yhdeltä kannalta katsoen liian „omintakeisesti” ja siis vähän ennakkoluuloisesti selittää vanhaa kuollutta kieltä sen kuvakirjaimissa! Eihän kukaan kiven kovaan saata väittää tulkintaa vääräksi! Tällä en mitenkään arvostele herra Aspin metodologiaa, olen vain yhä odottavalla kannalla. Tahdon kuulla lisää – paljon, paljon lisää – hänen todistuksistaan, sillä hänen aatteensa herättävät syvintä mielenkiintoani.

Olemmehan tottuneet pitämään suomalaisia mongolein sekarotuisina jälkeläisinä ja teosofisen sanaston mukaan seitsemännen atlantilaisen alarodun jonakin heimona. Jos nyt herra Aspin johtopäätökset pitäisivät paikkansa, emme suomalaisina kuuluisikaan alkuperäämme nähden Atlantiksen seitsemänteen alaroduun, vaan kuudenteen, n. k. akkadilaiseen. Sillä akkadilaiset syntyivät alaroduna Atlantiksella nykyisen Saharan ja Välimeren tienoilla ja läksivät sieltä itäänpäin: akkadilaista alkuperää olivat egyptiläiset, muinaiset etruskit, foinikialaiset ja kartagolaiset sekä sumeroakkadilaiset kansat. Juuri näitä kansoja herra Aspin luettelee suomensukuisina ja ovathan jotkut tiedemiehetkin huomanneet yhtäläisyyksiä kielellisesti Suomen kansan ja edellämainittujen kansojen välillä. Niinpä muutama vuosi sitten prof. Jules Martha Parisissa sanoi suomenkielestä löytäneensä avaimen vanhoihin etruskilaisiin teksteihin. (Etruskit asuivat Italiassa ennen roomalaisia.) Täydellinen ympärikäännös pitäisi, kuten sanottu, tapahtua koko käsityksessämme Suomen kansan muinaisuudesta ja alkuperästä, jos herra Aspin intuitiossa on perää.

Ken elää, hän näkee.

*

„Etsijästä” ei tullut mitään, mutta „Etsijän” aate ei kuollut, vaan syntyi jälleen toisessa muodossa. Tietäjän lukijat tietänevät jo, että pääkaupungissa alkaa ensi vuoden alusta ilmestyä uusi viikkolehti nimeltä

Sunnuntai. Sen päätoimittajana on runoilija *Eino Leino*, se ilmottaa itsensä lehdeksi „elämän kysymysten käsittelyä varten” ja ohjelmakirjotuksesta päättäen sen kanta on oleva vapaamielinen, suvaitsevainen, veljellinen, totuutta etsivä. Se on kirjallinen, ei poliittinen lehti, mutta periaatteelliselta kannalta voi se tarpeen vaatiessa pohtia valtiollisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä. Sen avustajiin kuuluvat monet tunnetut kirjailijanimet. Minuakin on pyydetty vakituiseksi avustajaksi ja olen mielelläni siihen lupautunut, koska minusta näyttää, että tässä nyt toteutuu monivuotinen teosofinen toivomuksemme. Toivottavasti „Sunnuntai” tulee hyvin laajalle leviämään, ja koska se kirjallisena lehtenä aikoo arvostella teosofistakin kirjallisuutta, — jota muut sanomalehtemme eivät yleensä ole suvainneet tehdä, — tulee se täten osaltaan edistämään varsinaista teosofista työtämme, puhumatta siitä, että sen henki jo itsessään on sitä, jota me teosofeiksi leimatut niin mielellämme kutsumme teosofiseksi. Liian raskasta ei pitäisi aatteenharrastajille olla tilata kaksi lehteä: *Sunnuntai* á 4:— ja *Tietäjä* á 5:—.

*

Kirkollinen lehti „Kotimaa” on pannut toimeen kiertokyselyn seuraavista kysymyksistä: 1. Mitä syitä Teidän nähdäksenne on siihen, että Suomen kirkko ja yhteiskuntamme laajat piirit ovat vieraantuneet toisistaan? 2. Mitä toivomuksia Te asetatte kirkolle, jotta se parhaiten täyttäisi nykyisen tehtävänsä? Lehden n:o 93 julkaisee kirjailija Santeri Alkion mainion vastauksen, joka myös on luettavana *Sunnuntai*-lehden näytenumerossa. Sen ponsi on: „kirkko irti valtiosta!” eikä aikomukseni ole sitä tähän painattaa. Tahdoin vain asiasta mainita, koska sekä uskonnollisen lehden toimeenpanema kiertokysely että tunnetun, uskonnolle myötätuntoisen kirjailijan antama vastaus sinään puhuvat painavia sanoja nykyajan vaatimuksista ja uuden ajan lähestymisestä.

*

Tietäjää on tänä vuonna levinnyt yhteensä 1549 vuosikertaa. Kasvakoon tämä lukumäärä ensi vuonna kahdenkertaiseksi, osotukseksi siitä, että aattemme tunteutuvat yhä laajempiin ja laajempiin piireihin! Olkoon joulun täynnä rauhaa ja uusi vuosi täynnä iloisia yllätyksiä *meille kaikille!*

TIETÄJÄ 1916

Toimittajalta

Tammikuu s. 42-43

Uusi vuosi on alkanut meille kaikille, Tietäjän lukijoille niinkuin sen toimittajallekin. Uusi vuosi aletaan onnen toivotuksella ja hyvä on noudattaa vanhaa tapaa. Toivomme siis toisillemme kaikkea hyvää uudelle vuodelle, ja te, rakkaat lukijat, voitte nähdä, kuinka syvästi kumarran teidän kaikkien edessä ja lausun nuo kauniille kaikuvat loitsusanat: onnea ja siunausta vuodelle 1916!

Tahtoisitteko tietää, mitä hyvää teille toivotan? Oi, se ei ole vaikea sanoa. Toivotan teille sitä hyvää, mitä itse kaipaatte.

Jos olisin pessimisti, toivoisin tietysti, että teidän silmänne aukenisivat totuudelle, aukenisivat näkemään, kuinka kurja ja petollinen on tämä maailma, kuinka kärsimyksiä ja pettymyksiä kukkurallaan on ihmiselämä, kuinka viheliäitä ja syntisiä ovat ihmisten lapset. Jos taas olisin optimisti, toivoisin teille menestystä toimissanne, rikkautta, hauskuutta, hyvää seuraa, terveyttä, henkistä voimaa, edistystä ja tietoa. Kun olen molempia enkä kumpaakaan, en tahdo painaa omaa leimaani kehenkään teistä. Olkoon jokainen teistä vapaa omassa pyrkimyksessään ja kaihossaan. Olemmehan toistemme veljiä ja onhan veljeytemme – näin alkutaipaleella – siinä, että tunnustamme ja ilolla tunnustamme toistemme vapauden olla oma itsensä. Sentähden en toivo teille mitään semmoista, jota itse keksisin tai hyvänä pitäisin, vaan toivon, että Elämä, jonka jumalallisuuteen uskon ja luotan, vaikuttaisi teissä ja teidän oloissanne, kussakin omalla tavallaan, niin että te saavuttaisitte, mitä sisimmässänne kaipaatte. Jos ken teistä esim. ikävöi maallista rikkautta ja tavaraa, miksi en soisi, että sitä hänelle annettaisiin? Onhan se hänelle kouluksi ja kokemukseksi. Ja jos minä sanoisin, että rikkaus on katkera koulu, ei hän sitä uskoisi, ennenkuin hän sen näkisi. Miksikä siis pessimistinä kuvailisin totuuden toista puolta vain? Ja jos optimistisesti hänelle uskottelisin, että rikkaudessa piilee elämän ihanuus, olisi hänellä syytä minua moittia, kun hän sen katkeruutta saisi maistaa. Sentähden toivon vain: saakoon teistä rikkautta ken sitä halajaa! Ja toivomukseni lähtee sydäimestä. Toivon veljellisen lämpimästi teille juuri sitä, mitä te sisimmässänne kaipaatte. Te saatte silloin kokea sekä niitä riemuja että niitä tuskia, mitä kaipaamanne tuo mukanaan. Ja näistä riemuista ja tuskista te viisastutte. Se on elämän koulua, ja mitään viisaampaa koulua emme vielä ole keksineet. Kaikki salaiset koulut perustuvat elämässä vallitseviin lakeihin.

Suokaa minun myös tässä kiittää niistä lukuisista onnentoivotuksista, jotka ovat saapuneet luokseni näkyvässä muodossa sekä jouluksi (ja syntymäpäiväni johdosta) että uudeksi vuodeksi! En ole osannut enkä ehtinyt niihin yksitellen vastata. Mutta tässä nyt kuvitelkaa, että lujasti puristan jokaisen kättä.

Samalla sytytän savu-uhrin turhamaisuuteni jumalattarelle painattamalla tähän muutamia, ainostaan muutamia, kauniita sanoja, joita minulle on lähetetty. Teen sen, koska silloin yhdessä teidän kanssanne tunnen olevani nuori ja saatan iloita imartelevista lauseista. Erään ystäväni sanat suorastaan velvottavat minua tähän, sillä hän kirjottaa: „ota huomioon, että saavuttamaasi ikärajaa pidetään täyden mieheniän alkuna, joten sinun ei ole ruvettava itseäsi vanhuksena pitämään, vaan vasta osotettava, mitä mies aikaansaa sellaisen nuoruuden perästä, joka sinulla on takanasi.”

Oulusta: „Valon viritit, toivon herätit, sirotit siemenen veljeyden ja rauhan. Kiitämme siitä sinua.”

Iisalmesta: „La'un hiihit, latvan taitoit, oksat karsit, tien osotit. Sydämelliset kiitokset ja onnentoivotukset.”

Vaasasta: „Ja sinulla on kärsivällisyyttä, ja paljo kantamista sinulla on ollut nimeni tähden etkä ole uupunut . . . Minä tunnen sinun tekosi ja rakkautesi ja uskosi ja palveluksesi ja kärsivällisyytesi ja tiedän, että viimeiset tekosi ovat ensimmäisiä useammat.”

*

Olen muutamana vuotena lähettänyt Tietäjän tammikuun numeron vapaasti kaikille vanhoille tilaajille. Tätä en nyt tee, ja jokainen ymmärtää syyn. Saahan sen jokainen nyt, joka on tilauksensa uudistanut, ja on se saatavissa myöhemminkin, jos ei heti ole tullut tilanneeksi.

*

Tohtori Angervon uusi kirja *Tähdien viesti* on ilmestynyt sirossa ulkoasussa ja erittäin halpahintaisena. Sivuja on 168 ja hinta on Smk. 1:–, sid. 2:–.

Helmikuu, s. 50-53

Tämän vuoden ensimmäinen kotimainen uutuus Kansallisteatterissa oli Kaarlo Atran kolminäytöksinen kappale „Salaisia syitä”. Kun sitä olin katsomassa, en tiennyt edeltäpäin muuta kuin että näytelmän päähenkilöistä yksi olisi selvänäkijä ja jollain tavalla mystillinen; olin jännitetty näkemään, miten tekijä oli psykologisesti sentapaista henkilöä käsittänyt ja kuvannut. Kun esiripun noustua jonkun aikaa olin keskustelua seurannut valtasi minut miltei outo kodikkuuden tunne: tähän on kuin kevyttä meikäläistä juttelua! Näyttämöllä näet pohdittiin juuri semmoisia kysymyksiä sielun kehityksestä, henkimaailman oloista ja olennoista ja juuri niillä eleillä kuin on tapana seurassa, missä sattuu olemaan läsnä spiritisti tai teosofi. Luonnollisesti kuuntelin replikejä mielenkiinnolla, ja tunnustaa täytyy, että tekijä suurella taitavuudella ja asiantuntemuksella oli niitä sommitellut. Jos ehkä muiden lausunnoista puuttui personallista leimaa, oli sitä runsaassa mitassa vanhan everstin tasottelevissa sanoissa ja epäitsekäissä ajatuskannoissa, jotka tekivät hänestä ilmi elävän ja erittäin sympatisen personallisuuden.

Tämän everstin tytär Maria oli mystillinen henkilö, jota halusin lähemmin tarkastaa. Hänellä oli luontaiset psyykkiset taipumukset ja niitä oli järkiperaisesti kehitetty jossain sveitsiläisessä kasvatustaloksessa. Hänellä oli kyky tuntea ja nähdä voimakkaita astralisia värähtelyjä ja ajatuskuvia, auroja, haamuja j. n. e.

Kappaleen juoni on se, että Maria kiintyy paljon vanhempaan mieheen, tilanomistaja Falckeriin, joka vuosia aikaisemmin on ollut hänen äitinsä, Linda-rouvan rakastaja ja nyt pyytää Marian kättä. Eversti on naimiskauppaan sängen tyytyväinen, sillä Falcker on talon vanha ystävä, eikä eversti nähtävästi tiedä mitään rouvansa entisestä suhteesta. Lindassa sitä vastoin herää nuoruuden rakkaus uuteen eloon, kun hän katselee tyttärensä tunteita, ja pukeutuu nyt voimakkaan mustasukkaisuuden ja loukatun äidillisyyden muotoon. Intohimoisessa kohtauksessa Falckerin kanssa hän vaatii tätä luopumaan Mariasta – „etkö sinä ymmärrä, että avioliittosi minun tyttäreni kanssa olisi kuin sukurutsausta?” – ja olisi itse valmis antautumaan Falckerille kokonaan ja pakenemaan hänen seurassaan. Mutta Falckerin pysyessä kylmänä ja järkähtämättömänä Lindan alempi luonto nousee koko raivossaan ja hän toivoo kuoleman vanhalle rakastajalleen. Kappale loppuukin siihen, että Falcker vanhingossa haavottaa itsensä metsästysretkellä ja

jonkun aikaa sairastettuaan kuolee. Linda syyttää itseään murhasta, sillä hän oli hautonut koston ja kuoleman ajatuksia koko ajan, vieläpä samana hetkenä, jolloin onnettomuus tapahtui, ampunut maaliin, ajatellen Falckeria.

Maria säilyttää täydellisesti mielenmalttinsa kaikissa suruissa ja koettelemuksissa. Hän on „kuin enkeli”. Hän on selvänäköisesti havainnut, kuinka äitinsä on muutaman kartanossa liikkuvan vainajan vaikutuksen alainen, vainajan, josta kerrottiin, että hän tyynyllä tukehdutti sairaan miehensä kuoliaksi. Äidin tunnustuksesta Marialle lopullisesti selviää äidin ja Falckerin suhde, jonka hän muuten jo on aavistanut, ja loppukohtauksessa hän saa isän antamaan anteeksi äidille ja langeten polvilleen kehottaa kaikkia „rukoilemaan”.

Juonen pääpaino on nähtävästi Lindan ja Falckerin suhteessa ja tämä vaikuttaa jonkun verran häiritsevästi semmoiseen katsojaan, jonka intressi on kiintynyt Mariaan. „Mitenkä Marian ja hänen nuoren lempensä käy?” ajattelee tällainen katsoja ja hän pitää Marian sulhasen ja hänen äitinsä vanhaa suhdetta miltei sivuseikkana. Että tämä vanha suhde kuitenkin murtaa Marian onnenuelman, hämmästyttää sitten katsojaa eikä hän oikein pääse selville siitä, mistä syystä Maria oli tuomittu kärsimään äitinsä entisen synnin takia. Karman langat toisin sanoen eivät näyttäydy selvinä kappaleessa, joka muuten vetoaa näkymättömiin tosiseikkoihin.

Jos taas tähän huomautetaan, että Marian kärsimys ei olekaan niin suuri, hän on epäitsekäs ja ylevä olento, jolle kuolema ei ole mikään kammottava vieras, voidaan vastata, että häntä ei ole vallan semmoiseksi kuvattu. Marian psykologia siis vähän ontuu. Minä en ainakaan saanut hänestä muuta kuvaa kuin, että hän oli psyykkisesti herkkä olento, joka ei suinkaan ollut yläpuolella persoonallisten tunteiden tasoa. Uskoin hänen rakkauteensa Falckeria kohtaan. Sulhasen kadottaminen täytyi olla hänelle kova isku. Olin valmis napsimaan karmaa vastaan Marian puolesta. Mutta että hän niin rauhallisesti kantoi sanomattoman surunsa, edellytti hänessä henkistä voimaa ja tietoa, jota en paljastaan hänen astralisen herkkyytensä nojalla ollut osannut hänessä aavistaa. „Eikö Maria siis rakastanutkaan?” kysyin itseltäni. Ja jos ei Maria rakastanut Falckeria persoonallisella tunteella, olisi tämä pitänyt tehdä selväksi katsojalle alusta saakka. Nyt Maria ja hänen kohtalonsa jää auttamattoman hämäräksi.

Olisi erittäin mielenkiintoista kuulla, mitä tekijä itse on Marian suhteen ajatellut. Jos herra Atra lukee nämä rivit ja tuntee haluavansa jotakin kirjottaa, ovat Tietäjän palstat hänelle kiitollisina avoinna. Hänen näytelmänsä on herättänyt paljon ajatusta ja keskustelua Helsingissä, onpa siitä käyty oikein kiihvasta polemiikkaa lehdissäkin, ja tämä vain osottaa, kuinka paljon ja korkeata tekijä on tavoitellut, vaikei hänen saavuttamansa tulos ole kaikkia vakuuttanut.

*

„Salaisia syitä” arvostellessaan kaksi arvostelijaa viittasi siihen, että Atran kappale edustaa kirjallista suuntaa, joka on valheelle rakennettu ja jota pitää vastustaa ja hävittää, ennenkuin se pilaa yleisön koko maun. En tiedä, mitä he valheellisuudella tarkottanevat. Ehkä he puhuvat estetiseltä kannalta. Ehkä he tarkottavat valheellisuudella suuria sanoja ja eleitä, joiden tasalle teot ja työt elämässä eivät nouse. Kirjallisuus, joka semmoista esittää, on epäilemättä tuomittu kuolemaan. Arvostelijat ovat oikeassa, leimatessaan ala-arvoiseksi sensuuntaista kirjallisuutta, vaikken oikein ymmärrä, minkätähden he tässä yhteydessä siitä puhuisivat. Jos he taas valheellisuudella tarkottavat kaikkea uskoa yliaistilliseen, kaikkea mystiikkaa, kaikkea salatiedettä, silloin he minun ja monen, monen muun kokemuksen ja tiedon nojalla ovat ehdottomasti väärässä.

Kuinka materialistit tahtoisivat selittää esim.seuraavan tosiseikan? Mainitsen sen, koska se tässä johtui mieleeni.

Tunnen erään sivistyneen naisen. Hän ei kertomansa mukaan osaa englannin kieltä eikä ole koskaan sitä lukenut. Mutta hän on automatisesti kirjottava mediumi, s. o. hän tuntee välistä kutsumusta tarttumaan kynään ja antamaan sen itsestään kirjottaa paperille, ja tässä tilassa hän saattaa kirjottaa puhdasta englannin kieltä eikä itse ymmärrä sanaakaan kirjottamastaan! Olen lukenut muutamia hänen automatisia kirjoituksiaan eikä niissä ole kuin ani harvoja kirjoitusvirheitä, vaikka koko teksti on kirjoitettu kynänkäyttäjälle vieraalla kielellä. Kuka siinä on todellisena tekijänä toiminut?

Tätä naista on muuan lääkärimme parin vuoden aikana tutkinut ja lienee hänen aikomuksensa joskus julkaista tutkimuksistaan kirja.

*

Muuten on mielestäni lapsellista pelätä yliaistillisten tosiseikkojen mainitsemista tai pohtimista kirjallisuudessa ja taiteessa. Mitä pelättävää niissä on? Ovatko ne „romantiikkaa”, eivätkö ole „realismia”? Mutta mikä on realistisempaa kuin todellisuus? Ja mitä siihen voi, että todellisuus on ihmeellisempi kuin materialistinen mielikuvitus?

Ovathan suurimmat runoilijat vedonneet yliaistilliseen. Shakespeare'in draamoissa esiintyy kummittelevia vainajia, luonnonhenkiä, taikureita; Ibsenin ihana „Peer Gynt” vie meidät peikkojen luolaan ja kuoleman valtakuntaan; Gluckin klassillinen oppeera „Orfeus” avaa nähtäväksemme sekä tuonelat että taivaat puhumattakaan Danten „Jumalaisesta näytelmästä” – mainitakseni muutamia esimerkkejä, jotka mieleeni johtuvat. Miksikä ei niiden yhteydessä puhuta valheellisuudesta ja humbugitaiteesta? Senkö tähden, että okkultiset asiat niissä muka ovat vertauskuvallisia ja tarunomaisia? Ehkä herrojen kriitikkojen mielestä, mutta tuskin tekijöiden ja varmasti ei semmoisten ihmisten mielestä, joilla on vähän tietoa ja kokemusta asioista. Tietysti esitykset näyttämöllä ovat symbolistisia: eihän yliaistillisiä asioita saata fyysillisesti kuvata muuta kuin puolittain. Mutta nykyajan tekniikka ja taiteellinen vaisto näkyvät kuitenkin vievän, jos niin saan sanoa, oikeaan suuntaan. On siksi paljon okkultismia ilmassa, että taiteellisesti herkkä ihminen voi esim. järjestää näyttämöllepanon kulissien, pukujen, liikkeiden, tanssien, äännähdysten ja huutojen puolesta kutakuinkin sellaiseksi, että se tietävän ihmisen mieleen tuo kuvan eli tunnelman jostain helvetillisestä tilasta vainajien valtakunnassa.

Suurten runoilijain ja tietäjien taito on juuri siinä, että ne pukevat syvimmän viisautensa vertauskuvan muotoon, s. o. muotoon, jota voi käsittää vertauskuvaksi. Kun Peer Gynt esim. joutuu peikkojen luolaan, on lukija tai katsoja täysin oikeutettu käsittämään koko tapahtumaa vertauskuvallisesti: siitä huolimatta hän oppii saman läksyn kuin Peer Gynt, nim. että ihminen ei vielä ole ihminen, niin kauan kuin hän on omien eläimellisten intohimojensa heiteltävänä. Mutta hän voi nähdä paljon syvemmälle, jos hän on henkisesti kokeneempi. Silloin Peer Gynt kuvaa salatieteellistä tutkijaa, nerokasta totuudenetsijää, ja hänen joutumisensa peikkojen luolaan symbolisoi ennenaikaista heräämistä astralimaailmassa, ennenaikaista sentähden, että Peer Gynt ei silloin vielä osaa säilyttää järjellistä itsetajuntaansa astralisten voimien pyörteessä.

Niinkauankuin salaisia asioita kuvataan satuina ja vertauskuvina, niin kauan ne pysyvät taiteellisina ja saavat kriitikkojen hyväksymisen osakseen. Mutta jos niistä yritetään tehdä jokapäiväistä todellisuutta ja siis esittää tieteellisinä tosiseikkoina, silloin luonnollisesti materialistein ja skeptikkojen mielestä ollaan jouduttu luvattomille alueille ja koko taide leimataan valheelliseksi.

Koskahan tulee aika, jolloin aletaan hieman laajentaa käsityksiä jumalaisesta todellisuudesta?

Huhtikuu, s. 146-152

Kuka meistä nykyajan suomalaisista olisi tunnustamatta Aleksis Kiven suuruutta? Kuka ei myöntäisi, että hän on suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäinen ja monen mielestä vieläkin voittamaton nero? Ei kukaan ole Kiven jälkeen luonut semmoista mestariteosta romaanin allalla kuin on „Seitsemän veljestä”, jonka omaperäisyys, tuoreus ja rauhallinen voima satojen vuosien perästä on vaikuttava yhtä välittömästi kuin tänään. Entä hänen runojensa viehkeä herkkyys ja henkevä haaveellisuus, hänen näytelmänsä henkilöiden sielullinen tarkkapiirteisyys ja mehevä realismi, hänen vuoropuhelujensa verraton kieli, hänen huumorinsa syvä suomalaisuus! Teosofit voivat löytää paljon tuttua ja kotoista hänen – kuten kaikkien suurten runoilijoiden – maailmankatsomuksesta: hänen käsityksensä jumalasta ja luonnosta, ikuisesta elämästä ja tuonelasta osottaa, että hän oli panteismiin taipuva mystikko. Ja koska mystikon tie henkiseen kehitykseen usein on niin sanoakseni realistisesti radikaalimpi kuin esim. okkultistin, on Kivikin antanut kuvan oman tiensä perussävelistä kertomuksessaan „Seitsemän veljestä”.

Tarkotukseni ei kuitenkaan nyt ole syventyä Kiven maailmankatsomukseen, niin mieltäkiinnittävää kuin tämä olisikin. Tarkotukseni on vain V. Tarkiainen viime jouluksi ilmestyneen ansiokkaan Kivi-biografian mukaan kertoa tämän suuren ja nerokkaan runoilijamme taloudellisista olosuhteista, ja pyydän, etteivät lukijani paheksuisi, että hetkiseksi kiinnitän heidän huomiotaan niin „jokapäiväisiin” asioihin. Jokapäiväiset asiat ovat aina opettavaisia, ja suurten miesten, varsinkin uranuurtajain kuten Aleksis Kiven, taloudelliset seikat kuvastavat selvin sanoin, millä tavalla heidän kansansa ja aikansa vastaanotti heidät. Tervehtikö heidän kansansa heitä ilolla, osottiko se heille ymmärtämystä ja kunnioitusta vai kuunteliko se profeettainsa sanomaa vasta heidän kuoltuaan?

*

„Vaikka Kiven elämänvaatimukset olivat mahdollisimman pienet”, sanoo V. Tarkiainen, „ei hän koskaan päässyt tuntemaan vapaan miehen täyttä riippumattomuutta, vaan oli pakoitettu turvautumaan toisten avuliaisuuteen ja syömään armoleipää. Se oli nöyryytys, joka koski häneen kovasti ja vaikutti sangen häiritsevästi hänen kirjalliseen toimeensa.” (Siv. 586 ja seur.). Ja selvillä numeroilla V. Tarkiainen teoksessaan kuvaa Kiven taloudellista tilaa.

Aleksis Kivellä oli v. 1869 velkoja korkeintaan kolme tuhatta markkaa. Hän itse laski, että 5 tai 6 vuodessa voisi ne maksaa, jos saisi vapaan ylöspidon ja 600 markkaa vuodessa. Tällöinen oli se taakka, josta hän tuskitteli, sillä hänen tulonsa suuresta tuotteliaisuudesta huolimatta eivät riittäneet velkojen maksamiseen. Kivi oli todellinen kirjailija eikä hänellä muita vakinaisia tuloja ollut kuin kirjoistaan saamansa palkkiot.

Ja paljonko luulette, että Kivi koko tuotantokautenaan, siis vuosina 1860-70, yhteensä ansaitsi? V. Tarkiainen näyttää numerot: kokonaista viisi tuhatta markkaa, siis 500 markkaa vuodessa. Ja sillä summalla piti elää, ei yksistään velkoja maksaa. Tavallinen kirvesmies nautti siihen aikaan parempia tuloja ainakin Helsingin tienoilla.

Tämän summan ansaitsi Kivi seuraavalla tavalla:

Tekijäpalkkiona	„Kullervosta” v. 1864.....	Smk.	500:—
”	„Karkureista” v. 1866.....	”	400:—
”	„Leasta” v. 1869	”	50:—

”	„Seitsemästä veljestä” v. 1870.....	”	700:—
”	„Kihlauksesta” v. 1866	arviolta.....	” 50:—
”	runoista (K. K.-lehdessä 1866)	”.....	” 50:—
”	„Yö ja päivä” näytelmästä v. 1867	”.....	” 50:—
Kirjallisena palkintona	„Kullervosta” v. 1860	”	600:—
”	”	„Ainosta” v. 1861	” 100:—
”	”	„Nummisuutareista” v. 1865.....	” 2,500:—
		Smk.	<u>5,000:—</u>

Kivi kustansi alussa itse kirjansa. Ylläolevan summan lisäksi tulee siis, mitä hän mahdollisesti painotuotteillaan voitti. Tämä kuitenkin, kuten V. Tarkiainen näyttää, korkeintaan saattoi nousta johonkukun kymmeniseen ruplaan.

*

Kuinka kummallisesti historia useimmiten on uudistunut! Suurilla jumalallisilla neroilla ei tavallisesti ole ollut sijaa maan päällä. Jollei heitä ole poltettu tai ristiinnaulittu, on heitä parjattu, vainottu tai unohdettu ja heitetty kurjuuteen kuolemaan. Aleksis Kivi kuului niiden suurten joukkoon, jotka pitkin elämänsä ovat saaneet taistella aineellisen toimeentulon vaikeuksia vastaan, vaikka heidän työnsä on ollut perin toisella alalla. Saahan tosin suurin osa ihmiskuntaa taistella juuri tämän asian puolesta ja kuluttaa siihen enimmät voimansa: mutta eipä heille sitten ole annettukaan muuta tehtävää! Mitä jättiläisvoimia tarvitsekaan siis se ihminen, jolle jumalat ovat uskoneet henkisen tehtävän ja joka niin muodoin on kielletty huolehtimasta omasta persoonallisuudestaan, kun kuitenkin hänen olosuhteensa pakottavat häntä siitä huolehtimaan! Onko ihme, että Kivikin lopulta riutui, onko ihme, että sairaus, köyhyys ja yksinäisyyden epätoivo vei häneltä järjen valon? Ja jos te sanotte, että tämä oli hänen persoonallista karmaansa, aiheutunut hänen omasta menneisyydestään, vastaan minä, että se totisesti sitä oli, sillä se oli tulos hänen suuresta rakkaudestaan Suomen kansaa kohtaan, seuraus siitä lupauksesta, minkä hän ennen syntymäänsä oli tehnyt: palvella uskollisesti tuon rakkaan, rakkaan kansan henkistä edistymistä.

Meidän kiitollista siunaustamme ansaitsevat sentähden ne henkilöt, jotka edes jossain määrin oivalsivat Kiven suurta elämäntehtävää ja koettivat häntä auttaa ja avustaa. Muutamia ystäviä hänellä oli — muistakaamme ennen muita neiti Charlotta Lönnqvistia, — ja ilman heitä hänen elämänvaelluksensa todella olisi ollut liian pimeä. Nyt kun Aleksis Kivi taas kuuluu näkymättömien auttajien joukkoon, nyt eivät persoonalliset surut ja huolet häntä enää paina, ja nyt hän taas saattaa miettiä palaamista näkyväiseen maailmaan uudella reippaudella ja rohkeudella, mutta osaisimmeko me nyt kaikki olla hänen ystäviään, osaisimmeko me häntä toverina tervehtiä?

*

Kuten lukijat muistanevat, esitin helmikuun Tietäjässä muutamia mietteitä Kaarlo Atran näytelmäkappaleen „Salaisia syitä” johdosta ja lausuin samalla, että Tietäjän palstat ovat hänelle, tekijälle,

kiitollisina avoinna, jos hän jotakin tahtois kirjottaa vastaukseksi. Herra Atra on nyt lähettänyt minulle yksityisen kirjeen, jossa hän mainitsee ensin aikoneensa noudattaa kehotustani kirjottaa Tietäjään, mutta sitten aikeesta luopuneensa; minulle yksityisesti hän kuitenkin muutamalla rivillä tahtoi selittää, mitenkä Marian sielunelämää oli perustellut. Olen pyytänyt ja saanut luvan Tietäjässä julkaista näytelmää koskevan otteen Kaarlo Atran ystävällisestä kirjeestä. Ote seuraa tässä.

„Te olette löytäneetkin oikeastaan punaisen lankani, sanoessanne: „ . . . hän oli psyykkisesti herkkä olento, joka ei suinkaan ollut yläpuolella persoonallisten tunteiden tasoa.” Aivan oikein. En ole ensinkään tahtonut kuvata häntä mitenkään erityisen pitkälle kehittyneeksi olennoksi. Hänellä on luontaista selvänäköisyyttä, jota sitten on kehitetty. Hänellä on vakava pohja ja suuri kaipaus ijäisyysasioitten tuntemiseen (kuten hyvinkin usein tytöillä hänen ijässään.) Silloin tulee hra Falcker. Hän on nuori mies, jonka onni ja onnettomuus on ollut vuosikausia kestänyt rakkautensa rouva Waltmaniin, jolle, viimeksimainitulle suhde jo vuosikaudet on ollut vain ystävyyttä. Rva W. on näet „palannut velvollisuuksiinsa” resigneraantunut avioliitossaan kelpo miehensä kanssa, mutta hra F:n ystävydestä ei hänellä ole voimaa luopua. Hra F. kertoo jonakin heikkona hetkenä Marialle „jotakin peitetyin sanoin” kärsimyksistään ja taisteluistaan ja näin herää ensin nuoren tytön osanotto ja vihdoin heidän molemminpuolinen rakkautensa. Nyt on minulle teosofiselta taholta huomautettu, että miksei Maria myös näe sulhasensa auraa „hänen likaisia ajatuksiaan y. m.” Mitä likaisia ajatuksia? Minusta Marian on mahdotonta nähdä sulhasessaan muuta kuin rakkautta ja onnetonta alakuloisuutta. Toisin on äidin suhteen. I näytöksen lopulta rouva W. suorastaan raivostuu tyttärellensä monien vuosien syitten ärsyttämänä. No niin, tämä sivumennen sanottuna.

„Sitten onnettomuus. Lyhyenä kihlusaikanaan on Maria nähnyt äitinsä kalvavan epätoivon. Hän arvelee, mutta ei ymmärrä. Sitten tapahtuu onnettomuus. Albertin houreista ja äitinsä käytöksestä Maria ymmärtää kaikki . . . Ja minusta hän ei ole tyttö, joka äitinsä kanssa sulhasestansa taistelisi. Hän näkee onnettomuudessa ikäänkuin taivaan ratkaisun: parhaan heille jokaiselle. „Syyt polveutuvat kaukaa.” Ja jos ajattelempa, niin se, että hän tavallaan näin „helposti” luovuttaa sulhasensa kuolemalle, se on itsetiedotonta itsekkäisyyttä. Kuolemalle on useinkin helpompi luovuttaa rakastettu olento kuin luopua hänestä tai toiselle luovuttaa. Mutta teidän arv. huomautuksestanne näen, että näytelmäni olisi ollut selvempi, jos III näytös olisi ollut heti onnettomuuden tapahduttua, eikä vasta neljäntenä, eli herra Falckerin kuolinpäivänä. Marian tyyneyden puolustukseksi tekee vielä mieleni sanoa, että kun jotakin järkyttävää ihmiselle tapahtuu, niin usein kestää kauan, ennenkuin tuntemme ikäänkuin sulavat turtuneisuudestaan. Ja kuten sanoin, paljon olen perustanut siihen, että kuolemalle on jo tavallistenkin ihmisten helpompi rakastettu olento luovuttaa kuin muuten kadottaa.

„Sanotte „napisseenne karmaa vastaan Marian puolesta.” Mutta kuinka usein saa ensi rakkaus ankaran iskun! Ja syy . . . syyt . . . ? Ne polveutuvat kaukaa. Mutta me emme näe niitä, emmekä useinkaan ole tilaisuudessa seurata niitä edemmäksi ja siksi helposti napisemme.

„Mutta paljon on teillä oikein. Marian *taistelun* kohtalon kovan iskun ja uskonsa ja oppiensä välillä olisi täytynyt *näkyä* enemmän. Mutta aihe on kovin arka. Jos Marialla olisi ollut vastassaan joku toinen nainen kuin oma äiti, niin ehkä en olisi pelännyt kaikkia taisteluja ja vastakkain asettamisia.

„Tahdoin sanoa ihmisille, että on paljon ympärillämme, mitä emme tunne, että nyt jo on tunnustettu totuus, että yksi näkee ja kuulee enemmän kuin toinen, ja myöskin syitten ja seurausten järkähtämätöntä lakia muistuttaa. En voi arvostella, olenko onnistunut vai en, eikä se kuulukaan minulle, mutta iloitsen, että taistelun tohinassa olen saanut niin monta ystävällistä sanaa monilta, jaloimmilta ja parhaimmilta henkilöiltä maassamme.”

Eräs monivuotinen teosofian ja Tietäjän ystävä, Mr. O. M. Lind, Amerikassa, kirjotti minulle äsken ja kysyi, eivätkö teosofisen kirjallisuuden säännölliset lukijat saisi odottaa minulta „arvokasta, isompaa teosta” jos mahdollista jo tällä vuodella. Hän sanoi kirjeessään: „kaipaamme sellaista omaperäisempää, harkitumpaa teosta Suomen kielelle . . . Emme silti ole tyytymättömiä työhönne, kaukana siitä, mutta joka paljon antaa, siltä vielä enempi toivotaan.”

Painatin hra Lindin sanat tähän, koska niin sattuvasti kuvaavat omaakin unelmaani. Esityöt minulla on tehtynä kolmeenkin kirjaan, enkä saata muuta kuin rukoilla Karman herroja, että he soisivat minulle tilaisuuden kirjoitani valmistaa. Yhteen niistä olen jo käsiksi käynyt.

Touko- ja kesäkuu, s. 194-196

Äsken ilmestyneessä ja Tietäjälle lähettämässään kirjassa *The Path of Attainment* on Mr. D. N. Dunlop selvittänyt sanoja adepti, mestari ja mahaatma ja ehdottanut kullekin sanalle tarkoin määritellyn merkityksen. Adepti on hänen mielestään ihminen, joka hallitsee psyykkisen eli astralisen maailman voimia ja kelpaa opettajaksi samalla alalla, mestari taas ihminen, joka itsetietoisesti työskentelee älymaailmassa ja on siinä opettajana, mahaatma vihdoin ihminen, joka on puhtaassa hengen maailmassa hallitsija ja opettaja. Kaikki voivat järjestää salaisia kouluja. Adepti kehittää selvänäköisyyttä ja astralisten voimien käyttöä, mestari ajatusta ja mielikuvituksen luovaa voimaa ja järjen intuitsionia, mahaatma rakkautta ja veljeyttä ja hengen voimaa. Mahaatma on tietysti astrali- ja älymaailmankin herra, huomauttaa Mr. Dunlop, kuten voimme nähdä esim. Kristuksesta. Pythagoras on hänen mielestään hyvä mestarin esimerkki ja Apollonios adeptin.

Adeptoja, mestareita ja mahaatmoja on kahta lajia, valkoisia ja mustia. Niitä on jokaisessa koulussa ja ne eroavat toisistaan siinä, että valkoiset työskentelevät ihmiskunnan hyväksi kokonaisuudessaan, mustat taas oman itsensä puolesta eristettyinä yksilöinä. Mustat edustavat itsekkyyttä huippuunsa kehittyneinä. Mustat adeptit koettavat välistä perustaa uusia uskontoja maailmaan, eikä ole yhtään tietoisien olentojen alkuunpanemaa liikettä ihmiskunnan hyväksi ilman vastaava liikettä edellisen kukistamiseksi.

Mr. Dunlop on oikeassa sanoessaan, että useimmat mestarit, joita „nähdään”, ovat ajatuskuvia. Todellista mestaria ei nähdä; hänet tunnetaan. Toisin sanoen: näkeminen ei vielä todista toisen mestariutta; täytyy tajunnassaan osata tuntea ja tietää, että nähty on mestari.

Siirtyessään puhumaan opetuslapsen tiestä tekijä varottaa liiaksi syventymästä ulkonaisiin. Huomio ei ole kiinnitettävä yksinomaan ruokaan; esim. jos kasvissyönnöksi nostetaan evankeliumiksi, pysähtyy kehitys siihen. Silmämääränä on oleva terve ja eläimellisesti voimakas ruumis, vaikka se sitten lihaakin nauttisi.

Opetuslapsen tulee itse asettaa päämäärä elämälleen ja määrätä itselleen säännöt. Ei kukaan viisas opettaja ryhdy häntä treenaamaan. Sääntöjä ja neuvoja on tietysti annettu, mutta opetuslapsen tulee itse sovittaa niitä käytäntöön. Mitään maallisia velvollisuuksia ei voi laiminlyödä; jos sitä yrittää tehdä, tulevat velvollisuudet uudessa muodossa takaisin. Kaikilla opetuslapsen kohtaamilla vaikeuksilla on tarkoituksena opettaa hänelle, miten tulee ajatella, miten toimia. Jokaisella vaikeudella on määräraikkansa opetuslapsen kasvatuksessa, ja kun sen käsittää, häviää kaikki pelko. Yhdentekevää, mitä hänelle tapahtuu, kunhan hän säilyttää oikean mielentilansa. On vain muistettava, että tämä tasapaino, joka koettaa vaikeuksista oppia, ei ole ylpeä, vaan nöyrä.

Tarkasti on vältettävä kuuluisuutta ja turhaa julkisuutta; vältettävä n. s. okkultisia seuroja, jotka ilmottavat antavansa opetusta: tämä on kaikkein suurten salatieteilijäin antama neuvo. Opetusta ei ole hankittava yksinomaan kirjoista, vaan luonnosta, elämästä, ajattelusta. Sairaustapauksissa on käytettävä

fyysillisiä lääkkeitä ja luonnonparannusta ja käännättävä lääkärein puoleen; ei ole turvauduttava magnetisoi-
jiin, hypnotisoijiin tai mentalisiin parantajiin. Kun aika on täyttynyt muodostuvat olot opetuslapsen
elämässä semmoisiksi, että hän joksikin aikaa saa vetäytyä maailmasta erilleen ja nauttia yksityistä okkultista
opetusta.

Mr. Dunlop antaa myös sattuvan määritelmän vihkimyksistä. „Vihkimyksen sisältö on itsensä
voittamisen prosessi, itsensä synnyttäminen henkiolentona, itseloistavan kuolemattoman ruumiin luominen
oman sikiömäisen luontonsa salatusta olemuksesta.” Tämä kuolematon ruumis on n. k. syyruumis ja
kundaliini eli käärmetuli on siinä piilevä Logoksen valo. Legendassa Eeva rupesi väärinkäyttämään tätä
käärmettä, kun se hänessä heräsi. Oikein käytettynä se nousee aivoihin ja synnyttää ihmisen uudestaan,
väärinkäytettynä se vie synnytykseen ja kuolemaan. Sentähden se on sekä hyvän että pahan tiedon puu.
Kun kundaliini saa glandula pinealikesen toimimaan, herättää tämä „sydämen muistin” ja ihmisen
henkitajunta pysyy läpi vuorokauden. Kundaliini on sentähden myös „lohduttaja”, josta Jeesus puhuu.

Englannin T. S:n ylisihteeri, Mr. George Arundale, on varustanut kirjan kiittävällä esipuheella, ja teki
mieleni tällä tavalla kertoa sen sisällyksestä Tietäjän lukijoille, koska vanhan ystäväni Mr. Dunlopin kirjan
lukeminen hankki minullekin nautintorikkaan hetken.

*

Kuten viime Tietäjässä mainitsin, on minulla tekeillä uusi teos. Tämä teos koskee Kalevalaa ja
vanhojen suomalaisten viisautta. Olen näistä asioista pitänyt useita luentoja, ja muutamat luennoistani
julkaistiin Tietäjässä v. 1912. Ajattelin ensin sommitella kirjaa luennoista, mutta huomasin pian, että aiheen
tärkeyden vuoksi oli parempi kirjoittaa kaikki uudestaan. Nyt siis toteutuu erään arvostelijani Tietäjässä
viime vuonna lausuma toivomus, että taas saataisiin varsinainen kirja P.E:ltä. Jos häiritsemättä saan jatkaa
työtäni, voi teos ehkä valmistua joulukuksi.

*

Syksyksi valmistuneesta painosta Teosofisen Kustannusliikkeen uusi julkaisu: *Pythagoras*, kirjoittanut
Edouard Schuré, suomentanut I. S. Tämä on lennokkaasti kirjoitettu, laajahko teos, opettavainen ja ajatuksia
herättävä. Hinta noin Smk. 3:50.

Heinä- ja elokuu, s. 241-245

Olen ajatuksissani niin kiinni tekeillä olevassa Kalevala-kirjassani, johon hyvä karmani on suonut
minun tänä kesänä uppoutua, että tuntuu melkein oudolta äkkiä repäistä itseni siitä irti ja ryhtyä
valmistamaan heinä-elokuun Tietäjää painokuntoon. Olenhan kuitenkin jo kerran ennen saanut tehdä
saman „uhrauksen”, kun kesäkuussa piti lähteä täältä Sammatista vuosikokoukseen Viipuriin ja matkalla
pistäytyä kotona Tuonenkylässä. Se keskeytys kesti puolentoista viikkoa, mutta haittaa siitä ei ollut, sillä
voimistuneena ja onnellisena palasin matkalta takaisin työni ääreen.

Ensiksi pitänee puhua vähän vuosikokouksesta. Kerron vaikutelmistani aivan persoonallisella tavalla
ja siinä järjestyksessä kuin ne voimakkuutensa puolesta minuun vaikuttivat. Siis alotan itsestäni. Olin
kiertokirjeessä loosheille ennen kokousta pyytänyt, etteivät ajattelisi minua enään ylisihteerin vaalissa, ja
vaikka sitten hengessäni tunsin ja looshien lähettämistä vastauskirjelmistä näin, että pyyntöni hämmästytti,
jopa saattoi murheelliseksi looshin siellä ja looshin täällä, en kuitenkaan osannut odottaa sitä vastausta, mikä

vuosikokouksessa pyyntööni annettiin. Tulin todella liikutetuksi sydämessäni, kun tohtori Angervo Mikkelin looshien puolesta ehdotti, että „vanha ylisihteerin nyt vihdoinkin valittaisiin elinajakseen, jottei aina uudistuisi tämä turha vaalikysymys.” Tulin liikutetuksi, kun tätä ehdotusta kokous kannatti myrskyisillä kättentaputuksilla, sillä osottihan se luottamusta minuun enemmän kuin väsymystä vaalipuuhiiin, jotka todella eivät koskaan ole vieneet paljon aikaa! Luonnollisesti semmoinen vaali elinajaksi ei ollut mahdollinen, mutta kun pyydettiin, että vielä vuodeksi jäisin paikalleni, ilmoitin heti suostuvani, sillä jo ennen kokousta olin ottanut lukuun tämän mahdollisuuden asian ratkaisemiseksi. Samalla selitin seikkaperäisemmin, minkätähden toivoin vapautusta ylisihteerin toimesta: että itse saisin kokonaan antautua kirjalliseen ja luennoitsemistyöhön ja että nuoremmat voimat saisivat käydä käsiksi aineellisiin ja käytännöllisiin hommiin. „Hiukseni alkavat jo harmaantua”, sanoin, „ja tunnen, että minulla olisi yhtä ja toista annettavana teille ja kansalleni. En osaisi tästä puhua, ellen tuntisi, kuinka teidän myötätuntonne ja ymmärtämyksenne rohkaisee minua. Olen vuosikautia tehnyt omanlaatuisia tutkimuksiani ja yhä niitä teen, ja monta ihmeellistä ja mieltäkiinnittävää seikkaa olisi minulla kerrottavana. Uskon ajan tulevan, jolloin olen tilaisuudessa tekemään yksinomaan henkistä työtä, jolloin kaikki käytännölliset puuhamme, seurat, kustannusliikkeet, päämajamme j. n. e. ovat semmoisisissa käsissä ja niin järjestetyt, että teosofinen sydämeni saattaa olla aivan rauhassa niiden menestymisen puolesta, – ja uskon, ettette tekään lue minulle itsekkyydeksi, että toivon sen ajan pian tulevan.” Tähän tapaan puhuin – jollen juuri näillä sanoilla, – ja kokous osotti silmin ja elein minua ymmärtävänsä. Olin siis onnellinen ja hengessäni iloinen, että niin rakkaat ystävät minua ympäröivät.

Onnellinen olin myös nähdessäni, kuinka henkevä ja voimakkaan varma esiintymisessään oli monivuotinen työtoverini ja uskollinen ystäväni V. H. V., jota juuri olin ajatellut ja yhä ajattelen seuraajakseni ylisihteerin toimessa. Hän on kyllä vielä sairas eikä ole lääketieteellistä varmuutta hänen lopullisesta parantumisestaan, mutta siitä huolimatta hän voi elää ja toimia monta vuotta – ja miksei voisi parantuakin? Hän on sairautensa aikana henkisesti paljon kasvanut, ja odotan häneltä paljon hyvää tulevaisuudessa. Hän toi esiin monenlaisia uusia ehdotuksia teosofisen työn suhteen ja painosti erityisesti sitä tärkeätä seikkaa, että kukin jäsen pitäisi velvollisuutenaan omasta kohdastaan tehdä jotakin ihmiskunnan ja teosofian hyväksi. Niin minustakin: erilaisuus mielipiteissä ja työtavoissa päämäärän ollessa saman kuuluu juuri Teosofisen Seuran veljeysohjelmaan. Yhä enemmän itsenäisyyttä vain jäsenillemme ja teosofeille yleensä, sitä toivon sydämeistäni. Katsottakoon vain, ettei itsenäisyys ole tyhjä sana, vaan pitkän työn ja suuren tuskan tulos! Silloin jumalatkin ovat valmiina auttamaan.

Kerron vielä kolmanneksi siitä kiitollisuudesta, jota kaikki tunsimme ja ilmoitimme viipurilaisia teosofejia kohtaan tämän heidän järjestämänsä vuosikokouksen johdosta. Tunsimme ilmassa, mitä vaikeuksia heillä, mielestään niin heikoilla, oli ollut voitettavana, ja iloitsimme vilpittömästi, että heidän oli onnistunut järjestää siksi monipuolinen ja mieltäkohottava vuosijuhla. Heillä olikin käytettävänä oma pieni sekakuoro, erinomaisen harjaantunut ja puhdasääninen, josta johtajalla, herra Rahkosella on paljon kunniaa. Ja apua he tietysti saivat niiltä taiteilijoilta ja puhujilta, jotka tämmöisissä tilaisuuksissa säännöllisesti ovat tulossa ja joiden nimiä ei tarvitse mainita. Tahdon vain huomauttaa siitä kauniista ja tunnelmikkaasta melodraamasta, jonka tekstinä oli H. C. Andersenin satu „Viimeinen tuomio” ja johon Oskar Merikanto tätä tilaisuutta varten oli musiikin säveltänyt. Mieltäkiinnittävään keskusteluun „teosofisesta työstä” olivat alustuksia laatineet J. R. Hannula ja V. H. Valvanne. Edellisen alustus on luettavana tässä Tietäjän numerossa.

Kokoukseen oli saapunut Seuran jäseniä muualta lähes satakunta, ja juhlatilaisuuksissa, joihin yleisöllä oli pääsy, oli läsnä neljättä sataa kuulijaa, mikäli minulle kerrottiin.

Ja nyt kai minun pitäisi sanoa jotakin tekeillä olevasta kirjastani, koska viime Tietäjässä mainitsin, että tämä teos koskee Kalevalaa ja että jos häiritsemättä saan jatkaa työtäni, se ehkä voi valmistua jouluksi.

Niin, nyt olen saanut kirjoitustyötäni tänä kesänä jatkaa. Kun vuoden vaihteesta aiheutuneet kovimmat kiireet Teosofisen Kustannusliikkeen ja Tietäjän hoidossa olivat helmikuun lopulla ohi, ryhdyin kirjani kirjoittamiseen. Kirjottelin sitä pitkin kevättä niin paljon kuin töiltäni ja huoltani ennätin ja jaksoin. Toukokuun lopulla sain ystävällisen ja palvelevaisen apulaissihteerini avulla oloni järjestetyksi niin, että hän otti hoitaakseen paitsi T.S:n myös Kustannusliikkeen juoksevia asioita kesän kuluessa, ja heti toukokuun viimeisenä päivänä muutin talouteni tänne Sammattiin, että aivan häiritsemättä saisin miettiä ja kirjoittaa ja samalla hengittää raitista ilmaa täydellisen maalaisluonnon helmassa. Olen nyt tätä kirjottaessani viettänyt yhteensä viisi viikkoa täällä ja sillä ajalla kirjoittanut runsaasti kaksi kertaa sen verran kuin kolmessa kuukaudessa Helsingin puolella. Ja tämä on – joskin omaa laatuaan – tieteellistä työtä, jota ei umpimähkään voi kynästänsä ravistaa. Mutta häiritsemätön rauha on ihmeellinen lahja ja oikeus kokonaan antautua yhdelle työlle on taivaallista onnea! Ja tämän paikkakunnan merkillinen aura! Se on aivan kuin Elias Lönnrotia lempeässä, yksinkertaisessa, viattomassa ja ylevässä kauneudessaan. Ja vaikken ole yhtään paikkakuntalaista puhutellut, kuvittelen hengessäni, että hekin ovat Elias Lönnrotin kaltaisia, vaatimattomia, hyvänsuopia, viisaita ja että vanhukset ovat ihan suuren sammattilaisen näköisiäkin. Tekeepä melkein mieleni allekirjoittaa sitä muutaman ystäväni huomautusta, että tuntuu aivan kuin olisi yhteyttä suomalaisen Sammatti-nimen ja intialaisen sanan *samadhi* välillä. Samadhi, kuten tiedätte, on se viisaan haltiotila, johon hän joutuu, mietiskellessään jumalallista totuutta ja kauneutta. En tosiaankaan viime kesänä Paikkarilla käydessäni osannut aavistaa, että tänä kesänä tulisin täällä Sammattissa, Elias Lönnrotin kotiseudulla, kirjoittamaan kirjaa Kalevalasta.

Loppupuoli kirjaani on nyt tekeillä ja uskon, että saan käsikirjotuksen elokuussa valmiiksi. Painosta se sitten voi ilmestyä syksyn kuluessa. Se kai tulee kooltaan semmoinen kuin „Suuret uskonnot”.

Ehkä näytän lukijoistani liian naiivilta ja itserakkaalta, kun tällä tavoin juttelen omista hommistani. Antakaa siinä tapauksessa anteeksi, rakkaat ystävät. Tunnettehan tuon vanhan lauseen: mistä sydän on täynnä, siitä suu puhuu. Ja minun sydämeni näkyy olevan täynnä omaa työtäni nyt!

Onhan se samalla iloa teitä ajatellessani, sillä aavistan, että te, monet teistä, tulette iloitsemaan tästä Kalevala-kirjastani. Ei personallisista syistä, ei sentähden, että minä mitään erittäin merkillistä osaisin kirjoittaa, vaan sentähden, että saatte – että saamme – teoksen, joka valaisee Kalevalaa, omaa kansalliskirjaamme, uudelta kannalta ja joka ehkä siten voi panna alulle aivan kuin uutta ajanjaksoa Kalevalan ymmärtämisessä ja tutkimisessa.

Olemmehan teosofeina jo odottaneet tämmöistä kirjaa! Martti Humun ansiokas ja alustava kirjanen „Kalevalan sisäinen perintö” herätti meissä halun saada enemmän samaa laatua. Se herätti mielenkiintomme ja uteliaisuutemme, mutta ei mitenkään sitä tyydyttänyt. Kun Martti Humu kymmenkunta vuotta sitten piti luentojaan Helsingissä Kalevalasta, enpä minä silloin aavistanut, että itse vielä tulisin sekä puhumaan että kirjoittamaan samasta aineesta. Liian hämärältä se minusta silloin tuntui. Vasta kun vuosia myöhemmin tulin (näkyvässä maailmassa) vihityksi kalevalaisen magian salaisuuksiin ja sain kokea sen voimasanojen yhä vielä tänäpäivänä elävää tehokkuutta, aukenivat silmäni ja syttyi minussa pyhä tuli, joka innosti Kalevalaa lähemmältä tarkastamaan ja tutkimaan.

Tuskinpa minulta sentään tänä vuonna olisi kirjaa syntynyt, ellei Teosofinen Kannatusliitto huhtikuussa olisi valmistanut minulle iloisen yllätyksen lahjottamalla minulle tuhannen markan suuruisen stipendin Kalevala-kirjan kirjoittamista varten. Silloin aivan minusta tuntui, että jo muutkin odottavat sen kirjan syntyä!

Useampia uusia kirjoja on ilmestynyt, teosofisia ja teosofishenkisiä, joista pari arvostellaan „Uusia kirjoja” otsakkeen alla. Tässä tahdon kääntää lukijoiden ja ostajain huomion toisiin, jotka ovat:

Väinö Valvanteen kirjanen *Kirkko ja uskonto*, kirjoitettu Pastori Mömmön tunnetun broshyyrin johdosta. Se on ilmestynyt vasta perustetun „Uususkonnollisen kustannusliikkeen” toimesta Hyvinkäällä. Sivuja 92, hinta 1:—.

Édouard Schurén teos *Pythagoras, Delfoin mysteerit*, joka on ensimmäinen suomeksi ilmestynyt osa sarjasta „Suuret vihityt, uskontojen salaisen historian esittämiskoe”. Suomennoksen on 35:nnestä ranskalaisesta painoksesta suorittanut L. I. S. Kustantaja on Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike. Sivuja 192, hinta Smk. 2:75, sid. 3:75.

Rudolf Steinerin broshyyri *Elämänsyömyksiä teosofiselle liikkeelle*, jonka on suomentanut Tyyni Nylund. Kustantaja on Adolf Nylund Seinäjoella. Sivuja 34, hinta 60 p.

Piakkoin valmistuu Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella viidentenä numerona sarjassa „Kristinuskoa” Väinö Valvanteen kirjanen *Risti ja seppelä, kristillistä vertauskuvastoa*.

Syyskuu, s. 299-303

Tässä Tietäjän numerossa julkaisen mielestäni mainiosti kirjoitetun poleemisen artikkelin. „Mihin suuntaan?” Sen tekijä on kutsunut itseään salanimellä „Ääni maaseudulta” eikä suvainnut minun julkaista oikeata nimeään. Asian ja aatteen kannalta nimi ei olekaan mikään tärkeä asia. Päinvastoin voi sanoa, että asia itse puhuu paremmin puolestaan, kun ei tiedä, kuka ajatukset lausuu. Toivoisin nyt, että kaikki, jotka ovat Teosofisen Seuran tehtävätä ja tarkotusta pohtineet, lukisivat tämän kirjoituksen „Mihin suuntaan?” ja lukisivat sitä tarkkaan, sillä sen se ansaitsee. Se on suurella tunteen voimalla kyhätty arvostelu Teosofisen Seuran työstä ja teosofian tarkotuksesta. Eikä se ole pahansuovasti kirjoitettu, vaan ystävällisellä mielellä. Se käy kuitenkin siinä määrin „toiseen suuntaan” kuin minun käsitykseni Teosofisesta Seurasta ja teosofiasta, etten ole malttanut olla valaisematta asiaa omalta kannaltani kyhäyksessä „Teosofinen Seura ja veljeysate.” Samasta syystä avaan myös Tietäjän palstat niille, jotka haluaisivat sanoa sanottavansa tässä kysymyksessä. Pyydän vain, että kirjoitukset, joita ehkä tullaan lähettämään, ovat niin lyhyet, ytimekkäät ja asialliset kuin mahdollista. Jos täten saadaan aikaan mieltäkiinnittävä, opettavainen ja uusia näköaloja avaava keskustelu, voimme syystä olla kiitolliset „Mihin suuntaan?” kirjoituksen ajatusriikkaalle tekijälle.

Omassa kyhäyksessäni „Teosofinen Seura ja veljeysate” en ole kajonnut kyseessä olevaan artikkeliin; olen vain esittänyt oman kantani. Suotakoon minun sentähden kosketella tässä kolmea seikkaa, jotka pistivät silmäni kirjoitusta lukiessani. (Kohtelias lukija kääntyy nyt kirjoitukseen „Mihin suuntaan?”, ennenkuin jatkaa näitä minun mietelmiäni.)

Tekijän filosofista kantaa kutsuisin utilitaristiseksi, s. o. hän arvostelee asioita hyödyn kannalta. Mitä hyötyä on ihmiskunnalle teosofiasta ja Teosofisesta Seurasta? Jos ei niistä hyötyä ole, ovat ne tarpeettomia. Mikään totuus ei ole ehdoton eikä ikuinen. Se palvelee aikansa. Kun ei siitä enää ole hyötyä kehitykselle, saa se mennä.

Tämä kuulostaa järkevältä (ehkä samalla hieman materialistiselta), mutta siinä on heikko kohta. Utilitaristi esiintyy arvostelijana, mutta missä on arvostelun mittapuut? Hänessä itsessään. Hän puhuu kehityksestä ja ihmiskunnan hyödystä, mutta mistä hän tietää, mikä on hyödyksi, mikä ei? Omalla järjellään

hän niitä asioita punnitsee, ja sentähden hänen arvostelunsa ei ole ehdoton. Se on tietysti hyvä ja hyödyllinen, niinkuin kaikki inhimillinen ajatustyö, mutta se ei ole ehdoton.

Onkin olemassa toinen filosofinen kanta. Tämä etsii totuutta sinään eikä kysy, mitä hyötyä on totuudesta. Se iloitsee itse totuuden tiedosta, itse Jumalan tunnosta, vaikkei mitään silminnähtävää sillä aikaansaataisi. Jos se esim. on päässyt tietoon siitä, että jälleensyntyminen ja karma todella vallitsee luonnossa, tai siitä, että maa kiertää auringon ympäri ja että avaruus on tulvillaan aurinkoja, jotka kulkevat säännöllisiä kulkujaan, silloin se on tiedostaan onnellinen ja kiitollinen. Sillä vaikkei tiedosta muuta hyötyä olisi, se ainakin vapauttaa sielumme ja henkemme tietämättömyyden tuskallisista kahleista. Ja jos me ihmiset ennen kaikkea olemme sielullisia olentoja, ajattelevia, tuntevia, tahtovia, silloin ei ole vähäksi arvattava se henkinen hyöty, mikä pieninkin totuuden tieto meille tuottaa.

Tämän olen sanonut artikkelista yleensä. Vielä on kaksi yksityiskohtaa, joihin tahdon kajota.

Tekijä sanoo: „Teosofisten oppien alkuperää koskevat perusteet sisältävät paljon pimeitä ja epäilyttäviä paikkoja, eikä niitä ole kukaan ainakaan Suomessa yrittänytkaan tyydyttävästi valaista.”

Tähän vastaan: teosofisten oppien alkuperään nähden ei ole pienintäkään pimeyttä eikä epäselvyyttä. Teosofiset opit ovat pitkällisten havaintojen ja tutkimusten tuloksia. Näitä havaintoja ja tutkimuksia on tehty vuosituhansien kuluessa ja niitä tehdään tänä päivänä. Mitään pakollista uskoa ei vaadita. Jokainen on vapaa tutkimaan. Ken totuutta etsii kyllin tarmokkaasti, hän pääsee yliaistillisesti, salatieteellisesti todentamaan edeltäjiensä tutkimustuloksia. Kaikki usko on vapaaehtoista.

Tekijä nähtävästi ajattelee Madame Blavatskyä ja hänen mainettaan. Mutta miksi? Ei H. P. Blavatsky ole teosofisia oppeja keksinyt. Sen jokainen voi todentaa tutustumalla maailman uskontojen, ajattelijain, mystikkojen, teosofien, kabbalistein j. n. e. oppeihin ja opetuksiin, kuten Mad. Blavatsky itse neuvoi tekemään. H. P. B. oli vain yksi niistä ja meidän ajallamme etevin niistä, jotka käänsivät maailman huomion siihen, että totuuden tietoa on saavutettavissa ja että totuuden tietäjiä on olemassa.

Toisessa kohdassa tekijä sanoo: „On tosin pyrkimys kehittää suomalaista teosofiaa Kalevalan pohjalle. Mutta kun yritys tähtää osittain siihen, että Kalevala tehtäisiin jonkinlaiseksi salatieteen lähdekirjaksi tai teosofian todistuskappaleeksi, niin yhdistetään siihen jotain hämärää ja sekavaa, eikä tehdä hyvää palvelusta Kalevalalle. Tai kun Kalevalan „haltia” käsitteen avulla valaistaan Snellmanin, Lönnrotin y. m. kansallisuusaatetta, niin tuntuu se maallikosta teennäiseltä, niin vilpiltä ja harrasta kuin se esittäjän puolelta on ollutkin.”

Tähän vastaan – sitä suuremmalla syyllä, koska Kalevalan selittäminen ja yleensä suomalaisen salatieteen tutkiminen on minunkin personallista työtäni, – että artikkelin tekijä edellytyksissään kerrassaan erehtyy. Jokainen ei katso asioita utilitaristiselta kannalta kuten hän. On niitä, joiden motiivina ei ole hyöty, vaan puhtaasti tieteellis-taiteellinen totuudenrakkaus. Omasta puolestani minun täytyy tunnustaa, että Kalevala- y. m. tutkimukseni eivät „tähtää” mihinkään – tai jos johonkin tähtäävät, tähtäävät siihen, että toisille olisi tutkimuksistani iloa ja apua ja että minun tutkimukseni yllyttäisivät toisia tekemään parempia ja syvempiä: silloin lopulta totuus kirkastuu ja tulee eläväksi.

En ole suinkaan Kalevalan „haltia” käsitteen avulla valaissut Snellmanin y. m. kansallisuusaatetta. Ne ajatukset, jotka olen esittänyt esim. Suomen kansallishaltia” kirjassani, ovat syntyneet aivan toisella tavalla – toisessa järjestyksessä, tekisi mieleni sanoa. Deevan eli kansallishaltian, kansan suojelusenkelin käsite on vanha salatieteellinen käsite. Mutta minäkään en ollut siihen kiinnittänyt erityistä huomiota, ennenkuin tein sen havainnon, että se oli elävä todellisuus eikä mikään teoretinen käsite. Vasta kun tajuntani oli kohdannut Suomen deevan elävänä todellisuutena, vasta silloin huomasin, että salatieteilijät olivat sellaisesta olennosta

puhuneet, ja vasta silloin minulle selveni, että deevan inspiratsioonista oli tapahtunut sellainenkin työ kuin Snellmanin kansallinen herätys.

Olen totuudenetsijä sieluni sisimpiä syitä myöten ja sentähden yhdyn täydelleen tekijän loppusanoihin: „. . . emmekä suinkaan tarvitse tukahuttaa etsimisen kaipuuta siinä pelossa, että joskus löytäisimme kaiken ja siitä seuraisi ikuinen kuolema. Sillä sitä varten kaikkeus on ääretön, ettemme koskaan voisi päästä viimeiselle rannalle.” Lisään ainoastaan omalta kannaltani, että vaikka kaikkeudenkin löytäisimme, ei siitä seuraisi kuolema, vaan ikuinen elämä, koska kuolema ei kaikkeutta voi saavuttaa.

*

Vanhat Tietäjän lukijat näkevät tässä numerossa otsikon, joka kauan on puuttunut Tietäjän sisällysluettelosta. Tämä otsikko on „Mitä muualla tiedetään” ja siinä luodaan katsaus muutamiin ulkomaalaisten teosofisten aikakauskirjojen sisältöön. Toiveita on, että nimimerkki O. S., joka on tämän katsauksen laatinut, tulee vastedeskin avustamaan Tietäjää samantapaisilla kirjoituksilla ja siten herättämään uuteen eloon vanhaa „ulkomaanosastoa.”

*

Kalevala-kirjani on nyt käsikirjotuksena valmis, mutta sen ilmestyminen lykkäytyy jouluksi, vaikka olin toivonut, että se painosta olisi valmistunut jo lokakuussa. Paperi on tällä hetkellä liian korkeassa hinnassa — ajatukset ja aatteet saavat odottaa, kunnes mammona taas suvaitsee heitä palvelu. Sama syy estää meitä toistaiseksi Palomaankin uusia kirjoja julkaisemasta.

Tahdon kuitenkin nyt jo kertoa ystäväilleni, että teokseni nimi on *Kalevalan avain* ja että se jakautuu viiteen osaan (41 lukuun), jotka ovat: 1. Kalevala pyhänä kirjana. 2. Kalevalan mysteeritietoa. 3. Kalevalan sisäistä siveysoppia. 4. Kalevalan magiaa. 5. Väinämöisen paluu. Kolme keskimäistä osaa muodostavat kirjan varsinaisen rungon, ensimmäinen on kuin alku- ja viimeinen kuin loppusoiitto. Koko kirja on ensimmäisenä numerona sarjassa „Suomalaista salatiedettä”, jonka seuraavia numeroita jo pyörä pöytäni.

Lokakuu, s. 381-384

Muutamat Bostonin kaupungin teosofit Amerikassa lähettivät sängen omituisen syntymäpäivälahjan Mrs. Besantille lokakuun 1 p:nä 1915. Se oli näet lahjottajien allekirjottama lupaus yhden vuoden aikana „koettaa pidättäytyä epäystävällisistä ja moittivista lausunnoista toisista.” Mrs. Besant sanoo itse *The Adyar Bulletin*'issa, että tällainen lupaus on erittäin tervetullut lahja, ja toivoo, että siten on muodostuva hyvä tapa, joka „estää lankeamasta takaisin epäystävälliseen arvostelemiseen senkin perästä, kun lokakuun 1 p:ä 1916 on hävinnyt menneisyyden äärettömään sineen.” Ruotsin *T. S:n* ylishteeri lausuu tämän johdosta *Teosofisk Tidskrift*'issa, josta uutisen olen poiminut: „Lokakuun 1 p:ä on kuten tunnettu Mrs. Besantin syntymäpäivä, jolloin hän astuu 70:n ikävuoteensa. Eikö Boston-teosofein kaunista esimerkkiä kannattaisi seurata muuallakin maailmassa? Parempaa syntymäpäivälahjaa ei voitaisi presidenttillemme antaa.”

Näihin sanoihin tietysti yhdyn. Lisäänpä vielä, että se ihminen on kadehdittava, jolle tekee mieli semmoisia lahjoja antaa. Madame Blavatskyn, kuten muistamme, oli tapana sanoa, että nykyajan ihmisten, siis eritoten teosofieinkin, suurin siveellinen vaara on panettelun ja moittimisen ja selän takana puhumisen halu. Mitä siihen verrattuna on semmoiset heikkouden tekosynnit kuin juopottelu, irstailu j. n. e.? Ne

kuuluvat tunneruumiin ja todistavat, että ihminen ei vielä ole eläintä itsessään voittanut. Mutta panettelu on suorastaan inhimillisen kyvyn, jumalallisen puhelahjan väärinkäyttöä, se on ajatusruumiin syntiä ja vastuunalaisuus on siten monin verroin suurempi ja raskaampi. Ei Jeesuskaan umpimähkään kieltänyt opetuslapsiaan turhia puhumasta, kun hän sanoi, että jokaisesta sanasta oli vastattava viimeisenä päivänä. Ihminen, joka sanoissaan on kavala ja salajulma, olkoon hän muuten käytöksessään kuinka siveellisesti moitteeton tahansa, on lähempänä pimeyden ruhtinasta kuin hänen heikko veljensä, jota hän niin ankarasti tuomitsee. Ja kuinka moni ihminen, joka sydämessään ei pahaa tarkota, on sanoissaan varomaton ja ajattelematon, lisäten täten huomaamattaan karmansa raskasta taakkaa.

Muuten on hauska todeta, että ihmiset meidän päivinämme tosissaan uskaltavat tehdä tuommoisia lupauksia. He eivät pelkää kiusauksia, eivät pelkää sitä, että kiusaukset aina karkaavat voimakkaampina kimppuun, kun on luvannut ja päättänyt taistella niitä vastaan ja voittaa niitä. Kristityissä piireissä pidettiin tätä ennen miltei mahdottomana. Se osotti ylenpalttista ylpeyttä ja liian uhmailevaa luottamusta „omiin voimiinsa”. Synnistä vapautuminen kävi päinsä ainoastaan „Jumalan armolla”, ja lapsellista oli päättää semmoista, joka riippui yksin Jumalasta. Syvän vaikutuksen teki minuun nuorena, kun Tolstoi ja Järnefeltkin kertoivat kokemuksestaan, kuinka mahdotonta oli noudattaa hyviä päätöksiä ja lupauksia, kun ei enää ollut kannustamassa se huumaava mielentila, jossa päätös tehtiin. Mutta ihmiset ovat ehkä hieman toisenlaisia nykyään. Ainakin ne, jotka ovat joutuneet teosofian vaikutuksen alaisiksi, ovat ehkä toisenlaisiksi kasvaneet. He ovat oppineet pitämään ajatusta arvossa ja uskomaan sen voimaan; he eivät enää tahdo olla yksinomaan tunteittensa ja mielialojensa heiteltävinä. Ja kun ihmisellä kerran on luja maailmankatsomus, joka selittää hänelle, minkätähden hänen on hyvä kieltää itsensä, silloin hän ei pyydäkään eikä odota elämältä ainaista tunteiden huumaustilaa, joka tekisi hänelle voiton itsensä yli helpoksi. Hän tahtoo mitä hän tahtoo ja voimansa hän nyt etsii ajatuksesta enemmän kuin tunteesta.

Tällä en suinkaan väitä, ettei ihminen voisi päästä semmoiseen heräymystilaan, jossa hänestä tuntuu, että Jumala varjelee ja vapauttaa hänet kaikesta synnistä ja pahasta; sillä semmoinen „uudestisyntyneyt” sieluntila on aivan luonnollinen psykologinen ilmiö, kun jumalallinen rakkaus on syytynyt ihmisen sielussa. Olen vain tahtonut painostaa sitä ilahduttavaa tosiseikkaa, että ihmiset meidän päivinämme rauhallisella mielellä tekevät siveellisiä lupauksia, joiden tarkka täyttäminen pidetään luonnollisena asiana ja joiden rikkominen ei saa tulla kysymykseenkään. Se on velkaisuudesta korkeammalla tasolla!

*

„Minä olen ollut teosofi lapsesta saakka. Pitkin elämäni olen ollut kuin erakko. Nuorena jo havaitsin, etten ollut toisten kaltainen. Minulla ikäänkun ei ollut veljiä eikä sisaria ihmisten seassa. Olin yksin. Vasta kun sain teosofisen kirjan käteeni ja kuulin teosofisen luennon, huomasin, että minulla olikin veljiä ja sisaria. Olen nähkääs aina tiennyt kuoleman jälkeisestä elämästä ja henkimaailmasta. Olen nähnyt ja kuullut vainajia, tiedän enkeleitä olevan, uskon Jumalaan ja Kristukseen. Minulta on kuollut kuusi lasta, ja vanhin poikani, jonka tunsitte, oli minulle erittäin läheinen ja rakas, samoin eräs tyttärenti. Heidän kanssaan olen paljon seurustellut. Varsinkin poikani auttaa minua tuon tuostakin. Milloin en heitä näe, kuulen heidän äänensä, ja äänestä muuten aina tunnen, kuka vainaja on. Paljon, paljon olen kokenut kovaa elämässäni, mutta olen oppinut turvaamaan Isään ja luottamaan siihen, että hänen tahtonsa tapahtuu ja että hänen tahtonsa on viisas. Ja mikä minulla onkaan hätänä, kun hän on vuodattanut rakkautensa minun sydämeeni, niin että tunnen äidillisellä rakkaudella rakastavani kaikkia ihmisiä!”

Näin puhui minulle herttainen vanhus, ja kuinka moni onkaan minulle niin puhunut! Jokainen semmoinen puhe on kallis minun sydämelleni, sillä onhan se uusi jäsen todistusten sarjassa sen uskon ja tiedon puolesta, jota minäkin työlläni koetan kannattaa. Siinä näkyy Jumalan valtakunnan lähestyminen, joka ei ole tästä maailmasta, vaan joka on ikuinen ja kaikkiallinen, riippumaton rikkaudesta ja köyhydestä,

kunniasta ja häpeästä, vapaudesta ja vankeudesta, sen Jumalan valtakunnan lähestyminen, jonka rinnalla meidän inhimillinen toimintamme on pientä ja haihtuvaa.

*

Teosofisella kustannuksellamme on taas ilmestynyt pari pientä kirjaa „kristinuskoa” sarjassa:

Sisäisen opettajan seurassa, kirj. J. R. H. 154 siv. Hinta Smk. 1:50, sid. 2:50.

Tämän kirjan olen lukenut todellisella nautinnolla. Se on sujuvasti ja lennokkaasti kirjoitettu, mutta mikä on parempi, se on täynnä henkistä elämää, kokemusta ja opetusta. Se on sydämen kirja ja vaikuttaa vilpittömyydellään ehdottomasti. J. R. H. on uusi mutta huomattava tulokas teosofisten kirjailijoihimme joukkoon – eikä anoastaan kirjailijoitteen, vaan opettajien. En voi muuta kuin toivoa, että hän rohkeasti ja horjumatta kulkee eteenpäin alottamallaan tiellä.

Teosofia bengen uskontona, kirj. Pekka Ervast. 68 siv. Hinta Smk. 1:–, sid. 2:–.

*

Pyytäisin kohteliaimmin, että sekä yksityiset tilaajat että tilausten kerääjät vähitellen ryhtyisivät työhön ja toimeen ensi vuoden puolesta ja mitä pikemmin sitä paremmin lähettäisivät tänne tilauksiaan. Kalliina aikana ei käy painattaminen liian suurta painosta, ja silloin tapahtuu, kuten tänä vuonna, että tilaaja tilaajan perästä saa pettymyksekseen kuulla, että „vuoden alkunumeroita ei enää ole saatavissa”. Tammikuun numeroa painatan aina vähän enemmän, mutta jo helmikuun numeroa vähemmän, ellei siihen mennessä tilaajien lukumäärä neuvo toisin.

Mutta jos kalliin ajan takia Tietäjänkin pitäisi ajatella toimeentuloaan, kuten muut lehdet tekevät, mikä silloin olisi suotavampi lukijan mielestä? Hinnan korottaminen kuudeksi markaksi vaiko sivuluvun vähentäminen? Ehkä jotkut lukijat hyväntahtoisesti ilmoittaisivat minulle mielipiteensä! Tietäjä palvelee ystäviään ja luottaa heidän työhönsä Tietäjän puolesta.

Marraskuu, s. 385-388

Tahdon toistaa muutamia lauseita eräästä maaseutukirjeestä, jonka minulle on lähettänyt muuan lämmissydäminen ja uutterasti työskentelevä jäsen:

„Minua niin huolestuttaa tämä teosofinen työ, minusta tuntuu – en tiedä itsekään mistä syystä, – että se nyt on vaikeampaa kuin ennen. Tuntuu kuin kaikki olisi semmoisessa hajaannustilassa vai miksi sitä sanoisin. Ennen on minulla ollut joka syksy työtä alotettaessa edes toivoa ja toiveita, halua yrittämään, nyt tuntuu niin turhalta ja tyhjältä. En niin tarkota kokouksia, vaikka eivät nekään vedä minua niinkuin ennen; kokoukset tietysti menevät sitä latua, mikä niille on viitotettu. Mutta minua surettaa ja lamauttaa se, ettemme näy pääsevän niinkun suomalainen sananlasku sanoo „siitä siihen, saparosta hännän nenään”. Luetaan kaunista, keskustellaan, mutta emme edes koeta kohdistaa sitä itseemme. Tuntuu kuin nykyaika joka puolella olisi päästänyt sen rahan liian rakkaaksi, ja sentähden ehkä jää sisäinen puoli puhdistamatta. Ja tuntuu kuin ei rauhaa enää olisi ihmisten mielissä, aivan kuin olisi kaiken sota kaikkea vastaan. Jos ei julkinen niin sisäinen. En minä tahdo ketään sanoa enkä syyttää, itseäni enempää kuin muitakaan, vaan se vain tuntuu niin rauhattomalle. Kun lukee Tietäjää, niin sieltäkin tulee toisista kirjoituksista vastaan

rauhattomuus. Minun kait ei ainakaan pitäisi nyt lukea muita kuin toimittajan kirjoituksia, ne kuitenkin antavat mielelleni aina rauhaa . . .”

Tämänkin kirjeen johdosta tekee mieleni muistuttaa seikasta, josta silloin tällöin olen ollut tilaisuudessa huomauttamaan, siitä nim., kuinka tärkeätä on meille ajatusten ja tunteitten hillintä ja mielenrauha. Tämmöisenä aikana ihminen helposti unohtaa Jumalansa ja joutuu mammonan orjaksi: „helposti”, sentähden että se tapahtuu hänen itsensä huomaamatta. Mahtavat ajatusvirrat ovat liikkeellä ja tempaavat pyörteisiinsä ihmisen sielun. Tunteitten valtameri kuohuu ja sen aallot panevat sielun himot ja intohimot lainehtimaan. Jos sielussa piilee ahneutta ja rahanhimoa, se nousee pinnalle; jos vihaa, kosta, katkeruutta, se löytää ravintoa itselleen; jos valheellisuutta ja petosta, se tulee päivänvaloon. Ja kun mammonan ääni puhuu sielussa, luulee ihminen sitä omaksi äänekseen ja tahdokseen ja puolustaa sitä ajatuksillaan, keksien monenlaisia järkisyitä sen tueksi, ellei hän ole varuillaan. Sentähden hän helposti joutuu „viettelijän” pauloihin ja kadottaa kalleimman, mitä hänellä on: sielunsa puhtauden. Mutta mitä auttaa ihmistä, vaikka hän koko maailman voittaisi, jos samalla kadottaa oman sielunsa?

Älkää sanoko, että „saarnaan”, sillä sanani eivät ole tyhjää helinää. Nämä ovat ikuisia totuuksia. Jollemme itse tahdo kulkea kaidalla tiellä, ei maailman „kehityslaki” meitä sinne lykkää. Se antaa meidän vain syntyä uudestaan ja uudestaan maanpäälle, tarjoten meille täten yhä uudistuvan tilaisuuden kulkea valoa kohti. Mutta sama vanha näytelmä toistuu yhä, kunnes totinen tahto herää meissä itsessämme.

Olen monta vuotta uskonut, että Suomen kansa voisi olla lähellä Mestarin sydäntä, ja vaikka nykyaikana paljon mammonanpalvelusta näkyy pinnalla kansassamme, pidän sittenkin kiinni uskostani. Kun kansamme pääsee vähän hengähtämään, vähän miettimään parempaa itseään, silloin se taas huomaa rakastavansa sitä taivasten valtakuntaa, joka ei ole tästä maailmasta: totuutta, rehellisyyttä, omantunnon rauhaa, ystävyyttä, uskollisuutta, vieraanvaraisuutta, pienuutta, vaatimattomuutta, työtä ja ahkeruutta.

Ja me, jotka kutsumme itseämme teosofeiksi, me kulkekaamme edellä näissä hyveissä, niistä kilvotelkaamme. Ei se ole mahdotonta, jos pidämme silmämme edessä niitä aarteita, joiden tallettajiksi olemme uskotut.

*

Jos voisin, kulkisin mielelläni fyysisestikin jokaisessa looshissa ja jokaisen yksityisen teosofin luona. Lämpimästi kaikkia rakastan, sydämellisesti tahtoisin jokaisen kättä puristaa ja jokaista silmiin katsoa rohkaistakseni, lohduttaakseni, voimaa antaakseni. Jokaiselle tahtoisin puhua siitä ihanasta ja ihmeellisestä uskosta, mikä meillä teosofeilla voi ja pitää olla. Olemmehan vuosia sitten tienneet, että maailmalle tulisi vaikea aika, ja koska aavistuksemme on toteen käynyt, käy varmasti toteen myös se uskomme, että yön jälkeen koittaa päivä entistä kirkkaampi. Mutta huolimatta näistä ulkonaisista, haihtuvista ja muuttuvista seikoista, on meidän uskomme ja elämänymmärryksemme omiansa säilyttämään meissä koskemattoman pyhänä ja puhtaana sen sisäisen tempelin, jossa autuutemme ja rauhamme asuu.

Jos te, sisareni ja veljeni, tekisitte niinkuin minä soisin, niin te pitäisitte ajatuksenne kaukana maailman mammonasta, suorittaen uskollisesti työnne ja velvollisuutenne, mutta antaen vapaat ajatuksenne teosofialle ja kaikelle ylevälle ja hyvälle. Ja jos teidän työnne läheltä koskettelee mammonaa, jos te esim. olosuhteiden kautta ansaitsette enemmän rahaa kuin muulloin, älkää kiinnittäkö sydäntänne rahoihin, vaan ajatelkaa, että lisääntyvillä varoillanne tahdotte palvella Jumalan valtakuntaa, ei itseänne. Jos taas teidän elämänne vastaiseen suuntaan on mammonan vaikutuksen alainen, jos te olette köyhempi kuin ennen, jos teidän on vaikeampi toimeen tulla, muistakaa silloin, että olette mukana luomassa uutta aikaa ja että kuulutte niihin voimakkaihin, jotka saavat tuntea uuden synnytystuskia. Älkää luulko, että hyvät ihmiset ovat tuskilta

säästetyt! Kaukana siitä. Mestareista lähtien otamme tuskiin osaa ja kannamme taakkoja. Konsti ei ole siinä. Konsti on siinä, että tuskien keskellä osaamme olla iloisia ja maltillisia.

Jos uskaltaisin puhua Mestarein puolesta, sanoisin: olkaamme kaikki uskolliset heidän työlleen! Tehkäämme teosofian puolesta mitä voimme, suorittakaamme täsmällisesti teosofiset velvollisuutemme, avustakaamme sitä teosofista työtä, jota tehdään, älkäämme unohtako kirjoja ostaa ja lehtiä tilata, muistakaamme myös niitä lukea! Tämä ei ole yhdentekevää. Emme vielä näe uskomme ja uskollisuutemme hedelmää, mutta tietäkäämme, että tulee aika, jolloin omatuntomme meitä kiittää siitä, että olimme vähässä uskolliset.

*

Jonkun ajan kuluttua valmistuu nyt Kalevala-kirjani painosta. Jospa sille tulisi hyvä menekki – tämän toivomuksen lausun Teosofisen Kustannusliikkeen puolesta – ja jospa lukijat siihen mieltyisivät – tämä on sen tekijän salainen toivomus!

Joulukuu, s. 434-442

Joulukellojen soidessa vanha hyvä tapa vaikuttaa, että ihmisten sydämet lämpenevät ja heltyvät. Ihmisyys, rakkaus, veljeys esiintyvät silloin heidän ajatuksissaan todellisina suureina, ei ainoastaan haaveina ja utopioina. Vaikka nykyisen elämän todellisuus on mitä räikeintä vastakohtaa veljeyden ihanteelle, kääntyy silloin mieli väkisinkin jouluaamun salaperäiseen rauhaan kylillä ja salomailla.

Mieleni minunkin tekee vielä kerran palata veljeyskysymykseen Teosofisen Seuran yhteydessä. Ne jotka ymmärtämyksellä ovat seuranneet esityksiäni, ovat varmasti huomanneet, ettei puheeni T. S:n veljeyspykälän negatiivisesta luonnosta ole lainkaan niin tyhjää, järjetöntä ja sisällyksetöntä kuin ehkä tuon negatiivi-sanana käyttö ensin pani luulemaan. He ovat varmasti huomanneet, etten ole tahtonut selittää tyhjäksi ihmisten veljeyttä. Kaukana siitä. Ihmisten veljeys on minusta niin luonnollinen ja päivänselvä asia, ettei siitä kannata varomattomasti edes saarnata. Sitä on kristinuskossa satoja vuosia terotettu ihmisten mieliin, ja jokainen ihminen, olkoon hän materialisti tai uskovainen, tunnustaa sen opin teoretisesti oikeaksi. Kysymys ei ole siitä. Kysymys on siitä, ettei sitä oppia ole osattu toteuttaa. Ja minun käsitykseni Teosofisesta Seurasta on se, että sen tehtävä ei laisinkaan ole saarnata veljeyttä sanoissa, vaan toteuttaa sitä elämässä. Teosofinen Seura on oleva ydin ihmiskunnan suurta veljeyttä. Luonnollisesti Teosofinen Seura ei vaadi jäseniltään, että he osaisivat toteuttaa veljeyden koko ohjelman, – silloinhan he olisivat jo adeptteja ja mestareita. Mutta se vaatii, että jäsenet heti alkaisivat veljeyttä toteuttaa, ja se näyttää selvästi, mistä toteuttaminen alkaa: ensimmäinen askel on suvaitsevaisuus. Pois ihmisten keskeltä kaikki epäystävällinen arvostelu, uskonnollinen tuomitsevaisuus ja personallinen panettelu! Me olemme kaikki „syntisiä”, mutta teosofeina koetamme kasvattaa itseämme „synneistä” pois, ja se tapahtuu siten, että etsimme sitä ja kiinnitämme katseemme siihen, mitä ihmisissä ja asioissa on totta ja hyvää – sillä sitä on kaikkialla. Veljeyspykälän negatiivisuus ja passiivisuus tulee täten näkyviin suhteessa maailmaan, jäsenten kesken se kyllä on aktiivinen ja positiivinen, niin, minun mielestäni niin aktiivinen kuin suinkin mahdollista. Lyhyesti sanoen: veljeys on saarnattava, ei sanoissa, vaan teoissa.

Viime artikkelissani viittasin myös siihen, että mikäli Teosofinen Seura vilpittömästi palvelee Seuran positiivisia tarkoituksia ja suorittaa sille uskottua työtä maailmassa, sikäli se vakavasti pyrkii toteuttamaan ensimmäistä pykälää omassa piirissään. Ei se pysähdy suvaitsevaisuuteen. On paljon kysymyksiä, jotka läheltä koskevat veljeysaatetta: ne kaikki huutavat ratkaisua. Siinä on taloudellinen kysymys, siinä kasvatuskysymys, siinä politiikka, siinä monenmoiset pulmat ja problemit. Jokaisen kysymyksen eteen Seura voi pysähtyä

miettimään, millä tavalla se olisi ratkaistava Seuran omassa piirissä. Sillon Seura ainakin toimii käytännöllisesti eikä haaveile pilventakaista veljeyttä eikä sitä suullaan saarnaa.

Tämä näkökanta on mielestäni niin tärkeä, että olen rohjennut tällä kertaa taas siitä puhua. Muuten huomasin äsken, että se on monelle muullekin jäsenelle yhtä selvä kuin kallis. Marraskuun 17 p:nä oli meillä sangen onnistunut looshien yhteinen juhla Helsingissä. Kun siinä puhuin veljeyden toteuttamisesta Teosofisessa Seurassa ja veljeysrahaston perustamisesta (kts. kirjoitustani marraskuun Tietäjässä), tuntui yleinen mielipide ehdottomasti olevan semmoisen rahaston puolella. Kun siis olot muuttuvat semmoisiksi, että mainitunlainen rahasto voidaan virallisesti perustaa, on varmana pidettävä, että se tulee perustetuksi. Siemen laskettiin siksi hyvään maahan, että se tulevaisuudessa kasvaa vihannaksi puuksi. Tämä oli erittäin iloinen kokemus minulle. „Olla suomalainen on sentään suuri onni!” Suomalaiset veljeni ja sisareni minua ymmärtävät. Kun neljätoista vuotta sitten ehdotin tämänsuuntaisia asioita Ruotsissa, en lainkaan saanut samaa ymmärtämystä osakseni. Syy oli arvatenkin itsessäni: en osannut oikealla tavalla esittää tarkotustani, mutta sittenkin . . .

*

„Ääni maaseudulta” kirjottaa marraskuun Tietäjässä siv 417 m. m. näin: „Jos luullaan, että salatieteellisillä joogaharjoituksilla päästään sellaisiksi „käyttövälineiksi” tai „kanaviksi”, joitten kautta veljeys uudella tavalla vuodatetaan ja jolla tavoin seuran jäsenet muodostavat veljeyden ytimen maailmassa, niin on jouduttu pettävien olettamuksien pohjalle. Joogia on jo ammoin ollut sekä kristityissä maissa että itämailla, mutta kuinka paljon siitä on tullut veljeyttä joukoille?”

Ylläolevien sanojen kirjottaja on huomaamattaan asettanut itsensä kovin korkean tietäjän paikalle: „jos luullaan, niin erehdytään, sillä minä tiedän, ettei joogasta ole mitään apua veljeyskysymyksessä . . .” Jooga on kuitenkin korkeammassa asteissaan aivan salainen itsekasvatus, ja mikäli olen kuullut, ovat korkeat joogit semmoiset kuin Jeesus ja Buddha osottautuneet verrattain veljellisiksi ihmisiksi. Jotain jooga siis käytännössä näkyy saaneen aikaan . . .

Ollaanko muuten selvillä siitä, mitä jooga on? Jooga on „yhtymistä Jumalaan”, ja jos kerran Jumalaan (eli „elämään”) uskotaan, en käsitä, mikä voisi olla käytännöllisempää kuin jooga. Sillä tottakai jokainen totuutta etsivä ihminen tahtoi tulla tietoiseksi siitä elämästä, josta hänkin tajuisena, s. o. iloitsevana ja kärsivänä olentona, on osa? Ja kuinka siitä voisi tietoiseksi tulla muuten kuin siihen yhtymällä? Kuinka voisi totuutta tietää muuten kuin siihen yhtymällä? Totuus on elämä, kaikki todellinen tieto on elämää. Emme ole mistään tajuisia, mikä ei ole meidän tajunnassamme. Muistokin edellyttää, että todellisuus ensin on tajuntaa kosketanut.

Ollaksemme selvillä joogan hyödyistä ja käytännöllisyydestä ei meidän kuitenkaan tarvitse kiinnittää katsettamme yksin sen lopulliseen tulokseen. Alkuvalmistuksiakin ajatellessamme huomaamme, mikä suunnaton merkitys joogalla on kaikessa elämässämme.

Otanpahan esimerkin.

Tuossa tulee luokseni mies ja valittaa, ettei mikään tahdo hänellä menestyä. „Köyhä sitä on ja köyhänä pysyy tässä kirotussa yhteiskunnassa”, hän selittää. Tiedustelen tarkemmin hänen asioitaan ja huomaan pian, että hänen menestymättömyytensä syy on suurimmaksi osaksi hänessä itsessään.

„Te ette harjota joogaa kylliksi”, sanoin hänelle.

„Mitä – mitä en harjota?” kysyy vieraani ällistyen.

„Joogaa”, vastaan, katse vakavana.

„En ole semmoisesta kuullut. Mitä se on?”

„Nähkääs, jooga on taito keskittää huomionsa ja sen avulla voittaa vaikeuksia. Te olette hommissanne liian leväperäinen, liian välinpitämätön, ette ole koko sielullanne mukana työssänne. Kuinka saatatte otaksua, että menestys tulisi teille, kun ette sitä itse tahdo, kun ette työskentele sitä saavuttaaksenne?”

„Kyllä kai sitä menestyä tahtoisi, mutta mitä te oikein tarkoitate?”

„Menestys riippuu ihmisen omista ponnistuksista: tämä sääntö pitäisi paikkansa ainakin teidän suhteenne. Teidän ei tarvitsisi kirotta yhteiskuntaa, jos pitäisitte tarkan vaarin itsestänne. Teillä on mahdollisuuksia, mutta te ette niitä käytä. Jooga yksin voi teitä auttaa. Teidän on opittava keräämään ja keskittämään ajatuksianne. Kysykää ensin itseltänne: „mitä minä oikeastaan tahdon?” Kun sitten saatte vastauksenne valmiiksi, kun selvästi tiedätte, mitä tahdotte, rupeatte miettimään, millä keinoin tahdonne päämäärä on saavutettava. Kun keinot ovat selvät ja kaikki on tyystin harkittu ja ajateltu, ryhdytte tarmolla toimintaan. Kyllä työ tekijäänsä neuvoo. Ei tämä menettely ole niin pitkällistä kuin se näin esitettynä tuntuu olevan. Ihminen, joka ajatustensa keskittämisessä on taitava, hän tekee päätöksiään silmänräpäyksessä ja toimii niiden mukaan. Ja menestys seuraa hyvin tehtyä työtä niinkuin vaunun pyörät aisoissa kulkevaa hevosta. Etkö usko?”

Siinä esimerkki alkeellisen joogan käytännöllisestä hyödystä. Ja tosiaan on tunnustettava, että ilman joogaa ei olisi saatu aikaan mitään sivistystä. Kaikki keksinnöt, tieteet, taiteet – kaikki ne ovat joogan tulosta. Suuret nerot ovat aina suuria joogajeja. Jos tuntuu, että joidenkuiden työnteko käy kuin itsestään, on tämä vain karmaa eli kohtaloa, s. o. ennen hankittua taitoa: he ovat ahkerasti harjottaneet joogaa ennen ja osaavat sitä nyt paremmin kuin vasta-alkajat.

Tämmöisessä merkityksessä me teosofit käytämme sanaa jooga. Jos arv. „ääni maaseudulta” on esim. europalaisista käsikirjoista saanut toisen käsityksen joogasta semmoisena kuin sitä muka Indiassa harjotetaan, ei sitä ainakaan voi lukea teosofian syyksi. Se jooga, josta me teosofit puhumme, tunnetaan Intiassa nimeltä *raadsha Jooga* eli „kuninkaallinen tie yhtymiseen”. Sitä ei ole sekotettava fakiirien hathajoogaan, ei pilaripyhimysten eikä katumuksentekijäin itsekidutukseen. Että itämailla, vaikka siellä yleisesti tunnustetaan joogan merkitys, aineellinen kulttuuri on paljon alemmalla kuin länsimailla, ei ole luettava joogan viaksi, – jos se vika on, – vaan itämaalaisen temperamentin syyksi, joka on suunnattuna sisäänpäin, näkymättömiin ja henkisempiin maailmoihin enemmän kuin tähän aineelliseen harhaan. Itämaalainen käyttää joogaa saavuttaakseen henkisiä, länsimaalainen voittaakseen aineellisia arvoja.

Kun siis arv. „ääni maaseudulta” päättelee „sitä käsitystä, että voitaisiin päästä yleiseen veljeyteen jonkin salatieteellisen toiminnan avulla, liiaksi utopistiseksi tosioloihin perustamattomaksi” ja tällä „salatieteellisellä toiminnalla” arvatenkin tarkoittaa joogaa, uskallan olla hänen kanssaan aivan eri mieltä. Minun tekee päinvastoin mieleni väittää, että ilman joogaa ei ole ajattelemistakaan mitään yleistä veljeyttä.

*

Eräänä päivänä luin läpi kuusi Idän Tähdien kirjasta, nimittäin numerot 5-10. Nämä ovat kaikki kotimaisten tekijäin kirjottamia ja poimin niistä tähän pari kultajyvää.

N:o 7 sanoo: „Taloudellisella alalla meidän on luotava keskuuteemme ihanneyhteiskunta, jossa rakkaus vallitsee. Meidän on näytettävä oikea keino sosiaalisen problemin ratkaisemiseksi.”

Aivan kuin omasta suustani otetut nuo sanat! Sitä juuri olen aina ajatellut Teosofisesta Seurasta.

Ja vielä: „Tulevassa sivistyksessä kasvaa yleisen mielipiteen vaatimus jo niin korkealle, että se odottaa jokaiselta yhteiskunnan jäseneltä sääliä ja uhrautuvaisuutta; silloin ei kenenkään tarvitse pyytää itselleen oikeutta. Jumalan työase on rakkaus; siinä on vastaus Ingersollin kirjaan: Miksi ei Jumala tapa perkelettä.”

N:ssa 9: „Jokainen planeetta saa toisinaan nähdä luonaan taivaallisen lähettilään, mutta ei astronomit eikä kynäniekat voi laskea, mistä se tulee ja mihin se menee ja mikä on hänen aikansa. Muutamia vuosia sitten kävi maapalloamme tervehtimässä tällainen taivaallinen sanansaattaja. Se toi meille suuren sanoman, se sanoi meille: terve, sinä olet armoitettu maailman planeettojen seassa; sinä olet synnyttävä pojan, sillä uusi aika on sinulle alkava.”

Sangen originelli ja rohkea väite sanallisesti ymmärrettyä!

N:ssa 10: „Se kasvannainen (joka usein tekee tehottomaksi kaiken kasvatustyön) on rangaistuksen aate, kaikki rankaisutarkoituksessa käytetyt kurinpitotoimenpiteet, joilla muka lasta kasvatetaan. Niin outo on vielä uusi, rankaisun hylkäävä kasvatussuunta, että se näyttää laajoille piireille vielä aivan hulluudelta tai vain kauniilta teorialta, mahdottomalta toteuttaa. Ja kuitenkin juuri tuon ajatussuunnan käsittäminen ja soveltaminen kasvatukseen merkitsee huomattavaa siirtymistä uuteen inhimillisempään elämäntapaan ja vankimman perustuksen luomista uusille yhteiskuntamuodostuksille.”

Vielä: „Siksi kasvatustyö sisimmässään on enimmäkseen työtä kasvattajan oman itsensä kanssa.” Ja koko sivu 17.

Ja vielä: „Onhan aivan yleisesti tuttu jo tuo ajatus, että vankilat rangaistuslaitoksina rikollisille eivät vastaa enää meidän tajuntamme mukaan inhimillisyyden vaatimusta, on jo paljon pyrkimystä käytännössäkin niitä muuttamaan kasvatustilaksi. Jos paheisiin vajonneihin nähden sitä pidetään mahdollisena, kuinka ei voitaisi hallita ilman rangaistuksia maailman puhtainta ja herkintä ihmisainesta (nim. lapsia)!”

*

„Jumalauskon alkuperä” on nimeltään eräs tohtori Uno Holmbergin kirjottama 95-sivuinen broshyyri. (Kustantaja Otava ja hinta 2:25). Luin kirjasen melkoisella uteliaisuudella, koska itselläni on hieman käytännöllistä kokemusta jumalauskon alkuperästä. Kun olin loppuun päässyt, jäin ihmetellen tuijottamaan tyhjään paikkaan avaruudessa. Mitä! Olinko nukkunut lukiessani, koska ei muistissani ollut mitään vastausta kysymykseen jumalauskon alkuperästä? Vai onko ajatukseni niin epätieteelliseksi kasvanut, etten enää ymmärrä lukea sisältä tieteellistä käsikirjaa? Täytyy alottaa uudestaan! Käänsin uudestaan auki ensimmäisen lehden ja siinä nyt näin, että tekijä todella vastasi kysymykseen. Hän vastasi siihen kirjansa ensimmäisessä lauseessa, joka kuului: „Jumalauskon uskonnonhistoriallinen alkuperä kätkeytyy alkukantaiseen sielu-uskoon, jota edustaa kaksi eri muotoa: usko *sielullisiin voimiin* ja *sieluihin*”. Kirjanen valaisee sitten tarkemmin tätä lausetta monilukuisilla tieteellisillä esimerkeillä. Tekijän kanta on nykyisten uskontieteilijäin jokseenkin yleisesti hyväksymä kanta: kaikki jumalauskko on johtunut siitä, että lapsi-ihmisellä on vastustamaton halu elollistaa luontoa ja persofinioita ympäristöään. Kaikki kappaleet, elottomat esineet yhtä hyvin kuin kasvit ja eläimet, ovat hänen silmissään sielullisia olentoja. Siitä vaistomaisesta käsityksestä ei sitten askel ole pitkä henkevämpään jumalauskoon, s. o. uskoon yhteen ainoaan korkeimpaan taivasjumalaan, joka on kaiken takana.

No niin, tällä tavalla siis toht. Holmbergkin ratkaisee kysymyksen jumalauskon alkuperästä. Ja nyt on huomattava, ettei se ratkaisu ole niin hullu kuin se ensi silmäyksellä näyttää olevan. Kehitys pienemmästä

suurempaan on epäilemättä näkyvissä kansojen jumalakäsitteissä, kun katselemme asioita eksoteerisesti. Mutta tämä ei estä, että kaikkina aikoina ja kaikkialla on ollut olemassa salainen viisaus, esoteerinen uskonto, joka aina on ollut yhtä puhdas, yhtä ylevä, yhtä syvä ja josta osallisiksi ovat tulleet ne, jotka todella ovat jumalan pyhyttä jannonneet ja totuuden tietoa etsineet.

Se mikä tuntuu hullunkuriselta tieteellisiä käsikirjoja lukiessa on niiden silmiinpistävä avuttomuus. Ainesta on yllin kyllin. „Faktoja” on enemmänkin tarpeeksi. Niiden järjestäminen ja luokittelu käy myös kutakuinkin päinsä. Mutta ymmärtää ja tietää, mitä noiden näennäisesti järjettömien tosiseikkojen takana piilee, sitä ei vielä osaa meidän tutkiva tietemme.

Toht. Holmbergin kirjanen on varsin ansiokas omalla tavallaan. En leikinlaskullani tahtonut sen arvoa vähentää. Minua se suuresti huvitti, sillä se sisälsi satoja esimerkkejä suomalaisen pakanauskonnan alalta, jotka esimerkit puhuvat selvää kieltä esi-isäimme tiedoista, vaikka ne jäivät lukituksi kirjaksi tieteilijöillemme.

Nykyisten tiedemiesten suuri ansio on siinä, että he keräilevät ja kokoilevat tosiseikkoja. Kyllä sitten tulevat ne, jotka tosiseikkoja oikealla tavalla osaavat selittää, jotka tietävät, että vanhat kansat eivät tyhmydessään elollistaneet ja sielullistaneet luontoa, vaan tekivät niin sen takia, että luonto *on* sielullinen ja elävä.

Tiedemiesten syy ei ole, että salatieteellinen kokemus käy toiseen suuntaan kuin heidän arvelunsa. Tiedemiehet tekevät parastaan. Salatieteilijät tulevat perässä, ja kyllä heidänkin tutkimuksiaan aikoinaan tunnustetaan.

*

„Jokamies” on nyt kerta toisensa perästä vetänyt täydet huoneet Suomen Kansallisteatterissa. (Sama kappale näytellään yhtäaikaan ruotsalaisessakin teatterissa). Tämä todistaa, että helsinkiläisen yleisön maku on suuressa määrin henkevoitunut viime aikoina, sillä tuskin semmoisista näytelmistä kuin „Peer Gynt” ja „Jokamies” kymmenen vuotta sitten olisi tullut kassakappaleita. Teatterien johtokunnat ovat myös osottaneet osaavansa oikealla vaistolla tulkita ajan enteitä.

„Jokamies” on keskiaikainen moraliteetti eli mysterionäytelmä „riikkaan miehen kuolemasta” katolisen elämänymmärryksen ja uskon valossa. Iloinen, huoleton ja kevytmielinen rikas mies on valmistanut ystävilleen juhla-aterian, ja keskellä juhlan humua tavoittelee häntä kuolema. Hän ei ole luonteeltaan kovasydäminen, mutta ajattelematon, ja sangen vähän hyvää hän on elämässään tehnyt. Kun nyt kuolema häntä lähestyy keskellä elämän iloja ja nautintoja, kauhistuu hän sanattomasti eikä mitenkään tahtoisi lähteä sille tielle, jolle ihmisen on astuttava ypö yksin. Rakastajatartaan hän pyytää mukaansa, ystäväänsä hän rukoilee, sukulaisiaan, mammonaa, mutta jokainen kieltäytyy. Vanha näytelmä kuvaa leveästi ja laajasti näitä rikkaan miehen omantunnon- ja sieluntuskia. Vasta kun ne ovat huippuunsa nousseet, tapahtuu muutos „jokamiehen” mielessä, heikot hyvät työt muistuttavat olemassaolostaan ja lupaavat seurata häntä hautaan. Kun vihdoin katolinen usko tulee avuksi, löytää „jokamies” rauhan sielulle ja nautittuaan viimeisen ehtoollisen hän hyvien töittensä seuraamana astuu hautaan.

Näytelmä ei sinään tarjoa paljonkaan ajatuksen aihetta nykyajan ihmiselle, olletikin teosofille, jolle kuolemanajatus on läheinen ja uskollinen ystävä, mutta semmoisena kuin se esim. Kansallisteatterissa esitettiin Sibeliuksen ihanan musiikin säestämänä se ehdottomasti vaikutti katsojiin ja kuulijoihin. Yleisö istui hiljaa ja hartaana kun kirkossa – ei poistuessaankaan sanaa puhunut, ei käsiään taputtanut, ei millään muulla tavalla osottanut kiitollisuuttaan ja ihastustaan kuin suurella, salaperäisellä äänettömyydellä. Mutta jokainen varmaan ajatteli sekä näytelmän aikana että sen loputtua: tämähän on kuin jumalanpalvelusta – lapsuudenajat muistuvat mieleen – nuo puhtaat, suloiset ajat.

Kunnia todella Kansallisteatterille ja kaikille, kaikille, jotka siinä työssä ovat olleet mukana.

*

Pyydän huomauttaa, että se hinta, Smk. 5:–, jolla *Kalevalan avain* tarjotaan Tietäjän tilaajille, on todella ystävyiden osotus. Kirjan kirjakauppahinta on Smk. 7:–, ja tämä alennushinta on Tietäjien tilaajille voimassa ainoastaan tammikuun 7 p:ään. Ennen tammikuun 7 p:ää on siis tilaus tehtävä käyttämällä viime kuussa lähetettyä sinistä postiosotusta. Tietysti asiamiehetkin voivat saada Kalevalan avaimen viiden markan nettohinnalla Tietäjän yhteydessä ennen tammikuun 7 p:ää.

Tietäjän tilaukset olisi hyvä tehdä ajoissa senkin takia, ettei silloin keskeytystä tapahdu lähettämässä, sillä ymmärrettävistä syistä en voi jakaa Tietäjän tammikuun numeroa ilman muuta entisille tilaajille.

Salaista oppia v:lle 1917 (toisen osan kolmatta nidettä) voidaan myös tilalta Tietäjän yhteydessä á Smk. 5:– yksin á Smk. 6:–. (Kirjakauppahinta Smk. 7:–). Ilmestyttyään se lähetetään etuannilla niille vanhoille tilaajille, jotka sitä eivät siihen mennessä ole maksaneet.

*

Kiitän taas sydämellisesti Tietäjän ystäviä ja lukijoita kuluneesta vuodesta ja toivotan kaikille rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!

Samalla toivon, että mieslukuisasti kohtaamme toisiamme jälleen tammikuussa!